ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տող· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 1 Août 1948 կիրակի 1 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4597–Նոր շրջանի 1016 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՀԱՆԳԻՊՈՒՄ»

Ընթերցողները պիտի յիշեն թէ ինչ անճոռնի կանչեր արձակուեցան անցեալ ասրի, երբ Սուրիա – Լիբանանի մեր երիտասարդ դրոշները համապատասխանի մը ծրագիրը կ'որոճային, նախաձեռնութեամբ «Նայիրի» ամսագրին :

Առաւն կանուխ արթնցողը զարմանալ զարթուցիչ աքլոր, ազդարարելու համար թէ նոր դար մը կը սաւքուի Երեւանի դէմ :

Կարգ մը բարեմիտներ ալ, թէեւ մաս չէին կազմեր նոյն փարախին, այլապէս ժխտականքիրք բանեցնին, իրրեւ հարցաքննիչ դատաւոր :

Առաջիններուն խուժանավարութիւնը եւ վերջիններուն երկդիմի դիրքը անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ տակաւին կան դրոց-թրոցներ ոչնչ չեն ըմբռներ ոչ կացութեան պահանջները, ոչ ալ իրենց պարտականութիւնը :

Ծրագրուած համագումարին չատ մառաչ, այս էջին վրայ իսկ, ուշադրութեան կը յանձնէինք չափ մը հոգիր, յանուն Հայկական Մշակոյթի պաշտպանութեան եւ զարգացման :

Եւ մանաւանդ այսօր կը ծանրանայինք Հայկական Արտասահմանի վատառկին վրայ : Շատ պարզ պատճառով մը,— երեւան մինչեւ այսօր ալ չէ գտած չիտակ ճամբան, օգտուելու համար այդ անփոխարինելի վատառկէն, որ կը պատկանի ամբողջ ժողովուրդին :

Այս առթիւ դիտել կուտայինք թէ արտասահմանի մէջ ալ կան տարրեր, նոյնիսկ հոսանքներ, որոնք տմարդի մարդանքներ կը կատարեն, խորխռնելով Երեւանցիներուն սայթաքումը :

Ի վերջոյ որո՞ւ համար գաղանիք է որ դեղապանցութեան, մինչեւ անգամ բանութեան ճակատ մը յարդարուած է, մշակոյթի գեանին վրայ :

Մոռնալու, գործերը ամէն ազատութիւն [illegible] արտասնել իրենց թխածոյ բանաճեւերն ու «քլիչէ»ները : Կը ճգնին իրենց չգիտցածն ալ սորվիցնել մեզի :

Անկարող՝ իրենց կարդացածն իսկ ըմբռնելու, [illegible] վճռներ կ'արձակեն Հայկական Արտասահմանի գրական վատառկին վրայ :

Ցաւայ, ոչ միայն լրջօրէն չեն հետեւիր հայ իրքն դուրս կատարուած նուաճումներուն, [illegible] եւ կը յամառին զոհամոլ իրենց օր–պակաս գիւտերով :

Ձոհեր միայն կրնան երախտագիտութիւն յարուցանել, կարգ մը արեւմտահայ հեղինակներու գործերուն հրատարակութեան առթիւ : Այն ատ ինչ «հատրնտիր» ճաշակով ...

Դեռ յիշելիք լեզուի խնդիրը, որ բարբարոսական արշաւանքի մը ձեւը կ'առնէ հետզհետէ, չնորհիւ պարտադրուած կարգուսարքին :

Արդ, ցիրուցան բազմութեանց «լինտելիկենցիա»ն որեւէ պարտականութիւն ունի՞ այս տմարդի քաղաքականութեան հանդէպ :

Ունի՞ որեւէ դեր : Ոչ թէ հաճոյք պատճառելու համար այս կամ այն հոսանքին, այլ պարզապէս պաշտպանելու համար իր հայրերուն ժառանգութիւնը : Իր իսկ վատառկը : Եւ երկունքը :

Ունի՞ տեսակէտ, երբ անդարմանելի աւերներ կը գործեն խմաստակութիւնը, տգիտութիւնը, կամայականութիւնը, ամբռխավարութիւնը եւ կուսակցական կիրքը :

Իւրաքանչիւր հարցում բեռ մը հոգ է եւ մտածում : Կոչ՝ պատասխանատուութեան :

Այդ դիտակցութեամբ է որ ասպարէզ նետուած են Միջին Արեւելքի մեր լուսաղբիւրները, իրենց համեստ ուժերով :

Անոնք պարզապէս կը ձգտին չարժում ստեղծել, որոշ պարտականութեանց կապել աչխարհացրիւ մտաւորականութիւնը :

Եթէ համագումարը ժամանակի խնդիր է, ինչո՞ւ խուսափիլ պարբերական հանդիպումներէ, սերտ կապեր հաստատելու, տեսակէտներ փոխանակելու, որոշ հանդանակի մը չուրջը համախմբուելու համար :

Անոնք որ կը փորձեն քաղաքական – կուսակցական ծածկամտութիւններ վերագրել այս ձեռնարկին ալ, յայտնապէս իրենց սեւ հոգին կը մատնեն :

Ինքնապաշտպանութիւն, այո՛ : Ցանուն ընդհանուր մշակոյթի ապատութեան եւ ծաւալման :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՑԵՐԷՆԻ
(ԸՍՏ ԲՈԼՇԵՒԻԿ ԵՐԻԱՆԻ)

Եկուար աշակերտը. — Ռուս տարագիրները չորթիք դառնալով ամերիկեան աչխարհակալութեան ...

Ուսուցիչը.— Էլի չես սովորել դասդ : Ասա՝ ռուս էմիգրանտները գործիքդառնալովամերիկեան իմպերիալիզմին ...

Եկուարը.—Եւ միանալով լեհ արկածախնդիրներու հետ :

Ուս.— Ի՞նչ է նշանակում արկածախնդիր . ասա՝ ավանտուրիստների հետ :

Եկուար.— Արշաւեցին խորհրդային քնկեր – վարական հանրապետութեանց միութեան վրայ :

Ուս.— Տեսնո՞ւմ էք, ընկերներ, մի տարի է վայելում Սովետական Սոցիալիստական հանրապետութիւնների Միութեան հանճարեղ առաջնորդ Սթալինի արեւը, դեռ ոչինչ չի սովորել :

Եկուարը.— Բայց խորհրդային զօրավարներն ու ծովակալները, օդանաւային սպաները ...

Ուս.— Մի՛շտ նոյն սխալները : Գրիր որ չմոռանաս .— Բայց սովետական դեներալներն ու ադմիրալները, ավիացիայի օֆիցերները ...

Եկուար.— Ա· Հայաստանը ունի ձեռնարկներ մշակոյթի եւ դիտութեանց բոլոր ճիւղերուն մէջ,— բանասիրական, կենդանաբանական, երկրաբանական, աստղաբաչխական , բուսաբանական, բնագիտական ...

Ուս.— Ո՞վ կարող է ճիշդն ասել :

Աղջամ.— Ես, ահաւասիկ,— Սովետական Հայաստանը ունի սպեցներ կուլտուրայի եւ դիտութեանց բոլոր սեկցիաներէ մէջ.— Փիլսոփայական, զօլոգիական, գէոլոգիական, աստղագիտական, ֆիզիկոքիմական :

Ո.— Լաւ, բիտ պօէմներ :

— Մեծ հրատարակագիրներ լրագրողներ ...

— Ռուսոր պուբլիցիստներ, ժուռնալիստներ :

... Ցաջորդ օրը դասատուն դասօրէին կը դանդատէր դպրոցի տնօրէնին .

— Ընկեր դիրեկտոր, էսպէս չի լինի· էս նոր բեկները յամառօրէն չարամտակում են իրանց կոնտրռեվոլիւցիոն տեմպերտմենտը : Առաջարկում եմ մասնաւոր կուրսեր եւ սանկցիաներ հաստատել, թէ ոչ կը վոշմանէք : ՎԱՀԷ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ Ագրբէջանի կցման 25րդ տարեդարձին առթիւ, երէկուան «Իմանիթէ»ն դովա – սանական քրոնիկ մը հրատարակած էր, ուր կ'ըսուէր թէ պատերին 180.000 բանւիչները երախտագէր թէ պատերին նամակ մը ուղղած են Սթալինի :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ Դէմ բացուած պայքարը կը ստստկանայ Մ· Նահանգներուն մէջ : Տիկին մը ծերակոյտի մասնաւոր յանձնաժողովին առջեւ վկայեց թէ դանձային նախարարութեան մէկ բարձր պաշտօնատարը զաղտնի տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Մ· Միութեան : Միութիւններ կը հաղորդէր Մ· Միութեան : Մոսկուա ղրկած է B29 հսկայ օդանաւին յատուկապիծը եւայլն :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ ապագինելու ծրագիր մը առաջարկած էր Միացեալ Ազգերու Ներկայացուցիչը : Հրեաները ոչ միայն կը մերժեն քաչել իրենց զօրքը, այլեւ կ'ուզեն իրենց տիրապետութեան տակ առնել քաղաքը :

ԵՐՈՎՊԻՈՒ կը սպառնայ մինչեւ ակռաները դնուիլ եւ կռուիլ, եթէ Դաչնակիցները Իտալիոր վերադարձնեն Էրիթրէան, «որ իրենց երկրին կապուած է 3000 տարուան մշակոյթով եւ քաղաքականութեամբ » :

ԻՐԱՆ 26միլիոն տոլարի վարկ մը ստացաւ Մ· Նահանգներէն, սպառազինելու համար իր բանակը եւ ոստիկանութիւնը :

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆի ուրբաթ օրուան մրցումներուն մէջ, տասը հազար մեթր վազքը չահեցաւ Զեխ մը, Էմիլ Զաթոփէք, 29 վայրկեան 59.6 երկվայրկեանէն, կտրելով համաչխարհային մրցանիչը զոր նախապէս չահած էր Ֆինլանտացի մը :

ՄԱՌԻՇԱԼ ԹԻԹՕ 300 թոն ցորեն ղրկեց Ցուգոսլաւիոյ կառավարութեան, ինչ որ կը նչանակէ երես դարձնել զօր· Մարկոսի :

Ուղղակի դիմո՞ւմ Սթալինի

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը հեռագիր – մով հաղորդեց արտաքին նախարարութեան թէ՝ Մոլոթով «արձակուրդի մէջ» է եւ յայտնի չէ թէ ե՞րբ պիտի վերադառնայ :

Ուչխինկերնի մէջ կը կարծեն թէ, այս հեռագրին վրայ, հարկ ըլլայ թերեւս որ ամերիկեան եւ ֆրանսական դեսպանները եւ Պ· Պէվինի մամուլոր քարտուղարը ուղղակի դիմեն Սթալինի, եթէ Մոլոթովի բացակայութիւնը դեռ երկար տեւէ : Միայն թէ — կ'ըսեն ամերիկացի կարգ մը պաչտօնական անձեր — դեսպանները պէտք է նախ տեղեկանան թէ Սթալին ալ արձակուրդի գացած չէ : Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը այնքան լուրջ կը նկատուի որ արեւմտեան պետութիւններու դեսպանները չեն կրնար Մ· Միութեան փրկրորդական պաչտօնեաներուն դիմել , իրենց կառավարութիւններու դիտաւորութիւնները հաղորդելու համար :

Լաւատեսներ կը կարծեն թէ կացութիւնը մեծապէս պիտի մեղմանայ, եթէ Սթալին հաւանի տեսակցիլ երեք պետութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ :

★ Լոնտոնի մէջ , Մոլոթովի «բացակայութեան» պատճառ ցոյց կը տրուի այն պարագան թէ՝ կրէմլին տակաւին վերջապէս որոշած չէ իր դիրքը եւ թէ՝ տեսակցութիւնը յետաձգելով կ'ուզէ ժամանակ չահիլ : Մոսկուա կատարելապէս կ'ըմբռնէ թէ ի՞նչ անհաչուելի հետեւանքներ կրնան յառաչ գալ, եթէ աւելի երկար յամառի իր ժխտական եւ խուսափողական դիրքին մէջ : Պէվինի անցեալ օրուան ճառը ցոյց կուտայ որ, եթէ Դաչնակիցները պատրաստ են բանակցելու, միւս կողմէ, տակատն, պիտի չընդունին երբեք որոշ – մանիա խորհրդային պետութեան մաս կազմէ , այս կամ այն ձեւով :

Հունգարիոյ նախագահը հրաժարեցաւ

Հունգարիոյ Հանրապետութեան նախագահը, Զոլթան Թիլոի, հրաժարեցաւ Ուրբաթ օր : Հրաժարականին մէջ կ'ըսէ թէ՝ կատարելապէս ընդունած է հունգար ժողովրդապետութեան քաղաքականութիւնը եւ համաձայն եղած է միչտ կառավարութեան մինչեւ հիմա ըրած բոլոր կարգադրութիւններուն : Եթէ վճռապէս որոշած է հրաժարիլ, պատճառը այն է որ «իրեն չատ մօտիկ անձնաւորութիւն մը ծանրապէս դատապարտած [illegible] այլեւս իմ վրայ ունենալ այն վստահութիւնը որ անհրաժեչտ է իմ բարձր պաչտօնիս կիրարկման համար» :

Թիլոիի ակնարկը իր փեսային՝ Սբռնոքիի մասին է որ Գահիրէի դեսպան էր եւ որ վերջերս հետ կանչուած ու Թիլոիի հրաժարած օրուան առտուն իսկ, ձերբակալուած էր, իրրեւ դատապարտեալ :

Պուտափէչտի մէջ կը սպասեն որ նախագահին հրաժարումով, քաղաքական փոփոխութիւններ կատարուին երկրին մէջ եւ պաչտօնանկ ըլլան քանի մը նախարարներ, մասնաւորաբար փոքր կալուածատէրերու կուսակցութեան պատկանողներ : Թիլոի ինքն ալ կը պատկանի այս կուսակցութեան : Բողոքական հովիւ էր եւ մասնակցած է Գերմանիոյ դէմ սարքուած դիմադրական չարժումին : Ժողովրդային բանակին Փէշթա մըտնելէն ետք, Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ 1946 Փետրուարին :

Քաղաքական չրջանակներու մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, Թիլոիի հրաժարումով, Հունգարիա մեծ քայլ մը առած պիտի ըլլայ դէպի կատարեալ խորհրդայնացում :

★ Ամբաստանեալ դեսպանը արունքէն զար – նուեցաւ ոստիկանի մը կողմէ, երբ կը փորձէր տունէն դուրս ելլել :

Մոսկուայի արբանեակնե՞րն ալ պիտի օգտուին Մարշըլի ծրագրէն

Ամերիկեան ազբիւրէ բխած լուրերու համաձայն, Փրակայի մօտ վայրի մը մէջ, կոմինֆորմը դաղանի ժողով մը դումարած է, քննելու համար թէ՝ սլաւական խմբակցութեան պատկանող պետութիւնները ի՞նչ կերպով կրնան օգտուիլ Մարշըլի ծրագրէն :

Կ'ըսուի նաեւ թէ կոմինֆորմի վերոյիչեալ դաղանի ժողովէն անմիչապէս ետք, արբանեակ պետութիւնները պաչտօնական հաւաքոյթ մը ունենան Վարչաւայի մէջ, ճշդելու համար այն դործնական եղանակները՝ որոնցմով կրնան մասնակիլ Մարշըլի ծրագրին :

★ Լոնտոնի քաղաքական չրջանակներու կար–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԻՐԻԿՈՒԸՆԷ ՍԻՆՋԵԻ ԱՌՏՈՒ

Երկրէքին տակ, մօտ Թոնիրին՝ կաղնեփայտէ սիւն մը կար հին, բայց յաղթակազմ՝ կլոր տոկալ ողջ ծանրութեան մեր տանիքին: Դար մը առաջ, սիւնը այս հին՝ երբ դեռ ծառ էր, Թարմումին կեանքին, հզօր պարծանք, ծառն էր անդին՝ Ծաղկավանքի մեծ անտառին :

Ամէն մեր ջուր, չնչած մեր օդ, կեանքէն առած սէր ու կարօտ, ան՝ մեծցեր էր, հասակ նետեր, մարմինը իր պողպատ հաղեր: Կուսեր էր ան կայծակին դէմ, չէր սարսափած ոչ մէկ առեն, հովին, ձիւնին դէմ խիզախած՝ միշտ յաղթած էր, չէր պարտուած :

Իր երկնամերձ, բարձրահասեաց գլխուն վրայ արծիւ մը պարծ՝ բոյն էր դըրեր հսկայական, ինչպէս լուսին՝ լերան վրան, ծառն ապրեր էր հէքեաթական դէւերու պէս դարեր լըման, Ծաղկավանքի վէմը պատմեր՝ հազար – հազար տիւ ու գիշեր :

Օր մը սակայն, պապիկը մեր, զայն կոփելէ ետք, գիւղ է բերեր, որ նորաչէն հայրենի տան՝ սիւն մը ըմէ յաւերժական. անոր վրայ՝ կացնի զարկէն, դեռ վէրքեր կան քանի մ'տեղէն, ապխացեր, բայց կոշտ կապեր, չունին տըքոց, ոչ ալ ցաւեր ... : Մոռցած իր հին ցաւը մարմնի, յուշն ալ կեանքին իր անցեալէ՝ ընտանեցեր, մեզ հետ կ'ապրի՝ իբրեւ անդամ ընտանիքի :

Կ'ապրի Թոնիրին կախարդական չունչին մօտիկ,
Թարմեղ հացին ծծելով ան բուրմունքը գերդ,
Կ'ապրի մեր տան աստղածորան երդիքին տակ՝
Ու արեւին՝ կ'ըմպել գինին լուսեղ ու տաք ... :
Աւանդութինն անոր գլխուն ծերունազարդ՝
Թագ կը դնէ պատկառանքի պէս խոր ու բարդ ... :

×

Եթէ մեր տան մէջ մեծութեան քանդակ մը կար, հնութեան պէս անլուծելի եւ ծալ ի ծալ, սիւնը ինքն էր՝ սեւեռարիւր եւ սեւահար, մեր տան վառարանին մէջտեղ կեցած վերթ յուշարար ... :

Եթէ մեր տան մէջ կը ծաղկէր յոյսը կեանքին՝ իբրեւ գարուն եւ Ծաղկազարդ գալիք օրին, սիւնը ինքն էր ճամբան լուսեղ անմահութեան՝ դէպ ուր պէտք էր ուղղուէր քայլը հայրենի տան: Օ՛րե, քանի հեղ, քանի, քանի, քանի անդամ, Ձիւրըս մէջ երբ կը խնդար ծովն բերկրութեան, Ձիս գըրկելով, համբուրելով հազար անգամ՝ Կ'առաջնորդէր դէպի սիւնը հայրենի տան :

Ան՝ կը նայէր սիւնին մօտիկ, ու ես ոտքի՝ կը բանայինք մեր բազուկներն պէս կարկինի, երկու կողմէն կը գրկէինք մէկըզ թիւնին այդ ոբերուն՝ քանչէ՞ս չը տամ ես երանի ... :
Հայրս՝ ուժեղ էր, Վանայ բերդի ժայռին նըման,
Երակներուն մէջ եւի կուզար կեանքը պարման,
Մինչ ես՝ դեռ նոր ծաղիկ բացած թուխ-վարդենի,
Ճիւղերուն մէջ՝ սարսափը կուռ երդ ու ծաւիթ ... :
Լերան որդի, դեռնի վրայ հաստատապէս՝
ոտք կը դնէր, հողն կը թնդար տախտակի պէս,
մինչ ես թիթեռ, թեթեւ ու խեղ՝ մարդի մը մէջ
կը թռէի ծաղիկներէն մեռաքաղէջ :

Օ՛, մանկութիւն ,
Քաղքերը երազ ու խենթութիւն,
Իմ՛ւ թէ միշտ մէջս ըլլայիր, մինչ մահուան հուն ,
Մանկանայի,
Ցաւ չզգայի, ոչ ալ ժպիտն վաղուց կեանքի,
Ու մեռնէի,
Զը վայելած սէրն ու համոյք՝ տանն հայրենի:

Որքան դառն է, որքան գաժան ապրիլ տան մը կեանքը արդար, տեսնել անոր ապրումը վառ, պարն ու հարսնիքն արեւափառ, ու օր մըն ալ զանոնք լըքած՝ դառնալ թափառ, օտարութեան թոյնը խըմել, տանջանքի մէջ փուշիանալ ... :

×

Հայրըս յանկարծ հայրենի տան մթութեան մէջ կ'անհետանար, անկիւնէ մը, կատուի նըման, «միաօ», «միաօ» ինձ ձայն կուտար, կը գառնայի մեծ սիւնին չուրջ, զայն թոնրի մէջ կը փնտռէի, տաշտին եաեւ, դըրան եաին, ու դեռ եաեւ՝ մեր ալիւրի յաղթ ամբարին, ասղին–անղին կը վազէի ականջ դըրած ճիչ ու ճայնի ... :
Հոս՝ անկողնի դէզը հսկայ,
կէս մը փլած պատին վըրայ ...,
Մեր բարձերն, վերմակներն՝ անմեղութեան
Հովն կը փչէ կախարդական ... :
Հող՝ մնուածն է լաւաշ հացին,
Որկէ կ'առնես հայ մըշակին՝
Երգին մրմունջն, հեւքը սըրտի՝ հազար անգամ
Իմաստաշունչ Սողոմոնի երգ երգոցէն ... :
Ո՞ւր է հայրըս: Օ՛հ՛, չըկայ, մուխ է դարձեր ,
Երդէն վախեր, Աստուած վկայ ,
Վախ մը կ'ինյայ հոգիիս մէջ, ոտքէս գլուխ – խըս՝ կը սըրսըփամ, ու բարձրաձայն՝ կուլամ , կուլամ :

×

— Միաօ, միաօ: Հա՞յրս է նորէն..., լացս կը զադրի յանկարծօրէն, ես կը բերկրիմ երկրին նման՝ որ յետ սաստիկ անձրեւներէն, կը տեսնէ արեւն՝ աւելի շատ պայծառ ու թարմ առջինէն,

«ՀԱՅՑԵՐԻ ԵՐԿՐՈՒՄ»

ԽՄԲ.— Վերջերս Ամերիկայի մէջ հրատարակուեցաւ Գերմանի մը՝ Վերնէր Շմիտի «Գերմութեան Յուշերը», ուր գլուխ մը նուիրուած է Ս. Հայաստանի, «Հայերի Երկրում» խորագրով: Հեղինակը նկարագրելէ վերջ սաժանելի ճամբորդութիւն մը անծանօթ ուղղութեամբ, կը շարունակէ.—

Ճամբորդութեան երրորդ օրը, երբ մեզ կրկին դուրս էին բերել մեր արդելարաններից, հեռւում, կապոյտ խորքի վրայ գծագրուած գտանք մի վեհափառ լեռ, որ կարծես բուսել էր դաշտի միջից :

Շեվարցը, որ պատմութեան եւ գրականութեան վարդապետ էր, յանկարծ գոչեց.

— Մենք գտնւում ենք Հայաստանում :

— Հայաստա՞ն... մրմնջացին նրանք, որոնք չէին լսել այդ անունը :

— Իսկ այդ հոյակապ լեռը Արարատն է, Հայերի սրբազան լեռը: Աւանդութիւնը ասում է, որ դրա վրայ է իջել Նոյի Տապանը :

— Քրիստոնեա՞յ են Հայերը, թէ՞ հեթանոս, հարցրեց Հայդելբերկցի Ֆարլը, առանց իր աչքերը հեռացնելու Արարատից :

— Ամենահին քրիստոնեայ ժողովուրդն են Հայերը եւ Ասիոյ ամենամեծ մշակոյթ ունեցող ազգն են ...

Մենք կախարդուած նայում էինք Արարատին, նա մեզ հմայել էր ...

Մեր խօսակցութիւնը ընդհատեցին եւ մենք նորից թիմունեցինք վագոններում :

Գնացքը կանգ առաւ մի գիւղում, որ կոչւում էր Քամրլու (սլիտի լինի Ղամարլու) : Գիւղից երկու քիլոմեթր հեռու ամերիկեան կառքերից չէին ուած վրաններ տակ մեզ տեղաւորելին: Բոլորս յոգնած եւ փչրուած պատկերնիք քնելու: Առաւօտեան երբ արեւը ծագեց, մենք ոտքի էինք: Բոլորս զարմանք դէպի Արարատ: Նա կորած էր մշուշի մէջ, նա կորուել էր դաշտից, իսկ նրա երկուղապարները կախուել էին ճերմակ ամպերից եւ արեւը ողողում էր նրանց :

Կեանքիս մէջ այդքան հրաշալի լեռ չէի տեսել. նա ամէն ժամ փոխւում էր, նոր տեսք էր ընդունում: Հայերը իրաւունք ունէին նրան սրբացնել լեռ կոչելու ...

Ամենաստին հաւատաք եւ ամենայն յոյս էր պարտադրում Հայոց Արարատը :

Մենք պիտի աշխատէինք չինուիներին վրայ, դործարաններում եւ զանազան աշխատանոցներում՝ բան մեր մասնագիտութեան :

Ես թէեւ վկայեայ ճարտարապետ էի, բայց դիտէի նաեւ հօրս արհեստը: Նա պատրաստում էր ջրելջուրի մատադէտ էր: Երբ ինձ հարցրին. թէ «ի՞նչ է արհեստդ», ես պատասխանեցի.

— Ճարտարապետ:

— Պէտք չունինք: Ուրիշ արհեստ դիտե՞ք :

— Դարելջուրի մատադէտ եմ:

—Այդ մի բանի պէտք կը դայ : Ուրեմն կ'արձանագրենք քեզ որպէս դարելջրի մատադէտ:Դու պիտի տեղափոխուես Երեւան :

Երեսունեւչորս հոգի էինք Երեւան փոխադրուողներս: Մենք յետոյ իմացանք, որ Երեւանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է:

Մեզ տեղափոխեցին մայրաքաղաք՝ մեր կացարանը, իսկ աշխատելից ամէն առաւօտ գնում էինք գործարանը :

Ամէն տեղից մենք տեսնում էինք Արարատը: Յետոյ իմացանք, որ Արարատը Հայաստանի բոլոր մասերից երեւում է: Արդեօք երկրի փոքրութեա՞ն պատճառով, թէ՞ Արարատի մեծութեան համար: Նա ամէն տեղ էր...

Սակայն շատ ուշ իմացանք, որ Արարատ հայ հողի վրայ չէր, նա գրաւուած էր Թուրքերի կողմից: Այս մասին ինձ յայտնեց բանուոր Ալեքսանը: Նա Հայ էր, ունէր մեծ քիթ եւ սեւ վառվռուն աչքեր :

Հայերը մեզ անուանում էին Նեմեց(Ռուսերէն է, որ նշանակում է Գերմանացի):

Նրանք կնպատրէն կանչում էին.

— Հէյ, Նեմեց, իսի սուտա (Հէյ, Գերմանացի, արի այստեղ): Մեզ հետ խօսում էին ռուսերէն, մենք մի քիչ սոմորել էինք այդ լեզուն :

Մեր աշխատանքը սկսւում էր առաւօտեան ժամը 7ից մինչեւ երեկոյեան ժամը 7ը: Կէս օրին

ՆՈՐ ԿԱՒԱՒԻ ԵՐԳԵՐ

ԽՄԲ.— Մեր աշխատակիցը՝ Զ. Գազազեան իր վերջին ուսումնասիրութեան մէջ պատգրած էր նաեւ հետեւեալ բանաստեղծութիւնը, Բ. Թոփալեանի «Հրաչեաղութիւն» հատորէն (անտիպ) : Տեղի անձկութեան պատճառով, կը հրատարակենք առանձին.—

ՇՐՋԱՆ

Ամէն անկիւն աշխարհի, ամէն մէկ թիզ հողներկրի
Ըստեղծադործ երկունքով, փոթորկավար ջերմութեամբ
Ու դոհերով, դոհերով կը ծընին երգը կեանքի :
Դարերն ընդմիշտ կը ճգնին ապրեցնել կեանքն անհուն
Նորահրաչ մանկութեան մը չողերուն յանդիման,
Բեւեռներուն տարածել մեղեդին խուլ ու խոլ
Ու ոճիրներն անիմաստ, ուղեղներուն մէջ մարդոց
Մանձրադ բերք ու արդիւնք ապրեցնել անհուն,
Իմաստութեան ակերուն՝ ծարաւ հոդիին մարդ – կութեան
Կը բըղըծտէ նեւթին հիմա հիւլէներու բընաղանց :
Կը թաւալին չրջաններ — փոթորկաչունչ յաւերժութիւն,—
Յաւարակուռ ու անսանձ, կը պայթին հուր ու աւեր .
Ու մարդն անկուչտ կը փնտռէ վիժումն իր մեծ չանքերուն :
Բայց կը հասնին չրջանները արեւներո՛վ արդասաւոր ...
Աւերներուն մէջէն խոր՝ նոր յաղթական Արեւներ ...
Տիեզերքի երկունքով կը ծընին դարն ազատագոր :

ԲԻՒԶԱՆԴ ԹՈՓԱԼԵԱՆ

երեսուն վայրկեան հանգստի պահ ունէինք, որ յատկացուած էր ուտելու համար 250 կրամ սեւ հացը եւ յատիտենական պորշչը (ռուսական մի կերակուր է, կազամբով պատրաստուած), որի մէջ լողում էին կազամբի կտորները եւ երբեմն էլ տրնջքի նման գտնում էիք մսի մի փոքրիկ չերտ. ես՝ ով գիտեմ էր տալ մեծ ջերմեռանդութիւն մարդուն, որ չահում է Տէրպին վիճակահանութեան առաջին չահող թիւը :

Ուրիշ գերիներ էլ կային մեզ հետ : Կային նաեւ Հայեր, որոնք աշխատում էին որպէս գերի :

Նրանք երբեք չէին խօսում, մոայլ էին եւ գաժան, միայն երբեմն իրենց քթի տակ մռմռում էին բառեր, որոնք ըստ երեւոյթին հայհոյանքներ էին՝ ուղղուած կամ հայ պահակներին :

Մենք երբեւէ չունէինք մեր կացարանից դուրս գալու, նա չրջապատուած էր փշաթելով եւ խիստ հսկողութեան տակ էր: Մեզ արտօնուած չէր խօսել ուրիշի հետ, բայց շատ անգամ մենք ռանդահարում էինք այդ օրէնքը եւ փոխում իրար ականջին :

Մի անգամ, բանուոր Ալեքսան մօտեցաւ ինձ եւ ասաց.

— Բերլի՞ն է մեծ թէ Երեւանը ;

— Ես Երեւանը չեմ տեսել, պատասխանեցի :

—Այնտեղ թատրոն, սինեմա, սրճարան կա՞յ:

— Հոյակապ թատրոններ, սքանչելի սինեմաներ, գեղեցիկ սրճարաններ եւ ճաշարաններ՝ հանգստաւէտ աթոռներով եւ ճիւնի նման ճերմակ ծածկոցներով :

— Ամէն մարդ կարո՞ղ է այնտեղ մտնել :

— Անշուշտ :

— Հը՞մ... Եւ այդ «հըմ»ը շատ տարօրինակ հնչեց: Հայերը այդ բառը հրաշալի են հնչում :

— Գիտե՞ս, եղբայրս հիմա Բերլինումն է, չարուճակեց նա. կարմիր բանակի սպայ է: Երկար ժամանակ է նրանից լուր չունեմ :

Այդ րոպէին մի պահակ մօտեցաւ մեզ: Ինձ հետ մտերմաբար խօսող Ալեքսանը յանկարծ փոխուեց եւ գոռաց .

— Հէյ, Նեմեց, լաւ աշխատիր, այստեղ Բերլին չէ :

Ես մնացի զարմացած :

Ձանազան տեսի եւ բնաւորութեան Հայեր ճանաչեցի: Նրանցից ոմանք սակաւախօս էին եւ կասկածոտ, ոմանք էլ չաղակրտա եւ անհոդ: Նրանք, որոնք որեւէ պաշտօն չունէին, լաւ էին վարւում մեզ հետ: Ես զգացի, որ այդ ժողովուրդը բախտաւոր չէր, զուրկ էր ազատութիւնից, սեփական դաղափարներից եւ, որ դլխաւորն է, անհատականութիւնը մեռած էր նրանում : Իշխանաւորի լախտը միշտ իր գլխին էր: Սթալինեան դաժան ըչժիմը իր կնիքն էր դրոչմել նրա հոդում :

Երբ նրանք մինակ էին, հսկող աչքերից հեռու, մարդ էին, բարի ու կարեկցող, բայց ուրիշի

ու կը վազեմ, գիրկը կ'իյնամ, իր չունչն կ'ըմպեմ անյագօրէն :
Լացէ՛ Թրջած ու փափուկցած այտըս անոր այտին քըսած,
Սըրտիս խորէն կը ծաղկանամ, դրախտ մըն եմ արեւահամ ,
Սիրոս՝ իր սրտին աղբիւրներէն սէրը կ'ըմպէ մտերմօրէն ,
Մինչ կը փարինք ես ու հայրըս՝ կ'արեւորի տունն համօրէն... :

(Մնացեալը յաջորդով)

ՍՕՍ–ՎԱՆԻ

ՊՈՒՏՄ ԾԻՆԱՂ

Ահա ձեզի առեւ

Տարօրինակ, չատ տարօրինակ է սա Աստուած հայրիկը:

Աւելի տարօրինակ քան դիւանագէտները:

Առջի կիրակի՝ «Յառաջ»ի միջոցով խնդրեցինք իրմէ որ մի քիչ ալ արեւ տայ, փոխանակ անձրեւի :

Սանկ խօսքի համար, գնահատեցինք արեւապաշտութիւնը: Մեղա՛յ: Արեւ մը, տաք մը վար իջեցուց երկինքէն, որ դժոխքին հետ կը մրցի:

Չէի դիտեր որ ազօթքս այսքան ազդեցիկ պիտի ըլլար, թէ Աստուած ալ Յառաջի ընթերցող է եւ «Յառաջ»ի այդ թիւը այսքան արագ պիտի հասնէր երկինք: Եթէ գիտնայի ,ուրիշ աւելի կարեւոր բան մը կը խնդրէի: Օրինակ սանկ փառաւոր ինքնաթռչող կառք մը: Միլիոնատէրի վայել:

Հառաջդիմական նոր «պրոլետար»ի վայել բան մը ...

Էհ, ինչ դիտնայի, որ այդքան հաճոյակատար պիտի ըլլար Սիմեսյանական Եհովան եւ անձրեւի դէմ արտունջս նկատի առնելով, արեւի դունդը վար պիտի նետէր երկրի վրայ :

« Ո՛ւֆ, աս ինչ տաք: Աս ինչ քրտինք, կը խաշինք, աղբարիկս, կը խորովինք տաքէն: Երկաթն իսկ կը հալի սա տաքէն»:

Գանգատողներուն երեսը չեմ կրնար նայիլ : Կը վախնամ որ անցած կիրակիի անձրեւի դէմ դրածս պիտի յիշեն եւ վրաս պիտի յարձակին ...

Քանի օր է կը մտածեմ, տաքին դէմ խնդրաբողոք մը ներկայացնել, սակայն կը վախնամ ազօթքիս զօրութենէն: Այս անգամ ալ մեր բարեխնամ Աստուածը կ'ելլէ ձիւն ու կարկուտ կը տեղացնէ մեր դլխուն: Ջերմաչափին սնդիկը կը քաշէ 50 աստիճան վար: Վո՛ւյ, սառանին անկանոնր խուլ :

Ծովեզերքները մարդիկ որդերու պէս կը վխտան աւազներու մէջ: Ծովուն ջուրն իսկ իր պարունակածէն դուրս է վիժած: Այնքան մարդ կայ մէջը: Ձուկերն ալ չուարած՝ նոր դաղթավայր փնտռելու վրայ են ...

Վա՛յ հայ ժողովուրդին: Իր ամբողջ ազնուականները՝ Մանչէն Ալանտեանի ափերը, աւազներու վրայ դիրք բռնած են, Հայուն պատիւը, անոր քաղաքակրթութիւնը օտարներուն ծանօթացնելու պաշտօնով: Եթէ, ջերմաչափը կծկուելով վար իջնէ, մեր պատիւն ու վարկն ալ կը կծկուի ու վար կ'իջնէ :

Հազիւ հազ մենք մեզ ծանօթացուցինք ծովուն ձուկերուն, հիւրանոցատէրերուն եւ ճաշարանի մանչուկներուն :

Կը խնդրեմ զեղմէ, Աստուած պապիկս, չըլլայ որ դուն ալ Թուրքին կողմը բռնելով, Թրքավարի դործ մը տեսնես՝ մեր դլխուն ձիւն ու անձրեւ ղրկելով :

Եթէ այդ տեսակ խաղ մը խաղաս մեր դլխուն, պիտիյիր որ վրէժ կը լուծենք:

Եպիսկոպոս, տէրտէր ֊ տիրացու Մոսկուա կանչել կուտանք եւ ժամն ալ կրկին թատրոնի ակումբի կը վերածենք:

Փորձով դիտես որ կրնանք, կարող ենք ընել, այս բոլորը ...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած երեւանի աւթելէն)

Մօրհրդային օդանաւորդութեան օրուան առթիւ, Երեւանի մէջ կազմակերպուեցաւ յուդյահանդէս մը: Յուդադրուած են նաեւ խորհրդային օդային ուժերու հաղարապետ հերոս՝ Փոքրըչքինի եւ Մ. Միւռեան կրկնակի հերոս Նելսոն Ստեփանեանի կարները:

★ Ախտայի չըլանի Մեղրաձոր գիւղը մեկնեցաւ Սովետահայ Գրողներու Միութեան մէկ խումբը, որու մէջ կը դտնուին բանաստեղծներ Ա.չոտ Գրաչի, Գրիգորեան եւ ուրիշներ: Մուսմբը իր հետ տարաւ հազար հատորէ բաղկացած դրադարան մը իրր նուէր այդ գիւղի ակումբին :

★ Ա.չոտաուր Աբովեանի մահուան տարեդարձին առթիւ, Հայ Պետհրատը լոյս պիտի ընծայէ մեծանուն դրողի գործերուն առաջին թարդմանութիւնը: Այսպէս լոյս պիտի տեսնեն « Վէրք Հայաստանի» վէպը եւ դրքոյկ մը Աբովեանի կեանքի եւ դործունէութեան մասին :

★ Մ. Հայաստանի 47.253 բազմազաւակ մայրեր ստացած են Մ. Միւռեան չքանչաններ եւ պատուոյ դիրեր :

★ Երեւանի ժամացոյցի գործարանը 1947ին արտադրեց 47.000 սեղանի ժամացոյցներ: 1948ի առաջին կիսամեակին արտադրուեցան 48.000 ժամացոյցներ: Արտադրութեան բարձրացման հետ իջած է արտադրանքին արժէքը :

★ Այս տարի հայրենադարձներու տուներու շինութեան համար նախատեսուած է 140 միլիոն րուպլի: Շինուած են 6914 բնակարաններ որոնց 4918ը Երեւանի մէջ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ « ՅԱՌԱՋ »ԻՆ

ԼՈՒՄԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ՄԸ

Քանի մը սրտցաւ երիտասարդներու նախաձեռնութեամբ, Յուլիս 17ին Sociétés Savantesի սրահին մէջ պարզ վիճաբանական հանդիպում մը կազմակերպած էինք, նախագահութեամբ Պ. Ա. Զօպանեանի :

Նպատակն էր երիտասարդական համերաշխութեան գետին մը փնտռել, քննել թէ ինչպէս կարելի է քաղաքական գետնի վրայ կազմակերպուած «Նոր Սերունդ»ով եւ «JAF»ով, երիտասարդական գետնի վրայ «կլոր սեղանի» դրութեամբ վիճաբանական ազատ ժողովներ կազմակերպել:

Մեր ոչ մէկուն մտքէն անցած չէ «JAF»ը կամ Նոր Սերունդը լուծելու դաղափարը: Ասանկ պահանջ մը անհեթեթ պիտի ըլլար: Մեր ցանկութիւնն էր երիտասարդական այդ երկու թեւերուն միջեւ գործակցութեան գետին մը դտնել չատ ուրոյն խնդիրներու համար (տօնակատարութիւն, մշակոյթ, եւն.):

Այս լուսաբանութենէն վերջ, կը կարծեմ թէ աւելորդ է դիտել տալ թէ ձեր տեղեկատուն դոհ պացած է թիւրիմացութեան մը, քանի որ ոչ ոք չարտայայտուեցաւ այդ կազմակերպութիւնները լուծելու մտքով :— Վ. Թուլումճեան

ներկայութեան նրանք դառնում էին չոր, դաժան եւ պաշտօնական: Խուսափում էին քաղաքականութեան մասին խօսելուց, բայց մի անդամ, երբ Ալեքսը ինձ մօտեցաւ, ես նրան հարցրի .

— Քանի՞ քառակուսի քիլոմեթր է Հայաստանը :

Նա կասկածանքով նայեց ինձ եւ ասաց .

— Շատ փոքր է, բայց մի Հայաստան էլ ունենք Մասիսներից դէնը, նա մեծ է եւ դեռ դըտնւում է թուրքերի ձեռքը,նա մի օր մերը կը լինի :

— Դուք հաւատացա՞ծ էք :

— Այդպէս են ասում: Ընկեր Սթալինը խօսք է տուել, եւ երբ նա մի բան խոստանայ՝ կ'անի :

Այս ժողովուրդի կեանքի եւ մահուան խնդիրներն անդամ կախուած էին «ընկեր Սթալին»ից :

Երկար ժամանակ էր Հերմանից լուր չունէի : Երկու ամիս յետոյ մեզ մօտ փոխադրուեցին մեր հին բնակիչներից Քարլը եւ ուրիշները: Քարլը ասաց, որ Հերմանը մեռել է .. :

Յաջորդ օրը Ալեքսանը տրտում մօտեցաւ ինձ եւ յայտնեց, թէ լուր է ստացել որ իր եղբայր Գէորգը սպանուել է Բերլինում եւ թաղուել գերմանի հողում: Գերմանացի Հերմանը թաղուում է հայ հողի մէջ եւ հայ Գէորգը՝ գերմանի հողում:

Ո՛վ գերման աւերը հող, հանդիստ պահիր քո ծոցում հայ դիւնուորի մարմինը. իսկ դու, հիասքանչ Արարատ, հսկիր գերման Հերմանի վրայ , նրանք երկուքն էլ նոյն բռնակալութեան եւ մեծատիրութեան զոհերն են :

Մենք խնդրեցինք մեզ տանել եկեղեցի: Երկու շաբաթ վերջ մեզ արտօնուեց պահակների հսկողութեամբ գնալ եկեղեցի :

Հայկական ոճով չինուած մի եկեղեցի էր նա, որ կոչւում էր Լուսաւորիչ: Նա չինուած էր շատ առաջ, ցարական իշխանութեան օրերին: Ներսը մերկ էր ու աղքատ, յատակը չոր, իսկ խորանը՝ անզարդ: Մի տրտում Աստուածամօր նկար կախուած էր խորանից, որու չուրջ դրուած էին երկու ճերմակ մոմեր՝ ժանգոտած մոմակալների մէջ :

Աստուածամայրը նրնքան պէղտ էր սեղմել իր կրծքին անուկ Յիսուսին, որ կարծես թէ վախենում էր, որ նրան պիտի խլեին իր կրծքից :

Մի խեղճ ծերունի քահանայ, ես ու մաշուած հագուստով, կարդում էր մի բզկտուած Աստուածաշունչ :

Մենք սրտանց աղօթեցինք Հայոց տաճարում՝ Հայոց Աստծուն ... : Աղօթեցի Հերմանի եւ Գէորգի հոգիների համար ... բոլոր Հերմանների համար ... : Զգիտեմ ճարնս հասա՞ւ Տիրոջ ականջներին .. որովհետեւ ինձ թեւում էր, որ Հայոց Աստուածը խռոված՝ հեռացել էր այդ տաճարից եւ սաւառնում էր Արարատի կատարներին ... :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (65)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

Քիչ եաք սենեակին դուռը բացուեցաւ եւ մարդ մը անհատելի կերպով ներս մտաւ, նիզակը դրաւ դրան մօտ եւ լուռ սպասեց հոն: Գագիկ Արծրունին քանի մը անդամ երթ ու դարձ ըրաւ սենեակին մէջ, բայց չնկատեց դայն: Նորեկը, որ կարճահասակ, բայց զէրուկ մէկն էր, աչքերը Գագիկի վրայ դարձուցած՝ անթարթ աչուր կը նայէր: Գագիկ կրկին դիմեց դէպի պատուհանը եւ դուրս նայեցաւ: Զինք հետաքրքրող համրորդը այլեւս չէր երեւար :

—Ինչո՞ւ ուշացաւ. ան դիտէ ամրոցին դաղտնի ճանապարհը . ի՞նչ բան արդելք եղաւ Քոսակին :

— Ես այստեղ եմ, տէր իմ, ըսաւ նորեկը խոր գլուխ տալով Գագիկին :

— Ա, դուն արդէն այստե՞ղ ես: Կարծեցի , թէ դեւերը կուլ տուին քեզ :

— Դեւերը բան չեն ըներ ինծի, տէր իմ, ես անոնց գլխաւորն եմ, պատասխանեց Քոսակ :

Գագիկի դէմքին վրայ դառն ժպիտ մը երեւցաւ: Նստեցաւ բազմոցին վրայ եւ դիմելով Քոսակին՝ ըսաւ.

— Եկուր, Քոսակ, նստէ այստեղ ու պատմէ, թէ ինչ տեղեկութիւններ ունես ինծի հաղորդելու :

— Ոչ, տէր իմ, ես կը հրաժարիմ տեւէ բան ըսելէ, մինչեւ ապահով չըլլամ, թէ մեզ լսող չկայ :

Գագիկ կարմրեցաւ : Կայծակի նման իր մըտքէն անցաւ Հեղինէն ու ցնցուեցաւ ամբողջ մարմնով. բայց ծածկեց իր հոգիին ալեկոծութիւնը , ելաւ տեղէն, դռները ամուր մը փակեց, վարագոյրները քաշեց եւ կրկին նստելով տեղը՝ հրաւիրեց Քոսակը խօսելու :

— Այժմ կրնաս հանդիստ ըլլալ, մեզ ոչ ոք չի լսեր :

— Այս անդամ մենք պարտուեցանք, տէր իմ:

— Ի՞նչպէս, հարցուց Գագիկ սոսկումով :

— Պէտք չէ յուսահատիլ. թէեւ այժմ ոյժը անոնց կողմն է, բայց խորամանկութեան եւ հեռատեսութեան առջեւ ամէն ինչ կ'ոչնչանայ : Աչոտ Երկաթ յանկարծ գօրքով արդէն Հայաստան մտաւ: Ծողովուրդը ցնծութեան ազաղակներով կը դիմաւորէ զայն ամէն տեղ, եւ նուռատի կոյսերը ծաղիկներ կը փռեն անոր ոտքերուն տակ: Կողը դիւզաքաղաքը, ուր անոր յոդնած գօրքը կ'ուղէր հանդստանալ, մոխրակոյտ վիճակի մէջ յանձնեցինք անոր :

— Ի՞նչպէս, մինչ կողբը, Աչոտ սպարապետի կալուածքը աւերուեցա՞ւ :

— Քար քարի վրայ չմնաց: Դեռ կողբին չմօտեցած, Աչոտ սպարապետը, Այծաեւացեաց եւ Ռշտունեաց իշխաններուն հետ միասին, անակնկալ կերպով յարձակեցաւ Աչոտ Երկաթի վրայ եւ սկսաւ կոտորել լուսնկան գօրքը, բայց ի վերջոյ մենք պարտուեցանք: Սպիտակ դեւը կրկին օգնութեան հասաւ եւ քշեց մեզ :

— Ո՞վ :

— Սպիտակ դեւը : Մինչ էք ճանչնարդայն. խօսքս Մարտիրոս վանահօր մասին է, որ անակնկալ կերպով կը յայտնուի հոն, ուր մենք չենք սպասեր :

— Անիծեալ ըլլայ ան, մրմռաց Գագիկ ակռաները կրճտելով :

— Մենք յաղթելու վրայ էինք, երբ թշնամի մէկ կողմէ Ցունաց զօրքով, իսկ միւս կողմէ Մարտիրոս հօր եւ Գէորգ իշխանի կազմած հրոսակներով դրոհ տուաւ մեր վրայ եւ քշեց մեզ : Մենք մտանք Կողբ: Հոն ալ կռիւը չարունակուեցաւ եւ քիչ յետոյ կրակէ լեղուները սկսան լափել քաղաքը :

— Իսկ ի՞նչ եղան իմ իշխաններս :

— Փառք Տիրոջը, ամէնքն ալ ազատուեցան: Ռշտունեաց եւ Այծաեւացեաց իշխանները ծպտուելով Ախթատց Գուրդէնի մօտ գացին՝ զայն մեր կողմը չհեղելու համար, իսկ Աչոտ սպարապետը իր կալուածները քաշուեցաւ՝ նոր յարձակում մը կազմակերպելու : Ան մտադիր է աւերել ու մոխիր դարձնել Աչոտ Երկաթի կալուածները :

Երկուքն ալ պահ մը լուռ կեցան :

— Այս անդամ պարտուեցանք, ըսաւ Քոսակ, ոչ թէ մեր զօրքերու թուլութեան պատճառով, այլ անոր համար որ թշնամին դիտէր, թէ ինչ կ'ընենք մենք եւ ինչ կը մտածենք :

— Ի՞նչպէս :

— Շատ պարզ է. մեր ամէն մէկ քայլափոխը կը լրտեսեն, եւ այդ լրտեսը ձեր պալատին մէջ կը դտնուի : Ան ...

ԲԱԴՐԱՏ ԱՑՎԱՉԵԱՆՑ

ծիքով, տակաւին կանուխ է ըսելու համար թէ ինչ հետեւանքներ կրնան յառաջ գալ լեհ համակրելի նախագահ Կոմուլքայի զուկին ձերբակալութենէն, Վարշաւիայի մէջ։ Իրագեկներու կարծիքով, այս ձերբակալութիւնը, Թիթոյի վնդվզումը եւ ուրիշ պարագաներ կ'ապացուցանեն թէ ծանրակշիռ դժուարութիւններ ծագած են Մ. Միութեան եւ իր արբանեակներուն մէջտեղ։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, Լեհաստանի եւ Չեխոսլովաքիոյ դիմադրութեան պատճառով է որ Մոսկուա, Վարշաւիայի Ուխտերու ժողովէն ետք, հրաժարեցաւ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ զօրքերու պահպանութիւն մը հաստատելու ծրագրէն։ Այս երկու երկիրները չեն ուզեր այլեւս կուրօրէն հպատակիլ Կոմինֆորմի հրահանգներուն։ Կը փափաքին առեւտրական յարաբերութիւններ մշակել արեւմտեան պետութիւններու հետ, եւ հակառակ են խորհրդային այն քաղաքականութեան որ կը ճնշէ կուլակները (ունեւոր հողագործ)։

Դանուբեան համաժողով

Դանուբի համաժողովը ուրբաթ օր բացուեցաւ Պելկրատի մէջ, նախագահութեամբ Եուգոսլաւիոյ արտաքին նախարար Սիմիչի։ Վիշինսքի որ Մ. Միութիւնը կը ներկայացնէ, նախորդ օրը հասած էր Եուգոսլաւիոյ մայրաքաղաքը, եւ հակառակ Պելկրատի եւ Մոսկուայի միջեւ տիրող յարաբերութեան, շատ սիրալիր ընդունելութիւն գտաւ։

Համաժողովին նպատակն է քննել Դանուբի նաւարկութիւնը ազատ ձգելու խնդիրը, որ սկզբունքով ընդունուած էր 1946ին Նիւ Եորքի մէջ գումարուած Զօրսերու խորհրդաժողովին կողմէ։ Սակայն, այս սկզբունքին գործադրութեանմասին համաձայնութիւն գոյացած չէր ցարդ։ Մ. Միութիւնը եւ իր արբանեակդանուբեան երկիրները կը պնդեն որ իրենք միայն իրաւունք ունին հսկելու դեպի նաւարկութեան վրայ։ Ամերիկա, Անգլիա եւ Ֆրանսա կը պահանջեն, ընդհակառակն, որ, ինչպէս առաջ, հսկողութիւնը կատարուի միջազգային յանձնաժողովի մը կողմէ, եւ, այս ամգամ, անոր մաս կազմեն ոչ միայն իրենք, այլեւ Միացեալ Նահանգները եւ Մ. Միութիւնը, որոնք աթոռ չունէին նախկին յանձնաժողովին մէջ։

★ Ժողովը բացուած առեն, Պելկրատի ամբիւկեան դեսպանը առաջարկեց անդլերէնն ալ ընդունիլ իբրեւ պաշտօնական լեզու։ Սլաւական պետութիւնները ճակատ կազմեցին եւ այս առաջարկը մերժուեցաւ 3ի դէմ 7 ձայնով։ Ուրեմն պիտի խօսին միայն ֆրանսերէն եւ ռուսերէն։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Տէ Կասպէրի երեսփոխանական ժողովին մէջ ազդարարեց համաձայնավաճառներուն որ վերջ տան յեղափոխական քարոզներուն, եթէ չեն ուզեր կրել իրենց արարքներուն հետեւանքները։ Ծօսքը մասնաւորապէս համայնավար պետ Լուիճի Լուկոյի ուղղելով, ըսաւ.—Կ'ազդարարեմ որ հրաժարի բանի ուժով գործելու իրաւունքէն... Եթէ վախցնել կ'ուզէք ոսկորները, մեր պարտքն է ոչ միայն պաշտպանել ժողովրդապետութիւնը, այլեւ ժողովուրդը եւ աշխատաւոր դասակարգը ձեր ահռելարարպին դէմ»։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը խորհրդարանին ուղղեց անհետեւական յեղկազիր մը, որով կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է նոր օրէնքներ հրատարակել «արգելք ըլլալու համար առեւտրական գործերու փլուզումին»։ — « Այս կերպով է որ կարելի պիտի ըլլայ իրագործել խաղաղ աշխարհի մը անհետեւական վերակառուցումը։ Նախագահը անգամ մը եւս կը պահանջէ լիազօրութիւն տալ իրեն՝ հսկելու համար դիներուն, օրավարձերուն, պարենաւորման եւ վարկերու բաշխման վրայ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Փոլ Ռէյնօ պիտի հրաժարի — կը գրէ «Օտօռ» — եթէ դահլիճին բոլոր անդամները միաձայնութեամբ հաւանութիւն չտան իր առաջարկելիք ելմտական օրէնքներուն։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՏՈՒՐԲԻՒռաթիւ հաստատուած վոխառութեան համար նշանակուած վերջնական պայմանաժամը երկարաձգուեցաւ մինչեւ 15 Սեպտեմբեր, Ազգ. ժողովի որոշումով։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ձեռնկօթիկ եւ դիշնրօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին։

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը։

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանի՞հինգ տարուան պանդխտութեան չրջանին երէց սերունդը կրցա՞ւ իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առհասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն։

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ։

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել։

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուղե՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զառնալու համար պիտանի տարր, հայկական գիտակցութեամբ, լեզուով, գործունէութեամբ։

Հարցը տեղական հանգամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը։

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու։ Բացառութիւն կրնանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար։

Պայմանաժամ չենք սահմաներ։ Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիշ հարցարաններ ալ կազմել։

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅՑ ԱԶԳԱՑԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Մ. Մուճճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5)։ Առն՝ վիլ լէ Կանէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկենտէրեանի 09 Bld. Henri Barbusse։ Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais։ Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image։

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս։

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր։ Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր։

ՄԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Օգոս. 8ին կիրակի ամբողջ օրը Վալապրի դաշտը Մարսէյլ քաղաքէն դացողներուն համար մանուր օթոքար կը մեկնի։

Այժմէն արձանագրուիլ Պ. Մերիկեանի խանութը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ. Մարտիրոս Պապըճեան, զաւակները եւ պարագաները սրտագին չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որ նամակով եւ բերնէ ներկայութեամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին ԼՈՒԹՎԻԷ ՊԱԳՐՃՃԵԱՆի (Ծննեալ Ֆէթուլլահեանի) կսկիծալի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 26 Յուլիսին։

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԼԻՈՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ մեր առաջնակարգ ու ճոխ ապրանքները կրնայ գտնուիլ մեր յարդելի յաճախորդներուն։

Ֆրանսայի ամէն կողմէն ապսպրանք կ'ընդունինք։

Ապրանքներուն վրայ 20% զեղչ կայ

Ունինք ընտիր ձիթապտուղներ Մօտանեայ, յունական ձէւ եւ տեսակներ 100էն մինչեւ 200 Ֆրանք քիլօ։ Օղի «Շիրակ» 40 աչկրէ 500 Ֆր. լիթրը։ Հելմ, լոզում, պուլկուր, կորկոտ։ Նիսի առաջնակարգ ձէթը, պամիա տուփով՝ 200 Ֆրանք քիլօն։ Ամէն տեսակ չոր բանջարեղէն, համեմներ, պահածոներ, եւն.։

Կը սպասարկենք ուղղակի բնակարան։

Դիմել՝ 20 բիս Վիլլըռուա, 19 բիս Ժիւլիէթ Ռէքամիէ, Լիոն, Ռոն։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած։ Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Գրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

T. S. F.

TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ գիներէն օգտուիլ

Ա Ճ Ա Պ Ա Ր Ե Ց Է Ք

Գտնել առաջին կարգի ռատիօի գործիքները, կտորները, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մեկ տարուան համար երաշխաւորուած են։

Մ Ա Տ Չ Ե Լ Ի Գ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր քաթալօկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել։ Նորոգութիւն եւ բարեխառնում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներուն։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

ՄԻՇՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ

Բաց է տիկիններու համար Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը։

Կիրակի օրերը այր մարդոց համար

Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ Զորեքշաբթի օրերը եւս։

50 Fbg. St. Martin Tél. Nord 78–66

Ճ Ա Շ Ա Ր Ա Ն

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւորքանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն։

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անգամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ Հեռաձայն D. 06–40

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme (13)
Le Gérant : A. MERCESSIAN

Հ Ա Ց Թ Ա Տ Ր Ո Ն
Մ Օ Տ Օ Ր Է Ն
Ս Ա Ռ Ա Մ Պ Է Ռ Ն Ա Ր
ՅԱՌԱՋ
ՕԵDIPE ROI
Սոփոկլէսի հռչակաւոր տռամը 6 արար
Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ
Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ
« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille
Զտիաւոր դին, մաքուր սպասարկութիւն։
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՅՏԸ

Քան (A. M.) այցելող օթօմօպիլիստներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Ց. Ն Շ Ա Ն Ե Ա Ն
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58
Խաման, իւղ, բենզօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ։ Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաղախորդներուն մասնաւոր զեղչ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աճգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 3 Août 1948 երեքշաբթի 3 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4598–Նոր շրջան թիւ 1017 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՋՔԻ ՓՈ՞ԽԸ ԴԱՐՁԱՆՔ

Ամերիկեան մեծ օրաթերթը, «Նիւ Եորք Հէրըլտ Թրիպիւն», կիրակի օր Թղթակցութիւն մը հրատարակած էր Ատիա Ապէպայէն, հետեւեալ խորագրով· — « Համայնավարները նեղութիւն չեն պատճառեր Հարիւ Սէլասիէի»:

Կսելէ վերջ թէ ինչպէս ուրիշ մեծ պետութիւնները, Խ· Միութիւնն ալ կը ջանայ համակրանք եւ աջակցութիւն շահիլ «այս երկրին մէջ որ ռազմավարական արժէք ունի», կը յայտնէ թէ ռուսական հաստատութիւնները կը բաղկանան դեսպանատուն մը, հիւանդանոց մը եւ քարոզչական գործակալութենէ մը:

Ապա դիտել կուտայ թէ անոնք մասնաւոր գործունէութիւն մը չեն ցուցներ «այս պահպանողական ե կրօնամոլ ժողովուրդին մէջ »:

— Խորհրդային դեսպանութիւնը փոքրաթիւ է: Կը բաղկանայ հինգ Ռուսերէ եւ անոնց ստորադասներէն: Հիւանդանոցը ունի 25 ռուս բժիշկներ եւ օժանդակներ: Բարոյչական ճիգը կեդրոնացած է լուսամփոներու եւ յայտարարութեանց մնայուն ցուցահանդէսի մը մէջ որ կը փառաբանէ Խ· Միութեան հրաշալիքները :

Արդ, Ռուսերը հետաւոր նպատակներ ունին Ափրիկէի այդ խաւարակուռ երկրին մէջ :

Այս հարցումին պատասխանած առեն, թղթակիցը հետեւեալ տողերը կը սահեցնէ :—

— « Կարգ մը ապմկարարներ կը կարծեն թէ Ռուսերը կը յուսան եթովպիան դարձնել խարիսխ մը՝ համայնավարական վարդապետութիւնը տարածելու համար սեւ Ափրիկէի մէջ: Ուրիշներ կը մտածեն թէ ներկայութիւնը վերջ հնազար հնացերուի եւ երեք – չորս հազար Ցոյներու: ԱՆՏԱՐԱԿՈՑՍ ՀԱՅԵՐԷՆ ՇԱՏԵՐԸ եւ Ցոյներէ ոմանք համակիր են համայնավարներուն: Բայց, դարձ մինչեւ հիմա Ռուսերը մեծ հոգ չեն պատճառած եթովպիացիներուն, այս պետութեան վրայ »:

Շարադրութեան հիւսուածքն անդամ կ'ապացուցանէ թէ թղթակիցը — ամերիկացի կամ անգլիացի—որոշ նախապաշարումներ ունի եթովպիոյ Հայերու մասին: Այլապէս պիտի չգրէր :— « Հայերէն չատերը եւ Ցոյներէ ոմանք» :

Նախ՝ իրականութեան չի համապատասխաներ իր նշանակած թիւը՝ հայ գաղութի մասին :— Վեց հազար հոգի :

Եթէ չենք սխալիր, բուն համրանքը առած կէսէն ալ շատ վար է, եթէ ոչ մէկ երրորդ: Մեծ մասով առեւտրականներ եւ արհեստաւորներ :

Թերեւս կան օրուան հովերէն տարուած փոքրաթիւ նորընծաներ, որոնց դլխաւոր արժանիքն է պոռալ– կանչել: Միտք եւ արիւն պղտորել : Ինչպէս ամէն տեղ :

Երբ թղթակիցը համայնավարներուն համակիր կը ցուցնէ «Հայերէն չատերը», ապահովաբար չի կրնար զանազանել ափ մը նորափետուր տիրացուներ եւ միւսները,— անոնք որ պարպոպէս կը պարծենան Խ· Հայաստանով :

Այդպիսի բազմութիւններ ունինք ամէն տեղ ալ: Եւ եթէ ամանք չատ կը մորթին, դիմացինը հայրենիքի թշնամի համարելով, այդ ալ հետեւանք է դոյզնգոյն թութակներու չաղակրատութեանց :

Անշուշտ օտարներ, մամուլ կամ իշխանութիւն, չեն ըմբռներ այս ներքուստիւնները եւ կանխակալ կարծիքներ կը կազմեն, հիմնուելով պատահական իրողութեանց վրայ :

Երբեմն ուղղակի առիթ ալ կը տրուի, դանադան ճամարտուկութիւններով կամ գաղտնի թռուցիկներով — ինչպէս Միջին Արեւելքի մէջ: Եւ նախապաշարումը կը գառնայ համոզում :

Տակաւին չենք խօսիր « հրապարականախատ գայթակղութեանց» մասին, որոնց ամէնէն բանաւոր վառարանը կը գտնուի Ալանտեանի հետաքրքիր ափերուն վրայ :

Մենք յաւակնութիւն չունինք յորդոր կարդալու տեւ է մէկուն, այլեւ քալէ թէ ճախէն : Ամէն մարդ իր գլխով կը գտնէ իր ճամբան :

Միայն մէկ բան կ'ուզենք յիշեցնել.— Անտէր գիւղեր չեն մնար ապրած երկիրները, որպէս զի ծագլվարական մարգանքներ փորձենք տեղի – անտեղի :

Ցետին չոչորթին արարքը կրնայ աչքի փուշ դարձնել ամբողջ համրանք մը: Կրնայ ամբաստանդել կանխակալ կարծիքները: կամ կեր ճարել ամբոխին:

Շ·

Ցաղթականակի յուշարձան Երեւանի մէջ

«Սովետական Հայաստան» ամսագրի Մայիսի թիւէն կ'իմանանք թէ յաղթանակի յուշարձան մը պիտի վիճուի Երեւանի մէջ, իբրեւ հայ ժողովուրդի շնորհակալութիւնը «եղբայրական ռուս մեծ ժողովուրդին, Լենինի – Ստալինի պարտիային, մեր ժամանակի մեծագոյն մարդուն, հայ ժողովրդի փրկիչ եւ լաւագոյն բարեկամ սիրելի Ստալինին »:

Յուշարձանը, «քարակերտ մի հսկայ է լինելու, ամրակուռ ու պարզ ոճով, զարդարուած հանճարեղ Ստալինի հոյակապ քանդակով » : Ընդհանուր բարձրութիւնը պիտի ըլլայ 47 մեթր, պատուանդանին բարձրութիւնը՝ 32 մեթր, Ստալինի արձանը՝ 15 մեթր: — Ուրիշ մանրամասնութիւններ յայնորդով :

«Վերեվ Ղարաաս»

Պոլսոյ թուրք թերթերն ալ կը հաստատեն « Յառաջ »ի մէջ հրատարակուած այն լուրը թէ խումբ մը Ամերիկացիներ Աղրը (Արարատ) լեռը պիտի բարձրանան, գտնելու համար Նոյի Տապանին մնացորդները: Զեռնարկին կազմակերպիչը, Ֆրեսթերիք Էյվըը, պիտի ջանայ Ս· Գրքի նկարագրութեան հետ բաղդատել Տապանին բեկորները: Իր տեղեկութեանց համաձայն, տունի ձեւով չինութեան մը բեկորները տեսնուած են Արարատի գագաթը, եւ դիտական արշաւախումբ մը երեք տարիէ ի վեր կ'ուշխատի Թուրքիա գալ:

ՀԱՑ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մասնաւոր նամակէ մը կ'իմանանք թէ Սու – ըա – Լիբանանի Հ· Մ· Ը· Մ·ը երկու ներկայացուցիչները ղրկած է Անգլիա, օգոստոս 14րդ Ողիմպիականին առթիւ: Այդ ներկայացուցիչներն են երկու ծանօթ վարիչներ, ընկեր Լեւոն Բաբլոսեան՝ Հալէպէն եւ ընկեր Յակոբ Շահինեան՝ Պէյրութէն:

Չենք գիտեր թէ մարդիկներ ալ կո՞ն Միջին Արեւելքէն, Ֆրանսայէն կամ ուրիշ վայրերէ: Կը սպասենք Լոնտոնի մեր թղթակիցին տեղեկութեանց :

Զor. տր Կոլ նոր դահլիճի դէմ

Զօր· տր Կոլ չարունակելով իր ընտրական պայքարը Ֆրանսայի արեւելեան նահանգներուն մէջ, չաբաթ օր Մէց այցելեց եւ քուն ճառ մը խօսեցաւ Անտոէ Մառիի դահլիճին դէմ: Բացատրելով թէ ինչո՞ւ հրաժարեցաւ 1946ին, ըսաւ· — « Մենք երկիրը դասանք անձնատուրութեան ցեխին մէջ: Ո՞ւր էին անոնք, որ այսօր կ'ըսեն թէ ոը կոլ կը սպառնայ հանրապետութեան : Երկիրը յաղթականներու կարգին բարձրացնելէ վերջը , ոը Կոլ ինչո՞ւ ձգեց հեռացաւ 1946ին : Որովհետեւ երկու ելք ունէինք.— Կամ պետական հարուած մը փորձել, որ պիտի ըլլար ազգային եւ միջազգային դժբախտութիւն մը, կամ խաղալիկ դառնալ կուսակցութեանց, ինչ որ չէի ուզեր ընել: Եւ ահաւասիկ անվթար կը մնամ ձեր առջեւ՝ ծառայելու համար Ֆրանսայի: Ձեր քուէներով պիտի յայտնէք ձեր կամքը եւ ձեր քուէներով պիտիվճռուի Ֆրանսայի ճակատագիրը: Ֆրանսան պիտի փրկուի բոլոր Ֆրանսացիներուն միացեալ ճակատով: Պէտք չէ թոյլ տանք, որ կուսակցութիւնները պատահարեն մեզ» :

Զօրավարին հետեւորդները իրենց յոյսը դրած են նահանգային ընտրութեանց վրայ, որ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ հոկտեմբերին: Արդ, խորհրդարանի մէջ զօրաւոր չարժում մը կը կատարի յետաձգելու այդ ընտրութիւնները: Ընկերվարականները կուսակից են յետաձգման, ժողովրդականներու լուռ աջակցութեամբ, իսկ ոը Կոլի հոսանքը եւ ուրիշներ պիտի պահանջեն ընտրութիւնները կատարել անպատճառ , որոշելով թուականը :

Մոսկուայի դեսպանները տեսնուեցան Մոլոթովի հետ

Շաբաթ օր Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատունը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ դեսպանը տեսակցած է Մոլոթովի հետ, որ վերաքարձած էր արձակուրդէն: Տեսակցութիւնը տեւած է մէկ ժամ: Դեսպանը մերժեց որեւէ կարծիք յայտնել: Բրիտանական ներկայացուցիչն ալ յայտնեց թէ Մոլոթովի հետ տեսակցած է նոյն իրիկունը: Այս ներկայացուցիչը՝ Պ· Բալըրթս, որ Պ· Պեվինի մտերիմ քարտուղարն է եւ քաջածանօթ՝ Մոսկուայի մէջ, նոյնպէս մերժեց որեւէ յայտարարութիւն ընել :

Այս տեսակցութիւններէն առաջ երկու անգլեւսաքսոն ներկայացուցիչները եւ Ֆրանսական դեսպանը խօսակցութիւններ ունեցած էին Խ· Միութեան արտաքին նախարարի օգնականներէն Պ· Զորինի հետ: Թերթերը որեւէ լուսաբանու – թիւն չեն հրատարակեր այս տեսակցութեանց մասին: Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ երեք ներկայացուցիչ – ները նոր հրահանգներ ստացած են, Պերլինի խնդիրը կարգադրելու, եւ ճամբան հարթելու համար ի խնդիր նոր բանակցութեանց :

ԿԱՐԵԼԻ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Ց ՀԱՄԱՁԱՅՆԻԼ

Զօր· Քլէյ, Գերմանիոյ ամերիկեան հրամանատարը, յայտարարեց թէ հաչտութեան դաշնագրի համար հիմ պիտի բռնեն համաձայնութիւնը մը՝ Արեւմտեան եւ Արեւելեան պետութեանց միջեւ, հետեւեալ սկզբունքին վրայ.— Քաղաքանապէս եւ տնտեսապէս միացեալ Գերմանիա մը հաստատել՝ Դաշնակցային կառավարութեամբ :

Զօրավարին կարծիքով, Խ· Միութիւնը պարզապէս ռազմավարութիւն մը կը փորձէ, երբ կը պահանջէ Գերմանիոյ հետ հաչտութիւն կնքել օր առաջ եւ քաշել դաշնակից բանակները: Ցետոյ խօսելով Պերլինի պաշարման վրայ, ամերիկացի հրամանատարը նկարագրեց այն թշուառութիւնները, որոնց պիտի մատնուին Գերմանները եւ Անգլեւսաքսոնները յառաջիկայ ձմրան, եթէ Պերլինի պաշարումը վերցած չըլլայ մինչեւ այն առեն: Թէեւ մինչեւ ձեռք առնուած են օրական 8000 ծուն պաշար փոխադրելու օդանաւերով, բայց ձմեռը կարելի չէ 4500 ծունէն աւելի ապահովել, մանաւանդ որ Պերլինը միշտ ենթակայ է առանաչունչ քամիներու :

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը կը պատրաստուի ամբողջովին իր թնակութեան տակ առնել Պերլինի վարչութիւնը: Կարծողներ կան թէ այս կարգադրութիւնը կրնայ տեղի ունենալ քանի մը օրէն: Պերլինի ազատարուեցաւ խորհրդային մամուլին կողմէ, որ չհպատակին անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան իշխանութեանց հրամանները: «Եթէ հպատակին , հետեւանքները իրենք կը կրեն, ոըովհետեւ Արեւմտեան հրամանատարները յանձնարարութիւնները որեւէ իրաւական հիմք չունին »:

Նոր Արեւելք Արեւմուտքի դէմ

« ԴՈՒՐԸ ԲԱՑ Է , ԿՐՆԱՔ ԴՈՒՐՍ ԵԼԼԵԼ »

Շաբաթ օր Դանուբեան խորհրդաժողովին մէջ նորէն արեւելքը արեւմուտքի դէմ ելաւ, երբ կը քննուէր ազատ նաւարկութեան խնդիրը: Ֆըրանսական ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ իր երկիրը չի կրնար ընդունիլ մեծամասնութեան քուէն, եթէ ժողովը չճանչնայ նախապէս կնքուած պայմանագիրները: Այս տեսակէտին ուժ տուաւ անգլիական ներկայացուցիչը, յիշեցնելով թէ 1921ի դաշնադիրը կը պահէ իր ուժը եւ թէ այն երեք պետութիւնները՝ Յունաստան, Իտալիա եւ Պելժիա, որոնք հրաւիրուած չեն այս ժողովին, տակաւին իրաւունք ունին օգտուելու Դանուբի անարգել նաւարկութենէն՝ համաձայն նոյն դաշնագրին :

Խ· Միութեան ներկայացուցիչը՝ Վիչինսքի պայրամալով այս յայտարարութենէն, յարձակեցաւ Ֆրանսական եւ անգլիական ներկայացուցիչներուն վրայ, եւ ըսաւ թէ 1921ի դաշնագիրը գոյութիւն չունի այլեւս: «Դուք 1938ին եւ 1939ին նոր համաձայնութիւններ կնքեցիք եւ ոչնչացուցիք զայն, եւ հիմա նորէն խնդիր կը յարուցանէք: Խ· Միութիւնը, որ երկար ատեն անդամ եղած էր Դանուբեան յանձնաժողովին, դուրս ձգուեցաւ 1921ի պայմանագրէն: Դուք չուզեցիք ներկայացուցիչ մը տեսնել բանուորներու եւ գիւղացիներու հանրապետութենէն: Դուք մեզի հետ վարուեցաք այնպէս՝ ինչպէս խոհարարը գետնախնձորին հետ: Հիմա կ'ըսէք թէ չէք կրնար նոր պայմանագիր մը ընդունիլ, եթէ առարգրուած չըլլայ 1921ի ժողովին մասնակցող բոլոր պետութիւններէն, մէկն ըլլալով Պելժիան, Իտալիան եւ Յունաստանը: Գործակցութեան լեզուն չէ այս, այլ «փաթ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԻՐԻԿՈՒՐՆԵ ՄԻՆՉԵԻ ԱՌՏՈՒ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Անցեր այսքան օր ու տարի, որպէս նշան տեւող կեանքի՝ Թոնիրն վառեր ամէն առտու, եւ անվարան, եւ անթերի:

Ծուխը՝ յորդուն,
Ծուխը՝ ծըփուն՝
Լեցուցեր է ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՈՒՆ,
Գետնէն մինչեւ բարձրը ճեղուն,
Ծեփեր է ան՝ տունը ողջոյն:

Ծուխը ըմբոստ ու զայրացկոտ՝ ալիք չիներ Թոնրին բերնէն, քուլայ – քուլայ գալարուելով՝ հասեր է ան հանդարտօրէն, ու լճացեր, եւ՝ տարածուեր, սեւցուցեր տուն ամէն կողմէն, յաղեցուցեր պատերն սեւէն, ապա փախեր տան երդիքէն:

Հոսեր է ծուխն՝ ամպի նըման,
Սեւով ներկեր սիւնն ու դերան,
Սեմն, դըրանդէն, գուռը անգամ: Հայրենի տունը
Կարծես ըլլայ խեժով ծեփած Նոյի Տապան,
Նետուած վըրայ ջրհեղեղին,
Կը սըրսըփայ դողդն մահուան ...:

Մուխն՝ նեղիչ է, տան մէջ ապրող ամէն մի մարդ ալ կը տանջէ, անոնց աչքերն կը մրմռացնէ, ակերն բոլոր՝ կը խռովէ, հոսող արցունքն այտերն ի վար՝ կը սորսորայ առուի նման, կը քայքայէ ներաշխարհիդ բանուածքն լման:
Թոնրի վառման առեն, լա՛ւ է,
Դուրսը փախիլ, փողոց, ՀՏԿ՛,
Կամ՝ վերմակը դլուխն քաշել,
Ինքնամփոփուիլ, չունչը բռնել:

Աչքապուկս մուխն քիթդ կը մտնէ, կամ՝ բերանդ ներս կը խուժէ, ապա կը սկսի բարբարոս հազ՝ որ թոքերուդ նեարդներն անգամ կը քայքայէ: Բայց երջանիկ էինք բոլոր, հայրենի տան աղի լեզի ծուխին մէջ իսկ, պզտիկներըս՝ վերմակնուս տակ, քիթ՝ քիթի դէմ, ու գիրկ գըրկի՝ կը պատմէինք հին հէքեաթներ, կամ՝ կ'երգէինք ֆեղայական ըմբոստ երգեր, «ձայնի վրայ» մենք կ'առնէինք հայրենի տան հոդէ տանիքն ու դերանները:

Մուխը թոնրին եթէ կեցաւ,
Լոյսը եթէ զեռին ինկաւ,

Ալ կ'երեւնան տան երդիքը, պատերն ու սիւն, դերաններ մեծ, ահա տեսնես հաց–թուխ կինը փառեղ մկլքին դողնոցն կապից, եւ պատրաստեց սեղան, գրանակ (*) ու մազրափան (**), ու ըրատելով թոնրի չուրջին, քանի մը հեղ խաչ կը հանէ ու կ'աղօթէ, իր աղօթքին՝ հրեշտակներն կու գան երդիկն ծայրն ու բերան, ողջոյն կուտան հայրենի տան ...:

Օ՛խ ,օ՛խ, ահա՛,

Լաւաչ հացին հոտը կ'իյնայ, առջին անգամ՝ հացթուխ կինդ այտին վրայ...

Հացին հոտէն՝ արեւն կուգայ, պաչիկ կ'ընէ այտր անմեղ հաց – թուխ կնկայ:

Կր գինովնանք հացին բոյրէն,

— Հաց, քեզ ողջոյն, եւ օրհնութիւն:— Ամէն, ամէն:

Հացը կ'ելլէ թոնրին մէջէն, աւելի բորբ կակաչներէն, սրփոռցներու վրայ կ'իյնայ՝ ջերմութեան դոյն առած վրայ:

Չենք դիմանար, ու դողունք՝ քանի մը հաց ներս կը քաշենք, վերմակին տակ, ու քաղցրօրէն մենք կը ծամենք, դպպիս է թէ՝ մեղր ճեղմակ:

Ծամէ՛, ծամէ՛, կարծես ձիթ կայ ակռայիդ տակ,
Հացին միսը բուրումնաւէտ՝ հառոյք կ'ըլլայ դդուղ ու տաք:

×

Սիւնին վրայ — մէկ մարդաչափ հաղիւ բարձրը թոնրի չուրթին — տախտակ մը կայ, անոր չափ սեւ, եւ անոր չափ անցած կեանքի վէրք ու տանջկն, հնաբանդակ յուշ մ'ալ անիկ անցեալն յողնած ուր կը հանգչի, անոր վրայ դեռ կը հեւայ ժամանակը հնադարեայ:

Մենք՝ այդ տախտակ, կոշտ ու անհարթ՝ կ'անուանէինք ճրագակալ, քանի դի անոր վրայ, իրկուն՝ կը դնեինդուէր ճրագը վառ, լոյսը անկէ կը հալհըլէր, պահիկ – պահիկ կը փշրուէր, հող — ճրագին իւղոտ բերնէն՝ օրհնութեան պէս կը կաթկըթէր, ու մեր սեղ տուն եղբայրօրէն կը լուսավառէր:

Մայրամուտին՝ երբ որ մութը մոխրի դոյնով հողը կը ներկէր,
Մեր մամիկը պարտաճանաչ իր ճրագը պիտի չտկէր,
Ջէթր լեցնէր, ու պատրոյգին քիթը կտրէր,
Ճրագ – կալին վրայ դնէր:
Ապա՝ կ'ելլէր սեմին վրայ, մազերու ճիւնն՝ փըռած ուսին ...,

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Հին եւ նոր տարագիր Ռուսերը

Փարիզի «Le Monde»ը վերջերս երեք թղթակցութիւններ հրատարակեց Գերմանիոյ ռուս տարագիրներու մասին, բաղդատելով հինն ու նորը: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.—

Գերմանիան դարձած է այսօր հակաբոլշեւիկ ռուս դաղթականներու գլխաւոր ապաստանը: Հոն կան թէ նախկին դաղթականներ, թէ վերջին պատերազմին «Տեղափոխուած անձերը» եւ թէ այսօրուան փախստականները:

Հին եւ նոր դաղթականներու պայքարը անցած է յայդրդռական երկու փուլերէ: Հին դաղթականները միապետական էին, «Պելկրատի խումբը» ինչպէս կը կոչուէին, նախկին «ձերմակները», որոնք Եուկոսլաւիայէն եկած էին Գերմանիա: Անոնք հպարտ էին իրենց տիտղոններով որ իրենց կուտար քաղաքական դործունէութեան մը ազդեցութիւնը չնորհիւ տեղական ամերիկեան իշխանութեան պաշտպանութեան: (Կ'ըսուի նաեւ թէ ամերիկեան լրտեսութեան համար կը դործածուէին անոնք):

Միապետականները իրենց ձեռքը դրին ամբողջ ռուս դաղթականութեան վրայ եւ նորերը չհամարձակեցան գլուխ բարձրացնել:

Ամերիկեան չրջանին մէջ, Միւնխէն, տարօրինակ քուէարկութիւն մը տեղի ունեցաւ երբ ռուս դաղթականներու կեդրոնական յանձնախումբ մը ընտրել ուզեցին: Հին տիտղոսաւոր դաղթականները եօթը հոդի մէկ ներկայացուցիչի իրաւունք ունէին իրենց «Մուշ Ջուրի ձկնորաններ» կայքին 9 «Ծովու ձկնորաներ» խմբակցութենէն, եւ 13 «օդակառար արհեստաւորներու» խմբակցութենէն:

Նոր դաղթականները մեծ դանդուածը կը կազմեն: Շատեր հոս հնազանդ կը հետեւէին իրենց տէրերուն, իսկ ուրիչներու արդիւնեցաւ քուէարկութեան մասնակցիլ:

Բայց այս «հին»երու բռնապետութիւնը չէր կրնար երկար տեւել: Ան իր ուժը կորսնցուց իրենց հետեւանք «Տեղափոխեալ անձերու» կացութեան օրինականացման եւ բանի հայրենադարձի դադարման, որովհետեւ ռուսեւամերիկեան յարաբերութեանց ձգտումով, դաղթականները այլեւս Ռուսիոյ չյանձնուեցան: Նորերը աստ աւելի ապահով դդացին իրենք իրենց եւ չնորհիւ իրենց թիւի ներակչութեան վերապատնդաղափարական անկախութիւնը:

Նոր դաղթականները կ'արհամարհեն միապետական աւանդութիւնները եւ հին առանձնաչնորհներու վերահաստատումը:

Նորերու ցանկութիւնն է ապահով ապաստան մը դտնել հեռաւոր Արժանթինի մէջ, ինչպէս եւ ապահովել այսօրուան հացը: Անոնք բոլորովին անտարբեր ալ չեն քաղաքական կեանքի մասին: Ընդհակառակն, պարբերաթերթերու եւ մինչեւ իսկ օրաթերթերու խիտ ցանց մը ունին:

Ամէնէն ժողովրդական խմբակցութիւնը «Ազատագրական Ազդային Միութիւնն» է որ հիմնուած էր պատերազմէն առաջ Փրակայի մէջ հին դաղթականներու կողմէ, բայց չնորհիւ նոր դաղթականներու դանդուածին նոր թափ առաւ: Անոնք կը սիրեն համերաշխականներ կոչել իրենք դիրենք, որովհետեւ կ'ուզեն համերաշխութիւնը դէմ դասակարգերու եւ թէ ռուս պետութիւնը թէ դասակարգերու, նպատակ ունենալով կազմող ժողովուրդներու, նպատակ ունենալով չարունակել 1917 Փետրուարի յեղափոխութեան դործը: Անոնց ծրագրին մէջ ընկերվարական ձգտումներ չկան, սակայն կ'ուզեն պահել հիմնական ճարտարարուեստի պետականացումը:

Մտաւորական դասը, որ փոքրամասնութիւն մըն է, կը համարէ ինքզինք լուսաւորեալ ժողովրդավար:

Միջդեռ երիտասարդ կոլխոզնիկ մը Օտեսայի չրջանէն, բացի է թէ եթէ նոր պատերազմ մը ծագի, պիտի դիմադրելու չարդելու համար հոն մնացած Հրեաները:

Դիտուած է որ ազդային փոքրամասնութեանց հանդէպ ռուս ժողովուրդը զերակայութեան դաղափար չունի, ինչպէս նախկին ռուս կայսրութիւնը, դաղափար մը որ օտար է սովետական մարդոց: Երեսուն տարուան հատասարութեան քաղաքականութիւնը իր դերը կատարեց, բացի հակասեմականութենէն որ տակաւին կըվերապրի:

Հազարաւորներ են անոնք որ կը փախչին Գերմանիոյ ռուսական բանակէն եւ վարչութենէն եւ կ'ապաստանին «Արեւմտեան»ներուն մօտ: Բայց հոն կը դտնեն միայն թշուառութիւն, անտարբերութիւն եւ վաղուանանատուգութիւնը: Անոնք կը կազմեն վարիաներուն վարիաները, չունենալով ոչ բնակարան, ոչ ալ տպրուստի պայմանները: Զինուորական բժիշկ մը որ Պելրինէն փախած էր, կը պատմէ թէ որքան յուսախաբ եղած էր: Նախ վռնտուեցաւ ամերիկեան չրամանատարութենէն, յետոյ ձեր ռուս թարգման կին մը դդուչացուց որ եթէ չպահուի, կրնայ իրրեւ լրտես ձերբակալուիլ եւ յանձնուիլ Ռուսերուն, իրրեւ դաւաչիք: Ատկէ ի վեր կը մտածէ իրրեւ բանուոր Քանատա մեկնիլ: Իր ընկերներուն մեծ մասը Ուկրայնացիի կամ Պալթեանի անունին տակ կը ծածկուի, որովհետեւ անոնք որոշ առանձնաչնորհներ կը վայելեն եւ բանի ետ չեն վերադարձներ զանոնք:

Իրենց փախուստին գլխաւոր չարժառիթը դէպի Ա. Միութիւն վերադառնալու հրաչէրն է: Շատեր յանձնուած էին Գերմանիոյ, ինչ որ արդէն ոճիրի հաւասար է, ուրիչներ հին դասապարտեալներ եւ մաքրադործուածներ էին, որ կասկածելիներու մէջ կը դասուէին: Անոնց համար վախուստը միակ միջոցն էր ազատելու համար բանի աչխատանքէն, բայց մեծ թիւ մը կը խորչի «կարդի մէջ մտնելէ»է, այսինքն Ռուսիոյ մէջ նորէն իրրեւ կոլխոզեան պաշտօնեայ կամ մինչեւ արհեստապետ աչխատիլ, դիւրին եւ ազատ կեանքէ մը վերջ դրաման չրջանին:

Անոնցմէ վերջ կուգան արկածախնդիրները որոնք կոլխոզին կամ դործատան խիստ օրէնքներէն կը փախչին եւ կը թափառին անծայրածիր Ռուսաստանի մէջ, մինչեւ որ օր մը բռնուին եւ բանի աչխատանքի կայաններու մէջ տուիպուին ծառ կտրելու:

Բացի անոնցմէ որոնք դաղթական կը դառնան դրդուելով կամ վախնալով եւ կամ մղուած չահէն կամ արկածախնդրութենէն, կան իսկական ըմբոստներ, դաղափարական գեներ վրայ յուսախաբներ: Անոնք 30—40 տարեկան են, կազմուած սովետական վարչաձեւին տակ, անդամ են կոմսոմոլի (երիտասարդ համայնավարութիւն): Ոմանք հոդի համայնացումէն կամ 1937ի «մաքրադործումէն» ըմբոստացան: Մեծ մասին մէջ յուսախաբութիւնը ծնած է պատերազմով եւ կամ պատերազմէն վերջ: Անոնք կը կարծէին որ եթէ թըշնամին պարտուէր, խստութիւնը քիչ մը պիտի թուլնար: Բայց հակառակը պատահեցաւ: 1946ին տրակտեան խիստ միջոցներ հարուածեցին կոլխոզը, դործարանը, կուսակցութիւնը, վարչութիւնը, դրականութիւնը եւ արուեստը:

ՍՏԱՅԱՆՔ

ԻՄ ԵՐԳԵՐԸ (բանաստեղծութիւններ): Գը – բեց՝ Դեւ: Թէհրան, 1947: Ընտիր թուղթի վրայ, դեղեցիկ տպագրութեամբ: Գինն 50 րիալ: Տպ. Փարոս, Պողոսեան Լալեղար, Թէհրան:

ՋԱՀԱԿԻՐ, չարաթաթերթ քաղաքական, գրական եւ ընկերային: Թիւ 1, 2, 3: Խմբագիր Հայկ Ժամկոչեան: Հասցէ.— B. P. 327, Le Caire (Egypte):

ՋԱՐԹՕՆՔ, երկչաթաթեայ գրական հանդէս, No. 19: Հրատ. Մաչտոց, տպարան Շտուտդարտ 1948: Տարեկան բաժնեգին 1000 ֆրանք: Հասցէ.— Bessemerstrasse 7—9, Zuffenhausen, Stuttgart, (Allemagne):

ԱՓՍՈՍԱՆՔ, խօսք Դեւի, երաժշտութիւն Ն. Գալանաէրեանի, Թէհրան, 1948:

(*) Խմոր բանալու գլան:

(**) Ուռի ճիւղերէ չինուած, բուրդով լեցուած ու կտաւով մը պատուած գործիք մը, որուն վրայ կը նետուի լաւաչը ու թոնիրի կողերուն կը փակցուի:

ՔԱՀԱՆ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՍԵԱՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԵՊԻ)

ԲԱԺԻՆ ՊԱՍ

Բ.

— Իշո՞ւմ ես, որուն տուող Գեղի հովուկ էաս ինծի ըսած խօսքերը :

— Իշխատակի՛ն ես ան եւ սիրուած ձեզմէ, տարաբաղդ Գոռաց եղբայր նշուած հովիւը :

— Ո՞վ ես :

— Ես եմ Գեղեցկուհի :

— Գեղեցկո՞ւհի ... Ո՛չ, անկարելի է :

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ես կ՚ըսես, թէ անկարելի է, եւ ես այդ չեմ հաւատար :

— Ես ալ կրնամ ըսել, Գոռա՛ւ, թէ դուն ալ չես կրնար հաւատալ, որ ես Գեղեցկուհին եմ :

— Գոռա՛ւ, ինչպէ՞ս կրնամ չհաւատալ, երբ ես ինքս ականջներովս լսեցի, թէ Գեղեցկուհին մեռած է :

— Ո՛չ, Գոռա՛ւ, ես ողջ եմ, եւ ահա կը տեսնես զիս, որ ողջ եմ :

— Ես ալ կը տեսնեմ զքեզ, Գեղեցկուհի՛, եւ ահա կը հաւատամ, որ ողջ ես, եւ ես ալ ողջ եմ :

— Ուրեմն ինչպէ՞ս եղաւ, որ Գեղեցկուհին մեռած հռչակուեցաւ :

— Ես ինքս ալ չեմ գիտեր, Գոռա՛ւ, թէ ինչպէ՞ս եղաւ, որ Գեղեցկուհին մեռած հռչակուեցաւ, եւ ինչպէ՞ս եղաւ, որ ես ալ մեռած հռչակուեցայ :

— Ես ալ չեմ գիտեր, Գեղեցկուհի՛, թէ ինչպէ՞ս եղաւ, որ դուն ալ մեռած հռչակուեցար, եւ ինչպէ՞ս եղաւ, որ ես ալ մեռած հռչակուեցայ :

— Ես գիտեմ, թէ ինչպէ՞ս եղաւ, որ ես մեռած հռչակուեցայ, եւ ինչպէ՞ս եղաւ, որ դուն ալ մեռած հռչակուեցար :

— Ինչպէ՞ս եղաւ, որ ես մեռած հռչակուեցայ, եւ ինչպէ՞ս եղաւ, որ դուն ալ մեռած հռչակուեցար

արշաւանքին դեկավարերէն Իշխան ու Իշխանուհի Արղութեաններու չիրմին վրայ յարգանքի խօսքը արտասանեց ընկեր Հայկ Սէրքիսեան, ոգեկոչելով յիշատակը բոլոր անոնց, որոնք մոռցած ի բենց ունհատական հանգիստը եւ իրենց կեանքը ի ազատ գրին հայրենիքի վերկութեան գոթին: Ընկերը իր յարգանքի խօսքը ըսաւ նոյն մեր սիրելի ընկեր բժիշկ Տէր Դաւթեանի, ինչպէս նաեւ Արղութեան խումբի ընկերներէն եւ վերջին պատերազմի զոհերէն տարաբախտ ընկեր Հրանտ Աթանեանի չիրմներուն վրայ:— Թղթակից

րոն»ի լեզուն: Եթէ յամառիք պայմաններ դնել, դուռը բաց է ձեր առջեւ, ինչպէս որ ներս մտաք, կրնաք այնպէս ալ դուրս ելլել: Մորհրդաժողովը չի կրնար ապառնալիքներ կամ վերջնագրեր ընդունիլ. բոլորն ալ հաւասար իրաւունքներ ունին այստեղ »:

Վիշինսքի դիտել տուաւ նաեւ թէ Դաշնակից ները զրժեցին իրենց համաձայնութիւնները՝ ետ քաշելով Փոցտամի, ինչպէս եւ Միացեալ Ազգերու ժողովներուն մէջ:

Ժողովը բացուած տեղն ամերիկեան ներկայացուցիչը առաջարկած էր որ Աւստրիան եւս մասնակցի հաւասար իրաւունքով: Այս առաջարկն ալ մերժուեցաւ Վիշինսքիի դիտողութեան վրայ՝ երկուքի դէմ հօթը ձայնով: Միայն անգլիական ներկայացուցիչը թեր քուէարկեց: Ֆրանսա ձեռնպահ մնաց, իսկ Ի. Միութիւնը, Զեխոսլովաքիա, Ռումանիա, Եուկոսլաւիա, Ուկրայնա, Պուլկարիա եւ Հունգարիա դէմ քուէարկեցին:

Այսպէս, արեմտեան ճակատը երկու անդամ պարտութիւն կրեց. առաջին՝ լեզուի խնդրին մէջ, երբ Ռուսերը մերժեցին իրենց պաշտօնական լեզու ճանչնալ անգլերէնը, եւ երկրորդ՝ վերոյիշեալ հարցին մէջ:

Բաղաքական շրջանակներու մէջ յոռետես են վերջնական ելքի մասին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՐՏՈՒ ՔԱՂԱՔԸ (Թուրքիա) ազատուած է տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով: Հեղեղը հսկայական ժայռեր բերած է մինչեւ քաղաքին Ազիզիէ Թաղը: Շրջակայ վիւղերուն մէջ հեղեղը քշած տարած է ամէն բան: Մարդկային զոհեր ալ կան:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի Արաբական Բարձրագոյն Կոմիտէն յայտարարութիւն մը հրատարակեց Յուլիս 31ին, որով կ'ըսէ թէ որոշած են վերսկսիլ «ձեհատ»ը (նուիրական պատերազմ): Արդէն իսկ շրջաբերական մը ղրկուած է որով Սուրիա բնակող եւ 18—45 տարեկան բոլոր Պաղեստինցիները կը հրաւիրուին արձանագրուիլ Օգոստոս 2էն 12:

ՔՐՈՒՓ ՋԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ վարիչներուն դատը, որ կը տեւէր 11 ամիսէ ի վեր, վերջացաւ Չաբաթ օր, երբ դլխաւոր տնօրէնը՝ Ալֆրէտ Քրուփ, Նիւրըմպէրկի ամերիկեան դատարանին կողմէ դատապարտուեցաւ 12 տարի բանտարկութեան, իբրեւ չահագործող գերի վարձուած բանուորներու եւ ուրարառու դրաւեալ երկիրներու: Դատապարտեալը միլիոնի տէր կը կոր անցնէ իր ամբողջ ստացուածքը: Քրուփի հասատութեան հարստութիւնը կը հաշուուի 200 միլիոն անգլ. տոկի: Տասներկու ամբաստանեալներէն միայն մէկը անպարտ արձակուեցաւ:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ չաբաթ օր խուզարկութիւններ կատարեց Փարիզի ռումանական կարգ մը հաստատութեանց մէջ: Մասնաւորապէս խուզարկուեցաւ Փարիզի ռումանական դեսպանը: Զէքրակարութիւններ ալ կատարուեցան, ինչպէս եւ հետապնդումներ մինչեւ Միջերկրական ափերը: Թէրթերը կը գրեն թէ այս գործողութիւնները կատարուեցան անոր համար, որ լուր առնուած էր թէ կարգ մը Ռումանացիներ տոլար կը ժողվեն հրապարակէն՝ քաղաքական նպատակներով: Կալանաւորները հարցաքննուելէ վերջը ազատ արձակուեցան: «Իմանիթէ» խստօրէն կը բողոքէ այս ձերբակալութիւններուն դէմ:

ԵՐԿՈՒ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐ որոնք տեսակցութիւն մը ունեցած էին նշանաւոր չարագործ «Խենթ Փիէռօ»յի հետ, ձերբակալուելով Փրկի բանտը առաջնորդուեցան այն ամբաստանութեամբ թէ լուր չեն տուած, երբ ամբողջ ոստիկանութիւնը չարժման մէջ դրուած էր, փախստականը ձերբակալելու համար: Ձերբակալութիւնը կատարուած է համաձայն պատժական օրէնքի 62րդ յօդուածի որ կը տրամադրէ մէկ ամիսէն երեք տարի բանտարկութիւն եւ 6000էն 250 հազար ֆրանք տուգանք: Տեղական թերթերը կը բողոքեն այս ձերբակալութեանց դէմ, իբրեւ բռնաբարում մամուլի ազատութեան: Կարգ մը թերթեր մանաւորապէս կը քննադատեն ոստիկանութիւնը անոր համար, որ ձեռնակապ անցուցած է երկու ամբաստանեալներուն:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ կաթոլիկ եպիսկոպոսներէն գերապայծառ Միխայլովիչ, որ ի բացակայու-

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԼԻԱԻի ՄԷՋ.— Խանասորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձին առթիւ: Այս կիրակիվալարի ղեղեցիկ անտառին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի: Կը մասնակցին Հ. Ը. Դ. բոլոր ենթակոմիտէները եւ խումբերը, ինչպէս նաեւ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով:

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի նուագէ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը: Պիտի երգէ Սէնթ Ասն Նոր Սերունդի երդչախումբը, դեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի:

Նոր Սերունդի մասնաճիւղերու կողմէ պիտի բլլան մարզական խաղեր:

ԾԱՆ.— Երեւելի միջոցներու դիւրութեան համար, այժմէն արձանագրուեցէք տեղական վարչութիւններու մօտ:

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ

Շաբաթ օր թերթը տպագրութեան յանձնուած էր, երբ ստացանք հետեւեալ հեռագիրը, Մարսէյլէն.—

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի օգափոխութեան կայանը բացուեցաւ չաբաթ օր: Վերջին մարզահանդէսը անցաւ չատ յաջող:

թեան տասը տարի թիապարտութեան դատապարտուած էր անցեալ չաբթու, իբրեւ դրգիչ պատերազմի եւ ապստամբութեան, փախչելով Աւստրիոյ ամերիկեան շրջանը հասած է:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Պլէֆլէտ քաղաքին մէջ տանտէրները կատղելով գիներու աղութենէն, հաշկթավաճառի մը բոլոր հաւկիթները թափեցին իր գլխուն եւ քշեցին զայն չուկայէն: Քիչ անդին ուրիշ տանտէրուհիներ որեւէ դնում արգիլելով, յաջողեցան 25 % զեղչել տալ պատուղներուն գիները:

ԿՈՄԻՆՖՈՐՄԻ օրկանը Օգոստոս 1ի թիւով մարգարէտ Թիթօն կը կոչէ «բոլորովին ազէտ, թէ գինուորական եւ թէ քաղաքական տեսակէտով», եւ կ'ըսէ թէ «դաւաճանը չուտով պիտի տապալի»: Թերթը երեք երկար յօդուածներով կը կրկնէ նոյն մեղադրանքները Եուկոսլաւիոյ համայնավարներուն դէմ, անուանելով զանոնք «դաւաճաններ միջազգային ընկերվարութեան»: Թիթօ հեռացաւ Պելկրատէն, իր ամառանոցը քաշուելով:

ԵԳԻՊՏՈՍ նորէն պահանջեց չորս մեծ պետութիւններէն՝ իրեն վերադարձնել Էրիթրէան եւ անմիջապէս անկախութիւն տալ Միացեալ Էրիթրէայի (Ափրիկեան զաղթավայր): Եղիպտոս կը պահանջէ նաեւ ինքնորոշման իրաւունք տալ Սոմալիլանդ երկրին, եւ կը խոստանայ Էրիթրէան նահատած տեղն դէպի ծով ելք տալ Եթովպիոյ: ժ

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ետ կը պահանջէ հարիւր հազար երեխաներ, որոնք առեւանգուած են եղեր Նացիներուն կողմէ, պատերազմի չրջանին:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «Նէվատա» զրահաւորը, որ ողջ մնացած էր երկու մեծ պատերազմներէն եւ հիւլէական ռումբի երկու փորձերէն, չաբաթ օր խորտակուեցաւ արտակարգ դժուարութեամբ: Հարկ եղաւ գործածել Թորփիլներ, 14 մարտանաւերու եւ 60 ռմբաձիգ օդանաւերու ռումբերը: Թնդանօթներ արձակուեցան նախ 20, յետոյ 8 քմ. հեռուէն: Այս ահաւոր ռմբակոծութենէն երեսուն վայրկեան վերջ մարտանաւը տակաւին չուրին երեսը կը մնար, երբ մահացու հարուածը տուին օդանաւային Թորփիլները:

ԻՐԱՆի Շահը, Մոհամմէտ Փէհլէվի (Պահլաւունի), Փարիզ հասաւ Անգլիայէն: Պիտի մնայ քանի մը օր: 26 տարեկան է:

ՌՈՒՌն ՓՈՒՈՐԻԿ ՄՐ ահագին ուերներ գործեց Լիոնի եւ արուարձաններուն մէջ: Վնասը քանի մը տասնեակ միլիոն կը հաշուեի: Տեղ-տեղ երթեւեկն ալ խանգարուեցաւ:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԷն կը հեռագրեն թէ Ամերիկեան ռմբաձիգ նոր օդանաւը, B36, որ 130 մոտր բեռ կրնէր, 9600 քիլոմեթր հեռաւորութիւնը կտրած է ժամը աւելի քան 480 քիլոմեթր արագութեամբ:

ՍՈՒՐԻԱ – ԼԻԲԱՆԱՆԸ, Իրաքը եւ Այղիպտոսը տնտեսական եւ գինուորական միութիւն մը պիտի կազմեն, հովանաւորութեամբ արաբական Դաշնակցութեան, ինչպէս կը հաղորդեն Գահիրէի թերթերը: Այս միութիւնը պիտի կազմէ հիւսիսային թեւը արաբական ճակատին, եգիպտոսն ըլլալով հարաւային ճիւղը: Պաղեստինն ալ միասին պիտի առնեն, պաշտպանելու համար Սիոնականներուն դէմ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանըհինգ տարուան պատղխտութեան ընդմէջին երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առ հասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն:

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ:

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել:

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուղե՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զառնալու համար պիտանի տարր, հայկական գիտակից ներով, լեզուով, գործունէութեամբ:

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընդրէինք որ պատասխանողները ամէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը:

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու: Բացառութիւն կրնանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար:

Պայմանաժամ չենք սահմաներ: Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիշ հարցարաններ ալ կազմել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս կիրակի, յետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon, ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի (Ծընեալ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ) մահուան քառասունքին առթիւ:

Սգակիր եղբայրը, Մկրտիչ Աւետիսեան կը հրաւիրէ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

Պ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ իր ողբացեալ քրոջ՝ ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի մահուան առթիւ (զոհ կատի արկածէ մը՝ Ամերիկայի մէջ) 1000 ֆրանք կը նուիրէ Ֆր. Կապոյտ Խաչին, փոխան ծաղկեպսակի: Ստանալ «Յառաջ»էն:

«ՅԱՌԱՋ» ԿՐ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Տէր եւ Տիկին Անուշաւան Գաբրիկեան 2000 ֆրանք կը նուիրեն «ՅԱՌԱՋ»ին, թերթ ղրկելու համար Սուրիական գպրոցի մը: Յաւակացուցինք ՏԷՐ ՋՕՐԻ ազդ. վարժարանին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ

Քան (A. M.) այցելող օթօմօպիլիսթներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Յ. ՆՇԱՆԵԱՆ
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58

Խոհոն, իւղ, բենզօ, պաթերի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաչախորդներուն մասնաւոր զեղչ:

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Մխքայէլ Վ. Մումճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առն վրայ՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկենտէրեանի 09 Bld. Henri Barbusse: Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վանան՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image:

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս:

Պայմաններ՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 ամիս·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 4 Août 1948 Չորեքշաբթի 4 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4599-ՆԵՐ ՀՐԱՏ ԹԻ 1018 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

90 ԱՌ 100 ՀԱՅ ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ...

Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթը, «Իւմանիթէ», Յուլիս 31ին մանաւանդ գոհունակութեամբ կ'արձանագրէր Թիրանոյ տեղեկութիւն մը, հետեւեալ խորագրին տակ·— « 180.000 բնակիչներէ բաղկացեալ փոքր ժողովուրդ մը կը տանէ իր խորհրդային Ադրբէջանի կեանքն 25րդ տարեդարձը » :

Ու կը պատմէր · —

« Իրանի եւ Թուրքիոյ (?) սահմանագլուխին վրայ, Ղարաբաղի փոքր ժողովուրդը տասնեակ տարիներով ապրեցաւ ցարական վարչութեան, աւատապետներու , գերմանութեամբ եւ անգլիացի աշխարհակալներու կրունկին տակ : Պահպանեցաւ թշուառութեան եւ տգիտութեան մէջ, և իր հարատահարիչները, ապահովելու համար իրենց տիրապետութիւնը այդ հարուստ շրջանին վրայ, կը հրահրէին ազգային տեւելութիւնները երկրին բնակիչներուն՝ Ազրբէյներու եւ Հայերու միջեւ » :

Բայց,— պատմութիւնը դիտէք արդէն,— «1917 Հոկտեմբերի յեղափոխութեան արեւը փրկեցնաեւ Ադրբէջանը իր չղթաներէն եւ, քանըՀինգ տարիէ ի վեր, Ղարաբաղի ինքնաւար Հանրապետութիւնը վճռած է իր կեանքը խորհրդային Ադրբէջանի » :

Մնացեալը փառաբանութիւնն է խորհրդային իշխանութեան օրով կատարուած յառաջդիմութեանց, բոլոր ասպարէզներուն մէջ,— հողագործական, ճարտարարուեստական, կրթական եւն· : Նուաճումներ, որոնք անժխտելի են եւ 25 տարիէ ի վեր կ'արձանագրուին Դաշնակցական մամուլին մէջ ալ, առանց վերապահութեան :

Ինչպէս կը տեսնէք, «Իւմանիթէ»ն տեղեկութիւն անդամ չունի թէ ո՛ւր կը գտնուի Ղարաբաղը : Ան չի գիտեր թէ ո՛ր երկրին կը պատկանի, պատմութեամբ եւ աշխարհագրութեամբ : Չի գիտեր նաեւ որ այդ «180.000 բնակիչներէ բաղկացած փոքր ժողովուրդին» 90 %ը Հայեր են :

Իսկ ամէնէն ողբալին, լուր անդամ չունի թէ Ղարաբաղի ժողովուրդը ինչ էջեր որ վճռեց կցուիլ Խ· Ադրբէջանի, այլ այդ վիճակին մատնուեցաւ նոյն ինքն Սթալինի կամքով, ինչպէս Նախիջեւանը եւ ուրիշ հայկական շրջաններ :

Եթէ քիչ մը պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն գիտնար, Յիրանայի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կրնար անմիջապէս ըմբռնել կատարուած բարբարոսութիւնը :

Այն տեսն իր առջեւ պիտի պարզուէր պատկեր մը որ աւելի քան ընդվզեցուցիչ է, եւ ոչ թէ արժանի անկեղծ երախտագիտութեան, ինչպէս հաղորդեր են իրեն :

Խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն շատ առաջ, մերթ Լէնինի – Սթալինի ուժը կեդրոնացած էր Մոսկուայի մէջ, Ղարաբաղի ժողովուրդը իր վճռական կամքը յայտնած է զանազան առիթներով եւ առ նուազն ութ համագումարներով,— միանալ մայր երկրին, Հայաստանի :

Խ· Ադրբէջանի առաջին վարիչներն անդամ, հանդուգնալ Նարիմանովի բերնով խոստացած էին այդ երկրամասը վերադարձնել իր օրինաւոր տիրոջ :

Եւ սակայն, «խորհուրդ մարդկան, կամք Սթալինի» : « Հայ ժողովրդի փրկիչ եւ լաւագոյն բարեկամ սիրելի Ստալինը» բառական չհամարեցաւ իր մշակած սահմանադրութեամբ իսկ վաւերացուց զայն, իբրեւ հիմնական օրէնք : (1936) : Ինչպէս միւս բոլի կցումները,— Նախիջեւան, Ախալքալաք եւայլն :

Ինչ որ Ֆրանսերէն «Իւմանիթէ»ն չի գիտեր կամ չուզեր դիտնալ, հայատառ գրիչներ դիտեն :

Հայկական դլուխներ կան որ աչօք բացօք տեսած են ամէն բան եւ հատորներ կարդացած :

Բայց, անոնք ալ կը կեղծեն : Զեն համարձակիր ոչ բերան բանալ, ոչ ալ ծուռ նայիլ : Ընդհակառակն յիմար – իմաստուն մարդկանցներ ալ կը փորձեն ազատ արտասահմանի մէջ, ապացուցանելու համար թէ ինչ որ Մոսկուան կարգադրած է, բանաւոր է եւ արդար :

Այդ երանելիները անշուշտ չեն կրնար ժխտել թէ Ղարաբաղը կրկնապէս յառաջ գացած , զարգացած պիտի ըլլար, եթէ վերադարձուած ըլլար Հայաստանի :

Ադրբէջանի թեւարկութեան տակ դնելով այդ երկու երկրամասերը, Մոսկուան ծուղակ մը լարեց Խ· Հայաստանի կռնակին վրայ, ի հաճոյս Անգարայի :

Շ·

Հայկական օգնութիւն Պաղեստինի աղէտեալներուն

Ձէմալ Հիւսէյնի, Պաղեստինի համար կազմուած Արաբական Բարձրագոյն Յանձնախումբի փոխ – առեղապետ եւ նախադահ Պաղեստինի Ս. – բար Պատուիրակութեան՝ Միացեալ Ազգերու մօտ, կոչ մը ուղղած էր հայ թերթերուն, օգնութիւն փութացնելու Պաղեստինէն փախածներուն :

Այս կոչին ի պատասխան՝ Ամերիկայի Հայ Օգնութեան Միութեան (Կ· Խաչ) կեդր· վարչութիւնը ղրկած է 500 տոլար, իսկ Հ· Յ· Դ· կեդր· կոմիտէն՝ 1000 տոլար :

Ասկէ առաջ ալ Հայ Օգնութեան Միութեան կեդր· Վարչութիւնը Լիբանան ղրկած էր 1000 տոլար, որպէսզի տեղի Հայ Օգնութեան Խաչը դեղօրայք եւայլ պիտոյքներ փութացնէ Երուսաղէմ, Հայոց Պատրիարքարանի միջոցաւ գործածուելու համար, հայ աղէտեալներու վրայ :

★ Հալէպի ազդ· վարժարաններէն «Քառէն Եվիէ» ճեմարանի, Հայկազեանի, Սահակեանի, Զատարեանի եւ Կիւլպէնկեանի աշակերտները, այս տարի հրաժարեցան իրենց տարեկան պտոյտէն եւ տրամադրելի դումարը, 344 ոսկի 75 դր· յատկացուցին Պաղեստինի արաբ աղէտեալներու օգնութեան յանձնախումբին :

★ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը 22 Յունիսին 1948 թուակիր ժամալիճակ առմարով մը յանձնարարած էր Լիբանանի Հայոց կաթողիկոսական փոխանորդ Մաղ արք· Ալճապահեանի եւ կաթողիկոսարանի Դրան եպիսկ· Խորէն Պալիսկ· Բարոյ – եանի հանդանակութիւն կատարել Պէյրութի մէջ, ի նպաստ Երուսաղէմի հայ կաթոլիկներուն : Հանդանակութենէն դոյացած է 15.000 ոսկի : Երեք վճռատականներ տուած են հազարական ոսկի, ուրիշներ՝ 500ական, 300ական, 200ական եւն· :

Կաթողիկոսարանի դիմումին վրայ Հայ Աւետարանական համայնքն ալ ձեռնարկած է հանդանակութեան :

ՍՅՍ ՏԱՐԻ ՆԵՐԴԱՂԹ ՉԿԱՑ ՍՈՒՐԻԱ – ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ

Պէյրութի «Լը Ժուռ» օրաթերթը կը գրէ (15 Յուլիս ·—

Լիբանանցի եւ Սուրիացի Հայերը, որոնք Խ· Հայաստան պիտի ներգաղթէին, տեղեկութիւն ստացան թէ Պաղեստինի մէջ տիրող կացութեան պատճառով, իրենց փոխադրութիւնը յետաձգուած է յառաջիկայ տարուան : Մօտաւորապէս 150 ընտանիքներ արձանագրուած էին մեկնողներու ցանկին վրայ :

ԱՐՏԱԴՐԵԼ ՄԻՆՉԵՒ 1952 ՅՈՒՆԻՍ

Հանրապետութեան նախագահը, որ ժէնիսկա դացած էր վիթխարի ջրաելեկտրակայանին բացման առթիւ, իր հիացումը յայտնեց կատարուած աշխատանքին համար : Այս ամբարտակին շնորհիւ Ֆրանսա պիտի ունենայ 1700 միլիոն քիլովաթ ժամ էլեկտրական հոսանք որ հաւասար է մէկուկէս միլիոն թոն ածուխի :

Նախագահը իր ճառին մէջ անդամ մը եւս յիշեցուց թէ ճակատագրական պայմանաժամ մը ունին, 1952 Յունիս 30, երբ կը վերջանայ Մարշըլի ծրագրով նախատեսուած օգնութիւնը : «Առեղով մեր արտադրին չհարկադրուինք եկամուտին չընորհիւ կրնայինք վճարել մեր ներածութիւններուն մէկ չորրորդը : Երկու համաշխարհային պատերազմներ հարկադրեցին մեզ ծախել դրամադլուխի այդ պահեստները : Այսօր Մ· Նահանգներէն ստացած վարկերը եւ նուէրները առժամապէս այդ անհետացած խնայողութեան տեղը կը բռնեն : Առանց այդ վարկերուն եւ նուէրներուն Ֆրանսացիներու կեցցաղի մակարդակը անմիջապէս պիտի իջնէր 40 %ի եւ վերջին վեց ամիսներու ընթացքին հացը պիտի իյնար օրական 50կր· Առանց այդ վարկերուն, չկրնայով վճարել ածուխը, քարիւղը, բամպակը եւ զանազան մեռադներ զորս մենք չունինք եւ որոնք ամենօրեայ հացն են մեր ճարտարադործութեան, չուտով պիտի փակուէին մեր դործարանները, եւ պիտի ծաւալէր դործազրկութիւնը, իր անխուսափելի տառապանքներով եւ խռովութիւններով » :

Պ· Վէնսան Օրիոլ ուրախութեամբ հաստատեց թէ արտադրութիւնը մեծապէս բարւոքած է, ընորհիւ ամէն կարդի եւ ամէն տեիճանի աշխատաւորներու որոնց չարաթական աշխատանքը այժմ կը հասնի 45 ժամի, մինչդեռ 39 ժամ էր 1938ին :

Եզրակացնելով, Նախագահը չեշտեց թէ «մեր ձեռքն է մեր ճակատագիրը, մեր զաւակներուն ճակատագիրը, իսկ սերունդներու համար՝ բուն իսկ հայրենիքին ճակատագիրը » :

Դեսպանները երկու ժամ տեսնուեցան Սթալինի հետ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԳԱՂՏՆԻ ԿԸ ՊԱՀՈՒԻՆ

Երկուշաբթի օր արեւմտեան մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները տեսակցութիւն մը ունեցան սպարապետ Սթալինի հետ, ինչ որ բարենշան դէպք մը կը համարուի քաղաքական շրջանակներու մէջ : Երեք ներկայացուցիչներն էին Մոսկուայի ամերիկեան եւ Ֆրանսական դեսպանները եւ Պէվինի անձնական քարտուղարը՝ Ճրէնք Բապըրթս : Տեսակցութենէն վերջ երեք ներկայացուցիչները ամերիկեան դեսպանատուն դացին, խորհրդակցելու եւ իրենց տեղեկագիրները պատրաստելու համար :

Տեսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ : Բացատրակապէս դաղտնի կը պահուին մանրամասնութիւնները :

Մոսկուայի անթելը հաղորդելով այս տեղեկութիւնը, կ'ըսէր թէ ունկնդրութեան ներկայ էր արտաքին նախարարը, Պ· Մոլոթով :

Լոնտոնի թերթերը կը չեշտեն թէ՝ այս տեսակցութիւնը մեռասանելորդ ժամուն պատրաստուած փորձ մըն էր, խափանելու համար այն ծանր տագնապը որ կը սպառնայ Եւրոպայի խաղաղութեան : Երեք ներկայացուցիչները զաղտնի եւ ճշգրիտ հրահանգներ ստացած էին իրենց կառավարութիւններէն որոնք պատուիրած էին խոսիլ փափկանկատութեամբ, սակայն վճռական : Անոնք պիտի ըսէին ·—

« Մենք ալ տրտունջներ ունինք եւ խորապէս ազդուած ենք : Բայց եթէ դուք (Սթալինն) պատրաստ էք բանակցելու եւ տագնապը լուծելու, մենք ալ պատրաստ ենք » :

Իրապէս չբջանակներու մէջ կը կարծեն թէ երեք ներկայացուցիչները պիտի ջանան կարպադրել հետեւեալ երկու խնդիրները ·— 1. Թեթեւցնել Պերլինի տագնապը, նախապայման դնելով որ Ռուսերը վերցնեն պաշարումը :— 2. Հիմք մը հաստատել խորհրդակցութիւն մը սարքելու համար չորս պետութեանց միջեւ, Գերմանիոյ եւ ուրիշ խնդիրներու մասին :

★ Երեք ներկայացուցիչները կրէմլին դացին առանձին : Ամերիկեան զինպանը ուս թարմաներ կը դործածէր : Ֆրանսական դեսպանը եւ Պէվինի քարտուղարը միասին առած էին իրենց թարգմանները : Ամերիկեան դեսպանին աղջրդ տեսակցութիւնն էր այս Սթալինի հետ : Անգլիական ներկայացուցիչը նախապէս տեսած էր սպարապետը, իբրեւ խորհրդական Մոսկուայի բրիտանական դեսպանատան , իսկ Ֆրանսական դեսպանը դեռ նոր հասած ըլլալով, առաջին անդամ կը տեսնուէր :

★ Քաղաքական չբջանակներու մէջ Ամերիկայի նախաձեռնութեան կը վերադրեն այս տեսակցութիւնը : Կ'ըսեն թէ Մ· Նահանգները իրենց ամբողջ ազդեցութիւնը ի դործ կը դնեն, վերջնապէս լուծելու համար Եւրոպայի տագնապը : Այժմ ամէն բան կախում ունի Սթալինի կամքէն : Եթէ նպաստաւոր ըլլայ Մոսկուայի դիրքը, այն ատեն դիւրին պիտի ըլլայ տեսակցութիւն մը սարքել Սթալինի, Թրումընի եւ Անռէ Մաթիի միջեւ, լայնօրէն քննելու համար բոլոր վիճելի խնդիրները :

Պայքարը կը շարունակուի Պերլինի վրէժի վրէ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Պերլինի 2.200.000 բնակիչներէն միայն 19.117 հոդի հաւանեցան իրենց պարենաւորումը ապահովել ռուսական չբջանէն : Մնացեալը — 99 % — ապաւինած են Անգլեւսաքսոններուն որոնք պիտի շարունակեն պարէնի փոխադրել օդանաւերով : Ռուսերը կարծելով թէ լայն ընդունելութիւն պիտի դտնէ իրենց առաջարկը, մեծ քանակութեամբ ուտելիք վոխադրած էին ոչ թէ Խ· Միութենէն, այլ Գերմանիոյ խորհրդային չբջանէն :

Այս չաբթու 300 փուռեր վակուեցան Պերլինի արեւմտեան չբջանին մէջ : Միայն 35 % ածուխ կարելի է տալ փուռերուն :

Ոստիկանական խնդիրն ալ հետզհետէ կը բարդանայ : Ինչպէս դրած ենք, Պերլինը այժմ ունի երկու ոստիկանապետանոց , որոնք իրար չեն ճանչնար : Արեւմտեան պետութեանց կողմէ նշանակուած ոստիկանապետը կը յայտարարէ թէ ոստիկաններուն 65 %ը իր տրամադրութեան տակ

(Աւարերու չարունակութիւնը հարդալ Դ· Էջ)

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ»

(ԸՍՏ «ՄԵԾ ԽՈՐՀՐԴԱԾԻՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ»Ի)

Ա.

«Ծուսաբեր»ի Յունիս 24ի եւ 25ի խմբագրականները նուիրուած էին «Հ.Յ.Դաշնակցութեան» (ըստ «Մեծ Խորհրդային Հանրագիտարան»ի):

Կ'ուզենք այժմ քանի մը սեղմ տողերու մէջ տալ «Հայկական Հարցը»՝ ըստ նոյն «Հանրագիտարան»ի:

Յօդուածը պետեղուած է «Հանրագիտակ»ի 3րդ հատորին մէջ, որ լոյս տեսած է Մոսկուա, 1926ին, եւ կը բռնէ 11 էջ (434—445):

Յօդուածին հեղինակն է համակարգիչ դրիչներէն Վ. Կուրկոյ – Քրեժինն, որ հմուտներէն կը նկատուի Արեւելեան Հարցին մէջ. իրեն կը պատկանին չարք մը ուսումնասիրութիւններ, ինչպէս, օրինակ՝ «Մերձաւոր Արեւելքը եւ Մեծ Պետութիւնները» (Մոսկուա, 1923), «Ցեղամիտութեան Պատմութիւնը Թուրքիոյ մէջ» (Մոսկուա, 1922), «Ազգային – ազատագրական շարժումները արեւելեան երկիրներուն մէջ» (Մոսկուա, 1923) եւայլն:

Յօդուածին աղբիւր ծառայած են 16 դրքեր, չորս լեզուներով (ռուսերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ գերմաներէն):

Այսքան աղբատ է այն չափարանը, ուրկէ հեղինակը քաղած է իր հիմնական տեղեկութիւնները Հայկական Հարցի մասին:

Անհրաժեշտ է յիշատակել, որ անկախաբար այս յօդուածէն, Հայկական Հարցին կը խօսուի «Հանրագիտարան»ի նաեւ հետեւեալ դրութեանց մէջ՝ «Արեւելեան Հարց», «Անգլիա», «Դաշնակցութիւն» եւ «Հնչակ», կը խօսուի, ի հարկէ, նաեւ բազմաթիւ այլ դրութիւններու մէջ, ուր չշահուած հարցերը այս կամ այն չափով առնչուած են միւղի (Թուրքիա, Փուրտիստան, Վրաստան, Ազրպէյճան, քաղաքական կուսակցութիւններ եւայլն):

Նոր յառով պիտի նկատել, որ ճշմարտութիւնը գրեթէ տեղ չունի այս գրութիւններու մէջ:

«Ճշմարտութիւնը, — կ'ըսէր Կիպլոտին, — հարազատ քոյրն է բոլշեւիզմին»:

Այս վերջինը ճանչնալով՝ գուբ է խօսիլ իր «քրոջ»ը մասին ...

Այս «ճշմարտութեան» լոյսի տակ է ահա, որ խնդիրները կը քննուին եւ կը լուսաբանուին «Հանրագիտարան»ի մէջ:

Ասկելով ընդհանուր ոգիի մասին այն յօդուածի, որ «Հանրագիտարան»ի մէջ նուիրուած է Հ.Յ.Դաշնակցութեան, ու միաժամանակ յիշատակելով ընչին Աբովեաններու եւ Սիմակներու այն քանի մը տողը, որ բանագատանքով գետեղուած է երեսփոխան ակադեմականի՝ Սո. Մալխասեանի «Հայ Բացատրական Բառարան»ի մէջ, կը նկատենք.

«Աբովեաններու եւ Սիմակներու այս պիղծ ոգին այս չափով տեղ գտած չէ «Հանրագիտակ»ի մէջ. լոկ ձեռնարկի վարկը նկատի առնելով — եւ ոչ թէ մեզ խնայելով — անոր հեղինակները ճիգ ըրած են քիչ մը աւելի «լուրջ» ըլլալ»:

Այս ճիգը կայ նաեւ «Հայկական Հարց»ին նուիրուած յօդուածին մէջ:

Յօդուածը կը սկսի հետեւեալ տողերով.

«Հայկական Հարցը, որ մաս կը կազմէ, այսպէս կոչուած, «Արեւելեան Հարց»ին, անհրաժեշտ է դիտել երկու տեսակէտէ,— արտաքին – պէս այդ հարցը կը յանդիման Մեծ պետութեանց ձգտումին՝ ուժ տալ Թուրքիոյ կեդրոնախոյս տարրերուն, առոյգ խոկ տկարացնել զայն՝ աւելի դիւրութեամբ թուրք երկիրը չահագործելու համար, խոկ ներքնաբար Հայկական Հարցը կը յանդիման Հայերու պայքարին, ղեկավարութեամբը իրենց պուրժուազիի, ի խնդիր ազգային ինքնորոշման, ապրանալու համար այն քաղաքական – տնտեսական նախապայմաններուն որոնց առկայութեամբ միայն պուրժուազին կրնար ազատօրէն զարգանալ»:

Հարցի այս «տեսական» ձեւաւորումէն ետք՝ «Հանրագիտակ»ը կ'անցնի անոր պատմութեան.

«Նախադրեալները Հայկական Հարցի ստեղծուեցան 18րդ դարուն, երբ հայ ժողովուրդի ղեկավարութիւնը իր ձեռքն առաւ Պոլսոյ ելեւմտական աշնուականութիւնը:

«Ցրուած բովանդակ փոքրասիական Թուրքիոյ տարածքին՝ հայ ժողովուրդը չատ կանուխէն ձեռնդ տուաւ առեւտրական պուրժուազիի մը, որ՝ զգալի դեր կը խաղար Թուրքիոյ տնտեսական կեանքին մէջ՝ կապալներ առնելով եւ դրամ փոխ տալով կառավարութեան, նահանգապետներուն եւ ուրիշներու:

«Այդ առեւտրական պուրժուազին միաժամանակ կը ղեկավարէր հայ ժողովուրդի կեանքը հայ հոգեւորականութեան միջոցով, խաւ մը, որ հսկայ ազդեցութիւն ունէր, Պոլսոյ պատրիարքը, որ կը ղեկավարէր կրօնական հայ համայնքը, իրեն կից ունէր ելեւմտական ազնուականութեան ներկայացուցիչներէ կազմուած խորհուրդ մը — առեղծուած Թուրքերու հրահանգով, 1453ին, երբ

Պատ մը Լոնտոնի մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Յունիս.— Տօնական զգեստ է հագեր Լոնտոնը, քանի մը օրէ ի վեր: Բոլոր զբօսաւոր հրապարակներն ու պողոտաները դրօշապարզուած են: Թրաֆալկաս Սքուէր, Փիքատիլլի Սըրքս, Րիճըրթ Սթրիթ, Սթրէնտ, Ուայթ Հոլ, ինչպէս նաեւ հսկայական Հայտ փարքի շրջակայ, փողոցները եւ քիչ մը ամէն տեղ անհամար դրօշներ:

Մեթրօներուն, երկաթուղիի կայարաններուն, մեծ հաստատութիւններուն ներսն ու դուրս, փողոցներուն վրայ յայտարարութիւններ՝ 3 լեզուներով.— Բրիտանիա բարիզարուստ կը մաղթէ ձեզի: Բարի եկաք Բրիտանիա»:

Միջազգային Ողիմպիական խաղերուն 14րդն է, որուն բացումը կատարեց, այսօր ժամը 3ին, Անգլիոյ Թագաւորը՝ Ուէմպլիի մարզադաշտին վրայ: Կը մասնակցին 61 ազգեր: Մարզադաշտին տարողութիւնը 80.000 հոգիի է. բայց նախորդ իրիկուն թերթերը կը յայտարարեն թէ 75.000 տոմսակ սպառած է արդէն: Կրնաք երեւակայել այլեւս այս օրուան բազմութիւնը 90 (ֆարէնհայթ) եւ աւելի տաք մթնոլորտի մը մէջ: Խաղերը պիտի տեւեն 15 օր, թերեւս աւելի:

Զբօսաշրջիկներ աշխարհի ամէն կողմերէն, (ցարդ դուրսէն եկող ոչ մէկ Հայաստանդիպեցայ), չատեր իրենց ազգային տարազներով: Զբօսավայրերն ու բացօթեայ պարտէզները — որոնցմով այնքան հարուստ է Լոնտոն — խճողուած են բազմութեամբ: Հետեւիլ դիւրութեամբ կրնաս զանազանել օտարականը Անգլիացիէն: Մինչ Անգլիացին պարտէզին ճաշարան – բմպելարանին առջեւը նստած՝ ունի միայն գաւաթ մը թէյ եւ թեթեւ կերակուր, (պ'ոակ մը ապուր կամ բարակ չիրտ մը կարագով հաց), օտարականները իրենց սեղաններու ծանրաբեռնած են ճոխ-ճերմակ (Փոտճալա» հացի զանազան տեսակներով, «քէյք»երով, «փուտինկ»ներով եւ զանազան խմորեղէններով: Կրնաս գիտել ուզածիդ չափ, եթէ քսակդ կը ներէ ամէնուչ: Այնքան գրաւիչ են անոնք, մանաւանդ անօթի եւրոպացի՝ եկողի մը համար: Հացը ազատ է եւ առանց կտրոնի: Ուտողը ով է որ ...

Ներողութիւն, մոռցայ: Նախորդ նամակովս խոստացած էի ձեզ պատմել քաղաքին պատմական վայրերը:

Հարեւանցի ակնարկ մը նետենք ուրեմն «Լոնտոնի Աշտարակ»ին վրայ, ուրկէ ճիշդ հիմա կը վերադառնամ: Մի չմոռնաք «Աշտարակ» բառին: Իրականի մէջ տեսակ մը թանգարան է, ուր դասաւորուած են, հսկայական սրահներու մէջ, Անգլիական Հասարակապետութեան եւ այլազան ազգերու հետ կռիւներու ընթացքին թշնամիէն խլուած զէնքեր, զրահներ, թնդանօթներ, դրօշներ, չարչարանքի տեսակ տեսակ գործիքներ. գլխատման կացիններ, կախաղաններ: Թագաւորներուն հագած զրահները, իրենց կազմածներով: Հոն է նաեւ Ուելլինկթընի համազգեստը եւ սուրը:

Աշտարակը չինուած է Թէմիս գետի եզերքը, Լոնտոնի Պրիճին (կամուրջ) դիմաց, Ուիլեըմ Ա-ի թարհակային կողմէ, ԺԱ. դարու սկիզբները: Աշտարակին սանդուղները ձեզ կը տանին զանազան անուններով սրահներու կամ խուցերու: Սա «մահիճներու կամ գահաճներու դուռը», ուրկէ անցած են տասնեակներով անձեր, Ուէսթմինսթըրի մէջ գտնուելէ վերջ, հոն անցնելու համար իրենց կեանքին մնացած օրերը, կամ գլխատուելու: Այդ դուռնէն անցած է նաեւ էլիզապէթ իշխանուհին (յետոյ թագուհի), ներման արժանացած: «Արիւնոտ Աշտարակ»ը, ուր զբօսաւոր եղուարդ Ե. եւ իր եղբայրը Եորքի դուքսը, եան.: Զնտանեներու քարէ պատերուն վրայ բանտարկուած, գահազան իշխանազուններու կամ պետական անձնաւորութիւններու կողմէ փոքրացուած արձանագրութիւններէն մասեր՝ խոր – նամով պաշտպանուած ապակեայ պահպանակներով: Ահա Սբ. Պետրոսի արքայական մատուռը (1100ին), ուր գլխատուած եւ թաղուած են երկու դուքսեր եւ երկու թագուհիներ (Աննա և Կատարինէ):

Աշտարակին ամէնէն ակնապարարմասը սակայն սրահն է, ուր պահուած են Եորքացի պահպանողական բեկէնները: Ընդարձակ ապակեփեղկի մը մէջ դասաւորուած են Անգլիոյ թագաւորներուն եւ թագուհիներուն սեփական թագերը, քայիսոնները, գահազան սպասները, պատուանշանները, սուրերը: Ամէնքն ալ համակ ոսկի, ադամանդ, սուտակ: Ժամերով կեցիր եւ աչքերդ չեն կշտանար դիտելէ:

Ա. ՀԱԲԵԼԵԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ (1)

Վարձքերնիդ կատար..

ՄԻՆՓԷԼԻԼ.— Քանդելու տարուան պանդխտութենէ վերջ օտար ափերու վրայ հասակ նետած սեւաչեայ պատանին կամ երիտասարդը ՀԱՅ է տակաւին կրօնքով, լեզուով ու ազգային զգացումներով:

Հրաշքի Սերունդ... պիտի ըսէք: Ըսէք Վարդանի կամ Լուսաւորչի սերունդ, Մեսրոպի կամ Սահակ Պարթեւի սերունդ: Ըսէք Մայիսեան սերունդ...:

Այսօր Ֆրանսահայ գաղութին մէջ, խրախճանքի տուները որքան ալ հրապուրիչ ըլլան, վաճառած սէրերը որքան ալ ածան, Նոր Սերունդը մեծագոյն չափով կը մնայ ՀԱՅ ու կը պահէ իր հայրերու միսէն մին՝ ու արիւնէն արիւն:

Բարոյական ու գաղափարական այն աչխարհը ուր ապրեցաւ ու կ'ապրի, Նոր Սերունդը կը պարտի երէց սերունդին ու անոր տուած կուսակցական դաստիարակութեան. դաստիարակութիւն մը որ չատ ածան եւ չատ մտածելի եղաւ հայ երիտասարդութեան բոլոր խաւերուն, չնորհիւ մարդացած «յարալէզներու»... Ինչ փոյթ թէ ամէնք ունէին մարդկային կերպարանք, «յարալէզներու» այդ տիպարները նոյնն են ամէն տեղ. ամբողջ քսանհինգ տարի ամէնք զոհեցին իրենց փիլիսոփայական ու նիւթականը: Ցաճախ զրկուեցաւ ընտանեկան յարկի տաք մթնոլորտէն. դպրոցներ չհնցուցին, գաղութէ դաղութ թերթեր հատուտ – տեցին, դասախօսութիւններ սարքեցին, տօնական օրերը պանդատուցին, սուգի օրերը լացին ու ըեմերէն վեր՝ Հայ դիր, Հայ լեզու, Հայ հոգի ազդակեցին... եւ ամբողջ քսանհինգ տարի:

Այսօր եթէ տակաւին հայ երիտասարդը կը

ուրկէ անցած են տասնեակներով անձեր, Ուէսթմինսթըրի մէջ գտնուելէ վերջ, հոն անցնելու համար իրենց կեանքին մնացած օրերը, կամ գլխատուելու: Այդ դուռնէն անցած է նաեւ էլիզապէթ իշխանուհին (յետոյ թագուհի), ներման արժանացած: «Արիւնոտ Աշտարակ»ը, ուր զբօսաւոր եղուարդ Ե. եւ իր եղբայրը Եորքի դուքսը, եան.: Զնտանեներու քարէ պատերուն վրայ բանտարկուած, գահազան իշխանազուններու կամ պետական անձնաւորութիւններու կողմէ փոքրացուած արձանագրութիւններէն մասեր՝ խոր – նամով պաշտպանուած ապակեայ պահպանակներով: Ահա Սբ. Պետրոսի արքայական մատուռը (1100ին), ուր գլխատուած եւ թաղուած են երկու դուքսեր եւ երկու թագուհիներ (Աննա և Կատարինէ):

Աշտարակին ամէնէն ակնապարարմասը սակայն սրահն է, ուր պահուած են Եորքացի պահպանողական բեկէնները: Ընդարձակ ապակեփեղկի մը մէջ դասաւորուած են Անգլիոյ թագաւորներուն եւ թագուհիներուն սեփական թագերը, քայիսոնները, գահազան սպասները, պատուանշանները, սուրերը: Ամէնքն ալ համակ ոսկի, ադամանդ, սուտակ: Ժամերով կեցիր եւ աչքերդ չեն կշտանար դիտելէ:

Ա. ՀԱԲԵԼԵԱՆ

թեամբ, ռուսական ուղղութիւն որդեգրեց, այլեւս զայն քարոզեց եւ տարածեց Թրքահայաստանի Հայերու մէջ»:

Այս առիթով «Հանրագիտարան»ը, որուն վարիչները այսօր ՆՈՅՆ աչխատանքը կը տանին հայ ժողովուրդի մէջ — ոչ միայն հայրենիքէն ներս, այլեւ աւոր սահմաններէն դուրս՝ համայն աչխարհի մէջ — կը նկատէ.

«Հայերու այս դիրքը (ռուսասիրական.— «Ծ.») հիմնովին փոխեց դէպի հայ պուրժուազին վերաբերումը Թուրք կառավարութեան, որ մինչեւ 1877ի պատերազմը ոչ միայն չէր հալածեր զայն, այլ մինչեւ իսկ Հայերը կ'առնէր պետական կարեւոր պաշտօններու: Այս վերաբերումը աւելի թշնամական դարձաւ այն խնդրագրէն յետոյ, զոր Ռուսահայերը ուղղեցին կովկասեան փոխարքայ մեծ իշխան Միխայէլ Նիքոլաեւիչի, եւ այն պաշտօնական դիմումէն յետոյ, զոր Թրքահայերը, գլխաւորութեամբ Ներսէս պատրիարքի, ուղղեցին Ռուսիոյ՝ այս վերջինի պաշտպանութիւնը խնդրելով — ի պատաս Հայերու — Թուրքիոյ հետ կնքուելիք դաշնագրի մէջ»:

Դասապարտանքի այս տողերը մեր նախորդ-ներու հասցին կը գրէ «Հանրագիտարան»ը, որուն վարիչները — կրկնենք անգամ մըն ալ — էջմիածնի այսօրուան կրօնապետը դրած են Ներսէս պատրիարքի վիճակին մէջ, իսկ մեզ բոլորս ալ՝ վիճակին մէջ այն Հայերու, որոնք 1877—78 թրքական պատերազմին խնդրագրեր կ'ուղղէին ռուս փոխարքային եւ ռուսական ցարին...

(Ամբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

խօսի ու կը գրէ հայերէն, կ'երգէ հայերէն, հը-պարտ է իր Հայ ըլլալուն, տեղեակ է իր ազգային պատմութեան, իր հայրերու յաղթանակի օրե-րուն, չի հանդուրժեր մարդամեքենայ պատրաս – տող նորանոր դաւանանքներու, մէկ խօսքով եթէ ունի տակաւին Հայու Յիշ, պատճառը պէտք է փնտռել մարդացեալ «յարչէղնեերու» տուած դաստիարակութեան մէջ: Անոնք կառուցին — ու կը շարունակեն տակաւին — անանուն կրօնքի մը խորանը, լեցուն գաղափարական սրբութիւննե – րով:

Անոնք Նոր Սերունդին փոխանցեցին չահ մը դոր միշտ վառ պահելու համար, տուին իրենց մարմնէն ալ մաս մը:

Անոնք կատարեցին մեծ գործ մը որ պարտա-կանութիւն ըլլալէ աւելի զգացական ու հոգեկան պէտք մը եղաւ իրենց համար:

Թէ երիտասարդութիւնը ուղե՞ց կամ կրցա՞ւ օգտուիլ ժուժկալօրէն կատարուած ցանքէն, «այդ ուրիշ պատմութիւն է արդէն» ...

Անմիջապէս կրնանք պատասխանել թէ հունձ-քը չտուաւ սպասուած արդիւնքը:

Ինչո՞ւ: Պատճառները բազմաթիւ են, սակայն գլխաւորները երկու են.— Առաջինն՝ ներկայ Նոր Սերունդին փորձութեամբ լի վիճակը: Հնչուտ – թեան մէջ հասակ առած այս սերունդը չճանչցաւ Թուրքին եաթաղանը: Իր ազգային գոյութիւնը պահելու վիճաքը չաճեցաւ իր մէջ վտանգի սպառնալիքէն մղուած: Ան ապրեցաւ միայն ա-ռօրեայ փափաքներով: Շատերուն համար հայե – րէն լեզուով գրաւիլը եղաւ տեսակ մը «լիւքս» ու քիչերուն համար միայն, գիտակցութիւնը տուաւ « դառնալու համար պիտանի տարբր, հայկական պիտեիքներով, լեզուով, գործունէութեամբ »:

Ցանքին արդիւնքը կախում ունի սակայն քա-ղաքական միջավայրէն: Հոն պէտք է փնտռել երկրորդ պատճառը: Որ եւ է զաղութի մէջ ազ-գային դաստիարակութեան արդիւնքը խստօր կը համեմատի երկրին տիրող տարրին քաղաքակր – թութեան հետ: Հոն ուր Հայը աւելի բարձր մա-կարդակի վրայ կը դանուի քաղաքական գետնի վրայ քան պետային, ազգային դաստիարակու – թիւնը տուած է իր առաւելագոյն հունձքը, ինչ-պէս Միջին Արեւելք: Հոն միշտ հողը եղած է ա-ւելի պարարտ:

Արեւելեան ափերուն վրայ լեզուն եւ բարքերը երբեք այնքան հմայք չեն ունեցած հայ երիտա-սարդին համար, որքան Միջերկրա-կան ծովու մէջ:

Ուրեմն սերմանողը եղած է միշտ նոյնը, հողը եղած է տարբեր: Տեղ մը աւելի պարարտ, տեղ մը աւելի ժայռոտ: Տեղ մը աւելի հեշտ, տեղ մը ա-ւելի փշոտ:

Պարարտ թէ ժայռոտ հողի վրայ սերմանողը չմնայեց ամէն ջանք ու այսօր մոռնա՞լ այդ բոլո-րը: Ամբողջ քսանհինգ տարի ջո՞ւր ծեծուեցաւ բիմերէն, պարա՞պ տեղը վատնուեցան այնքան չունչ ու մելան. մոռնա՞լ բոլոր այն սրբութիւն-ները զոր ըմպեցինք իբրեւ աւիշ:

« Պատառը սիրենք, սակայն ճշմարտութիւ-նը աւելի սիրենք»: Զատրուինք վայրկեանի գաղ-նութեամբ զրուած տողերէն: Զբաւականանանք

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՁԵԿՈՒՑՔ
Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎԻ

Զարմացմամբ «Ժողովուրդ» օրաթերթին մէջ հրատարակուած տեսանք երկու դրութիւն «Տա-րօրինակ ժողովի մը առթիւ» եւ «Եկեղեցւոյ վար-չական ժողովին մէջ» վերնագրուած :

Կը ցաւինք որ «Ժողովուրդ» իր տեսութիւն – ները պարզած է, հիմնուելով դիտումնաւոր տե – ղեկատուութեանց վրայ, որոնց, ազբիւրէն իսկ դատելով, միակ նպատակն է վարկաբեկել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը անոր վարիչներուն վերագրելով արատաւորութիւններ, զոր գործնականին մէջ ակնյայտ իրականութիւնը ի սպառ կը հերքէ արդէն :

Ամէն երեքշաբթի երեկոյ, գործադիր ժողո-վին դիւանին անդամները, եւ եմտական յանձնա-խումբին ատենապետը կը հաւաքուին Միութեան կեդրոնատեղին, տնտեսական եւ ընթացիկ գոր-ծերը տնօրինելու համար :

Յուլիս 21ի հաւաքոյթին յանախնկալա ընդու-նեցանք այցելութիւնը Կաթող. Պատուիրակ Ար-տաւազդ Արքեպիսկոպոսի եւ Եկեղ. Վարչութեան ատենապետ Տ. Գամէր Պաղտասարեանի :

Ն. Սրբազնութիւնը բացատրեց թէ Վեհ. կա-թողիկոսն ստացած մէկ հեռագրին առթիւ կը փափաքէր ներկաներուն անձնական կարծիքը ու-նենալ, ոչ պաշտօնական հանդամանքով: Արդէն ժողով մը չէր եւ չէր կրնար ըլլալ :

Կարծիքներու պարզ փոխանակութիւն մը մի-այն տեղի ունեցաւ, տարտամօրէն, եւ հոն ներ-կայ դանուող գործադիր ժողովի անդամները, նկատի ունենալով որ Ընկերակցութիւնը քաղա – քական եւ եկեղեցական խնդիրներով չզբաղիր, եւ չուզելով որ եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել, գոհացաւ միահամուռ յայտարարել Ս. Պատուիրակին, իբր եղրակացութիւն. թէ իր ըմ-բռնումին եւ որոշումին կախում ունի անձնապէս իրեն ուղղուած Հայրապետական հրաւէրին հետե-ւանք տալ կամ ոչ :

Ահա իսկական իրողութիւնը որ ինքնին կը դժուէ տեւէ խեղաթիւրում: Աւելցնենք թէ Սբրա-զնութիւնն էր որ յետոյ Փրանսատառ հայերէն հե-ռագիր մը խմբագրեց, էմմիանծին դրկելու հա – մար :

Կը ցաւինք որ սոյն անպաշտօն խորհրդակցու-թեան քմահաճ մեկնաբանութիւններ տրուած են յետին մտքերով եւ ճշմարտութեան անհամապատաս-խան եղանակաւ մը որ երբեք պատասխաներ չէ յաւուրին համար չատ մը տեսակէտներով եւ որ կը ծառայեն չփոթութիւն եւ պղտորում յառաջ բերելու միտքերու մէջ :

Փարիզ, **30 Յուլիս 1948**

ԴԻՒԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎԻ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Հ.Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Շաբաթներով ամպ ու անձ-րեւ մաղելէ ետք, ընութիւնը վերջապէս ժպտեցաւ Նոր Սերունդին, եւ ծրագրուած դաշտահանդէսը տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի, փառաւոր արեւով մը, Pont Nantinի մօտակայ անտառին մէջ:

Կանանչ անտառը, խնամուած է բազմութեամբ: Շատեր սեղաններ չինած են, միասին բերած զա-տարան դործիքներով: Հոս չնորհակալութեան խօսք մը՝ Պ. Մանուէլ Կղպլեանի եւ իր զրոյը-դիներուն, որոնք ամէն յոդնութիւն կրեցին, վո-խադրելու համար բոլոր խմիչքներն ու սեղան – ները, իրենց անձնական կառքերով :

Հիւրեր ունէինք Սկիթ էթիկէնի, տասնեակ մը հայրենակիցներ, որոնք նիւթապէս ալ քաջալերե-ցին Նոր Սերունդին ձեռնարկը: Մասնաւորապէս չնորհակալութիւն ընկեր Կ. Համալեանին եւ Պ. Բ. Սէմէրճեանին: Վաստնէն ալ Պ.Ս. Աստուածան 500 ֆրանք նուիրեց Նոր Սերունդին:

Հանդէսին նախագահը Ս. Թիւթիւնճեան, բացումը կատարեց մաքուր հայերէնով, հակա – ռակ առաջին անգամ հրապարակաւ խօսելուն : « Ինչպէս Նոր Սերունդը, արեւն ալ կը ժպտի – դի: Ուժ տուէք Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին, որու միակ նպատակն է Հայը Հայ պահել օտարութեան մէջ»:

Ցետոյ « Ցառաջ Նահատակ »ով թնդաց ան – տառը: Երգեցին Տիկին Թէրզեան (Սկիթ էթիկ – նէն), Օր. Ս. Թէրզեան, (Ռոմանէն) Օր. Հռ. Ընտրիկեան եւ Արմենուհի Ընտրիկեան, Օր. Ալիս Թիւիրեան Սկն Շամոնէն: Հիւրերէն Պ. Պօղոս Տէր Պօղոսեան (Տէլենէն) խօսք առնելով բաւ. —«Մեր մեծմայր Աբրոհամը կ'ըսէր . — «Ձեր ա-նունին մեռնիմ, ձեր արեւին զուրբան, տասը լե-զու սորվեցէք, ձեր լեզու ձեր հաւատքը զայիմ բռնեցէք»: Ուրախ եմ որ ջանք չէք խնայած այդ ուղղութեամբ զարգանալու համար :

Կերոյթին մէջ, ճաշ մը վիճակախաղի դրութեամբ, 7000 ֆրանք հասոյթ զոյացաւ : Շահեցան Պ. Ի. Քիլիրեան եւ իր սեղանակիցնե-րը, որոնք այս առթիւ նուէրներ կ'ընեն, Նոր Սե-րունդին :

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակ – ցութիւնը բերին, Պ. Խաչիկ իր չութակով: Մոն-պրիզոնէն երիտասարդ մը՝ անգլիերէն երգերով: Ուրախութիւնը չարունակուեցաւ մինչեւ ուշ տուն, հայկ. եւ եւրոպական պարերով ու խաղերով:— Սաfo

ՄԱՄՈՒԼ

ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆՆ ՈՒ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ – Ն: Գրեց՝ Յովսէփ Թադէոսեան: Հրատ. «Էրօս» դրատան: 1948, Թէհրան: Գին 75 սկիթ: Հասցէ. — Bookstore Eros, Ave. Gharvam Santane, Tehran, (Iran):

« Փութ – պօլի» սերունդ կոչելով նոր սերունդը ու մանաւանդ երբեք կասկածի չենթարկենք երէց սերունդին «ցանքը» այլ ազնիւ տանք բոլորս մարդացած « յարալէզներուն » : Անոնք տուին տուին չատ, նոյնիսկ տուին առատ ... վարձքերնին կա-տար :

ՎԱՐԴԳԷՍ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ
(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

Հեռուն, անյայտութեան մէջ կը լսուէր ո-րոտման խուլ դղրդոցը : Ամպերը կը հաւաչէին կարծես: Հեղինէն, իր բանակ պատուհանին առ-ջեւ կանգնած, լուռ կը լսէր այդ հառաչանքը եւ սիրտը կը լեցուէր անհասկնալի ու անբացատրելի դառնութեամբ: Տխուր, յուսահատ եւ անթարթ աչքերով կը դիտէր հորիզոնը, ուրկէ դանդաղօրէն կը բարձրանային ամպերը եւ կամաց կամաց կը տարածուէին չորս կողմ :

Քամին կ'ալեծփէր անոր ալիքանման մազերը, իսկ խաւարը անկասելի կերպով կը տիրապետէր երկրին վրայ: Բայց Հեղինէն դեռ արձանի նման կանգնած կը նայէր ամպերու պարին, կարծես բան մը կը սպասէր այդ ամպերէն: Կարծես խա-ւարի մէջ լոյս կը փնտռէր: Ներշ աղջիկ, կը մոռնար որ իր հօրը պահապանները լրջօրէն կը հսկէին իր վրայ եւ կը լրտեսէին իր ամէն մէկ շարժումը :

Հեղինէն ի վերջոյ հեռացաւ պատուհանին մօտէն եւ ուժասպառ ինկաւ իրեն համար պատ-րաստուած չոր նստարանին վրայ: Ձեռքերով բռ-նեց գլուխը եւ սկսաւ լիառատ արցունքներ թա-փել: Ձնկատեց մինչեւ ան դամ, թէ ինչպէս ներս մտաւ ազախինը եւ վառած ճրագը դնելով մօտը, լուռ նայեցաւ իր իշխանուհիին :

Պաղ քամին կը փչէր բաց պատուհանէն եւ կ'օ-րօրէր ճրագին բոցը. ազախինը ուզեց փակել պա-տուհանը, բայց անվճռականութեամբ կեցաւ կէս ճամբան, ապա դառնալով Հեղինէին՝ ըսաւ .

— Իշխանուհի:

Պատասխան չկայ: Հեղինէն այնքան խորասուղ-ուած էր իր մտածումներուն մէջ որ չլսեց ազա – խինին խօսքերը :

— Իշխանուհի, կ'ուզե՞ս որ պատուհանը փա-կեմ. պաղ հով կը փչէ անկէ եւ կրնայ մարել ճր-բագը :

Հեղինէն բարձրացուց գլուխը եւ ապշած աչ-քերով նայեցաւ ազախինին: Երկուքն ալ լուռ իր-արու երես կը նայէին, առանց համարձակելու ընդհատել խորհրդաւոր լռութիւնը :

Այլ մէջտեղին գուբսը լսելի եղաւ անձրեւի ձայներ. քիչ էր մնացեր որ հովը մարէր ճրագը :

— Իշխանուհի, փակե՞մ պատուհանը, ճրագը կը մարի եւ դուք կը մնաք մութի մէջ :

— Ո՛չ, թող բաց մնայ այդ միակ պատուհանը ուրկէ կը չնչեմ ազատ ու թարմ օդը եւ ուրկէ կու գայ իմ լոյսը եւ կեանքի յոյսը: Ինչո՞ւ փակել այդ պատուհանը եւ յոյս դնել ասֆչուտաճրագի վրայ: Ախ, Արուսեակ, ինչքան կարօտ եմ ես լոյսին, այն լոյսին, որ յաւիտենական է եւ անսպառ: Մի-թէ դուն, Արուսեակ, չե՞ս կրնար լուսաւորել իմ սրտիս խաւարը: Ձգրաղ բեր որ սիրուս լուսաւոր-ուի,, ճրագ, որուն ճառագայթները կեանք տա – ուին :

— Ներ, իշխանուհիս, երանի աչքերս կուր – նային եւ ես այս վիճակին մէջ չտեսնէի քեզ: Բայց... քայլերու ձայներ կը լսեմ. կրնայ նա-տելի ըլլալ իմ ուշանալս. գիշեր բարի, ըսաւ ա-զախինը եւ դուրս գնաց :

Հեղինէն նայեցաւ անոր եաեւէն. պահ մը ան-շարժ մնաց եւ ապա դուխը օրօրելով՝ ըսաւ .

— Խեղճ Արուսեակ, ինչքան կը սիրէը գիս. լսակ այժմ վայրկեան մը անդամ չի կրնար մօտս մնալ: Ոհ, ինչքան թանկ է կեանքը եւ ինչպէս ա-նէն մարդ կը վախնայ իր կաչէն: Այսպէս են մարդիկ. վտանգին առջեւ ամէն բան կը մոռցուի, ամէն բան,— ատելութիւն, սէր, երախտագիտու – թիւն: Թող գոյութիւն չունենար այս անխծուած կեանքի վտանգը, մարդիկ այսպէս պիտի չըլլա – յին :

Հեղինէն ոտքի ելաւ եւ քանի մը անդամ եր-թեւեկեց իր բանտին մէկ ծայրէն միւսը: Յան – կարծ թրխկոց մը լսեց: Սոսկումով նայեցաւ չորս կողմը եւ առջեւը տեսաւ քարի կտոր մը, որուն վրայ բան մը կապուած էր :

Պահ մը չկամարձակեցաւ ձեռք զարնել այդ քարի կտորին, ապա ծռեցաւ եւ վերցուց զայն: Դողդողուն ձեռքերով քակեց քարին վրայ կապ-ուած ծրարիկը, մաքր բայց դեղեցիկ տառերով գրուած տոմսակ մըն էր. ո՞վ էր արդեօք գրողը. սոսկումով աչ ու ձախ նայեցաւ, կարծես կը վախնար որ կը խլեն իր ձեռքէն այդ թանկագին գիրը: Ապա մօտեցաւ ճրագին ու աղօտ լոյսին տակ կարդաց հետեւեալ տողերը .

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՑԵԱՆՑ

է : Երկու ոստիկանութիւնները ձերբակալութիւնները կը կատարեն փոխադարձաբար :

★ Զրոյցի մը համաձայն ետ պիտի կանչուի Գերմանիոյ ամերիկեան դինուորական կառավարիչը, զոր· Քլէյ : Զօրավարը աւելի մեղմ լեզու մը կը գործածէ այժմ : Այսպէս, յայտնած է թէ պատրաստ է բանակցելու խորհրդային իշխանութեանց հետ, միայն մէկ տեսակ դրամ հաստատելու համար Պերլինի մէջ :

★ Ռուսերը արդելքի տակ առած ըլլալով Պերլինի արեւմտեան չրջանի հաստատութեանց հաշիւները՝ ազդ· դրամատան մէջ, այդ հաստատութիւնները չեն կրնար վճարել բանուորներուն օրականը, ինչ որ աւելի կը ծանրացնէ պաշարման հետեւանքները :

Թաւուրք Թաւուրջիներուն

Թանուբեան խորհրդաժողովին Բ· օրուան նիստին մէջ, Վիչինսկի բանաձեւ մը ներկայացուց, որ եթէ ընդունուի, Անգլիան եւ Ֆրանսան այլեւս պիտի չկրնան մասնակցիլ Եւրոպայի ամենամեծ պետին հակողութեան. իրաւունք մը զոր առացած են 1921ի պայմանագրով : Տարակոյս չկայ թէ բանաձեւը պիտի քուէարկուի մեծամասնութեամբ, քանի որ Խ· Միութիւնը եւ արբանեակները 7 ձայն ունին, միւս երեքին դէմ : (Աւստրիա կը մասնակցի իբրեւ դիտող, առանց վճռական ձայնի) :

Վիչինսկիի բանաձեւը կը բաղկանայ 42 յօդուածներէ : Ահաւասիկ հիմնական կէտերը· —

1.— Թանուբի նոր յանձնաժողովին անդամ կրնան ըլլալ միայն դետեզերեայ պետութիւնները (այն երկիրները որոնց մէջէն կամ սահմանամերձ չրջանէն կը հոսի դետը :

2.— Դետին նաւարկութիւնը բաց պիտի ըլլայ, առանց սահմանափակման, բոլոր ազգերու առեւտրական նաւերուն եւ ապրանքներուն համար, հաւասար իրաւունքներով : Բայց միայն դետեզերեայ պետութիւնները պիտի կրնան մասնակցիլ :

3.— Չեղեալ կը համարուին նախկին բոլոր պայմանագիրները եւ անոնց հիման վրայ կազմուած յանձնաժողովը :

Այս բանաձեւին համաձայն, նոր յանձնաժողովս պիտի է կազմուի Թանուբեան պետութիւններէն (իւրաքանչիւրէն մէկ ներկայացուցիչ), եւ կեդրոնը պիտի է հաստատուի Կպայի մէջ (Ռումանիա) : Աւստրիա եւս պիտի կրնայ անդամակցիլ յանձնաժողովին, երբ կնքուի հաշտութեան դաշնագիրը :

Ֆրանսական ներկայացուցիչը առաջարկած էր որոշումները քուէարկել 2/3ի մեծամասնութեամբ· սակայն միւսներու պնդումին վրայ ընդունուեցաւ պարզ մեծամասնութիւնը :

ՕՏԱՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻՆ ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Ռումանիոյ պաշտօնաթերթը Օգոստոս 2ին հրատարակեց կրթական նախարարութեան մէկ հրամանագիրը որ կ'ըսէ :—

Այս որոշման թուականէն սկսեալ, կը փակուին ռումանական հողին վրայ հաստատուած բոլոր օտար դպրոցները, մանկապարտէզները, տարրական եւ երկրորդական վարժարանները, ակադեմական դասընթացքները, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց կազմակերպութիւնը եւ լեզուն, հաստատուած եւ մատակարարուած ըլլան օտար կառավարութեանց կամ օտարազգի ընկերակցութեանց կողմէ :

Ուրիչ հրամանագրի մը համաձայն, այսու հետեւ պետութիւնը պիտի վարչ բոլոր անհատներուն եւ դաւանական (փոքրամասնութեանց) դպրոցները :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ խոստացաւ ութ օրէն պատասխանել Աչխատանքի Դաշնակցութեան եւ միւս արհեստակցական միութեանց պահանջներուն, աշխատավարձի եւ ապրուստի աղուէսեան մասին : Ունկնդրութեան միջոցին այդ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները յայտնած են թէ պիտի վերադառնան իրենց գործելու ազատութիւնը, եթէ կառավարութիւնը չկրնայ կրճատել դիներէն :

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ծագեցաւ Զուիցերիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ : Անցեալ ամսու Ռումանիայի մը ձերբակալուած էր Ցիւրիխի մէջ, իբրեւ առեւտրական լրտես : Իրրեւ փոխարէժ, ռումանական կառավարութիւնը հրամայած է անմիջապէս վահկել բոլոր զուիցերիական հիւպատոսարանները եւ արտաքսած է Զուիցերիացի մը, «նուաստացուցիչ պարագաներու մէջ», թէեւ մարդը Ռումանիոյ մէջ անցուցած է իր ամբողջ կեանքը :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ Հրեաները կը սպառնան վերսկսիլ Հրէից, եթէ Արաբները շարունակեն խախտել զինադուլը, ինչպէս ընդդէմ իսրայէլի պետութեան արտաքին նախարարը : Հրեաները

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ.— Խանասորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձին առթիւ : Այս կիրակիվալարի պեղեցիկ անտառին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի : Կը մասնակցին Հ· Ց· Դ· բոլոր ենթակոմիտէները եւ խումբերը, ինչպէս նաեւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով :

Կը նախագահէ ընկեր Ա· ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկեր Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Պիտի նուագէ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը : Պիտի երգէ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի երգչախումբը, գեկավարութեամբ Հ· ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի :

Նոր Սերունդի մասնաճիւղերու կողմէ պիտի ըլլան մարզական խաղեր :

ԾԱՆ.— Երթեւեկի միջոցներու դիւրութեան համար, այժմէն արձանագրուեցէք տեղական վարչութիւններու մօտ :

« ՅԱՌԱՋ » ԿՐ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Էքս լէ Պէնէն Պ· Գ· Տէրվիշեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ Պ· Գ· Մելքոնեանի, Ամերիկա :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Ծանօթ.— Օգոստոս 1էն կը վերսկսինք մեր Նամակատուփի բաժինը, թէթեւցնելու համար մասնաւոր նամակներով պատասխանելու աշխատանքը :—

ՊՈՐՏՕ՝ Քէնա.— 1300, Ս· Լ.ԻՒ՝ Գութ· — 1200, ԱՌՆՈՒՎԻԼ, Պայր.— 1200, Ս· ԺԵՐՄԷՆ ԱՆԼԷՑ, Գիլ.— 1200, ՄԱՐՍԷՑԼ՝ Ազգ.— 1200, ԱԼԺԻ՝ Տիկին Տ.— 1200, ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍ՝ Բողո.— 750, ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍ՝ Տէվ.— 3200 ֆրանք :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե· ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆի

« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille

Զափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն :

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

մխիթարի ատեն կը պնդեն թէ եղուսպէմը պէտք է մաս կազմէ հրէական պետութեան : — Միացեալ Ազգերու ներկայացուցիչը, կոմս Պէրնատոթ, նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ապտուլլահ Թաղա — ւորին հետ, Եղուսաղէմի ապագային մասին : Կոմսը լաւատես կ'երեւայ :

100.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ ընդունելու համար, նախագահ Թրումըն երկու միլիոն տոլար եւս պահանջեց խորհրդարանէն, անբաւական գտնելով նախապէս քուէարկուած երկու միլիոնը : Եթէ այս դումարը չտրամադրուի, պիտի կրճատուի 1949ին ընդունելի տարագիրներուն թիւը :

52 ՀՈԳԻ, որոնք «Լաթէկոէր 631» օդանաւը նետած էին, Աւստուանները կարելու համար, կորսուած կը համարուին, լուր առնուած չըլլալով կիրակի օրէն ի վեր : Բազմաթիւ օդանաւեր եւ մարտանաւեր կը փնտռեն արկածեալ օդանաւը :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ գաղտնի ծրագիրը — ները պիտի պարզուին մինչեւ չաբաթ : Այս առթիւ նախարարը վստահութեան քուէ պիտի պահանջէ :

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ առջի օր ճաշեց հանրապետութեան նախագահին հետ :— Թէհրանէն կը հետադրեն թէ յարաբերութիւնները նորէն լարուած են Խ· Միութեան հետ : Կ'ըսուի թէ Թէհրանի խորհրդային դեսպանատունը հրահանգած է գաղութին անդամներուն իրենց երկիրը վերադառնալ :

ՓԱՐԻԶԻ ռումանական դեսպանատունը դադրեց անցեալ չաբթուան ձերբակալութենէն ետք, դանդաղելով թէ դեսպանատան պաշտօնեաներէն մէկն ալ, Ֆրանսացի, խոշտանգուած է :

ՊԵՐԼԻՆԻ բրիտանական չրջանին հետապրանքի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային իշխանութիւնները մեքենաբերէրը կը վերադարձնեն պաշտօնանկրու ընտանիքները : Քարլմորսթի մէջ, ուր կը գտնուի մասնչալ Սոքոլովսքիի սպայակոյտը, 3 — 400 տուներ իրենց դերման տէրերուն վերադարձուած են :

ԻՏԱԼԻՈՑ համաձայնաւոր կուսակցութիւնը ազդ· համերաշխութեան կոմիտէ մը կազմեց, որուն նպատակը պիտի ըլլայ վարել «իտալացի ժողովուրդին պայքարը յետպատերազմեան կառավարութեան դէմ» : Կ'ըսուի թէ Թոլիաթթի, վիրաւոր, պիտի հրաժարի դեկավարի պաշտօնէն եւ իրեն պիտի յաջորդէ Թունդ բոլշեւիկ վարիչ մը :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանի՞ հնդ տարուան պանդխտութեան չրջանին երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առ հասարակ նոր սերնդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն :

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ :

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել :

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուղի՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, դառնալու համար պիտանի տարր, հայկական գիտակիւթներով, լեզուով, գործունէութեամբ :

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէնէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը :

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՕՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու : Բացառութիւն կրնանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար :

Պայմանաժամ չենք սահմաներ : Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիչ հարցարանները ալ կազմել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ· ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրաղարանի սրահը (78 rue Rabelais) : Կարեւոր օրակարգ :

ՅԱՒԱԿՅՕՒԹԻՒՆ.— Հ· Ց· Դ· Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն, ինչպէս նաեւ Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբը, իրենց խորունկ ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկեր Վահրամ Շահպազեանի, իր տիկնոջ դառնակսկիծ մահուան առթիւ :

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՕՅԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճիցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՑԼ Հեռաձայն D. 06–40

T. S. F.

TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ գի – ներէն օգտուիլ

Ա Ճ Ա Պ Ա Ր Ե Ց Է Ք

Գնել առաջին կարգի ռատիօի գործիքներ, կոտրներ, ելեկ· մոթէօրներ, լամբեր որոնք մեկ տարուան համար երաշխաւորուած են :

Մ Ա Տ Չ Ե Լ Ի Գ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր fաթալոկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲՕՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris
եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)
Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել : Նորոդութիւն եւ բարեյաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներ – րուն :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԼԻՈՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ մեր առաջնակարգ ու ճոխ ապրանքները կրնայ գոհացում տալ մեր յարգելի յաճախորդներուն :

Ֆրանսայի ամէն կողմէն ապսպրանք կ'ընդունինք :

Ապրանքներուն վրայ 20% զեղչ կայ

Ունինք ընտիր ձիթապտուղներ Մօսանեայ, յունական ձեւ եւ տեսակներ 100էն մինչեւ 200 Ֆրանք քիլօն : Օղի «Շերակ» 40 աչկրչ 500 Ֆր· լիթրը : Հէլվա, լոդում, պուլկուր, կորկոտ : Նիսի առաջնակարգ ձէթը, պոմիա տուխով՝ 200 Ֆրանք քիլօն : Ամէն տեսակ չոր բանջարեղէն, համեմներ, պահածոներ, եւն· :

Կը սպասարկենք ուղղակի քաղաքան :

Դիմել՝ 20 բիս Վիլըռուա, 19 բիս Ժիւլիէթ Ռէջամիէ, Լիոն, Ռոն :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 5 Août 1948 Հինգշաբթի 5 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4600–Նար շրջաց թի 1019 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՋ ԻՍԿ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ...

Նորէն թուրք թերթերն են որ հրապարակաւ կը մատնանշեն ներքին վէրքերն ու փտութիւնները, առանց վերապահութեան :

Քանի փոքրամասնութիւնները արժէք ունէին Թուրքիոյ մէջ, իբրեւ բաղկացուցիչ տարր, թերքեան ամէնէն ազատամիտ լրագիրն ալ սուտ – խեղդ կը ձեւանար այդ փտութեանց հանդէպ :

Երբեմն վախկոտ ձայներ կը լսուէին կառաւուած հարստահարութեանց, կեղեքումներու եւ ահռելարաժիի մասին : Բայց այդ պատահական համարձակութիւնը ոչ իսկ մի՛ չեւ իրիկուն կը տեւէր :

Այսպէս եղաւ 1908 — 1914ի Օսմ· Սահմանադրութեան շրջանին, երբ որոշ ազատութիւն կը տիրէր խօսելու եւ գրելու :

Այսպէս նաեւ 1914 — 18ի պատերազմի դիմադաղարին, երբ զանցառելի քանակութեան մը վերածուած էին քրիստոնեայ փոքրամասնութիւն – ները, դիւային արիւնահեղութեամբ :

Օսմ· կայսրութիւնը հիմկն սարսեցաւ : Ուժովը ստացաւ իր բաժինը : Նոր աղբեր փրկուեցան արիւնազանգ լուծէն — մեծ մասով խլամ :

Բայց, Ալլահը նորէն ողորմեցաւ : Եւ համատարած աւերակներուն մէջ ոտքի ելաւ նոր Թուրքիա մը : «Հիւանդը» ողջնցաւ ընորհիւ արեւմտեան դաշնակիցներու յայտնի եւ գաղտնի դաւերուն, այլ մանաւանդ կարմիր Մոսկուայի քաղաքական, պինուորական եւ նիւթական անվերապահ աջակցութեան :

Դեռ երկու չաբաթ առաջ, Թուրքերը անհուն երախտագիտութեամբ կը յիշէին այդ բախտորոշ օրերը, տօնելով Լոզանի դաշնագրին տարեդարձը :

Եւ սակայն, դարձեալ իրենք են որ կը խոստովանին թէ պղտոր է հեռանկարը՝ «յաղթական» Թուրքիոյ հորիզոնին վրայ :

Ինչպէս հաղորդած էինք, նոր կուսակցութիւն մը կազմուած է Թուրքիոյ մէջ, հովանաւորութեամբ նախորդ սպարապետ ՃէվդիԶաքմաքի : Կազմակերպութիւն մը՝ նոյն ժամանակ, տարաձայնութիւններով :

Իրաւ տարակոյս որ անձնական փառասիրութիւնները վճռական դեր կը կատարեն այս կարգի ձեռնարկներու մէջ :

Նոր կուսակցութեան յայտարարութիւնը հանրաւ հրապարակուած, Նատիր Նատի, «Ճիւմհուրիյէթ»ի հանդուգնակ տնօրէնին որդին, խմբագրական մը հրատարակեց ուր դիտել կուտայ, սուր հեգնութեամբ.

— « Համաձայն պաշտօնական արձանագրութեանց, ճիշդ 18 քաղաքական կուսակցութիւններ կան մեր երկրին մէջ: Տէր ենք հզօր ժողովրդապետութեան մը որ կրնայ մինչեւ իսկ Անգլիա-սաքսոններուն նախանձը շարժել: Մեր հրապարակին վրայ կը լսուին որոտաձոր ձայները 70նոց երիտասարդներու որոնք դեռ նոր ձի վազցնել սկսած են» : (27 Յուլիս) :

Ակնարկը այնքան թափանցիկ է որ մեկնութեան չի կարօտիր : Թունդ ազգայնական խմբագիրը կը շարունակէ, աւելի դունաւորելով բաները ու բացատրութիւնները .

— « Մեր 18 կուսակցութեանց 18ն ալ անդոյն են : Ոչ մին կը կրէ դրօշը նոր գաղափարականի մը որ բալասան ըլլայ այս հայրենիքի ցաւին : Անոնց ոչ մէկը նոր գաղափար մը ունի մեր քնակչութեան դատին, գիւղացիական եւ բանուորական դատին, ընկերային եւ տնտեսական վերակազմութեան մասին :

«Ազգ· ժողովին մէջ «Հալք»ի երեսփոխանները բերնէն այնպիսի գաղափարներ կը լսենք որ անհնար է զանազանել 50 տարի առաջուան սոֆթաներու խօսքերէն : Ձաւեչա մը որ մի՛ հարցնէք :

« Արտաքին երեւոյթով տեսարանը կատարելապէս եւրոպական է, ժողովրդավար, բայց տեսարանին ծածկած իրականութիւնը վերջին ծայր արեւելեան, արեւելեանէն ալ տարբեր բան մը, գէշ ընդօրինակութիւն մըն է» :

Եզրակացութիւն,— խարխուլ է հաստատուած կարգուսարքը, «կէճէ գօնուու» : Եւ եթէ մի-ջոցներ ձեռք չառնուին, «մեր ապագան բնաւ փայլուն չեթեւիր » :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇՆԱՊԱՏՈՒՄ

3 չաբաթ առաջ, Մ· Նահանգներու չեմ գիտեր ո՛ր քաղաքին մէջ, ազնուաշուք տիկին մը խոր սուգի կը մատնուի :

Կը կորսնցնէ միակուսար տղան կամ աղջի՞կը : Ոչ: պատուական ամուսի՞նը: Ոչ: Երիտասարդ սիրակա՞ն մը: Քո՞յրը, եղբա՞յրը:

Ի՞նչ կ'արժեն այդ բոլորը, իր անմա՞տ չնի-կին քով, որ ընդ միշտ չուած էր ծաղիկ հասակի մէջ :

« Կալիփսէ կայր ի սուգ անմխիթար» :

Վչտաբեկ տիկինը ոչինչ, ոչինչ կը խնայէ , փառաւոր , չքեղ եւ անհաւնութեաց յուղարկաւորութիւն մը սարքելու համար :

Նախ չնիկը տեղաւորել կուտայ կաղնեփայտէ դագաղի մը մէջ: Կը փոխադրէ ջահավառ սենեակ մը, իբրեւ chapelle ardente· Ամբողջ օրը բազմաթիւ այցելուներ կուգան, ցաւակցութիւնն յայտնելու :

Յետոյ կը վարձէ մեռելակառք մը եւ թափորը ճամբայ կ'ելլէ դէպի դերեզմանատուն, ուղեկցութեամբ հինգ հարիւր յուղարկաւորներու :

Անշուշտ պատուելի մըն ալ քանի մը բառ կ'արտասանէ, իբրեւ դամբանական :

Եւ չնիկը կ'ամփոփուի յատկապէս չինուած դամբարանին մէջ, անհամար ծաղկեպսակներու ծանրութեան տակ :

Ձար բերանները կ'ըսեն թէ տիկինը արդէն պատրաստած է կտակը, ուր կը պատուիրէ իր մարմինն ալ ամփոփել նոյն դամբարանին մէջ:

Ձա՞րժէր հինգ հարիր «ֆինօ»ներէ բաղկացեալ թափոր մը կազմել իր յուղարկաւորութեան առթիւ, իբրեւ դերադոյն ախոյանք :

Իսկ եթէ անոնց յիսունը մարգուէին իրրեւ երդեցիկ խումբ ... Վ.Ա.Հէ

ՀԱՑ ԱՒՈՑԵԱՆ ՄԸ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ՄԷՋ

Լոնտոնի մեր թղթակիցը կը գրէ·—

Ողիմպիականին մասնակցելու համար Լոնտոն եկած է Պարսկահայ կռիւմարտիկ մը Կալկաթայէն, Ազանուր Յարութիւնեան, համակրելի Հայ մը: Եկած է Իրանի կառավարութեան հրաւէրով : Ծանր ախոյեանն է Հնդկաստանի , Պուրմայի , Սէյլանի, Զինաստանի : Եղած է Պոլիս եւ յաղթած հինգ թուրք ախոյեաններու :

★ Հաճոյքն ունեցայ տեսնելու Մէջ· Արեւելքէն եկած երկու երիտասարդներ, անդամ Հ· Մ· Ը· Մ·ի եւ թղթակից Ողիմպիական խաղերուն,— Լեւոն Դաւլուդեան (Հալէպ) «Արեւելք»ի եւ Յովհաննէս Շահինեան (Պէյրութ) «Ազդակ» չաբաթ – օրեակի կողմէ :

ԳՐԱԳԻՏ ՈՒԼ· ՍԱՐՈՑԵԱՆԻ կինը ամուսնալուծում պահանջած էր: Ամերիկայի վերջին թերթերէն կ'իմանանք թէ այր եւ կին հաշտուած են վերջին պահուն :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՕՏԱՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆ ալ պիտի փակուին յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին, համաձայն ազդ· ժողովի որոշման: Օտար դեսպանութիւնները պիտի կրնան դպրոցներ պահել միայն իրենց պաշտօնեաներու զաւակներուն համար, ծոխադարձութեան սկզբունքով :

ՌՈՒՄԱՆԻԱ. բոլոր օտար դպրոցները փակելէ վերջ պարտաւորիչ հոչակեց ուսուցումը, չորրորդ դասարանէն սկսեալ: Օգոստոս 3 թուակիր նոր հրամանագիր մը կը ճշդէ այն պայմանները որոնց համաձայն պետութեան պիտի փոխանցուին եկեղեցիներու, կրօնական միաբանութեանց, հասարակութեանց կամ անհատներու այն սոացուածքները որ կը ծառայէին ուսումնարաններու մատակարարութեան :

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ, ժխլ Մոք, պաշտօնէ արձակեց ոստիկանական տեսուչ մը եւ քնիչ մը, որոնք ամբաստանուած էին թէ խոշտանգած են կալանաւոր մը, Ապահովութեան տեսչութեան մէջ :

Դիւանագէտները չաւատան կ'երեւան

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈ՞Վ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ քաղաքական շրջանակներու մէջ, Մոսկուայի երեք դեսպաններուն եւ Սթալինի տեսակցութենէն վերջ, որ տեւած է երկու ժամ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ :

Արեւմտեան երեք պետութիւնները մանրամասն տեղեկագիրներ ստացան այդ խօսակցութեան մասին եւ ուշադրութեամբ կը քննեն Սթալինի պատասխանը : Երեք պետութիւնները եւ Ֆ· Միութիւնը առ այժմ դաղտնի կը պահեն ամէն բան : կատարեալ գաղտնապահութիւնը յարգելու համար, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնեաներուն յանձնարարուեցաւ որեւէ լուր չփախցնել կատարուած բանակցութեանց մասին, ներսն ըլլայ թէ դուրսը :

Կարծողներ կան թէ Սթալին կարգ մը թելադրութիւններ ըրած է, բանակցութեանց ճամբան հարթելու համար : Ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն, արեւմտեան երեք պետութեանց ներկայացուցիչները մանրամասն հրահանգներ պիտի առնեն նոր տեսակցութիւն մը ունենալու համար Մոլոթովի, թերեւս ալ Սթալինի հետ :

ԻՆՉՊԻՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՀԱՄԱՁԱՅՆԻԼ

Փարիզեան օրաթերթ մը, Combat, կը գրէ թէ իր տեղեկութեանց համաձայն, Սթալին հաւանութիւն յայտնած է քառանդամ խորհրդակցութեան մը, նախընտրելով որ Ժողովը դումարուի Մոսկուայի մէջ: Օրակարգին դլխաւոր նիւթերը պիտի ըլլան դերմանական հարցը՝ ամբողջութեամբ , ինչպէս եւ ուրիշ եւրոպական խնդիրներ (Ծուներատան, Աւստրիա եւն·) :

Գերմանական հարցի մասին Սթալին չէ ծածկած իր տեսակէտը: Իր կարծիքով կարելի չէ գործակցութիւն հաստատել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, ցորչափ արեւմտեան պետութիւնները կը յամառին դերմանական կառավարութիւն մը հաստատել իրենց դրուած շրջանակներուն մէջ: Լոնտոնի համաձայնութիւնը կնքուած է առանց Ֆ· Միութեան, հետեւարար անոր դէմ ուղղուած կը համարուի :

Բայց ի՞նչ կ'առաջարկէ Սթալին: Միշտ նոյն պղպեղին համաձայն, սպարապետը գոհացած է յիշեցնելով Մոլոթովի յայտարարութիւնը Վարշաւայի մէջ,— դաշնակից բոլոր ուժերը քաշեն Գերմանիայէն եւ կազմել միացեալ պետութիւնով:

Եւ վերջապէս, Մոսկուա միշտ կառչած կը մնայ Եալթայի եւ Փոցտամի համաձայնութեանց: Եթէ այս տեղեկութիւնները ճիշդ են, կը նշանակէ թէ մասնաւորապէս Մ· Նահանգները պիտի հարկադրուին չատ բան փոխել իրենց ներկայ քաղաքականութենէն, ճամբան հարթելու համար: Ամէն պարագայի մէջ, արեւմտեան երեք պետութիւնները սերտօրէն կը խորհրդակցին, որպէսզի այս նոր ձեռնարկն ալ ջուրը չերթայ :

Ձօր· Մարշըլ, Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը, երէկ ղեկուցում պիտի տար մամուլի ներկայացուցիչներուն , մէջազդային կացութեան եւ թերեւս Մոսկուայի տեսակցութեան մասին :

★ Մինչ այս մինչ այն, Պերլինի պաշարումը կը շարունակուի նոյն խստութեամբ· մինչդեռ արեւմտեան դաշնակիցները նախապատրաստութիւն կը համարեն անոր բարձումը, որեւէ բանակցութեան համար :

Ձօր· Բապըրթսըն, Գերմանիոյ բրիտանական հրամանատարը, Լոնտոն մեկնեցաւ , խորհրդակցելու համար արտաքին նախարարութեան հետ : Ամերիկեան հրամանատարը, ըստ· Քլէյ, կը մնայ իր պաշտօնին վրայ :

Շուտպատից յայտնութիւններ Ամերիկայի մէջ

Մ· Նահանգներու ներկայացուցչին մատնաւորապէս ցանցնաժողովը կը շարունակէ վկայութիւններ լսել հակամերիկեան գործունէութեան մասին :

Գործակալ Օը· Պէնթլիի վկայութենէն վերջ, Օգոստոս 2ին չատ աւելի ծանրակչիռ յայտնութիւններ ըրաւ Լուի Պուտէնց, որ համագործակցութեան վարիչ պաշտամ էր 1935էն 1945 եւ հրաժարելով դարձաւ կաթոլիկ եւ դասախօս Նիւ Եորքի Համալսարանին մէջ: Վարած է նաեւ Մ· Նահանգներու համալսարանի պաշտօնաթերթին խմբագրութիւնը :

Իր յայտարարութեան համաձայն, համագործակցութեան կարգ մը ցանցեր կը գործեն երկրին մէջ, իսկ հաւանաբար հազար բոլշեւիկներ՝ ամերիկեան կառավարութեան մէջ:

Երբ դրամական պղպեղներու մասին հարցուցին, պատասխանեց թէ կուսակցութիւնը չատ մեծ աջակցութիւն կը ստանար... Հոլիուուտէն , ինչպէս եւ կարգ մը հարուստներէ :Եւ աւելցուց.— Հոլիուուտէն ստացուած պարգեւը այնքան մեծ

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

«ՀՑՈՒՑ ՂԱԽՈՒՑՈՒՔ»

(ԸՍՏ «ՍՊԱՐԱՊԻՉ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ»)

Ե.

Տալով նոր պատկերներ 16րդ եւ 61ին դարերի հայ իրականության մասին, «Հարությունը» եւ մի քանի ուրիշ գործեր ցոյց տուին, որ Ռուբէն Զարդարեանի տաղանդը ոչ միայն ներդաշնակ է իր ժամանակի ոգուն, այլեւ ունակ է ստեղծագործելու նաեւ ներկայ կեանքի նիւթերով։ Ինչպէս ասացինք, Զարդարեանի ստեղծագործութեան մէջ ամենաթոյլ կողմը նրա ոճն է։ Ոճի մէջ նա ունի մի քանի ընդհանուր գծեր, որոնք ամբողջ գրականութեան մէջ ներկայացնում են մի որոշ ուղղութիւն։ Այդ ուղղութիւնը կարելի է անուանել ռոմանտիկական։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։

Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։

Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։

Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։ Ռոմանտիկական ոճի ամենաբնորոշ գիծերն են՝ ա) ընդհանուր գաղափարների գերակշռութիւնը մանրամասնութիւնների նկատմամբ, բ) ոճի ծանրութիւնը, գ) ոճի ոչ միատարրութիւնը, դ) ոճի ոչ ամբողջականութիւնը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք արդէն, Երեւանի մէջ պիտի չհիմուի Յաղթանակի հոյակապ յուշարձան :

Ահաւասիկ «Սով. Հայաստան» ամսագրի խմբագրականը այդ մասին, արեւմտեան հայերէնով (1948 Մայիս).—

Հայ ժողովրդի տասնեակ հազարաւոր պան – ծալի զաւակները հայրենական մեծ պատերազմին ցուցաբերած հերոսութեամբ բարձր պահեցին իրենց պատիւը, խորհրդային ռազմիկի պատիւը :

Ուզելով յաւերժացնել ֆաշականութեան դէմ տարած մեծազոր յաղթանակը, հոյակապ յուշարձանով հայ ժողովուրդը կ'արտայայտէ իր երախտագիտութիւնը եղբայրական ռուս մեծ ժողովրդին, Լենինի – Ստալինի կոսակցութեան, մեր ժամանակի մեծազոյն մարդուն, հայ ժողովրդի փրկիչ եւ լաւագոյն բարեկամ սիրելի Ստալինին :

Յուշարձանը քարտկերտ հսկայ մը պիտի ըլլայ, ամբակուռ ու պարզ ոճով զարդարուած հանճարեղ Ստալինի հոյակապ քանդակով : Կ'արտայայտէ յաղթանակի անսասանելիութիւնը եւ յաղթողի հզօրութիւնը, յաղթող, ոչ վտանգէն կրնայ ապագային եւ որ կը պատմէ սերունդներուն հայ ժողովուրդի մարտական սխրագործութիւններու մասին :

Յաղթանակի յուշարձանը կը հիմուի արեւմտեան Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի լանջերէն մէկուն վրայ, վեհապանծ Արարատի դիմաց.

հման ծաղկոցներ՝ ամէն գիով աշխատիլ ստեղծել :

Մտաւորականներու գլխաւոր պարտականութիւնը պէտք է ըլլայ՝ պատրաստել գիւղատնտեսական հակիրճ պատմուածքներու դասագրքեր :

Հասարակութիւնը առատաձեռն պէտք է ըլլայ եւ ազգային հաշիւներով պէտք չէ տարուի, երբ խնդիրը կը կայանայ կրթական մշակի վարձատրութեան չուրջ : Դէթ այս մարդին մէջ հասարակութիւնն ու մտաւորականութիւնը պէտք է ձեռք ձեռքի քալեն, իրար քաջալերելով, եթէ իսկապէս կ'ուզենք որ նոր սերունդը զարգանայ ապագայի լաւ քաղաքացիներ :

Այս ձեւով, կը կարծենք թէ երիտասարդութիւնն ալ հրապուրուելով իրենց հանդէպ ցոյց արուած գուրգուրանքէն, սիրով պիտի հետեւի երէց սերունդի դժած օգտաչատ ուղեգիծին :

Գալով երիտասարդական կազմակերպութեանց, իրենց ծրագրի գլխաւոր նպատակը պէտք է ընեն անդամները մղել ընթերցանութեան եւ տարվեցնել աշխարհագրութիւն, պատմութիւն եւ գրականութիւն :

Եթէ կրնանք այս ձեր կիրարկել եւ սիրցնել, արդէն ճամբան հարթուած կ'ըլլայ մնացեալ աշխատանքներու համար եւ ձիրք ունեցող երիտասարդները կը հանդին մէկը միւսի եռեւէն, իսկ միջականերն ալ եթէ դեկավար դեր չկատարեն՝ դոնէ կ'ըլլան պատրաստուած, պիտակից եւ լուրջ քաղաքացիներ :

ՏԻԳՐԱՆ – ՎԱՐԴ

ման իր դիրքի եւ հսկայական մեծութեան չնորհիւ կը դիտուի հեռուն տարածութիւններէն :

Յուշարձանի ընդհանուր բարձրութիւնը պիտի ըլլայ 47 մեթր, պատուանդանը պիտի ունենայ 32 մեթր բարձրութիւն, Առաջնորդի քանդակը 15 մեթր : Քանդակագործական աշխատանքները յանձնարարուած են ՍՍՌՄ ժողովրդական նկարիչ Ս. Պ. Մերկուրովին : Քանդակը պղինձէ պիտի ձուլուի :

Յուշարձանի պատուանդանը կը ներկայացնէ քառանկիւն կառուցուածք մը, որու ներքը քանի մը ընդարձակ դահլիճներու մէջ, պիտի ցուցադրուին հայրենական Պատերազմին նուիրուած նիւթերը : Մանաւոր դահլիճներ յատկացուած են հայ ժողովուրդի պատմութեան նիւթերու ցուցադրման համար :

Ներքին յարկին մէջ, դեռնի մակերեւոյթին պիտի պատրաստուի դահլիճ չորս տրամատակարով, որոնք պիտի պատկերացնեն եռակի չքնաղ հայկական Թումանեան օդրաբաժնի ռազմական փայլուն գործողութիւնները Օսեր պետ վրայ :

Ամբողջ շինուածքը արտաքինով պիտի պատեն բազալտով, գլխաւոր մուտքը պիտի ունենայ կիսակլոր ձեւ, զարդարուած հարուստ զարդերով : Մուտքի երկու պատերուն վրայ բազալտի վրայ պիտի փորագրուին խորաքանդակներ որոնք կը պատկերացնեն վերադարձած զինուորներու յաղթական չքերթը :

Յուշարձանի կողքի պատերուն վրայ, որոնք մօտ 50 մեթր լայնութիւն պիտի ունենան, բազալտի վրայ պիտի փորագրուին Սովետական Միութեան հայ հերոսներու անունները :

Քաղաքէն դէպի Յաղթանակի Յուշարձանը տանող կանանչ լանջի վրայ պիտի շինուին քարէ աստիճաններ, մօտ կէս քիլոմեթր երկայնութեամբ : Աստիճաններն պիտի ընդհատուին մերթ կամարակապ հրապարակներով, մերթ Երեւանի առուորակ ջուրի աղբիւրներով, մերթ ալ քարանձաւներով, ստուերի տակ հանգստի համար :

Յուշարձան թանգարանը պիտի սկսի աստիճաններէն, դեռ չհասած հիմնական կառուցուածքին : Հոս պիտի դրուին ռազմիկներու արձաններ, ինչպէս հին Հայերու նախորդներու ժամանակաշրջաններէն : Աստիճանաբար յուշարձաններն մօտենալով, ռազմիկներու արձանները պիտի մօտենան մեզ նաեւ ըստ ժամանակի եւ վերջապէս : Յուշարձանի գլխաւոր հրապարակի մօտ երկու վիթխարի հսկաներ կը պատկերեն Խորհրդային Բանակի ռազմիկները :

Դէպի Յուշարձանը պիտի տանի ուրիշ ճանապարհ Արաբկիրի բարձունքէն : Ատիկա պիտի ըլլայ դեղեցիկ ծառուղի մը, որ իր դարձած տեղը դէպի յուշարձանը ճարտարապետական ձեւաւորում պիտի ստանայ, պիտի զարդարուի դարաւանդակներով եւ աստիճաններով, ուր պիտի դրուին Հայրենական Պատերազմին մասնակցած հայ զօրավարներու արձանները : Յուշարձանի առջեւի սալարկուած հրապարակի մէջտեղ պիտի շինուի քառակուսի մեծ աւազան, ուր կ'արտացոլայ յաղթանակի յուշարձանի հոյակապ պատկերը :

Յաղթանակի Յուշարձանի հեղինակն է երիտասարդ տաղանդաւոր ճարտարապետ Ռ. Իսրայէլեան :— Ա. Խոսրովեան

ՀԱՅԵՐԸ Ի. ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Վերջերս Ի. Միութեան քաղաքացիները տօնեցին հայ մեծ զրող Յ. Թումանեանի մահուան քսանամեակը :

Սովետական իշխանութեան Վրաստանի մէջ հաստատութեան վաղորդայնին, Յովհաննէս Թումանեան, որ կը բնակէր Թիֆլիս, կազմակերպեց հայ գրողներու խումբ մը, որ իր արուեստը ի սպաս դրաւ ժողովուրդին : Այս խումբը աճելով վերածուեցաւ գեղարուեստական մեծ կազմակերպութեան մը : Այսօր հայկական բաժնի հանգամանքով, ան անբաժան մասը կը կազմէ Վրաստանի Սովետ Գրողներու Միութեան : Ուժերը իր մէջ կ'ամփոփէ Վրաստանի մէջ բնակող բոլոր հայ գրողները, բանաստեղծները եւ գրական քննադատները : Ուժերը կանոնաւոր կերպով կը հրատարակէ հայերէն լեզուով տարեցոյցներ եւ մեր երկերու հատընտիրներ : Ասկէ զատ, մեր գրողներու երկերը կ'արտատպուին Թիֆլիսի մէջ լոյս տեսնող հայերէն պարբերականներու մէջ, ինչպէս նաեւ առանձին հատորներով : Մօտ տասնէն լոյս պիտի տեսնեն հայ արձակագիրներ, Սարեանի, Հազրոյեանի, բանաստեղծներ՝ Սիմոնեանի, Ազապապի, Գարայեանի եւ ուրիշներու երկերը :

Վրաստանի Պետհրատը կանոնաւորապէս կը հրատարակէ հայ գրողներու լաւագոյն գրքերու թարգմանութիւնները : Վրացի գրողները սիրով իրենց լեզուով կը թարգմանեն հայ բանաստեղծներու եւ գրողներու երկերը : Այսպէս վերջերս տասը վրացի անուանի բանաստեղծներ թարգմանեցին ու հրատարակեցին « Սասունցի Դաւիթը» : Այս պահուս հրատարակուելու վրայ են Շերվաշիդզէի « Քաոս»ը եւ « Նամուս »ը, Թորգոմեանի եւ Սունդուկեանի երկերու վրացերէն նոր թարգմանութիւնները : Պատերազմի նախընթաց 18 տարիներու ընթացքին 700 գրքեր հայերէն լեզուով հրատարակուեցան Ի. Վրաստանի մէջ : Այս թիւը պատերազմէն յետոյ աւելի եւս բարձրացաւ :

Վրաստանի մէջ հայկական դիտութիւններու զարգացումը մտահոգիչ ուշադրութեան առարկայ դարձաւ : Թիֆլիսի համալսարանի կողքին սահեցուած է հայագիտութեան ամպիոն մը : Համալսարանը կուտայ հայագիտութեան մասնագէտներ Վրաստանի դպրոցներուն եւ դիտական հետազոտութիւններու հիմնարկութիւններուն համար : Այս հաստատութիւններուն մէջ կ'ուսուցանեն հայերէն լեզուն, գրականութիւնը , հայկական արուեստները եւ Հայաստանի պատմութիւնը : Համալսարանը հրատարակած է տասնեակներով գրքեր, հայերէն, վրացերէն եւ ռուսերէն լեզուներով :

Վրացի դիտնականները մեծ հետաքրքրութեամբ կ'ուսումնասիրեն հայկական մշակոյթի վերաբերեալ խնդիրները :

Վրաստանի Գերագոյն Սովետի պատուիրակներուն մէջ, ինչպէս եւ տեղական իշխանութիւններու մէջ կը դտնուին մեծ թիւով Հայեր : Սերժ Իշխանով (Հայ), Վրաստանի նախարարներու Սովետի փոխ – նախագահն է :— (Ամփոփուած խորհրդային հրատարակութենէ մը)

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (68)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

« Հեղինէ, ապատութեանդ ժամը մօտ է. պատրաստ եղիր այս դիշեր : Բոլոր պահապանները կաշառուած են. Մարտիրոս Հայրը քեզի կը սպասէ իր կարիճ խումբով : Աստուածանահայրդ՝ Սահակ քահանայ» :

Խեղճ աղջիկը սարսռաց, երբ վերջացուց տոմսակի ընթերցումը. տեսակ մը անվճռական կացութեան մէջ ինկաւ. Ի՞նչ ընէ, փախուստ տա՞յ թէ կրկին տանջուի այս մթին բանտին մէջ : Ինկած էր երկու սուրի մէջ :

Երկար ատեն կը մտածէր, բայց ոեւէ ելքի չէր յանդիր : Երբեմն կը մտածէր ուղղակի պատուհանէն վար նետել ինքզինք եւ ջախջախուիլ, որպէսզի մէկ անդամէն ամէն ինչ վերջանայ. բայց կը զսպէր ինքզինք. չէր ուզեր մեռնիլ :

— Օ, ծանր է այս վիճակը, կանչեց ան եւ ուժասպառ ինկաւ վայրկեան մը վրայ. բայց հոն է իմ փրկութեան յոյսս, ուր կը կանչէ զիս այս տոմսակը : Ան կ'ապրի այն մթնոլորտին մէջ, ուր կը գործէ Աշոտ Երկաթը : Անոր հետ կը կռուի դաւաճաններուն դէմ : Ես ալ պէտք է ատեմ այդ դաւաճանները, ըլլան անոնք ծնողք թէ ուրիշները : Ես կը սիրեմ զայն, անոր պատկերը միայն ունիմ աչքիս առջեւ եւ անոր համար միայն կ'ապրիմ :

Բայց ինք... ո՛հ, տէր իմ Աստուած, արդեօք կը սիրէ՞ զիս. չէ՞ մոռցած արդեօք այն օրերը, երբ ես, դեռ փոքր երախայ, կատակելով կը փաթթուէի անոր վզին եւ կը համբուրէի զայն անմեղ, մանկական համբոյրով : Այն օրէն ահա ես սիրեցի զայն, սիրեցի ամբողջ էութեամբ. բայց երբ սկսա հասուն իր կատարելութեան, ան թողուց, գիս, թողուց մեր տունը եւ հեռացաւ : Սուրբ զարձուց հօրս դէմ, միանալով Աչոտին, եւ այնուհետեւ ոտք չդրաւ այստեղ : Բայց ինչքան ծանր եւ վշտալից են այս տարիները. ամէն վայրկեան ի՛նձի սէրս : Դէորգ, Դէորգ, Մարզպետունեաց քաջ եւ ազնիւ իշխան, քեզ համար կը բարախէ Հեղինէի սիրտը, քեզ համար կ'ապրի ան : Սուրբ էր այդ անունը ինձ համար եւ, ինչպէս ամէն մարդ, սրբութեամբ ալ կը պահէի սրտիս սրբազան խորքերուն մէջ. բայց այլեւս անհնար է պահել, սիրոս լեցուն է եւ կը պայթի :

Հեղինէի աչքերը արցունքով լեցուեցան : Շատ չանցած քունը յաղթեց իրեն : Աչխարհը այլեւս պոյտիւն չունէր կարծես իրեն համար. անձնատուր էր խարուսիկ երազներու դուրգուրանքին : Մոռցած էր ամէն ինչ,— սէրը, դաւադրութիւն, ծնողք : Չէր լսեր մինչեւ անդամ որոտումն ու հովի ուժգին սուլոցը :

Հեղինէն կը քնանար :

Է.

Վանայ ծովին ջուրերը կատաղի յորձանքնե-

րով կը զարնուէին ծովափնեայ ժայռերուն, ու վշրուելով դարձեալ կը նահանջէին դէպի ետ : Բերդին մօտ, ծովի մէկ փոքրիկ խորշին մէջ կապուած էին քանի մը մակոյկներ, իսկ անոնց քով, ծովափին, հսկայ ժայռի մը տակ կ'երեւային մօտ քսանըհինգ զինուած մարդիկ : Մէկը մեծ զէնք ու զրահ չունէր, բայց ամէնքը կ'ակնածէին անկէ եւ պատրաստ էին ծովը նետուելու անոր աչքի կամ ձեռքի մէկ նշանին վրայ :

Մութը հետզհետէ կը խտանար, իսկ կայծակի վայելուչական վայրերը քիչ քիչ կը նուազէին : Որոտն արդէն անցած էր, եւ այժմ հեռուոր լեռներու եռեւէն միայն լսելի կ'ընէր իր խուլ, անողոք դոռոցը :

— Ծովը կը փոթորկի, հայր սուրբ, ի՞նչ կը հրամայէք. այժմ ժամանակ է արդէն գործի սկսելու, ըսաւ զինուորներէն մէկը դիմելով Մարտիրոս վանահօր :

— Անկարելի չեն կրնար վախցնել մեզ. ուր որ է կը հանդարտին անոնք եւ մենք կը փախչինք Գագիկ Արծրունիի զոհը : Բայց չզարձա՞ւ Տէր Սահակը. ինչո՞ւ ուշացաւ :

— Չգիտեմ, հայր սուրբ, դուցէ փորձանքի մը հանդիպեցաւ կամ թերեւս չկրցաւ անհրաժեշտ նշանը տալ Հեղինէին :

— Չեմ կարծեր, Դէորգ իշխան, Սահակ հայրը ամէն ծակ ու ծուկ կը ճանչնայ, դժուար դործը արդէն վերջացուցած է ան՝ կաշառելով պահապանները, իսկ Հեղինէն չեմ կարծեր որ հակառակի :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՐՎԱՉԵԱՆՑ

ՓՈՔՐ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

ՊԱՆԱԽԵՍՆ ԱՄՍՀՏՈՒՄՆԱՅԻՆ գր. օր-
ուան ճիւտն ձկնի (պեկլուա), բրիստանիոն ետր-
կիսանիշ չափով վիշնիվի եւ ամերիկեան չափով
օրուան սահմանափակում, յայտարարեց ։— « Չկա
բանական պատճառ մը, որ մեզ ստիպէ ձուկ
բռնելու մեր ջուրերուն մէջ ։ Ես չեմ ուզեր
որ ձկնորսները ինձ մեղադրեն ։ Ես կ՚ուզեմ
ապահովել անոնց ապրուստը ։ Ամերիկեան
ձկնորսները կրնան ձուկ բռնել ամբողջ տարի
մէջ Մեծն Բրիտանիոյ ջուրերուն մէջ, միայն
չորս ամիս ։ Ուրիշ ոչ մէկ ազգ այդքան
ազատ ձեռք կու տայ իր ձկնորսներուն ։

Ֆրանսական ձկնորսական նաւերը ամէն
տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ
անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ
ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի
կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց
ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։
Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն
Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան
մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական
նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ
ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ
մասը կը կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը
ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը,
եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը
կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն
տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ
անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ
ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի
կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց
ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏ ՉԻ ԼՍՈՒԻ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

Ֆրանսիա մոռ՞ն պէտք է ըլլայ

Ֆրանսական մամուլը կը շարունակէ ուշադրութեան առնել Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ ձկնորսական վէճը ։ Ֆրանսական մամուլը կը շարունակէ ուշադրութեան առնել Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ ձկնորսական վէճը ։ Ֆրանսական մամուլը կը շարունակէ ուշադրութեան առնել Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ ձկնորսական վէճը ։

«Ֆրանսա չի՞ մոռնար մեզ, որ մենք ալ ֆրանսական ենք» խորագրով յօդուածի մը մէջ «Լը Ֆիկարօ» կ՚ըսէ ։— « Ֆրանսա չի՞ մոռնար մեզ, որ մենք ալ ֆրանսական ենք» խորագրով յօդուածի մը մէջ «Լը Ֆիկարօ» կ՚ըսէ ։— « Ֆրանսա չի՞ մոռնար մեզ, որ մենք ալ ֆրանսական ենք» խորագրով յօդուածի մը մէջ «Լը Ֆիկարօ» կ՚ըսէ ։

Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։ Ֆրանսական նաւերը ամէն տարի կ՚այցելեն Անգլիոյ ջուրերը, եւ անոնց ձկնորսութեան մեծ մասը կը կազմէ ձուկ ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏ ՉԻ ԼՍՈՒԻ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

ՓՈՔՐ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ստացանք եւ շնորհակալութեամբ կը յայտնենք ստորագրութիւնը ։

Ստացանք եւ շնորհակալութեամբ կը յայտնենք ստորագրութիւնը ։

Ստացանք եւ շնորհակալութեամբ կը յայտնենք ստորագրութիւնը ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏ ՉԻ ԼՍՈՒԻ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

ՓՈՔՐ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏ ՉԻ ԼՍՈՒԻ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Վ. Ա. Ֆէրիսեան, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Հալէպ, հոն հրատարակած է «Հայկական Պետութեան Անկումը» անունով ուսումնասիրական մեծարժէք հատոր մը, որ կը պարունակէ նաեւ Ֆէրիսեանի հետ տեղի ունեցած հարցազրոյցներ ։ Ահա անոնցմէ մէկը ։

Ֆէրիսեան կը հաստատէ, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնակամ չէ վերացած, այլ ռուսական զօրքերու ներխուժումով ։ Ան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։ Ֆէրիսեան կ՚ըսէ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչները Փարիզի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ ամէն ջանք թափած են, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը ճանչցուի իբրեւ անկախ պետութիւն ։

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. DERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 6 Août 1948 Ուրբաթ 6 ՕԳՈՍՏՈՍ

Թ· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4601–Նոր շրջան թիւ 1020 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ո՞ՒՐ Է ԴԺՈԽՔԸ

Հազարումէկ բաներ ու բացատրութիւններ կը ճոխացնեն միջազգային դիւանագիտութեան բառարանը։ Բառեր ու ոճեր, որոնք ընդհանրապէս կը ծառայեն բուն միտքը պարտկելու, կեղծելու կամ հանրային դիտակցութիւնը թմրեցնելու։

Շաբաթ օրէն ի վեր, երբ արեւմտեան պետութիւններու Մոսկուայի ներկայացուցիչները՝ յաջողեցան ունկնդրութեան կոչ ընել Սթալինի կողմէ, խելօքիկ բացատրութիւն մը չըլլան կ'ըլլայ բերել բերան,— «Խոհեմ լաւատեսութիւն»։

Այսպէս, խոհեմ, լաւատեսութիւն մը կը տիրէ Փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի մէջ։

Ըսել կ'ուզեն թէ՝ որոշ հիմքեր կան լաւատեսութեան։ Բայց, գո՛յ, ամէն վտանգ անհետացած չէ տակաւին։ Ջուրերը պղտոր են տակաւին։ Երկինքը ամպոտ։ Գետինը լպրծուն։

Զոյգ՝ մանաւանդ անոր համար որ դարձեալ դիւմ կը ցցէ դաղտնի դիւանագիտութիւնը, հակառակ երկու աշխարհատասան պատերազմներու փորձառութեան։ Հակառակ բոլոր յեղափոխական խրատներուն։

Ամէն պարագայի մէջ, դիւանագէտները տակաւին կը վախնան բացարձակ լոյսէն։ Անոնք բամբասթիւ պատճառներ ունին վախնալու եւ իրարմէ եւ աշխատասէր բազմութիւններէն։

Մնաց որ, իւրաքանչիւրը պինդ փարած է իր մուխ ծրագիրներուն։ Ջուգել կրնայինել այս կամ այն դիրքը, դաղանիք մը դուրս տալով կամ բացէ ի բաց խոստովանելով իր առաջադրութիւնները։

Մոսկուայի տեսակցութիւնը սկսուելէ մը ետք մարդկութեան համար, որ երկար տեւնէ ի վեր կը զայարուի անորոշութեան, կասկածանքի, փոխադարձ սպառնալիքներու մղձաւանջին տակ։

Սկսուելնէ՝ այն իմաստով որ, տակաւին բոլոր դուռները փակուած չեն։ Ուրեմն, եթէ փոխադարձ բարեացակամութիւնը չգտնենք եւ հաղեցնել այն սառնակոյտը որ հետզհետէ կը թանձրանայ, կը բարձրանայ արեւմտեան եւ արեւելեան Եւրոպայի միջեւ։

Պզտիկ մխիթարութիւն մը չէ այս պարագան, ճիշդ այն պահուն երբ միջազգային մամուլը քաղաքական, դիւանական եւ ռազմական տեսութիւններ կը հրատարակէ Գ· աշխարհամարտի մասին։

Եւ ի՜նչ տեսութիւններ։ Մէկը միւսէն «մատնադիտական» եւ չարագուշակ։

Տակաւին երկու օր առաջ էր որ Փարիզի Ծանր բարերոյ կիսապաշտօնականը, Le Monde, երեք յօդուածներ կը հրատարակէր, բաղդատելով Մ· Նահանգներուն եւ Ռ· Միութեան յայտնի եւ դաղտնի պատրաստութիւնները։

Ջննարշաւ մը, որ կրնայ կատարեալ խելագարութեան առաջնորդել ժամանակակից մարդկութիւնը։

Քանի մը յայտնութիւններ, պարզապէս ի տեղեկութիւն.—

Մ· Նահանգներու այս տարուան զինուորական նախահաշիւը կը ներկայացնէ 18 միլիառ տոլարի դումար մը, օրուան սակով՝ աւելի քան 5500 միլիառ ֆրանք, որ Ֆրանսայի ելմտացոյցին հինդուկէս անդամն է։

Մ· Նահանգները անդադար նոր եւ արդիական, դաղտնի դէնքեր կը չինեն։ Ամէն տարի աւելի քան երկու միլիառ տոլար կը տրամադրեն դիտական հետազօտութեանց համար։ Ջորս հազար հինդ հարիւր դիտնականներ կը դործեն հիւլէական ուժի յանձնաժողովին մէջ, իսկ անոնց պաշտօնակիցներէն 45.000 հոդի՝ նոյն յանձնաժողովին ենթակայ հաստատութեանց մէջ։ Իրենց պաշտօնը,— 1. Աւելցնել հիւլէական ռումբին ուժը,— 2. Ուրիշ դիւտեր հնարել։

Ի՞նչ կ'ուզենք կը դառնայ միւս ճակատին վրայ։

Ամերիկեան թերթ մըն է որ կը դրէ·—

— «Այն օրը ուր Ռուսիա հիւլէական ռումբ ունենայ, մեր հայրենակիցներէն երեսուն միլիոն հոդի կրնան մահանալ 24 ժամէն»։

Ուրիշ մը,— Միայն մէկ լիտր «ատիա պոթուլիկ» բաւական է թունաւորելու Նիւ Եորքը »։

Եւ բոլորն ալ կը հաստատեն թէ Ռ· Միութիւնը չատ յառաջ դացած է մանրէական պատերազմի դաղտնիքներուն մէջ։

Այս բաները իմանալէ վերջ, պէտք չունիք Ցայտնութեան գիրքը սերտելու կամ դժոխքը փնտռելու երկնքին մէջ։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅՍ ՄԵՂՔԵՐՆ Ա՛Լ ԻՐԵՆՑ ԿԱՐԳԻՆ

Երբ անխնայ կը հարուածենք երեւանի լեզուական բարբարոսութիւնները, հարիւրամեայ թաթարաբանութիւններէն մինչեւ ռուս – լատին – բոլշեւիկ այլանդակութիւնները, չենք մոռնար սահմանին ասդին կատարուած սայթաքումները։

Պոլսոյ մէջ լինուող տարեկան վատահաւատ մը կայ, Յովնան Փալաղաչեան, որ պարբերաբար կը մատնանչէ անհեթեթ վրիպումները, «Լեզուի Չարդարացները» խորագրով։

Այստեղ եւ ամէն տեղ ո՛րքան յօդուածագիրներ, թղթակիցներ, նոյնիսկ խմբագիրներ եւ դրագէտներ կան՝ արժանի նոյն ածականին։

Ո՛րքան երիտասարդներ, որ աչք մը անդամ չեն թարթեր, բառի մը ուղղագրութիւնը տրվելու համար։

Տասը դրողներէ ութը տակաւին չեն կրնար դանադանել «որ»ն ու «զոր»ը։ Կը դրեն — «Հանդէսը ՁՈՐ (որ) տեղի ունեցաւ։ Օրիորդը, ՁՈՐ (որ) աւարտած էր ճեմարանը։ Կեռասը ՈՐ (զոր) կ'ուզայ, եւայլն։

Պաշտօնական դեկոյցներու, դիրքերու, դրական կառրներու մէջ, վեդարաւոր կամ անվեդար դրիչներու տակ անդամ կը կարդաք սա վիժուկը, «չետ այսու»,փոխանակ «այսուհետեւ»ի կամ «առկէ եւք»ի։ (Բուն դրաբարը կ'ըլլայ «չետ այսրիկ»)։

Տակաւին դրիչներ ունինք, մինչեւ անդամ բանաստեղծներ, որոնք մէկդի նետելով անուշիկ «ծնդրադիր»ը, յամառօրէն կը գործեն խառնածին բառ մը, ծնկաՁՈՒՔ։ Կը մոռնա՞ն որ թուրքերէն են «ՁՈՒՔ»ը, «չոքած»ը եւ միւս խնամիները (չէօքմէք)։

Դեռ «ընչին» դրողներ կան։ Եւ դասական «դիկտատոր»ը «տիքթաթոռ»ի, «թիքթադրը»ի վերածող բարբարոսները։

Եւ, Փարիզի մէջ իսկ, թերթեր որ կառախումբերու երկաթէ «ձողեր»ը կը թարդմանեն.. ՅՈՂՈՒՆՆԵՐ (ճիշդ այսպէս)։

Եւ դեռ ինչե՜ր..

ՎԱՀԷ

ՈՒՐԻՇ ՀԱՑ ՄԸ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Պուէնոս Այրէսի թերթերը կը դրեն թէ Հարաւ· Ամերիկայի ազատ լողալու ախոյեանը (100 մեթր), Սրամ Պօղոսեան, Անգլիա դրկուած է Պրազիլիոյ կողմէ, մասնակցելու համար Ողիմպիականի 100, 200 եւ 400 մեթր ազատ լողալու մրցումներուն։

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՍԱՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Ֆր· Կապուչ Խաչի օդաչուխութեան կայանի Փարիզի խումբը որ Տինչը դացած էր, կը վերադառնայ այս շաբաթ առաւօտ ժամը 8.15ին, Կառլը Լիոն։ Ծնողները կը հրաւիրուին կայարան դնալու, դիմաւորելու իրենց զաւակները։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ծրագիրները նոր կեանք կ'ունենան նախարարական Խորհուրդի կողմէ։ Ապր· ժողովը այդ ծրագիրներով պիտի զբաղի շաբաթ եւ կիրակի։ Տեղական թերթերը կը հաստատեն թէ ոչ դրամական հաշուընթացներ արդելքի տակ պիտի առնուին, ոչ ալ նոր տուրքեր պիտի հաստատուին։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ եւ երկրորդական վարժարաններու աշակերտներն ալ պիտի օդտուին ընկերային ապահովութեան բարիքներէն յառաջիկայ Հոկտ· 1ին սկսեալ, պայմանաւ որ 26 տարեկանէն վար ըլլան։ Այս տարիքին պիտի զեղչուի գինուորութեան, դերութեան կամ աքսորի մէջ անցած չրջանը։ Տարեկան անդամավճարը պիտի ըլլայ 500 ֆրանք։

ԴԱՆՈՒԲԻ խորհրդաժողովը սկսաւ ըստ հնութեան քննել Վիչինսքիի ծրագիրը, որ միայն դեղեցեայ պետութեանց կը վերապահէ դեռին հսկողութիւնը, մերժելով 1921ի պայմանագիրը։ Եուկոսլաւիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ ներկայացուցիչներն ալ ուժ տուին խորհրդային ծրագրին։ Վիճաբանութիւնները կը չարունակուին։

Երեք Մեծերը կը ֆեւեռն Մոսկուայի առաջարկները

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՉԻՋՈՒՄՆԵ՞Ր

Ջորս Դաշնակիցները կը չարունակեն բացատրել պաղտնի պահել Սթալինի հետ եղած խօսակցութեան մանրամասնութիւնները։ Ջորեքշաբթի օր զոր· Մարշըլ իր չաբաթական ասուլիսին մէջ մերժեց որ եւ է պատասխան տալ այս առթիւ ուղղուած հարցումներու։ «Բացայայտ պատճառներ կը ստիպեն մեզ որ ե է յայտարարութիւն չընել։ Նոյնքան բացայայտ պատճառներով, կը կարծենք թէ չատ վտանգաւոր է խրել զինադադարի ենթադրութեանց մէջ»։

Միակ ստոյգ տեղեկութիւնը այն է որ խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին Լոնտոնի, Փարիզի եւ Ուաշինկթընի մէջ, պատչաճ պատասխանը տալու համար Սթալինի առաջարկներուն։ Արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները նոր հրահանգներ ստացած են եւ հաւանական է որ նոր տեսակցութիւն մը ունենան Սթալինի կամ Մոլոթովի հետ։

Հակառակ խիստ գաղտնապահութեան, կարգ մը թերթեր կը կարծեն թէ Սթալին առաջարկած է յետաձգել արեւմտեան Գերմանիոյ պետական կազմակերպութիւնը։ Ուրիշ խօսքով, Մոսկուա պիտի չվերցնէ Պերլինի պաչարումը, առանց որոչ պիջումներ ստանալու արեւմտեան պետութիւններէն։ Եթէ այս վերջինները տեղի տան, այն ատեն ճամբան պիտի բացուի քառակողմ խորհրդաժողովի մը համար։ (Լոնտոնի համաձայնութեամբ, յառաջիկայ սեպտեմբերին սահմանադիր ժողով մը պիտի հրաւիրուի Ֆրանքֆուրթի մէջ, կազմակերպելու համար արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը)։

Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Մոսկուայի ուզածն է զերյիչն սկսիլ գերմանական հարցին քննութիւնը,— այն կէտէն ուր ձգուեցաւ 1947 Դեկտեմբերին, երբ Ջորսերը չկրցան համաձայնել։ Պերլինի տագնապը պարզապէս տեղական խնդիր մը կը համարուի, կարեւորը բուն գերմանական հարցն է։

Անգլիական, ամերիկեան եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները հակառաջարկներ պիտի ներկայացնէին երկկ եւ կամ, լուսաբանութիւններ պիտի պահանջէին Սթալինի թելադրութեանց մասին։ Ամէն պարագայի մէջ, երեք պետութիւնները համաձայն են հարցին էութեան մասին,— կ'ուզեն օդտուիլ վերջին պատեհութենէն, բանակցութիւններ վարելու եւ չարը խափանելու համար։

Տեղական թերթի մը քաղած տեղեկութեանց համաձայն, արեւմտեան երեք պետութիւնները հետեւեալ հարցումները պիտի ուղղեն Սթալինի եւ Մոլոթովի ·—

1. Ի՞նչպէս կը նախատեսէք Ռուրի հսկողութիւնը եւ ի՞նչ ձեւով կ'ուզէք մասնակցիլ։

2. Ի՞նչ դիտաւորութիւններ ունիք արեւելեան Գերմանիոյ մասին եւ ի՞նչ փոխարինութիւններ պիտի տաք, եթէ արեւմտեան պետութիւնները հրաժարին Ֆրանքֆուրթի մէջ կառավարութիւն մը հաստատելու ծրագրէն։

3. Գերմանիան պէ՞տք է դուրս ձգուի Մարշըլի ծրագրէն եւ արեւմտեան որեւէ դինակցութենէ։

4. Ի՞նչպէս կ'ըմբռնէք ամբողջ Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական վերակազմութիւնը։

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՆ

Մինչ այս մինչ այն, խտօրէն կը չարունակուի Պերլինի պաչարումը, աւելի ծանրացնելով կացութիւնը։ Ջորեքշաբթի օր անգլիական դեսանուները նոր ճամբայ մը բացեր էին ածուխ փոխադրելու համար, բայց Ռուսերը անմիջապէս դրաւեցին զանոնք, երբ խորհրդային չրջանը հասան։ Ցետոյ բանակցութիւններ կատարուելով խնդիրը փակուեցաւ։ Խորհրդային չրջանի դերման թերթերը բուռն քննադատութիւններ կը հրատարակեն բրիտանական փոխ–կառավարիչին դէմ, ըսելով թէ 70 ռուս մասնագիտներ արդելափակած է բրիտանական չրջանին մէջ

Ռատիկանական պայքարն ալ կը չարունակուի Պերլինի մէջ։ Արեւմտեան չրջանի ոստիկանապետը, Տոքթ· Շթոմ, պաչտօնապէս հաստատուեցաւ Պերլինի քաղաքապետին կողմէ, իւ ներկայութեան 600 հաւատարիմ ոստիկաններու, բայց արեւելեան (խորհրդային) չրջանի ոստիկանապետը դրաւեց իր տունը։

Դրամական անձկութիւնն ալ մեծ հոդեր կը պատճառէ, քանի որ Ռուսերը արգելքի տակ առած են արեւմտեան չրջանին պատկանող դրամատներն ալ եւ ծանր պայմաններ կ'առաջարկեն, արդելքը վերցնելու համար։ Արեւմտեան պետութիւնները խոստացած են բաւարար քանակութեամբ նոր մարքեր տրամադրել, վճարելու համար պաչտօնեաներու եւ բանուորներու չեռնեա, առնելիքները։ Աւելի քան 750.000 բանուորներ չեն կրցած դանձել իրենց օրամարթը եւ բազմաթիւ գործատէրեր կրնան փակուիլ, իրենց հետեւանք դրամի չդոյութեան։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ»
(ՀՍՏՍ «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»-Ի ԸՆԿԵՐԱՏԻՐԱԿԱՆ ԴԵՊՔԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ)

(Տե՛ս վերջին էջը)

Ամենամեծ հետաքրքրություն է առաջացնում Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական զարգացման ծրագրի քննարկումը։ Ելույթ ունեցողների մեծ մասը հանդես է գալիս ծրագրի ընդհանուր գաղափարների և նրա առանձին կետերի օգտին։ Ելույթ ունեցողները ցույց են տալիս, որ ծրագրի իրագործումը հնարավորություն կտա ամրապնդելու Հայաստանի տնտեսությունը, ստեղծելու նոր արդյունաբերություն, ավելացնելու ժողովրդական բարեկեցությունը։

Ընդունելով ծրագրի ընդհանուր գաղափարները, ելույթ ունեցողները առանձին հարցերի շուրջ հանդես են գալիս նաև որոշ դիտողություններով։ Ելույթ ունեցողներից շատերը խոսում են ծրագրի որոշ թվերի անհիմն լինելու մասին։ Ասում են, որ ծրագրում նախատեսված ոռոգելի հողերի մակերեսը, ինչպես նաև ոռոգման ջրի ծախսը չափազանց մեծ են։ Ելույթ ունեցողները նշում են, որ ծրագրում նախատեսված ոռոգման ջրի ծախսը 1920/21 թվականների համար կազմում է 1.510.000 խորանարդ մետր, մինչդեռ 1921 թվականի ամռանը ոռոգման համար ծախսվել է ընդամենը 1.510.000 խորանարդ մետր ջուր։ Ելույթ ունեցողները նշում են, որ ծրագրում նախատեսված ոռոգելի հողերի մակերեսը և ոռոգման ջրի ծախսը ճիշտ չեն հաշվված։ Ելույթ ունեցողները նշում են, որ ծրագրում նախատեսված ոռոգելի հողերի մակերեսը և ոռոգման ջրի ծախսը ճիշտ չեն հաշվված։ Ելույթ ունեցողները նշում են, որ ծրագրում նախատեսված ոռոգելի հողերի մակերեսը և ոռոգման ջրի ծախսը ճիշտ չեն հաշվված։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Համաձայնավաճառութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ

Թէեւ ականատես արաբ պետերը, մէջն ըլլալով Եգիպտոսի վարչապետը՝ Նոքրաշի փաշա եւ Արաբական Դաշնակցութեան քարտուղարը յայտարարեցին թէ համայնավարութիւնը հակառակ էր իսլամական հաւատքին, սակայն այս վարդապետութիւնը հետզհետէ աւելի զեմին կը դանէ քաղաքներու մէջ, ուսանողներու եւ բանուորներու շրջանակին մէջեւ :

Եգիպտոսի մէջ հետզհետէ կ'աճին ձախակողմեան խոհրմութիւնները : Վերջին անգամ տեսնուեցաւ որ հինգ ուսանողէն մէկը համայնավար ձգտումներ ունէր : Ուսանողներուն ուղղուած հարցումներէ երեւան եկաւ որ 20%ը համայնավար, 23% ընկերվարական, 26 առ հարիւր ժողովրդավար եւ 18 առ հարիւր իսլամական ընկերվարական են:

Ամէնէն շատ համայնավարներ կան բժշկական ուսանողներուն մէջ,34 առ հարիւր, Գեղարուեստից ուսանողներուն 7 առ հարիւրը համայնավար են, 48 առ հարիւրը ժողովրդավար , 24 առ հարիւրը ընկերվարական եւ 12% իսլամական ընկերվարական :

Համալսարանական ուսանողներուն մէջ վերջերս ակներեւ են համայնավարական ձգտումները :

« Արաբ միջոցներու պէտք է դիմել վերջ դնելու իրերու այս վիճակին, ինչ որ արդիւնք է դանցառութեան : Պէտք է արագօրէն կատարել ընկերային բարեփոխումները, քանի որ թշուառութիւնը եւ ապրուստի բարձր գիները են որ պատճառ կը դառնան համայնավարական գաղափարներու ծաւալման» : Առանք էին դլխաւոր մտքերը դոր Բօզի էլ Եուսուֆ արտայայտեց Գահիրէի Ալ Ազհար համալսարանին մէջ, իսլամական ուսմանց հազարամեայ հաստատութիւնն ալ , եւ դիպտոսի մէջ :

«Համայնավարները յաղողեցան ստուգածա – բար ան մեծ թիւով ուսանողները դարմանալի չէ որ հիմնական փոփոխութիւններ կը պահանջուին Ազգարականներու կողմէ : Հա – մայնավար տարրերը որ մեծ թիւ մը կը ներկայացնեն Ալ Ազհարի մէջ, կ'աշխատին խափանել կրօնը երկրին մէջ» :

Անկախ թերթ մը, «Ալ Զաման», կը դրէ թէ «աշխարհ երկու ահարկու ուժերու թատերաբեմը դարձած է, աշխարհակալութեան եւ քանդիչ ակդրունքներու: Այս երկու ուժերը Արեւելքի մէջ տեղ կ'ուզեն դրաւել : Մեր պարտականութիւնն է ուսումնասիրել այս ուժերը եւ օգտուիլ անոնց պայքարէն, որպէսզի կարելի ըլլայ բնաջնջել կամ տկարացնել զանոնք » :

Ուրիշ թերթ մը «Իսլամական եղբայրութիւն » օրկանը, «Համայնավարութիւն կո՞յ զաւառնե – րուն մէջ» խորագրով յօդուածին մէջ կը դրէ· — « Հանրային Ապահովութեան պաշտօնատունը դաղտնի ընկերային ղրկեց նահանգապետներ – րուն, ըսելով թէ՝ տեղեկութիւն առած է որ համայնավար քարոզչութիւնը քաղաքներէն դիւղերը անցնելով մտած է Ֆէլլահներուն մէջ: Շրջաբերականը կ'աւելցնէ թէ քանի որ այս կարգի քարոզչութիւնը շատ լուրջ է, բացի այն հանդամանքէն որ օրէնքը կը բռնաբարէ, հանրային Ապահովութեան պաշտօնատունը անհրաժեշտ կը դտնէ ձերբակալել քարոզիչները եւ տեղեկութիւններ տալ անոնց մասին :

ԳԱՂՈՒԹՔ ԳԱՂՈՒԹ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ Պետրոս Մարդարեանի կտակը որով իր ամբողջ հարստութիւնը կը թողու Բարեգործականին, Ամերիկայի մէջ նոյն Միութեան կատարուած մեծագոյն կտակն է: Եկամուտները իբր ուսանողական թոշակ, պիտի յանձնուին Հ· Հայաստանի համալսարանին :

ՍԵՒԱՆԻԿԵՆ կատարուած զանգուածային ներդաղթի հետեւանքով, Բարեգործականի Ազգային վարժարանը յառաջիկայ շրջանին պիտի վերատցուի Ամէնքի մէջ :

ՊԱՂՏԱՏԵՆ կը դրեն թէ վերջերս արքայական հրովարտակով մը քրիստոնէական եւ հրէական կրօնական դատարաններ հաստատուած են Իրաքի մէջ: Այս առթիւ լուսաւորչական Հայերու տրամադրուած է մէկ կրօնական դատարան Պաղտատի մէջ, դլխաւորութեամբ առաջնորդ Փոխանորդ Դրիդորիս քահանայի : Իսկ հայ կաթոդիկէ համայնքին եւս մէկ կրօնական դատարան, դարձեալ Պաղտատի մէջ, Ներսէս եպիսկ· Տէրոյեանի դլխաւորութեամբ :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ կողմէ Հայաստան ղրկուած են 6 մնուկ նոր բրդեայ բաճկոնակ, 8 մնուկ նոր կօշիկ, 48 հակ գործածուած զգեստներ, եւ 25 մնուկ գործածուած կօշիկներ: Ընդամէնը արժած են 13000 տոլար : Իրան ղրկուած են 57 հակ, Պուլկարիա 40 հակ, Սուրիա 57 հակ :

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ամերիկեան համալսարանի ուսանող իրանահայ Սաքօ Աքաշեանը (18 տարեկան) մարզական մրցումներու մէջ առաջին հանդիսացած է 800 մեթր վազքի մէջ եւ երկրորդ՝ 3000 մեթրի մէջ: Մինչեւ յաջորդ տարեշրջանի մրցումները, Սաքօ պիտի պահէ Պէյրութի ամերիկեան համալսարանի ախոյեան տիտղոսը , դոր խլած է արդէն ուսանողէ մը: Այս վերջինը չորս տարի շարունակ պահած էր«ախոյեաններու ախոյեանը» տիտղոսը :

ՖԻԼԱԴԵԼՖԻԱ (Քալիֆորնիա) Հայուհի մը, Պարպարա Քիրկճեան կարեւոր պաշտօնի մը կոչուած է Թոգիոյի (ճափոն) ամերիկ· սպայակոյտին մէջ: Հայուհին ցարդ պաշտօնավարած է Ուոշինկթընի , Նիւ Եորքի եւ Սան Ֆրանչիսկոյի պետական կազմակերպութեանց մէջ :

ՄԱՐԻՆՕՒ ՇԱՀԻՆԵԱՆի ծննդեան 60ամեակը տօնուած է Մոսկուայի մէջ: Պրոֆ· Րօզանոֆ որ անոր ուսուցիչը եղած է, պատմեր է իր յիշատակները յորելեարին դպրոցական կեանքէն, այս առթիւ ներկայացնելով դրագիտուհիին մէկ աշակերտական չարագրութիւնը զոր պահած էր 45 տարի: Յորելեարը պատասխանած է չնորհակալութիւնս յայտնելով :

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք· —

Հ· Ց· Դաշնակցութեան Լիբանանի կեդր· կոմիտէի նախաձեռնութեամբ, այս տարեշրջանին Պէյրութի եւ Անդրնահարի մէջ նոյն տեսակ բացուածքային կուսակցական վարժարան, որ ամբողջ երեք ամիս չարունակեց կանոնաւոր իր դասաւանդութիւնները՝ մասնաւոր ծրագրի մը համաձայն :

Կուսակցական վարժարանին հետեւող ընկերները, չարաքը երկու անդամ կանոնաւոր աշակերտներու բծախնդրութեամբ ներկայ եղան միշտ, որոշուած ժամերուն եւ մեծապէս օգտուեցան : Ընկեր Կ· Սասունի, որ վարիչն է վարժարանին, նոյն տեսակ դասաւանդեց Հ· Ց· Դաշնակցութեան պատմութիւնը, մինչեւ 1915 թուականները: Ընկեր Վահան Փափազեան Դաշնակցութեան հերոսական դործունէութենէն առնուած ուշեղուն դրուագներով վերակենդանեց բազմաթիւ դէպքեր, դէմքեր եւ կարեւոր իրադարձութիւններ : Ընկեր Շ· Մակարեան ներկայացուց Հայաստանի աշխարհագրութիւնը, իսկ ընկեր Մուշեղ Ճէմէնէճեան վերլուծեց մեր յեղափոխական կեանքին հետ կապուած կարեւոր երդերը :

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ՌՈՄԱՆ, 25 Յուլիս — Հ·Ց· Դ· Նոր Սերունդը Յուլիս 23ին տօնեց իր օրը նախագահութեամբ Վ· Արիստակէսեանի որ քանի մը խօսքէ վերջ « Ցառաջ Նահատակ»ով բացուած յայտարարեց հանդէսը :

Եղան երդեր եւ արտասանութիւններ, բոլորն ալ սան եւ սանուհիներու կողմէ եւ շատ յաջող : Երեք տարուան րնթացքին առաջին անգամն էր որ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը ոչ ոքի չէր դիմած, լրենք իրենցմով գոհացած էին, մինչ որ շատ գնահատելի է :

Ցետոյ բեմ հրաւիրեցին իրենց ուսուցիչը, Պ· Ա· Պօյաճեան որ թելադրեց համախմբուիլ Հ· Ց· Դաշնակցութեան չուրջը եւ Հայը Հայ պահել, ամէն գնով : « Եթէ չկրցանք 20 տարուան մէջ դպրոց մը հաստատել ,գոնէ գրադարան մը բանանք» : Բացատրեց նաեւ Հայրենիներուն դերը հայապահպանման աշխատանքին մէջ :

Ա.Ճուրտէ մը գոյացաւ 8211 ֆրանք որ պիտի յատկացուի Նորակազմ դրադարանին :

Փոքրիկ դադարէ մը վերջ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը ներկայացուց դաւեչտ մը «Պաշտօնս խնդրալ է» : Դերակատարներն էին երիտասարդներ Ց· Պօյաճեան, Մ· Քառլանեան, · Արիստակէսեան եւ Արիտասարդուհի Ա· Գրիգորեան որոնք յաջողապէս կատարեցին իրենց բաժինը: Արտասանեցին Օր· Հ· Ասատուրեան, Պ· Ց· Պօյաճեան: Երգեցին սանուհիներէն Օր· Ա· Գրիգորեան, Ֆ· Թաշճեան եւ Պ· Պ· Աբրահամեան : Ամէն տեսակէտով դնահատելի էր հանդէսը : — Աստղիկ

ՍՏԱՅԱՆՔ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ... «Սանձարձակ եւ անպարկեշտ արշաւի մը առիթով) : 1948: Տպ· ԳՈՒՍԱՖԵՐ, Գահիրէ :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (69)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՎԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է·

— Այո, եթէ պահապանները փոխուած չըլլան : Ո՞վ դիտէ, Գագիկը դիչերներն ալ կը հսկէ իր աղջկան վրայ· ան կարծես հոտ առած է մեր ընելիքի մասին :

— Բայց շատ ուշացաւ Սահակ Հայրը , չըլլայ որ ···

— Սըս··· քայլերու ձայն կը լսեմ, կարծեմ ան է եկողը :

Ցիրաւի՝ հեռուէն լսուեցան դդոյշ քայլերու ձայներ· Մարտիրոս վանահայրը եւ Գէորգ Մարգպետունի իշխանը լռեցին եւ աչքերնին լայն բացած՝ ուշադրութեամբ նայեցան դէպի առաջ· մութը այնքան խիտ էր որ ոչինչ չէր երեւար : Քայլերու ձայներն ալ երբեմն կը լսուէին, երբեմն ոչ : Ալիքներուն ժխորը թոյլ չէր տար յստակ կերպով լսելու ուրիշ ոեւէ ձայն :

— Տղաք, դէնքերը պատրաստ պահեցէք, ով դիտէ թէ ով է· պէտք է դդոյշ ըլլալ ամէն բանէ, կրնանք թակարդի մէջ իյնալ, դարձաւ Գէորգ իշխանը իր խումբին :

Այդ ժամանակ լսուեցաւ դորտի կրկոց· ծովափին սպասողները նոյն ձեւով պատասխանեցին :

— Սահակ հայրն է եւ Ծառուկը : Անպիտանը լաւ կը նմանցնէ դորտի ձայնը, կարծես իրաւ դորտ ըլլայ, ըսաւ Մարտիրոս վանահայրը եւ անհամբերութեամբ ձայնին եկած կողմը նայեցաւ :

Քիչ ետք Սահակ հայրն ու Ծառուկը արդէն կանգնած էին խումբին մօտ :

— Ի՞նչ եղաք, ի՞նչ պատահեցաւ քեզ, Սահակ հայր· մենք կարծեցինք, թէ Գագիկը քեզ ալ, Ծառուկն ալ բանտ դրաւ, կատակեց Մարտիրոս հայրը :

— Չէ, դեռ կանուխ է դիս բանտ դնելու համար· դործեր չատ ունիմ, մեղքերս չատ են, պէտք է քաւել եւ ապա միայն բանտ նստիլ ու մեռնիլ :

— Ի՞նչ ըրիր, յայտնեցի՞ր Հեղինէին, համաձա՞յն է փախչելու, հարցուց Գէորգ իշխանը եւ չունչը բռնած պատասխանին կը սպասէր, կարծես այդ պատասխանէն կախում ունենար իր կեանքը կամ մահը :

Բայց Սահակ հայրը կ'ուշացնէր պատասխանը· ան չէր դիտեր, թէ ի՞նչ կայ Գէորգի սրտին մէջ, չէր ալ տեսներ, թէ ինչպէս անոր դէմքը հետզհետէ մութ ու մռայլ կը դառնար :

— Ցայտնեցի, բայց ···

— Ի՞նչ բայց :

— Պատասխան չստացայ: Մեր լրտեսը լուր բերաւ որ ան կարդաց նամակը եւ ուժասպառ լինելու աստիճան վրայ քնանալու :

— Ֆնացա՛ւ··· քնացաւ այն ժամանակ, երբ մենք կ'ուզենք փրկել զինքը: Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա, տէր Հայր, ուրեմն ան չուզեր իր փրկութիւնը, կ'արհամարհէ մեզ, ըսաւ Գէորգ իշխանը խոր ախ մը քաշելով :

Այս «ախ»ը զաղտնի չմնաց Մարտիրոս վանահայրէն, որ ամէն բան կը տեսնէր եւ կը դուշակէր :

— Մի յուսահատիր, Գէորգ իշխան· ես դիտեմ, թէ ինչ կայ սրտիդ մէջ եւ ինչ բան կը խորհիս քեզ: Երիտասարդական արիւնդ կը բորբոքի , բայց համբերութիւն ունեցիր, Հեղինէն քեզ կը պատկանի :

Գէորգ իշխանը ծունկի եկաւ եւ համբուրեց Մարտիրոս հօր աջը: Ապա աւելցուց ·

— Դուն կը ճանչնաս ամէնէն սիրտը, հայր սուրբ, քեզի կ'ապաւինիմ ես :

— Իսկ դուն չկրցա՞ր անձամբ ներկայանալ Հեղինէին, հարցուց Մարտիրոս հայրը Սահակ քահանային :

— Ոչ, անկարելի էր առիկա: Դուրսը կը շրջէին պահապանները· ես չուզեցի անտեղի կասկածի տակ ձգել զանոնք:

— Լաւ, ի՞նչ կը կարծես դուն· եթէ մենք փախցնելու ըլլանք զայն, ոեւէ ընդդիմութեան չե՞նք հանդիպիր իր կողմէ :

— Վատահ եղէք իմ վրաս :

— Լաւ· այժմ Գէորգ իշխանի եւ քանի մը զինուորներու հետ դացէք Հեղինէին բերելու, բայց զդոյշ, ամէն մէկ քայլը նախատեսեցէք եւ այնպէս յառաջացէք· մենք կը սպասենք այստեղ: Ծովը հետզհետէ կը խաղաղի եւ յաջող քամի կը փչէ : Դէհ, ժամանակ պէտք չէ կորսնցնել :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՑԵԱՆՑ

Osmar դպրոցներու փակումը

Ռումանիայէն եւ Պուլկարիայէն վերջ, չեխական կառավարութիւնն ալ միջոցներ ձեռք առաւ օսար դպրոցներու դէմ, թէեւ քիչ մը աւելի մեղմ: Փրակայի կրթական նախարարութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ օտար դպրոցները այսուհետեւ տարրական դասարանները պիտի չունենան, այլ երկրորդական (14—18 տարեկան): Ցետոյ, ենթակայ պիտի ըլլան Չեխոսլովաքիոյ կրթական նախարարութեան:

Ռումանական կառավարութեան որոշումը աւելի արմատական է, ինչպէս գրած ենք արդէն: Պուլկարական կառավարութեան հրամանագիրը կը ջնջէ 1936ին Ֆրանսայի հետ կնքուած պայմանագիրը: Նոր կարգադրութեամբ, Սկսած 1ին սկսեալ պիտի փակուին վեց ֆրանսական եւ մէկ ամերիկեան ճեմարանները (քոլէճ): Ֆրանսական կրթարանները պիտի կրնան մնալ միայն եւս քանի մը տարի, բայց միայն Ֆրանսացի աշակերտներու համար:

Օգոստոս 4ին հրատարակուած հրամանագրով, Ռումանիոյ մէջ պիտի փակուին քանի մը հարիւր կաթոլիկ, հրէական եւ օրթոտոքս կրթարաններ եւ ամէն ստացուածք պիտի փոխանցուի պետութեան:

★ Ապգ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը բողոքէ Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ Ֆրանսական դպրոցներուն փակման դէմ: Համայնավար անդամները մերժեցին բանաձեւը, դանազան առարկութիւններով:

★ Ռումանական կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հրատարակեց որով կ'երաշխաւորէ կրօնական պաշտամունքի ազատութիւնը, պայմանաւ որ «չհակառակ սահմանադրութեան եւ պետութեան ապահովութեան եւ հակառակ չըլլայ հանրային բարոյականի»: Օրէնքը չընդունիր որ արտասահմանի մայր աթոռներ իրենց իրաւասութեան տակ առնեն իրենց եկեղեցիները Ռումանիոյ մէջ: Հոմէական կաթոլիկ, բողոքական, հրէական եւ մահմետական յարանուանութիւնները կրնան արտասահմանի իրենց դասակից յարանուանութեանց հետ հաղորդակցիլ միայն դաւանութեանց եւ արտաքին գործերու նախարարութեանց միջոցաւ:

Շահին այցելութեան առթիւ

Le Monde երէկուան խմբագրականը նուիրած էր Իրանի Շահին այցելութեան, Լոնտոնէն փարիզ եւ ապա Զուիցերիա: Այս այցելութեան քաղաքական նպատակները չվերագրելով հանդերձ, Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.—

Կը թուի թէ Խորհրդային ճնշումը կը չեզաւսւի եւ Շահին ճամբորդութիւնը դէպի արեւմուտք զայն մեղմացնելու հանգամանք չունի: Ամէն օր տեղեկութիւններ կը հասնին սահմանադլուխի դէպքերու մասին: Անտարակոյս չարժէր չափազանց մեծ կարեւորութիւն տալ անոնց: Սակայն եւ այնպէս կացութիւնը չփոթ էՄորպատականի մէջ: Թէհրանէն մեկնելէ քանի մը օր առաջ, Շահը հրամանագիր մը կը ստորագրէր, հիւսիսի այդ մեծնահանդին կուսակալ նշանակելով Պ. Ճամը, իրրեւ յաջորդ Պ. Մանսուրի: Այս վերջինը թէհրանի է, իսկ Պ. Ճամ Փարիզ, իրրեւ հետեւորդ կայսեր: Աւորպատականը կը մնայ առանց նահանգապետի: Ուրեմն տէր – ու – տիրական է վիճուորական իշխանութիւնը:

Հաճիրի գահլիճը կը չարունակէ իր գործունէութիւնը, բայց ամէն օր աւելի եւս կը հաստատուի թէ փոխանցման չըլլանի կառավարութիւն մըն է: Ի՞նչ փոխանցում: Խորհրդային մամուլը մէկ հանիկ պատրաստ պատասխան ունի,— « Իրանը դէպի դիկտատուրա կ'երթայ, դէպ ի հպատակութիւն անգլեւամերիկեան ճակատին»: Իսկ բրիտանական մամուլը լռութիւն կը պահէ: Միայն մէկ պահպանողական թերթ խզից լռութիւնը, ըսելու համար թէ Թէհրանի մէջ կը պատրաստուին զօրացնել կեդրոնական իշխանութիւնը եւ մանաւանդ նոր ժողով մը (Մեճլիսոյ) հաստատել, որ արդէն նախատեսուած է սահմանադրութեամբ:

« Լը Մոնտ» յետոյ բացատրելով բրիտանական քաղաքականութեան յարաճուն դերակշռութիւնը Իրանի վրայ, դիտել կուտայ թէ Անգլեւիրանեան Քարիւղիընկերութիւնը, որուն բաժնեթուղթերուն 52.55 առ հարիւրը բրիտանական ծովակալութեան ձեռքն է, ոչ միայն կը ծածկէ ամբողջ երկիրը, այլեւ կը կազմէ իրական պետութիւն մը պետութեան մէջ: Ամէն տարի Իրան 17 միլիոն ոսկեղինի կը տանայ իրրեւ դին իր քարիւղին: Ցետոյ, Իրան այն հազուագիւտ երկիրներէն է որուն բրիտանական դանձը թոյլ կուտայ տոլարի վերածել սթերլինը:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ բոլոր մասնաճիւղերը իր կազմակերպած արշաւին, այս կիրակի, ժամը 9.30էն 10: Ժամադրութիւն՝ Ալթոնէի քարափին վրայ, direction ligne de Sceaux:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30–ին, Գրադարանի սրահը (78 rue Rabelais): Կարեւոր օրակարգ:

ՕԳՈՍՏՈՍ 16, երկուշաբթի օրը երեկոյեան ժամը 19ին, Chaîne Parisienneի վրայ պիտի ձայնասփռուի Օննիկ Պէրպէրեանի «Հայկական համանուագը» Նիսի Ռատիօ կայանէն փոխանցուած:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս կիրակի, յետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon, ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի (ծնեալ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ) մահուան քառասունքին առթիւ:

Սգակիր եղբայրը, Մկրտիչ Աւետեան կը հրաւիրէ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Վիէննայի ամերիկեան դաշնի սպասարկութիւնը Աւստրիացիներ կը գործածէ, լրտեսութիւն կատարելու համար Ռուսիոյն դէմ: Այս առթիւ կը հաստատէ թէ բազմաթիւ Աւստրիացիներ ձերբակալուած են վերջերս:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի կառավարական զօրքը գրաւեց Ամմուտայի բարձունքը, որ կը գտնուի Ալպանիոյ սահմանագլուխին վրայ եւ որ վեց չարաթ կատղօրէն դիմադրած էր կոմունուսը բանակին: Պաշտօնական դեկոյցին համաձայն, այս յաղթութիւնը չատ ծանր հարուած մըն է զօր. Մարկոսի համար: Կառավարական բանակին յարձակումէն առաջ, Ապստամբները դրաւած էին աւելի քան 2000 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն, մինչդեռ հիմա հազիւ մէկ երրորդը մնացած է իրենց իշխանութեան տակ: Կը հաւատան թէ ապստամբներու ճակատը երկուքի բաժնուած է:

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒ նախագահը առաջարկեց խորհրդարանին տուրք մը հաստատել արտակարգ շահերու վրայ, որով 4300 միլիոն տոլարի հասոյթ մը պիտի դոյանայ: Կը կարծուի թէ իբր 25.000 ընկերութիւններ ենթակայ պիտի ըլլան այս տուրքին, 360.000 հաստատութեանց մէջ:

ՇԱՏ ԼԱՒ ՀՈՒՆԶՔ ՄԸ կը սպասուի այս ամառ, ամբողջ Մ. Միութեան մէջ: Ուկրայնայի, Ղրիմի, Հիւս. Կովկասի, Քուպանի եւ Ստորին Վոլկայի քաղը վերջացաւ եւ այժմ կարգը եկած է Սիպերիոյ: Այս առթիւ ցնծութեան աղաղակներ կ'արձակէ խորհրդային մամուլը, յիշեցնով թէ «աշխատանքի հերոս»ի չքանչաններ ստացած են բազմաթիւ հողագործներ, ամենաբարձր արդիւնքը ձեռք բերած ըլլալով: Կը յիշուի երիտասարդուհի մը, Մարիա Սերուխա, որ յաջողած է մէկ օրուան մէջ կասիլ 12.400 խուրձ, երկու ընկերներու օգնութեամբ, այսինքն տասը օրուան արտադրանք: Թէրթերը միեւնոյն ատեն կը գանգատին թէ շատ անպիտան են տեղական գործարաններու արտադրած մեքենաչարժ աթօռները:

ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ ՅՈՑՑԻՆ ԱՌԹԻՒ, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 25ին, Մոսկուայի մէջ, կամաւոր օդաչուներու խումբ մը «փա՛ռք Սթալինին» բառերը գրած էր երկնքի մէջ, ինչպէս հաղորդեցինք ժամանակին: Ռուսերէն այս բացատրութեան կըսեն,— « Սլաւա Ստալինու»: Հարկ եղաւ 96 օդանաւեր բանեցնել, այս մեծարանքը արձանագրելու համար: Տ. տասը գծելու համար մարդանքներ կատարեցին վեց օդանաւեր, իսկ յատնեռքին V (Վ) տառին ռուսերէն համապօրը ձեւացնելու համար՝ 11 օդանաւեր:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻՆ կը հեռագրեն թէ Արաբները ամբակոծեցին քաղաքին հրէական չրջանը. Մուսրատա: Արաբներն ալ ուրիշ մեղադրանքներ կրնան, եւ դինադուլը կը խզուի պարբերաբար: Միացեալ Ազգերու ներկայացուցիչը տեսակցութիւն մը ունեցաւ 3—400.000 փախստական Արաբներու տեղաւորման մասին: Իսրայէլի պետութիւնը կը մերժէ արտօնել անոնց վերադարձը, եթէ փոխադարձաբար ազատ չհոչակուի Հրեաներու ներգաղթը:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— Խանասորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձին առթիւ: Այս կիրակի Վալատի դեղեցիկ անտառին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի: Կը մասնակցին Հ. Ց. Դ. բոլոր ենթակոմիտէները եւ խումբերը, ինչպէս նաեւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով:

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՔԼՕՍԷԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի նուագէ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը: Պիտի երգէ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի:

Նոր Սերունդի մասնաճիւղերու կողմէ պիտի ըլլան մարզական խաղեր:

ԾԱՆ.— Երթեւեկի միջոցներու դիւրութեան համար, այժմէն արձանագրուեցէք տեղական վարչութիւններու մօտ:

×

Խանասորի Արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ռոմանի Ա. խումբէն եւ հովանաւորութեամբ Վալանսի Շրջ. կոմիտէին, այս կիրակի ամբողջ օրը, Ո Պուատնէի դեղեցիկ եւ օդասուն ադարակին մէջ:

Կը հրաւիրուի Ռոմանի հայ հասարակութիւնը անխտիր: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

★

Խանասորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Տէսթրի կոմիտէին կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Տէսթրի մասնաճիւղին, ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ, անցեալ տարուան դեղատեսիլ պուրակին մէջ, դետին մօտ:

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ ԵՒ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Մատչելի պիճէ: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ: Անձրեւի պարագային տօնակատարութիւնը տեղի կ'ունենայ Հ. Ց. Դ. Տան մէջ՝ նոյն օրը:

Սիրով կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի ընկերներն ու համակիրները:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— Վալանսի Կապոյտ Խաչի պաշտպանդէսը, որ յետաձգուած էր օդի անյարմարութեան պատճառով, տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն Château Lebret à Saint Peray: (Անցեալ տարուան դաշտահանդէսին վայրը):

Կը խօսի Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ Արամ Ասատուրեան, Մանկասարցի (Ալշկերտ): Տեղեկացնել իր ընկերոջ, «Ցառաջ»ի միջոցով:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

ՄԻՇՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱԼԻՑ

Բաց է տիկիններու համար Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը:

կիրակի օրերը այր մարդոց համար

Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ Զորեքշաբթի օրերը եւս:

50 Fbg. St. Martin Tél. Nord 78–66

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ

« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille

Ձափաւոր դին, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար:

ՅԱՌԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 7 Août 1948 Շաբաթ 7 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4602–Նոր շրջան թիւ 1021 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԶՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Հետզհետէ յոռետես կ'երեւաք միջին, եւ մանաւանդ նոր սերունդի փրկութեան, գործունէութեան մասին :

= Ցոռետես չենք : Միշտ ալ կը հաւատանք թէ ապագային պիտի չանցնի կատարուած վարուցանը, որքան ալ անյապաստ ըլլան տեղական պայմանները : Բայց, երբեմն կը սրամեղինք, երբ կը տեսնենք որ «չրջանառարանները», « յաղորդները» իրենք հաւասացի կը նային իրենց պարտականութեան վրայ :

— Ըսել կ'ուզէք թէ չեն հաւատար իրենց կոչումին կամ այս ժողովուրդի ճակատագրին :

= Կը հաւատան : Ցաճախ չատ աւելի մոլեռանդ են քան այսպէս կոչուած հիները : Եւ սակայն, ինչ կ'արժէ պզտոյնականս հաւատքը, երբ կը պակսի աշխատանքը : Երբ կը կապայ ըղձօրէն պատրաստուելու, լարուած ուժերով ասպարէզ նետուելու տրամադրութիւնը :

— Տրամադրութի՞ւնն է որ կը պակսի թէ միջոցը : Ամէն բան իրենց կամքէն կախուած չէ, մանաւանդ այս ափերուն վրայ :

= Մենք երբեք չենք անտեսեր զանազան դժուարութիւնները, ընդհանրապէս տաժանելի կեանքի մը ելեւէջները : Դիտենք որ չատերը կը տքան զանազան հոգերու տակ : Բայց, բախտաւոր ընդունակները ալ չեն պակսիր : Եթէ միայն անոնք պրատնց, գիտակից յարատեւութեամբ նուիրուէին ինքնազարգացման, պաշար ամրարէին, լրացնէին իրենց հայկական դիտելիքները ..

— Այդ բոլորը ցնորք մնան եւրոպական միջավայրին մէջ :

= Ի զուր կը փորձէք արդարացնել անպարտելի թերացումներ, ամէն մեղք վերագրելով միջավայրին անյարմարութեանց : Ամէն զազութ ալ իր առաւելութիւնները ու անպատեհութիւնները ունի : Եթէ հայկական հոծ բազմութիւններ, զպրոցական ցանցեր եւ ուրիշ յարմարութիւններ կան Միջին Արեւելքի մէջ, կան այլապէս տաժանելի խոչընդոտներ ալ ...

— Հոն կը դիմանան, հոս կը հալին :

= Մի՛ ընդմիջէք : Աստծու արեւին չնորհիւ չէ որ կը դիմանան, այլ աշխատանքով, անձնուիրութեամբ, յարատեւութեամբ : Տակաւին եղէկ, հազարաւորներ իրրեւ քմակարան ունէին թուրքէ, թիթեղէ, քուրջէ կարկատած հիւղակներ : Այդ համատարած թշուառութեան մէջ ծնան տաղանդներ, արժէքներ, կամքեր որոնք այսօր կը լեցնեն թափուր դիրքերը : Ո՞վ բաւ թէ այնտեղ ալ չկան լպրծուն ճամբաներ, հրապոյրներ, փորձութեան վտակներ :

— Այնտեղի զպրոցներէն ուսանող սերունդ մը կը հասնի, օժտուած՝ հիմնական դիտելիքներով :

= Այստեղ ալ կան ուսանողներ, զանազան վայրերէ : Նոյնիսկ Միջին Արեւելքէն : Բոլորն ալ բժիշկ, իրաւագէտ, ճարտարագէտ կամ առատնարո՞յժ պիտի ըլլան : Թող ըլլան. բայց միեւնոյն ատենն չմոռնան թէ պարտականութիւններ ունին այս տարածքիր, ցիրուցան բազմութեանց համար, իրրեւ սերունդ մը որ կոչուած է թեւ տարու հանրային կեանքին, լրացնելու պակասները :

— Որքան կրցած եմ հետեւիլ, բոլորովին անհոգ չեն : Հետզհետէ նոր դէմքեր կ'երեւան, ամէն տեղ եւ ամէն հոսանքէ :

= Ձենք ժխտեր : Մեր ուզածը այն է որ չմտնան, կէս ճամբան չմնան գործունէութեամբ թէ դիտելիքներով : Ահա տեսէք, Փարիզէն չորս ուսանողներ որոշ աշխատանքներ կատարած են ժընեւի մէջ, միջազգային համագումարի մը առթիւ : Ուսանողներ չէի՞ն Պոլսոյ Ազգ· Սահմանադրութեան հիմնադիրները (1860) : Այս ափերէն չանցա՞ն այն ուսանողները եւ ուսումնականները, որոնք պիտի վերանորոգէին մեր հանրային կեանքը :

— Շատ բան փոխուած է այդ օրերէն ի վեր : Ո՞ւր էինք, ո՞ւր հասանք :

=Կատարեալ վարժապետ էք դարձեր այսօր : Մենք ալ դիտենք զանազանել ցանկալին եւ կարելին : Դժբախտաբար կը տեսնենք որ չատ չատեր կարելին ալ կ'անտեսեն :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԻՆ ՇՈՒՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այս անգամ ձայնը Ամերիկայէն կուգայ : Եւ չատ աւելի լուրջ հանգամանք ունի :

Նահանգային քաղաքի մը՝ Սէմֆորտի դատաւորները ամենայն հանդիսաւորութեամբ մահուան կը դատապարտեն չունի մը որ հաւ մը սպանած եւ քանի մը հոգի խածած էր :

Վճիռը անկարագրելի յուզումի մը մատնեց կենդանիներու բարեկամները, որոնք բազմաթիւ նամակներ եւ չէքեր ղրկեցին չունին տիրոջ, որպէսզի վերաքննութեան դիմէ :

Ո՛րքան սրտառուչ տողեր այդ նամակներուն մէջ : Այլեւ հրապարակային բողոքներ, մամուլի էջերէն, բեմերէն, ժամուն դուռնէն :

Անոնք որ քիչ մը աւելի խելացի են, դիտել կուտան թէ Պրիւս — մահապարտը — ոսոխկանա-կան չուն մըն է, պահապան հրեչտակը 75 տարեկան կոյր պառաւի մը, որուն կը ծառայէ ամէն օր, «սքանչելի անձնուիրութեամբ » :

Բարեպաշտներ ալ կան որոնք ապիտւօքէն կը չքմեղացնեն չնիկը, նկատի առնելով անոր մատղաչ տարիքը :

Աղղարեւ, տասնըվեց ամսու կայ ու չկայ «ոճրագործը» :

Եթէ անչափահաս չըլար, կը խղդէ՞ր, մորդ կը խածնէ՞ր կիրակի օրով :

Այս չնա – մարդասիրական ցոյցէն վերջ, անչուշտ չէք զարմանար որ անպարտ արձակուեցան Մալթայի 70 թուրք ջարդարարները, երբ աշխարհասասան դատի մը կը սպասուէր :

Այն տեղն հաւ մը մորթելու պէս պարզ բան էր հարիւր հազարներու ջարդը :

Ցեղասպանութի՞ւն : Այ տեղն Նիւրընպէրկի չկար : Վ.Մ.Հ.

Հայ ուսանողներու դերը Միջազգ. համագումարին մէջ

ԺԸՆԵՒ, (Յատ.)·— Ցուլիս 29ին վերջացաւ Ուսանողներու Միջազգային համագումարը որ բացուած էր Ցուլիս 15ին, Ժընեւի մէջ, հովանաւորութեամբ Միացեալ Ազգերու եւ նախաձեռնութեամբ WFUNAի :

Համագումարին հրաւիրուած էր նաեւ Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութիւնը, որ պատուիրակութիւն մը ղրկած էր բաղկացեալ չորս անդամներէ .— Ուս· Միութեան նախագահ՝ Հրայր Աբրահամեան, քարտուղար՝ Արծիւ Իւլիւպէյեան, անդամներ՝ Ա· Քիւրքեան եւ Լ· Շահվէքիւեան :

Ժողովները գումարուած են Palais des Nationsի եւ Աշխատանքի Միջազգային դրասենեակին մէջ :

Ուսանողական հարցերէն զատ, քննուած են չարք մը խնդիրներ, ինչպէս Միջազգային համագործակցութեան, խաղաղութեան եւ ՄԱԿ-ի վերաբերեալ հարցեր :

Հայ Ուս· Միութեան ներկայացուցիչները գործօն աշխատանքներ կատարած են, անդամակցելով յանձնաժողովներուն եւ մասնակցելով ընդհանուր նիստերու վիճաբանութեանց :

Անոնք զանազան առիթներով արտայայտուած են նաեւ Հայկ· Դատի, Հայ ժողովուրդի եւ Հայ ուսանողական կազմակերպութեանց մասին :

Առաջին նիստին հայ պատուիրակները ծափահարուած են (բացառաբար) իրրեւ ներկայացուցիչները ազգի մը որ կրելով հանդերձ չատ ծանր արհաւիրքներ, ու թէեւ ցիրուցան ի սփիւռս աշխարհի, կրցած է պահել իր ազգային դիմագիծը եւ միասնականութիւնը :

Մեր ուսանողները յաջողած են պաշտօնական նիստերէն դուրս ալ սերտ յարաբերութիւններ մշակել օտար պատուիրակներու հետ , եւ ամէն առիթ օգտագործել ծանօթացնելու համար Հայոց պատմութիւնը եւ մշակոյթը :

6 ԱՄԻՍ ՑԵՏԱԶՈՒԵՑԱԻ UNESCOի ժողովը որ պիտի գումարուէր Պէյրութի մէջ, յառաջիկայ հոկտեմբերին : Պատճա՞ռ, — Պաղեստինի կացութիւնը :

Կը յուսան հաւանձայնիլ Մոսկուայի հետ

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ՝ ՃԱՄԲԱՆ ՀԱՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լաւատեսութիւնը կը չարունակուի քաղաքականն չրջանակներու մէջ : Վերջին լուրի մը համաձայն, սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած է, խորհրդաժողով մը գումարելու համար մանակցութեամբ չորս պետութեանց : Այժմ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին օրակարգի մասին :

Ուրիչ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ արեւմտեան երեք պետութիւնները չորս կէտերէ բաղկացեալ յուշագիր մը ներկայացուցին, երբ կը տեսակցէին Սթալինի եւ Մոլոթովի հետ : Ցուշագրին առաջին յօդուածը կը պահանջէր խիստ պաղտնապահութիւն եւ դադար քարոզչական պայքարի : Երկրորդ կէտը կը տրամադրէր ճանչնալ արեւմտեան պետութեանց իրաւունքը Պերլինի մնալու : Երրորդը կը պահանջէր վերցնել Պերլինի պաշարումը, իսկ չորրորդով արեւմտեան պետութիւնները պատրաստակամութիւն կը յայտնէին բանակցելու տակաւ հարցերու մասին :

Կ'ըսեն թէ Սթալին ծանր պայմանները դրած է, իբրեւ պատասխան, միեւնոյն ատեն իրաղրելով եթէ ներկայացուցիչներէն որոշ առաջարկներ ներկայացնել՝ քաւարդամ խորհրդակցութեան մը եւ ժողովի օրակարգի մասին : Այս պատասխանը տրուած պիտի ըլլար երէկ, ուրբաթ : Իրագէկներ կը պնդեն թէ երեք ներկայացուցիչները նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Մոլոթովի, թերեւս ալ Սթալինի հետ : Ամէնէն մեծ դժուարութիւնը կը համարուի համաձայնիլ օրակարգի մասին,— միայն գերմանակա՞ն հարցը պիտի քննուի, թէ աւստրիականն ալ եւ ուրիշ խնդիրներ :

Ամէն պարագայի մէջ, անխուսափելի կը համարուին կարգ մը տակարկութիւններ, համաձայնութեան մը յանգելէ առաջ : Լոնտոնի մէջ որոշ ելքի մը կը սպասեն այսօր – վաղը : Կարծողներ կան թէ Մոսկուա եւս տրամադիր է համաձայնութեան մը յանգելու համար, թէեւ կը դժկամակի վերցնել Պերլինի պաշարումը :

Ուրիչ աղբիւրներէ ալ կը հաստատուի թէ Ս. Միութեան պայմաններէն մէկն է մէկդի դնել կամ յետաձգել գերմանական կառավարութեան մը կազմութիւնը արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ : Ուրիշ պայման մը.— Մոսկուա բաժին կը պահանջէ Ռուրի հսկողութեան մէջ : Կը հերքուին այն լուրերը թէ Ս. Միութիւնը պատերազմի պատրաստուած է :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷԿ ՁԻՋՈՒՄԸ

Ռուսերը Օգոստոս 5ին վերցուցին Պերլինի գրամական պաշարման մէկ մասը, ինչ որ պիտի դիւրացնէ քաղաքապետութեան եւ անհատական հաստատութեանց վճարումները : Ցայտնի չէ թէ մնացեալ արդելքն ալ պիտի ջնջուի՞, ազատ ճգելով արեւելեան մասերու չրջաբերութիւնը : Երկուշաբթի օր խորհրդային իշխանութիւնը պահանջած էր Պերլինի ազգ· դրամատունէն իրեն հարկուիլ, որպէսզի կարենայ վերցնել արեւելեան մասերու դէմ հաստատուած արդելքը : Այս պայմանը մէկդի դրած է այժմ : Պերլինի արեւմտեան չրջանի դրամին առնուազն 75 %ը կը ճարուի արեւելեան մասերով : Արեւմտեան պետութիւնները երբ նոր մասը չրջաբերութեան կը հանէին չատ մտքի քանակութիւն մը տրամադրեցին Պերլինի համար, որպէսզի կարենան ճամբան հարթել եւ բանակցիլ :

Հինգշաբթի օր քաղաքապետութիւնը կրցաւ 25 միլիոն արեւելեան մարք առնել, ամերիկեան վճարումներու համար : Իրականին մէջ իր պէտքն է հարիւր միլիոն մարք :

Դանիոյ վաւերացուց Ռէհոյի ծրագիրը

Նախարարական խորհուրդը առջի օր եօթը ժամ անդադար խորհրդակցելէ վերջ, միաձայնութեամբ վաւերացուց երմտական նախարարին՝ Փոլ Ռէհոյի ծրագիրը : Նախատեսելով թէ պիտի վերահաստատուի հրամանագիր – օրէնքներու դրութիւնը, համաչխարհ օրակարգ՝ « Իմանիթէ» կը հրաւիրէ ժողովուրդը բողոքել «սարկութեան, թշուառութեան եւ կործանումի» քաղաքականութեան դէմ :

Միւս թերթերը կը կարծեն թէ այնքան այ ծանր կամ բացառիկ տրամադրութիւններ չի պարունակեր Պ· Ռէհոյի ծրագիրը, թէեւ երմտական նախարարը որոշ իրաւասութիւններ կը պահանջէ, դլուխ հանելու համար իր առաջադրութիւնները :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ծրագիրը կը բաղկանայ տասը հիմնական դլուխներէ, հետեւեալ բովանդակութեամբ .—

1.— Վերակազմել քաղաքային եւ գիւղատնտեսական վարչութիւնը, զօրացնել ազգայնացուած հաստատութեանց հսկողութիւնը, չօշափելի խնայդութիւններ կատարելով : 2.— Ծաստացնել ընկերային ապահովագրութեան եւ թնտանեկան նպաստներու հակակչիռը : 3.— Վերակազմել աչ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՄՄՖ.— Կ'ամփոփենք, արեւմտահայ բարբառի վերածելով, երեւանի «Սով. Հայաստան» ամսագրի **1948**ի Մայիսի թիւէն, առանց երաշխաւորելու կարգ մը տեղեկութեանց վերականութիւնը.—

1918 — 20ին ժողովրդական դպրոցներու թիւը էր 166, աշակերտներու թիւը՝ 18.600, ուսուցիչներու թիւը՝ 631:

1921 — 22 ուսումնական տարին Հայաստանի դպրոցներու թիւը կը հասնի 545ի, աշակերտներու թիւը 67.400ի, ուսուցիչներու թիւը 1638 հոգիի: Կը ստեղծուին նոր տեսակի դպրոցներ, առաջին եւ երկրորդ աստիճանի դպրոցներ :

1923 — 24ին կը ստեղծուին դիւղական երիտասարդութեան համար նօթնամեայ դպրոցներ : 1921ին Հայաստանի մէջ կը ստեղծուի առաջին բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնը՝ Երեւանի պետական համալսարանը :

Մինչեւ 1925 լոյս կը տեսնեն 40 տեսակ ինքնուրոյն եւ թարգմանական դասագիրքեր :

1921ին խորհրդային կառավարութիւնը կը հրատարակէ ազգաբնակութեան անգրագիտութեան դէմ հրամանագիրը, եւ այսպէսով կը սկսի 16 — 50 տարեկաններուն զանգուածային ուսուցման դրութիւնը :

Հայաստանի բոլոր գաւառներուն մէջ կը ստեղծուին ժողովրդական կրթութեան բաժիններ, չրջանային մանկավարժական խորհուրդներ, գաւառական դրասենեակներ մեթոտները ուսուցանելու, որոնք կը ղեկավարէին ուսուցչական եւ քաղաքական մակարդակի բարձրացման հարցերով : Ուսուցչական վարիչներ պատրաստելու համ. 1924 — 25ին կը հիմնուին մանկավարժական ուսումնարաններ, իսկ 1921ին ամէն տարի կը կազմակերպուին ուսուցիչներու վերապատրաստման համար ամառնային դասընթացքներ :

Ժողովրդական կրթութեան յետագայ զարգացումը արագացնելու եւ մանուկ սերունդի համալիարտական դաստիարակութեան, ուսուցման եւ կրթութեան գործը ճաւալելու համար խորհրդային կառավարութիւնը հսկայական միջոցներ կը տրամադրէ զարկ կուտայ զպրոցաշինութեան գործին :

Ահա պատկերը 1921 — 1931 ուսումնական տարուան .—

	Դպրոց	Աշակերտ	Ուսուցիչ
1923—24	665	72.300	2068
1924—25	758	82.400	2339
1925—26	792	85.900	2599
1927—28	823	83.500	2597
1928—29	846	86.200	2779
1929—30	900	94.300	3060
1930—31	971	132.300	3540

1925էն 1928ի ընթացքին Հայաստանի մէջ չինուած են 254, իսկ 1928էն մինչեւ 1932, 169 դպրոցական նոր երկու եւ երեք յարկով լուսաւոր, քարաշէն հիանալի չէնքեր :

1930 — 31 ուսումնական տարին խորհրդային պետութիւնը պարտադիր ուսուցման վճռական տարի կը յայտարարէ, ինչպէս ամբողջ Միութեան մէջ, այնպէս ալ Հայաստանի մէջ: Այդ թուականներուն Հայաստանի պարտադիր ուսման ենթակայ տղոց թիւը 131 հազար էր :

Կուսակցութեան կենտկոմի Սեպտեմբեր 5ի պատմական որոշումը խորհրդային դպրոցի կեանքին մէջ մեծ նշանակութիւն ունեցաւ : Ամառնային վերակառուցման ենթարկուեցան դպրոցական ծրագիրներն ու դասագիրքերը, միջոցներ ցոյց տրուեցան մանկավարժ. նոր վարիչներու պատրաստութեան համար : Այդ որոշումէն վերջ, արագ թափով կը զարգանայ նաեւ ժողովրդական կրթութեան գործը Հայաստանի մէջ :

1930էն 1935 ուս. տարին Հայաստանի դպրոցներու թիւը կը հասնի 1121ի, աշակերտներու թիւը 132 հազարէն կը բարձրանայ 194 հազարի : Իսկ ուսուցիչներու թիւը 3540էն 5135ի :

Յետագայ քանի մը տարիներու ընթացքին բուռն թափով կ'ածին նօթնամեայ եւ միջնակարգ դպրոցները, աստիճանաբար կրճատուելով տարրական դպրոցները :

Տարի	Դամեայ	Աչ·թ	Միջ·	Աչ·թ	Ուս·
1932—33	302	104.700	12	11.600	3032
1934—35	408	110.000	68	43.000	4021
1935—36	447	116.100	110	60.300	4546
1936—37	505	127.100	140	77.100	6808
1937—38	510	137.300	147	101.600	7009
1938—39	515	120.000	242	151.000	9673
1939—40	553	110.000	272	158.900	10138

Համայնավար կուսակցութիւնը եւ կառավարութիւնը իրենց կարգ մը պատմական որոշումներով, նչելով սովետական դպրոցի ձեռք բերած մեծ յաջողութիւնները ուսուցման որակի բարձրացման ասպարէզին մէջ, ցոյց տուին նաեւ սովետական դպրոցի յետագայ զարգացման վայրկեան ուղիները : Հայաստանի կառավարութիւնը ոչ միայն կ'աւելցնէ եւ կը կրկնապատկէ ժողովրդական լուսաւորութեան ելմտական յատկացում — ներ, այլեւ հիմք կը դնէ բարձրագոյն մանկավարժական կաճառներու եւ մանկավարժական ուսումնարաններու :

(Մացեալը յաջորդով)

ՊԱՏԱՄԱԽԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ (3)

Մէկ սերունդէն միւսը

Հայոց ժամանակակից պատմութեան ընթացքին չենք հանդիպած աւելի աղետալի դէպքի մը քան 1915—18ի սահմռկեցուցիչ նախաձերը : Դարաւոր թշնամին իր նպատակին հասաւ քիչ բացառութեամբ, «Հայ ժողովուրդի կէսը յաւիտեան դարձնելով միւս կէսին» : Այս դժոխային պայմաններէն դուրս եկանք ջարդուած, ուժասպառ, ապրիլուայ : Երեսաստղութիւն մը որ օձունեցաւ « Անապատի սերունդ» մայրենիքէն անգամ զըրկուած, հայ լեզուով արտայայտուելու անկարող, վատառողջ՝ իր քաշած զրկանքներէն, սակայն հաղեցէք զերապանցօրէն հայ, հայրենասէր ու անդորմօրէն վրէժխնդիր :

Անապատի դաժան տառապանքի բովէն անցած, դառնութեամբ ու արդար տեսլութեամբ լեցուած դէպի վայրագ Թուրքը, սերունդ մը՝ որ կրնար հրաշքներ գործել :

Հիմա Թող Թոյլ տրուի մեզի հարց տալ երէց սերունդին, այդ որբանոցներուն մէջ հաւաքուած տասնեակ հազարաւոր պատանիներէն քանի՞ պիտանի, հայկական գիտելիքներով, լեզուով ու գործունէութեամբ օժտուած ազգային ու քաղաքական գործիչներ պատրաստեցիք, անշէջ պահելու համար հայկական ճրագը :

Քանի՞, պատրաստուած մտաւորականներ (երբ մտաւորական կ'ըսենք պէտք է հասկնալ բարձր բովանդակ տումով, դիտական, քաղաքական պաշարով լեցուած) հրապարակ կրցաք նետել : Եթէ կան ցանցառ թիւով մտաւորականներ, անոնք արդիւնք մեծ մասամբ ներկրին մէջ հիմնականը առած, արտասահմանի մէջ ինքնաշխատութեամբ, ի վին ահաւոր պրկանքներու հասած են, ինչ որ պատիւ կը բերէ իրենց եւ հայ ժողովուրդին :

Դժբախտաբար, «անապատի սերունդ»ը ամուսուեցաւ : Մէկ կողմէ հայ քաղաքական կեանքի անորոշութիւնը, միւս կողմէ երէց սերունդին անհոգութիւնը պատճառ եղան որ լքուի այդ սերունդը :

Այո, անժխտելի է, քանի մը պրիչներ հրապարակ նետուեցան, զուրկ խոր ուսումէ, հիմնականէ կրթութենէ, ճախաճեռնութեան ոգիէ, թըղթակցութիւններ, դիւղական պատկերներ գրեցին որոնք ոչ խորք ունէին, ոչ ալ մշակում : «Անապատի սերունդին» մէջ ինչ որ կար իբրեւ ճգտում, ազգային խոհ, քաղաքական առողջ տեսակէտ, պաղպաղակային պաշտամունք , փոթորկալի յանդգնութիւն ու խոր հաւատք, քանդեին ձգուեցան : Այսպէս տակաւ առ տակաւ իր պատեանին մէջ քաշուելով, ան քաղաքակ· ազգային լծակ ըլլալէ դադրեցաւ : Միւս կողմէ երէց սերունդը իր վրդմի քէնը չարունակեց, հին հաշիւներ հրապարակ նետեց : Գռեհիկ պայքար մը ստեղծելով, այնքան յառաջ գացին որ ազգային սրբութիւններուն ալ ոտնակոխեցին : Մայիս 28, Ապրիլեան Սպառնալիք, եւայլն հրապարակաւ պախարակուեցան : Փոխանակ չինչ դրական վէճերու, վարկաբեկիչ խօսքերով սկսան պատայայտուիլ : Ի հարկէ այս մթնոլորտին մէջ սերունդ կարելի չէր պատրաստել :

Եզրակացութիւն. — « Անապատի սերունդ»ը դժբախտաբար չունեցաւ մտաւորական հասուն դեկավարները, դաղափարական հմուտ առաջնորդներ, խորապէս հաւատալով հանդերձ ազգային քաղաքական ապատագրման :

1934—35ին երէց սերունդը դպաց իր ահաւոր սխալը, ահազանդը փրցուց, դործի լծուեցաւ սերունդի վերկութեան համար, դասախօսութիւններ, դիչերային դասընթացքներ, դպրոցներու ցանց մը նետուեցաւ քիչ մը ամէն կողմ : Մրցակցութիւն հոսանքներու մէջ :

Բայց, ուշ, թափուած աշխատանքը սպասուած արդիւնքը չտուաւ, քանի որ սերունդ մը սկսած էր հասակ նետել օտար կլանող մթնոլորտի մը մէջ : Երբեմնի որբ սերունդը բնականոն հոդերով, անպատրաստ ու անկարող էր իր պաւականները կրթելու եւ դաստիարակելու իրբեւ Հայ : Օտար ամուսնութիւնները իրենց աւելը կը գործէին : Ազգային կրթութիւնը ընտանիքէն կը սկսի : Ահա այս վիճակին էր հասած Ֆրանսահայ դաղութը :

Հասանք 1939ի աշխարհասասան պատերազմին : «Անապատի սերունդը» այս անգամ դիմուր է : Պատերազմ, գերութիւն, դրամական չրջան : Աչխարհամարտի ձգած սարսափներն ու ահռելց յանդղող քաղաքական դէպքերը ցնցեցին Հայ ժողովրդի հոգին : Իրերը Հայրենիքի սէրն ու անժխտելի կարօտը զգացին :

Այս անգամ երէց սերունդը հրապարակ եկաւ ու իր բարձրութեան վրայ գտնուեցաւ : Առաջին գործը եղաւ նոր սերունդի վերկութեան գործը : Ներկայ նոր սերունդը դեռ անհաղորդ է հայկական դիտելիքներու, լեզուի եւ բնիկաւոր դրութենէութեան, որովհետեւ դեռ չէ հասած դիտակցութեան այն աստիճանին որ օգտագործէ բոլոր պատեհութիւնները : Իր հոգին դեռ խոպան է ուրանալու համար հայկական մշակոյթին որ շատ վսեմ է : Հարկ է խորապէս հասկցնել եւ սիրցնել իր պապերու պատմութիւնը : Պէտք է հոգեպէս ապրեցնել այս սերունդը, մանաւանդ որ տակի հնարաւորութիւնները որոնցմէ գուրկ էր «Անապատի սերունդը».— Կրթական մակարդակ, նիւթական միջոց, եւս առաւել դպրոցներ եւ դասախոսութիւններ, մամուլ, թատրոն եւայլն :

Եթէ նոր սերունդը կամք ընէ ու քիչ մըն այ ճիգ, արագաւորէն, լրջութեամբ եւ դիտակցութեամբ յառաջ տանի իր զարգացումը, կրնայ լեցնել միջին սերունդին պարապը, դառնալով ազգային ու քաղաքական ուժ :

Նոր սերունդին մէջ կը պակսի միայն ձգտումը : Դասախօսութիւններէն վերջ եթէ քիչ մը ճիգ թափէ սորվելու, կարդալու, ուսումնասիրելու, օտար լեզուներու հետ հայերէնն ալ զարգացնելու, օտար պատմութեան հետ Հայոց պատմութեան աւ տիրապետ, կը դառնայ պիտանի տարր մը, փնդռնակ ամէն գործ կատարելու :

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը արդէն որոշ աշխուժութիւն սկսած է ցոյց տալ : Այս տղաքը մէկ բան պէտք է ըմբռնեն,— դիտութիւնն ու ուսումը հաց պանիր չեն որ իրենց բերանը դնեն : Հաց պանիրն ամէնամ պէտք է ծամել, մարսելու համար : Արդ, պէտք է երէց սերունդէն օգտուին քանի ուշ չէ, կարդան, ճղռնին, պատրաստուին ապագային համար որ իրենցն է, ունենան այն դիտակցութիւնը թէ ազգի մը ապագան նոր սերունդն է :

Եթէ չըմբռնեն այս սրբազան մխեւնոյն տանին դժուար պատասխանատուիլը, պատմութեան անողորմ դատաստիքը իրենց ճակտին պիտի փակի...

ՑԱԿՈՒԲ ՀԻՍՍԵՑԵԱՆ

Կեանքը Այնճարի մէջ

ԱՅՆՃԱՐ (Յատուկ).— Մայիս 30ին, կիրակի, Այնճարի եկեղեցիին մէջ, արժանավայել կերպով, հոգեհանգստեան մատուռը պաշտօն կատարուեցաւ ընկեր Ա· Ահարոնեանի դառնակսկիծ մահուան քառասունքին առթիւ :

Հայկական այս հիւղաւանի բովանդակ ժողովրդը փութացած էր եկեղեցի, իր յարգանքը յայտնելու համար ողբացեալ դրագէտին անմոռաց յիշատակին :

Մեր անզուգական ընկերը ապրած ու հասակ նետած էր Արարատի չուքին տակ : Սակայն, աւաղ, թաղուեցաւ Արարատեան հազարաւոր մղոն հեռու, լուսաւոր քաղաքի մը գերեզմանատանմէջ, որ կը կոչուի Փէռ Լաշէզ : Ընկեր Ա· Ահարոնեան թէեւ օտար հողի տակ զտաւ իր յաւիտենական հանգիստը, սակայն, տարակոյս չունինք թէ իր աճիւնը պիտի փոխադրուի մայր հայրենիք, երբ ազատ հայ մարդը, աղատօրէն ապրի, ազատ հայրենիքի մէջ...

Յարգանք անթառամ յիշատակին :

★ Յունիս 13ին, կիրակի եկեղեցիին մէջ, տեղի ունեցան հոգեհանգիստի յատուկ արարողութիւն, անցեալ տարի, Յունիս 8ին, օթոյի վարհուրելի արկածին զոհ գացած մեր հինգ սիրելի ընկերներու՝ Բժ. Ռ· Գույումճեանի, Գէորգ Գալուստեանի, Խաչեր Ադամեանի, Սարգիս Շէյպէճեանի եւ Գառնիկ Յակոբեանի մահուան Ա· տարելիցին առթիւ :

Տարիէ մը ի վեր է որ մեր սիրելի ընկերները խաղաղօրէն կը խրհեն Այնճարի գերեզմանատան մէջ : Սակայն իրենց յիշատակը միշտ վառ է մեր հոգիներուն մէջ : Անոնք գեռ երիտասարդ էին ու կատարելիք գործեր ունէին : Սիրելի ընկերներ, այժմ հանդչեցէք խաղաղ ու անդորր : Օր մը, երբ ազատութեան արեւը կրկին փայլի, ձեր աճիւնը կը փոխադրենք հայրենիքի ծոցը :

★ Յունիս 24ին տեղս հասաւ ընկեր Դրօն, ընկերակցութեամբ ընկերներ Մովսէս Տէր Գաբրուեանի եւ Արամ Սահակեանի : Պարտ ու պատշաճ յարգանքը բնազատուեցաւ ընկերոջ : Գրեթէ ընկեր Դրօի կեանքի եւ գիտափորձական գործունէութեան մասին, կը նշանակէ խօսիլ հայ յեղափոխական դիւցազնավէպին մէջ, որուն գլխաւոր դերակատարներէն մէկն եղած է ինք :

Կը բաւէ ըսել թէ Դրօներն էին որ կերտեցին հայ յեղափոխական նորագոյն պատմութիւնը, եւ ինքն ալ Դրօ դարձաւ անոնց մէջ ամենէն ազնիւ, ամենէն ազդեցիկ դէմքը : Ան ոչ միայն ստեղծագործ մտաւորական մըն էր, այլ նաեւ գործնական մարդ մը, որ ամէն ինչ կրցաւ ընել հայ յեղափոխական շարժումին համար, ինչ որ ալ պահանջուած է իրմէ :

ՔԱՂԱՔԻ ԽՈՀԱՆՈՑ

(ՎԵՊ ՂԱԿՏՈՏԱՅԻ)

ԲԱԺԻՆ ՄԱՍՆ

Բ.

Գինին իջավ ու պատի ստվերում կծկվեց Սահակ ու ոչինչ չհասկացավ։ Ինչ-որ մի բան ասաց Հարությունը, բայց նա չլսեց։ Միայն հետո, երբ տան մեջ մարդ չմնաց, երբ ամեն ինչ լռեց, նա սկսեց մտածել։ Ինչո՞ւ էր Հարությունը եկել։ Ինչո՞ւ էր նրան հյուրասիրել։ Ինչո՞ւ էր նրան ասել, որ ինքը ոչ մի վատ բան չի արել։ Ինչո՞ւ էր ամեն ինչ պատմել։ Ինչո՞ւ էր ամեն ինչ խոստովանել։ Ինչո՞ւ էր ամեն ինչ ասել։ Ինչո՞ւ էր ամեն ինչ ասել։ Ինչո՞ւ էր ամեն ինչ աս

խառնուքի տեւողութիւնը եւ օրավարձի վճարումը: Աշխատավարձքը կարելի է բարձրացնել աւելցնելով աշխատանքը: 4.— Աւելի պարզ ձեւի մը վերածել հարկային դրութիւնը, թեթեւցնելով կարգ մը տուրքեր որ կը ճնշեն նիւթապէս տկար քաղաքացիներու վրայ: 5.— Վերահաստատել պատուիրանը կարգ մը առեւտրական ասպարէզներու մէջ, զարկ տալու համար արտադրութեան: 6.— Ջնջել 25 % տուգանքը արտասահմանի մէջ եղած այն դատարկներուն համար որոնք չեն յայտարարուած տակաւին: Ասով կը յուսան դիւրացնել անոնց վերադարձը: 7.— Անհրաժեշտ փոխադրութիւնները կատարել արտադրութեան եւ հատնիւթերու բաշխման մէջ: 8.— Դործադրել իրաւարարութեան օրէնքը ընկերային (բանուորական) վէճերու առթիւ:

Հրեաները հաշտութիւն կ'առաջարկեն

Իսրայէլի կառավարութիւնը հինգշաբթի օր պաշտօնական դիր մը ուղղեց Արաբական Դաշնակցութեան բոլոր անդամներուն, հրաւիրելով զանոնք հաւաքուիլ կարգ մը չորչ, բանակցելու ահմար հաշտութեան մասին: Հրաւէրը ղրկուեցաւ Միացեալ Ազգերու պատուիրակին՝ կոմս Պերնատոթի միջոցաւ, որուն հետ երեք ժամ խորհրդակցեր էին Թել Աւիվի մէջ: Մուէ Շերթոք, Իսրայէլի պետութեան արտաքին նախարարը, ըսաւ կոմսին.

— « Ձեզի կը դիմեմ, իբրեւ միջնորդ, պաշտօնապէս եւ յանուն Իսրայէլի առժամեայ կառավարութեան, խնդրելով պատեհ պետութեանց հաղորդել հրաւէր մը՝ ժողով գումարելու հաշտութիւն բանակցութեանց համար »:

Կոմսը հաւանեցաւ առանց կարծիք յայտնելու, թէ որ կը նշանակէր թէ պատրաստ է կատարելու եղած առաջարկը: Հրեաները կ'ուզեն որ անմիջապէս գումարուի ժողովը, առանց արտաքին միջամտութեան, հաստատելու համար թէ կարելի չէ համաձայնութեան մը յանգելով ազատիլ երբորդ անգամ պատերազմելու մղձաւանջէն: Իրենց կարծիքով, ուղղակի բանակցութիւնները աւելի արդիւնաւոր կրնան ըլլալ քան որեւէ միջնորդութիւն, որքան ալ բարեմիտ ըլլայ:

Մինչ այս մինչ այն, անելի մը յառնած են Պաղեստինի 3 — 400.000 փախստական Արաբներուն վերադարձի եւ Երուսաղէմի ապաղինման խնդիրները: Կոմս Պերնատոթ համաշխարհային կոչ մը պիտի ուղղէ, օգնելու համար այդ վախտականներուն: Գալով Երուսաղէմի, հրեայ վարիչները կ'ըսեն թէ պատրաստ են ամէն բան ընելու, որպէսզի քաղաքը չկործանի. բայց կը պահանջեն իրենց պետութեան կցել զայն:

Դաւանութեանց նոր օրէնքը Ռումանիոյ մէջ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ նոր կը դրնեք երկու օրէ ի վեր: Օգոստոս 4էն ի վեր կը գործադրուի դաւանութեանց նոր օրէնքը Ռումանիոյ մէջ: Օրէնքը խստօրէն կ'արգիլէ «որեւէ կրօնական միջամտութիւն ռումանական հողին վրայ»: Կ'ներաչխատէ կրօնական ազատութիւնը ամէն աղանդի համար, «ցորչափայդ աղանդը կը յարգէ ուրիշ աղանդներ եւ բարոյականը»: Մի եւնոյն տանն օրէնքը կ'ըսէ թէ ոչ մէկը կրնայ բռնադատուիլ մասնակցելու կրօնական արարողութեանց կամ նպաստելու որեւէ եկեղեցւոյ: Ռումանիոյ պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, օրինական պատիժներ կը սահմանուին «կրօնական ատելութեանց դէմ»: Օրէնքը կ'արգիլէ որ եւ է քաղաքական կուսակցութեան կազմութիւնը կրօնական դաւանանքի հիման վրայ: Կ'արգիլէ օտարականներու ծառայութիւնը իբրեւ կղերական կամ կրօնական պաշտօնեայ եւ կ'ըսէ թէ ռումանական եկեղեցիներուն իրաւարութիւնը չի կրնար անցնիլ երկրին սահմանները անդին:

Օրէնքը կ'արգիլէ, մասնաւորապէս, «ամէն կրօնական միջամտութիւն ռումանական հողին վրայ» եւ կը հաստատէ Վատիկանի հետ կնքուած պայմանագրին խզումը: Ռումանական եկեղեցիներու արտաքին յարաբերութիւնները կրնան ըլլալ միայն «կրօնական յարաբերութիւններ, վաւերացուած՝ դաւանութեանց նախարարութեան կողմէ»: Արտաքին նախարարութիւնը պիտի արգիլէ բոլոր պարզեւները ու նպաստները որ կրնան ղրկուիլ արտասահմանէն՝ ռումանական եկեղեցիներուն կամ արտասահման՝ այս վերջիններուն կողմէ: Բոլոր կղերական եւ կրօնական պաշտօնեաները կրնան պաշտօնանկ ըլլալ, եթէ դիրք բռնած են ժողովրդապետութեան դէմ (Հակադեմոկրատ):

Օրէնքին մէկ յօդուածով մեծապէս կը կրճատուի հռոմէական կաթոլիկ եպիսկոպոսներու թիւը, միայն մէկ եպիսկոպոս յատկացնելով 750000 կաթոլիկ հաւատացեալներու:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ.— Յանաւորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձին առթիւ: Այս կիրակիվալապրի դեղեցիկ անտառին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի: Կը մասնակցին Հ. Ց. Դ. բոլոր ենթակոմիտէները եւ խումբերը, ինչպէս նաեւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով:

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի նուագէ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը: Պիտի երգէ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի:

Նոր Սերունդի մասնաճիւղերու կողմէ պիտի ըլլան մարզական խաղեր:

ԾԱՆ.— Երթեւեկի միջոցներու դիւրութեան համար, այժմէն արձանագրուեցէք տեղական վարչութիւններու մօտ:

×

ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ.— Վարանի Կապոյտ Խաչի դաշտահանդէսը, որ յետաձգուած էր օդի անյարմարութեան պատճառով, տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն Château Lebret à Saint Peray: (Անցեալ տարուան դաշտահանդէսին վայրը):

Կը խօսի Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է

×

ՖՐ. Կ. ՅԱՋԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի: 15 Օգոստոս կիրակի օրը՝ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Pont de Chéruy ի à la Plaine ի դեղեցիկ անտառը: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, արտասանութիւն, երգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ անակնկալներ, ճոխ պուֆէ եւ առատ խմիչք:

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը յաջորդ կիրակի օրուան կը յետաձգուի:

Օթօբարները կը մեկնին Փլաս Կիշարէն ժամը ճիշդ 9ին: Տոմսակներու համար դիմել հետեւեալ հասցէներուն.— Տիկին Բերուզ Այվազեանի 194 rue Vendôme, Ազատ Թաթուլեանի 46 rue Servient, Զաքէոս Վարժապետեանի 118 Gd. rue Guillotière:

×

ՑԵՏԱՉԳՈՒԱԾ Է ՏԷՍԻՆԻ դաշտահանդէսը, ընկեր Մուրատեանի մահուան առթիւ:

ԿԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՅ փախստականները համրանք չունին, խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ի վեր: Աւելի օր Փերմանիոյ ամերիկեան չրջանին իշխանութեանց ուժնատուր եղաւ բանակին նախորդ ընդհ. քննիչը, զոր Մերոսլաւ Նաւոման: Ութերորդ չեխ զօրավարն է որ կը փախչի իր երկրէն, անցեալ փետրուարի յեղաշրջումէն ի վեր:— Ուրիշ զօրավար մը, որ փախաւ քանի մը շաբաթ առաջ, կը յայտարարէ թէ բանակին 70 առ հարիւրը դժգոհ է նոր կարգադրութենէն եւ չի կռուիր, եթէ պատերազմ ծագի:— Մաքրագործումները կը շարունակուին Սոքոլնեբու կազմակերպութեան մէջ (մարզական միութիւն): Հինգ վարիչներ արտաքսուեցան:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՌՈՒՄԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ դէմ կատարուած հետապնդումներուն առթիւ, ներքին նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց որ կը հաստատէ անցեալ չարաթ օր կատարուած խուզարկութիւնները՝ ռումանական դպրոցներու մէջ: Ի պատասխան ռումանական դեսպանատան բողոքին, արտաքին նախարարութենէն կը հաղորդեն թէ խուզարկութիւնները կատարուեցան յանուն երկրին ապահովութեան եւ քանի մը հոգի սահմանադրուեցան: Միայն մէկ հոգի խոշտանգուած է, այն ալ Ֆրանսացի, Ժոզէֆ Ռոզի ռումանական դպրոցին դռնապանը: Այս դէպքին համար պաշտօնական եղան երկու ոստիկաններ: Ռումանական դպրոցները ոչ փակուած, ոչ ալ դրաւուած են: «Իմանիթէ» բողոքելով այս գործողութեանց դէմ, կը դրէ թէ արտաքսուած 13 Ռումանացիներէն 9ը ծանօթ դիւանականներ են, չորսը ուսանողներ:

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ չարունակելով իր պտոյտները, առջի օր այցելեց Նորմանտիոյ ռազմադաշտերը:

ԴԱՆՈՒԲԻ ՅՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ եչ. օրուան նիստին մէջ, Մ. Նահանգներու պատուիրակը մերժեց Վիչինսկիի ծրագիրը, իբրեւ գործիք խորհրդային աշխարհակալութեան եւ պնդեց որ արեւմտեան պետութիւնները ալ բաժին ունենան դիտի հսկողութեան եւ նաւարկութեան գործերուն մէջ: Կը կարծուի թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա Լա Հէյի առեանին պիտի դիմեն, քանի որ մեծամասնութիւնը Ս. Միութեան հետ է:

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ԱԶՆԻՒ ԳՈՉԵԱՆ
ԸՆԿԸՐ ՎԱՐԴԵՎԱՆ ԴԱՄՊԻՐԵԱՆ
Ամուսնացած
Մարսէյլ 948 Օգոստ. 1 Լիոն

Այս առթիւ Սէն Ժէռոմի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Աղբիւրան» խումբին եղած են հետեւեալ նուէրները.—

Տէր եւ Տիկին Կ. Գոզեան 500 ֆրանք, ընկ. Վարդիվառ Գամպէրեան 500, Յովհաննէս Տէր-Տէրեան (կնքահայրը) 1000, Կարապետ Գամպէրեան 1500, Պ. Մ. Ղազարեան (Տէքսիէն) 500, ընկեր Մ. Ղարիպեան 300, ընկեր Ս. Օմնօյեան 500, ընկեր Տօնիկ Գամպէրեան 500, ընկեր Գրիգոր Գոզեան 200, ամն. հարիւր: Գումար 5600 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ բոլոր մասնաճիւղերը իր կազմակերպած արշաւին, այս կիրակի, ժամը 9.30էն 10: Ժամադրութիւն՝ Անթոնիի քարափին վրայ, direction ligne de Sceaux:

ՕԳՈՍՏՈՍ 16, երկուշաբթի օրը երեկոյեան ժամը 19ին, Chaîne Parisienne ի վրայ պիտի ձայնասփռուի Օննիկ Պէրպէրեանի «Հայկական հարմանուագը» նիւթ ունենալով հայկական հարմանուագը:

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵՆԷՆ.— 1948 Յունուար 1էն մինչեւ 30 Յունիս, վեց ամսուան ընթացքին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ կատարուած են 96 մկրտութիւն, 73 հոգեհանդիսա, 69 յուղարկաւորութիւն, 65 պսակ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ս. թամ Ատաուրեան, Մանկասարեցի (Ալաչկերտ): Տեղեկացնել իր ընկերոջ, «Ծառայ»ի միջոցով:

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ
ՄՕՏ ՕՐԷՆ
ՍԱՌԱ ՊԻՈՆԱՐ

ŒDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տուամբ 6 արար
Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ
Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԷՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզուի, ներկայիս, ոտք կարելու համար, իսկ Սեպտեմբերի վերջը, կանանց ձմեռուան վերարերեալ կարեր: Փարիզի արուարձաններէն դիմողը կառուհիներուն ալ գործ կը տրուի:

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15-67

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 8 Août 1948 Կիրակի 8 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4603–Նոր շրջան թիւ 1022 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԻԼ

Անհրաժեշտ չէ սպասել Արեւմտահայութեան հայ դրօշներու համագումարին, կամ պարբերական հանդիպումներ սարքել, ըմբռնելու համար կարգ մը տարրական պարտականութիւններ :

Ոչ դիւրքերը գաղտնիք ունին, ոչ ալ տեսակէտները : Գոնէ անոնց համար որ պարկեշտօրէն հետեւած են ըլպռրական վիճաբանութեանց եւ հրապարակային տուրլիաններու :

Անդին, հայրենիքին մէջ, մշակոյթի ճակատին վրայ եւս կազմուած է միջնաբերդ մը, անմատչելի եւ անթափանցելի :

Մարդիկ տախտուած են իրենց գրական – գեղարուեստական վարուցանը կատարել համաձայն ահմանափակ, ճշդորոշուած գիտելիքներու եւ կը փորձեն զանոնք արտադել նաեւ սահմանին դուրս : Ինչպէս իրենց այլանդակ ուղղագրութիւնն ու բարբարոս օտարաբանութիւնները :

Կրնա՞նք զարձի բերել զանոնք : Ո՛չ : Ուզեն ալ, իրենց կամքէն կախում չունի :

Անձնատո՞ւր ըլլանք : «Հիմի՛ն էլ լռենք», ինչպէս կ'ըսեն վերադաւոր եւ անվեղար պոլիտիկոսներ, հայրենասիրութիւնը չփոթելով անպարակեաի դասալքութեան մը հետ :

Ահա տեսէք, հետզհետէ աւելի գործօն դեր կը կատարեն միջնաբերդին հերոսները եւ անոնց արտասահմանի ուղեկիցները : Ոչ միայն ճեղքերը խորացնելու, այլեւ նոր դիրքեր գրաւելու համար : Եւ ի՜նչ ամբարտաւան, անպատկառ չարժուձեւերով :

Դեռ վերջերս էր որ , ան· Էդ· Թոփչեան , Թեկնածո՛ւ բանասիրական գիտութիւններու , ակռաները թափած սղոցի մը տակ առնելով«Դաշնակցական գրականութիւնը», կը ճղնէր տաշել, փոշիացնել զայն :

Իր չար բախտէն, թափած տաշեղներն ու փոշին ամէնէն առաջ իր աչքերը կը կուրցնէին : Կարելի չէր երեւակայել աւելի ճախաւեր մարդանք : Նոյն իսկ երեւանի մէջ :

Օր մը առիթ կ'ունենանք վերլուծելու այդ չորթատասումը, որ լման չորս էջ գրաւած է, « Սով· Հայաստան» ամսագրի լոյնանիստ սիւնակներուն վրայ (1948 Ապրիլ) :

Այսպէս կամ այնպէս, անոնք մոլեռանդօրէն կը գործեն բոլոր ճակատներուն վրայ, սպառնալով խաթարել ե'ւ ճաշակ ե'ւ տարրական վիճելիքներ : Ցաւակնելով դաս տալ մեզի, առանց իրենց կարգացածը հասկնալու :

Ի՞նչ է մեր դիրքը, այս յարաճուն աւերին հանդէպ : Գոնէ բոլորս ալ միեւնոյն չափով կ'ըմբռնե՞նք վէրքին խորութիւնը : Սարքուած դաւին անմիջական եւ տեւական հետեւանքները :

Եթէ կարենայինք դրական պատասխան տալ միայն այս հարցումին, ճամբուն կէսը չատոնց կտրած կ'ըլլայինք :

Դժբախտաբար իրականութիւնը տարբեր բան կ'ըսէ : Կը ներկայացնէ պատկեր մը որ առնուազն վարկաբեկիչ է :

Մէկ տարրական պարտականութիւնն ունինք բոլորս ալ, այս կազմակերպուած չարիքին հանդէպ ,—

Համախմբուիլ : Ճակատ յարդարել : Տեսա – կէտ պաշտպանել : Առանց վերապահութեան :

Այսպիսի դիրք մը ոչ թշնամութիւն է երեւանի դէմ, ոչ ալ կաշկանդում անհատական համոզումներու, ընկերային կամ քաղաքական դատանքի :

Բոլորս ալ կ'ընդունինք չարիքին գոյութիւնը, ինչպէս եւ անոր ծաւալումը, երբեմն բիրտ չարժուձեւերով, երբեմն անզգալի սողոսկումներով :

Ի՞նչն է որ կը պակսի, բացէ ի բաց հակիցնելու համար թէ՝ Հայկական Արտասահմանը անուէր տաշա մը չէ , իրենց ուզած թթխմորը խառնելու եւ ալիւր չաղուելու համար :

Եթէ երեւանը «դեկէկտ»ներու դաղտնիքն ունի, մենք ալ հայկական մշակոյթի հազարամեայ վաստակն ունինք մեր կռնակը :

Ուրեմն, համախմբուիլ , կազմակերպուիլ եւ գործել :Առանց քաղաքական կուսակցական խիճեր խառնելու :

Ի՞նչ հիման վրայ :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՑԵՐԷՆԻ
(Ըստ բոլշեւիկ Էրեւանի)

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Ո՞վ կարող է մաքուր հայերէնի վերածել հետեւեալ ֆորմալիստ ֆրազան.— « Մխացեալ Ազգերու ընդհ· ժողովի նստաշրջանի բացման առթիւ, խորհրդային պատուիրակութիւնը...»

ՆՈՐԵԿ ԱՇԱԿԵՐՏԸ.— Մաքուր հայերէն է , լսկեր պրոֆէսոր :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Դու չես խմանում , նստի՛ր :

ԲՆԻԿ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Ես կարող եմ , լսկեր պրոֆէսոր :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Անցիր գրատախտակի առջեւ եւ գրիր :

(Կը գրէ) .— «Մխաւորեալ Ազգերի ասամբլեայի սեսիայի բացման առթիւ, սովետական դելեգացիան ...

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Բոլորովին ճիշդ : Աչո՛ւմ, կարգա յաջորդ պարագրաֆը.—

« Ասպահովութեան խորհուրդի լիագումար նիստին մէջ, ամերիկեան պատուիրակութիւնը յարձակողական չեչտով...

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Որքան բառ, էնքան սխալ : Ո՞վ կարող է սրբագրել :

ԲՆԻԿ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— ե՛ս· ահաւասիկ· — « Անվտանգութեան խորհրդի պլենումում ամերիկական դելեգացիան ապրեսիվ տոնով...

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Ճիշդ այդպէս : Այս երեկոյ դէօլոգիական ինստիտուտի դիրեկտորը մի կոնֆերանս է անելու մեր ռեսպուբլիգայի էկոնոմիկական պրոբլէմների եւ առանձնապէս իրրիգացիոն օրնէկների մասին :Ամոռանանք ներկայ լինել, մասսայականօրէն :

(3) Վ.Ա.Հէ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, վիճաբանութիւնները շարունակուեցան ամերիկեան եւ խորհրդային ծրագիրներուն շուրջ : Տիկին Աննա Փաուքըր, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, Վիշինսկիէն աւելի ծանր լեզու մը դործածեց Ամերիկացիներուն դէմ : Ըսաւ թէ «Մ· Նահանգները կը ճղնին զօրաւոր դիրք մը ապահովել Դանուբի աւազանին մէջ, տոլարի դիւանագիտութեամբ : Բայց մենք դիտենք թէ ինչ պատահեցաւ Յունաստանի, Չինաստանի, Իտալիոյ եւ Յունաստանի մէջ : Մենք թոյլ պիտի չտանք որ տոլարի դիւանագիտութիւնը նոյն կացութեան մէջ խրէ մեր երկիրները : Դանուբեան պզդերը բռնապետութեան ենթարկուած չեն, այլ պաշտպանուած՝ Ս· Միութեան կողմէ» : Պ· Վիշինսկի վճռապէս մերժեց ամերիկեան ծրագիրը՝ Դանուբի ազատ նաւարկութեան եւ միջազգային հսկողութեան մասին :Անգլ·-ներկայացուցչի ալպաշտպանից ամերիկեան տեսակէտը, բայց յոյս չկայ որ յաջողին, որովհետեւ 10 պատուիրակներէն 7ր Ս· Միութեան աջբանեակներն են :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բանակը արագօրէն յառաջ կը խաղայ կրամոս լեռներուն մէջ, խորտակելէ վերջ զօր· Մարկոսի արեւմտեան ամրութիւնները : Կառավարական զօրքը այժմ հազիւ երկու մղոն հեռու է Ալպանիոյ սահմանադրուելէն, ճակատին երկու կողմերուն վրայ : Ամէն մէկուց կը փորձուի որպէսզի զօր· Մարկոս չկարենայ վերակազմել իր ուժերը : Զրոյցի մը համաձայն, զօրավարը եւ իր աժանեայ կառավարութիւնը Ալպանիա փախած են արդէն : Վարչապետը Սոֆուլիս ճակատ դնաց, ուր պիտի մնայ տասը օր : Լամիայի մէջ (Թեսալիա) զինադահարուեցան 13 համայնավարներ :

ՆԻՍԷՆ կը հետադրեն թէ այլեւս տեղ չէ մնացած ոչ պանդոկներու , ոչ ալ բնակարաններու մէջ : 1947 Յուլիսին օրական 7340 հոդի կը հասնէին, այս տարի հասած են միջին հաշուով 9080 հոդի : Օգոստոսի առաջին հինդ օրերուն օրական ժամանումներու միջինը եղած է 13.000 : Ամէն կողմէ չըջիկներ կը հասնին : Թղթատարական վարչութիւնը օրական 40.000 բացիկ (քարտ–փոստալ) կը ղրկէ միայն Նիս քաղաքէն :

Նոր տեսակցութիւն Մոլոթովի հետ

ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ն ԵԼԻՔ ՄԸ ԳՏՆԵԼ

Արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները նոր տեսակցութիւն մը ունեցան Պ· Մոլոթովի հետ, ուրբաթ օր : Տեսակցութիւնը տեւեց երեք ժամ : Երեք դեսպանները Ս· Միութեան արտաքին նախարարին ներկայացուցին իրենց կառավարութեանց տեսակէտները :

Այս անգամ ալ դաղտնի կը պահուին մանրամասնութիւնները : Բայց որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ Լոնտոնի մէջ : Ինչպէս կ'երեւայ, երեք ներկայացուցիչները կ'աշխատին հարթել ճամբան, քառանդամ ժողովի մը համար : Գլխաւոր պայմանը կը մնայ, դարձեալ , Պերլինի պաշարման բարձումը : Եթէ խորհրդային իշխանութիւնը վերցնէ պաշարումը, այն ատեն պիտի սկսին բոլոր բանակցութիւնները քառանդամ ժողովի մասին, որ պիտի քննէ դերմանական խնդիրը ամբողջութեամբ եւ թերեւս ուրիշ առկախ հարցեր :

Պերլինի պաշարման բարձումը դիւրացնելու համար , արեւմտեան պետութիւնները պատրաստ են անմիջապէս արտօնելու երթեւեկը Գերմանիոյ արեւելեան եւ արեւմտեան չրջաններուն միջեւ : Միեւնոյն ատեն պատրաստ են արհեստագիտական աջակցութիւն ընծայելու խորհրդային իշխանութեան , որպէսզի վերահաստատէ հաղորդակցութիւնները : Տրամադիր են նաեւ դիջումներ կատարելու դրամական հարցին մէջ :

Մոլոթովի հետ կատարուած տեսակցութենէն անմիջապէս վերջ, երեք ներկայացուցիչները Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատունը գացին , խորհրդակցելու համար :

★ Լոնտոնի դիւանագիտական չրջանակները մէջ կը կարծեն թէ Զորս Մեծերը դեկոյց մը պիտի հրատարակեն այս չարթնու, ծանուցանելով չորս արտաքին նախարարներու խորհուրդին նոր ժողովին թուականը, վայրը եւ օրակարգը :

Արտաքին նախարարներու ժողովէն առաջ , սովորաբար կը հաւաքուին անոնց փոխանորդները, խնդիրները ուսումնասիրելու եւ օրակարգը պատրաստելու համար : Այնչուչա այս անգամ այդպէս պիտի չըլլայ : Փոխանորդները այժմ դրաղած են Ապրիլկի խաղալիան դաղթավայրերու հարցին քննութեամբ, եւ, համաձայն հաչտութեան դաշնագրին, չորս նախարարներու խորհուրդը պէտք է դումարուի Սեպտ· 13ի առաջնորդը, իր կարգին քննելու համար եղրակացութիւնները :

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՊԱՑՔԱՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Վերջին լուրերու համաձայն ,Պերլինի խորհրդային իշխանութիւնը չէ յաջողած մեղմացնել դրամական տագնապը, հետեւաբար արեւմտեան պետութիւնները իրենց հաստատած նոր դրամը պիտի փոխադրեն, բաւարար քանակութեամբ, վճարելու համար հարիւր հազարաւոր պաշտօնեաներու եւ բանուորներու թոշակները եւ աչխատավարձը : Ռուսերը խոստացեր էին վերցնել դրամատուններու հաչուընթացքները վրայ հաստատած արդելքը , բայց պայման կը դնեն որ արեւմտեան չրջանի առեւտրական հաստատութիւնները միայն արեւելեան (խորհրդային) մարքով կատարեն իրենց դործառնութիւնները , ինչ որ կը նչանակէ իրենց դրամական աղդեցութեան տակ առնել այդ հաստատութիւնները : Սովետները սրտօնած են միայն 9.000.000 մարք յանձնել Պերլինի վարչութեան , որ աւելի քան 100 միլիոն վճարելիք ունի :

Միւս կողմէ , Ռուսերը կը դանդատին թէ անգլեամերիկեան օդանաւերը 65 անգամ խախտած են օդանաւային կանոնները, հինդ օրուան ընթացքին : Այս առթիւ կը սպառնան վար առնել այն օդանաւերը որ կ'անցնին արդիլեալ գօտիներէն : Ամենածանր ազդարարութիւնն է այս ,Անգլեւսաքսոններու օդանաւային երթեւեկներուն առթիւ : Մինչեւ հիմա դանազան ազդարարութիւններ կ'ըլլային թերթերու միջոցաւ :

★ Պերլինի Ֆրանսական հրամանատարութիւնը հետզհետէ կը պարպէ Ֆրանսացի ընտանիքները, իբրեւ հետեւանք պարենաւորման դժուարութեանց :

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ բաժանորդները, 13 միլիոն հոդի, եւս պիտի տանան հինդ միլիառ ֆր· , դոր աւելի վճարած էին առկէ առաջ : Ուզողը պիտի հաչուեկցի, ուզողը կանխիկ դրամ պիտի տայ :

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ պահելու համար անհրաժեշտ է 50 միլիառ ֆրանք ճարել եւ իրրեւ նպաստ վճարել հողագործներուն, ինչպէս յայտարարեց վարչապետը :

130.000 ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԳԻՐՔԵՐ որոնք Նացիներու կողմէ յափշտակուած էին Եւրոպայի հրէական հաստատութիւններէն, Պաղեստինի հրէական համայնապետին պիտի յանձնուին Լեհաստանի եւ Չեխոսլովաքիոյ կողմէ : Բանակցութիւններ կը կատարուին Ֆրանքֆուրթի ամերիկեան իշխանութեանց հետ, ուրիչ 100.000 հատորներ եւս յանձնելու համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ընտրություններ։ Ընտրական պայքարի տաքուկ օրերն են։ Ընտրական հուզումներ։ Ընտրական ոգևորություն։ Ընտրական ոգևորության ալիքներ։ Ընտրական ոգևորության ալիքների ծփանք։ Ընտրական ոգևորության ալիքների ծփանքի ներքո ամեն ինչ ընտրական է դառնում։ Ընտրական ոգևորության ալիքների ծփանքի ներքո ամեն ինչ ընտրական է դառնում, ինչպես

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Ր. եւ վերջին մաս)

1933—34ին կը հիմնադրուի Երեւանի Հայկական Մանկավարժական Կաճառը, իր հեռակայ բաժինով : 1935ին հիմնուեցաւ Թուսական մանկավարժական կաճառը իր հայկական եւ ռուսական ինչպէս եւ օտար լեզուներու բաժիններով, հիմը դրուեցաւ Լենինականի երկամեայ մանկավարժական կաճառին, իսկ այժմ, Լենինականի մէջ բացուած է նաեւ քառամեայ հայկական մանկավարժական կաճառ : Այսպէս կարճ ժամանակի մէջ Հայաստանի մէջ բացուեցան մանկավարժական հինգ բարձրագոյն կաճառներ եւ մանկավարժական 10 ուսումնարաններ :

Հիմա Հայաստան ունի 13 բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններ :

Բացի այս, ժողովրդական կրթութեան մէջ կը գործեն կարգ մը հիմնարկներ : Լուսաւորութեան նախարարութեան ցանցին մէջ կը գործէ հանրապետութեան դպրոցներու Գիտահետազոտական Կաճառը, որ մեթոտական եւ դիտական օգնութիւն կը կազմակերպէ դպրոցներու : Կը գործեն երեւանի եւ Լենինականի մանկավարժական դասընթացները իրենց տասնեակ մեթոտխտաներով :

Պատերազմին երեք հազար հայ ուսուցիչներ, դպրոցին դաստիարակած հազարաւոր չբնաւորներ կռուեցան հայրենիքը պաշտպանելու համար : Անոնց քաջագործութիւնները կ'արտացոլան սովետահայ գրականութեան մէջ : Սովետական Հայաստանի 22 դպրոցներու 25 սանները ՍՍՌՄ կառավարութեան կողմէն արժանացած են Խ. Միութեան հերոսի կոչումին : Իսկ հերոսները հասցուցած այդ դպրոցները պարգեւատրուած են հայկական ՍՍՌ վերադոյն սովետի պատուոգրով :

Պատերազմի տարիներուն չփակուեցաւ ոչմէկ դպրոց, գրաղումները չդադրեցան ոչ մէկ դասարանի մէջ : Լոյս կը տեսնէին դասագիրքերը ու ծրագիրները, կը պատրաստուէին ուսուցչական նոր կարգեր : 1943ին Խ. կառավարութիւնը բարձրացուց ուսուցչութեան աշխատավարձը, հոգ տանելով նաեւ որակի բարձրացման : Դպրոցին մէջ ուսանդուող բոլոր առարկաներէն ու վարքի համար գերազանց գնահատական ստանալու համար ոսկիէ եւ արծաթէ չքանշաններու արժանացան 1944 — 45 ուսումնական տարին միջնակարգ դպրոցներու շրջանաւարտներէն 55 հոգի, 1945—46 ուսումնական տարին 67 հոգի, իսկ 1946—47ին 107 հոգի : Հազարաւոր աշակերտներ եւ ուսուցիչներ հայրենական պատերազմին կ'օգնէին մարտիկներուն, ծրարով եւն. :

Հայաստանի կառավարութիւնը պատերազմի տարիներուն վաստակաւոր ուսուցիչի կոչում շնորհեց 75 հոգիի : Ներկայիս կան 293 վաստակաւոր ուսուցիչներ :

Հայկական ՍՍՌ լուսաւորութեան նախարարութիւնը եւ ժողովրդական կրթութեան օրկանները մեծ աշխատանք տարին հայրենադարձ տղոց դաստիարակութեան, ուսուցման ու կրթութեան

ՊՈՒՏՄ ՏԻՇԱՂ

Զարմանա՛լ...

Որքան երջանիկ են անոնք, որ զարմանալու յատկութիւնով օժտուած են :

« Վա՛յ » մը կ'արձակեն, երբ վարդապետ մը պատկերելու համար ժամ կը մտնէ ճերմակ փողկապով՝ թեւը ադուցած սիրունիկ տարօի մը··

Ես, դժբախտաբար կորսնցուցած եմ այս յատկութիւնս :

Միայն կը զարմանամ՝ զարմացողներուն վրայ : Քիչ մըն ալ կը նախանձիմ այդ երանելիներուն ...

Լուի Պաստէնց : Տասը տարի Նիւ Եորքի համալսարան թերթի խմբագիր : Նոյն կուսակցութեան վարիչ – անդամ՝ այսօր դարձած է, նոյն քաղաքի «կաթոլիկ համալսարանի դասախօս» :

Ամերիկայի մէջ մարդիկ ուղղութեան եւ տարօրինակութեան համար ոչ միայն ոտակ կը վատնեն, այլեւ հոգի կուտան :

Այսօր կարմիր համայնավար : Վաղը Թունդ կաթոլիկ : Միւս օր, մինչեւ կէսօր շաբաթապահ : Կէսօրէն եառքը կէնկստըր : Դիշերը քարոզիչ, իսկ առտուն կանուխէն կնորսութեան եղելը խիստ բնական կրնան գտնել. այդ երկրին մէջ··

Եթէ, բոլոր ազգերը զարմանան այս երեւոյթներուն վրայ, գոնէ մենք Հայերս զարմանալու բնաւ իրաւունք չունինք :

Կիրակի Դպրնակցութեան խնկարկել : Երկուշաբթի՝ Ռազմակավարութեան որդեգրուիլ : Երեքշաբթի համայնավարութեան առջեւ ծնրադրել, մնացած օրերն ալ չէզոք անունով տնքալը Հայրենասիրութիւն, ազգասիրութիւն եւ մուրը դիւանադիտութիւն կը նշանակեն մեր մէջ ...

Ցեղափոխականը, որ գինքը ուսին, Քիւրտին — Թուրքին կողմէ կեղեքուած հայ գիւղացին, հայ պատիւը կը պաշտպանէր կեանքի գնով, յետադիմական մըն էր : Հայ պուրժուա – կուլակի պաշտպան՝ «եղբայրական Թուրքիոյ» դէմ :

Քանի մը տարի առաջ, հայրենասիրութիւն էր անկախ հայրենիքի խօսքը : Այսօր դաւաճանութիւն է՝ անոր վրայ երազ տեսնելն իսկ ...

Մեկուկէս միլիոն Հայ ջարդեցին Թուրքերը : Ապրիլեան Սպառնա՛ մը հիմնեցինք՝ ազդովին սգալու համար մեր նահատակները : Երկերը Արեւին չուրջ քանի մը անգամ հաղիւ շրջան ըրած էր, երբ մեր «դիւանադէտ»ները կարմիր ծեփով առաղել սկսան այդ ոտնը եւ «յետադիմականութեան» պիտակը փակցուցին անոր վրայ : Թուրքն ալ եղբայրութեան հեքեաթներով՝ կարս Արտահանով պահչիշեցին, այդ ջարդարարը, ..

Այսօր, մրցումի ելած են այդ Տօնը ոչընչացնելու համար :

Կրօնք, եկեղեցի, տէրտէր – վարդապետ թոյն էին ատեն մը : Թուրք ու մուր կը ժայթքէին ատոնց դէմ : Այսօր, եպիսկոպոս, կաթողիկոս կը բուրվառեն : Ժամուն բանկալը ձեռք ձգելու համար իրար կը հրմշտկեն ...

Մի զարմանաք : Մի զարմանաք, եթէ դայ ժամանակ որ բոլոր հայ համայնավարները չապիկ հագնին եւ տիրացուներ կեղեն : Եթէ բոլոր Ռամկավարները կարմիր փողկապ կախեն ու կարմիր տափատ հագնին : « Կապիտալիստները » « պրոլետար » չքանչանին արժանանան :

« Զարմանք » բառը նոյնիսկ միտքէ մի անցնէք, եթէ օր մը որոշում տան միհնարէ մը տակեւ ժամուն կուչտը եւ մօլլա մըն ալ հրաւիրելով Ազգպէճանէն՝ նամազ սորվեցնելու ելլեն հայ քրիստոնեայի ...

Երբեք մի զարմանաք : Ցեղին միտք չկայ այս բոլորին տակ : Հաւասպդիմականութիւն է :

Եւ Խ. Հայաստանի չահը այդ կը պահանջէ :

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

դրծէր կազմակերպելու : 1946—1947ին հանրապետութեան զանգուածային դպրոցներուն կ'ուսանէին 6800 մանուկ, 520 հոգի գիշերային դպրոց – ներուն մէջ. 200 հոգի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեանց, 650 հոգի արհեստագործական դպրոցներու մէջ : 6500 հայրենադարձներ խմբակներու մէջ կ'ուսանէին : 1947—1948 ուսումն. տարին հանրապետութեան դպրոցներուն մէջ կ'ուսանէին 13 հազար 353 հայրենադարձ մանուկներ, բանուորական եւ գիւղական դպրոցներուն մէջ կ'ուսանէին 1556 հոգի, հարիւրաւոր խմբակներու մէջ կան 7000 հոգի : Կաճառներուն եւ պետական համալսարաններուն մէջ 337 երիտասարդներ :

Ցետպատերազմեան նոր հնգամեայ ծրագրին մէջ Հայաստանի դպրոցներու թիւը, միայն լուսաւորութեան նախարարութեան ցանցին մէջ 1145 դպրոցէն պիտի հասնի 1178ի, աշակերտու – թեան թիւր 300 հազարի, այդ թիւին մէջ միջնակարգ դպրոցներու 8—10րդ դասարաններու աշակերտներու թիւը 40 հազարի : Բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնները պիտի տան մօտ 4 հազար մանկավարժներ, միջնակարգ դպրոցներու համար : Այս տարի պիտի բացուի օտար լեզուներու առանձին կաճառ :

Խ. Հայաստանի պետական երգահաւոյցի 40 տոկոսն աւելին կը յատկացուի ժողովրդական կրթութեան : Ներկայիս Հայաստանի ամէն մէկ հազար բնակիչին կ'իյնայ 250 ուսանող :

Ա. ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

ԶԱՆՕԹ.— Յօգուտ աճապարը, որ Հայաստանի կրթական նախարարին տեղակալն է եւ պետ դպրոցներու վարչութեան, իր կարգին բոլոր սլաքներ կ'արձակէ Դաշնակցական իշխանութեան դէմ, մոռնալով որ մէկը 30 ամիս տեւեց, իսկ միւսը չուտով 30 տարեկան կ'ըլլայ ...

ԿԻՐՈՎԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ (Երեւան) 300 հայրենադարձ ընտանիքներ իրենց սեփական տուներու շինութեան համար ստացան 9 միլիոն բուռլի վարկ : Արդէն շինուած են 110 տուն, իսկ մնացած 190ը կ'աւարտին մինչեւ այս տարուան վերջը : Վերջերս Ռումանիայէն ներգաղթած 57 ընտանիք բնակութիւն հաստատեցին Կիրովեանի շրջանի գեղեցիկ շէնքերուն մէջ :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

— Դուն փրկուած ես, աղջիկս, ազատութեանդ ժամը հասած է եւ դուն պիտի հեռեւիս մեզի :

— Ո՞ւր, մինչ ես պիտի հեռանա՞մ, փախչի՞մ, իսկ հա՞յրս ...:

— Պիտի փախչիս, որովհետեւ այդ էգուս վրէժխնդրութեանդ ճամբան :

— Իսկ հա՞յրս, տէր հայր, մինչ թոյլ կուտա՞յ. կտոր կտոր կ'ընկ քեզ ալ, զիս ալ :

— Չի կրնար ընել ատիկա. կը տեսնե՞ս, ալ է այստեղ կանդնած :

— Ո՞վ է :

— Գէորգ իշխանը :

— Ա՜հ... ճիչ մը արձակեց Հեղինէ եւ կէս մը մնաւաղած ինկաւ Տէր Սահակի ձեռքերուն մէջ :

Գէորգ իշխանը, որ մինչեւ այդ ժամանակ լուռ արձանի նման կը նայէր օրիորդին, մօտ վազեց եւ գրկեց Հեղինէն :

— Հեղինէ, լսէ ինձ, ես քու Գէորգդ եմ, այն Գէորգը, որուն սիրտը վաղուց կը բաբախէ քեզի համար :

Հեղինէն ամուր կը սեղմէր Գէորգի ձեռքը եւ կը մրմնջէր .

— Տարէք զիս, ես ձեզ հետ եմ :

Այդ միջոցին բեղապատառ ներս մտաւ բան – տապետը եւ ըսաւ .

— Տէր հայր, կորսուեցանք. Գադիկ Արծրունիի պալատին մէջ ճրագ վառուեցաւ. սեւ ուրուական մը դէպի հոն վազեց եւ ամէն ինչ չարժմանի մէջ դրաւ. աճապարեցէք , ապա թէ ոչ ամէնքս ալ կորսուած ենք :

— Էյ, Ծառուկ, եկուր հոս, կանչեց Տէր Սահակը, պահելով իր պաղարիւնութիւնն ու արիութիւնը : Պէտք չէ կորնչինք մենք մեզ, երբ վտանգի մէջ ենք : Իշխան, բարձրացուցէք զիշխանուհին եւ աճապարեցէք դէպի մակոյկները :

Ակնթարթի մը մէջ Գէորգ կատարեց հրամանը եւ ամէնքը մէկ դուրս ելան բանտէն, Հեղինէն տանելով իրենց հետ :

Գադիկի պալատին մօտէն անցնելու առեն լսեցին խօսակցութեան ձայները. քիչ յետոյ լսուեցաւ նաեւ թմբուկի ձայնը, որ ահազին իրարանցում առաջ բերաւ ամբոխին մէջ : Թմբկահարը ուժգնին կը զարնէր թմբուկին եւ կը զարթեցնէր պահապանները :

Փախստականները արագ քայլերով կը հեռանային. արդէն կը տեսնէին, թէ ինչպէս մարդիկ ճրագներով կը վազվզէին պալատին մէջ, կը հայհոյէին եւ ապա կը դիմէին Հեղինէի բանտին կողմը : Պարզ էր որ Հեղինէի անհետացումը լմնցած էին եւ ուր որ է պիտի յայտնին փախստականներու հետեւէն :

— Քիչ մը եւս եւ արդէն ծովափ կը հասնինք, կ'ըսէր Տէր Սահակը եւ ամէնքը մէկ, գրեթէ չընչաղաղ, կ չարունակէին առաջ վազել, իրենց հետ տանելով Հեղինէն :

Քանի մը վայրկեան յետոյ իրենց միացան նաեւ խումբին մնացած անդամները ալ : Այդ միջոցին բերդի կողմէն զէնքերու ձայները լսուեցան. ամբողջ դունդ մը էր որ կը հետապնդէր փախստականները :

— Ո՞ր կողմն են, կը դոռար ամենց առաջնորդը, որ նոյն ինքն Գադիկ Արծրունին էր :

— Այս կողմը, տէր իմ, պատասխանեց ուրիշ ձայն մը, եւ ցոյց տուաւ փախստականները զացած կողմը :

— Դէհ, չուտ Քոսակ , ըսաւ Գադիկ եւ մութին մէջ առաջ անցան :

Գադիկ Արծրունին արդէն կը մօտենար փախստականներուն, որոնք դեռ ծովափ չէին հասած :

— Տէր Սահակ, իշխանուհին տարէք դուք, նստեցէք մակոյկները եւ ապաւեցէք զայն, իսկ իմ մասիս իմ մտածէք : Պէտք է կտրել ատոնց ճանապարհը, թէ չէ ամէնքս ալ կը կարդուինք, ըսաւ Գէորգ իշխանը :

— Լաւ, բայց զգոյշ պահէ քեզ, պատասխանեց Տէր Սահակ եւ քանի մը մարդերով առաջ անցաւ :

Գէորգ իշխանը եւ մօտ քսան հոգի կանգ առին : Գադիկ Արծրունիի դունդը իրենց կողմը կուգար, քանի մը վայրկեան եւս եւ անոնք իրարու պիտի ընդհարէին :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱԶԵԱՆՑ

Լիազորութիւն պիտի տրուի՞ ելմտական ևախարարին

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՄԻԼԻԱՌ ԲԱՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԵՐՋԸ

Ուրբաթ օր մամուլին հաղորդուեցաւ ելմտական նախարար Փոլ Ռէնոյի ծրագիրը, որ մինչեւ նոյն տարեվերջ բացառիկ իրաւասութիւններ կը պահանջէ, դեղմացնելու, եթէ ոչ լուծելու համար Ֆրանսայի ելմտական տագնապը :

Ծրագիրը հրատարակութեան յանձնելէ առաջ, նախարարը մանրամասն լուսաբանութիւններ տուաւ Ազգ. Ժողովի ելմտական յանձնաժողովին առջեւ, գաղտնի նիստի մը մէջ: Ներկաները բազմաթիւ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեցին, որոնց Պ. Ռէնօ պատասխանեց առանց վերապահութեան, միշտ շեշտելով կացութեան ծանրութիւնը: Թերթ մը կը գրէ թէ նախարարին զեկուցումըմոր տպաւորութիւն գործեց իր պայծառութեամբ, առանց սակայն մեղմացնելու մտահոգութիւնները :

Ելմտական յանձնաժողովին անդամներէն մէկը ըսած է :— « Երբեք զեկավարեալ ամեհութեան կուսակից նախարար մը պիտի չհամարձակէր այսպիսի գինքեր պահանջել» : Արդարեւ, չատ լայն լիազօրութիւններ կը պահանջէ նախարարը, եւ յանձնաժողովին գլխաւոր դերը պիտի ըլլայ սահմանափակել զանոնք, այլապէս վտանգաւոր մը պիտի պայթի Ազգ. Ժողովին մէջ :

Պ. Փօլ Ռէնօ իր պահանջը կ'արդարացնէ եւ կ'առաջարկէ անմիջապէս գործի ձեռնարկել, պարզելով ելմտացոյցին բացը, որ հարիւրաւոր միլիառներու կը հասնի:

Այսպէս, քանի մը չաբաթ առաջ 50—60 միլիառ կը հաշուէր պետական գանձին բացը, յոյս յայտնելով թէ կարելի պիտի ըլլայ փակել զայն փոխառութեամբ: Արդ, 1948ի վերջին ամիսներու ընթացքին, կառավարութիւնը պարտաւոր է 123 միլիառ ֆրանք ճարել Մոնկի քառամեայ ծրագրին համար, 25 միլիառ՝ առեւտրական տարմիլին, 142 միլիառ՝ վերաշինութեան, առանց հաշուելու երկրորդական ծախքերը: Ուրեմն կը պակսի 300 միլիառ: Ի՞նչ ունին այս բացը գոցելու համար, — 33 միլիառ ֆրանք՝ բացառիկ տուրքէն, աղէտեալներու հատկանակութենէն եւ վերաշինութեան գանձատոմսերէն: Ցեղոյ 140 միլիառ ամերիկեան օգնութեան դումարէն, պարմանաւ որ Ուշինկթըն պրծնէ: Հետեւաբար կը պակսի 130 միլիառ, առանց հաշուելու ելմտացոյցին բացը (60 միլիառ): Թղթադրամի չրջաբերութեան սպառնալիքը չէ անհետացած: Եթէ որեւէ միջոց ձեռք չառնուի, 1949ին բացը պիտի հասնի հարիւրաւոր միլիառներու, մահուան մատնելով ֆրանքը :

ԻՆՉ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ռէնոյի ծրագիրը կը արտադրէ երկու հիմնական սկզբունքներ — աշխատանք եւ խնայողութիւն: «Ցաւելում անհատական արտադրութեան եւ աւելի բազմաթիւ բաղաքացիներու մասնակցութիւնը արտադրութեան: Եթէ ֆրանսական ճարտարադրծութիւնը չվերակազմուի Մարշըլի պայմանաժամին լրումէն առաջ (1952), մասամբ միայն կարելի պիտի ըլլայ ելեկարական ուժ եւ հում նիւթ ճարել ֆրանսական գործարաններուն, հետեւանքը պիտի ըլլայ ընդհանուր գործազրկութիւն, ազգային անտեսութիւնը պիտի քայքայուի եւ մեծապէս պիտի իջնէ կենցաղի մակարդակը» :

Ծրագրին հիմնական մասերն են, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ :—

1.— Բարեկարգել հանրային եւ զինուորական վարչութիւնները, բարձրացնելով անոնց արժէքը եւ կրճատելով ծախքերը :

2.— Ջնջել կարգ մը կառավարական պաշտօններ եւ ամբողջ սպասարկութիւններ եւ բարեվոխել քուէարկուած վարկերուն գործադրութիւնը:

3.— Վերակազմել ազգայնացուած ձեռնարկները, որպէսզի հանեն ծախքը, փոխանակ բեռ ըլլալու պետութեան վրայ: Գործադրել ահհատական պատասխանատուութեան սկզբունքը :

4. — Բարեկարգել ընկերային ապահովութեան վարչութիւնը, առանց սակայն փոխելու սահմանուած վճարումները (հանդստեան թոշակ, նպաստ՝ հիւանդութեան, արկածներու, գործազրկութեան առթիւ եւն.) :

5.— Բարեկարգել հարկային դրութիւնը, ձուլելով մէկ կամ երկու տուրքեր եւ փոխելով վերատուգման եւ դանձումի մեթոտները: Նոյնիսկ աւելցնել կարգ մը տուրքեր, կառավարութեան հայեցողութեամբ, եւայլն :

Բուռն վիճաբանութիւններ կը սպասուին խորհրդարանին մէջ, մանաւանդ բացառիկ լիազօրութեանց առթիւ: Այս ծրագիրը դառն փորձ մը պիտի ըլլայ կառավարութեան համար :

★ *Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն կատաղի պայքար մը բացած է ինչպէս պահլիճին, նոյնպէս ելմտական ծրագիրներուն եւ բացառիկ լիազօրութեանց դէմ, որոնց նպատակն է «աւելցնել զբամատիրական շահերը, սաստկացնել խոնարհ դասերու թշուառութիւնը, մեր երկիրը դերի դարձնել ամերիկացի միլիառատէրերուն, չեշտել պատերազմի պատրաստութիւնը » եւայլն, ինչպէս կ'ողդարարէր «Իւմանիթէ»ն, երէկ, մարտահոչ հնչեցնելով առաջին էջէն մինչեւ չորրորդը :*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— Յանասորի արշաւանքի 51րդ տարեդարձին առթիւ: Այս կիրակիվաղապրի դեղեցիկ անտառին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի: Կը մասնակցին Հ. Յ. Դ. բոլոր ենթակոմիտէները եւ խումբերը, ինչպէս նաեւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր մասնաճիւղերով :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի նուագէ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը : Պիտի երգէ Սէնթ Ալի Նոր Սերունդի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի :

Նոր Սերունդի մասնաճիւղերու կողմէ պիտի ըլլան մարզական խաղեր :

ԾԱՆ.— Երթեւեկի միջոցներու դիւրութեան համար, այժմէն արձանագրուեցէք տեղական վարչութիւններու մօտ :

×

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի: 15 Օգոստոս կիրակի օրը՝ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Pont de Chéruyի à la Plaineի դեղեցիկ անտառը : Գեղարուեստական ճոխ բաժին, արտասանութիւն, երգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ եւ առատ խմիչք :

Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը յաջորդ կիրակի օրուան կը յետաձգուի :

Օթօբարները կը մեկնին Փլաս Կիշարէն ժամը ճիշդ 9ին: Տոմսակներու համար դիմել հետեւեալ հասցէներուն.— Տիկին Բերուզ Այվազեանի 194 rue Vendôme, Ազատ Թոփուզեանի 46 rue Servient, Զաքէոս Վարժապետեանի 118 Gd. rue Guillotière:

×

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ Է ՏԷՍԻՆԻ դաշտահանդէսը , ընկեր Մ. Մուրատեանի մահուան առթիւ :

T. S. F.

TELEVISION

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ամառուան մեր բացառիկ գիներէն օգտուիլ

Ա. ՃԱՊԱՐԵՑԷՔ

Գնել առաջին կարգի ռատիօի գործիքները, կտորներ, էլեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մեկ տարուան համար երաշխաւորուած են :

ՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր քաթալոկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել: Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներուն :

« ՑԱՒԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ

Հեռաձայն D. 06–40

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար , դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Աղեսաևի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ բոլոր մասնաճիւղերը իր կազմակերպած արշաւին , այս կիրակի, ժամը 9.30էն 10: Ժամադրութիւն՝ Ալթոնեի քարափին վրայ, direction ligne de Sceaux :

ՕԳՈՍՏՈՍ 16, երկուշաբթի օրը երեկոյեան ժամը 19ին, Chaîne Parisienneի վրայ պիտի ձայնասփռուի Օննիկ Պէրպէրեանի «Հայկական հարմանուագը» նիւթի ուսուիս կայանէն փոխանցուած :

ՍԻՆԹ ԷԹԻՆ.— Ընկերուհի Լալեզար Բրսոեանի եւ Պ. Գ. Մատիսեանի նշանախօսութեան առթիւ Ֆ. Կ. Խաչի Սանուհիներու միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Տիկին Բրսոեան հազար ֆրանք, Պ. Մատիսեան հազար ֆրանք, Քէչիչեան (կնքահայրը) 1000, Ղուկասեան 500 ֆր. : Գումար 3500 ֆրանք :

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ եւ չրջանի հայութեան կը ծանուցանենք թէ 15 Օգոստոսի կիրակին 69 բիս Լուի Պլան Ս.Ամուսնացեալներու մատուռ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ կը մատուցուի, վերափոխման տօնին առթիւ: Կը մասնակցի երգչախումբ երգեհոնով: Խաղաղօրհնէք եւ մատաղ բաշխութիւն ըստ ընկալեալ սովորութեան :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Տէր եւ Տիկին Հայկ Զրտունեան իրենց աղջկան Աչխէնի ամուսնութեան առթիւ 3000 ֆրանք կը նուիրեն Վեթ. Յոմոլոյ, 3000 ֆրանք Ֆր. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղին եւ 3000 ֆրանք «Ցառաջ»ին :

Պաշտօնեայ կ'ուզուի

Հայ վաճառատան մը մէջ աշխատելու համար հաշուապահութեան տեղեակ կարող պաշտօնեայի մը պէտք կայ :

Լաւ վճարում եւ մնայուն գործ : Հեռաձայնել Central 93 – 75:

ԱՒՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործատուուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանոնաւ ամեռուան վերաբերեալ կարեր : Փարիզի արուար – ձանձրէն դիմող կուհիներուն ալ գործ կը տրուի :

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

ՊԱՀԱՍՏԻՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԼԻՈՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ մեր առջնակարգ ու ճոխ ապրանքները կրնայ գոհացում տալ մեր յարգելի յաճախորդներուն :

Ֆրանսայի ամէն կողմէն ապսպրանք կ'ընդունինք :

Ապրանքներուն վրայ **20%** զեղչ կայ

Ունինք ընտիր ձիթապտուղներ Մօտանեայ, յունական ձէւ եւ տեսակները 100էն մինչեւ 200 ֆրանք քիլօն : Օղի «Շերիակ» 40 տէկրէ 500 ֆր. լիթրը : Հէվլա, լոդում, պուլկուր, կորկոտ : Նիսի առաջնակարգ ձէթը, պամիա տուփով՝ 200 ֆրանք քիլօն : Ամէն տեսակ չոր բանջարեղէն, համեմներ, պահածոներ, եւն. :

Կը սպասարկենք ուղղակի քաւոյն :

Դիմել՝ 20 բիս Վիլըռուա, 19 բիս Ժիւլիէթ Ռէքամիէ, Լիոն, Ռոն :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 10 Août 1948 Երեքշաբթի 10 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4604, Նոր շրջան թիւ 1023 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՓՈՍԵՐ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻՆ

Նոր փոսեր՝ Եւրոպայի սրտին վրայ: Հետզհետէ աւելի խոր եւ լայն: Ոչ թէ հասարակ փոսեր, այլ իրական վիհեր :

Արդարեւ, օր չանցնիր առանց նոր ճեղք մը բացուելու, այս կամ այն ճակատին վրայ :

Բարեմիտներ կ'ուզեն համոզել թէ վերանորոգման ճիգ մըն է որ կը փորձուի անողոք վճռականութեամբ, ոտքի հանելու համար ուժասպառ, եթէ ոչ անդամալոյծ Եւրոպան :

Երկու աշխարհամղող պատերազմներ անշուշտ իրենց հետքերը պիտի ձգէին եւրոպական ցամաքամասին մէջ ալ: Մանաւանդ վերջին աշխարհամարտը, որ իսկապէս անխնայելի էր իր միլիոնաւոր զոհերով եւ ղըղագին, անծայրածիր փլուզումներով, աւերումներով, աւարներով : Փոխադարձ ջարդ եւ կործանում :

Եւ տակաւին իրենց վերջին խօսքը չեն արտասանած «ամբոխները խելագարուած» ...

Ի վերջոյ քիչ քան մը պարզ չեն ինչ որ յեղափոխական խմորումները կը կոչենք :

Ընկերային, տնտեսական վերանորոգման այս չռնդալից վերիվայրումներուն մէջ ալ, հին հաշիւներ, որոնք, ազգերութեան պայքարներ եւ աշխարհակալութեան ենթերը են որ կ'ընդհարին, աւելի պղտորելով ջուրերը :

Այս միջոցին ժողով մը տեղի կ'ունենայ Պելկրատի մէջ, նոր կարգուսարք մը հաստատելու համար Դանուբի նաւարկութեան մասին:

Արեւմտեան պետութիւնները կառչած են 1921ին կնքուած պայմանագրի մը, որմէ դուրս ձգուած էր Խ· Միութիւնը :

Այս վերջինը, այժմ ամբողջա տեղաւորուած Միջին Եւրոպայի եւ Պալքաններու մէջ, վեց ուղեկից արբանեակներով, չուզեր դեռեւ ապագայ վարչութեան մէջ տեղ տալ որեւէ պետութեան որ դրացի չէ Դանուբի :

Հիմնական տեսակէտ մըն է այս՝ Մոսկուայի համար, որ դարն առաջին անգամ պարզեց երբ կ'արձարձէր Նեղուցներու եւ Սեւ Ծովու պաշտպանութեան խնդիրը, փորձելով խարխիս մը ապահովել Վոսփորի վրայ :

Երբ Ամերիկացիները եւ միւս երկուքը հաւասար իրաւունքներ կը պահանջեն, չհաւատալով բորը ջուղինեներու ազատութիւնը; պատասխանը պատրաստ է,— Բոլորը նոյն իրաւունքները կը վայելեն Սուէզի, Փանամայի, Ճիբրալթարիմէջ:

Եւ դեռ ուրիշ նեղացուցիչ հարց մը,— արեւմտեան պետութիւնները քաղաքական եւ տնտեսական միութիւն, դնկակցութիւն կնքեցին Պելժիոյ, Հոլանտայի եւ Լիւքսէմպուրկի հետ (Պենելիւքս), առանց մեր կարծիքն առնելու: Այդ բորը ուղղուած են մեզի դէմ, հետեւաբար ...

Մէկ խօսքով, իւրաքանչիւր խմբակցութիւն առն —տեղ պիտի գտնայ իր դրաւած կամ հովանաւորած չրջանին մէջ:

Այս տեսակէտը արմատացած է որ, ահաւասիկ արեւելեան Եւրոպան անդամալոյծ հարուած մը եւս կուտայ արեւմուտքի: Մէկ հըրամանագրով կը փակէ օտար կրթարանները, կը սահմանափակէ կրօնական եւ մանաւանդ կղերական (կաթոլիկ) իրաւասութիւնները, կ'արգիլէ Ֆրանսերէնի եւ ուրիշ եւրոպական լեզուներու ազատ ուսուցումը :

Օրը օրին հաղորդած ենք այս արմատական ռնօրինութեանց լուրերը, որոնք ռումբի մը պէս պայթեցան արեւմտեան մայրաքաղաքներուն մէջ:

Հարուածը ծանր է մանաւանդ Ֆրանսայի համար, որուն լեզուն եւ մշակոյթը այնքան խոր արմատներ ձգած են պալքանեանեկիներուն մէջ, ինչպէս Միջին եւ Մօտաւոր Արեւելքի մէկնէն հեռաւոր անկիւնը :

Ինչպէս կը դրէ տեղական թերթ մը, Պուքրէշի Ֆրանսական կաճառը, որ իբրեւ թէ պիտի մընայ, ունի 3000 ուսանողներ, 1800ը կանոնաւորապէս արձանագրուած: Միւս բորը դպրոցները պիտի փակուին (առ նուազն հազար աշակերտներ՝ Պուքրէշի, 2 —3000 ալ՝ գաւառի մէջ, կրօնական հաստատութիւններով) : Վաթսուն Ֆրանսացի ուսուցիչներէն 45ը ճամբուած են արդէն:

Սոֆիայի Ֆրանսական կաճառը թերեւս մնայ (1000 ուսանող): Միւս բորը դպրոցները պիտի փակուին: (Միայն Վառնայի մէջ՝ 1200աշակերտ: Կրօնական միսիոնարութեանց աշակերտներուն համագումարը՝ 8000):

Փոսեր եւ փշաթելեր՝ արեւելքէն արեւմուտք:

Շ·

Համագումար

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ

ԽՄԲ.— Սուրիա – Լիբանանի Հայ Գրողներու Միութենէն ստացած ենք հետեւեալ զեկուցո.—

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Գրողներու Մ[illegible]ինը որոշում ունէր ներկայ տարուան ընթացք[illegible]յացնելու Գաղթահայ Գրողներու Համագ[illegible]ը : Զանազան պատճառներ, որոնց կարգին [illegible]ատուրաբար Պաղեստինի հարցին ստեղծած [illegible]վրայութիւնը այս երկիրներուն մէջ, [illegible]մեզ առայժմ հրաւէր չուղղել հեռաւոր գերկիրներու հայ գրողներուն եւ բաւարարուելէն սահմանափակ հաւաքոյթով մը, որուն պիտի մասնակցին, բացի Սուրիոյ եւ Լիբանանի գրողներէն, նաեւ Եգիպտոսի հայ գրողները: Ներկայ կոչը կ'ուզէ իր հրաւէրը ընդունիլ նաեւ Իրաքի եւ Պարսկաստանի այն գրողները, որոնք հնարաւորութիւն ունին գալու Լիբանան :

Ուրեմն, Միջին Արեւելքի Հայ Գրողներու Համագումարը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Սեպտեմբերի 18 —19 —20 երեք օրեու ընթացքին, Շէմլորայի մէջ, Լիբանան, հետեւեալ օրակարգով.

1.— Սփիւռքի դրականութիւնը :
2.— Սփիւռքի հայ մամուլը :
3.— Հրատարակչականի հարց :
4.— Լեզուական խնդիրներ :
5.— Սովետահայ գրականութիւնը :
6.— Գաղթահայ Գրողներու համագումար :
7.— Առաջարկներ :

Այս օրակարգերուն չուրջ որոշ գրողներպարտականութիւն ստանձնած են դրաւոր զեկուցումներ բերելու հաւաքոյթին, որպէս մեկնակէտ վիճաբանութեանց : Բոլոր ներկաները ազատ են պարզելու իրենց տեսակէտները, դրաւոր կամ բանաւոր արտայայտութեամբ :

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ — Պատիւ ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու այցելութիւնը այրի տիկնի Վ· Մաշտոցեանի (Վավա), որ Ամերիկայէն Փարիզ եկած է իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Սարգիս Մաշտոցեանի գործերը կարգադրելու համար: Ինչպէս յայտնի է, տիկինն ալ նկարչութեամբ կը զբաղի Ամերիկայի մէջ եւ արդէն իսկ ունի հաւաքածոյ մը 30—50 նկարներու, որոնց մեծ մասը ցուցադրուեցաւ անցեալ տարի :

Մեծ գաղտնի՞ մը Ամերիկայի մէջ

Անդենաքան թերթերը կը դրեն թէ չաթաֆրն ի բուն խորհրդարանի մասնաւոր յանձնախումբին կողմէ հարցաքննուեցաւ խորհրդատուր մարդ մը որուն անունը դաղտնի կը պահուի եւ որ բաւական բան պիտի, «ամբողջովին քանալու համար խորհրդային լրտեսութեան ցանցը »:

Գաղտնապահութիւնը մանրքան խիստ է որքան պատերազմի դրաքննութեան առեն՝ մարդուն ինքնութեան մասին: Բայց անոր տուած առաջին տեղեկութիւնները այնքան կարեւոր են եղեր որ, մասնաւոր յանձնախումբը Ուաշինկթըն գացեր է օդանաւով: Արտակարգ զգուշութիւններ ձեռք առնուած են, որպէսզի իր յայտնութիւնները դուրս չելլեն :

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ խորհրդատուր տեղեկատուն կառավարական պաշտօնեայ չէ, այլ մէկը որ մօտէն տեղեակ է Ամերիկայի պատերազմական ըրջանի ծրագիրներուն: Ուրիշ աղբիւրի մը համաձայն, անձնաւորը դեռ վերջերս հրաժարած է համայնավարութենէն եւ ի վիճակի է ամենավերջին տեղեկութիւնները հաղորդելու խորհրդային լրտեսական ցանցի մասին, թէ Մ· Նահանգներուն եւ թէ ուրիշ երկիրներու մէջ :

Նոյն օրը հարցաքննուեցան Ըրլ Պրաուըրը, Մ· Նահանգներու համայնավար կուսակցութեան պաշտօնական առաջնորդը, « Թայմ » չաթաֆթաերթի խմբագիրներէն Զէմպըրս, նախկին համայնավար, եւ պատերազմական արտադրութեան դրասենեակի նախկին անդամներէն մէկը: Այս վերջինը մատնանշուած է իբրեւ ղեկավար վարիչը բոլշեւիկեան առաջին լրտեսական ցանցին :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ համար 5000 թոն հրանիւթ ճամբայ հանուեցաւ Անգլիայէն, իբրեւ առաջին առաքում :

Եվրոպական ծրագրին խճուղիները

ԲՈՒՒՆ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

Ազգ· ժողովին եւմտական յանձնախումբը չաբաթ օր քննեց Պ· Փոլ Ռիւնոյի եւմտական ծրագիրը: Այս առթիւ մանրակրկիտ հարցումներ ուղղուեցան նախարարին, ճշդելու համար իւրաքանչիւր բառի եւ բացատրութեան իմաստը, որպէսզի թիւրիմացութիւններ չծագին: Ցանձնաժողովին անդամները մասնաւորապէս ուզեցին տեղեկանալ նախարարին պահանջած վիճագրութիւնները: Գլխաւոր առարկութիւնները հիմնուած էին հետեւեալ կէտերուն վրայ :

1.— Կառավարութիւնը իրաւասութիւն կը պահանջէ աւելցնելու կամ կրճատելու տուրքերը, առանց Ազգ·ժողովէն կարծիք առնելու :

2.— Այն հատուկանութիւնները թէ ազգայնացուած ճարտարարուեստներ կրնան տնտեսական նախաձեռնութեան յանձնուիլ մասամբ կամ ամբողջովին :

3.— Այն կտակած թէ կառավարութիւնը իրաւասութիւն կը պահանջէ խափանելու գործադուլները: (Ծրագրին մէկ յօդուածը կառավարութեան իրաւասութիւն կուտայ խափանելու արտադրիչներու որեւէ գործողութիւն որ կրնայ տնտեսականութիւնը: Ընկերվարականները եւ ուրիշներ կը կարծեն թէ արտադրիչները բանուորներ ըլլալով, այս յօդուածը կը նշանակէ թէ արդիլուած են գործադուլները):

Ցանձնաժողովը, ուր ներսխոհաններ կան բոլոր հոսանքներէն, լուրջ մտահոգութիւն կը մատնէր կարգ մը տեսակէտներով: — Շատեր կը վախնան թէ հետզհետէ ճամբայ կը բացուի Զօրաբաժնի Կոլի: Ուրիշներ կը կտակածին թէ ճամբայ բացած պիտի ըլլան դրամատիրական տնտեսութեան, եթէ քուէարկին Ռիւնոյի եւմտական ծրագիրը :

Միւս կողմէ, եւմտական նախարարը քանիցս յայտարարած է թէ պիտի հրաժարի, եթէ մերժուին իր ծրագրին հիմնական մասերը: Իր պատասխանին է արագօրէն վերահաստատել բաւարար մասնակարարութիւնը, ազգայնացուած ըլլան թէ անհատական , աւելցնել արտադրութիւնը բազմապատկելով անհատական արտադրութիւնը եւ օգտուիլ արտաքին աջակցութիւններէ :

★ Եւմտական Ցանձնաժողովը երկար վիճաբանութիւններէ վերջ 14ի դէմ 29 ձայնով հաստատեց թէ Ռիւնոյի ծրագիրը չի հակասեր սահմանադրութեան: Տասնըչորս ընդդիմադիրներէն 13ը համայնավարներ էին: Ցետոյ սկսաւ յօդուածներու քննութիւնը: Առաջին յօդուածը քուէարկուեցաւ 15ի դէմ28ձայնով : Կատարուած մանր փոփոխութիւնները չեն խախտեր ծրագրին հիմքը, որ իրաւասութիւն կուտայ բացատրիկ հրամանագիրներ – ներով դլուխ հանելու երկրին եւմտական եւ անտեսական վերակազմութիւնը :

Օրինագիծը անմիջապէս յանձնուեցաւ Ազգ· ժողովին, որ սկսաւ քննել զայն կիրակի օրն իսկ, յուղումնալից մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս եւմտական յանձնաժողովին նոյնպէս Ազգ· ժողովին մէջ համայնավարները վճռապէս թշնամական դիրք բռնած են այս օրինագծին դէմ, զայն համարելով բռնաբարում սահմանադրութեան : Կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն կը չարունակէ դրդռել հանրային կարծիքը, իր մամուլով, ժողովներով, հանրագրութիւններով: Մասնակի գործադուլներ ալ սկսած են Փարիզի, Մարսէյլի, Լիոնի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ :

Տաժանելի բանակցութիւններ Մոսկուայի մէջ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն Խ· Միութեան եւ արեւմտեան պետութեանց միջեւ կատարուած խօսակցութեանց ելքին: Կը կարծուի թէ այս չաբթու պաշտօնական զեկոյց մը պիտի հրատարակուի այն տեսակցութեան մասին որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 31ին, Կրէմլինի մէջ: Վերջնական ելքը պիտի ճշդուի նոր խօսակցութիւններով: Երկու կողմերն ալ կ'ուզեն նախապէս ճշդել թէ ինչ օրակարգով պիտի հրաւիրուի Զորսերու նոր ժողովը:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն , արեւմտեան պետութեանց դեսպանները տեսակ մը նախապէս ներկայացուցած են Մոլոթովի, անոր համաձայնութիւնը կազմելու համար օրակարգը: Ահաւասիկ այդ նախագիծը. 1. Պերլինի պաշարման խնդիրը կարգադրել տեղին վրայ, զինուորական կառավարիչներու միջոցաւ: 2.— Զորս պետութեանց արտաքին նախարարները ժողովի հրաւիրել Փարիզի մէջ, յառաջիկայ Սեպտեմբերին, երբ կը դումարուի Միացեալ Ազգերու ընդհ· ժողովը: 3. — Մանրակրկիտ ուշադրութեամբ նախապատրաստել այդ խորհրդաժողովը, որպէսզի ձախողանքի չմատնուի, ինչպէս նախընթաց խորհրդակցութիւնները: 4.— Ժողովին յաջողութեան դրաւականը պիտի կազմեն ոչ այնքան փոխադարձ պիջումները որքան անպատճառ ելքի մը յանդելու չօշափելի ապացոյցները:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՊՏՈՑՏՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Օգոստոս.— Անգլիացին ծերու – թեան չքնան չունի, ընդհանուր առումով: Մինչ մենք Աբեւելքի ժողովուրդները՝ առաւելապէս չիսան տարեկանէն եաքը «կը ծերանանք», սոնք հարիւր տարեկանին ալ դեռ երիտասարդ են, նոյն իսկ երախայ: Կեանքը կը դիտեն իր ղուարթ կողմերով: Գացէք Քենսինկթըն կարտընի «կլոր սեղան»ը, ուր երախաներու հետ խառնուած սպիտակահեր ծերունիները, մանրանկար նաւերու կամ բաներու մրցում կը կատարեն, անխոսն հաճոյքով: Կամ Համպթէտ Հիթի բարձունքները թըռուցիկ կը թռցնեն:

Յատկանշական վայրերէն մէկն է Հայտ փարքի «Գօրնըրս»ը: Հայտ փարքը միացած Քենսինկթըն կարտընի հետ, կը դրաւէ հսկայական տարածութիւն,— աւելի քան 600 հէքտար, ծառախիտ սուսերիներ, գոյնզգոյն, սքանչելի ծաղկատարածներ, ընդարձակ մարզադիտիններ եւ լայն ասպանիներ, ուր ժողովուրդը կը դիմէ հանդչելու՝ օրուան խռնչկենքէն եաք:

Իրիկուան ժամը 6էն վերջ կրկէսի կամ «վաղայիր»ի կերպարանք ունի «Գօրնըրս»ը: Ամէն ազգի ճաոախօսներուն կեդրոնավայրն է: Ազատ կարծիքներու խառնարան: Խօսէ, ինչ նիւթի մասին որ կ'ուզես, ոչ ոք կ'արգիլէ քեզ: Ընդհակառակն, ունկնդիրներու բազմութիւն կ'ունենաս, նոյնիսկ: Ահա երկու սեւամորթներ, աթոռներու վրայ կեցած՝ կը ճառեն ցեղերու հաւասարութեան մասին: Անդին գլխով մը՝ երերուն վիճակի մէջ, անվերջ կը կրկնէ ու կը մրմռմրայ. «Վաղը պէտք Հօլիոէյ (արձակուրդ) է»: Ու տարօրինակ բան. բազմութիւնը չրջապատած պինքը, մտիկ կ'ընէ ու կը խնդայ: Հոն երիտասարդ մը, վարչապետ Էթլիի քաղաքականութիւնը կը քննադատէ: Երիտասարդ ալիկին մը իր բանասեղծութիւնը կը կարդայ: Տախտակ մը՝ վրան գրուած «Աւտուած սէր է»: Ուրիշ մը հրէական դասը կը պաշտպանէ: Ինչ վարը դետեղուած երկու բարձրախօսներ եւ բաւական լայն չրջանակ մը երկսեռ բազմութեան, ամանք քնկզմանած խոտերուն վրայ, ամանք ոտքի: — Ամիկա լուրջ բան մը ըլլալու է, կ'ըսէ ձոն: Հնդիկ երիտասարդ մըն է, կը խօսի Հայտարապատի եւ Նիզամի վէմերու մասին: Կը կարդայ հատուածներ՝ կատարուած բանակցութիւններէն: Եթէ դլուխս քիչ մը «տաք» ըլլար, թերեւս ես ալ փորձէի խօսիլ Հայութեան մասին: Երբեմն հարցումներ ալ կ'ուղղուին ժողովուրդին կողմէ. բայց ոչ մէկ իրարանցում կամ կռիւ: Ոստիկանները կեցած կը դիտեն ու կը խնդան: Այսպէս մինչեւ ժամը 10 եւ աւելի ուշ:

★ Սէնթ Փօլը Լոնտոնի Մայր եկեղեցին է, չինուած 16րդ դարու վերջերը, համբաւաւորեալ արտապետ Րէն (Wren)ի կողմէ, ալացիկ եւ պատկառազդու: Նշանաւոր են իր խճանկարները, պատերուն եւ առաստաղներուն վրայ: Րէնի այս հրաշակերտը, ազատուած է հրաչքով՝ օդային ռմբահոծութիւններէն, թէեւ վիրաւոր սպիներ ունի արտաքին պատերուն վրայ: Ու աւերակներու լայն տարածութեան մէջ, կը կանգնի ան միա մենակ, իբրեւ կոթող մը մարդկային տեղծադործ փառքին: Անոր գետնադամբարանը Պանթէոնն է իր մեծ դաւակներուն: Բազմաթիւ տուիչ շատ մը նշանաւոր անհատներու աճիւններու եւ արձաններու կարգին, հոս կը հանդչին նաեւ՝ Թրաֆալկարի եւ Ուաթէրլոյի հերոսները՝ Ուէլլինկթընի դուքսը եւ Լորտ Նէլսըն: Այս երկու յաղթականներու կոթողակերտ կրանիթեայ արձանները կը կանգնին համապատկէս քաղաքին զարնադան հրապարակներուն վրայ: Իր կամարներուն տակ առաջին հանդչողը եղած է ինքը՝ Րէնը: Ահա Ուէսթմինսթըրի Թագման ծանրամարմին կառքը, եւ դադաղը, զոր քաշած են տասնեակներ ձիեր:

Դարձեալ, անհատնում սանդուղներ պէտք է վերելակել հասնելու համար տաճարին դմբեթաշտարակը, որուն գագաթը կը բարձրանայ ոսկեայ խաչ մը: Աշտարակին ներքնամասին մէկ կը գտնուի Հուիսփըրիսկ Կէլըրին (մրմունջի ճեմելիք), հրաչալիօրէն կարազարդուած: Բոլորակներու նստարաններուն վրայ մէկը նստած՝ բաներ մը կը մրմռմրայ, գլուխը պատին դրած: —Մարդը խելքը թողուցեր է, կ'ըսեմ ձօնին: Շուրջիններըն ալ սակայն դլուխները փակցուցած են պատին եւ «խենթ»ը կ'ունկնդրեն: Պահապանն է, որ բացատրութիւններ կուտայ: Դարձեալ սանդուղներ, ու կը մտնենք Սթօն Կէլըրին (Քարէ ճեմելիք), աշտարակին արտաքին մասը: Այստեղ ամբողջ Լոնտոնը կը պարզուի աչքերուդ առջեւ:

Մէայն քանի մը խօսք, «բրիտանական թանդարան»ի մասին, չեղծանելու համար անոր չքեղութիւնն ու ճոխութիւնը: Գրադարանը որ կը պարունակէ 5 միլիոն դրքերու հաւաքածոյ մը, աշխարհի ամենահարուստն է: Հնադոյն ձեռագիր, առանձին, ընդարձակ սրահներու մէջ՝ Եղիպտոսի, Հռոմի, Բաբելոնի քաղաքակրթութիւնէն եւ արուեստներէն: Քարի, երկաթի դարերէն մնացած առարկաներ: Անդին դանձարան մը

Օգուստա Կ. Մ. Վերակենդանացում

(Բ. եւ վերջին մաս)

Անոնք, այր ու կին իրար դիտելով եւ արմունկով հրմշտկելով մեղմիկ խնդացին, կտոր մը խոզի ճարպ դտնող մկներու պէս: Եւ չարունակեցին հայիլ լուռ հետաքրքրութեամբ: Կինը պատրուակ մըն ալ ստեղծեց եւ սկսաւ խզանակիլ բրդէ կարմիր ծածկոցները որոնց վրայ պիտի նոտէին յետ միջօրէին դալիք օտարականները: Իսկ այրը կըծկուեցաւ դարանակալ, իր հաշուեցոյց մեքենային հետեւ, գոնդղոնի վայտէ յուղունքը աչ ու ձախ հատելով, չարունակելով դիտել ու խնդալ մեղմօրէն:

Եահնքին արդէն անունք մտոցած էին բոլորովին որ Օգուստայի պերճ դունափոխութիւնը արուեստական էր: Այժմ անունք չատ բնական կը դտնէին արդէն, ընդհակառակն իրենք ալ կը դգային երիտասարդանալը իրենց վաթսուն տարեկանին:

Այս մտածումէն յափշտակուած՝ մարդը առաւ Օգարինան — կիթառը, եւ սկսաւ նուագել երկար ատեն է ի վեր մոցուած յուղիչ եղանակ մը: Իսկ կինը կարմիր մեխակ մը քաղեց թաղարէն ու վաթչէջօրէն զետեղելով իր մազերու հիւսքին՝ դիտեց Օգուստան ու ժպտեցաւ ամոր գաղտագողի. ինչպէս ժամանակին կ'ընէր, որովհետեւ վաթսունն տարի առաջ համբաւաւոր պարուհի մըն էր ան Նակասաքիի թէյարանները հաճոյքի թաղամասերուն մէջ եւ յաճախ, պարած էր նաղանքով հարուստ Օգուստայի համար:

Օգուստան սակայն հիմա նստած էր հոն իր տրմաբաց ատեն մէջ, դէպին եղէդ հիւսուած փսիաթին վրայ, պղնձէ մոխրամանը իր առջեւ եւ ինչպէս միշտ, երեսին հազար խորշոմները կը խնդային հակառակ իր անհուն տխրութեան: Իր եահեւ կեռասենիները կը ճառագայթէին անձրեւուտ ու զորշ երկնքի տակ: Ծառերը կարծես պէկիալի բռնած հրաւառութեամբ լուսազարդուած էին: Երբեմն անհամար ծաղիկի թերթեր օդին մէջ մեղմիկ հովէ մը տարուբերուելով հապար խաղով ու թռուցրալով կը խուժէին տունէն նեղս:

Հիմա, այն օտարականները որոնք ամբողջ եահնքին վեր բարձրացած էին, այժմ նոյն թափով կը վերադառնային դաւիթար, երկաթի համաչափ աղմուկով:

Մինչ ծերուկ Օգուստան երիտասարդի պէս չապուած, անդուլուած, միչտ նստած է անչարժ իր մոխրամանին եահեւ: — Անպատճառ կը քնանայ, մոտածեց սրճարանի վարձակալը եւ աչք քթթելով իր այս դպացումը կնկան փոխանցեց, ան ալ փոխադարձ նշմարով մը հասկցուց: «Սպասենք որ արթննայ»: Եւ կծկուելով ոդնի պէս կարմիր վերմակի մը նման՝ վառեց իր փոքրիկ ծխամորճը ու սկսաւ ծխել խորասուդուած ու մտամորոր: Երբեմն անգին բանը ըրաւ ու միասին լուռ ու մունչ սպասեցին իրենց հարեւանին արթննալուն:

Օգուստան պահ մը վերջ հնչեղ ադմուկով մոխրամանին մէջ պարպեց իր ծխամորճը եւ տոքի եղաւ:

Այդ ինչ որ պատահեցաւ եւսը ոչ ոք գիտցաւ: Մէկը չտեսաւ այն որ ձեղ պիտի պատմեմ:

Օգուստա իր պաճոյճին ներքեւ երիտասարդացած ու թարմատի՝ անհամբեր չարժումով մը

ՊԱՏԱՄԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՅՐՅԱՐԱՆԻՆ (4)

Երէց սերունդը կատարեց իր պարտը

Երէց սերունդը լիովին կատարեց իր պարտականութիւնը վերիտասարդութեան եւ նոր սերունդին հանդէպ: Եթէ այսօր, հակառակ ճերմակ ջարդի բազմադլխանի ուրուականին եւ տեղական անընդատ պայմաններուն Հայ մնացինք, այդ իր պարտինք դլխաւորաբար երէց սերունդի ինքնամոռացման հատասարող տքնաջան աշխատանքին: Ան սերմանեց անդադար, անվհատ:

Իր գրիչէն հոսեցաւ հայ մշակոյթի, հայ մտքի, հայ փառաւոր անցեալի գլուխ գործոց դոհարները, բանաստեղծութեան, դիւցազներգութեան, Հայոց պատմութեան ակնբէնը բխած: Ան մինչեւ վերջը, մինչեւ մահը անապտրոյն, յաղթահարելով բազմապիսի դժուարութեանց — անօթութեան, տքնութեան ներքեւն նոյնիսկ բարեկամներու անտեղի, անմիտ քննադատութիւններ – րուն մնաց միշտ պատնէշի վրայ, մշտավառ ջահը մէկ ձեռքը, սանեղծագործող դրիչը միւս ձեռքը:

Քանի, քանի մոտաւորականներ, ապագային գործիչներ, իրենց տունեցածը, գիտցածը լիովին, ամբողջովին յետագայ սերունդներուն անյապաղ փոխանցելու համար հալեցան, մաչեցան, առանց դաւիճեպատկի վազաժամ մահը դրկեցին:

Ոչ, երէց սերունդին տարած աշխատանքը պատահական չեղաւ: Անոր սերմը ցանուեցաւ կանխամտածուած կերպով, յարմար ու պարարտ հողին վրայ: Եթէ երբեք սպատուած հունձքը կատարեալ չեղաւ, պատասխանատուն ոչ սերմնացանն է, ոչ ալ արտը, այլ տեղական անմպատուպայմանները: Պոռնկութեան համաչափ քաղաքակրթութիւնը իր ճիրաններով՝ չարժանկար, պարսպահար, տաժանակիր աշխատանք, աղջկինեբու անատակ ժպիտ, այլասերութեան եւ սպառդալնացումի անխուսափելի վտանդ եւ վերջապէս ոսկի հորթի պաշտամունքը եւ չատերուն կղզիացումը փղոսկրեայ աշտարակներու մէջ:

Եթէ տրքանդցիներու չրջապատէն դուրս չէրդանք օդտուիլ, ասպարէզի վրայ երեւիլ, քաղաքական եւ ազդային դեկավարութիւնը ձեռք ձդել, ուղղաձեցաւ դէպի թէյ – եմպէլարանը: Իր աչքերը հաճոյքով կը ճառագայթէին երբ հոն հասաւ եւ լսաւ թէյարաճառ կնոջ.

— Պզտիկ լուանի չոդ, պարէն ինծի համար առաջուանն պէս:

Պառաւը բաներ մը փսփսաց, աւելի թեթեւ քան խռիւներու ասօսիւնը ու տոքի եաւ ամչնալով: Ծանկարծ արիւնը երեսը խուժեց, անոր տալով կեռասի ծաղիկներու ցոլքը: Իր քաղցքին ծայրը վեր կ'առնէ, կը օթթէ եւ կը սկսի պարել: Բայց ահա վարձակալ իր ամուսինը այս դիտելով կը դեղնի ինչպէս բանկած յարդէ խցան մը: Ու պատշամ կը մլմլամտէ:

— Ան իմ կինս է. իմինս է, կը հասկնա՞ս, Օգուստա: Իմ կինս այլեւս պիտի չպարէ քեզի համար, եթէ նոյնիսկ իր ոտքերուն տակ նետես Նաբոլեոնի ծովուն բոլոր կրիաներու պատեանը ոսկիով ապուդուած: Հեռացիր, Օգուստա, ես չեմ լքեր կինս քու բոլոր ոսկիիդ դնով, կորսուէ»:

Օգուստան չպատասխանեց նոյնիսկ, եւ երեք անդամ ծափ զարկաւ: Վեց ծառաներ դուրս եկան ան անկիւնէն, մոխիր նետեցին վարձակալին աչքերուն մէջ եւ կապկպելով անոր թեւերը, երեսը դետնին դարձուցին, որպէսզի չտեսնէ իր կնոջ պարելը Օգուստայի համար:

Օգուստան անյապօրէն կը չնչէր պարուհիին մատերուն բոյրը. բոյրը մարմնին ու հագուստին: Բայց եւ այնպէս, իր դերապրդուածքին մէջ պահելով հաւատարակչռութիւնը, իրեւ անոր սէրը ուղեց միայն անոր մազերուն մէջ դետեղուածկարմիր մեխակը:

Մեղմիկ կինը եւ չտուաւ ծաղիկը ու այլեւս չնայեցաւ Օգուստային: Այն ատեն Օգուստան ոտքի եաւ ու ձեռնակապ վարձակալին քով յարդէ փսիաթի մը վրայ դետեղեց քսակ մը ոսկի, տուփ մը խեցի, եւ սպիտակ թուաշէ մանեակ մը: Եւ ինքն իսկ արձակելով կապանաւորին թեւերը, ըսաւ անոր, տիրութեամբ համակուած:

— Ահաւասիկ, դրացի, աս ատոնք բոլորը քեզի եւ սպանիչ գիս, ես կը սիրեմ քու կինդ եւ ան չի սիրեր գիս սպանիչ գիս, դրացի:

Իսկ վարձակալը իր մոխրոտ աչքերը ճմռելով պատասխանեց.

— Այո, ան չի սիրեր քեզ, Օգուստա ահա թէ ինչու ես կը բաղձամ որ հարիւր տարի եւս ապրիս (պրպեզի անոր հանդէպ տածած սէրդ տառապեցնիչ քեզ մինչեւ մահդ:

Վերջապէս դրամներդ եւ նուէրներդ, Օգուստա: Ես քեզ չեմ սպաներ աշխարհի ոսկիին փոխարէն:

ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՆԻ

ԺՈՒԿՈՎ ՏՅԱՉՈՒ

(ԿՅՆ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ)

Ը.

ՈՂՈՒ ԿՅՈՒԿՈՎ

— Տիեզ, որպե՞ս ես դուք ինձ գտաք։ Ես ամբողջ գիշեր ձեզ փնտրեցի, ձեր տունը գտա, բայց ձեզ չգտա։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ինձ թվում է, որ դուք ինձ ոչ թե ընկեր, այլ թշնամի եք համարում։

Ցուցմունքը կրկնեց նախկին տեսակետը։ Ասաց, որ ինքը ոչ մի հանցանք չունի, որ ինքը ոչ մի կապ չունի ոչ մի հակահեղափոխական կազմակերպության հետ։ Ասաց, որ ինքը ոչ մի հանցանք չունի, որ ինքը ոչ մի կապ չունի ոչ մի հակահեղափոխական կազմակերպության հետ։

Ցուցմունքը կրկնեց նախկին տեսակետը

★ Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ Մոսկուայի բանակցութիւնները վճռական կէտի մը հասած են: «Մոհամ լաւատեսութիւնը» կը շարունակուի դիւանագիտական շրջանակներու մէջ: Իրազեկները կը հաւատան թէ Սթալինն ու Մոլոթով սկզբունքով յօժարութիւն յայտնած են նոր խորհրդաժողով մը գումարելու եւ քննելու բոլոր անկախ հարցերը: Յօսակցութիւնները այժմ հասած են երկրորդ շրջանին, ուր պիտի աշխատին հարթել դժուարութիւնները, դիւրացնելու համար քառակողմ խորհրդաժողովին գումարումը:

Լոնտոնի մէջ ալ խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին Մ. Նահանգներու եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն հետ: Անգլիոյ արտաքին նախարարը չի հեռանար Լոնտոնէն, որպէսզի կարենայ ժամ ժամին հետեւիլ կացութեան ելեւէջներուն:

Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ բաւարարին հակառակ են որ սակարկութիւնները տարուին Մ. Միութեան հետ՝ անոր ալ հսկողութեան բաժին մը տալու համար Ռուրի մէջ: Մոսկուայի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի դեսպանները նոր հրահանգներ ղրկելէ առաջ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը կ'ուսումնասիրէ Մոսկուայէն հասած տեղեկագիրը, խոր լռութիւն պահելով:

★ Գերմանիոյ ամերիկեան շրջանի ընկերվարական թերթը, «Թէյէկրաֆ» (գերմաներէն), կը վախնայ որ Մոսկուայի բանակցութիւնները յանդին երկրորդ Միւնիխի մը: Թերթը կը պահանջէ վճռական դիրք բռնել Մ. Միութեան դէմ, գերմանական հարցին մէջ: Այս առթիւ կը դանգատի որ արեւմտեան պետութիւնները հաւատ կ'ընծայեն համատիրական պետութեան մը խոստումնին, հակառակ 1945էն ի վեր իրենց ստացած սխալ փորձառութենէն:

Դանուբի
ազատագրութեան խնդիրը

Դանուբի խորհրդաժողովին չաբաթ օրուան նիստին մէջ վիճաբանութեան հիմ ընդունուեցաւ խորհրդային ծրագիրը, քանի որ տասը ժողովականներէն 7ը Մոսկուայի արբանեակներն են: Քուէարկութենէն առաջ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ Դանուբը երկուքի պիտի բաժնուի, եթէ արեւելեան Եւրոպայի համաձայնաւոր ճակատը աթոռ մը չտրամադրէ Աւստրիոյ, միջազգային յանձնաժողովին մէջ: Ռուսական բանաձեւին քուէարկութենէն վերջ, Անգլիոյ, Մ. Նահանգներու եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները պարզապէս վոխոխումներ կըրնան առաջարկել: Այժմ դեռին նաւարկութիւնը կանգ առած է Լինցի մէջ (Աւստրիա), ուրՌուսերը չեն արտօներ ոչ – խորհրդային նաւերու անցքը, պատերազմէն ի վեր: Այս ալրգիլքին հետեւանքով անշարժութեան դատապարտուած են 700 նաւեր որոնց այնքան պէտք ունին Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ամերիկեան շրջանները:

Վիճաբանութեանց ընթացքին ամերիկեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ մինչեւ որ Գերմանիան դեմիլիտան պետութիւն մը դառնայ, Մ. Նահանգները պիտի ներկայացնեն գերմանական շահերը եւ իրաւունքներ պիտի պահանջեն անոր համար, իբրեւ դեռեւս պետութիւն: Այս առթիւ մեղադրեց թէ Մ. Միութիւնը կըրնաբարէ ազգային գերիշխանութիւնը, հսկողութեան տակ առնելով չզեղնաւային ընկերութիւնները Հունգարիոյ, Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ մէջ:

Տիկին Աննա Փաուքըր, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը (համամտնաւոր), որ նախորդ օրը յարձակած է Մ. Նահանգներուն վրայ, այս անգամ ալ խոսօրէն քննադատեց Ֆրանսական պատուիրակը, դիտել տալով թէ իր լեզուն կը յիշեցնէ դաղթապետութեանց լեզուն՝ դաղթավայրերու ժողովուրդին հանդէպ: «Անոնք որ կը թեւադրեն Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան դիմել, երբեք անոր չեն դիմած, իրենց սեփական գործերը կարգադրած առեն: Ո՞վ Միացեալ Ազգերու կարծիքը հարցուց Պէնէլիւքսի (արեւմտեան խմբակցութիւն) կազմութեան կամ Մարշըլի ծրագրին առթիւ: Ո

Խորհրդային ծրագրով, երկու ազգեր հսկողութիւն պիտի կատարեն Դանուբի տէլթային, ուրիշ երկու ազգեր ալ երկաթեայ Դրան վրայ:

---

13 ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ հպատակներու արտաքս – ման առթիւ բողոքագիր մը ուղղուեցաւ Փարիզի դեսպանատան գործակատարը: Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ հրահանգեց Պուքրէշի դեսպանին՝ բողոքել Ֆրանսական դպրոցներու փակման դէմ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ընդհ. քարտուղարը իր երրորդ տարեկան տեղեկագիրը ներկայացնելով, կը բացատրէ թէ դերմանական հարցը ամենամեծ խոչընդոտներէն մէկն է խաղաղութեան ճամբուն վրայ եւ կը հրաւիրէ մեծ պետութիւնները վերջ տալ իրենց պայքարին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԷՆՔԷն կը հեռագրեն թէ կառավարական զօրքը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, չաբաթ օր դրաւեց քանի մը ռազմավիտական դիրքեր Կրամոս լերան հիւսիսային – արեւելեան կողմին վրայ: Այս յաջողութիւնը կը վտանգէ զօր. Մարկոսի պարեմուտքման գլխաւոր ճամբան՝ Ալպանիայէն: Նոյն դեկոյցին համաձայն, ամբողջ գիւղեր ամայացած են եւ բնակիչները այլուր փոխադրուած, որպէսզի աշխատին զօր. Մարկոսի համար: Աթէնքի զինուորական շրջանակներէն կը հաղորդուին թէ զօր. Մարկոս իր կեդրոնը եւ կառավարական կազմին մեծ մասը փոխադրած է Նիկոլիցա (Ալպանիա): Բայց եւ այնպէս տակաւին 8 — 10.000 կը հաշուեն ապստամբներուն թիւը եւ կառավարական շրջանակներն ալ կը կարծեն թէ առնուազն վեց չաբաթ պիտի անցնի, մինչեւ որ ամբողջ շրջանը մաքրուի:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մամուլը բացէ ի բաց կը պահանջէ որ Իտալիա անյապաղ յանձնէ հաշտութիւն դաշնագրով որուելիք մարտանաւերը: Խորհրդային կառավարութիւնը յայտնապէս ճնշում կը բանեցնէ տաճկիոյ մը ի վեր: Կնքուած դաշնագրին համաձայն, Իտալիա պարտաւոր է Մ. Միութեան յանձնել «ՃիուլիօՉէզարէ» (Ցուլիոս Կեսար) դրահաւորը, որ 28 տարեկան է եւ 24000 թոն տարողութիւն ունի, յածանաւ մը, չորս Թորփիլա – հալածներ, մէկ Թորփիլանաւ, երկու սուզանաւ եւ 32 օժանդակ մարտանաւեր: Այս պահանջը ծանր տպաւորութիւն գործեց Իտալիոյ մէջ, ուր կը յուսային թէ Մ. Միութիւնն ալ պիտի հետեւի Մ. Նահանգներուն եւ Անգլիոյ, որոնք հրաժարեցան իրենց պահանջներէն: Ֆրանսան անգամ 16.000 թոն զիջէց իրեն խոստացուած 41.000 թոն մարտանաւերէն: Շատ մը Իտալացիներ կը նախընտրեն ընկզմել պահանջուած մարտանաւերը, քան թէ Մ. Միութեան յանձնել:

ԻՏԱԼԻՈՑ աշխատանքի դաշնակցութեան պառակտումը վերջնական ձեւ ստացաւ Օգոստոս 7ին, երբ 11 կաթոլիկ անդամներ պաշտօնական եղան կեդրոնական վարչութենէն: Կաթոլիկները սրտ – շած են իրենց բանաւորները կազմակերպել ազգային հիման վրայ: Ինչպէս Ֆրանսայի մէջ, Իտալիոյ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ կը գտնուի համայնավարներու դեկավարութեան տակ:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻՆ կը հեռագրեն թէ Արաբները եւ Հրեաները հրատանդի ռումբեր կ'արձակեն փոխադարձաբար, իրենց պաշտպանողական դիրքերէն:— Միաց. Ազգերու ներկայացուցիչը որ Հոդոս վերադարձած է, «ահռելի» կը գտնէ Պաղեստինի փախստական Արաբներուն վիճակը: Փախստականներուն թիւը կը հաշուեն 300—400.000: — Հրեաները հետզհետէ կը տեղաւորուին Հայֆայի մէջ, որ ամայացած է վերջին կռիւներուն հետեւանքով:

ՈՒՐԱՆԻՈՄԻ ՀԱՆՔ ՄԸ դանուած ըլլալով Չեխոսլովաքիոյ մէջ, Մ. Նահանգներու խորհրդարանին անդամներէն մէկը տեղեկագիր մը ներկայացուց ուր կ'ըսէ թէ Ռուսերը «կը գողնան այդ թանկագին նիւթը, յուսահատական ճիգ մը փոխձեւով հիւլէական ռումբեր չինելու համար, առանց նկատի առնելու բանադատեալ աշխատաւորներու առողջական վիճակը»: Նոյն աղբիւրին համաձայն, պիտական աշխատանոց մը բացուած է Ջրիպուրկի մէջ (Գերմանիա, ռուսական շրջան), իսկ չեխական կառավարութիւնն ալ ուրիշ կեդրոն մը բացած է Փրակայի մէջ, Ռուսերուն համար եւ ամէն ամիս 5 — 15 թոն ուրանիում կը փոխադրուի: Կ'ըսուի թէ ուրանիում գտնուած է նաեւ Հունգարիոյ մէջ, Քէչքմայի մօտակայ բլուրներուն վրայ:

70 ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ Մ. Նահանգներն թոան դէպի Եւրոպա, զօրացնելու համար Գերմանիոյ ամերիկեան ուժերը:

ՅՇՏԱՁԳՈՒՄ — Լիոնի Ֆր. Կաթ. Հաչի մասնաճիւղին եւ Նոր Սերունդի Սիամանթօխումբին կողմէ կազմակերպուած դաշտահանդէսը՝ յետաձգուած է 22 Օգոստոս, կիրակի օրուան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ — Լիոնէն Պ. Վահրամ Շահպազեան եւ զաւակները, Լիւնէլ եւ ընտանեկան պարագաները իր սիրելի՝ ՄԵԼԻՆԷ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի (ծննեալ Փէնիրեան), վաղահաս մահուան առթիւ, չնորհակալութիւն կը յայտնեն Լիոնի Վարդանեան կոմիտէին, Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին եւ ընդոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր կամ ծաղկեպատկերացուկցութիւն յայտնեցին յուղարկաւորութեան օրը:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանըհինգ տարուան պանդխտութեան չրջանին երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առ հասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն:

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ:

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել:

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուղե՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, դառնալու համար պիտանի տարր, հայկական գիտե – լիքներով, լեզուով, գործունէութեամբ:

Հարցր տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները մէկ – նէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ դաղութը:

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿի, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու: Բացառութիւն կրնանք ընել մանաւանդ ուսումնասիրութեանց համար:

Պայմանաժամ չենք սահմաներ: Բայց չաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիշ հարցարանները ալ կազմել:

Ի ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ եւ չրջանի հայութեան կը ծանուցանենք թէ 15 Օգոստոսի կիրակին 69 բիս Լուի Պլան Ս.Աստուածածին մատուռ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ կը մատուցուի, վերստիպոխման տօնին առթիւ: Կը մասնակցի երգչախումբ երգեհոնով: Խաղողօրհնէք եւ մատուցաբաչխութիւն քան ընկալելով սովորութեան:

ԴՊՐՈՑԱՍՏԻՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Աշձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

Պաշտօնեայ կ'ուզուի

Հայ վաճառատան մը մէջ աշխատելու համար հաչուապահութեան տեղեակ կարող պաշտօնեայի մը պէտք կայ:

Լաւ վճարում եւ մնայուն դործ: Հեռաձայնել Central 93 – 75:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ
ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերարաբեալ կարեր: Փարիզի արուար – ձանները դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի:

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore, Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ
ՀԱՅ ԱԶԳԱՑԻՆ ՈՒԽՏԱԴՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Աշձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Միքայէլ Վ. Մուամճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առանձին լեզուներու՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկենտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse: Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image:

Աշձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս:

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ քնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ քնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ քնակութիւն 8 օր:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Dameme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 11 Août 1948 Չորեքշաբթի 11 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4605–Նրոց շրջան թիւ 1024 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՅՍՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ Է

Երէկ հրատարակեր էինք Սուրիա – Լիբանանի Հայ Գրողներու Միութեան վերջին դեկոյցը, որ կարեւոր փոփոխութիւն մը կը հաղորդէր :

Միութիւնը ամիսներ առաջ որոշած էր գաղթահայ գրողներու համագումար մը հրաւիրել այս աշնան: Բայց, « զանազան պատճառներ եւ մասնաւորաբար Պաղեստինի հարցը կը ստիպեն առայժմ հրաւէր չուղղել հեռաւոր երկիրներու հայ գրողներուն» :

Ուրեմն, պիտի գոհանան «սահմանափակ համաքոյթով մը, որուն պիտի մասնակցին, բացի Սուրիոյ եւ Լիբանանի գրողներէն, նաեւ Եգիպտոսի հայ գրողները»: Հրաւէրէն կրնան օգտուիլ նաեւ իրաքի եւ Իրանի գրողները :

Համագումարը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ· 18 — 20, Լիբանանի գեղեցիկ ամառանոցներէն Շեթորայի մէջ, որ մտերմօրէն կը կոչուի նաեւ « Նիկոլաւան »: (Հայկական գիւղ մը, մէկ ժամ հեռու Պէյրութէն, ուր սեփական տուն մը ունէր նաեւ Նիկոլ Աղբալեան) :

Տակաւին ատիթ կ'ունենանք զբաղելու օրակարգով, ուղղակի կամ անուղղակի :

Զեկոյցին հաղորդած ամէնէն կարեւոր լուրը այն է որ՝ համագումարը պիտի ունենայ չորս անդամանոց, համախմբելով Մերձին Արեւելքի հայ գրողները :

Կը կարծենք թէ չատ աւելի գործնական է այս ձեւը, քան ձեռնարկին յաջողութեան համար,

Նոյնիսկ եթէ ծրագիրը «հանդիպում» ըլլար եւ ոչ թէ համագումար, նախընտրելի էր պարզն, տարակարծիք, տեղականէն սկսիլ : Նախ իւրաքանչիւր շրջան ինքն իր մէջ կազմակերպել, համախմբել, զինչուան եզերքը մը պատրաստել, յետոյ ձգտիլ դէպի բազդրեալը կամ կատարեալը : Մանաւանդ որ, բազմաքանակ համագումարներն եւ «զանազան պատճառներ» թոյլ չեն տար, առ այժմ առագաստները բանալ ցանկալի լարմութեամբ :

Գործելու այս եղանակը ոչինչ կը պակսեցնէ Սուրիա – Լիբանանի Գրողներու Միութեան հիմնական արժէքէն :

Ընդհակառակն, այս ձեւը պիտի օգնէ հարթելու ճամբան, փարատելով կարգ մը թիւրիմացութիւններ ու կանխակալ կարծիքներ, զինչպէս եւ ակներեւ դժուարութիւններ :

Ուրեմն, եղբայրական ողջոյն եւ սրտագին յաջողութիւն Մերձին Արեւելքի ոչ թէ «սահմանափակ», այլ շրջանային համագումարին :

Օրակարգի նիւթերը մեզ ալ կը հետաքրքրեն եւ պէտք է հետաքրքրեն ո՛րեւէ շրջան , առանց դաւանանքի խորութեան: Մանաւանդ այն երիտասարդ գրողները որ կրցած են պահել իրենց մտածելու անկախութիւնը :

Կ'ուզէինք հաւատալ թէ Մերձին Արեւելքի այս նախաձեռնութիւնը ոչ միայն պիտի խանդավառէ, այլեւ դրդծի պիտի մղէ ուրիշ, աւելի բախտաւոր շրջաններ ալ :

Զի բաւեր պարծիլ զանազան յաւակնութիւններով ,արժանիքներով կամ պզատոնականի սիրով :

Անհրաժեշտ է նաեւ յանձնառութեան տակ մտնել, եւ՛ չարիքներ կանխելու, եւ՛ տեսակէտներ , վաստակներ արժեցնելու համար :

Ուրեմն, կազմակերպուիլ, եւ ընդհանուր ճակատ մը կազմել, ձեռք ձեռքի տալով հեռաւոր թէ մօտաւոր լուսաղբիւրներու հետ :

Համախմբուիլ միեւնոյն լուսաղբիւրին չուրջը՝ չի նշանակեր վարկաբեկել այն աղբիւրները որ կը հոսին հայրենիքին մէջ: Կը նշանակէ ոչ թէ երկուքի բաժնել հայի· մշակոյթը, այլ լրացնել զայն: Դարձնել իսկապէս ազատ եւ հարազատ արտադրութիւնը հայկական երկունքին :

Ո՞վ պիտի համարձակէր ժխտել այս տարբերութեան պարտականութիւնը, որու մասին չատերը կը խօսին, մտերմութեան մէջ: Բայց քիչերը կ'երեւան, երբ կարգը կուգայ գործելու, ասպարէզ նետուելու :

Շատոնց անցած է մերձին ճամբաններու, բանակցութեան մարզանքներու շրջանը :

Եթէ Հայկական Արտասահմանի նոր մտաւորականութիւնը կ'ուզէ հետք մը ձգել իր ճամբուն վրայ, կ'ուզէ խոր եւ լայն ակօսներ բանալ, ահա ասպարէզ :

Ճիշդ ժամանակն է իր գիտակցութեան ջերմաչափը փորձելու : Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՈԳԵ – ԲՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Մէկ անգամ ալ ես գործածեմ այս բառաձեւը, պիտանալով հանդերձ որ նորէն աթոռին պիտի դամուի Նարդունին, նոր ուսումնասիրութիւն մը ծրագրելու համար :

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ կենդանաբանական պարտէզին կապիկները, չնակապիկները եւ փղերը հոգեբնախօսական դասընթացքի մը ենթակայ հետեւին :

Այնչուչտ նպատակը բարի է, — ճոխացնել մարդկային գիտութիւնը ,երեւան հանելով կենդանական աշխարհին զազանիքները :

Փորձերը կը կատարեն չորս համալսարանական հոգեբաններ :

Փորձերէն մէկին է երկու չուանները երկնցնել կապիկի մը , մէկուն ծայրը պտուղ մը կապելով :

Եթէ կապիկը սխալ ծայրը քաշէ, բան մը չստանար, իսկ եթէ ճիշդը քաշէ, պտուղը կը փըրցնէ եւ փառաւորապէս կ'ուտէ :

Այսպէս, չուանին մէկ ծայրը պիտի կապեն կեռաս, խաղող կամ խնձորի կողունք: Ուրեմն, կապիկին յիշելու կարողութենէն, չուանին ո՛ր ծայրը քաշելու խելքէն կախում ունի պտուղ ստանալ կամ... հառաչել :

Ուրիշ փորձեր ալ կատարելով, դիտումնները կ'ուզեն չափել կապիկներու յիշողութեան, ուշմութեան աստիճանը եւ զանազան խնդիրներ :

Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ կապիկներէն մէկը հեռաւեալ ճառը խօսած է, հայերէն .

— Թշուա՛ռ մարդիկ, նախ ձեր խելքին եւ նկարագրին ծալքերը քակեցէք :

Մենք ազատօրէն կապկութիւններ կ'ընենք համաձայն մեր թնազդին: Պտուղ կը հրամցնեն, կ'ուտենք, քիչ մը կ'ոստոստենք, յետոյ մեր որջը կը քաշուինք

Մենք ձեղի պէս կապկութիւններ չենք ըներ: Չենք սողալ ոսկորի մը համար, բարկացած ատեն ալ եօթը պտրտր իրար չենք խառներ :

Մենք ոչ արիւն կը թափենք ձեղի պէս , ամէն մը հողի համար, ոչ ալ միլիոններ չարդել կամ ճարտարութեան մատնել կուտանք :

Մենք եթէ բան մը կը փնտռենք չուանին ծայրը, դուք չուանր կ'առնէք ձեր եղբօր վիզը անցնելու համար :

Դո՞ւք էք որ մարդու կը նմանիք թէ մենք :

Վ.Ա.Հէ

ՆԵՐԳԱՂԹ ԵԳԻՊՏՈՍԻՆ

Գահիրէի «Պուրս»ը կը գրէ (20 Յուլիս) .—

Եգիպտ· իշխանութիւնները արտօնած էին , որ Հայերու երկրորդ կարաւան մը 30· Հայաստան ներգաղթէ : Բայց մեկնումը ուշացաւ քոլերայի համաճարակին պատճառով: Անոնց փոխադրութեան համար կը սպասուի սովետական չոգենաւի մը : Ներգաղթող այս Հայերը արտօնուած են մեսսին տանիլ իրենց ինչքերը, որոնց մէջ կը գտնուին 21 ինքնաշարժ, 8 բեռնակառք եւ 21 «մոթոսիքլէթ» :

Պատերազմի ընթացքին՝ Հայ մը Եգիպտոս բերել տուած էր հիւսուածեղէնի գործարանի մը ամբողջ կազմածները, որոնք մաքսատուն դրուած էին այս ժամանակաշրջանին: Կառավարութիւնը, ընթացք տալով անոր խնդրանքին, արտօնեց վինք միասին Հայաստան տանիլ յիշեալ կազմածները ամբողջութեամբ :

ԼՎԳԱՖԻ ՆՈՐ ՕՐԻՆՔԸ

Պոլսոյ «Մարմարա»ն կը գրէ·—

Անգարայի մեր թղթակիցը կը հաղորդէ թէ Լվգաֆի նոր օրէնքին վերաբերեալ օրինական ձեւակերպութիւնները աւարտած են: Բարեփոխ – եալ օրինագիծը առաջիկայ նստաշրջանին պիտի ներկայացուի Ազգ· Մեծ Ժողովին, որպէսզի կարելի ըլլայ Նոր տարիէն սկսեալ գործադրութեան դնել զայն .

Այս կերպով 1949էն սկսեալ վերջ պիտի գտնէ անհատ մատակարարութեան դրութիւնը եւ ժողովուրդին քուէներով ընտրուած մարմիններու պիտի յանձնուի հանրային հաստատութեանց մատակարարութիւնը :

Միւս կողմէ կը տեղեկանանք թէ անկախաբար Լվգաֆի օրէնքէն, պատրաստութեան մէջ է նաեւ փոքրամասնութեանց վերաբերեալ նոր օրինագիծ մը, որուն մասին քննութիւն կը կատարեն պատկան իշխանութիւնները:

ԵԼՄԱԿԱՆ-ՏԼՏԵՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԿԸ ԽՈՒՀԱՐԿՈՒԻ

« ԵԹԷ ՈՒՐԻՇ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ՉԱԳԻ...»

Փոլ Ռէյնոյի ելմտական – տնտեսական ծրագիրը մանրամասնօրէն քննուեցաւ Ազգ· Ժողովին մէջ, կիրակի եւ երկուշաբթի: Սպասուած փոթորիկը չպայթեցաւ, որովհետեւ կառավարութիւնը յաջողած էր նախապէս միջին ճամբայ մը գտնել մեծամասնութեան հետ: Օրինագիծը ամբողջութեամբ քուէարկուած պիտի ըլլար երէկ առտու :

Ելմտական նախարարը կիրակի օր ճառ մը խօսելով Ազգ· Ժողովին մէջ, անգամ մը եւս յիշեցուց թէ պիտի հրաժարի : Այս առթիւ բացատրեց թէ ինք մասնաւոր լիազօրութիւններ կը պահանջէ տուրքերու սակը փոփոխելու ,որպէսզի կարենայ զարկ տալ արտադրութեան, միեւնոյն առնն առաւելագոյն եկամուտը ապահովելով : «Եթէ ուրիշ տաղնապ մը ծագի , չափազանց դժուար պիտի ըլլայ պաշտպանել այս վարչաձեւը : Ֆրանսայի ժողովուրդը սկեպտիկ է եւ համայթափ: Դուք էք որ ինք յոյս պիտի ներշնչէք, այլապէս երեսը ուրիշ կողմ կը դարձնէ : Ֆրանսան ալ, ինչպէս Անգլիա, պէտք է արտադրէ եւ արտածէ, այլապէս կը մեռնի : Հարկ է վերաբաշխել աշխատաւորութիւնը եւրոպական ազգերուն մէջեւ : Եւրոպայի ազգ· տնտեսական միութիւնը այնքան պզտիկցած է որ չի կրնար առանձին ապրիլ : Ֆրանսա պէտք է կարելին փորձէ որպէսզի տոլարով արտածումները նախապատուութիւն վայելեն, իսկ տոլարով ներածումները խստօրէն կրճատուին» :

1350 ՄԻԼԻՈՒՆ ՖՐԱՆՔ ԲՈՒԺ

Անհրաժեշտ դանելով հարկային դրութեան բարեփոխումը, Պ· Ռէյնօ ըսաւ.— «Ներկայ մանուածապատ եւ տաժանելի դրութիւնը ժամանակ վատնել կուտայ եւ կը քաջալերէ զեղծումները: Կառավարութեան մէջ բոլորս ալ համաձայն ենք վերջ տալու այս զայթակղելի կացութեան եւ բարենորոգումներ կատարելու: Եթէ չարաճճիք բարեկարգել հարկային դրութիւնը, ես պիտի վերադառնամ երեսփոխանի աթոռս , ոչ թէ դառնութեան զգացումով, այլ խոր անձկութեամբ: Միայն քանի մարդիկ կրնան յոյս ներշնչել: Թող չըսեն թէ Ֆրանսայի Զորրորդ Հանրապետութեան առաջին ազգ· ժողովը քաջալերիչ չունեցաւ»:

Նախարարը մանրամասնօրէն պարզեց երկրին ելմտական վիճակը, որ ահաւոր պատկեր մը կը ներկայացնէ : 1948ի վերջին վեցամսեայ բացը պիտի ըլլայ հարիւր միլիառ Ֆրանք՝ ելմտացոյցին հարիւր միլիառ ալ պետական գանձին հաշուեկշռի 150 — 150 միլիառ եւս, եթէ փոխարժէքը չտատանի ամերիկեան վարկերէն: Ուրեմն 330 — 350 միլիառ : Իսկ 1949ին բացը կը նախատեսուի 700 միլիառ Ֆրանք, առանց հաշուելու տեղական բացերը եւ ենթադրելով թէ տրեւէ յաւելում պիտի չըլլայ աշխատավարձի եւ դիներու վրայ: «Այսպէս իմ առջեւ կը տեսնեմ հազար միլիառի անդունդ մը : Ահա այս է իրականութիւնը »:

Ուրեմն, կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ բացերը գոցել եւ կասեցնել թղթադրամի աճումը որ դէմոս պտոյտ կը պատճառէ արդէն :

Կը յուսացուի տուրքերու բարեփոխումը սկսիլ այս աշնան, խորհրդարանին հաւանութեան ենթարկելով բացառիկ օրէնքները :

★ Համայնավար կուսակցութիւնը կը շարունակէ յուզել հանրային կարծիքը, բողոքի կոչեր ուղղելով : Երէկ «Իւմանիթէ»ն կը գրէր թէ համայնավար եւ ուղեկից երեսփոխանները երեսուն ժամէ ի վեր կը պայքարին «Ռէյնօ – Պլում – Մառի – Շումանի սորկացման, թշուառութեան եւ կործանումի ծրագրին դէմ»: Ընկերվարական օրկանը դիտել կուտայ թէ համայնավարներու սարքած դործադուլները մեծ խանդավառութիւն չեն պատճառեր : Ամէնէն կարեւոր դործադուլը տեղի ունեցած է հիւսիսային շրջանի ածխահանքերուն մէջ, 10.000 բանուորներով :

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

500.000 ԳԵՐՄԱՆՆԵՐ գործադուլ ըրին, 12 ժամուան համար, հարաւային Վիւրթըմպէրկի մէջ (Ֆրանսական շրջան), բողոքելով 15 մեծ գործարաններու քանդումին դէմ, որ վճռուած է Դաշնակիցներուն կողմէ : Այս հաստատութեանց մէջ կան ժամացոյցի եւ ուրիշ պիտանի առարկաներու գործարաններ :

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ ՀԱՅԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՍՏՂԻԿ

Ծնվել է 1956 թվականին Երևան քաղաքում։ 1973 թվականին ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի պատմության և իրավունքի տեսության բաժինը, որն ավարտել է 1978 թվականին։ 1978–1981 թվականներին սովորել է ասպիրանտուրայում։ 1981–1983 թվականներին աշխատել է Երևանի պետական համալսարանի իրավունքի տեսության և պետության պատմության ամբիոնում։ 1983–1988 թվականներին եղել է Հայաստանի Հանրապետության գերագույն խորհրդի աշխատակազմի պատասխանատու աշխատող։ 1988–1990 թվականներին եղել է Հայաստանի Հանրապետության գերագույն խորհրդի նախագահության պատասխանատու քարտուղար։ 1990 թվականից եղել է Հայաստանի Հանրապետության գերագույն խորհրդի պատգամավոր։ 1990–1991 թվականներին եղել է Հայաստանի Հանրապետության գերագույն խորհրդի նախագահության անդամ։ 1991 թվականից եղել է Հայաստանի Հանրապետության գերագույն խորհրդի նախագահության քարտուղարության պետ։ 1991 թվականի սեպտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1991 թվականի դեկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 1992 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1992 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 1993 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1993 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 1994 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1994 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 1995 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1995 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 1996 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1996 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 1997 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1997 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 1998 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1998 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 1999 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 1999 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2000 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2000 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2001 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2001 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2002 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2002 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2003 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2003 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2004 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2004 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2005 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2005 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2006 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2006 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2007 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2007 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2008 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2008 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2009 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2009 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2010 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2010 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2011 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2011 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2012 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2012 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2013 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2013 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2014 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2014 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2015 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2015 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2016 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2016 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2017 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2017 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2018 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2018 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2019 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2019 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2020 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2020 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2021 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2021 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2022 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2022 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2023 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2023 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2024 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2024 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2025 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2025 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2026 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2026 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2027 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2027 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2028 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2028 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2029 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2029 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2030 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2030 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2031 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2031 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2032 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2032 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2033 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2033 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2034 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2034 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2035 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2035 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2036 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2036 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2037 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2037 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2038 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2038 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2039 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2039 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2040 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2040 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2041 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2041 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2042 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2042 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2043 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2043 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2044 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2044 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2045 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2045 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2046 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2046 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2047 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2047 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2048 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2048 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2049 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2049 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2050 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2050 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2051 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2051 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2052 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2052 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2053 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2053 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2054 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2054 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2055 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2055 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2056 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2056 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2057 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2057 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2058 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2058 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2059 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2059 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2060 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2060 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2061 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2061 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2062 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2062 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2063 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2063 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2064 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2064 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2065 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2065 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2066 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2066 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2067 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2067 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2068 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2068 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2069 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2069 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2070 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2070 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2071 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2071 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2072 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2072 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2073 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2073 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2074 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2074 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2075 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2075 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2076 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2076 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2077 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2077 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2078 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2078 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2079 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2079 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2080 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2080 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2081 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2081 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2082 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2082 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2083 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2083 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2084 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2084 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2085 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2085 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2086 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2086 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2087 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2087 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2088 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2088 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2089 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2089 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2090 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2090 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2091 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2091 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2092 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2092 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2093 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2093 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2094 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2094 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2095 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2095 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2096 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2096 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2097 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2097 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2098 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2098 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2099 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2099 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2100 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2100 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2101 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2101 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2102 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2102 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2103 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2103 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2104 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2104 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2105 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2105 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2106 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2106 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2107 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2107 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2108 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2108 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2109 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2109 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2110 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2110 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2111 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2111 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2112 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2112 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2113 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2113 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2114 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2114 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2115 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2115 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2116 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2116 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2117 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2117 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2118 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2118 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2119 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2119 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ։ 2120 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։ 2120 թվականի հոկտեմբերից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի առաջին տեղակալ։ 2121 թվականի հունվարից եղել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար։

ՄԵԿԱՐ ՏԱՂՈՒ

(ՎԱՏԹԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

Ե.

ՈՐՈՄ ՎԱՂՀԱՀԱՅ ՄԱՍՆ

Ի մեր ժողովրդական բանահյուսության, ոշխարհաբանության, հայկական հին տոների ու ծեսերի մասին ուսումնասիրություններ գրած հեղինակներից ոչ մեկը չի անդրադարձել Վարդավառի տոնին, որ հայ ժողովրդի համար ամենասիրելի տոներից մեկն է եղել։ Ինչո՞ւ։ Ոչ ոք չի կարող պատասխանել այդ հարցին։ Ամենայն հավանականությամբ այդ տոնը ոչ մի կապ չի ունեցել հեթանոսական դարերի հետ։ Ընդհակառակը, նրա ծագումը կապվում է քրիստոնեության հետ։ Ըստ ավանդության, Վարդավառը հաստատել է Գրիգոր Լուսավորիչը։ Ինչպես հայտնի է, Գրիգոր Լուսավորիչը Հայաստանում քրիստոնեությունը հաստատելու համար ամենից առաջ ոչնչացրել է հեթանոսական կուռքերը, ապա կառուցել եկեղեցիներ։ Ահա այդ եկեղեցիներից մեկի՝ Վաղարշապատի Մայր տաճարի օծման օրն էլ սկսել են նշել Վարդավառի տոնը։ Ավանդությունը պատմում է, որ Գրիգոր Լուսավորիչը Վաղարշապատում կառուցել է տալիս Մայր տաճարը, որի շինարարությունը տևել է 15 տարի։ Տաճարի շինարարությունն ավարտվելուց հետո Գրիգոր Լուսավորիչը հրավիրել է Հայաստանի բոլոր նշանավոր մարդկանց՝ նահապետներ, իշխաններ, զորավարներ, նրանց կանայք ու զավակները, ինչպես նաև ժողովրդի մեծ բազմություն։ Հավաքվածների թիվը հասել է 33.130-ի։ Ըստ ավանդության՝ Գրիգոր Լուսավորիչը հրավիրյալներին ասել է. «Ես ձեզ համար շինեցի այս տաճարը, որ ձեզ համար աղոթեք Աստծո առաջ»։ Ապա նա հրավիրյալներին հրավիրել է ուրախանալ, զվարճանալ, ուրախ ժամանակ անցկացնել։ Ուրախությունը տևել է 7 օր։ Ամենուրեք տոնական հանդեսներ են կազմակերպվել։ Ժողովուրդը ուրախացել է, զվարճացել, ուրախ ժամանակ անցկացրել։ Ուրախությունն ավարտվելուց հետո

Երրորդ տեսակցութիւն Մոլոթովի հետ

Երկուշաբթի օր արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները երրորդ տեսակցութիւնն մը ունեցան Պ. Մոլոթովի հետ: Խօսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ եւ 40 վայրկեան: Դարձեալ ամէն բան դադրի կը պահուի: Տեսակցութենէն վերջ երեք ներկայացուցիչներըերբիտանական դեսպանատուն դացին, խորհրդակցելու համար: Դեսպանատան դրան առջեւ, բրիտանական ներկայացուցիչը ըսաւ թղթակիցներուն.

— « Խօսակցութիւն մը ունեցանք Պ. Մոլոթովի հետ: Ուրիշ ոչինչ: Ներկայ էր նաեւ Պ. Սմիրնով (փոխ – նախարար):

Միւս երկու դեսպանները մերժեցին որ եւ է լուսաբանութիւն տալ: Ուշիննկերքէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Պ. Մարշըլ յայտարարած է թէ հաւանօրէն ուրիշ տեսակցութիւններ ալ տեղի պիտի ունենան:

Երեք ներկայացուցիչները կրեմլին գացած էին նոր հրահանգներով, իրրեւ հետեւանք անցեալ ուրբաթ օրուան տեսակցութեան, որ նոյնպէս երկու ժամ 45 վայրկեան տեւած էր: Նախապէս խորհրդակցութիւն մը կատարած էին ամերիկեան դեսպանատան մէջ:

Իրազեկներու կարծիքով, այս երկուշաբթի օրուան տեսակցութիւնը ամէնէն կարեւորն է եւ կրնայ վճռել ապագայ խօսակցութեանց ամբողջ ընթացքը: Կ'ըսուի թէ Պ. Մոլոթով յայտնած է Ա. Միութեան տեսակէտները այն առաջարկներու մասին զոր միւսները ներկայացուցին ուրբաթ օր: Բ. օրուան տեսակցութենէն վերջ երեք ներկայացուցիչներն ալ յոդնած կ'երեւայինն: Բոլորն ալ կը զգան որ հասած են վճռական կէտին:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ այլեւս ալ օգտաւոր հիմքեր չկան լաւատեսութեան համար: Փարիզի մէջ որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ, գոնէ Պերլինի հարցին կարգադրութեան մասին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Նիւ ԵՈՐՔի խորհրդային դպրոցին տնօրէնը, Մխայիլ Իվանովիչ Սամարին, փախչելով խորհրդային հիւպատոսարանէն, յանձնուեցաւ ամերիկեան ոստիկանութեան: Թերթերը կը գրեն թէ այս երկրորդ խորհրդային ուսուցիչն է որ կը փախչի 48 ժամուան մէջ: Ամերիկեան ոստիկանները ուրիշ թաքստոցի մը մէջ կը պաշտպանեն իր կինը, նոյնպէս ուսուցիչ, եւ երեք զաւակները: Մխայիլ Սամարին վկայութեան կանչուած էր ամերիկեան մանաւոր յանձնախումբին կողմէ, խորհրդային լրտեսութեան գործին առթիւ: Մոսկուայէն հրահանգած էին վերադառնալ, բայց մերժեց, ըսելով.— « Ես կը ճանչնամ խորհրդային կառավարութիւնը. իր ներկայացուցիչները ամէն բան պիտի ընեն հոս, իրրեւ զաւեշտան ներկայացնելու համար զիս, բայց չեմ ուզեր վերադառնալ»: Խորհրդային հիւպատոսարանին պաշտօնեաները յայտնեցան «փրկել» ուսուցչուհի մը, Տիկին Օսկանա Քոչկինա, որ Մոսկուա պիտի ղրկուի: Ուշինկերքի խորհրդային դեսպանը եւս կը պահանջէ Պ. Սամարինը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ապստամբներու հրամանատարը, զօր. Մարկոս, իր զօրքին ուղղած օրակարգով մը կը հաստատէ թէ լման չորսուկէս օր «կռուեցան արիաբար, քայլ առ քայլ, իւրաքանչիւր բարձունքի համար: Քաշուեցանք համաձայն վերին հրամանատարութեան ծրագրին, չատ ծանր կորուստներ պատճառելէ վերջ թշնամի ուժերուն: Այժմ կեդրոնացած ենք Կրամոս լերան վրայ: Բազմաթիւ դժուարութիւններ կան մեր առջեւ: Պէտք է կռուինք անդուլ անդադար: Մեզմէ կախում ունի Կրամոս լեռը դարձնել դերեզման միապետական – ֆաշականութեան համար: Ամուր բռնեցէք հրացանը»: Կ'ըսուի թէ 90.000 կանոնաւոր զինուորներ կը կռուին 11.000 ապստամբներու դէմ:

25 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ վերջին փոթորիկներէն, որ չատ ծանր վնասներ պատճառած է ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, մասնաւորապէս Պրէսթ, Պոռուօ, Տիժոն եւայլն: Բազմաթիւ նաւարեկութիւններ Մանչի բացերը: Փոթորիկը եւ անձրեւը վճասուցին Անգլիոյ հունձքերուն մէկ մասը:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը խստօրէն գործադրելով նոր օրէնքները, կնքեց Պուքրէշի Նոթր Տամ տը Սիոն միաբանութեան բոլոր չէնքերը, բացի մայրապետներու սեռեակներէն: Կր կարծուի թէ բորոն ալ պիտի վտարուին ուրիշ Ֆրանսացիներու հետ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեգիրները.—

ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ամաս.— 1200 ֆրանք, Լէ Մին Միք.— 650, ՕՊԸՆԱ, Աչճ.— 2400, ՆԻՄ, Քան.— 2350, ՓԱՐԻԶ (14), Ունճ.— 1200, ԼԻՈՆ Պաղ. 2000, ՎԻՐՈՖԼԷՅ՝ Շամ.— 1200, ՎԻՐՈՖԼԷՅ՝ Տող.— 1200, ՇԱՎԻԼ՝ Սար.— 1200, ՄԷՕՏՈՆ՝ Պետ.— 1200, ՇԱՎԻԼ՝ Քարաօղ. 650, Եղիազ. 650, ՓԱՐԻԶ (15) Թրւֆֆ. 1200, ՓԱՐԻԶ (13)՝ Շամ. 1200, ԿԱՐՏԱՆ՝ Պետ. 1200, Ցովհ. 1200, Անթո. 1200, ՓԱՐԻԶ (17)՝ Պէր. 1200, ՄԱՐՍԷՑԼ՝ Մերճ. 2500, Մերիկ. Թիւ 1010 —1015, ՆԻՄ՝ Գավ. 800, Պ. ՕՏՏՕ՝ Գործ. Ցուլիսը: ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ Ուզ. հազար, Դաւ. 1500, ԼԻՈՆ՝ Ալվ. 600, ՓԻԻ ՏԸ ՏՈՄ Քէչ. 650, ՄԱՐՍԷՑԼ՝ Թէրզ. հազար, ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ Իվէք. 3000, ՎԵՆՍԷՆ՝ Ասլ. 1200, ՊՈՄՈՆ Թել. Ցուլիսի հաշիւը, ՔԱՎԱՃՕՆ Աչճ. 650, ՄԱՐՍԷՑԼ Թուա. 1200 ֆրանք:
ՓԱՐԻԶ (17)՝ Խան. 1200, ԱՏՏԻՄ ՍՊԻՊԱ Քէչ. հազար ֆրանք:

ԱՐՍԼԱՆՊԷԿՅԱՆ Յակոբ Ադամեան (Ամիէն) յանուն իր հայրենակիցներուն խմբագրութեանս ուղղուած նամակով մը դառնօրէն կը գանգատի թէ Ռուբէն Տէր Մարտիրոսեան, հայր վեց զաւակներու, որ 1915ին Տէր Զօրի մէջ կորսնցուցած էր ամբողջ ընտանիքը, իսկ ինք աքսորէն վերադառնալէ վերջ կռուած էր քէմալականներուն դէմ, Մարսէյլի մէկ հիւանդանոցին մէջ մեռած է առանց հաղորդութեան եւ թաղուած առանց հայ քահանայի:

Անշուշտ Մարսէյլի Կրօն. ժողովը պիտի բացայայտէ լուսաբանել խնդիրը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Տարօն – Սալնոյ Զօրի Հայր. Միութեան, 22 Օգոստոս, կիւրակին առ – բոյշ օրը, Պէլվէհէրի օդաստան եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սկսնք Ամառէ:

Կը նախագահէ Հայրենակից Ք. ԿԱՐԱՊԵՏ – ԵԱՆ: Կը խօսի Հայրենակից Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ:

Ձաւեշտ մը, « ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ »:

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն, անակնկալներ եւ բնաիր նուագ: Մուտքը ազատ է:

Տէսիւն.— Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն իր խորին գաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի ցաւալի մահուան առթիւ՝ իր տիկնոջ, զաւակներուն ու բոլոր ընտանեկան պարագաններուն:

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԸ, մայր հինգ անչափահաս զաւակներու, որոնց ամէնէն փոքրը չորս տարեկան է, կը փափաքի այս վերջինը տալ հոգեզաւակ անոր որ պիտի ուզէ նաեւ ստանձնել կնքահայրութիւնը: Դիմել Ե.ի «Ցառաջ»ի միջոցաւ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ քնիկ Քէսապցի Յակոբ Թան – Թանեանը, հօրը անունը՝ Իսպիր, որ Քէսապէն Ֆրանսա գաղթած է 1927ին, եւ մինչեւ 1939 ապրած Մարսէյլի շրջանը: Հինգ հասցէներ ունէր Մարսէյլի մէջ: Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Լիոնի Ֆր. Կապոյտ Խաչի վարչութիւնը հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Գէորգ Համբարձումեանի որ Կ. Խաչի կողմէ տրուած պարահանդէսին եկեղեցական սպառուած պաղպաղակին փոխարժէքը ՆՈՒԻՐԵՑ Կ. ԽԱՉԻՆ:

Նմանապէս իր շնորհակալութիւնը Այրի Տիկին Փառանձեմ Ճիվէլէկեանի որ ապրոյժօրէն ստանձնեց պարահանդէսին սպառուած թերթանոյշի պատրաստութիւնը:— (Կնիք)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի, Ամառուածածնի տօնին, յետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Մարսէյլ, Փրատոյի եկեղեցին, Տիկին ԲԵՐՐՈՆ ՓԻՐԱՆԵՄԱՆի (ծնեալ Ա.թմաճեան) մահուան քառասունքին առթիւ: Սգակիր ամուսինը՝ Շաւարշ կը հրաւիրէ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

Օր. ՍՐԲՈՒՀԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Ամուսնացած
Կնքահայրութեամբ ընկեր Ց. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի
1 Օգոստ. 1948 Ալֆորվիլ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Միութեան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Այրի Տիկին Համասփիւռ Ցարութիւնեան, Տէր եւ Տիկին Պարոյր Ցարութիւնեան եւ զաւակները Ռուբիկ եւ Նորիկ (Ամերիկա), Տիկին Սեդա (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ս. Գասեան (Ամերիկա), ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աղգականին՝

Պ. ԱՐՏԱՇԷՍ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆի

որ տեղի ունեցաւ Օգոստոս 8ին, իր բնակարանին մէջ, սրտի տագնապէ:

Թաղումը կը կատարուի այսօր, չորեքշաբթի ժամը 2.15ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը, 50bis, rue de Crimée, Paris métro Botzaris:
Ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէոնի գերեզմանատունը:

Մանաւանդ մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ եւ շրջանի հայութեան կը ծանուցանենք թէ 15 Օգոստոսի կիրակին 69 բիս Լուի Պլան Ս.Ամառուածածնի մատուռն մէջ հանդիսաւոր Մ. պատարագ կը մատուցուի, վերափոխման տօնին առթիւ: Կը մասնակցի երգչախումբը երգեհոնով: Խաղողօրհնէք եւ մատաղաբաշխութիւն ըստ ընկալեալ սովորութեան:

Պաշօճևաւ կ'ուզուի

Հայ վաճառատան մը մէջ աշխատելու համար հաչուապահութեան տեղեակ կարող պաշտօնեայի մը պէտք կայ:

Լաւ վճարում եւ մշտական գործ: Հեռաձայնել Central 93 – 75:

Գործատուրուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերարերեալ կարեր: Փարիզի արուարձաններէն դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի:

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն մէն – ժիւլիէնի մէջ, բացուած է
ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒԻ ԴՂԵԱԿ

Իրրեւ խաղալ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան: Ամէն հանգստուէտ միջոցներ ապահովուած են: Գեղատեսիլ դիրք եւ օդաստուն ծառախիտ մեծ պարտէզ:

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien, Marseille:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿի ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆի ՄՈՐԹի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Զեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անդամ մը այցելել, մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՑԼ Հեռաձայն D. 06–40

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 12 Août 1948 Հինգշաբթի 12 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4606—Նոր շրջան թիւ 1025 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴ ՄԸ ՀԵՏ

— Հայ. եկեղեցին չի՞ հետաքրքրեր ձեզ։ Ուշադրութեամբ կը հետեւիմ, բայց բան մը չեմ դներ։ Լո՞ւր չունիք անցուդարձէն, թէ լուռ մնալու պատճառներ ունիք։

= Կարելի՞ է անտեսել հանրային կեանքի որեւէ երեւոյթ։ Մանաւանդ արտասահմանի մէջ, ուր այնքան խախուտ են ինքնապաշտպանութեան միջոցները։ Ձեր ակնարկը մեր դաշտութիւնն կամ առանձնապէս Փարիզի՞ մասին է։

— Թէ Ֆրանսայի համար, թէ Ֆրանսայէն դուրս։ Բազմաթիւ խնդիրներ կան որ կը հետաքրքրեն հանրութիւնը։

= Աւելի լաւ պիտի ըլլար զատ – զատ հարցնել, որպէսզի կարենայինք որոշ պատասխան տալ իւրաքանչիւր հարցի։

—Գիտէ՞ք թէ ինչու Մոսկուա չգնաց կաթող. նուիրակը, հակառակ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին կրկնակի հրահանգներուն։

= Արտաւազդ արք. բացատրած էր պատճառը, — անցագրի խնդիր, առողջական վիճակ։

— Դիւանագիտական պատրուակներ են ատոնք։ Բուն պատճառը շատ աւելի խոր է, քան պիտի դիտել կուտային ուրիշ թերթեր։

= Մենք տեղեկութիւնն չունինք այդ դաշտնիքներէն։ Հետեւաբար, ոտիպոտած ենք վերապահութեամբ ընդունիլ այս կամ այն հրատարակութիւնը։

— Մեզք որ հետու կը մնաք Փարիզի ժամանակներէն։ Լաւն ալ, դաւն ալ այն տեղէն կ'իմանաք։ Մէկ բառով ըսեմ որ խախտած է կաթող. պատուիրակին դիրքը։

= Դեռ երէկ էր որ դիմում մը ունէր։ Բեմէ բեմ կ'առաջնորդէին, չթախտուր մը անհետանէր։ Տնտակ մը հոմանի, մանաւանդ հանդիսաւոր պարագաներու մէջ...

— Այդ օրերը անցան։ Այն ատեն պէտք ուներ բերնին մածուն քսելու։ Մանաւանդ որ, ներկայ դաշտի հազանակութեան բեռը կար։ Փառքի օրերը անցան, հիմա ծախքի տոմարները կը պրպտեն։

= Անշուշտ Ներկայ դաշտի, Հայկ. Դատի հանձնարարներն ալ պիտի քննեն, լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը։

— Դո՛ւ միայն կաս յերուսաղէմ։ Այդ հանձնարարները պետական դաշտնիք են։ Հարցը կաթող. պատուիրակի ծախքերու մասին է։ Կ'ըսեն թէ մէկ միլիոն ծախսուած է մինչեւ այսօր։ Ամսականըմիջին հաշուով 30.000 Ֆրանք։ Բանկային յոդերը ծանր գտնելով այս բեռը, ճար մը կը փնտռեն...

= Միայն դրամական – հաշուական հոգե՞ր են որ սեւ տեսնել կուտան ամէն բան։

— Իմ դիտցածս այսքան է։ Թերեւս աւելի լուրջ պատճառներ կան։ Դուք ալ հետաքրքրուեցէք, անշուշտ աւելին կ'իմանաք։

= Ի՞նչ օգուտ աւելին դիտնալէ։ Ի վերջոյ այս պիտի ըլլար ելքը։ Էմիտածնի նշանակած «լիազօրները» անխոցելի էին ցոլչուի կը ծառայէին որոշ նպատակներու։ Փոքրիկ ընդդիմութիւն մը, տարբեր տեսակէտ մը անմիջապէս կը ճեղքէ ճակատը։

— Շատ բան չեմ հասկնար այդ ակնարկներէն։ Եթէ չեմ սխալիր, ուրիշ վէրքեր կ'ուզէք մատնանշել։

= Ե՛ւ տեղական, ե՛ւ ընդհանուր վէրքեր։ Բայց ոչ այսօր։ Կ'ուզէինք ստուգել կարդ մը տեղեկութիւններ, աւելի բաց խօսելու համար։

— Ինչո՞ւ բան մը չգրեցիք, երբ կաթող. պատուիրակը կարգալոյծ կը հռչակէր Մարսէյլէն Ամերիկա հրաւիրուած խեղճ քահանայ մը, յանուն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին։ Առանց լսած ըլլալու դատապարտեալը...

= Պարզապէս անոր համար որ ոչ միայն ապօրէն, այլեւ ծիծաղելի էր այդ իշխանաւոր պաշտօնէին ձեռնածութիւնը։ Ժամանակաւոր առաջին վիրաւորը չէ այս։ Վճիռը։ Դժբախտաբար առաջին վիրաւորը չէ այս։ Օրինակ, քահանայական թեկնածուներ կան Մարսէյլի մէջ, քանիցս դիմում կատարուած է, բայց սէյլի մէջ, քանիցս դիմում կատարուած է, բայց կաթող. պատուիրակը միշտ կը ձգձգէ ձեռնադրութիւնը։

— Անշուշտ պատճառներ ունի վարանելու կամ յետաձգելու։ Թերեւս քննութիւն կը կատարէ։

= Այդ ի՞նչ քննութիւն է որ չի վերջանար ամիաներէ ի վեր, անորոշութեան մատնելով թեկնածուներն ու հաւատացեալները։

Շ.

Ժ. Ողիմպիականին քաղաքական խաղերուն արդիւնքները

ԼՈՆՏՈՆ, (Յատաջ).— Շաբաթ, 7 Օգոստ. վերջ դուաւ համաշխարհային Ժ. Ողիմպիական մրցումներու ըմբշական խաղերուն (աթլէթիսմ) քաժինը։ Ինչքան ալ միւս խաղերը հետաքրքրական ըլլան, կասկածէ վեր է, որ ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը ամէնէն աւելի «աթլէթիսմ»ին է, որ կապուած է Ուրեմն թնաւ զարմանալի չէր տեսնել այն ծովածաւալ բազմութիւնը, որ լեցուցած էր Ուէմպլիի «Էմփայր Սթատիում»ը, Լոնտոնի ամենամեծ մարզադաշտը։

Պարզապէս աչքի հաճոյք է տեսնել այնքան հոծ բազմութիւն մը, որ մէկ անձի պէս կ'ուրախանայ, կը տխրի, կը բացագանչէ, երբ իր սիրած մարզիկներէն մէկն ու միւսը յառաջ կ'անցնի, ետ կը մնայ, կամ դեռին կ'իյնայ։

Շաբաթ օրուան խաղերը կրկնապէս չահեկան էին, որովհետեւ վերջին օրն էր եւ բոլոր մրցումներն ալ փինալներ էին։ Թերեւս աւելորդ չըլլայ նկարագրել, թէ ինչպէս տեղի կ'ունենայ ամէն մէկ մրցումին մրցանակաբաշխութիւնը։ Մանաւանդ չհնուած տախտակէ բարձրանդակի մը վրայ կը բարձրանայ առաջին հանդիսացողը, անոր աջ կողմը՝ երկրորդը, իսկ ձախ կողմը՝ երրորդը։ Օրուան նախագահը, կամ մատնաւոր անձնաւորութիւն մը կը յանձնէ անոնց նշանները, եւ մինչ այդ երեք մարզիկները իրենց դէմքը կը դարձնեն դէպի Ողիմպիական անչէջ հուրը, նուագախումբը կը նուագէ առաջին եղող մարզիկին ազգային երգը։ Ամբողջ ժողովուրդը ոտքի կը կանգնի ներու ազգային դրօշներուն որոնք կը ծածանին Ողիմպիական հուրին եռեւը, բոլորէն բարձր։ Մէջտեղը՝ առաջին եղող ազգին դրօշակը, բարձր եւ մեծ, երկու կողմերը՝ երկրորդ եւ երրորդ եղող ազգերուն դրօշները, քիչ մը աւելի ցած եւ վար։ Այս արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ ամէն մէկ վազքէ կամ որեւէ մրցումէ ետք։

« Աթլէթիսմ»ի բաժնին վերջաւորութեան առթիւ հոս կը ներկայացնենք առաջնութիւնն չահող ազգերուն եւ անձերուն ամբողջական ցանկը.—

100 մեր վազք, առաջին՝ Տիլլերտ (Մ. Նահանգներ) 10.3 երկվայրկեան։ 200 մեթր վազք, առաջին՝ Քաթթըն (Մ. Նահ.) 21.1 երկվ.։ 400 մեթր վազք, առաջին՝ Ուինթ (Ճամայիքա) 46.2 երկվ.։ 800 մեթր վազք, առաջին՝ Հուլթֆիլտ (Մ. Նահ.) 1 վայրկ. 49.2 երկվ.։ 1500 մ. վազք, առաջին Էրիքսէն (Շուէտ) 3 վ. 49.8 երկվ.։ 5000 մ. վազք, առաջին Րէյֆ (Ֆինլանտա) 14 վ. 17.6 երկվ.։ 10.000 մ. վազք, առաջին Զաթօփէք (Չեխոսլովաքիա) 29 վ. 59.6 երկվ.։ 110 մ. արգելարշաւ, առաջին՝ Քօքըրան (Մ. Ն.) 51.1 երկվ.։ 50 քմ. քալել առաջին Լէտունկրէն (Շուէտ) 4 ժամ 41 վ. 52 երկվ.։ Բարձրութիւն ցատկել առաջին Ուինթըր (Աւստրալիա) 1.98 մեթր.։ Երկարութիւն ցատկել առաջին Սթիլ (Մ. Ն.) 7.825 մեթր։ Ձողով բարձրութիւն ցատկել առաջին Սմիթ (Մ. Ն.) 4.30 մեթր։ Գունդ նետել, առաջին Թօմսըն (Մ. Ն.) 17.12 մ.։ Սկաւառակ նետել առաջին Քոնոլլինօ (Իտալիա) 52.78 մեթր։ Գեղարդ (նիզակ) նետել առաջին՝ Րօթաւաարա (Ֆինլանտա) 69.77 մեթր։

100 մեթր վազք (կիներու) Պլանքըրս Քօյն (Հոլանտա) 11.9 երկվ.։ 200 մ. վազք (կիներու) Պլանքըրս Քօյն (Հոլ.) 22.4 երկվ.։ 80 մ. արգելարշաւ (կիներու) Պլանքըրս Քօյն (Հոլ.) 11.2 երկվ.։ Հեռաւորութիւն ցատկել (կիներու) Կեարմաթի (Ճամայքա) 5.695 մեթր։ Գունդ նետել (կիներու) Օսթերմէյէր (Ֆրանսա) 13.75 մ.։ Նիզակ նետել (կիներու) Պօմ (Աւստրիա) 45.57 մ.։ Սկաւառակ նետել (կիներու) Օսթերմէյէր (Ֆրանսա) 41.92 մ.։ 400 մ. դրօշարշաւ (կիներու առաջին Հոլանտա (47.5 երկվ.)։ 400 մ. դրօշարշաւ (այրերու) առաջին Անգլիա (41.3 երկվ.)։ 1600 մ. դրօշարշաւ (այրերու) առաջին Մ. Նահ. 3 վ. 10.4 երկվ.։ 10.000 մ. քալել (այրերու) առաջին՝ Միքաէլսըն (Շուէտ) 45 վ. 13.2 երկվ.։ Մարաթոնի վազք՝ առաջին Քապրօա (Աբժանթին) 2 ժամ 34 վ. 51.6 երկվ.։

ՇԱՐՔԻ

Մոսկուայի պայմանները ճոռ բանակցութեանց համար

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՄԵՆ ԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

Անգլեւսաքսոն մամուլին տեղեկութեանց համաձայն, Ա. Միութիւնը հետեւեալ պայմանները առաջարկած է, Պերլինի պաշարումը վերցնելու համար.—

1.— Զինջել արեւմտեան մասը Պերլինի մէջ. տրպէզի արեւելեան կամ ռուսական մասը պարծանուի քաղաքին բոլոր շրջաններուն մէջ։

2.— Անահմանակով յետաձգել այն ժողովը որ պիտի գումարուի Ֆրանքֆուրթի մէջ, յառաջիկայ սեպտեմբերին՝ եւ ուր անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան հրամանատարները պիտի խորհրդակցին արեւմտեան Գերմանիոյ նախագահներուն հետ, խորհրդարան մը եւ կառավարութիւն մը հաստատելու համար։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, երեք արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները իրենց կառավարութեանց հաղորդած են այս առաջարկները եւ հրահանգի կը սպասեն։

Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ երեք դաշնակիցները կրնան ընդունիլ առաջին պիղումը, պայմանաւ որ երաշխիքներ տրուին թէ՝ ամբողջ Պերլինի մէջ արեւելեան մասը պիտի գործածուի չորս պետութեանց հսկողութեան տակ։ Այս պայմանը պիտի դրուի անոր համար որ Ա. Միութիւնը բոլորովին ազատ չըլլայ իր տպած մասքերով ողողելու հրապարակը։

Գալով երկրորդ առաջարկին, դարձեալ Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ երեք պետութիւնները այնքան յառաջ տարած են արեւմտեան Գերմանիոյ պետական կազմակերպութեան գործը որ, դժուար է յետաձգել խորհրդարանի կազմութեան ծրագիրը։ Հաւանական է որ կարգ մը խոստումներ տան Ա. Միութեան, անոր կասկածները վերատելու համար։

Կ'ըսուի թէ Գ. Մոլոթով կ'ընդդիմանայ որ խորհրդային մասքին գործածութիւնը ենթարկուի չորս պետութեանց հսկողութեան։ Իր կարծիքով, ատիկա պիտի ըլլայ միջամտութիւն մը Ա. Միութեան ներքին գործերուն դէմ։

★ Վարչապետն կը հետադրեն թէ Սթալին հետեւեալ վեց հիմնական պայմանները դրած է, որեւէ բանակցութեան համար,—

1.— Տնտեսական միութիւն Գերմանիոյ։ 2.— Ապառաժ քաղաքական կարգադրութիւն։ 3.— Ա. Միհսկողութեան։ 4.— [illegible] 5.— Միատեսակ դրամ հաստատել ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։ 6.— Ճանչնալ Լեհաստանի արեւմտեան սահմանները (Ամերիկացիները վերջնական չեն նկատեր զանոնք)։

★ Փարիզի քաղաքական չրջանակներուն տպաւորութիւնն այն է թէ՝ Մոսկուայի վերջին խօսակցութիւնները այնքան ալ նպաստաւոր ելքի մը չեն յանգած եւ թէ վերջնական համաձայնութեան յոյսը հարիւրին 50էն աւելի չէ։

★ Մոսկուայէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, երեք ներկայացուցիչները նոր տեսակցութիւն մը պիտի տանեցան Սթալինի հետ, երբ վերջացնեն իրենց խօսակցութիւնները Մոլոթովի հետ։ Գաղտնապահութիւնը այնքան խիստ է որ կարելի չէ տալ որեւէ տեղեկութիւններ քաղել բանակցութեանց ընթացքի մասին։ Կը կարծուի թէ խօսակցութիւնները դեռ մէկ չաբաթ ալ պիտի քաշքշուին, եթէ ոչ աւելի։

Խորհրդային մամուլը մինչեւ հիմա լուռ կը պահէ Մոսկուայի անցուդարձի մասին։ Միայն երեքշաբթի օրն էր որ «Կոմսոմոլ Պրաւդա», բանակիչ պարագաները, խմբագրականով կը մեղադրէր արեւմտեան պետութիւնները թէ կ'անդադարէր արեւմտեանպետութիւնները թէ կ'անդադարէր Գերմանիան եւ կը յարձակուին անոր ճարտարարուեստական եւ հումի նիւթի հարստութիւնները։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ դատական իշխանութիւնը կը սպառնայ խուզարկութիւններ կատարել Նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսարանին մէջ, երկու ռուս ուսուցիչներու հարցին առթիւ որ բարդ հանդամանք ունի։ Ինչպէս գրած էինք, ուսուցիչներէն մէկը, որ Մոսկուա կանչուած էր, ամերիկեան իշխանութեանց ապաւինած է, իսկ միւսը, Տիկին Քոզլչքինա, որ կոմսուհի Թոլսթոյի քով ապաստանած էր, «փրկուելով» առաջնորդուեցաւ խորհրդային հիւպատոսարանը, Մոսկուա ղրկուելու համար։

ՊԵՐԼԻՆԻ անգլիական եւ ամերիկեան չրջաններուն վրայ 10—12 խորհրդային օդանաւեր թռչկռտեր կատարեցին երեքշաբթի գիշեր։ Մէկ չարթուան մէջ երկրորդ թռիչքն է այս։ Օգոստ. 5ին ալ 70—80 խորհրդային օդանաւեր նշմարուած էին։ Անգլեւսաքսոնները որոշեցին բողոքել։

ԲՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

(ԹՈՒՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Ա.

1920ին ապրիլ, 28 տարիները չարունակ, բոլշեւիկները, առանց երբեք ձանձրանալու, կը դառնան մեր շուրջ, ինչպէս երկիրը՝ արեւի...

Բոլշեւիկներու ամենաիւրական գործը — մեզ թաղելու այս արարողութիւնն է:

Այս ուղղութեամբ ամէնէն հանդիսաւոր ձեռքը կատարուեցաւ Երեւանի մէջ, 1923 Նոյ. 20ին: Մայրաքաղաքի պետական թատրոնի չէնքին մէջ, վերին հսկողութեանը տակ Զեկայի, 250 «Դաշնակցական պատգամաւոր»ներ խմբուեցան, իբրեւ հետ ունենալով վկայօրագրերը 3247 դաւանափոխ «Դաշնակցական»ներու:

Ալեքսանդրապոլի, Ղարաքիլիսէի, Դիլիջանի շրջանի, Ղամարլուի, Լոռիի, Ջալալ Օղլուի, Բաշգեհառնիի եւ Դարալագեազի «դաւանափոխ»ները 3247ի մէջ չէին մտներ: Այս շրջաններու «պատգամաւոր»ները ուշացած ըլլալով՝ համագումարին չէին մասնակցեր:

Ըստ «Նախաձեռնող Բիւրոյ»ի տեղեկատուութեան, յայտարարութեամբ հեռացողներէն զատ՝ շատեր հեռացած էին Դաշնակցութենէն առանց որեւէ յայտարարութեան ...

Քիչ աւելի ուշ նոյն Երեւանի մէջ գումարուեցաւ «երիտասարդ Դաշնակցական»ներու համագումարը, 80 «պատգամաւոր»ներու մասնակցութեամբ:

Համագումարները կուգային հանդիսաւորապէս լիկվիդացիայի՝ «հաշուեյարդար»ի ենթարկելու Դաշնակցութիւնը եւ զայն ընդմիշտ դերեզմանը դնելու:

Ահա այն բանաձեւը, որ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ 1923 Նոյեմբեր 20ի համագումարին կողմէ.—

«1.— Լիկվիդացիայի ենթարկել Հ. Ց. Դաշնակցութեան բոլոր կազմակերպութիւնները Յաստանում:

«2.— Հաստատել դաւառական եւ շրջանային կոնֆերանցիաների որոշումները Դաշնակցական տեղական կազմակերպութիւնների լիկվիդացիայի մասին:

«3.— Առաջարկել Ադրբէջանի, Վրաստանի եւ Լեռնային Ծովակասեան ու գաղութահայ միւս վայրերում գտնուող Դաշնակցական աշխատաւոր շարքերին մեր օրինակով լուծել Դաշնակցական կազմակերպութիւնները եւ ցրել դեկավար մարմինները տեղերում:

«4.— Անվաւեր յայտարարել Դաշնակցութեան բարձր կուսակցական մարմինների կողմից արուած կուսակցական մանդատներն ու յանձնարարութիւնները:

«5.— Վճռական կերպով արդիլել Հ. Ց. Դաշնակցութեան արտասահմանում գտնուղ բարձր դոյն մարմիններին՝ հրապարակ դալ կամ յայտարարութիւններ անել Հայաստանի կազմակերպութիւնների անունից:

«6.— Սոյն որոշումները ուղարկել Բ. Ինտերնացիոնալի միջազգային բիւրոյին ի գիտութիւն:

«7.— Դնել մեր բոլանդակ ուժերը միջազգային բանուորդիւղացիական յեղափոխութեան եւ նրա մարտական չտար Գ. Կոմինտէրնի տրամադրութեան տակ եւ լինել պատրաստ նրա դեկավարութեամբ պաշտպանելու հոկտեմբերեան մեծ յեղափոխութիւնը եւ նրա ծնունդ խորհրդային իշխանութեան նուաճումները բոլոր հակայեղափոխական ուժերից եւ վտանգներից, լինեն նրանք դրսից թէ ներսից» (տես «դիտական-գրական» «Արեգ»ի (դաւանափոխ) թ. 2, 1924):

Միայն այս համագումարներով բոլշեւիկնեբը չգոհացան (որովհետեւ համագումարներով Դաշնակցութիւնը հաշուեյարդարի չենթարկուեցաւ):

Երեւանի դիւահարները, ինչպէս ըսինք, յաճախապէս իրենց դրութիւններու մէջ նաեւ թաղման արարողութիւններ կը կատարէին մեր վրայ:

Անոնք նախ մեր մահը կ'աւետէին հայ ժողովուրդին, ապա կ'առնէին մեր դիակը եւ զայն կը դնէին գագաղի մը մէջ, ամուր ամուր գագաղը կը գամէին, եաքին, ինչպէս վայել է հայ քրիստոնեային, մեր դին յուղարկաւորներու հոծ բազմութեամբ կը տանէին գերեզմանատուն, հոն կը կատարէին թաղման հանդիսաւոր արարողութիւնը, ապա բուռ մը հող կը նետէին մեր վրայ, վերջին «Հոգոց»ը կ'ըսէին, պահապաններ կը կարգէին մեր շիրմի շուրջ եւ ուրախ ուրախ տուն կը վերադառնային՝ մեր հողաթումբին տախտակ մը տրտկելով հետեւեալ մակագրութեամբ,— «ԱՍՏ ՀԱՆԴՅԻ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»:

Սակայն հազիւ տուն հասած՝ լուր կը հասնէր բոլշեւիկներուն, որ «Ղազարոս»ը մէկէն ելած է իր գերեզմանէն, սարսափի մատնած պահապանները եւ ողջ առողջ պտոյտի ելած դէպի Հայոց Աշխարհը՝ իր եաեւէն գրեթէ համայն հայութիւնը տանելով ...

Այս լուրը առնելով՝ բոլշեւիկները նորէն կը թաղէին մեզ, մեռած կրկին յարութիւն կ'առնէինք, եւ այսպէս անվերջ, 28 տարիներ չարունակ, 1920–էն մինչեւ այսօր:

Տարիներ առաջ եղերաբախտ բանաստեղծը՝ Եղիշէ Չարենց՝ որուն վիճակուած էր Զեկայի դնդաններուն մէջ իր վերջին շունչը փչել, զրահան կտորի մը մէջ — «Հանդուցեալ Պարոնը կամ Պարոն Հանդուցեալը» խորագրին տակ — թաղման եւ յարութեան այս «առեղծուած»ը հետեւեալ ձեւով կուտար.

«Այս անգամ արդէն տպաւորութիւնս այն էր, որ ես հանդիպում եմ մեկին, որին տարիներ առաջ տեսել եմ դագաղում (այս եւ հետագայ բոլոր ընդգծումները իրմէ՝ Չարենցէն.— «Ց.») ... Պարզ՝ տպաւորութիւնս այն էր, որ ես, չգիտեմ երկնային ինչ դարմանալի հրաշքով, հանդիպում եմ ահա մի ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՆՋԵՑՏԱԼԻ, այսինքն ոչ թէ կենդանի նոյնացեալի, այլ աւելի ճիշդ կը լինէր ասել՝ մի յարութիւն առած հանդուցեալի, որին ես ինքս սեփական աչքերով տեսել եմ դագաղում կամ ճանապարհ եմ դրել մինչեւ գերեզմանատուն, եւ նոյնիսկ, մի բուռ հող էլ ինքս եմ ցանել վրան՝ «Հոգու հանդստութեան համար», ինչպէս ընդունուած է այդ ընել... եւ ահա յանկարծ, այսքան անսպասելի կերպով նկնում է դէմս նա, այդ հանդուցեալը, ոնց որ գետնից կամ պատից բուսնելով ...» («Խորհրդային Հայաստան», 5 Ապրիլ 1925):

Տարբեր բառերով նոյնը կը վկայէր 70 հատորնոց «Մեծ խորհրդային հանրագիտարան»ը:

«Դաշնակցութեան» նուիրուած դլուխը. ան կը փակէր հետեւեալ «հոգոց»ով.—

«Ընդհանրապէս չինարարութիւնը Հայաստանի մէջ, արմատէն պոկելով դրամատիրութիւնը երկրին մէջ, մահացու հարուած կը հասցնէ դաշնակութեան» (20րդ հ., էջ 531):

Իսկ «Հայկական Հարց»ին նուիրուած դլուխը կէսօրէն վերջ երբ Մարսէյլի սալայատակները սկսան խաշիլ, ու ես ալ խաշեցայ, առի պայուսակս ու նետուեցայ հանրակառք մը, որ առաւ տարաւ կարտան:

Լաւ էր, որ այս սիրուն քաղաքը ունեցեր է իր ուրախ եւ տխուր պատմութիւնները: Որպէսզի աւելի լաւ տեղեկանայ իրականութեանը, մին մինակ կը սկսիմ քալել փողոցներուն մէջ: Ցանկարծ երկու անծանօթ աչքեր կը ժպտին դէմս:

— Ճանչցա՞ր, կ'ըսէ հանդարտօրէն խօսակիցը, զոր կը ճանչնամ ու չեմ ճանչնար:

Կը նայիմ: Կը նայի ինձ ալ ինծի: Տարիներու յառաջացումը ձիւնափոխած է գլուխը: Ճակտին վրայ կնճիռներ, ու մազերուն մէջ ճերմակ թելեր կը տեսնուին: Կ'երկմտիմ:

— Ուրեմն չճանչցար, կրկնեց խօսակիցս միշտ ժպտուն:

— Ի՞նչպէս թէ չճանչցայ: Ա. Մ.ը չէ՞ս:

— Ճիւի ճիշդ մատդ վէրքին վրայ դրիր:

— Բայց այդ որքան փոխուեր ես:

— Օտարութեան դառնութիւնները ոչ միայն կը փոխեն մարդս, այլ անճանաչելի անդամ կը դարձնեն: Բայց լաւ է չխօսինք: Ի՞նչպէս ես տեսնեմ:

— Բաւական լաւ: Եկեր եմ քիչ մը օդ ու արեւ ծծելու ...

Հազիւ քանի մը վայրկեան, բարեկամս կը մեկնի աշխատանքի տուիչին ճայնէն

Ահա դարձեալ կը մնամ մինակ:

Մէկ դէպի վեր, մէկ դէպի վար, վերջապէս կը հասնիմ Հայաստան Թաղը:

Փողոցին ծայրը, բլուրի մը վրայ կը կենամ: Աբեւը ճիշդ երկինքին պատչն ելեկտրական չահի մը պէս կախուեր է: Եթերին մէջ ոսկի փոշիներու պար մը կը գտնայ: Տաք, տաք, տաք: Հողը կ'եփի կարծես: Ծառ ու ծաղիկ վառարանի մը մէջ նետուած փայտերու պէս կը ճարճատին: Բայց ամէնէն գեղեցիկը ծղրիթներու ներդաշնակ մեղեդին է, որ կը լսուի քիչ մը ամէն տեղերէ:

Լուռ, օձիք ու վողկապ մէկ կողմ նետած՝ կը սկսիմ յառաջանալ: Ճամբուն վրայ խումբ մը մանուկներ աչքկապուկ կը խաղան: Կը նայիմ: Ամէն մէկու շրթունքին վրայ հայկէն բարբառն է որ կը հոլովուի: Ուրախութենէս սիրտս կը սկսի թրմռալ: Կը մօտենամ եւ, ձեռքս մէկուն ուսին դնելով կը հարցնեմ:

— Աղուոր տղայ, անունդ ի՞նչ է:

— Րաֆֆի է, պարոն:

Ու յանկարծ, ամէնը մէկէն կը շրջապատեն զիս:

Կը նայիմ: Աբեւէն այրած դէմքերուն վրայ կը տեսնուին սեւ ու անոյշ աչքեր: Այտեր կարմիր եւ լեցուն: Մազեր գանդուր եւ խնամուած:

Առնակուրդի Յաւակներ

Ա.

Սիրելի Վահէ.— պատերազմէն վերջ, առաջին անդամ ըլլալով արձակուրդի ելեկտրական հոսանքը առաւ զիս Փարիզի դիրկէն ու տարաւ Հարաւային Ֆրանսայի կապոյտ երկինքին տակ: Հարաւային Ֆրանսայի կապոյտ երկինքին տակ: Հազիւ ոտքս դրած Մարսէյլի կայարանը, յանկարծ տեսայ, որ արեւը չէկ աղջկան մը պէս հերթական, եկաւ ու վաթթուեցաւ ինծի: Լուռ եւ ամօթխած, պահ մը այդպէս մնացի: Ցետոյ չեմ գիտեր ինչպէս, ես ալ իմ կարգին ուժով մը զրուեցայ իրեն:

Դեռ երէկ, Փարիզի մայթերուն վրայ այս կարգի տեսարաններուն կատաղի թշնամի, այսօր համակերպող, ծոյլ կուտայի որ այս չէկ աղջիկը իր ոսկեզօծ շրթները քսեր եմ մատս այտերուս: Այսպէս դեռ երկար պիտի մնայի, եթէ դիմացս կեցող բեռնակիր ծերունին իր հասակը չցցէր ղէմս:

— Ի՞նչ կ'ուղէք, ըսի յօնքերս պռտտած:

— Սիվլանտիա պանդոկի սպասաւորներէն եմ: Պաշտօնս վարձակալներ ճարել է: Եկէք առաջնորդեմ ձեզ, չատ դոհ պիտի մնաք:

— Վայ անպիտան, մրթմրթացի քթիս տակէն, կարժէ՞ր որ առոր համար ամհանգիստ ընէիր զիս:

Հասկցաւ թէ ոչ, չեմ գիտեր: Բայց տեսայ որ, մարդը ժպիտ մը դէմքին՝ ձեռքը երկարեց պայուսակիս:

— Ձգէ, ըսի քիչ մը սրտնեղած: Ձգէ որ ես իմ արեւիս քով մնամ: Ես պանդոկի պէտք չունիմ:

Այս անգամ, բեռնակիրը ինք յօնքերը. պռտտած՝ հեռացաւ դինաց:

Կչտացած Մարսէյլի արեւին դղուանքներէն, երբ կը պատրաստուէի մեկնիլ քարափէն, յանկարծ տեսայ դրչի եղբայրս Մ. Թաշճեանը, որ վազելով կուգայ:

— Ուշացեր ես, սիրելիս, ուշացեր: Այլեւս քեզի պէտք չունիմ: Ես արեւիս հիւր պիտի ըլլամ, արեւիս:

Ժպտեցաւ, յետոյ, դիս սիրաչահելու ձեւով ձեռքը նետեց ուսիս:

— Քալէ, հոգիս, այս արեւին ճառագայթները իմ սենեակիս մէջ ալ կրնաս գտնել: Քեզ կը մատպիտենամ որ վերմակներդ: Երբ դուռը բացաւ, տեսայ որ արեւին ոսկի ճառագայթները կարմիր նետեր պէս զամուեր են աչ ու ձախ: Փարիզի օդէն առած ոսկորներս, այդ օր, առաջին անդամ ըլլալով աղուոր մը տաքցան:

Կէսօրէն վերջ երբ Մարսէյլի սալայատակները սկսան խաշիլ, ու ես ալ խաշեցայ, առի պայուսակս ու նետուեցայ հանրակառք մը, որ առաւ տարաւ կարտան:

Լաւ էր, որ այս սիրուն քաղաքը ունեցեր է իր ուրախ եւ տխուր պատմութիւնները: Որպէսզի աւելի լաւ տեղեկանայ իրականութեանը, մին մինակ կը սկսիմ քալել փողոցներուն մէջ: Ցանկարծ երկու անծանօթ աչքեր կը ժպտին դէմս:

— Ճանչցա՞ր, կ'ըսէ հանդարտօրէն խօսակիցը, զոր կը ճանչնամ ու չեմ ճանչնար:

Կը նայիմ: Կը նայի ինձ ալ ինծի: Տարիներու յառաջացումը ձիւնափոխած է գլուխը: Ճակտին վրայ կնճիռներ, ու մազերուն մէջ ճերմակ թելեր կը տեսնուին: Կ'երկմտիմ:

— Ուրեմն չճանչցար, կրկնեց խօսակիցս միշտ ժպտուն:

— Ի՞նչպէս թէ չճանչցայ: Ա. Մ.ը չէ՞ս:

— Ճիւի ճիշդ մատդ վէրքին վրայ դրիր:

— Բայց այդ որքան փոխուեր ես:

— Օտարութեան դառնութիւնները ոչ միայն կը փոխեն մարդս, այլ անճանաչելի անդամ կը դարձնեն: Բայց լաւ է չխօսինք: Ի՞նչպէս ես տեսնեմ:

— Բաւական լաւ: Եկեր եմ քիչ մը օդ ու արեւ ծծելու ...

Հազիւ քանի մը վայրկեան, բարեկամս կը մեկնի աշխատանքի տուիչին ճայնէն

Ահա դարձեալ կը մնամ մինակ:

Մէկ դէպի վեր, մէկ դէպի վար, վերջապէս կը հասնիմ Հայաստան Թաղը:

Փողոցին ծայրը, բլուրի մը վրայ կը կենամ: Աբեւը ճիշդ երկինքին պատչն ելեկտրական չահի մը պէս կախուեր է: Եթերին մէջ ոսկի փոշիներու պար մը կը գտնայ: Տաք, տաք, տաք: Հողը կ'եփի կարծես: Ծառ ու ծաղիկ վառարանի մը մէջ նետուած փայտերու պէս կը ճարճատին: Բայց ամէնէն գեղեցիկը ծղրիթներու ներդաշնակ մեղեդին է, որ կը լսուի քիչ մը ամէն տեղերէ:

Լուռ, օձիք ու վողկապ մէկ կողմ նետած՝ կը սկսիմ յառաջանալ: Ճամբուն վրայ խումբ մը մանուկներ աչքկապուկ կը խաղան: Կը նայիմ: Ամէն մէկու շրթունքին վրայ հայկէն բարբառն է որ կը հոլովուի: Ուրախութենէս սիրտս կը սկսի թրմռալ: Կը մօտենամ եւ, ձեռքս մէկուն ուսին դնելով կը հարցնեմ:

— Աղուոր տղայ, անունդ ի՞նչ է:

— Րաֆֆի է, պարոն:

Ու յանկարծ, ամէնը մէկէն կը շրջապատեն զիս:

Կը նայիմ: Աբեւէն այրած դէմքերուն վրայ կը տեսնուին սեւ ու անոյշ աչքեր: Այտեր կարմիր եւ լեցուն: Մազեր գանդուր եւ խնամուած:

«Հանրապետարան»ը կը վակէր հետեւեալ մտերմով.—

«Դաշնակցութիւնը այժմ կը գտնուի բարոյական լիակատար քայքայումի մէջ եւ իր ազդեցութիւնը կը կորսնցնէ անդամ տարագիրը զանգուածներու վրայ ...

«Խորհրդային յեղաշրջումէն եաքը Հայաստանի մէջ, Դաշնակցութիւնը, անկասկածօրէն, դատապարտուած է վերջնական կորուստի, եւ այդ կորուստով նոր էջ մը կը բացուի «Հայկական Հարց»ի պատմութեանը մէջ» (3րդ հ., էջ 431):

Համայնավար գուշակներու այս մարգարէացումները եղած են 1926ին, ասկէ աւելի քան քսան տարիներ առաջ:

Մինչ իրողութիւնն այն է, որ Դաշնակցութիւնը նաեւ այսօր, այս մարգարէացումներէն աւելի քան քսան տարի վերջ, կազմակերպչօրէն հզօրապէս խարսխած է գաղթաշխարհի մէջ, իսկ իրրեւ մտայնութիւն՝ կ'իշխէ հայրենի երկրին ներս:

Մեր երկրի իրական վարիչը՝ 1936 Յուլիս 9ին խորհրդարար դնդակներու տակ արիւնուռայ դեւին փոխուած Ազատ Ստալեան՝ բան մը գիտէր անշուշտ, երբ խրեն բախտակից — իրմէ քիչ մը աւելի ուշ դնդակահարուած — լուսաւորութեան նախարար Դրաստամատ Սիմոնեանի կ'ըսէր.—

«Խորհրդային իշխանութիւնը կատաստրոֆի ենթարկուելու դէպքում, Դաշնակները են այն միակ ոչայ ոյժը, որը կարող է անցնել իշխանութեան դլուխը:

«Ի հարկէ, մի սրեւէ բան պատահելիս՝ ես եւ դու կը փախչենք եւ հայ ժողովուրդի տէրը կը դառնայ Դաշնակցութիւնը» («Խորհրդային Հայաստան», 1936 Հոկտ. 30):

Այս տողերը գրուած եւ տպուած են Երեւանի մէջ, ուր իշխանութիւնները անթիւ անդամներ գերեզմաններ փորած եւ բուռն ու խանդավառ դամբանականերով Դաշնակցութիւնը ամփոփած են այդ գերեզմաններու մէջ:

Հակառակ այս ամէնուն՝ Դաշնակցութիւնը կրկին ոտքի է:

(Ամբագրական «ՑՈՒՍԱՒԵՐ»էն)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Տարագիրներու ողբերգութիւնը

Փարիզեան թերթի մը թղթակիցը կը գրէ Միջին Եւրոպայէն .—

Աւստրիոյ մէջ փոխադարձ առեւտրեան զգացում մը ակներեւ է Աւստրիացի ընտանիքներու եւ տեղափոխուած անձերու (DP) միջեւ: Տեղացիները պատասխանատու կը բռնեն այս օտարականները սեւ չուկային եւ ապրուստի սղութեան համար :

Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, հարիւր հազարաւոր մարդիկ, որոնք ամէն բան կորսնցուցած են, կ'ապրին ողբալի պայմաններու մէջ: Անոնց մեծ մասը որ կը բաղկանայ Ռուսերէ, Պալթեաններէ, Ուկրայնացիներէ, Լեհերէ եւ արեւելեան այլ Եւրոպացիներէ, Նացի վարչութեան տակ արդէն ճանչցած էին, բանտի կայանները, բռնի աշխատանքը կամ աքսորը: Այդ տեղերէն դուրս եկած եւ մնած են ուրիշ կայաններու մէջ, ուր կ'ապրին տեղացի ժողովուրդին արհամարհական ակնարկին տակ: «Ֆաշական պատերազմի ոճրագործներ» կ'որակեն զանոնք: Մոսկուան եւ իր արբանեակները այս որակումը կը տարածեն որպէսզի տեղափոխուած անձերը ստիպուին վերադառնալ :

Անոնց մեծ մասը կը բաղկանայ անոնցմէ որոնք տառապած են Հուսերէն (Պալթեան ժողովուրդները, օրինակ) եւ չեն ուզեր վերադառնալ, վախնալով հալածանք: Մօտ 300.000 հոգի կ'ապրին Աւստրիոյ մէջ իբրեւ բեռ անոր վրայ: Անոնց անունդի պարկեր միեւնոյնն է ինչ որ Աւստրիացիները: OIR (Տարագիրներու Միջազգային Կազմակերպութիւնը) այնօրէն կը մտահոգի ծախքերուն եւ տեղափոխուած անձերը իրենք ալ կը վճարեն մաս մը իրենց անունդին համար: Միացեալ Նահանգները կը հայթայթեն 60 առ հարիւրը Աւստրիոյ պարէնին : Ոչ մէկ Աւստրիացի պիտի ուզէր ապրիլ այս տեղափոխուածներուն պայմաններուն մէջ: Երջանիկ են միայն անոնք որ ազգական ունին Ամերիկայի մէջ: Այն տեղափոխուած անձերը որոնք կայաններէն դուրս կ'ապրին, եւելի բախտաւոր չեն, «Ամէնէն դժդոհ աշխատանքին մէջ կը գործածուինք եւ մեր վարձած բնակարանները չափազանց սուղ են», կ'ըսէր մէկը :

Նոր տարագիրները, անոնք որ նոր արտաքսուեցան իրենց երկրէն, եւելի տաժանելի ճակատագիր մը ունին, օրինակ Եուկոսլաւները որոնք հալածուած էին Թիթոյի կողմէ: Անոնք լաւ ընդունելութիւն չէին գտներ բրիտանացիներու, Ամերիկացիներու եւ զաղթականներու միջազգային կազմակերպութեան կողմէ : Իսկ Աւստրիացիները դժուարութեամբ կը յանձնեն պարենատոմսերը մինչեւ որ չտեսնին աշխատանքի պայմանագիր մը, ինչ որ շատ դժուար է ձեռք ձգել: Հարիւրաւորներ կը հասնին Կրաց եւ անոնց արգիլուած է զաղաքէն հեռանալ մինչեւ տասը քիլոմեթր :

Ֆիզիքականէն եւելի բարոյապէս կը տառապին այս անձերը «եթէ միայն գիտնայինք թէ Աւստրիայէն դուրս, եւելի լաւ եւ ապահովկեանք մը կը սպասէ մեզի, սակայն այնքան յուսախաբութիւններէ վերջ, այլեւս վստահութիւն չունինք: Ունարայի լուծումէն ի վեր, ամէն մարդ չունչ կը քաշէ, որովհետեւ ան միշտ ճնշում կը բանեցնէր երկիր վերադառնալու համար :

Գալով տարագիրներու տեղաւորման , Անգլիան արդէն ընդունած է 48.685 զաղթական, Պելժիան 17.678, Ֆրանսան 16528, Քանատա 13.887 , Միացեալ Նահանգները 13.594, Արժանթին 6699, Պաղեստին 5824, Աւստրալիա 3636, Հոլանտա3166 եւ Պրազիլիա 2784 :

Մօտ 930.000 զաղթականներ կը մնան տակաւին Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ: Մեկնումներու ներկայ ընթացքով, մէկ դար պէտք է կայանները պարպելու համար, մանաւանդ որ մեկնողներուն տեղ անդադար նոր տարագիրներ կը խուժեն Արեւելքէն :

Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ գործատու վարչութիւնը նոր հրահանգներ ստացած է, որուն հետեւանքով կայանները զերեվաճառի երեւոյթ մը ստացած : Մինա քննութենէ կ'անցընեն դիմողները եւ կ'առնեն միայն անոնք որ տոկուն են, աշխատելու համար հանքերուն եւ դաշտերուն մէջ: Մերերուն, տղոց, կիներուն եւ մուսաւորականներուն գործ չկայ: Ընտանիքները նշանակութիւն չունին: Կը բաժնեն զանոնք: Միայն Հարաւային Ամերիկան է որ ընտանիքը ամբողջութեամբ կ'ընդունի :

Աւոր համար է որ զաղթականներուն մէջ կը բազմանայ թիւը անոնց որ ամէնէն քիչ ընդունակ են ձուլուելու եւ ամէնէն քիչ արտադրող են:

Ամէն բան կախում ունի Միացեալ Նահանգներէն որ կրնայ մեծ թիւով տարագիրներ ընդունել :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԿՈՉ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ

Վիէն, 3 Օգոստոս .— Քաղաքիս Սկաուտական յանձնախումբը նկատի առնելով սկաուտական դաստիարակութեան արժէքը իբրեւ պատնէշ նորահաս սերունդին այլասերման վտանգին դէմ, կը հրաւիրէ Ծնողները ընծայել իրենց բարոյական եւ նիւթական ամէնէն ակնածութիւնը : « Ցանձնեցէք ձեր զաւակները, եթէ կ'ուզէք որ անոնք ըլլան առակում, ազնիւ եւ ուղղամիտ քաղաքացիներ» :

Արձանագրութեան համար դիմել Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Համօ Օհանջանեան» ակումբը, կիրակի առաւօտները ժամը 10էն 12 :

Ցանձնախումբ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Այս առթիւ տասը ծպրտանքը չվերմբռնած ուխտագնացութեան թուական որոշած է 3 Հոկտեմբեր :

Անցեալ տարի ուխտագնացութիւնը անկարելի դարձաւ փոխադրութեանց միջոցներու դործադուլին հետեւանքով: Այս տարի Միութիւնս կը փափաքի մասնաւոր վայր մը տալ երթին եւ կը խնդրէ բոլոր հասարակական կազմակերպութիւններէն որոնք կ'ուզեն իրենց դործօն դերով եւ ազակցութեամբ մասնակցիլ ուխտագնացութեան , իրեն հետ յարաբերութեան մտնել նամակով , 31 Rue St. Lazare, Paris :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՆԱՀԻՏ , ԺԴ. տարի թիւ 1 Յունուար – Յունուար 1948: Հասցէ A. Tchobanian, 9 rue Say, Paris:

Աւոնց ամէնէն մեծը որ հազիւ ութ տարեկան կը թուէր, մօտենալով հարցուց .

— Հերայրի պապան կ'ուզես :

— Այո, աղուորիկ տղայ: Ձիս կ'առաջնոր – դե՞ս :

Պզտիկը լուռ, գնաց ու կեցաւ բանջարանոցի մը առջեւ, որուն վրայ կը բացուէր հասկնալի դուռ մը :

Դրան առջեւ քանի մը տիկիններ եւպարոններ : Երիտասարդ մը կը ցատքէ տեղէն աթոռ մը երկնցնելով .

— Հրամեցէք, հրամեցէք ....

Մեր կարօտն է, Հերայրի պապան, դոր քանի տարիէ ի վեր տեսած չէի: Հարց ու պատասխան : Խօսք ու պատմութիւն :

Տունը, որուն դրան առջեւ նստեր ենք, կը յիշեցնէ մեր հայրենի դիւղերը: Փողոցին երկայնքին ի վեր ծառեր ու ծաղիկներ: Հաւեր ու վառեակներ: Այսպէս, մտածելով պահ մը ներկանչինք դիմեցինք կը գտնեմ մեր երկրի սիրուն դաշտերուն մէջ՝ ուրախ, հպարտ :

Ահա յանկարծ, երդի մը անոյշ ձայնը կը բաժնէ դիս այս քաղցր երազէն : Ուշադրութիւնս կը դարձնեմ այն կողմը: Սրինդին կ'ընկերանայ ձայն մըն ալ .

«Կռուեցէք տղերք, կռուեցէք քալ քալ
Անվեհեր կանգնած թշնամոյն առաջ ....»

Պահ մը վերջ ուրիշ երգ մըն է որ խաղ կ'ելլէ մեր երկու Մկրտիչներու շրթունքին վրայ .

«Մենք անկեղծ վերաբեր ձեզ առաջարկ ունինք,
Ուխտեր ենք ծառայել երկար ժամանակ ...»

Փողոցին մանուկները դադրեցուցեր են իրենց խաղը: Յարակից դրացիներն դուրս եկած իրենց սենեակներէն, ուրախութեամբ կ'ողջունկ ղրեն այս երգերը: Ամբողջ Հայաստան Թաղը լուռ է: Բայց լռել չեն դիտեր մեր երկու Մկրտիչները .

«Կռունկ, ուստի՞ կուգաս, ծառայ եմ ձայնիդ
Կռունկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունի՞ս...»

Այս հեշտանքին մէջ պզտիկ մը վազելով եկաւ.

— Հայրիկ, Քրիստափորը մազերս քաշեց :

— Ոչ ես չեմ, պատասխանեց պզտիկը, Մուշեղն է ...

Ու փողոցը լեցուեցաւ մանուկներով: Հայատառ Թաղը, այս Հայու ձագուկներուն աղմուկէն Թաղնդ ելեր է: Եւ իմ սիրտս, Փարիզի ժխորէն հեռու, այդ օր ապրեցաւ անոյշ, շատ անոյշ կեանք մը:

ԾԱՏՈՒՐ ՊԼՊՊԼԵԱՆ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (74)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՎԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

Քանի դեռ չէին մօտեցած պալատին, երկու կոյրերը կը քալէին հաստատուն քայլերով, եւ ամենեւին յայտնի չէր, թէ կոյրեր էին իրենք. բայց երբ մօտեցան պահապաններուն ու զօրքին, այնպէս ցոյց կուտային որ կը դժուարանան քայլ փոխելու :

Զօրքերուն չուտով գլխի եւ խորտիկները ուղարկուեցան. խումբերու բաժնուած՝ անոնք այլ ժամանակ երեք երդիչները վստահ մօտեցան պալատին եւ ուզեցին ներս մտնել, բայց պահապանը արգիլեց :

— Մենք երդիչներ ենք, առարկեցին կոյր աշուղները: Կ'ուզենք երկար կեանք մաղթել թագուհիին եւ վառաբանել զայն :

— Չէ, կարելի չէ, ընդդիմացան պահապանները. մեր թագուհին կոյր երդիչներու կարօտ չէ. հեռացէք այստեղէն :

— Թող մեզ, մենք կ'ուզենք թագուհիին լուսաճաճանչ երեսը տեսնել, մեր սրտի ուրախութիւնը յայտնել, յամառեցաւ երդիչներուն առաջնդը եւ կ'ուզէր բանի ներս մտնել :

— Չեղի չըսի՞նք որ կարելի չէ, դռռաց պահապանը եւ նիզակը ճօճեց անոնց վրայ :

— Վայ, վայ, կ'ուզես սպաննե՞լ, դռռաց ծաղկաւեր դէմքով մարդը եւ քանի մը քայլ առաջ անցաւ :

Անոր ձայնը հասաւ մինչեւ պալատին դահլիճը. թագուհին լսեց եւ, խնդրին տեղեկանալէ ետք, հրամայեց ներս բերել երդիչները :

Երդիչները ներս մտան եւ սաղերը լարեցին :

— Կը տեսնե՞ս, իչխան, չչիչաց ծաղկաւեր դէմքով մարդը կոյր երդիչի ականջին. կը տեսնե՞ս Արծրունեաց օրիորդը :

— Կը տեսնեմ, Ռոսակ, մրմնջեց կոյր երդիչը, որ Անձեւացեաց Ատոմ իչխանն էր :

Անոնք սկսան երգել :

Հեղինէն չէր լսեր անոնց երգը: Ան խորին ուշադրութեամբ կը նայէր ցանցառ մազերով մարդուն վրայ: Որքան կը նայէր, այնքան կ'աւելնար իր դէմքին դժնատեսութիւնը: Ան կարծես կը ճանչնար այդ մարդը, տեսած էր զայն, բայց թէ ուր, չէր կրնար մտաբերել

Բայց երդիչները երկար չմնացին. դուրս եկան պալատէն ու երբ մտան Երազշատըի նեղ փողոցները, սկսան արագացնել քայլերնին: Կոյրերուն աչքերը բացուեցան :

— Ապրիս, Ռոսակ, ըսաւ երդիչներէն մէկը՝ Ռշտունեաց իչխանը. լաւ բան հնարեցիր, թէ չէ ով կը թողուր մեզ պալատ մտնել :

— Ի հարկէ : Պէտք էր իմանալ, թէ որոնք կայինն հոն: Ասկէ դատ Հեղինէն ալ գտանք :

— Հա, դատնք. բայց անկէ դուրս հանելն է դժուար : Այժմ Աչոտ երկաթը մեծ ուժի տէր դարձաւ, փեսայանալով Գարդմանաց հզօր իչխանին. բացի այդ Եուսուֆէն ալ օգնական զօրք ստացան, պատասխանեց Անձեւացեաց իչխանը :

— Չըմ, Եուսուֆէն օգնական զօրք, քթին տակէն մրմռաց Ռոսակը :

— Ինչ հըմ, միթէ սո՞ւտ է :

— Չէ, սուտ չէ, մենք զանոնք տեսանք արդէն պալատին առջեւ շարուած . բայց ...

— Ցետո՞յ :

— Ցետոյ այն որ անոնք մերն են, պատասխանեց Ռոսակ հպարտութեամբ :

— Ի՞նչպէս թէ մերն են :

— Զանոնք այստեղ ուղարկողը Աչոտ սպարապետի դրդումով է ուղարկած : Իսկ Աչոտ սպարապետը դիտէք արդէն որ Աչոտ Երկաթի դէմ ապստամբելու համար լեցուած է :

— Լաւ է մտածեր, ըսաւ Անձեւացեաց իչխանը :

Ապա դուրս գալով քաղաքէն, մտան ձորը, ուր իրենց կը սպասէին երեք ձիեր : Կեղծ երդիչները մէկ կողմ նետեցին սաղը, փոխեցին իրենց հագուստները եւ նստելով ձիերուն վրայ՝ մթութեան մէջ անյայտացան, մինչ բլուրներուն վրայ դեռ կը վառէին խարոյկները ու երազշատը քաղաքը կը չարունակէր ուրախանալ ..:

ԲՂԴՐԱՏ ԱՋՎԱՋԵԱՆՑ

Ելևէջներ

ՀԱՅԿ ՀՈՒՍՑ ՈՐԴԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ

Ընդ. — Ամեն անգամ որ կ՚երթամ Ֆրանսա, կը զարմանամ — ֆրանսացին ինչքա՜ն հետաքրքրասեր է, ինչքա՜ն փոխանակ է տալու, կ՚առնէ։ Ֆրանսացին ամեն բանի մասին կ՚ուզէ գիտնալ, ամեն բանի մասին կը հետաքրքրուի, ամեն բանի մասին կը խօսի։ Ֆրանսացին ամեն բանի մասին կարծիք մը ունի, ամեն բանի մասին կ՚ուզէ քննադատել։ Ֆրանսացին ամեն բանի մասին կ՚ուզէ ինքնագոհանալ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 13 Août 1948 Ուրբաթ 13 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4607–Նոր շրջան թիւ 1026 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸՆ ԱԼ ԱՅՍ

Զանազան աղբիւրներէ քաղուած տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ՝ «բարեկեցիկ» տարբերն անդամ չեն ստանար Երեւանի օրաթերթը, «Սով· Հայաստան»: Չեն ստանար՝ ամիսներէ ի վեր:

Միւս կողմէ, աւելի քան երկու տարի է «կուլտուրական» կեանքը Երեւանի եւ Արտասահմանի միջեւ: Այլեւս չենք տեսներ «հեռագրով» կամ «հեռաձայնով» ղրկուած մտաւոր թղթակցութիւններ՝ այս կամ այն «յառաջդիմական» օրկանին: Թերեւս բախտաւորներ կան տակաւին, հեռու՝ մեր տեղուոյքներէն:

Ամէն պարագայի մէջ, շատ բան փոխուած է տեսէք մը ի վեր: Փոփոխութիւն մը՝ չափազանց խորհրդաւոր: Ինչպէս բոլշեւիկեան ամէն անօրինութիւն:

Ինչպէս դիտել կուտայինք ուրիշ առիթով մը, այժմ Հայկական Սրտաբոմհամանը ունի քանի մը խեղճուկ միջոցներ՝ լուրեր ստանալու համար իր հայրենիքէն:

Առաջինն՝ «Ռատիօ Երեւան»ը (ուրբեմն այ Մոսկուան): Երկրորդ՝ ամսագիր մը, «Սովետական Հայաստան», որ կը հասնէր վեց ամիսէն (վերջերս միայն կարելի եղաւ ճարել չորս ամիսէն, Փարիզի մէջ):

Ուրիշ աղբի՞ւր:— Մոսկուայի երկու պաշտօնական օրկանները, «Փրաւտա» (կուսակցական) եւ «Իզվեստիա» (կառավարական): Այս վերջինն ալ անկանոն կը հասնի, առնէնէ մը՛ի վեր:

« Կեր եւ գոհացիր », պիտի ըսէին բարեպաշտ մարդիկ, այսպիսի պարագաներու մէջ:

Կը թուի թէ այս վարդապետութեան կը հետեւին « Հայաստանասէր »ներն ալ, քանի որ ձայն – ծպտուն չեն հաներ, այնքան այլանդակ իրողութեան մը հանդէպ:

Գոնէ լուսաբանէին թէ ինչո՛ւ չանկարծ թուլցան կապերը: Ճիշդ այն պահուն երբ տարագիր բազմութիւնները ամէնէն աւելի կարօտը կը զգան լսելու, տեսնելու, ուղղակի յարաբերութեանց:

Պատահաբար երթեւեկողներուն հասած բարեւագիրներ չեն որ պիտի յագեցնեն այդ կարօտը: Եւ ուրիշ կարօտներ:

Երկու տարուան ընթացքին 86.000 տարագիրներ հայրենիք վերադարձան, մասնակցելու համար անոր վերաշինութեան աշխատանքներուն:

Մնացողները ո՞ր աղբիւրէն լուր, հոգեւոր անունդ պիտի ստանան, երբ Երեւանի ամբեղը եւ «Սով· Հայաստան» ամսագիրը ամէն բանէ առաջ թոյն սրսկելով զբաղած են: Երբ կը յամառին հրահրել կիրքերը եւ սուտ, զարշահոտութիւն ցանել ամէն կողմ:

Ո՞ր տրամաբանութեամբ նոյն իշխանութեան կողմէ հրատարակուած ամսագիրը կ'արտօնեն, իսկ օրաթերթը կ'արգիլեն:

Թուղթի՞, մելանի՞ թէ թղթատարի պակաս:

Եթէ Մ· Հայաստանը իրապէս հաւատար մէկ անդամն է Մ· Միութեան, ինչո՞ւ իր տարագիր գաւառները կը զրկէ այնքան տարբերական իրաւունքէ մը,— գիրք եւ թերթ: Այսինքն դիւրութիւն՝ զանոք ստանալու: Առանց վերապահութեան: Ուղղակի եւ անյապաղ:

Ի՞նչ կը նշանակէ հարիւր հազարաւոր բազմութիւններ զերծ դարձնել ծուռ – բերան անթելներու: Կամ անոնց կեր ճարել զանազան տեղեկատու դիւաններու ցնդաբանութիւններով, թիածոյ դեկուցումներով եւ խեղճուկրակ նամակներով:

Ինչո՞ւ հարկադրուած պիտի ըլլայինք «Փրաւտա» կամ «Իզվեստիա» թարգմանել, երբ ունինք Երեւանի թերթերը: Հոգ չէ թէ անոնք ալ թարգմանութեան կարօտին:

Ի՞նչ կը յուսան չահիլ Երեւանի մէջ, տեսակ մը սառրադաս աստիճանի վրայ պահելով Հայկական Սրտաբոմհամանը: Կամ խաւտուտիկ, խարուսիկ միջնորդներու յանձնելով յարաբերութեանց մշակումը, ամրապնդումը, թուլացումը:

Այնքան միամիտ չենք որ պատասխան սպասենք այս հարցումներուն, ինչպէս ուրիշ բազմաթիւ «ինչո՞»ներու:

Պարզապէս վէրք մըն է որ կը մատնանշենք: Այլանդակ իրողութիւն մը: Վարկաբեկիչ՝ ոեւէ իշխանութեան համար:

Գաղտնիք մը, որ չի կրնար բարենշան համարուիլ, ամէնէն մոլեռանդին համար իսկ:

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՇ ՁԵ՞Ն ՄՆԱՑԱԾ

Գանի ջուրերը կը պզտոբին, երկինքը կ'ամպոտի, կիրքերը կը լարուին եւ հրանօթները կը չարուին, միջազգային ժողովներն ալ կը բազմապատկուին:

Վախ կայ որ հայկական մրցանիշն ալ կոտրեն:

Ահաւասիկ հատ մըն ալ, — «Համադումար մտայնի առողջութեան», մասնակցութեամբ 54 երկիրներու:

Ժողովը բացուեցաւ չորեքշաբթի օր, Լոնտոնի մէջ, աւելի քան երկու հազար պատուիրակներով, որոնց մէջ կը գտնուին աշխարհահռչակ մասնագէտներ:

Ժողովը ոչ միայն պիտի քննէ գիտական – բժշկական կնճիռներ, այլեւ նոր միջոցներ պիտի փնտռէ, ապահովելու համար...աշխարհի խաղաղութիւնը:

Ուրեմն պիտի զբաղի ոչ միայն անհատներու, այլեւ ազգերու խելապատակով:

Անշուշտ մասնագէտներ պիտի ապացուցանեն թէ ինչո՛ւ չանկարծ կը գտնայ դիւանագէտներու խելքին պտուկը, հուբի եւ սուբի մասնելով եւրոպան, կամ ամբողջ աշխարհը:

Մանաւանդ որ, ժողովը կը զբաղուի դիւանագիտութեան գաղափարական կեդրոնին մէջ:

Կ'իմանամ թէ Մ· Միութիւնը մերժած է մասնակցիլ այս համագումարին:

Անշուշտ իրաւունք ունի: Գանի որ Եւրոպան երկուքի բաժնուած է, «գիալեգտիկա»ն կը պահանջէ խելքի խորհրդաժողով մըն ալ գումարել Մոսկուայի մէջ:

Այդ պարագային, մէկ ճակատը միւսին խելապատակով կը ղրկէ, եւ խաղաղութիւնը անդամ մը եւս... կ'ապահովուի:

Եթէ Թուրքիան եւս կը մասնակցի, միւս դիտնականները այնքան ալ յոգնելու պէտք չունին:

Մէկ թուրք մասնագէտ բաւական է, պատգելու համար խելքի առողջապահութեան գաղտնիքը:

Պոյմանաւ որ Հայերը չլսեն:

ՎԱՀԷ

Զարմանալագան պատմութիւններ Ամերիկայի մէջ

Օր· Էլիզապէթ Պէնթլի, նախկին համալսարանի վարիչ մը, կը շարունակէ զարմանազան խոստովանութիւններ կատարել Մ· Նահանգներու խորհրդարանական յանձնախումբին առջեւ, բոլշեւիկեան լրտեսական գործունէութեան մասին:

Յանձնախումբին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, օրիորդը պատմեց թէ 2000 տոլար (500 ոսկի) վարձք ստացաւ մարզու մը կողմէ զոր կը ճանչնար իբրեւ «Ա.»: Յետոյ իմացաւ թէ բուն անունն է Անատոլ Կրոմով, նախ Բ· ապա Ա· թարգման Ուշինկիքովի խորհրդային դեսպանատան: Ինք մերժած է ստանալ դրամը, իբրեւ վարձք իր ծառայութեանց, բայց Ռուսերը հետապնդելով, սպառնալով ընդունիլ ստած են: Միեւնոյն ատեն «կարմիր Աստղ» չքանչանը յանձնած են: «Ա.»ն ըսած թէ դաւանանքի պիտի համարուիմ, եթէ չընդունիմ: Վերջապէս դրամը յանձնեց ամայի վայրի մը մէջ, Նիւ Եորքի մօտ, 1945 Հոկտեմբերին »:

Յանձնախումբին նախագահը յայտարարեց թէ Օր· Պէնթլի դրամը ստանալէ վերջ յանձնած է պաշտօնի տեղեկութեանց դրասենեակին, ուր վար դրած է զայն:

Կարգ մը վկաներ իրբեւ խման եւ ջղագար ամբաստանած էին օրիորդը: Այս վերջինը հերքելով այդ մեղադրանքները, յայտարարեց թէ երբ համայնավար մը դարձի կուգայ, անմիջապէս կը սեւցնեն զայն:

★ Նիւ Եորքի խորհրդարանի վարժուհին, Օքսանա Սեեխանովա Քոզէնքիլա, դատարան հրաւիրուեցաւ, վկայութիւն տալու համար:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՑ Փիրին քաղաքէն արտաքսուեցան խումբ մը եհովական ուսուցիչներ: Դատաւոն մըն ալ փակուեցաւ եւ արգիլուեցաւ Պելկրատի թերթերուն վաճառումը:

Նորեկ յոռետեսութիւն Մոսկուայի խօսակցութեանց առթիւ

ՈՒՂՂԱԿԻ ԴԻՄՈ՞ՒՄ ՍԹԱԼԻՆԻ

Միջազգային մամուլը նորէն յոռետես կ'երեւայ Մոսկուայի տեսակցութեանց արդիւնքի մասին: Մասնաւորապէս Լոնտոնի մէջ կը վախնան որ բանակցութիւնները անելի մը յանգին: Փարիզի մէջ ալ չեն հաւատար համաձայնութեան:

Պաշտօնական շրջանակներու կարծիքն այն է թէ՝ շատ շատ առժամեայ կարգադրութիւն մը կրնան յուսալ, ներկայ պարագաներուն մէջ: Ուրիշ խօսքով, նորէն պիտի յետաձգուին Գերմանիոյ հաշտութեան դաշնագիրը, կեդրոնական կառավարութեան մը կազմութիւնը, գինուորական գրաւման դադարումը: Զորս պետութեանց յառաջիկայ խորհրդաժողովն ալ, եթէ դումարուի, մեծ յոյսեր չի ներշնչեր, նկատի առնելով իւրաքանչիւրին տրամադրութիւնը:

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ համաձայնութեան յոյսերը կը տկարանան փրաքտիքական տեսակցութենէ վերջ: Զորս անդամ է որ խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան Մոսկուայի մէջ, Մ· Միութեան ներկայացուցիչներուն հետ: Մէկ անդամ Սթալին ալ ներկայ եղաւ խօսակցութեանց: Ու թէեւ խիստ զգուշաւորութիւն կը տիրէ, բայց զանազան աղբիւրներէ քաղուած տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ Մ· Միութիւնը անխախտ կը մնայ իր տեսակէտներուն վրայ, թէ Պերլինի պաշտպանի եւ թէ ամբողջ գերմանական հարցի մասին: Նոյնքան վճռական դիրք մը բռնած կ'երեւան Մ· Նահանգները, Ֆրանսա եւ Մեծն Բրիտանիա:

Ուրիշ փաստեր ալ կ'ապացուցանեն կացութեան ծանրութիւնը: Զօր· Մարշըլ, Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը, չորեքշաբթի օր լուսաբանութիւններ հաղորդելով մամուլի ներկայացուցիչներուն, յայտարարեց թէ իրենք պատրաստ չեն ամէն գնով համաձայնելու Մ· Միութեան հետ,— « համաձայնութիւն համաձայնութեան սիրոյն »: Այս առթիւ հարցումներ եղան Դանուբի խորհրդաժողովին, Մոսկուայի տեսակցութեանց եւ ուրիշ հարցերու մասին, բայց նախագահը խուսափողական պատասխաններ տուաւ: Միայն մէկ հարցի մէջ կտրուկ էր,— Մ· Նահանգները պիտի պաշտպանեն ոեւէ անհատ որ վկայութիւն պատրաստ, բոլշեւիկեան լրտեսութեան մասին: (Ռուս պաշտօնեաներ ալ հրաւիրուած են ամերիկեան մասնաւոր յանձնախումբին կողմէ, եւ խորհրդային դեսպանատունը կը հետապնդէ զանոնք):

Մինչ այս մինչ այն, արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները կը շարունակեն խորհրդակցութիւններ կատարել, տեղեկագիրներ խմբագրել, նոր հրահանգներ խնդրել: Վերջին լուրի մը համաձայն, անոնք նոր տեսակցութիւն մը խնդրած են Մոլոթովէն: Հաւանական նոր երեք պետութիւնները ուղղակի տեսակցութիւն մը առաջարկեն Սթալինի:

ԱՐԳԵԼՔ ԱՐԳԵԼՔԻ Դ�էՄ

Երէկ զրոյց կը չրջէր թէ Պերլինի պաշարումը պիտի վերնայ Օգոստոս 15ին: Օրուան լուրերը բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսեն: Օգոստոս 11ին արեւմտեան պետութեանց զինուորական իշխանութիւնները արգելքի տակ առին հաշիւները (արեւելեան մարքերով), Պերլինի արեւմտեան չրջանի դրամատուներուն մէջ: Երեք զինուորական կառավարիչներ հրամայեցին Պերլինի քաղաքապետական խորհուրդին՝ պատուիրել դրամատուներուն որ եւ է հաշուական փոխանցում չկատարել առանց իրենց հաւանութեան:

Տեսակ մը փոխվրէժ է այս կարգադրութիւնը, քանի որ Ռուսերն ալ իրենց կարգին արգելքի տակ առած են Պերլինի արեւմտեան չրջանի դրամական հաշիւները:

Աւելորդ է ըսել թէ կատարեալ քաոսի մը վերածուած է Պերլինի հրապարակը, իրրեւ հետեւանք այս հակասական կարգադրութեանց:

★ Մ· Նահանգներու օդանաւային նախարարը Պերլին հասնելով, յայտարարեց թէ պիտի չդրամագլուխ օդանաւերով ապահովել պարենաւորումը, հակառակ օդին խոտութեան:

★ Հեռագրի մը համաձայն, Պերլինի պաշարման խնդիրը Միացեալ Ազգերու քննութեան պիտի յանձնուի, եթէ Մոսկուան տեղի չտայ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿԱՐԳ ՄԸ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԴՐԱՄՆԵՐ ամերիկեան տոլարի սակին յարմարցնելու համար, խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Պելժիոյ եւ ուրիշ եւրոպական երկիրներու միջեւ, համաձայն «Տէյլի Մէյլ»ի: Խորհրդակցութիւնները ամիսներ կրնան տեւել: Կ'ըսուի թէ այս խնդիրը յուզուած է Ֆրանսայի մէջ, որուն արտահիչները կարգ մը դժուարութիւններ կը կրեն առեւտուրի համար:

Ֆրանսիայի ներկա դրության մասին

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԱԶԱՐԻՆ ՀԱՅՑ

Մենք ամենայն ուշադրությամբ հետևում ենք Ֆրանսիայի ներկայ դրության զարգացմանը, որովհետև այդ երկրի ճակատագրի հետ սերտորեն կապված է ամբողջ աշխարհի ապագան։ Ֆրանսիան ներկայումս ներքին ահագին դժվարությունների առջև է կանգնած։ Նրա ներքին դրության ամենամեծ դժվարությունը կազմում է ֆինանսական ճգնաժամը։ Ֆրանսիայի պետական պարտքը հասնում է 610 միլիարդ ֆրանկի։ Ամեն տարի պետությունը ստիպված է վճարել 45.000 միլիոն ֆրանկ տոկոս և մարել 4500 միլիոն ֆրանկ պարտքի մի մասը։ Տարեկան եկամուտը (միայն ուղիղ հարկերից) հազիվ թե հասնում է 45.000 միլիոն ֆրանկի։ Ֆրանսիայի ֆինանսական դրության ծանր վիճակը ստիպեց նրա կառավարությանը ձեռնարկել մի շարք միջոցներ, որոնք ուղղված են պետական ծախսերի կրճատման և եկամուտների ավելացման։ Այդ միջոցներից ամենակարևորը հանդիսանում է ֆրանկի արժեզրկումը։ Ֆրանկի արժեզրկումը (radioactif) արդեն իսկ մեծ չափով ազդել է ապրանքների թանկացման վրա։ Ֆրանսիայի ներկայ կառավարությունը ձգտում է նաև ստեղծել նոր հարկեր, որոնք ավելի կանոնավոր կերպով կմտնեն պետական գանձարանը։

Ֆրանսիայի ներկայ կառավարության գլխավոր ուժը կազմում է ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը։ Այդ կուսակցության ղեկավարներից մեկը՝ Էռիոն, ֆրանկի արժեզրկման դեմ է եղել և հրաժարվել է կառավարության մեջ մտնելուց։ Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցության մեծ մասը ևս դեմ է եղել ֆրանկի արժեզրկմանը։ Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցության ներսում ֆրանկի արժեզրկման դեմ եղած ընդդիմությունը ստիպեց կառավարությանը հրաժարվել ֆրանկի արժեզրկման միջոցից։ Ֆրանկի արժեզրկման միջոցը հրաժարվելուց հետո կառավարությունը ստիպված եղավ ներկայացնել նոր հարկերի նախագիծ։ Այդ նախագիծը ներկայացնելուց հետո կառավարությունը ստիպված եղավ հրաժարվել։ Նոր կառավարություն կազմեց Պուանկարեն։ Պուանկարեն ևս ստիպված եղավ հրաժարվել, որովհետև նրա կառավարությունը ևս չկարողացավ հաղթահարել ներքին դժվարությունները։ Նոր կառավարություն կազմեց Բրիանը։ Բրիանի կառավարությունը ևս ստիպված եղավ հրաժարվել, որովհետև նրա կառավարությունը ևս չկարողացավ հաղթահարել ներքին դժվարությունները։ Նոր կառավարություն կազմեց Էռիոն։ Էռիոն ևս ստիպված եղավ հրաժարվել, որովհետև նրա կառավարությունը ևս չկարողացավ հաղթահարել ներքին դժվարությունները

ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՆԱՀԱՆՋԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԲԱԺԻՆ ՊԱՍ

Ա.

Մի քանի շաբաթ անց Հասան Ալի Բեյը ստացավ նամակ մը Ֆրանսայի Մարսել քաղաքի մեծ առևտրականներէն մեկուն, որ կը հրաւիրէր զինք իր մօտ գալու եւ իրեն հետ միասին ճամբորդելու Ամերիկա։ Հասան Ալի Բեյ, որ ամէն տարի մեկ անգամ կ՚այցելէր Մարսել, ուրախ եղաւ այս առիթով, որովհետեւ ինքն ալ ուզած էր Ամերիկա երթալ։ Ան ուրախ էր, որ պիտի կարենար ճամբորդել ընկերակցութեամբ մը, որ ծանօթ էր Ամերիկայի պայմաններուն եւ լեզուին։ Ան գիտէր, որ Ամերիկա երթալու համար անհրաժեշտ է անցագիր ունենալ, եւ որ անցագիրը ստանալու համար պէտք է դիմել Ամերիկայի հիւպատոսարանին։ Ան գիտէր նաեւ, որ հիւպատոսարանին մէջ պէտք է ներկայանալ անձամբ, որովհետեւ ուրիշի մը միջոցով անցագիր ստանալ անկարելի է։

Ան գիտէր նաեւ, որ Ամերիկա մտնելու համար պէտք է ունենալ առողջական վկայական մը, որ կը հաստատէ, թէ անձը ունի առողջ թոքեր եւ չունի վարակիչ հիւանդութիւն մը։ Ան գիտէր, որ Ամերիկա մտնելու համար պէտք է ունենալ նաեւ որոշ գումար մը, որ կը հաստատէ, թէ անձը կրնայ ապրուստ հայթայթել իր համար։

Ան գիտէր նաեւ

Ֆրանսայի ներքին հոգերը

Ելմտական օրինագիծը, որ Ազգ. ժողովին կողմէ քուէարկուած էր 215ի դէմ 325 ձայնով, այժմ կը քննուի Հանրապետութեան խորհուրդին կողմէ :

Հաւանական չէ որ մեծ դժուարութիւններ ծագին այս ժողովին մէջ: Ընդդիմադիրները ի – րենց բոլոր փամփուշտները սպառեցին Ազգ. ժողովին մէջ, ուր վիճաբանութիւնները չարունակուեցան չորեքշաբթի ցերեկ եւ գիշեր, մինչեւ առաւօտուն ժամը 5.10: Համայնավարները ամէն ռազմավարութիւն փորձեցին, բայց մեծամասնութիւնը ապահովուած էր արդէն, իսկ Փոլ Ռիւնոյի սկզբնական ծրագիրն ալ բաւական «կլորցած»:

Հանրապետութեան խորհուրդին վաւերացումէն վերջ, Անառէ Մաուրիի դահլիճը գործի պիտի ձեռնարկէ այնպիսի լիազօրութիւններով որոնք ոչ մէկ կառավարութեան տրուած են, ազատագրութենէն ի վեր :

Այսպէս, պիտի կրնայ պետական պաշտօնա – տուններ ջնջել, կրճատել զինուորական վարկերը որոնք ելմտացոյցին մէկ երրորդը կը կազմեն, վերակազմել ընկերային ապահովութիւնը, բարեկարգել հարկային դրութիւնը եւն.:

Այժմ շատ բան կախում ունի աշխատաւորներու դիրքէն, մանաւանդ որ համայնավարները անդադար կը հրահրեն պայքարը: Վարչապետը ե – րէկ խորհրդակցութեան հրաւիրեց ահռետակցա – կան եւ գործատիրական միութեանց ներկայացուցիչները, քննելու համար ապրուստի սղութեան եւ աշխատավարձի յաւելման խնդիրները: Աշ – խատանքի Դաշնակցութիւնը եւ միւս կազմակերպութիւնները կը պահանջեն կա՛մ կրճատել գինները կամ աւելցնել օրավարձը: Կը պահանջուի նաեւ 12.900 հաստատել նուազագոյն աշխատավարձը, 173 ժամուան համար: Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը ենթակայ ըլլալով համայնավար ղեկավարութեան, կը սպառնայ գործնական միջոցներու դիմել, եթէ գոհացում չտրուի: Միւսները աւելի չափաւոր են, նկատի առնելով երկրին տնտեսական վիճակը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ 12 Դեկտեմբեր – ին Գելժիոյ մէջ, եւ պիտի գնդակահարուին մօ – տերս: Առաջին անգամ է որ գերմանական պատերազմի ոճրագործներ կը դատապարտուին պելժիական ատեանի մը կողմէ: Իրենց ալ ամբաստանուած էին իրենց մեղսակից քաղաքացիներու ջարդին, Մոնս – Շարլռուայի շրջանին մէջ, ազատագրութենէն քանի մը օր առաջ :

ՁԵՆՈՍԼՈՎԱՔԻԱՑԻՆ փախած զօրավար մը, Անտոնին Հաղալ, որ այժմ Ամերիկա կը գտնուի, յայտարարեց թէ համայնավարները անխնայ կը մաքրագործեն բանակը, եւ թէ 5—6000 սպաներ կրնան դուրս ձգուիլ: Զօրավարը, որ նախապէս պինուորական խորհրդականն էր նախագահ Պենէ – շի, աւելցուց թէ այլեւս դոյութիւն չունի չեխ օ – դանաւային ուժը եւ բանակն ալ լուծուած է, թէ Վարշաւայի վերջին խորհրդաժողովին մէջ ռուս սպաներ բացէ ի բաց անարգեցին չեխական բանա – կը, թէ Շքոտա գինագործարանին, պահա գործա – րանին (կօշիկ) եւ ուրիշ հաստատութեանց ար – տադրութեան մեծ մասը Ռուսաստան կը փոխա – դրուի եւն.:

ՈՃԻՐՆԵՐՈՒ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ կրճատե – լով քան տողի վերածելու եւ ոչ թէ առաջին, այլ վերջին էջերը հրատարակելու համար օրէնք մը առաջարկուեցաւ Ազգ. ժողովին մէջ: Պատ – հերներն ալ պիտի արդիւնուին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ «Նոր ժամանակները» թերթը կը մեղադրէ Չեխոսլովաքիոյ նախորդ նախագահը՝ Պենէշը, թէ պատերազմին առեն թոյլ չէ տուած որ ժողովուրդը «գործօն» պայքար մղէ ֆաշականին հարստահարիչներուն դէմ : Պատերազմէն վերջ ժողովուրդը իր օձիքը ազատեց անոնցմէ որ սը – խալները գործեցին »...

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ֆրանսական շրջանին (Վիւբ – թըմպէրկ) գերման սէնտիքաներու ներկայացու – ցիչը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ բանուորները պիտի մերժեն քանդել այդ շրջանին 38մեծ գործա – րանները, ինչպէս որոշուած է: Եչենայի նախկին քաղաքապետ ալ(ընկերվարական) որ փախած էր Գերմանիոյ խորհրդային շրջանէն, յօդուածով մը կը պատուիրէ բանուորներուն ընդդիմանալ գոր – ծարաններու քանդումին: «Քանդումի ծրագիրը կը կործանէ Գերմանիան եւ կը խափանէ Եւրոպա – յի վեռաչինութիւնը »:

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ Դշ. օրուան նիստին մէջ, արեւմտեան պետութիւնները նորէն պարտուեցան: Ինչ փոփոխութիւն որ կ'առաջարկէին խորհրդային բանաձեւին մէջ, կը մերժուէր 2—3ի դէմ 7 ձայնով: Անգլեւսաքսոն թերթերը կը

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուէնոս Այրէսի «Մատիկեան» խումբի կողմէ, այս կիրակի :

Կը ներկայացուի «ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆՆՈՑ ՓԵՍԱ – ՑՈՒՆ»: Սկիզբ Անարէի օպասոն պարտէզին մէջ: Առնել 25 թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջին կա – յանը.

ՍԵԾ ԽԱՐՈՒԿԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Ֆրանսահայ Արեւուշ – ներու, այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ: Կայքի շրջան Լա – Քոնիի մէջ:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի եւ Փարիզի հա – րիւր հայ – արեւուշներուն, որոնք մէկ շարաթէ ի վեր բանակումի եկած են: Կը նախագահէ Պելժիոյ հայ արեւուշներու խմբապետուհի Օր. Սիբանուշ Ալադեան: Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Տեղի պիտի ունենան սկաուտական խաղեր եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին մօտակայ վայրերը բանակու – մի եկող հայ սկաուտական բոլոր խումբերը եւ հասարակութիւնը :

Կարիճն առնել օթօբար եւ իջնել՝ La Guinguette sur la route de Cap à Grenoble, ուր իրենց կը սպա – սեն հայ արեւուշներ : (ԿՆԻՔ)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի, Աստուածածնի տօնին, յետ պատարագի հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատա – րուի Մարսէյլ, Փրատոյ եկեղեցին, ՏԻԿԻՆ ՐԵՐՐՈՆ ՓԻ-ՐԱՆԵՆԻ (Ծնեալ Ամիմաճեան) մահ – ուան քառասունքին առթիւ: Սգակիր ամուսինը՝ Շատրշ կը հրաւիրէ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տիկին Թագուհի Ց. Նի – կողոսեանի մահուան քառասունքին առթիւ, հո – գեհանդստեան մասնաւոր պաշտօն պիտի կատար – ուի այս երկուշաբթի առաւօտ, Փարիզի Հայոց Ե – կեղեցին, 15 rue Jean Goujon: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս երկուշաբթի, 16 Օ – գոստոս հոգեհանդստեան Ս. Պատարագ կը մա – տուցուի ի յիշատակ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ ՓԱՓԱՋԵԱՆԻ

(Մէրտէկէօղլի) *(Ծնեալ՝ ՂԱԶԱՐԵԱՆ)*

Մարսէյլ, Փրատօ, Ս. Սահակ–Մեսրոպ եկեղե – ցին: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգող բոլոր բարեկամներն ու ազգականները :

Այս առիթով, հանդուցեալին զաւակները՝ Տի – կին Սրբուհի Կարապետեան, Պ. Պ. Եղիշէ, Յա – կոբ եւ Կարապետ Հեռեւեալ նուէրները կ'ընեն.— Աղքատախնամ – Որբախնամ Միութեան՝ 2000 ֆրանք, Պետական Հայ Կարմիր Խաչին՝ 2000 ֆր. եւ Կապոյտ Խաչին 2000 ֆրանք :

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Գրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

պրեն թէ Ա. Միութիւնը կ'ուզէ ռուսական դեսպ մը վերածել Դանուբը եւ թէ իրենք պիտի չհամա – կերպուին այս բռնութեան :

ՁՐՈՑՅԻ ՄԸ համաձայն, Չեխոսլովաքիա, Լեհաստան եւ Հունգարիա դիմում պիտի կատա – րեն, օգտուելու համար Մարշըլի ծրագրէն: — Ուրիշ զրոյց մը կ'ըսէր թէ Ռումանիա մօտերս պիտի կցուի Ա. Միութեան, բայց անմիջապէս հերքուեցաւ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— *Քանըվհինգ տարուան պանդխտութեան ընթացքին երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առ հասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն :*

2.— *Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պար – զել թէ ինչ օգտակար ունեցաւ :*

3.— *Եթէ բացասական է, պատճառաբանել :*

4.— *Երիտասարդութիւնը ինչ ուղիով կամ կր – գայ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, դառ – նալու համար պիտանի տարր, հայկական դիտե – լիքներով, լեզուով, գործունէութեամբ :*

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէ – նէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը :

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՕՏԱԿ ԵՒ ԱՄ – ՓՈՓ, առանց կղմնակի խորհրդածութիւններու : Բացառութիւն կրնանք ընել մանաւոր ուսումնա – սիրութեանց համար :

Պայմանաժամ չենք սահմաներ : Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարե – նանք ուրիշ հարցարաններ ալ կազմել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մ. Տաճարեան են – թակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չարաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. Կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ. Հ. Կայ. Խաչի Ալֆորվիլի անդամական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 17 Օգոստ. երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկե – րուհի Ս. Անդրէասեանի բնակարանը, rue Emile Zola 13: Անհրաժեշտ է բոլոր անկերուհիներու ներկայութիւնը :

ԽԱՂՈՂԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵՆԷՆ.— Ս. Աստ – ուածածնի վերափոխման տօնին առթիւ, այս կի – րակի, Փարիզի Ս. Ցոլհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր պատարագ եւ պիտի կատարուի խաղողի աւանդական օրհնու – թիւնը: Դեր. Տէր Արտաւազդ Ս.րք. Սիւրմէեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ :

Բչ. օր Ս. Պատարագ մեռելոցի, հայ հասա – րակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ ըլլալ :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկու – թեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթոպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ
ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզ – ուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերաբերեալ կարեր : Փարիզի արուար – ձանները դիմող կա – րուհիներուն ալ գործ կը տրուի :

Լաւ վճարում եւ

ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

ԾԱԽՈՒ Է

Օդակ չինող լաւ վիճակի մէջ մօթէօրով մե – քենայ մը «սիտէմ Կուտման»: Նպաստաւոր գի – նով: Դիմել Garage Carnot. 23 Bld. Carnot, Alfort–ville, (Seine):

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 14 Août 1948 Շաբաթ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année № 4608–Նոր շրջան թիւ 1027 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄՆԱՑ ԽՕՍՔԸ

ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵԻՍ ԿԸ ՀԱՐՑՆԵՆՔ

— Ո՞ւր մնաց «ամէնամթելին», կը հարցնէիք Յունիս 17ին, ակնարկելով Հայկ· Դատի յանձնախումբին վատահուած դումարներուն :

— « Առաջին օրէն յայտարարուեցաւ եւ այս թերթը եւս պարտք սեպեց պարբերաբար յիշեցնել, թէ ԲՅՑԱՐՁԱԿԱՊԱԿՈՒՆ ԱՆՁԵՒՆԱՄԹԵԼԻ պէտք է մնար այդ դումարները :

« Կը մնա՞ն,— Սոսկալի ենք հրապարակաւ ուղղել այս հարցումը, լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը »:

Անշուշտ «պաղտնի » մանրամասնութիւններ չէ որ կը սպասենք, անգամ մը եւս կրկնելով նոյն հարցումը :

Գիտենք որ Ցանձնախումբը վերջին անգամ ընտրուած էր 1946 Փետրուար 4ին, ժողովի մը կողմէ որ այսօր դադարած չունի : Հարկաւ ձեւ մը պիտի դտնեն, իրենց հաշիւները ներկայացնելու համար, բոլոր մանրամասնութիւններով :

Ըլլան կրցանք աւարտել, Ցանձնախումբը վերջին ժողով մը գումարելով 1948 Փետրուար 4ին, ինքզինքը լուծեալ հռչակած է : Այս առթիւ Յիր· Ազգ· Մխիթարեան յանձն առած է համապատասխան մը հրատարակել, երկու տարուան հաշիւները ներկայացնելու եւ նոր մարմին մը ընտրելու համար :

Տեղեկութիւն չունինք թէ որեւէ զարծողութիւն կատարուա՞ծ է, այդ օրէն ի վեր :

Ցանձնախումբին պարբերական տեղեկատուն դադրած, քարտուղար, խմբագիր եւ այլն արձակուած ըլլալով, ծախքի դումարներն ալ փակուած են :

Ուրեմն, չօշափելի դումար մը պէտք է մնացած ըլլայ դանձապահին քով :

Ո՞րքան է այդ դումարը : Անձեռնմխելի կը մնա՞յ, ինչպէս որոշուած էր սկիզբէն իսկ :

Եթէ այսօր ստիպողական աշխատանքներ չկան Հայկական Դատին համար, այդ չի նշանակեր թէ տրամադրուած դումարներն ալ պէտք է հալին, ուրիշ նպատակներու յատկացուելով :

Մի՞շտ ալ կրնան առիթներ ներկայանալ, Հայկական Դատ հետապնդելու համար : Որքան լաւ ըլլան դրամական միջոցները, այնքան լաւ :

Անոնք որ առաւոտաձեռն օրէն մասնակցեցան հանդանակութեան, այս դիտակցութեամբ կը վճարէին : Ճաշակ պատահած է որ վատահութեան խնդիրներ յարուցուին եւ մենք պաշտօնական հասցէն տուած ենք :

Արդ, մեր քաղած տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ՝ երբ յանձնախումբը կը դադրէր տակաւին, մէկ ձեռքով 100.000 ֆրանք տրուած է Ազգ· Մխիթեան (Ձակատ), ի հաշիւ Հայաստանեան ցուցահանդէսի մը, իսկ 400.000 ֆրանք ալ՝ ալպոմի տպագրութեան համար :

Ցանձնախումբը իբրեւ փոխառութիւն ստացած ըլլալով 400.000 ֆրանքի դումարը, կը խոստանայ վերադարձնել առաջին առթիւ :

Ուրեմն տպագրութեան կը յանձնեն ալպոմները եւ կը փորձեն սպառել, նախ կլոր սեղանի մը շուրջը հրաւիրելով կարդ մը ջղջեր, յետոյ ծախու հանելով խանութէ խանութ :

Ստոյգ տեղեկութիւններ կը պակսին, բայց կարծողներ կան թէ հազիւ 200.000 կը գոյանայ : Ուրեմն, Ազգ· Ձակատը կը մնայ պարտական :

Տակաւին չենք յիշեր ուրիշ « դիւանագիտա – կան» ծախքեր, որոնք չօշափելի դումար մը կը կազմեն :

Ամէն պարագայի մէջ, հանրային կարծիքը իրաւունք ունի հաշիւ պահանջելու :

Այնքան ալ մեծ գաղտնիքներ չկան, դիւանագիտութիւն փորձելու եւ խուսափողական դիրք մը բռնելու համար :

Քանի որ Ցանձնախումբը լուծուած է, կը նշանակէ թէ ուրիշներ ստանձնած են այս աւանդ դումարին ալ պահպանումը :

Ովքե՞ր են այդ «ուրիշները» : Ցանձնախումբին երբեմնի անդամնե՞րը թէ տարբեր անհատներ : Ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ մնացեալ դումարները պիտի մնան բացարձակապէս անձեռնմխելի :

Այս հարցումները անոր համար որ, Ներքազթի հանդանակութեան հաշիւներն ալ մանրամասն բացատրութեան կը կարօտին :

Այդ մասին կը խօսինք ուրիշ առիթով մը : Եւ պէտք է որ խօսինք, երբ միջոցներ կը խորհուին, երկրորդ հանդանակութեան մը համար :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹի՞ՒՆ ԹԷ...

Մարսէյլի առաջնորդարանի քարտուղարը նամակով մը կը լուսաբանէ յուզարկաւորութեան մը առթիւ ծագած ըսի – ըսանները (Տես Դ· էջ) :

Այս առթիւ կը պատասխանէ նաեւ տեղական թերթի մը բանագրութեան .

— « Մարսէյլը երեք 12 քահանաներ ունեցած չէ, անոնց առաւելագոյն թիւը 8 եղած է : Իսկ ներկայիս Մարսիլիոյ քահանաները թիւով չորս հոգի են, եւ արուարձաններու երեք եկեղեցիները փակուած են քահանայի պակասութեան պատճառաւ : Այսչափ քահանաներով անկարելի է կառավարել Մարսիլիոյ նման բազմամարդ գաղութի մը կրօնական գործերը» :

Պ· քարտուղարը կը վախնայ որ ուրիշ անգամ ալ անպատեհութիւններ ծագին, քահանաներու այս համրանքով :

« ... Եթէ հայրապետական պատուիրակ Արտաւազդ արք· ընդ առաջ երթալով Մարսիլիոյ բարեպաշտ ժողովուրդին խնդրանքին, բարեացակամութիւնը ունեցած ըլլար քանի մը քահանաներ ձեռնադրելու, առաջնորդարանը ամէն օրուան իր հերթապահ քահանան կ'ունենար, որով նման ցաւալի պատահարներու տեղի չէր տրուեր» :

Կարելի՞ էր իմանալ թէ կաթող· պատուիրակը իւ՛չո՛ւ ընթացք չի տար այս տարբական խնդրանքին :

Ինք չատ լաւ գիտէ որ երկու քահանաներ Ամերիկա զացին Փարիզէն, երկուք ալ՝ Մարսէյլէն : Առանց հաշուելու հինգերորդ մը որ Հայաստան փոխադրուեցաւ :

Թերեւս ուրիշներ ալ կան որ կարդի կը սպասեն, համաձայն... Մարշըլի ծրագրին :

Անշուշտ իր ձեռքը չէ արդիլել այս արտածումը – ներածումը :

Բայց, նորեր ձեռնադրե՞ն ալ իր ձեռքը չէ : Մանաւանդ որ թեկնածուները չատոնց պատրաստ են : Անուններն ալ իրեն հաղորդուած :

Դիւանագիտութի՞ւն թէ «երկիւղ Տեառն» :

ՎԱՀԷ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ աշխատանքի դաշնակցութիւնը որոշեց ընդհ· գործադուլ յայտարարել 24 ժամուան համար, իբրեւ բողոք անգլիացի կառավարիչին յայտարարութեան որ կ'ըսէր թէ կղզին պիտի մնայ բրտանական գաղթավայր, մասնաւոր սահմանադրութեամբ : Բողոքի ժողովներ գումարուեցան Նիկոսիոյ եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, ինքնավարութիւն պահանջելու համար :

ԵՐՈՒսԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ Արաբները պայթեցուցին Լատրունի ջրամբարը, ինչ որ պիտի սաստկացնէ ջուրի տագնապը : Այս դէպքը հաղորդուեցաւ Ապահովութեան Խորհուրդին, իբրեւ գործում դիւանագործի :

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ԵՂ· օրուան նիստին մէջ, բրիտանական պատուիրակը քարէս մը ցուցնելով յայտարարեց թէ Ռուսիա եւ Ուկրայնա երբեք իրաւունք չունին մասնակցելու ապագայ յանձնաժողովին , քանի որ դրկից չեն Դանուբի : Ամերիկեան պատուիրակը չի պնդեր որ իր երկիրն ալ մասնակցի, բայց կը պահանջէ ճանչնալ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ իրաւունքները, որովհետեւ երկուքն ալ դետեզերեայ պետութիւններ են : Տիկին Ամնա Փաուքըր, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, նորէն բուռն ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ 1921ին Անգլիաեւ Ֆրանսա իրաւունքներ ստացած են «խաբէութեամբ» :

ՄԻՍՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ պալքանեան յանձնախումբը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը պահանջէ Ալպանիային, Պուլկարիային եւ Եուգոսլաւիային անմիջապէս դիմաթափ ընել եւ արդելափակել Ճունաստանէն փախած ապստամբները :

12 ԳԵՐՄԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐ, որոնք կ'աշխատէին Պէլֆոռի մէկ գործարանին մէջ, ձերբակալուեցան, ամբաստանուած ըլլալով թէ տասը ժամ անընդհատ խոշտանգած են իրենց մէկ ընկերը : Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ նախ ձաղկած են կաշիէ խարազանով մը, յետոյ մերկացնելով ջուրը ներած, յետոյ վրան պարան մը անցընելով հանած եւ ծունկի վրայ քալել տուած են, իբրեւ դող :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը հերքէ այն զրոյցները թէ բանակցութիւն կը կատարուի Ֆրանքը արժեզրկելու համար :

Հինգերորդ տեսակցութիւն Մոլոթովի հետ

ԱՐԴԻՒՆՔԸ ՑԱՑՏՆԻ ՉԻ ՏԱԿԱՒԻՆ

Արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները երէց· օր իրենց հինգերորդ տեսակցութիւնը ունեցան Պ· Մոլոթովի հետ : Տեսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ 40 վայրկեան : Պատասխանելով թղթակիցներու հարցումներուն, ամերիկեան դեսպանը յայտարարեց թէ չի կարծեր որ վերջին տեսակցութիւնն ըլլայ այս : Եւ աւելցուց.— « Տակաւին եղրակացութեան մը չենք գար » :

Երեք ներկայացուցիչներն ալ աւելի զուարթ կ'երեւային այս անգամ : Ամերիկեան դեսպանը հաստատութիւն յայտնեց, երբ թղթակից մը դիտել տուաւ թէ «այնքան յոռնած չէ» այս անգամ : Ցետոյ ըսաւ թէ «հաճելի էր» իրենց խօսակցութիւնը Պ· Մոլոթովի հետ :

Տեսակցութեան ներկայ եղած է նաեւ Պ· Սմիրնով, Ս· Մխիթեան արտաքին նախարարին օգնականը : Այս տեսակցութենէն վերջն ալ արեւմտեան երեք ներկայացուցիչները ամերիկեան դեսպանատունը գացին, խորհրդակցելու եւ հաւաքական տեղեկագիր մը խմբագրելու համար :

Փոխ – նախարար Զորինի հետ կատարուած խօսակցութենէն ի վեր, այս վեցերորդ տեսակցութիւնն է որ տեղի կ'ունենայ Ս· Մխիթեան վարիչներուն հետ, ելք մը գտնելու համար : Երբորդ այցելութեան ներկայ էր նաեւ Սթալին :

Հակառակ խիստ գաղտնապահութեան, իրադեկները կը հաւաստեն թէ չորրորդ տեսակցութեան առեն Ռուսերը պարզած են իրենց տեսակէտները, ուրեմն տրամաբանական է ենթադրել թէ հինգշաբթի օր ալ արեւմտեան պետութիւնները հաղորդեցին իրենց պատասխանը :

Ուրիշներ կը կարծեն թէ խօսակցութիւնները տրտիպի կէտի մը հասած են որ, այլեւս անհրաժեշտ է եզրակացութեան մը յանգիլ, ուղղակի դիմելով Սթալինի : Լոնտոնի համայնավար օրգանը կը դրէ թէ Ս· Մխիթիանը չուզեր խօսիլ Պերլինի պաշարման վրայ, մինչեւ որ նախապէս համաձայնութիւն մը չգոյանայ ամբողջ գերմանական հարցի մասին :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԻՊՔԵՐ

Նոյն հինգշաբթի օրը երբ երեք ներկայացուցիչները կը խօսակցէին Մոլոթովի հետ, Պերլինի անգլիական եւ ամերիկեան ոստիկանները ետ կը մղէին խորհրդային չորանկէն զրկուած դերման ոստիկանները : Կռիւ չծագեցաւ, բայց որոշ է փոխադարձ բռնութիւնը, այն օրէն ի վեր որ երկուքի բաժնուեցաւ Պերլինի ոստիկանութիւնը : Ռուսական չորանկէն եկած ոստիկանները կ'ըսէին թէ սահմանագիծը անցան, հետապնդելու համար սեւ չուկացիները :

★ Անգլեւսաքսոնները կը շարունակեն պաշար փոխադրել օդանաւերով : Մինչեւ հիմա փոխադրած են 90.000 թոն, որոնց 55 % Ամերիկացիները, մնացեալը Անգլիացիները :

★ Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ կառավարութիւնը ծրագիր մը կը մշակէ, վեց պետութեանց հսկողութեան տակ առնելու համար Ռուրի շրջանը, դուրս ձգելով Ս· Մխիթիանը : Այդ վեց պետութիւններն են Անգլիա, Ֆրանսա, Մ· Նահանգներ, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ : Տեղեկատուն կ'ըսէ թէ «անհնարին թաց բան մը պիտի ըլլայ այս գործողութիւնը Եւրոպայի պատմութեան մէջ » :

★ Գերմանիոյ ամերիկեան շրջանին մէջ 300 հազար գերման բանուորներ ցոյց մը սարքեցին Օգոստոս 12ին, բողոքելով դիներու սղութեան եւ ամերիկեան զինուորական իշխանութեան դէմ : Բանուորները հսկայական ժողովներ գումարեցին Հէսի նահանգին գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, պահանջելով ամերիկեան կառավարիչէն որ վաւերացնէ ընկերվարական օրէնք մը, աւելի լայն իրաւունքներ տալու համար աշխատաւորներուն : Ցուցարարները ամերիկեան կառք մը տապալեցին Ֆրանքֆուրթի մէջ եւ խոշտանգեցին լուսանկարիչ մը :

(Լուրերու չարունակութիւնը հարդայ Դ· էջ)

ԳՈԼՅԱԽՍՅԱՆ

ԲՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ...

(ՊՈՒՐՃԻԿ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Պետք է ասել, որ Ֆրանսիայի մեծ մասը ոչ միայն չէր ցանկանում ընդունել Ռուսաստանի հետ դաշնակցութիւնը, այլև ընդհակառակն, ամենայն ջանքեր էր գործադրում խուսափելու համար նրանից։ Ֆրանսիայի ժողովրդի մեծ մասը ոչ միայն չէր ցանկանում ընդունել Ռուսաստանի հետ դաշնակցութիւնը, այլև ընդհակառակն, ամենայն ջանքեր էր գործադրում խուսափելու համար նրանից։ Ֆրանսիայի ժողովրդի մեծ մասը ոչ միայն չէր ցանկանում ընդունել Ռուսաստանի հետ դաշնակցութիւնը, այլև ընդհակառակն, ամենայն ջանքեր էր գործադրում խուսափելու համար նրանից։

Ռուսաստանի հետ դաշնակցութիւնը Ֆրանսիայի ժողովրդի մեծ մասի համար նշանակում էր պատերազմ Գերմանիայի հետ

Հայ գիտնականները Արեւելագէտներու համաժողովին մէջ

Յուլիսի վերջը, Փարիզի մէջ տեղի ունեցաւ Համաշխարհային Արեւելագէտներու Համագումարը: Ժողովները եւ դասախօսութիւնները տեւեցին երկու շաբաթ: Երբեմն կ'ընդհատուէին պըտոյտներով, այցելութիւններով (Լուվրի թանգարանը, քաղաքապետարան եւ Musée Cernuschi եւայլն):

Համագումարը, որ ընդհատուած էր պատերազմին պատճառով, տասնեակ մը տարիներ, այս տարի ունէր բացառիկ չուք մը:

Ութ Հայեր, հմուտ իրենց տարիներու ուսումնասիրութիւններով, զուտ հայկական, լեզուագիտական, բիւզանդական, եղիպտական թէ ասորեստանեան ճիւղերու մէջ, անգամ մը եւս յայտնեցին, աշխարհի գիտնականներուն, մեր մշակոյթին դանձերը, անոր արժանավայելիքը, եւ նուաճումները այս վերջին տարիներու ընթացքին:

Այսպէս, հայկական բաժնին մէջ խօսեցան (ֆրանսերէն).—

Հայր Էսապալեան (Փարիզէն) ներկայացուց «Հայոց նախա – իրանեան կրօնքը»:

Պ. Խաչատուրեան (Փարիզէն).— «Մեծքար – եան չէնքեր, կամարներ, եւն., Հայաստանի մէջ»:

Հայր Մըսխրեան (Պէյրութէն).— Իրաւաբանութեան նախակարապետը Հայաստանի մէջ:

Պ. Տիգրան Զիքուռի (Փարիզէն).— «Հայ ժողովրդական դիւցազնավէպը»:

Պ. Արշակ Զօպանեան (Փարիզէն).— «Նահապետ Քուչակ»:

Պ. Արշակ Սափրաստեան (Լոնտոնէն: անդրկովկասէն).— «Մուրճի երկիրը» հայ լեզուի եւ գրականութեան մէջ:

Օր. Սիրարփի Տէր Ներսէսեան (Ամերիկայէն).— «Արեւելք եւ Արեւմուտք ԺԳ. դարու հայ արուեստին մէջ»:

Եդիպտաբանական բաժնին մէջ.—

Պ. Մխիթարեան (Պրիւքսէլէն).— Բացատրեց «Երկու Նէքթանէպօներու դուռը Քարնաքի մէջ»:

Իսկ համագումարին վերջին օրը, Պ. Զլթունի առաջարկեց որ Արեւելագէտներու Միութեան աշխատանքներու ցանկին մէջ, յատուկ ճիւղ մը կազմուի Հայագիտութեան համար (Section d'Arménologie), ինչպէս արդէն կան Հնդկական, Իրանական, եւն. բաժիններ:

Առաջարկը ընդունուեցաւ ներկայ 600 ամենազգի ժողովականներու միաձայնութեամբ:

Այն գիւտերը որոնք կարդացուեցան մեր դիտնականներու կողմէ, մասնաւոր կարեւորութիւն կը ներկայացնէին, ոչ միայն համազգային բեմի վրայ, այլ եւ, մասնաւանդ մեղի՝ Հայերուս համար:

Արդարեւ, բոլորովին ինքնատիպ լուսաբանութիւններ են անոնք, մինչեւ հիմա ոչ մէկ դասական դրքի մէջ յիշուած, եւ կ'արժէ որ տպագրութեամբ ու հանրային դասախօսութիւններով ներկայացուին մեր հին թէ նոր սերունդներուն:

Վեց հարիւրէ աւելի օտար դիտնականներ էին, եկած աշխարհի հինգ մասերէն, որոնց քով կը բազմէին մեր Հայրենակիցները:

Եթէ ուզուի առնինք թէ այդ օտար դիտնականները կանոներէն իւրաքանչիւրը, իր երկրին մէջ, կը վայելէ ապրուստի դիւրութիւններ եւ կառավարական հոգատարութիւն, այն ատեն կ'ըմբռնենք հայ հետազօտիչին, պատմագէտին ջանասիրութեան եւ հայրենասիրութեան արժէքը:

Այս առթիւ կը վերյիշեմ հայ երիտասարդներու մէկ հաւաքոյթը որ տեղի ունեցաւ, երեք տարի առաջ, Գ. Ալէմշահի սրահին մէջ: Վիճաբանական երեկոյթ մըն էր, նիւթը՝ «Միջոցներ դանել որպէսզի Հայը ինքզինքը ճանչցնէ եւ սիրցնէ օտարին»:

Արդ, այս վերջին տարիներուս, Միջազգային մշակոյթի բեմին վրայ, աւելի աղնիւ եւ հեռատես ձեռնարկ մը կատարուած է, քան վերոյիշեալ ութ դիտնականներու աշխատանքը, այլազան դասախօսութիւններով, Լոյս Քաղաքին, Փարիզի մէջ, եւ աշխարհի դիտնականներու առջեւ...

ԼՈՐԻՍ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Ա. ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Ժողովին, պահելով որ այդ չարժումը կը հետապնդէ զգիտաւորապէս քաղաքական, հակաժողովրդավար եւ ոչ թէ եկեղեցական նպատակներ:

Այս որոշումները ստորագրած են համայն Ռուսիոյ պատրիարքը, համայն Վրաստանի պատրիարք – կաթողիկոսը, Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ պատրիարքները, Պուլկարիոյ Էկզարքը, Աղեք – սանդրիոյ, Անտիոքի եւ միւս օրթոտոքս եկեղեցիներու ներկայացուցիչները:

Բարեբախտաբար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, ինչպէս կ'երեւի «Փրաւտա»ի տեղեկութենէն, չէ մասնակցած ժողովին եւ չէ ստորագրած վերոյիշեալ որոշումներու տակ: Հայոց կաթողիկոսի մասին «Փրաւտա»ն երկու անգամ կը խօսի: Առաջինը՝ Յուլիս 8ի թիւին մէջ, ուր կը յիշէ ցանկը հանդիսութեանց հրաւիրուած օրթոտոքս հոգեւոր պետերու եւ կ'աւելցնէ թէ «Ալէքսիս պատրիարքի հրաւէրով հանդիսութեանց հասած է նաեւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս – պատրիարք Գէորգ Զ. ուղեկցութեամբ Նախիջեւանի եպիսկոպոս Կարապետի եւ ուրիշ անձնաւորութեանց»:

Երկրորդ անգամ «Փրաւտա»ն Գէորգ Զ.ի անունը կը յիշէ Յուլիս 23ի թիւով, ուր նկարագրուած է Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ դումարուած հանդիսաւոր նիստը եւ արձանագրուած են անունները այն բոլոր հոգեւոր պետերու, որոնք ողջոյնի խօսք ըսած են: «Ռուս եկեղեցին, կը կարդանք այդ թիւին մէջ, կ'ողջունէ նաեւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս – պատրիարք Գէորգ Զ.»:

Հանդիսութիւնները տեւած են Յուլիս 8էն մինչեւ 18: Պատգամաւորութիւններու անգամ – ներուն ի պատիւ Ռուսիոյ պատրիարք Ալէքսիյը ճաշ մը տուած է: Ամէն պատանդիրաւորուած են հոգեւոր համերգին, որ տեղի ունեցած է Մոս – կուայի Պետական երաժշտանոցին մէջ: Յուլիս 18ին կատարուած է եկեղեցական պարտղութիւն երրորդութեան — Սերգիեւեան մայրավանքին մէջ, յետոյ պատգամաւորութեանց անդամները մեկնած են Լենինկրատ, Քիեւ եւ Թիֆլիզ:

Ա.

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Կ. ԽԱՉԻ ՀԱՆԴԻՍԸ

ՎԱԼԱՆՍ.— Տեղատարափ անձրեւներու պատճառով քանիցս յետաձգուած դաշտահանդէսը ի վերջոյ տեղի ունեցաւ «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ, խումն բազմութեամբ:

Վարչութեան ժրաջան քարտուղարուհին, Տիկին Պայծառ Մաղաքեան, հանդէսը բացուած յայտարարելով, կարդաց համառօտ տեղեկագիր-ուղերձ մը, որ խիստ լաւ տպաւորութիւն ձգեց ներկաներուն վրայ:

Այդ տպաւորութեան տակ, հանդիսական մը արտաբերեր յանձնեց իր նուէրը: Իր օրինակին հետեւեցան նաեւ ուրիշներ եւ շուտով 8600է աւելի դումար մը գոյացաւ: Շօշափելի արդիւնքէն, քանի որ նուիրատուները մեծ մասով գործաւորներ էին: Առաջին իսկ առթիւ ստեղծուեցաւ խանդավառ մթնոլորտ մը, հիմնովին փոխելով յայտագիրը:

Ներկաներու փափաքով, սեղանապետ ընտրուեցաւ բնակիչ Յակոբ Կօշկակարեան, որ յաջողութեամբ կատարեց այդ պարտականութիւնը: Տիկին Սիրարփի Փերզիկեան երգեց քանի մը երգեր, իսկ Ժ. Խաչիկեան յաջողութեամբ արտասանեց Զարենցի «Հայաստան»ը:

Ախոռհիները սեղանէ սեղան պտտելով կը մատակարարէին ուտելիք, խմորեղէն եւ ըմպելի:

Հետզհետէ սկսան խմբերգները, վերակենդանացնելով հայրենի յիշատակներ: Միջանկեալ արտասանութիւններ եւ եւրոպական պարեր:

Օրուան բանախօսն էր Պ. Ազգին Մարտիրոսեան, որ սկսաւ հետեւեալ նախադասութեամբ. «Սքանչելի է հայ ժողովուրդը եւ նոյնքան սքանչելի է նաեւ հայ կինը»: Եւ պարզեց հայ կնոջ հայրենասիրութիւնը, աշխատասիրութիւնը, համբերատարութիւնը եւ որիշ առաքինութիւններ: Թուեց հայ կնոջ կատարած դերը կրթական, մշակութային, յեղափոխական եւ մանաւանդ ղրիութեան ասպարէզներուն մէջ: Ապա բացատրեց Կապոյտ Ախչի դերը, իրրեւ կուռ եւ մեծ կազմակերպութիւն մը: Մեր մանաճախը օգնած է հիւանդներու չքաւորներու եւ որբերու, նոյնիսկ անկողին, հագուստ եւայլ ճարելով կարօտեալներու: Ան ունի իր դպրոցը հարիւր մնայուն աշակերտներով: Պիւճէն ապահովուած է եւ դպրոցը արդէն կը թեւակոխէ երկրորդ տարեշրջանը:

Բանախօսութենէն վերջ Ախչուհիները եւ տանուհիները պարեցին զեղչկական պարեր: Յաջորդաբար երգեցին նաեւ տիկիններ Զ. Մարդարեան, Վ. Պապատեարեան, Դապտեան, Օրիորդներ Ե. Տօնապետեան, Պետրոսեան, (Փարիզէն) ինչպէս եւ Զարեհ Գասեան եւ ընկեր Ա. Շահինեան:

Յաջողապէս արտասանեց նաեւ փոքրիկ Ժանէթ Ախչիկեան: Հանդէսը վերջացաւ ուշ ատեն:

Լրատու

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Թունուզէն կը դրեն մեղի թէ Վահան Եղիշեան եւ Անդրանիկ Մերճանեան, երկուքն ալ Ատանայէն, յաջողութեամբ աւարտեցին իրենց «Պաքալորէայի» քննութիւնները եւ արձանագրուեցան ուսանող բժշկութեան:

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

Գագիկ Ալծրունին թող դարանի մանէ Դուինէն դուրս, Ռշտունեաց եւ Աձեւացեաց իշխանները հետ, իսկ մենք կը մնանք Դուինն եւ որոշեալ ժամուն, երկու կողմէ յարձակում գործելով, հին ու նոր հաշիւները կը մարենք Աշոտ Երկաթի հետ: Ան չի կրնար ազատուիլ. իր բանակին մէջ իսկ իրեն դէմ կ'ունենայ արաբական գունդը, իսկ չորս կողմէն շրջապատուած կ'ըլլայ մեր զօրքերով:

— Ես պատրաստ եմ իմ գունդովս երկայ դնուիլ նշանակուած տեղը, պատասխանեց Գագիկ:

— Մենք ալ, կրկնեցին միւսները:

— Ազատեցէք աղջիկս եւ ես ամէն կերպ կ'օգնեմ ձեղի, կրկնեց Գագիկ:

— Ազատել. ըսելը դիւրին է, բայց կատարելը դժուար: Աղջիկդ առիւծի ճանկն է ինկած, իսկ ան կէ ազատուիլը դիւրին չէ, քանի Ատոմ իշխանը:

— Բայց մինչ պիտի թողո՞ւնք որ Աշոտ Երկաթ տակն ու վրայ ընէ ամբողջ Հայաստանը, մեր իրաւունքները մեր ձեռքէն խլէ, իսկ մեր զաւակները յաւիտեան մեր դէմքէն:

— Համբերութիւն եւ հեռատեսութիւն պէտք է, արքայ, քանի լուրջ դէմքով Աշոտ սպարապետը. ներկայ պայմաններուն մէջ չատ դժուար է երես առ երես դուրս գալ անոր դէմ, քանի որ անոր ուժը կրկնապատկուեցաւ:

Դուք կը ճանչնաք Գարգմանաց Սահակ իշխանի զօրութիւնը: Այդ զօրութիւնը դրուած է Աշոտ Երկաթի տրամադրութեան տակ, եւ մենք պիտի աշխատինք կամ չկռուիլ դայն ե կամ չախոյեանել: Ուղղակի չախոյեանել չենք կրնար, բայց չկռուիլ կարելի է:

— Ինչպէս:

— Ահա թէ ինչպէս: Նախ եւ առաջ, մենք պէտք է մեր կողմը չահինք Աշոտ Երկաթի եղբայրը՝ Աբասը եւ Ափխազաց Գուրգէնը. անոնց ուժերը մեղ անհրաժեշտ են. իսկ յետոյ անոնց փեսայի մէջ գժուարութիւն պէտք է ձգենք. բայց ասիկա վերջի դործ է. առաջինի մասին չդիտեմ ինչ կ'ըսեն Անձեւացեաց եւ Ռշտունեաց իշխանները:

— Կրնաք վստահ ըլլալ մեր վրայ, մենք արդէն տեսնուեցանք Աբասի եւ Գուրգէնի հետ: Անոնք չուտով մերը կ'ըլլան, պատասխանեց Ատոմ:

— Լաւ բան է, եղբայրը եղբօր դէմ:

— Այդպէս ալ պէտք է. բոլորովին կործանենք Բագրատունեաց տոհմը, մրմռաց Գագիկ:

— Եւ պիտի կործանի, արքայ. չատ չանցած՝ Աբասն ու Գուրգէնը ինծի հետ կ'ըլլան, եւ այն ժամանակ վայ Աշոտ Երկաթին: Միայն անոր արեան գնով է որ կրնամ մոռնալ հողէն աւերումը:

— Իսկ աղջի՞կս, կրկնեց Գագիկ:

— Աղջիկդ կը ստանաս դուն, երբ Աշոտ Երկաթ իր պատիժը կրէ եւ իր աթոռանիստ քաղաքը՝ Երազգաւորը ծուխ ու մոխիր դառնայ, ըսաւ Աշոտ սպարապետը:

Դաւադիր իշխանները ցրուեցան ապա, որպէս զի ամէնքն ալ իրենց գունդերով Դուին հասնին:

Ժ.

Աշոտ սպարապետը ժողովը գրուելէ ետք, ըսկսաւ Դուինը ամրացնել ու կարգի դնել զօրքերը: Ան կը ճանչնար Աշոտ Երկաթը. գիտէր որ առանց հարուածը իրեն պիտի ուղղուէր. ուստի՝ ամբարները պաշարով կը լեցնէր, որպէսզի երկար ժամանակ կարենայ դիմադրել պաշարումին, եթէ իր դաշնակից իշխանները օգնութեան չհասնէին իրեն:

Երեկոյեան դէմ էր, երբ յայտնեցին, թէ հոլիդոնին վրայ գունդեր կ'երեւային: Դող մը անցաւ Աշոտ սպարապետի մարմնէն. դուրս եկաւ իր պալատէն եւ դիտեց հորիզոնը, դէպի Երազգաւոր տանող ճանապարհը: Տեսաւ փոշիի ահագին ամպ մը, որ հետզհետէ կը մօտենար: Ուռվեցաւ Աշոտի սիրտը. կը չափէր իր դէմ եկող զօրութիւնը եւ կը սարսռար:

— Անգամ մըն ալ չափենք մեր ուժերը, տաճկի Երկաթ: Կամ դուն, կամ ես: Մէկ դահը չի կրնար երկու տիրոջ պատկանիլ, ըսաւ ան եւ ուշադրութեամբ չարունակեց դիտել մօտեցող գունդերը, որոնք այժմ կը նշմարուէին պարզ կերպով:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՇՎԱՉԵԱՆՑ

300 կրամ հաց Սեպտ. 1ին

ՈՒՐԻՇ ՄԻԶՈՑՆԵՐ՝ ԱՊՐՈՒՍՏԸ ԱԺԱՆՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Իրրեւ առաջին արդիւնք վարչապետին եւ արհեստակցական միութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ կատարուած խորհրդակցութեանց, կառավարութիւնը որոշեց հացի բաժնեչափը 250էն 300 կրամի բարձրացնել Սեպտ. 1ին, միեւնոյն ատեն բարելաւելով տեսակը (աւելի ճերմակ) :

Ինչպէս կը յիշուի, Յունիս 1էն ի վեր բաժնեչափը 250 կրամ էր, իսկ աւելի առաջ՝ 200 եւ անմարսելի :

Միեւնոյն ատեն տրուեցան հետեւեալ որոշումները.—

1.— Կառավարութիւնը ուշադրութեամբ պիտի հսկէ, փորձելու համար մսի ազատ վաճառման արդիւնքները, օրը օրին :

2.— Շարք մը միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, ջնջելու համար աշխատավարձի անհաւասարութիւնը Փարիզի եւ ուրիշ շրջաններու միջեւ:

3.— Պիտի քաջալերուի աժան վաճառումը մեծ չուկաներու մէջ:

4.— Արհեստակցական Միութեանց ներկայացուցիչներէն կազմուած յանձնախումբ մը պիտի խորհրդակցի կառավարութեան հետ, ուրիշ միջոցներ առաջարկելու համար : (Համագործակիցները չեն մասնակցիր այս յանձնախումբին) :

5.— Սեպտեմբեր 1ին դարձեալ պիտի տեսակցին արհեստակցական միութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, քննելու համար արուած որոշումներուն արդիւնքը :

Այս որոշումները հաղորդեց աշխատանքի նախարարը, Պ. Պ. Մայէր, անհրաժեշտ լուսաբանութիւններով : Ան այժմ նպաստաւոր է ընդհանուր տպաւորութիւնը : Համագործակիցները կը պարծենան թէ իրենց պահանջին չնորհիւ է որ կ'աւելցուի հացի բաժնեչափը : Ընկերվարական օրկանը դիտել կուտայ թէ անոնք պահանջելով ամէն բան, կարելին եւ անկարելին, «միեւնոյն ատեն խորտուրդ կուտային վիւղացիներուն չյանձնել իրենց ցորենը» եւն. :

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը գոհ չէ ձեռք բերուած արդիւնքէն : «Բանուորական Ուժ»ը, որ աւելի քան մէկ միլիոն անդամ ունի, սպասողական դիրք մը բռնած է :Լաւատեսներ կը կարծեն թէ Ռէնոյի ծրագրին գործադրութիւնն ալ պիտի օգնէ, բարելաւելու համար կացութիւնը :

Արհեստակցական Միութիւնները ընդհ. ժողով պիտի դումարեն Սեպտ. 10—11ին, կացութիւնը քննելու եւ համապատասխան որոշումները տալու համար :

Ուրս վարժուհին պատուհասեց վարնետցւոյ

Տիկին Օքսանա Քողէնքիա, Նիւ Եորքի ռուսական դպրոցին ուսուցչուհին, որ խորհրդային հիւպատոս Լոմաքինի կողմէ «վրկուած» եւ հիւպատոսարան փոխադրուած էր, հինգշաբթի օր ինքնինքը վար նետեց չորրորդ յարկի պատուհանէն: Հիւպատոսարանին պաշտօնեաները օգնութեան հասնելով, ուրկէն պաշտօնատուն տարին վիրաւոր կինը, որ քիչ վերջը փոխադրուեցաւ ամերիկեան հիւանդանոց մը :

Ինչպէս դիտեն ընթերցողները, այս կինն այ հարցաքննութեան կանչուած էր, խորհրդային լրտեսութեան պատմութեան առթիւ: Կոմսուհի Ալեքսանդրիա Տոլստոյ, որու տունէն հիւպատոսը առած տարած էր վարժուհին, յայտարարեց թէ Տիկին Քողէնքիա իր ապարակը եկաւ Օգոստոս 5ին, խիստ ջղաղրգռուած: «Ըսաւ թէ չուզեր Ռուսաստան դառնալ, թէ բոլշեւիկ չէ, ոչ ալ ուղեկից: Ձաւակ մը ունէր, բայց կորսուեցաւ պատերազմին մէջ: Ցուսահատ էր եւ կ'աղաչէր,— Փրկեցէք զիս: Կը վախնամ Ռուսաստան վերադառնալէ: Այս առաւօտ ցոյց տուաւ նամակ մը զոր ուղղած էր հիւպատոսին եւ ուր կ'ըսէր,— « Չեմ ուզեր վերադառնալ իմ երկիրս զոր դուք խորհրդային դրախտ կը կոչէք, իսկ ես՝ քանտա»:

Պ. Մոլոթով ուժգնօրէն բողոքեց Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին, մեղադրելով ամերիկեան իշխանութիւնները իրրեւ «մեղսակից խորհրդային գաղտքացիներու դէմ կատարուած քրէական արարքներու»: Այս բողոքը կապ ունի նաեւ միւս ռուս ուսուցչին՝ Սամարինի մասին կատարուած դործադրութեան հետ: (Սամարին ալ չուզեր հայրենիք վերադառնալ, ապաւինելով ամերիկեան իշխանութեանց : Ազդէն իսկ դիմում կատարած է, հպատակ դառնալու համար) :

Վերջին լուրերու համաձայն, Տիկին Քողէնքիա յայտարարած է թէ իր ապատ կամքով էր որ պատուհանէն վար նետուեցաւ: Վիճակը չատ ծանր է : Վար նետուած ատեն ըսեր է,— «Հանդիստ ձգեցէք զիս»:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ, Օգոստոս 10—12

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեդիները. —

ԼԻՈՆ՝ Թ. Ա. 540, ՓԱՐԻԶ՝ (13) Մխը. 1000, ՍԻՆ ՇԱՄՈՆ՝ Մաս. 1779, ՆՓԻՆԷ՝ Ազգ. 1200, ՔՈԼՈՄՊ՝ Փափ. 2000, ՄՆԻՆՒ՝ Գար. 2000, ԱՆԻՆՒ՝ Ա.Հետ. 1200, ԼԱՑ ԼԷ ՌՈՋ՝ Քէք. 1200, ՆԻՄ՝ Վառ. 2400, ՔՈԼՈՄՊ՝ Աչ. 600, ՓԱՐԻԶ (2)՝ Ուն. 25, ՍԱՎՈՒԱ Քեն. 650 ֆրանք:

Ն. Ա.— «Ազատ Օր»ի հատոյ.— 20a Rue Voulis, Athènes (Grèce):

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլվար Օտտոյի «Մատիսեան» խումբի կողմէ, այս կիրակի :

Կը ներկայացուի «ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆՆՈՑ ՓԵՍԱՑՈՒՆ» : Սկիզբ Անարէի օգաստն պարտէզին մէջ: Առնել 25 թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջին կանգը

ՄԵԾ ԽԱՐՈՒԿԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Ֆրանսահայ Աբեղուչներու, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Ս. Աստուածածնի ծօնին առթիւ: Կափի շրջան Լա – Քոնիի մէջ:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի եւ Փարիզի հատիւր հայ – արեւնուչներուն, որոնք մէկ շաբաթէ ի վեր բանակումի եկած են: Կը նախագահէ Գիւղ. Տէր Ազատեան Հայ արեւնուչներու խմբապետուհի Օր. Սիրանուշ Ասատեան: Գիւղատնտեսական ճոխ բաժին :

Տեղի պիտի ունենան սկաուտական խաղեր եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին մօտակայ վայրերը բանակումի եկող հայ սկաուտական բոլոր խումբերը եւ հասարակութիւնը:

Կափէն առնել օթօբար եւ իջնել՝ La Guinguette sur la route de Cap à Grenoble, ուր իրենց կը սպասեն հայ արեւնուչներ : (ԿՆԻՔ)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս Կիրակի, 16 Օգոստոս Հոգեհանգստեան Ս. Պատարագ կը մատուցուի ի յիշատակ՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ ՓԱՓԱՋԵԱՆԻ
(Մէրսէյէօզլի) (Ծնեալ՝ ՂԱՋԱՐԵԱՆ)

Մարսէյլ, Փրատօ, Ս. Սահակ–Մեսրոպ եկեղեցին: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգող բոլոր բարեկամներն ու աղգականները :

Այս առիթով, հանդուցեալին զաւակները՝ Տիկին Սրբուհի Կարապետեան, Պ. Պ. Եղիշէ, Յակոբ եւ Կարապետ հետեւեալ նուէրները կ'ընեն.— Աղքատախնամ – Որբախնամ Միութեան՝ 2000 ֆրանք, Պետական Հայ Կարմիր Խաչին՝ 2000 ֆր. եւ Կապոյտ Խաչին 2000 ֆրանք :

« ՅԱՌԱՋ » ԿՐ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Պուա Քոլոմպէն ընկեր Հրանդ Քէօսէեան մէկ տարեկան « ՅԱՌԱՋ» կը նուիրէ Պ. Մանչուկեանի, Մէքսիկա:

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մարսէյլի առաջնորդարանին քարտուղարը, Պ. Մինասեան, երկար նամակով մը կը պատասխանէ հանդուցեալ Ռուբէն Տէր Մարտիրոսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ հրատարակուած դրութեանց: Կ'ամփոփենք հետեւեալ կէտերը.—

1.— « Հաղորդութեան համար երբեք քահանայ ուղուած չէ ինձմէ»:

2.— «Յուլիս 8ին իրիկուան ժամը 4ի մօտ հիւիսառարդ օրիորդ մը ներկայացնելով, քահանայ, մը ուղեց յաջորդ օրուան համար, ժամը 3ին: Ապուշացայ, դժբախտաբար նոյն առաւօտ այնքան զբաղած էի որ բոլորովին չկրցայ վրիպեցաւ այս պարագան: Ահա այսպէս է որ չկրնալ յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ առանց քահանայի եւ առանց յետին նկատումի»:

Քարտուղարը այս լուսաբանութիւնները հաղորդած է հանդուցեալին պարագայ հրէին երկու հիւանդարձներու, նկրտութիւն խնդրելով: Ցետոյ Գալուստ քահանան ղրկած է հանդուցեալին տունը, ի հոգեւոր մխիթարութիւն: «Ոչ մէկ խորհուրդ հարուստի եւ աղքատի, մանաւանդ որ ողբացեալը ծանօթ էր եւ հիւանդ կուտիւն կը տանար Աղքատախնամէն, 1944էն ի վեր »:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանի՞ հինգ տարուան պանդխտութեան չրջանին երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առհասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն :

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ:

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել :

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուղե՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զարնալու համար պիտանի տարր, հայկական դիտելիքներով, լեզուով, գործունէութեամբ :

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը:

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու: Բացառութիւն կրնանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար :

Պայմանաժամ չենք տահմաներ: Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիշ հարցարանները ալ կազմել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մ. Մինասեան եւ թակոմխէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Կեդր. Կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ. Հ. Կազ. Խաչի Ալֆորվիլի մանգամական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 17 Օգոստ. երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերուհի Ս. Անդրէասեանի բնակարանը, rue Emile Zola 13: Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը :

ԽԱՂՈՂԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵՆԷՆ.— Ս.Աստուածածնի վերափոխման տօնին առթիւ, այս կիրակի, Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ պիտի մատուցուի Հանդիսաւոր պատարագ եւ պիտի կատարուի խաղողի աւանդական օրհնութիւնը: Գեր. Տէր Արտաւազդ Արք. Սիւրմէեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ :

Բշ. օր Ս. Պատարագ մեռելոցի, հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ ըլլալ :

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անդամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆ
68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի դանէք կերպաս, ատասե, թելակարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերարերեալ կարերը : Փարիզի արուար – ձանձրէն դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի :

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

ԾԱԽՈՒ Է

Օղակ չինող լաւ վիճակի մէջ մօթէօրով մեքենայ մը «սիսաէմ Կուտման»: Նպաստաւոր գին – նով: Դիմել Garage Carnot. 23 Bld. Carnot, Alfortville, (Seine):

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6 ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 15 Août 1948 Կիրակի 15 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4069–Նոր շրջան թիւ 1028 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍՍԻՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՍԿ ՄԵՆՔ ՋԱՑՆ ՉՈՒՆԻ՞ՆՔ

Անցեալ Յուլիսի սկիզբը Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը, « Իզվեստիա», նշանակալից յօդուած մը կը հրատարակէր, Պ. Պետրոսովա ստորագրութեամբ (Հայուհի?):

Դժբախտաբար ձեռքի տակ չունինք յօդուածին ամբողջութիւնը եւ կ'օգտուինք անդլերէն ամփոփումէ մը : (Յուլիս 10):

Յօդուածագիր օրիորդը , որ ուսուցչական պաշտօն ունի Լենինկրատի արհեստակցական կառոյցին մէջ, կը զանգատի թէ Մ· Միութեան մէջ տակաւին կը չարունակեն օտար բառեր գործածել ... անուշէղէններու համար եւ կ'առաջարկէ ամբիջապէս ռուսացնել զանոնք:

Իր մատնանշած անուններն են,— Շա ճուտո, ռոճոճօ, փըքի փուռ, փըքի պէօռ, ռաֆել, մելպա, ֆէյֆ, սանտուիչ եւայլն:

Օր· Պետրոսովա դիտել կուտայ արդար վըրդովմամբ.—

— Օտար բառերու այս իւրացումը անվայել է երկրի մը համար, ինչպիսին է Մ· Միութիւնը, որ ունի իր սեփական լեզուն եւ չուզեր ենթարկուիլ օտար ազդեցութեան : Ուրեմն պէտք է ռուսերէն անուններ գործածել, «փառֆէյ»ներուն, «մէլպա»ներուն, «էքլէռ»ներուն եւ միւս բոլոր անուշէղէններուն համար:

Բոցավառ ողջո՛յն, օրիորդ Պետրոսովա (կամ Պետրոսեան):

Այս իր՛ինչ բծախնդրութիւն, իր՛նչ դիւրագրգռութիւն, յանուն ազգային արժանապատուութեան եւ մաքի, լեզուի անկախութեան :

Արդարեւ, կը վայլէ՞ անգլերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն կամ գերմաներէն ձիւթեր ծամել, երբ ունինք սեփականը: Ինչո՞ւ հանդուրժել օտար ազդեցութեան :

Ճիշդ այս պայքարն է որ կը մղենք մենք ալ , անոր կատաղութեամբ դիտելով Երեւանի մէջ կատարուած այլանդակութիւնները: Պայքար մը, որ ամէն բանէ առաջ ինքնապաշտպանութեան բնազդէն կը ծնի :

Եւ մենք չատ աւելի համեստ ենք: Շատ աւելի բանաստղ, բնական դեմքի մը վրայ կեցած :

Մեր մտաքէն չանցնի յածիլ մինչեւ միջազգային անուշէղէններու բոլորտիքը, հայերէն անուններ պահանջելով անոնց համար :

Մենք ունինք մեր սեփական, ինքնուրոյն անուշէղէնները, իրենց հարազատ անուններով, եւ կը գործածենք, երբ որ պէտք ըլլայ :

Մնացեալը թող կոչեն ինչպէս որ կ'ուզեն: Հեռու մեզմէ՝ քարացած, տիրացուական հայկաբանութիւնը :

Բայց, կը մնանք հաւատարիմ եւ անխախտ՝ հետեւեալ տեսակէտին վրայ :—

Չենք հանդուրժեր որ արտաքին ուժերը բռնութիւն բանեցնեն, քայլերնին տղէտ, բթամիտ, ծոյլ կամ անոպայ դրիչներ, բարբարոսական արշաւներ սարքելու համար մեր լեզուական անդաստաններին մէջ :

Ճակատ ճակտի դէմ՝ այս դեմքին վրայ, որ մեր կենսական տարածութիւնն է եւ պիտի մնայ, եթէ նոյնիսկ հարիւր հազարնոց համրանքի մը ենթայ ըլլայ արտաքսմանի հայկական ուժը :

Ո՞ր նորափեսուր հայրենասէրն է որ պիտի ընկրկէր այս ճամբուն վրայ, հոգ չէ թէ տարբեր դաւանանք ունենայ :

Շատ պարզ է մեր նշանախօսքը,— Գործածել, ինչ որ ունինք արդէն, իրրեւ ստեղծագործ ժողովուրդ : Գործածել ազատօրէն, առանց արտաքին միջամտութեան: Մերժել որեւէ բանութիւն, ներսէն սարքուած ըլլայ թէ դուրսէն:

Երբ ունինք «հանրապետութիւնը», «լեզուախութիւնը», «կուսակցութիւն»ը, ոչ ոք պէտք է համարձակի բռնազատել որ օտար ձիւթեր ծամենք,— «ռեսպուբլիկա», «ռովոլուցիա» , «պարտիա» եւն.

Դեռ աւելի յառաջ երթալով , կը թելադրենք Օր· Պետրոսովաներուն որ չդիմահամառ ռուսերէն բառեր պահանջելով անուշէղէններու համար :

Դեռ ինչե՛ր կան, «մելպա»ն, «էքլէռ»ը կամ «սանտուիչ»ը ռուսերէն ծամերու համար :

Ամբողջ ռուսերէնը — համեմատաբար աղքատ լեզու — վերաքննութեան, սրբագրութեան, ռուսացման կը կարօտի :

Եթէ միայն այդ փորձը կատարեն, ահագին երկանաքար մը վերցած կ'ըլլայ մեր կռնակէն :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՑԵՐԷՆԻ
(Ըստ բոլշեւիկ երեւանի)

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Ի՞նչ նոր թէորիաներ սովրեցիք զէոլոգիական Ինստիտուտի դիրեկտորի կոնֆերանսում :

ՆՈՐԵԿԸ.— Կապի ընկերութեան դէր – Նա – խագահը...

ՈՒՍ.— Աա՛, վիցէ – պրեզիդենտ :

ՆՈՐԵԿԸ.— Կապի ընկերութեան վիցե – պրեզիդենտը հարցումներ ուղղեց, բուռն վիճաբանութիւն մը ...

ՈՒՍ.— Վիճաբանութիւն չեն ասում, դիս – կուսիա կ'ասեն :

ՆՈՐԵԿԸ.— Դիսկուսիա մը ծագեցաւ տնտեսական ճակատի յեղափոխական բարենորոգում – ների ...

ՈՒՍ.— Էկոնոմիկական ֆրոնտի ռեվոլիւցիոն ռեֆորմների: Հայերէն բառարան չունե՞ս :

Ուրիշ դասարանի մը մէջ.

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Լենինը ի՞նչպէս էր ըմբռնում խաղաղութեան պրոբլեմը, առաջին խմպերիալիստական պատերազմի մէջ :

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Խաղաղութիւն առանց անեքսիաների եւ կոնտրիբուցիաների :

ՈՒՍ.— Ո՞րտեղից դիտես :

ԱՇԱԿ.— Կոմունիստական պարտիայի հայերէն պատմութիւնից :

ՈՒՍ.— Ուրիշ ի՞նչ էր ուսուցանում Լենինը:

ԱՇԱԿ.— Լենինը ցոյց տուեց որ իմպերիալիզմը կապիտալիզմի բարձրագոյն աստիճան է , թէ պրոդրեսիվ կապիտալիզմից մինչեւ պարագոյին կապիտալիզմը, առանց սոցիալական ռեւոլուցիայի...

ՈՒՍ.— Էլ մի՛ չարունակիր, դու լաւ ես սովրել մարքսիստական թէորիան:

ՆՈՐԵԿ ՄԸ.— Ընկեր պրոֆեսոր, ի՞նչ կը նշանակէն հետեւեալ բառերն ու բացատրութիւնները· — ավանդուրան արագօրէն լիկվիդացվեց, օկուպացիոն դիվիզիան զաւթեց, Անտանտայի կոնտրռեվոլիւցիոն ինտերվենցիան, մոբիլիզացեցին, պրոդրեսիվ դիրեկտիվներ ...

ՈՒՍ.— Տեսնո՞ւմ էք, ընկերներ, ֆաշիստական երկրներից եկած ուսանողները որքան յետ են մնացել հայերէնի ուսման մէջ: Օգնեցէք որ չուտ սովրեն մեր մադիսարալ տերմինոլոգիան :

(4) ՎԱՀԷ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Պատիւ ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու այցելութիւնը ամերիկահայ ծանօթ իրաւաբան Պ. Վահան Գալշնեանի, դասախօս Նիւ Եորքի Քոլըմպիա համալսարանին մէջ, որ պիտի այցելէ Լա Հէյ , Եգիպտոս, Սուրիա, Իրաք եւ Իրան, շարք մը դասախօսութիւններ տալու համար: Իր գլխաւոր նիւթը պիտի ըլլայ «Ընկերային օրէնքը իսլամական իշխանութեան տակ» :

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ խռովութիւնները կը չարունակուին քանի մը օրէ ի վեր, իբրեւ հետեւանք խորհրդակցական ժողովի լուծմանն: Յունարար – ները կը պահանջեն Յունաստանի կցել կղզին կամ ինքնավարութիւնն չնորհել :

ԴԱՆՈՒԲԻ ՅՕՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, Անգլիան , Ֆրանսան եւ Մ· Նահանգները դուրս ձգուեցան ապագայ յանձնաժողովին մասնակցելու իրաւունքէն, երեքի դէմ հօթը ձայնով... Ուրեմն Դանուբի նաւարկութեան եւ վարչական կարգադրութեան դեկավարները պիտի ըլլան Մ· Միութիւնը, Հունգարիա, Եուկոսլաւիա, Պուլկարիա, Ուկրայնա եւ Զեխոսլովաքիա: Աւստրիա պիտի կրնայ մասնակցիլ հաշտութեան դաշնագրին կնքումէն վերջը: Գերմանիան ալ դուրս ձգուած է առ այժմ :

ԱՆԶՐԵԻԼ ԵԻ ՅՈՒՐՏ կը չարունակուին Փարիզի եւ Ֆրանսայի զանազան մասերուն մէջ, անսովոր ուժգնութեամբ մը պարզելով: Զիւմ տեղացած է Ալպեանններուն մէջ: Անձրեւը եւ փոթորիկները անդադրմանելի մնամներ պատճառած են Անգլիոյ մէջ ալ:

Պիտի կրնա՞ն տեսնել Սթալինը

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ հիմնաւորը չեն դտներ Լոնտոնի յոռետեսութիւնը՝ Մոսկուայի տեսակցութեանց մասին: Երեք պետութեանց ներկայացուցիչները վերջին փորձ մը պիտի կատարեն, անդամ մը եւս տեսակցելու համար Սթալինի հետ: Յոյսէ ոտեղի չէ ունեցած այդ տեսակցութիւնը, ամէն յոյս կորսուած չի համարուիր:

Երեք ներկայացուցիչները նոր հրահանգներ կը սպասէին երէկ: Եթէ ստացած ըլլային զանոնք, նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենային Պ· Մոլոթովի հետ: Ինչպէս դրած էինք երէկ, ամերիկեան դեսպանը յոյս կը յայտնէր թէ վերջինը պիտի չըլլայ հինգշաբթի օրուան տեսակցութիւնը:

Ամէն պարագայի մէջ , դաղտնապահութիւնը խստօրէն կը չարունակուի եւ կարելի չէ ճշդիւտ լուրեր ստանալ:

Կարդ մը չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ համաձայնութեան ճամբայ մը կրնայ բացուիլ, եթէ Ռուսերը վերցնեն Պերլինի պաշարումը, իսկ արեւմտեան պետութիւնները հաւանին խորհրդային մարքր ճաշնալ երրեւ միակ դրամը ամբողջ Պերլինի համար :

Լոնտոնի Ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները Անգլիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը դացին ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար: Պ· Պէվին Լոնտոն հրաւիրեց Գերմանիոյ բրիտանական հրամանատարը, զօր· Բարըրթոնը: Այս երկրորդ անդամն է որ Լոնտոն կը կանչուի, Մոսկուայի տեսակցութիւններէն իվեր :

ՃԵՂՔ ՄԸ ԵԻՍ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Ուրբաթ օր խորհրդային իշխանութիւնները պարպեցին Պերլինի քառանդամ հրամանատարութեան չէնքը (Կոմանտատուրա) , վար առնելով լրենց դրօշը եւ միայն Լենինի ու Սթալինի պատկերները ձգելով պատհին մէջ: Ուրեմն վերջնապէս երկու մասի բաժնուած կ'ըլլայ Պերլինը, արեւելեան եւ արեւմտեան չրջաններով :

Յուլիս 1էն ի վեր, Ռուսերը չէին մասնակցեր ընդհ· հրամանատարութեան գործերուն եւ հետզհետէ կը փոխադրէին իրենց թղթածրարները եւ ուրիշ բեռներ: Հիմա որ չէնքն ալ կը հեռանան, միայն երկու տեղեր մնացած են ուր չորս պետութիւնները դեռ չեն բաժնուած իրարմէ: Մէկը՝ դաչնակից Վերատուիչ Ցանձնաժողովի պաշտօնատունն է ուր որ եւ է ժողով չէ գումարուած անցեալ մարտէն ի վեր երբ Ռուսերը առին քալեցին: Միւսը՝ Սփանտաուի բանտն է :

★ Գերմանիոյ ամերիկեան դինուորական իշխանութեան անթելը առջի օր յաղորդեց թէ՝ վերջերս Մ· Նահանգներուն մէջ կատարուած քննութեան մը համաձայն, ժողովուրդին 80ը կ'ուզէ որ արեւմտեան Դաչնակիցները Պերլինն մնան , « եթէ նոյնիսկ հետեւանքը պատերազմ ըլլայ »:

Պերլինի քաղաքապետական վարչութեան անդամներն ալ վճռած են թոյլ չտալ որ նախկին մայրաքաղաքը ամբողջովին խորհրդային իշխանութեան կցուի: Անոնք ծրագիրներ մշակած են, ի նախապատրաստութիւն ձմրան խստութեանց (պարենաւորում, վառելանիւթ եւայլն): Վարիչներէն մէկը յայտարարեց թէ ի հարկին պիտի կարենն Պերլինի չրջակայ անտառներուն բոլործառերը : Դաչնակիցները խոստացած են չարունակել օդանաւային պարենաւորումը, հակառակ բոլոր դժուարութեանց: Պերլինի պաշարման հետեւանքով անգործութեան դատապարտուած են 100 հազար բնակիչներ, քաղաքին արեւմտեան չրջանին մէջ :

Անհամբերութիւն ապրուստի աղութեան առթիւ

ԿԱՐԳ ՄԸ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ ԴԱՂՏՆԻ ԿԸ ՊԱՀՈՒԻՆ

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ կառավարութիւնը արդէն իսկ «պատերազմ յայտարարած է սղութեան դէմ», չօշափելի արդիւնք մը ձեռք բերելու համար մինչեւ Սեպտեմբեր 1 : Շատ մը որոշումներ դաղտնի կը պահուին: Ելմտական նախարարը, Փոլ Ռէյնօ, կը սպասէ որ Հանրապետութեան Խորհուրդն ալ վաւերացնէ իր տնտեսական ծրագիրը, որպէսզի կարենայ գործի ձեռնարկել:

Քրիստոնեայ աշխատաւորներու Դաչնակցութիւնը (C. F. T. C.) ճեղքելով ոչ–համայնավար մութեանց ճակատը, ուրբաթ օր յանձնարարեց իր մասնաճիւղերուն ամսական 3000 ֆրանքի պարզեւ մը պահանջել, ինչպէս եւ 500ական ֆր· ընտանիքի այն անդամներուն համար որ վաստակ չունին: Այս պարգեւը պէտք է վճարուի սպասելով աշխատավարձի եւ դիներու վերաքննութեան՝ Սեպտեմբեր 1ին: Թերթերը դիտել կուտան թէ այս պահանջը ներկայացուած չէ կառավարու–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍԱՄՎԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ

ՀԱՅՈՑ Ա. ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ Է

(886 — 890)

Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի Պետական Հրատարակչություն

Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի Պետական Հրատարակչություն

«Հոսկի Խրիմ»

եւ «Հուսկի Խրիմ»

Նշանավոր հայ գրականագետ եւ բանասեր Ստեփան Մալխասյանցը (Ղրիմեցի) 1940ին, իսկ նրա մահից յետոյ՝ նրա որդի Ռուբեն Մալխասյանցը «Ծ. Ղ.» ամսագրում հրատարակեցին Ղրիմի հայ գաղթականների մասին մի շարք նոր տեղեկություններ, որոնք ցարդ անծանոթ էին գրականագիտությանը։ Ստեփան Մալխասյանցը Ղրիմի հայ գաղթականների մասին գրում է. «Ղրիմի հայերի մեծ մասը գաղթել է Ղրիմի թերակղզու հարավային ափերից, Սուդակ, Կաֆա, Ղարասու-Բազար, Ղարասու-Սուբազար, Ղարասու-Ռիսկի, Ղարասու-Ռիսկի, Ղարասու-Ռիսկի

ԺՈՒԿԻ ՏԱՂԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՅԱՓՈՆԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԲԱՀԱՐԻ ՊԱՆՈ

ԱՌԱ.

Դիմացի տան մեջ ապրողները լիովին համոզված էին, որ Ժուկի տղան ամեն ինչ գիտի, եւ ոչ ոք չէր կասկածում, որ նա ոչինչ չգիտի։ Ընդհակառակը, նրանք կարծում էին, որ նա ամեն ինչ գիտի եւ միայն ձեւացնում է, թե ոչինչ չգիտի։ Ուստի նրանք ամեն կերպ փորձում էին նրան խաբել, որպեսզի նա ստիպված լինի խոստովանել։ Ամեն առավոտ, երբ Ժուկի տղան դուրս էր գալիս տնից, նրան դիմավորում էին հարեւանների հետաքրքրասեր հայացքները։ Նրանք ուզում էին տեսնել, թե ինչպես է նա ընդունելու այն լուրը, որ իր հայրը ձերբակալված է։

Ամեն առավոտ նա տեսնում էր, թե ինչպես են ոստիկանները գալիս եւ տանում մարդկանց։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք ձերբակալում Ժուկի հորը։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք տանում նրան։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան ծեծում։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան բանտ նետում։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան դատում։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան դատապարտում։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան աքսորում։ Նա տեսնում էր, թե ինչպես են նրանք նրան սպանում։

Ամեն առավոտ, երբ Ժուկի տղան դուրս էր գալիս տնից, նրան դիմավորում էին հարեւանների հետաքրքրասեր հայացքները։ Նրանք ուզում էին տեսնել, թե ինչպես է նա ընդունելու այն լուրը, որ իր հայրը ձերբակալված է։ Ամեն առավոտ, երբ Ժուկի տղան դուրս էր գալիս տնից, նրան դիմավորում էին հարեւանների հետաքրքրասեր հայացքները։ Նրանք ուզում էին տեսնել, թե ինչպես է նա ընդունելու այն լուրը, որ իր հայրը ձերբակալված է։

— Ես լսել եմ, որ Ժուկի հորը ձերբակալել են, — ասում էր մի հարեւան։

— Ես էլ եմ լսել, — պատասխանում էր մյուսը։

— Ինչո՞ւ են նրան ձերբակալել, — հարցնում էր երրորդը։

— Չգիտեմ, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ասում են, որ նա մի հանցագործություն է գործել, — ասում էր չորրորդը։

— Ես էլ եմ լսել, որ նա մի հանցագործություն է գործել, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ինչ հանցագործություն, — հարցնում էր երրորդը։

— Չգիտեմ, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ասում են, որ նա մի մարդ է սպանել, — ասում էր չորրորդը։

— Ես էլ եմ լսել, որ նա մի մարդ է սպանել, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ինչ մարդ, — հարցնում էր երրորդը։

— Չգիտեմ, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ասում են, որ նա մի հրեա է սպանել, — ասում էր չորրորդը։

— Ես էլ եմ լսել, որ նա մի հրեա է սպանել, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ինչո՞ւ նա հրեա է սպանել, — հարցնում էր երրորդը։

— Չգիտեմ, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ասում են, որ նա հրեա է սպանել, որովհետեւ հրեան նրան ինչ-որ վատ բան է արել, — ասում էր չորրորդը։

— Ես էլ եմ լսել, որ նա հրեա է սպանել, որովհետեւ հրեան նրան ինչ-որ վատ բան է արել, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ինչ վատ բան, — հարցնում էր երրորդը։

— Չգիտեմ, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ասում են, որ հրեան նրա կնոջ հետ է քնել, — ասում էր չորրորդը։

— Ես էլ եմ լսել, որ հրեան նրա կնոջ հետ է քնել, — պատասխանում էր առաջինը։

— Ինչո՞ւ հրեան նրա կնոջ հետ է քնել։

— Չգիտեմ։

— Ասում են, որ հրեան նրա կնոջ հետ քնել է, որովհետեւ նրա կինը գեղեցիկ է եղել։

— Ես էլ եմ լսել, որ հրեան նրա կնոջ հետ քնել է, որովհետեւ նրա կինը գեղեցիկ է եղել։

— Ինչո՞ւ նրա կինը գեղեցիկ է եղել։

— Չգիտեմ։

— Ասում են, որ նրա կինը գեղեցիկ է եղել, որովհետեւ նա հրեա է եղել։

— Ես էլ եմ լսել, որ նրա կինը գեղեցիկ է եղել, որովհետեւ նա հրեա է եղել։

— Ինչո՞ւ նա հրեա է եղել։

— Չգիտեմ։

— Ասում են, որ նա հրեա է եղել, որովհետեւ նրա մայրը հրեա է եղել։

— Ես էլ եմ լսել, որ նա հրեա է եղել, որովհետեւ նրա մայրը հրեա է եղել։

— Ինչո՞ւ նրա մայրը հրեա է եղել։

— Չգիտեմ։

— Ասում են, որ նրա մայրը հրեա է եղել, որովհետեւ նրա հայրը հրեա է եղել։

— Ես էլ եմ լսել, որ նրա մայրը հրեա է եղել, որովհետեւ նրա հայրը հրեա է եղել։

— Ինչո՞ւ նրա հայրը հրեա է եղել։

— Չգիտեմ։

— Ասում են, որ նրա հայրը հրեա է եղել, որովհետեւ նրա հայրը հրեա է եղել։

— Ես էլ եմ լսել, որ նրա հ

թեան, որ թոյլ չի տար որեւէ յաւելում՝ Սեպտ. 1էն առաջ :

Ընտանեկան ընկերակցութեանց ազգ. Միութիւնն ալ կ'առաջարկէ ամէն բանէ առաջ ուսումնասիրել հետեւեալ նպատակները :

Քրիստոնեայ աշխատաւորներու Դաշնակցութեան կարծիքով, կառավարութեան խոստումները « բաւարար երաշխաւորութիւն չեն ներկայացներ», ապրուստի գիները աժանցնելու համար : Իսկ Բանուորական Ուժը, որ ամէնէն զօրաւոր միութիւնն է Աշխատանքի Դաշնակցութեանէն վերջը, չատ դոհ չըլլալով հանդերձ կառավարութեան որոշումներէն, կը նախընտրէ սպասել մինչեւ Սեպտեմբեր 1 : Աշխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ վերապահ դիրք բռնած է առ այժմ, խրախուսելով հանդերձ բանուորական խլրտումները :

Թերթերը կը գրեն թէ հորթի միսը, որ 440 ֆրանք էր Օգոստոս 1ին, բարձրացած է 620 ֆրանքի :

Ինչո՞ւ պատուհաններ վար նետուեցաւ առաւ վարժուհին

« ԹՈՒՉՈՒՆ ՄԸՆ ԷԻ ՎԱՆԴԱԿԻՆ ՄԷՋ »

Ամերիկեան թերթերը զարմանազան պատմութիւններ կը հրատարակեն Տիկին Օքսանա Քոզէնքինայի մասին, որ վար նետուած էր Նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսարանի չորրորդ յարկէն, փախչելու կամ առնուազն ըլլալու համար : Վարժուհին կը դարմանուի ամերիկեան հիւանդանոցի մը մէջ, խիստ հսկողութեան տակ : Պատասխանելով բարեկամի մը հարցումին, Տիկին Քոզէնքինա յայտարարած է .

— Ձար մը կը փնտռէի դուրս նետուելու համար : Վանդակի մէջ բանտարկուած թռչունի մը կը նմանէի : Կ'ուզէի դուրս նետուիլ :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Տիկինը այնքան ահաւոր ոգի մատնուած է որ չուզեր ոեւէ խորհրդային պաշտօնեայ տեսնել

— « Զեմ ուզեր տեսնել, կը վախնամ, կը վախնամ ... »

Մոսկուան ալ իր ուղած եղանակով կը պատմէ դէպքը : Պ. Մոլոթով յայտարարութիւն մը հրատարակեց որ կ'ըսէ թէ կատարուած քննութեանց համաձայն, Տիկին Քոզէնքինա եւ ուսուցիչ Սամուրին ընտանիքով Նիւ Եորքէն մեկնած պիտի ըլլային Ճուլիս 31ին, «Փոպեդա» նաւով : « Բայց բոլոր ալ իրենց տուներէն հեռացած էին մէկ օր առաջ» : Վեց օր վերջը, «պարզ դիպուածով», հիւպատոսարանը երկոտոր մը ստացաւ Տիկին Քոզէնքինայէն որ կը խնդրէր ազատել զինքը սպիտակ ռուս ուսուցիչներու կազմակերպութենէ մը որ կը կոչուի Տոլսոյեան հիմնարկ : Եւ կինը վերկուեցաւ :

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը անմիջապէս հերքեց այս պատմութիւնը, համաձայն Ուշինթընէն ստացած տեղեկութեանց : Ամերիկեան կառավարութիւնը քննութիւն բացած է, ամբողջ պաշտօնէութիւնը պարզելու համար : Միեւնոյն ատեն կը յայտարարէ :— «Անոնք որ Ամերիկա կը դառնային եւ կը վախնան իրենց երկիրը վերադառնալ, իրաւունք ունին ապաստան գտնելու այստեղ » :

Մոսկուայի թերթերը կը յամառին «առեւանգում» ներկայացնել այս դէպքը, սպառնալով մէջտեղ ձեռք առնել, փոխադարձաբար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ հողագործական նախկին նախարարը, Վլատիսլաւ Պրաիկ, փախաւ իր կնոջը հետ, ապաստանելով Գերմանիոյ ամերիկեան հիւպատոսարանը : Եօթնօրեայ նախարարն է այս որ կը փախչի :

ՊԵՐԼԻՆԷն կը հեռագրեն թէ խորհրդային գաղտնի ոստիկանութիւնը բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարած է Սաքսոնիոյ մէջ : Կալանաւորներուն մէջ կանչատ մը ընկերվարականներ :

ՖՐԱՆՍԱ մէկ միլիառ տոլար պիտի ստանայ համաձայն Մարշըլի ծրագրին, իբրեւ մասնավճար առաջին տարուան :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ նաւաբաժին մը ռազմափոթեր կը կատարէ Միջերկրականի մէջ :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ կաթոլիկ հովուապետը, կարտինալ Մինճէնթի, յայտարարութիւն մը հրատարակեց որով կը սպառնայ բանադրել այն լրագրողները որ յարձակումներ կը գործեն Պապին կամ կարտինալներուն գործունէութեան դէմ, ճառերով կամ ուրիշ հրապարակային արտայայտութիւններով :

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐԱԿԱՆ չարժումը կը ծաւալի Պիմաիոյ մէջ, Հնդկաստանի սահմանապուրեին վրայ : Միւս կողմէ կը վախցուի որ վիճաբանական դիկտատուրա հաստատուի :

ԵԳԻՊՏՈՍի վերջին դէպքերուն առթիւ Ֆրանսական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը տուղեց Գահիրէի դեսպանին միջոցաւ :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլվար Օտտոյի «Խոտիսեան» խումբի կողմէ, այս կիրակի :

Կը ներկայացուի «ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆՆՈՑ ՓԵՍՏՅՈՒՆ» : Սկիզբ Անտրէի օգաստոն պարտէզին մէջ : Առնել 25 թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջին կայանը

×

Խոհարարի արշաւանքին 51դր տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, կիրակի, 22 Օգոստոս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, «Chateau Lebret à Saint Peray, օգաստան վայրին մէջ :

Կը նախագահէ՝ ընկեր Ց. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ, դեղարուեստական բաժին, հաճելի անակնկալներով : Կարելի է ճաշը միասինբերել :

Օդը անմոլատատ ըլլալու պարագային՝ հանդէսը տեղի կ'ունենայ «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ, նոյն օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2ին :

Հաղորդակցութեան համար՝ կրանժէին առնել հանրակառք, իջնել կամուրջի մօտ եւ 50 մեթր քալել :

×

Նախաձեռնութեամբ Տարօն – Սալնոյ Զորի Հայր. Միութեան, 22 Օգոստոս, կիրակի առաջին օրը, Պէլվէտէրի օգաստան եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սկիզբ Անտրէ :

Կը նախագահէ հայրենակից Ք. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ : Կը խօսի հայրենակից Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ :

Յաւելում մը, « ԵՐԿՈՒ ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ » :

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն, անակնկալներ եւ ընտիր նուագ : Մուտքը ազատ է :

ՄԵԾ ԽԱՐՈՒԿԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Ֆրանսահայ Աբեղուչներու, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ : Կափի չէյան լա – ՔՈՒՒԻ մէջ :

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի եւ Փարիզի հանրիւր հայ – արեղուչներուն, որոնք մէկ չաթաթէ ի վեր բանակումի եկած են : Կը նախագահէ Պելժիոյ հայ արեղուչներու խմբապետուհի Օր. Սիբանուչ Աւագեան : Դեղարուեստական ճոխ բաժին :

Տեղի պիտի ունենան սկաուտական խաղեր եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին մօտակայ վայրերը բանակումի եկող հայ սկաուտական բոլոր խումբերը եւ հասարակութիւնը :

Կարելի առնել օմնպաս եւ իջնել՝ La Guinguette sur la route de Cap à Grenoble, ուր իրենց կը սպասեն հայ արեղուչներ : (ԿՆԻՔ)

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԵՐԿՈՒՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը, ի պատիւ ընդհ. Ֆրանսայի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օգնափոխութեան կայանի մասնակցող ընկերներու բարեկամական հաւաքոյթ մը սարքած է այս երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Café Noailles-ի ներքնասրահին մէջ : Ներկայանալ հրաւէրով :

ԴՏՆՈՒԱԾ է հաշուապահութեան տեղեակ պաշտօնեան :

T. S. F.

TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մէր բացառիկ դիներէն օգտուիլ

Ա. Ճ Ա. Պ Ա. Ր Ե Ց Է Ք

Գնել առաջին կարգի ռատիօ դործիքներ, կտորներ, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաշխաւորուած են :

Մ Ա. Տ Զ Ե Լ Ի Դ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր խաթալօկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել : Նորոդութիւն եւ բարեյաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներուն :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13e)
Le Gérant : A. MERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ :— Ֆ. Հ. Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի անդամական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 17 Օգոստ. երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերուհի Ս. Անդրէասեանի բնակարանը, rue Emile Zola 13 : Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը :

ՎԱԼԱՆՍ :— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները (Վալանսի) Օգոստոս 21ին, չաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

Հ Ա Ց Մ Օ Ս Ս Ա. Ռ Ա.

ԹԱՏՐՈՆ Օ Ր Է Ն ՊԼՌՆԱՐ

ŒDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տոհմը 6 արար
Ա. անդամ ըլլալով հայ բեմի վրայ
Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանոնց ձմեռուան վերաբերեալ կարեր : Փարիզի ապուսար ճանաչուած դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի :

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն Սէն – Ժիւլիէնի մէջ, բացուած է
ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒԻ ԴՂԵԱԿԸ

Իրրեւ իսկական ընակավայր ամառնային օգտիոխութեան : Ամէն հանդստաւէտ միջոցներ ապահովուած են : Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien, Marseille :

ԻՆՔՆԱՃԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Ալեւեան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

Ճ Ա Շ Ա Ր Ա Ն

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանլըխէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 17 Août 1948 երեքշաբթի 17 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4070—Նոր շրջան թիւ 1029 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ֆր·

ՄԵՐ ԱՕՏԸ

«ՄԵՆՔ ՀԱԿԱՌՈՒՄ ՉԵՆՔ»

Ամիսներէ ի վեր թանձր մշուշ մը կը ծածկէ ռուսեւթուրք յարաբերութեանց իրական վիճակը։

Պատահաբար ճեղքեր կը բացուին, բայց մշուշը կը մնայ անթափանցելի։ Գոնէ հասարակ մահկանացուներու համար։

Ստոյգ է միայն մէկ բան,— Մոսկուայի անթիւը կը շարունակէ երբեմն լուսանքներ արձակել, երբեմն ալ «բարեկամական» խրատներ տալ, որպէսզի Թուրքիա զգուշանայ Ամերիկացիներէն։ «Զգույշ, ամերիկեան աչխարհակալութիւնը կը սպառնայ կործանել ձեր անկախութիւնը»։

Այս յայտարարութիւնները կ'ըլլան Թուրքերէն։ Անգարան ալ չուշացներ պատասխանը։

Նշանակալից երեւոյթ մը,— Այն օրէն իվեր որ Մոսկուա նոր դեսպան մը նշանակեց Անգարայի թափուր աթոռին համար, պաշտօնական թէ անպաշտօն բերաններ չեն խօսիր Մ· Միութեան հիմնական պահանջներու մասին։

Այդ անուանումէն առաջ ալ, խորհրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէր։ Եթէ չհաշուենք Վիշինսկիի ճախաւոր ելոյթը՝ Կարս–Արտահանի մասին։

Այս մթնոլորտին մէջ էր որ, երբ խորհրդային դեսպանը Անգարա հասաւ, Թուրք մամուլը սկսաւ հին յուշեր քերթել։

Լաւատեսներ կը կարծէին թէ պիտի վերահաստատուի 25 տարուան բարեկամութիւնը։ Ուրիշներ, աւելի բանդէտ, վերապահ դիրք մը բռնեցին։

Ամէն պարագայի մէջ, սիրտերը բաւական թեթեւցան, քանի որ Մոսկուայի նոր ներկայացուցիչը բաւ չէր արտասանած քաղաքական պահանջներու մասին։

Այս բոլորը կը նշանակեն թէ Մ· Միութիւնը հրաժարա՞ծ է իր պահանջներէն, մանաւորապէս Նեղուցներու մասին։ (Հայկ· Դատ երբեք ալ չէ յուզած)։

Ո՛չ։ Մոսկուան հետեւողական է իր քաղաքականութեան մէջ։ Եթէ վճռած է վերսկսիլ այս կամ այն առաջադրութիւնը, յամառօրէն կը հետապնդէ զայն, համաձայն պարագաներուն։ Ի հարկին ճամբան կը փոխէ, բայց ոչ նպատակը։ Եւ կանդ չառներ որեւէ միջոցի առջեւ։

Ահաւասիկ նոր հնարք մը՝ Վոսփորի վրայ ճնշելու, եթէ ոչ միջերկրական իշխելու համար,— Դանուբի նաւարկութեան նոր պայմանագիրը։

Մ· Միութիւնը վերսկսիլ անցնելով իր վեց արբանեակներուն, 2—3է դէմ 7 ձայնի մեծամասնութեամբ քուէարկել տուաւ իր բանաձեւը։ Պայմանագիր մը որ պարզապէս ամէն իրաւունք կը վերկէ արեւմտեան պետութիւնները,— Անգլիա, Ֆրանսա, Մ· Նահանգներ։

Այսպէս, Ռուսաստան կը դառնայ տէր–տիրական Դանուբի վրայ։ Իր բարեհաճութենէն կախում ունին երկու իրապէս դանուբեան երկիրներ, Աւստրիա եւ Գերմանիա։

Այս նոր յաջողութեամբ, Սեւ Ծովը անգամ մը եւս կը դառնայ խորհրդային աւազան։

Թուրքերը այնքան ալ պարզամիտ չեն, չըմբռնելու համար այս նրբութիւնները։ Եւ ահաւասիկ նորէն անուշքերան արտայայտութիւններ, մամուլի կամ կուսակցութեանց մէջոցաւ։

Ընթերցողները պիտի՝— Վերջերս նոր կուսակցութիւն մը կազմուեցաւ Թուրքիոյ մէջ, «Միլլէթ», հովանաւորութեամբ նախկին սպարապետ Ճէվիտ Զաքմաքի։

Ինչպէս Դեմոկրատ կուսակցութիւնը կազմուած առեն, այս անգամ ալ Անգարայի քաղաքական չրջանակները անձկութեամբ կը հարցնէին թէ նոր հոսանքը ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ Մ· Միութեան հանդէպ։

Արդէն իսկ հրատարակուած է պատասխանը։ Կուսակցութեան ղեկաւոր վարիչը, Հիքմէթ Պայուր կը յայտարարէ·

— «Մենք հակառուս չենք· այլ հակառակ ենք բոլոր անոնց որ խարխափներ եւ հող կը պահանջեն մեզմէ»

Միւս վարիչներն ալ նոյն տեսակէտը յայտնած են,— վերահաստատել բարեկամական յարաբերութիւնները Մ· Միութեան հետ, անմիջապէս որ ան հրաժարի Թուրքիոյ անկախութեան սպառնացող վտանգներէ։

Սկիզբն ի վեր, այս է եղած Անգարայի պաշտօնական դիրքն ալ։ Իսկ այժմ աւելի վճռական կ'երեւան, քանի որ իրենց կռնակին ունին Անգլեւսաքսոնները, նիւթական եւ ռազմական աջակցութեամբ։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՍՐՑ – ՊԱՏՄԱԽԱՆԻ

Ընթերցող մը կը հարցնէ թէ թերթերուն ղրկուած նամակ, յօդուած, հրապարակագրութիւն կամ որեւէ գրութիւն կը կարդացուի՞ն։ Գոնէ տասնէն մէկը։

Ենթադրելով որ այս հարցումը «Ցառաջ»ին ալ ուղղուած է, դիմեցի խմբագրին որ պատասխանէ·

— Այո, խմբագրութիւնը ինչ որ կը ստանայ, կը կարդայ ուշադրութեամբ։ Յօդուածներէն մինչեւ յետին թղթակցութիւնը։ Գիւղի մը հարսնիքը կամ Հայր· Միութեան մը խնջոյքին նկարագրութիւնը։

Կը կարդայ նոյն իսկ այն նիւթերը որ դրի առնուած են խառն ի խուռն։ Մատիտով, երկու եռեակ վրայ։ Երբ անունները, թուականները անդամ հանելուկի վերածուած են։

Կը կարդայ եւ կը սրբագրէ լեզու, չարադրութիւն, ուղղադրութիւն։ Բաւ թէ տաս։ Երբեմն այնքան ժամանակ վատնելով որքան պիտի չսպառնէր յօդուած մը գրելու համար։

Ցառաջ կը տպուի օրինակել տալ, որովհետեւ տողաչարը չի կրնար կարդալ, սրբագրուած վիճակին մէջ։

Երբեմն ալ կը հարկադրուի նոր ի նորոյ խմբագրել, որպէսզի կարելի ըլլայ հրատարակել։

Եւ այս՝ տարիներէ ի վեր։

Այս լուսաբանութենէն վերջ, խմբագիրը թեւլուծեց հարցնել, հետաքրքիր ընթերցողին եւ ուրիշներու·

— Երբ որեւէ նիւթ կը ղրկեն եւ հրատարակութիւնն ալ կը տեսնեն, կը բարեհաճի՞ն աչք մը ձգել եւ բաղդատել իրենց ղրկածին հետ։ Գոնէ ուշադրութիւն կ'ընծա՞ն թէ ինչպէս է չոփուած, ինչպէս տասը տողնոց նախադասութիւն մը խմբագրուած է երկու տողով։ Եւ ճիգ մը կ'ընե՞ն բան մը սորվելու, որպէսզի նոյն սխալները չկրկնուին տարին տասներկու ամիս։

— Ձլիմոնալը ամօթ չէ, չսորվիլն է ամօթ, կ'ըսէր լուսահոգի մամիկս ։ Վ.Ա.Հ.

Դրամատուներու փակուելան Ռումանիոյ մէջ

Ռումանական կառավարութիւնը լուծեց երկրին սեղմանաւորական հաստատութիւնները, անհատական թէ պետական, Օգոստոս 14 թուակիր հրամանագրով մը։ Բացառութիւն կը կազմեն միայն Ազգ· դրամատունը, Ճարտարագործական Վարկի ազգ· ընկերութիւնը, Ինայողական Դրամատունը (պետական) եւ բոլոր այն տեղական հաստատութիւնները որ հիմնուած են ռումանական պետութեան եւ ունէ օտար պետութեան մէջ եւ կ'ենթադրուի պայմանագրութեամբ եւ որոնց դրամագլուխը կը պատկանի երկու չհակիճ պետութեանց։ Այդ հաստատութիւնները այսուհետեւ պիտի կառավարուին ելմտական նախարարութեան եւ Ռումանիոյ ազգ· դրամատան կողմէ։ Արգիլուած է նոր դրամատուններ հաստատել։

Լուծման հրամանագրին ենթակայ են աւելի քան չքսան մեծ դրամատուններ։ Շատ մը հաստատութիւններ վակուած էին նախապէս։ Երկու հազար փոքր, ժողովրդական դրամատուններ եւս պիտի փակուին, եթէ անհետական դործակցականներու (քօօփերաթիվ) չվերածուին մինչեւ 30 օր։ Փակուած հաստատութեանց բոլոր դործողութիւնները պիտի ստանձնէ Ազգ· դրամատունը իր դործակալութիւններով որոնց թիւը 500ի կը հասնի։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ չաթաթ օր 90ի դէմ 173 ձայնով վաւերացուց ելմտական եւ անհատական ծրագիրը, քիչ մը աւելի զօրացնելով կառավարութեան իրաւասութիւնները Ա.ժմ Ազգ· ժողովը գայն պիտի քննէ երկրորդ ընթերցումով, վերջնական օրէնքի վերածելու համար։— Կ'ըսուի Փոլ Ռիչոն Ամերիկա պիտի երթայ, Անգլիոյ եւ մտական նախարարին հետ, մասնակցելու համար Միջազգային Դրամատան տարեկան ժողովին։

«Գաղտնիք Մոսկուի»

ԵՐԿՈՒ ԿՈՂՄԵՐՆ ԱԼ ՎՃՌԱԿԱՆ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ արեւմտեան պետութեանց երեք ներկայացուցիչները քաջէ ի քաց պարզած են իրենց տեսակէտները, Մոլոթովի հետ կատարուած խօսակցութենէն առեն։

Ամերիկեան դեսպանը նոյն լեզուով խօսած է, բայց աւելի կտրուկ, դիտել տալով թէ ամբողջ ամերիկեան ժողովուրդը համաձայն է իր տեսակէտին եւ թէ նախազահական ընտրութիւնները յառաջիկայ նոյեմբերին ամենաթեթեւ ազդեցութիւն մը անգամ չեն կրնար ղործել այս վճռակամութեան վրայ։

Նոյնպէս ֆրանսական դեսպանը բացատրած է թէ կառավարական վերջին փոփոխութիւնները չեն փոխած իր երկրին դիրքը։

Իրաղեկները կը հաւատան թէ խորհրդային ներկայացուցիչն ալ բաւորով խօսած է, յայտնելով թէ արեւմտեան պետութիւնները կոչտնցուցած են իրենց Պերլին մնալու իրաւունքը ետն։ Թէեւ գաղտնի կը պահուին Մոլոթովի խօսքերը, բայց Մոսկուայի մամուլը բաւական բան կը հասկցնէ, հետեւեալ մեղադրանքները յայտնելով·—

Արեւմտեան պետութիւնները կորնցուցած են իրենց իրաւունքը, նոր դրամ հանելով եւ գերմանական «համաճիկ» իշխանութիւն մը ծրագրելով արեւմտեան Գերմանիոյ համար։ Անոնք «չարունակաբար եւ դիտակցօրէն բռնաբարած են» Եալթայի եւ Փոցտամի համաձայնութիւնները։ Ամերիկացիները կ'ուղեն չահագործել Գերմանիան իբրեւ դաղթավայր։ Ամերիկեան աչխարհակալութիւնը առաւելապէս օդուտը կը քաղէ Գերմանիոյ, մեծապէս առեն պատերազմէ յետմար խարխափ մը համարելով զայն։

★ Զրույցի մը համաձայն երեք ներկայացուցիչները նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենային Մոլոթովի հետ, երկ, երկուշաբթի։

Փարիզի մէջ կը յուսան թէ կարելի պիտի ըլլայ եղրակացութեան մը յանգիլ այս չաթթուան վերջը, գոնէ առժամեայ համաձայնութիւն մը կնքելով։

★ Պ· Իսըն, Անգլիոյ նախորդ արտաքին նախարարը, ճառ մը խօսելով յայտարարեց·

— «Մ· Միութիւնը փոխադարձ օգնութեան կամ հաւաքական ջանքի քաղաքականութեան մը չհետեւեցաւ, թեթեւցնելու համար Գերմանիոյ տնտեսական դժուարութիւնները։ Իրենց քաղաքականութիւնն եղաւ ամէն բան առնել եւ որեւէ բան չտալ։

Ցետոյ բացատրեց թէ՝ բաց ի համայնավար–ներէն, ոչ ոք կ'ուղէ տեսնել քայքայուած Գերմանիա մը Եւրոպայի սրտին վրայ։ Նախկին նախապարը անհրաժեշտ դառնալով առժամեայ կառավարութիւն մը արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, եղրակացուց ·— «եթէ արեւմտեան Եւրոպայի ժողովուրդները թոյլ տան որ իշխան իրենց դարաւոր ազատութիւնները, այն ատեն վերջնապէս պիտի կորսնցնեն ազատութիւնը»։

Ամերիկա կը մերժէ յանձնել ռուս վարժուհին

Ուշիմկերքի խորհրդային դեսպանը պահանջեց ուրիշ հիւանդանոց մը փոխադրել 52 տարեկան ռուս վարժուհին, Օքսանա Քոզմինքինա, եւ խորհրդային պաշտպանութեան տակ դնել։ Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը վճռապէս մերժեց։ Դեսպանը առաջարկած էր նաեւ որ նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսարանը պահակ մը դնէ 24 ժամուան համար եւ ընդհ· հիւպատոսը արտօնուի տեսնելու վարժուհին եւ փոխադրելու իր ուզած տեղը։ Այս առաջարկներն ալ մերժուեցան։

Պ· Լովըթ, նախարարին օգնականը, բացատրեց խորհրդային դեսպանին թէ ամերիկեան կառավարութիւնը իրաւունք չունի ոեւէ մարմնի հսկողութեան տակ դնելու Տիկին Քոզմինքինան, հակառակ իր կամքին։ Վարժուհին կրկնած է թէ պատուհանէն վար նետուեցաւ, որովհետեւ իրրեւ դերի կը պահէին հիւպատոսարանին մէջ։

Խորհրդային դեսպանին հետ խօսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ 40 վայրկեան, ինչ որ չէր տեսնուած երկար առեն ի վեր։

Ամերիկեան զեկոյցին համաձայն, Տիկինը իրաւունք ունի տեսնելու ով որ կ'ուզէ։ Խորհրդային դեր – հիւպատոսը արտօնուած էր զայն տեսնելու, բայց մերը վարժուհին տեսաւ զայն, ըսաւ թէ չուզեր խօսիլ հետը։

Խորհրդային մամուլը կը չարունակէ պնդել թէ Մ· Նահանգները բռնաբարած են միջազգային օրէնքը, հիւպատոսարան մտնելով ։

(Հարերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՓՐԱՆՍԵՐԷՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 10 Օգոստոս.— Երկու տող, Շ. Նարդունիի հարցումին առթիւ :

Վարուժան ունի 6000 բառով գրուած ֆրանսերէն հակիրճ եւ փաստերով լեցուն գրքոյկ մը , « L'Armenie et les Puissances », գրուած 1909ին եւ անտիպ, մեր քով : Կ'ենթադրեմ թէ կրնայ օգտակար ըլլալ ֆրանսահայ երիտասարդին եւ օտարին մեր դատի սկզբնական մասը ծանօթացնելու :

Ունի՞ք հրատարակիչ :

Դանիէլ իր կանաի մէջ ուսանողական չրջանին ունեցած է տեղացի ընկերները որոնց հետ լուսանկարուած է քանիցս : Անոնց գրեթէ բոլորն ալ պէլժիական համալսարաններու մէջ կը պաշտօնավարեն : Իր ֆրանսերէն բանաստեղծութիւնները հրատարակուած են Համալսարանի գրական «պիւլլէթէն»ին մէջ եւ անոնցմէ հատ մը, «Բազմավէպ»ի ղրկուած, հրատարակուած է 1939 Յունիս – Յուլիս թիւ 6—7ին մէջ : Այդ գրութիւնը կը կրէ վերնագիրը՝ A la statue de Van Artevelde եւ կը սկսի այսպէս.—

Salut, héros ! — Loin de ma patrie veuve, je viens fatigué, livide, m'asseoir sur ton piedestal sacré.

Միացածը կրնաք երեւակայել երբ Վարուժանն է գրողը : «Բազմավէպ»ի խմբագրութիւնը տուած է հետեւեալ ծանօթութիւնը այդ կտորին վերհրատարակման առիթով.—

« Վարուժանի այս քերթուածը կարծես հեռաւոր չունչն ունի իր «Հեթանոս Երգերու» վահաններին :

Վարուժան իր պանդուխտի ողջոյնն է որ կուտայ արձանին Վան Արթեւելտի, որպէս բոյնը կորնգուցած ու թեւարեկ արծիւ, որ կը հանդիպի պահ մը անոր պատուանդանին վրայ ւանորկուրծքին՝ ջերմացած Արեւելքի արեւէն, կը չէ սէր հանդիպ իր հայրենիքին :

Ու կ'երգէ փառքը Արթեւելտի, որ կրկին չանթերու սպառնալիքին դէմ, գոռալով՝ կը միացնէ իր հայրենի դաւառները, եւ մէկ չանթը միւսին դէմ դինելով՝ կը դառնայ յաղթական : Բարօրութիւնն է որ կը յաջորդէ :

Եւ ահա նախանձը՝ որ ամբողջ աշխարհը անոր դէմ թշնամի կը յարուցանէ : Աղետալի ժամը կը հնչէ, մարդասպան տապալը կը հնձէ իր դլուխը եւ ինք՝ մեռած հայրենիքին մէջ՝ կ'ապրի տիեղերքին մէջ եւ պատմութեան ոսկեղէն մուրճը իր արձանը կը քանդակէ :

Աստուածացած՝ անդենականին կը հսկէ իր քաղաքին վրայ եւ կը հիւրընկալէ Վարուժանը , որ կ'աղերսէ չիթ չիթ անոր հոգին... որ իր սիրտը զուդուի դիւցազնութեան հետ եւ ծնունդ տայ անմահութեան : Վասն դի դերագոյն օրը կը մերձենայ : Իմ մարտիրոս ցեղս կը խորտակէ չըղթաները եւ կը դայ փախաքը իր նախկին քաջութեան : Վեց դարեր անկապտոյ եղան ցրուելու կենսունակ ազիւնները, եւ այս ժամուս նա կ'ընտրտանու առիւծի պէս եւ կը յառաջանայ իբրեւ արշաւոյս մը : Օն, Արթեւելտ, թող քու յիշատակդ եւ յիշատակները իմ բարեպաշտօն նախնիքներուս ներչնչեն ու զօրացնեն դիս, որովհետեւ կը կրկնեմ, դերագոյն օրը կը մօտենայ, ես պէտք եմ սուրս առնել, դինել իմ խթանները, թամբել իմ մրրկաշունչ նժոյդս եւ մեկնիլ դէպի պատերազմը աստուածային Նեմեսիսի » :

Ահա այս է ամփոփումը քերթուածին : Վարուժանը կանաի մէջ լուսանկարուած է նաեւ 1908ին իր ընկերներէն Պ. Գլըճեանի հետ, նկար որ հրատարակուած է « Բազմավէպ »ի հարիւրամեակի թիւին մէջ : Կարելի՞ էր գտնել Պ. Գլըճեանը :

★

Վարուժանի ամբողջական գործերու հրատարակումը անտիպներով միասին կը կարօտի նիւթական օժանդակութեան, նկատի ունենալով ընդարձակ չատ դանդաղ հաւանականութիւնները եւ մեր ձեռքն եղած մթերքը :

Այս մասին այսքան, առ ի դիտութիւն :

Ժ. ԱԲԻԿԵԱՆ

ՄՄԲ.— Հրատարակելով այս տեղեկատուութիւնը հետաքրքրուողներուն ուշադրութեան յանձնելու համար L'Arménie et les Puissances գործին տպագրութիւնը, կ'ուղենք աւելցնել թէ Նարդունիի կոչին նպատակն էր կորուստէ փրկել մինչ որ Վարուժան գրած է ֆրանսերէն, կանոի համալսարանին ուսանողական պարբերաթերթին մէջ, իր ուսանողութեան շրջանին :

Մաւրաւկիար պետութիւն մը Փարիզի մէջ (ազգաւան)

Միացեալ Ազգերու ընդհ. ժողովը, Փարիզի մէջ, որ պիտի բացուի Սեպտեմբեր 21ին ժամը 6ին սկսեալ, պիտի դումարուի մանրանկար , պետութեան մը մէջ, որ կը դտնուի Էյֆէլի աշտարակին չուքին տակ, Թրոքատէրոյի հողամասին վրայ, չորսուկէս հեկտար տարածութեամբ մը վրայ : Սահմանադրութիւնը երկու մասի պիտի բաժնէ Թրոքատէրոյի հրապարակը, որ պիտի պարփակէ կեդրոնական մասը եւ ընդունելութեան տաղաւարը, կը չինուի Փալէ որ Շայոյի առջեւ, մէկէն ըլլալով ամբողջ պալատը իր պատշդամներով,առանց պարտէզի :

Միացեալ Ազգերը չունենալով ազդային հող , անդամները չեն կրնար վայելել դեսպաններու առանձնաչնորհները :

Ֆրանսական ոստիկանութիւնը որեւէ ազդեցութիւն պիտի չունենայ այդ թուականէն վերջ այս հողին վրայ, որովհետեւ այդ դետինը վրայ դտնուող անձը այլեւս ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Փարիզի մէջ կը դտնուի, այլ միջազգային դետնի մը վրայ : Անոասատղը կրնայ չանձնուիլ Ֆրանսական ոստիկանութեան միայն մանրանկար պետութեան ապահովութեան մարմնին հրամանին վրայ :

Ինքնաշարժերը Թրոքատէրոյի հրապարակին չրջանը պիտի ըլլան ՄԱԿի հողամասին մէջ չմանելու համար :

ՄԱԿը պիտի ըլլայ մանրանկար պետութեանց ամէնէն փոքրը :

Սրճարանները պիտի մնան Ֆրանսայի մէջ : Բայց տասը – տասերկու չարաթ այդ դետինը, ինչպէս եւ պալատը չեն նկատուիր Հանրապետութեան հողը որ սակայն Մէկ եւ Անբաժանելի է :

Դրամանատունը որ հրապարակին վրայ հաստատուած է, դլխաւոր ճաշարանով մը, նոր պետութեան զբօսաշրջիկներու եւ տեղեկատուութեան գրասենեակը,իր դրամափոխութեանդործողութիւնները պիտի կատարէ առանց նկատի ունենալու Ֆրանսական պաշտօնական սակը : Հոս պիտի դանեն աշխարհի լուսադրի ծխախոտները : Դիւանագիտական պայուսակները օդանաւ. կայանէն մինչեւ Թրոքատէրօ պիտի երթան, տասը-հինգ թոնի չափ, առանց մաքսատուրքէ անցնե – լու :

Փոքրիկ ՄԱԿը պիտի ըլլայ Եւրոպայի սիրտին վրայ ամէն տեսակի ապատութեան խէալ երկիրը :

Նոր Պետութիւնը, աշխարհի ամէնէն հաշտարարը, պիտի ունենայ իր բանակը եւ ոստիկանութիւնը : Ճիտուն պահակներ ամերիկեան Լէյք Սըքսէսի համազդեստով, պիտի հսկեն վայտեայ արդելարանները վրայ :

Միակ Ֆրանսական ուժը որուն մուտքը թոյլատրուած է, 20 հրչէկներն են : Եթէ ոճիր մը , կամ յանցանք մը դործուի այս չորս հեկտարին մէջ, Ֆրանսայի ոչ ոստիկանութիւնը, ոչ ալ դատարանը կրնայ միջամտել, բացի այն պարագայէն երբ ընդհ. քարտուղարութիւնը մասնաւոր դիմում մը կատարէ : Կը մտածեն սահմանադրել – խնին վրայ հակօդային դնդացիրներ տեղաւորել, իր կենսական տարածութիւնը չվտանդելու համար :

Ակէ դատ, խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն Փարիզի մէջ, պաշտպանելու համար այն 52 արտաքին նախարարները որոնք առայժմ անդամ կը հաւաքուին Փարիզի մէջ :

Այս նոր երկրին մէջ մտնելու համար անհրաժեշտ է մասնաւոր անցագիր, բազմաթիւ նկարներով : Նոր պետութիւնը պիտի ունենայ 4200 քնակիչ, 1500 պատդամաւոր, 1500 քարտուղարութեան պաշտօնեայ, որոնց մեծ մասը ամերիկացի, եւ 1200 լրագրող : Ժողովուրդին երեք չորրորդը արաբան սեռէ են,թէեւ հիւանդանոցը այնպէս մը կարդադրուած է որ մինչեւ իսկ նախատեսած են երախաներու ծնունդը : Բայց ՄԱԿը պիտի ունենայ իր չրջիկները որոնց համար 800 տեղ ապահովուած է Շայոյի թատրոնին մէջ, ուր տեղի պիտի ունենան ընդհ. ժողովները :

Այս փոքրիկ պետութիւնը Սեպտեմբերէն մինչեւ Դեկտեմբեր պիտի ըլլայ ամէնէն մեծ ձգողականն բեւեռը :

Ճաշարանները, որոնք պիտի ունենան ակա – նաւոր վարպետ խոհարարներ, ամէնէն, ժամեր պիտի ըլլան Փարիզի մէջ, չնորհիւ Փարիզի նը – պատոին : Շամփանեան պիտի հոսի առատօրէն եւ չափազանց ժամն : Նմանապէս առատ կտրօն պիտի տրուի ինքնաշարժ կառքերու հրանիթի համար :

Իշխանապետութեան բնակիչները հոն պիտի չդիչերեն, նախարարները պիտի քաչուին իրենց դեսպանատուները : Մնացեալներուն համար բարեբախտաբար Փարիզ ունի 45000 սենեակներ : Ֆրիյօնը վերապահուած է Ամերիկացիներուն, Բուայալ Մօնսօն խորհրդային պատուիրակներուն, Ժօրժ V. Անգլիացիներուն :

Պատուիրակներուն գրասենեակները Իչնա պանդոկին մէջ են, որ մէկ մասնաճիւղը պիտի ըլլայ Թրոքատէրոյի :

Փոքրիկ պետութիւնը տեղաւորելու համար, Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի ծախսէ մէկ միլիառ : Ք.

Գիտական ատուլիս

ՃԱՀՃԱՏԵՆԴ (Մալաւիա).— Հնդիկ բժիշկները ասկէ 1800 տարի առաջ երեւան հանած էին այս մասնաւոր չերմին ախտանչանները : Ամերիկայի աշխարհակալները իրենց կարգին նոր աշխարհին մէջ ծանօթացան այդ հիւանդութեան : Ժէ. դարուն սպանիացի Քինչօն անունով կոմսուհի մը իր հետ բերաւ ծառի մը կեղեւը, որ իր անունով Քինչոնա կոչուեցաւ, այսինքն Քինքինա , որմէ այսօր քինինը կը հանեն :

Այն տեղները ծանօթ էր քինքինայի կեղեւին բուժիչ յատկութիւնը հասարակածային չերմերու դարմանումին մէջ : Այդ չերմը կը վերագրուէր ճահիճներու կամ դէշ օդերու դոյութեան : Այդ պատճառաւ անոր անունը դրին palusime (լատիներէն palus – ճահիճ բառէն) կամ malaria (mal aria= դէշ օդ) :

1878ին Լավըռան դտաւ սրեան մէջ ճահճատեղին մակաբոյծը, միաբջիջային էակ մը, որ կը կերպարանափոխուի, կը ձեւափոխուի եւ մժեղներու միջոցաւ մէկ հիւանդէն միւսին կը փոխանցուի ու կը բազմանայ :

Մժեղը երբ կը խայթէ, կը ծակէ մեր մորթին տակը դտնուած սրեան մակերեսային անօթներէն մէկը, մականոյծները սրեան չրջաբերութեան մէջ կ'անցնին եւ չատ չանցած հոն կը թափանցեն սրեան կարմիր գնդիկներուն մէջ ուր լաւ մը տեղաւորուին : Իւրաքանչիւր կարմիր գնդիկին մէջ մակաբոյժը կը մեծնայ, կը բաժնուի եւ ծնունդ կուտայ չատ մը նորածին մակաբոյծներու : Այդ բազմացումը այնքան կը չարունակ որ կարմիր գնդիկը կը պայթի եւ փոքրիկ մակաբոյծները աղատուելով, իրենց կարգին կ'երթան տակաւին անվթար մնացած գնդիկներուն մէջ, ուր անոնք կը վերսկսին մխնոյն զարդացումին : Այդ հազարաւոր գնդիկներուն միաժամանակ պայթումն ու նորածին մակաբոյծներուն արչաւանքը յատաջ կը բերէ մալարիայի չերմին այնքան արագ ու չանկարծակի բարձրացումը, որուն կը յաջորդէ 1—3 օր տեւող ժամանակաչրջան մը, որ առեն չերմը կ'իյնայ, յետոյ կրկին բարձրանալու համար :

Բարեբախտաբար բոլոր տեսակ մժեղները ճահճատնդ չեն փոխանցեր, մակաբոյծները այդ մասին չատ ընտրողական են եւ միայն «anophèles» կոչուած մժեղներուն նախապատուութիւն կուտան :

Երբ ստիպուած ենք քանի մը օր մնալ տեղ մը ուր ճահճատենդ կայ, պէտք է կարելի եղածին չափ կարճ կապել մեր առժամեայ բնակութիւնը, առաւօտ վաղով դուրս չելլել, լաւ հագուիլ, դիւչանալ զով ու խոնաւ օդերէ, եւ խոհեմութեան համար պատաի մը չուրին մէջ կէս գրամ sulfate de quinine առնել :

Քինինէն զատ, ճահճատենդին դէմ դոյութիւն ունին նաեւ զարիկային պատրաստութիւնները , ինչպէս նաեւ չարք մը քիմիական բաղադրութիւններ, որոնց բարերար ազդեցութիւնն ու օգտակարութիւնը տակաւին չեն :

ՔՐՏԻՆԸ.— Մորթը, որ մեր մարմինը ամբողջութեամբ կը ծածկէ, ծակոտկէն թաղանթ մըն է : Մորթին թաղանթութեան մէջ տարածուած են մեծ քանակութեամբ քրտնային դեղձեր, որոնք քրտինքը կ'արտադրեն : Մէկ քառակուսի սանտիմեթր տարածութեան վրայ անոնց թիւը 120—300ի կը հասնի, ինչ որ մարմինին ամբողջ մակերեսին համար մօտաւորապէս 2 միլիոն կ'ընէ :

Քրտինքը որ արդիւնք է քրտնային դեղձերուն արտադրութեան, հեղուկ մըն է որ մեծ քանակութեամբ ջուր կը պարունակէ, ինչպէս նաեւ սրեան մէջ լուծեալ վիճակի մէջ դտնուած զանազան աղեր, մասնաւորապէս քլօռիւր տը սօտիում, ինչպէս նաեւ ճարպային նիւթեր եւ չատ մը թթուներ : Այս վերջին նիւթերը ցնդական են եւ քրտինքին կուտան մասնաւոր հոտ մը, որ կը տարբերի համաձայն ենթականերու եւ ցեղերու :

Քրտինքը կ'արտադրուի չարունակական եղանակով մը թէեւ աւտղ ղալի, ինչ որ մորթին կուտայ չատկանչական թեթեւ խոնաւութիւն մը, որ կ'արդիւնէ ջերմութեան բարձրացումը :

Ընդհանուր առումով 24 ժամուան մէջ մարդուն արտադրած քրտինքը 1300 կրամ է. ան 15—20 կրամ կարծր նիւթեր կը պարունակէ, ինչ որ միջին հաչուով ժամը 40—50 կրամ կ'ընէ, քանակութիւն մը՝ որ կրնայ բարձրանալ 400 կրամի օդին սուսիկ ջերմութեան, մարզանքի ազդեցութեան տակ, եւ չատ աւելի՝ երբ հիւանդութեան պատճառաւ մարմինին ջերմութիւնը կը բարձրանայ :

Մորթին մաքրութիւնը կարեւոր պայման մըն է առողջապահութեան :

Բոյսերուն մէջ արտաչնչութիւնը կապուած է ջրակց չնչառութեան հետ : Այն տեղէ կ'ունենայ բոյսին ամբողջ մակերեսին վրայ, մասնաւորապէս տերեւներու վառիկներուն միջոցաւ : Արտաչնչումի գործողութիւնն է որ կը նպաստէ բուսահիւթին վերելքին : Լոյսը մեծ ազդեցութիւն ունի բոյսերուն արտաչնչութեան վրայ :

Հ. ՏԷՐՕՍԿԻ

ՊԱՏԱՄԱՒԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ

Սիրելի «Յառաջ»։— Կարդացի «Հայ երիտասարդ»ին դրութիւնը մեր երէց սերունդին մասին։ Կարդացի նաեւ յաջորդական խմբագրականներդ այդ հարցին չուրջ։ Ամէն օր աչքիս առջեւն է հարցարանդ։ Կը կարդամ տրուած պատասխանները ալ, որոնք արդէն վիճարանութեան ձեւ առին ...։

Ես նախ՝ անժամանակ կը դանեմ բացուած հարցարանը.— Երկրորդ, յստակ, որոշ չէ հարցարանը։ Ո՞ր երէց սերունդի մասին է խօսքը։ Մեր երէց սերունդը քանի մը դասակարգերու կը բաժնուի։ Երկրորդ, իւրաքանչիւր դասակարգ ալ ստորաբաժանումներու։ Կան նաեւ, չէզոքները։

Ասոնց մէջ կան դէմքեր, որոնք իրենց պարտականութեան մէջ թերացած չեն երիտասարդութեան հանդէպ, պայմաններուն ու հնարաւորու – թեանց չափովը։ Կան ալ որ իրենց մտածները մոխիրը չեն թաթխած։ Արդ, ի՞նչպէս կարելի է ձեր հարցարանին «յառաջդիծ»ուր այս յարկը բարձրացնել, խօսիլ քանի մը տասնեակ տողերով։

Խնդիրը խոր քննութեան ու վերլուծումի կը կարօտի...։ Ատոր ոչ ժամանակն է ներկայիս եւ, ոչ ալ ներկայ ծաւալը թոյլ կրնայ տալ այդ ընելու։ Ահա իմ կարծիքս։

Սակայն, այստեղ երկու խօսք այն երիտասարդներուն, որոնք մեր երէցները բոլորը մէկ չրով կը լուան ..

— Պէյրութի ճեմարանը մեր երէցներուն ճիւղերով չատեղծուեցաւ։ Եթէ անոնք հնարաւորութիւն՝ նիւթական միջոցներ ու պայմաններ ունենային պիտի չհիմնէի՞ն Պէյրութի ճեմարանին պէս մէկ մէկ վառարաններ սիրտքի բոլոր հայկական հոծ կեդրոններուն մէջ, տարագիր երիտասարդութիւնը կրթելու մտահոգութեամբ։

Անոնց գործերը բազմաթիւ են հիմնուած տարագրութեան մէջ, սակայն այս մէկը յիշեցինք չուրանալու՝ մեր երէցներուն մէկ մասին ճիգերն ու ոգորումները, երիտասարդ սերունդը կրթելու, պատրաստելու ու անոցմէ մշակներու դեկավարներ հասցնելու համար։

Ն. ՇԻՆԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, 8 Օգոստոս, Փորթ Իթալիի «Աղբիւր Սերոբ» խումբը կազմակերպած էր ուխտագնացութիւն մը Հ. Ց. Դ. Թանգարանը, ընկերակցութեամբ ընտանիքներու, մեծ մասով Տարօնցիներ։

Երկիւղածութեամբ կը մանենք չէնքին ներս, ընդունելու երբեմն Ս. Կարապետի տաճարը։

Թանգարանին վարիչը, ընկեր Գ. Բալայեան մեզ կ'առաջնորդէ սենեակէ սենեակ, բացատրութիւններ տալով ցուցադրուած նկարներու եւ առարկաներու մասին։ Ահա Վարդանանց պատերազմը եւ Մամիկոնեաններէն, մուսուրգական եւ ռազմիկ նահատակներէն, Անդրանիկը եւ իր զէնքերն ի սարճանակը, զոր կարգով կը համբուրենք, հարիւրաւոր մասունքներ որոնք մեծ խնամքով դասաւորուած են զարակներու մէջ։ Մեր ժամանակակից պատմութիւնը դէմքերով եւ դէպքերով։

Վերջապէս մեր ուխտը կատարեցինք Մուրատ Ս. Կարապետ բոլորիս ալ մուրատը տալու եւ դուրս ելանք թանգարանէն ու մտանք յարակից չէնքին մեծ սենեակը ուր պատրաստուած էր խնջոյքը։ Սեղանապետն էր Գարեգին Վարդանեան, քանի մը խօսքով ազդանշանը տուաւ խմբերգներուն,— «Մշակ բանուոր», «Կռուեցէք ազերք» , «Պանք Օթոման» եւն.։ Ընկեր Բալայեան խօսք առնելով ըսաւ թէ հայ յեղափոխական շարժումը եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութիւնը շատ բան կը պարտին Տարոնցին, որ տուած է Աղբիւր Սերոբներ, Հրայրներ, Գէորգ Զավուշներ եւ շատ շատեր։ Ս. Կարապետի վանքը որու նկարը տեսած հոս, միայն ուխտատեղի չէր, այլեւ վառարան յեղափոխութեան։ Հետաւոր Կովկասէն եւ Ռուսաստանէն կուգային կռուելու աղատագրութեան համար, ժողովներ կը գումարէին անտառին մէջ, հրահանգներ կը հաղորդէին Հայաստանի զանազան շրջաններուն։ Տարօնցիներն ալ շատ հպարտ են Դաշնակցութիւնով։ Ուրեմն խմենք այս կուսակցութեան արեւշատութեան։

Այդ միջոցին երեւցաւ Տարօնի սոխակը, Տիկին Արմենուհի Գեւոնեան, որ իր դեղչկական երգերով մեզ փոխադրեց, այդ անուշ աշխարհը։ Վերջին խօսքը տրուեցաւ Տարօնցի ընկերոջ Գ. Մ-ի որ փառաբանեց Դաշնակցութիւնը, իբրեւ մարտական ոյժ եւ, իբրեւ հարազատ ծնունդը հայ ժողովուրդին։ «Այսօր գարձեալ Դաշնակցութիւնն է որ Թրքահայ Դատին տէր ու պաշտպանը հանդիսանալ ու կը դտնուի առաջին գծին վրայ։ Մենք պարտաւոր ենք այս կուսակցութեան թեւ ու թիկունք դառնալու եւ լսելու անոր խօսքն ու պատգամը։ Նոյն ոգեւորութեամբ խօսեցան նաեւ Գարեգին Վարդանեան , Արմենակ Յակոբեան եւ Անտրօ Պաղտասարեան։ Արդէն ուշ էր եւ ակամայ բաժնուեցանք մեր պաշտելի սրբավայրէն։

Գէորգ Միրոյեան

ՄԵՐ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ալֆորվիլ.— Հակառակ տ'ալոտ օդին, 0 – դոսոս 8ի կիրակի օրը տեղի ունեցաւ Կապոյտ Աչի մասնաճիւղին դաշտահանդէսը, Մէտոնի անտառին մէջ, պաղ աղբիւրի մօտ։ Կառքերով եկած էր 200 հոգինոց բազմութիւն մը։ Ծառերու տակ բացուեցաւ Կ. Աչի սեղանը։ Ծառերու չուքին տակ տեղ գրաւեցին ընտանիքները, բանալով իրենց սեղանները ։ ..

Այնքիլապէս սկսան մանկաւի երգերն ու խաղերը։ Երիտասարդութիւնը կազմակերպեց գնդակի, թոկի եւ այլ խմբական խաղեր ։

Ճետ միջօրէին Շավիլէն եկաւ, հասաւ կառք ձայնասփիւռը՝ բարձրախօսով օժտուած։ Պ. Ճարութիւն Պետրոսեան անցաւ բարձրախօսին դրուխը, մարզուած դեկավարի մը պէս վարեց խրախճանքը։ Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, պար, խաղ, կատակախօսութիւն։ Մէկ խօսքով ընդհանուր խանդավառութիւն։ Միջավայրին անծանօթ ըլլալով, թոյլ ներուի, որ չյիշեմ մանկակազմներուն անունները։

Աչուժէ Տիկին Ս. Անդրէասեանի կողմէ պատրաստուած խոշոր խմորեղէնն մը աճուրդի հանուեցաւ։ Սկսաւ մրցումը, հարիւրով, բազմապատիկով, քառապատիկով, միանուագ հաղար ֆրանք Պ. Ճ. Չէրչեան, Պ. Պօղոս Դաւիթեան կոտրեցին մրցանիշը։ Ֆառորդ ժամէն աճուրդը բարձրացաւ 9200 ֆրանքի։ Շահեցաւ Պ. Դաւիթեան, նուիրելով 500 ֆրանք եւս։ Ուրեմն ընդհ. դումար 10.300 ֆրանք։

Վարչութեան կազմակերպած սեղանը՝ օղի, աղանդեր, խմիչք, պաղպաղակ, թերթամոյշ, կարկանդակ, պտուղ սպառեցաւ ամբողջովին։

Միջոցառման այնքան տաք էր, որ երբ ժամը 8ին կառքերը եկան, ժողովուրդը չէր ուզեր տունդառնալ։

Քաղաքի դռներէն անցնելով՝ երբ կառքերը հասան Ալֆորվիլ՝ հարուածի մը ուրախութիւնը տեղծուեցաւ հրապարակին վրայ։

Գոհ էին մանկակազմները, գոհ էին Աչուժ – հիները ։

Կեցցէ Կապոյտ Աչը։— Թղթակից

ՀԱՑ ԱՒՈՑԵԱՆ ՄԸ

Աղանուր Յարութիւնեան որ Հնդկաստանէն Լոնտոն գացած է, 14րդ Ողիմպիականին մասնակցելու համար, կը ներկայացնէ իր ծնողավայրը՝ Իրանը ։ Ճամբան Պոլիս ալ հանդիպեցաւ ։

Թիաձէմ, լայն կուրծքով, լայն ուսերով երիտասարդ մըն է։ Թերթերը կը գրեն թէ ցարդ կատարած է 217 մրցումներ, աւելի քան 185 յաղթանակներով։ Իր պատմութեան համաձայն, երբ Զինաստանի ախոյանը իր դէմ ելած է՝ հարուածներու ցաւը չզգալու համար աջիսն խմցուցած են։ Սակայն Ա. չրջանին իսկ մէկ կռուիով հիւանդանոց ուղարկած է, ուր երկու-երկէս օր վերջ հաղիւ թէ կրցած է արթննալ ։

Եղած է նաեւ Հնդկաստանի կռիւմարտի մարզիչը։ Ծանօթ է նաեւ իբրեւ «Պէյսի» (մանուկ) Յարութիւն։

Ծնած է Իրանի Զարմահալ նահանգին մէջ։ Զաւակն է պարզ ու համեստ դիւղացիներու։1927ին ղրկուած է Կալկաթայի «Մարդասիրական ձեմարանը զոր կ'աւարտէ 1935ին։ Ցետոյ երկու տարի կ'ուսանի երկաթուղիներու վարժարանը եւ աւարտելէ վերջ, կը դառնայ հաստատութեան պաշտօնեայ ։

Դեռ դպրոցական օրերէն կը սիրէր կռիւմարտը։ Ջոնեալով մանաւանդ ձեռնոցները, իր ընկերներուն գուլպաներուն մէջ խոտ կը լեցնէր եւ կը խաղար։

Իր աչակերտութեան չրջանին (1932) մանակացելով մրցումներու հռչակուեցաւ ախոյեան Հնդկաստանի ինչպէս եւ Պէնգալիոյ։ Սէյլանի մէջ ալ չատ մը մրցումներ ունեցաւ Հնդկաստանի հետ։

Այս տարի 1948ի Ողիմպիական խաղերու ախոյեան ընտրելու համար Հնդկաստանի մէջ տեղի ունեցած են վեց մրցումներ։ Յարութիւն հինգին յաղթած է։ Վեցերորդը օդանաւով բերել տուած են Զինաստանէն որ փիլիպեան կղզիներու ախոյեանն էր, որպէսզի այդպէսով կարելի ըլլար հայ ախոյեանը հեռացնել ասպարէզէն։ Սակայն չեն կրցած եւ Յարութիւն ընտրուած է Հնդկաստանի խմբապետ 14րդ Ողիմպիականին համար ։

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

— Ամէն ինչ լրտեսեցի։ Աչոտ Երկաթը այնքան վստահ է իր յաղթութեան վրայ որ քնաւ արժէք չի տար ձեղի։ Ան արդէն իրը կը համարէ Դուինը, այդ պատճառով ալ անփոյթ է եւ արհամարհանքով կը վերաբերուի ամէն բանի հանդէպ։

— Ատիկա լաւ է մեզի համար։

— Վաղը յարձակում պիտի չգործէ ան. ինչպէս կ'ենթադրեայ , կ'ուզէ հանգստանալ քանի մը օր։

— Շատ լաւ կ'ընէ. զիշերը մենք դուրս կուդանք Դուինէն եւ կը հալածենք զիրենք։ Ցայտնէ Դադիկ Արծրունիին որ ինք ալ պատրաստ ըլլայ ։

— Լաւ. իսկոյն կ'ենթամ ։

— Իսկ արաբական զո՞ւնդը, հարցուց Աչոտ սպարապետը ։

— Հաստատ է իր խօսքին վրայ. կռուի տաք միջոցին մեր կողմը պիտի անցնի ։

— Լաւ ուրեմն, դուն գնա. ժամանակ մի կորսընցներ ։

Քոսակ խոնարհ գլուխ տուաւ եւ չուտով անյայտացաւ մուքին մէջ։

Ամպամած եւ տխուր օրուան յաջորդեց անձրեւային գիշերը։

Երկու բանակները աչալուրջ կերպով կը հսկէին իրարու վրայ ։

Կարծես կուլար երկինքը, կուլային նաեւ ղինուորներէն չատերը եւ վերջին մնաս բարեւը կ'ըսէին իրարու։ Անոնք գիտէին որ իրենցմէ չատերը այդ գիշեր պիտի պառկէին հոն անշարժ, յաւիտենական քունով, առանց տեսնել կարենալու վաղուան արեւը, առանց արժանանալու իրենց սիրելիներու տեսութեան ։

Ամէնքը կը սրէին իրենց նիզակները, որպէսզի աւելի դիւրաւ ծակեն արիւնակիցներու մարմինը. կը սրէին թեւերը, աւելի չատ մարդիկ կոտորելու համար։ Հրամանի կը սպասէին միայն, սկսելու համար զազանային կոտորածը ։

Աչոտ սպարապետը, զէնք ու զրահի մէջ կորսուած, նստած իր արաբական նժոյգին վրայ , զգուշութեամբ կը մօտենար դունդերուն, եւ կը հրամայէր պատրաստ ըլլալ՝ քաղաքէն դուրս գալու եւ յարձակում գործելու համար թշնամի բանակին վրայ։ Զօրքերը խումբ խումբ կանգնած, կը սպասէին վերջին հրամանին ։

Բայց Աչոտ սպարապետ կ'ուշացնէր այդ հրամանը. ան պղտոր հայեացքով կը նայէր դէպի Աչոտ Երկաթի բանակը, ուր խարոյկները կը վառէին դեռ, իրենց բոցերը տարածելով գիշերային մթութեան մէջ։ Աչոտ Երկաթի բանակը արթուն էր դեռ, ու լոյս կար հոն. անհրաժեշտ էր քիչ մըն ալ սպասել, մինչեւ որ լոյսերը մարէին ու քնանային ղինուորները ։

Երկինքը կուլար դեռ. անձրեւը կը չարունակէր տեղալ ։

— Իշխան, կը տեսնե՞ս, Աչոտ Երկաթի բանակին մէջ խրախճանքը կը չարունակուի դեռ, ըսաւ սպարապետը իր մօտ կեցած իշխաններէն մէկուն ։

— Այդ խրախճանքը երկար չի տեւեր, մեր կարիճները հարամ պիտի ընեն անոնց այդ խրախճանքը ։

— Մեր բախտին անձրեւը կ'օգնէ մեզ։ Հողը կը կակուղնայ եւ ձիերուն ու մարդոց ոտքի ձայները հեռուները չի տարածուիր։ Թշնամին այն առեն միայն կը հասկնայ իրողութիւնը, երբ մենք արդէն վերջացուցած կ'ըլլանք մեր գործը ։

— Այո, յաղթութիւնը մերն է, եթէ անոնք մեր հոտը չառնեն ։

— Անոնք դեռ կը զուարճանան եւ մեր վրայ մտածելու ժամանակ չունին ։

— Բայց տես, խարոյկներու թիւը հետզհետէ կը պակսի. բանակը քնացած ըլլայ կարծես. միայն Աչոտ Երկաթի եւ Հեղինէի գունդերուն մէջ է որ լոյս կ'երեւայ։ Պէտք է աճապարել, կէս գիշեր է արդէն։ Կը հրամայե՞ս դուրս գալու նշանը տալ, հարցուց իշխանը ։

— Տուր, բայց զգոյշ ։

Իշխանը հեռացաւ, իսկ Աչոտ սպարապետ դեռ անչարժ կեցած էր իր տեղը եւ կը դիտէր հեռուն ։

Կը տիրէր խորհրդաւոր լռութիւն ։

ԲԱԳՐԱՏ ԱՇՎԱԶԵԱՆՑ

Բոլոր տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ Ռուսերը վերջերս խմբովին իրենց վրկիրը կը վերադարձնեն իրենց քաղաքացիները, բայց այս վարժուհին եւ միւս ուսուցիչը, Սամարին, չուզեցին վերադառնալ: Արդէն իսկ մեկնած են մօտ 500 խորհրդային քաղաքացիներ, իրենց ընտանիքներով: Ասոնց մէջ կը գտնուին ճարտարագէտներ, մանուածագործներ եւ այլն: Շատերը Ամերիկա կը բնակէին տարիներէ ի վեր:

★ Ամերիկեան կառավարութիւնը մամլոյ օրինագիծ մը մշակած է, խափանելու համար լրտեսութիւնը խաղաղութեան առեն: Օրինագիծը շատ խիստ տրամադրութիւններ կը պարունակէ, իբրեւ հետեւանք վերջերս եղած յայտնութեանց:

Աճուրդը, ցուրտն ու փոթորիկները կը սպառնան Եւրոպայի հունձքին

Անցեալ շաբթուան անձրեւներն ու փոթորիկները, որոնք անսովոր երեւոյթներ են Օգոստոս ամսու մէջ, ծանր վնասներ պատճառեցին արեւմտեան Եւրոպայի հունձքերուն: Եւ դեռ ամէնը վտանգ անհետացած չէ:

Միայն Անգլիոյ մէջ վերջին երկու շաբթներու տեղատարափ անձրեւները 20 միլիոն ոսկի վնաս պատճառած են ցորենի հունձքին, ուրիշ խօսքով՝ 10 —20 %: Աւատ ձիւն տեղաց Զուիցերիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ: Փոթորիկ եւ անձրեւ՝ Պելժիոյ եւ Կերմանիոյ մէջ: Չիւրը խափանած է շատ մը ճամբաներ Ալբսան լեռներուն մէջ: Պելժիոյ ջոր խոտի հունձքը վճացած կը համարուի:

Ֆրանսական Ալպեան լեռներուն մէջ այնքան ձիւն տեղաց որ հովիւները հարկադրուեցան դէպի հովիտները քշել իրենց հօտերը: Քսան տարիէ ի վեր այսպիսի բան չէր տեսնուած: Վերին Սաւոյի մէջ 350 ոչխարներ մեռան չանթահար: Հողագործական նախարարութենէն կը հաղորդեն թէ դեռ նախ՝ ձորի հունձքը եւ այլիները մեծապէս պիտի վնասուին ցուրտէն: Բարեբախտաբար ցորենի հունձքը չէ վնասուած:

Կերմանիոյ մէջ ալ հունձքերը կարեւոր վնասներ կրած են: Հոլանտայի մէջ պտուղները վնասուած են 10 — 15 %:

★ Ֆրանսայի ցորենի հունձքը կը հաշուեն 70.244.000 կենդինար 4.255.000 հէքտար տարածութեան վրայ, ինչ որ լաւագոյն արտադրութիւնն է 1939էն ի վեր: Դեռ 13 % կը պակսի, նախապատերազմեան միջին հունձքին հասնելու համար: Ալժերիոյ դիմին կը հաշուեն 10—11 միլիոն հէքտոլիտր:

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Շաբաթ օր փակուեցաւ 14րդ Ողիմպիականը, աւանդական արարողութեամբ, երբ հանդիսաւորապէս մարեցին ջահը: Յաջորդը տեղի պիտի ունենայ 1952ին Հելսինկիի մէջ:

Թերթերը հետեւեալ կարգով կը դասաւորեն յաղթականները.—

1.— Մ. Նահանգներ 38 յաղթանակ, 2.— Շուէտ 17, 3.— Ֆրանսա եւ Հունգարիա 9, 4.— Իտալիա 8.— 5. Թուրքիա 6 (ըմբշամարտ),— 7. Զեխոսլովաքիա, Տանիմարքա, Հոլանտա 5.— 10. Ֆինլանտա 4.— 11 Արժանթին եւ Մեծն Բրիտանիա 3. — 13. Պելժիա, Եգիպտոս, Հարաւ. Ափրիկէ, Զուիցերիա եւ Մեքսիկա 2.— 18. Աւստրիա, Հնդկաստան, Ճամայիքա, Նորվեկիա, Փերու 1:

Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Մ. Նահանգները փայլած են ըմբշական խաղերու մէջ (այրեր), պասքէթ պոլի եւ լուղորդութեան (այրեր եւ կիներ), ծանրութեան, նշանառութեան եւ նաւարկութեան մէջ: Շուէտ՝ ֆոթպոլի յոմնա-հոմէական ըմբշամարտութեան մէջ, Ֆրանսա՝ հեծելանաւորդութեան եւ սուսերամարտի մէջ. Զեխոսլովաքիա՝ մարմնամարզի մէջ (կիներ). Թուրքիա՝ ազատ ըմբշամարտի մէջ. Հոլանտա՝ ըմբշական խաղերու մէջ (կիներ), Ֆինլանտա՝ մարմնամարզի մէջ (այրեր). Մեծն Բրիտանիա՝ նաւավարութեան մէջ. Հարաւ Ափրիկէ՝ կռնամարտի, իսկ Հնդկաստան՝ «հօքէյ»ի մէջ:

★ Ողիմպիականին մասնակցող երեք Հունգարներ մերժեցին վերադառնալ, ապաստանելով Անգլիոյ պաշտպանութեան: Միւս մարզիկները վերադարձան զինկերակցութեամբ 55 համալիր պաշտօնեաներու,— մէկ հոգի իւրաքանչիւր երկու մրցորդի համար: Անգլիոյ ներքին նախարարութիւնը արտօնեց մնալ անսահման ժամանակով:

★ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ տակաւին կարելի չէ յայտնել հասոյթներու ճիշդ դրամագլուխը, բայց սոյդ է որ աւելի քան մէկ միլիոն հանդիսատեսներ վճարած են 600.000 սթերլին, մոյնիսկ աւելի: Նախորդ Ողիմպիականը, որ տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ, ձգած էր 360.000 սթերլին: Բուն չահը պիտի յատկացուի մարզական չարժումին: Ծախքը 400.000 ոսկիէն աւելի եղած է: Միայն մարզարանին մէջ ծախուած են 500,000 տոմսակներ: Երկու հարիւր հազար նամակներ ղրկուած են Ողիմպիականի նամակատրօշմով:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքին 51դը տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, կիրակի, 22 Օգոստոս, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, «Château Lebret à Saint Peray, օդաստան վայրին մէջ:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Ց. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ, գեղարուեստական բաժին, հաճելի անակնկալներով կարելի է ճաշը միասնբերել:

Օգը անմնացաստ ըլլալու պարագային՝ հանդիսը տեղի կ'ունենայ «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ, նոյն օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2ին:

Հաղորդակցութեան համար՝ կրանժէին առնել, հանրակառք, իջնել կամուրջի մօտ եւ 50 մեթր քալել:

×

Նախաձեռնութեամբ Տարօն – Սալնոյ Զորի Հայր. Միութեան, 22 Օգոստոս, կիրակին առ – բաղդ օրը, Պէլվէտէրի օդաստն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սկիզբ Ա.ժրէ:

Կը նախագահէ հայրենակիից Ռ. ԿԱՐԱՊԵՏ – ԵԱՆ: Կը խօսի հայրենակիից Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ:

Զաւեշտ մը, « ԵՐԿՈՒ ԾԱՁՐԱԳԵՂՆԵՐԸ »:

Երգ, մեներգ, արտասանութիւն, անակնկալներ եւ քնտիր նուագ: Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պոլսէն Գառնիկ Շիշմանեան կը փոխադրէ իր հօրեղբօր աղջիկը՝ Շաքէ, որ ամուսնացած է Տօքթ. Զիլինկիրեանի տղուն հետ:

Նոյնպէս Պոլսէն Տիկին Ազատքի Պօյաճեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Տօքթ. Delamausse, որ փարիզ կը դառնայ 25 տարիէ ի վեր:

Երկուքի մասին ալ տեղեկացնել Պ. Սէրճանեանի, 19 rue des Gravilliers, Paris (3):

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՅՈՎ

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ չաբաթ օր – ուան նիստին մէջ արեւմտեան պետութիւնները նորէն պարտուեցան, երբ մերժուեցաւ իրենց բառաձեւը՝ դեմ ազատ նաւարկութեան Իրլանտական պատուիրակը այս առթիւ կծու դաս մը տուաւ Ռումանիոյ արտաքին նախարարին, Տիկին Աննա Փաուքըրի, ըսելով թէ ինք ներկայացուցիչն է աղգի մը որ 735 տարի առաջ, 1215ին ստորագրեց ազատութեան դաշինքը: Ամերիկեան դեսպանն ալ դառն խօսքեր արտասանելով, յայտարարեց թէ պիտի չսատրագրէ պայմանագիրը:

ՍՈՒՐԻԱՅԻ կառավարութիւնը որոշեց արգիլել որեւէ ներածում որ անհրաժեշտ չէ հողագործութեան կամ ճարտարարուեստի համար: Այս կարգադրութեան նպատակն է ամրապնդել ազգային առեւտուրը:

ԹՈՒՐՔԻԱՅ առեւտրական նախարարը չաբաթ օր յայտնեց Մ. Մլութեան հետ եղած առաջին առեւտուրը՝ պատերազմէն ի վեր,— վաճառում 2000 թոն թրքական խողկազիսի որ կը գործածուի խաղախորդութեան մէջ: Վճարումները պիտի կատարուին ի հաշիւ այն դոմարին զոր Թուրքերը կը պարտին Ռուսիոյ, իբրեւ փոխարժէք տասը տարի առաջ կեսարիոյ մէջ չինուած մանարանի մը:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը Ֆրանսայի բամպակ ղրկելու համար փոխարժէքը տոլար կը պահանջէ: Եթէ այսպէս շարունակուի, շատ մը մանարանները պիտի փակուին հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ:

ԱՓՆՆԻի կառավարութիւնը պաշտօնական գէկոյցով մը կը յայտնէ թէ նոր յարձակումներ եղած են ազգ. բանակին վրայ, Ալպանիոյ ներսէն: Թնդանօթներ արձակուած են Թրէսթէ՝նիքէն որ Ալպանիոյ մէջ կը գտնուի, երկու մղոն դէպի ներս: Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ սպանուած է զօր. Ռոկոփուլոս, ականի մը պայթիւնով: Այս երրորդ զօրավարն է որ կը սպանուի վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին.— 22 համալսավարներ եւս մահուան դատապարտուեցան:

ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ չորրորդ տարեդարձին առթիւ, ոստիկանութիւնը արտօնեց հրապարակային պարերը այս չաբաթ օր, եւ յաջորդ գիշերը մինչեւ ժամը 2: Այս արտօնութիւնը յատուկ է միայն Փարիզի:

24 ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԳԼՈՒՀի ՄԸ աշխարհի չորրորդը պիտի ընէ օդանաւով միս – մինակ: Ճամբայ ելած պիտի ըլլար երկ, երկուշաբթի:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ համաձայնութիւն մը տարբերութեան մը ստորագրուեցաւ որով Ֆրանսա թրքական ծխախոտ պիտի գնէ 3.300.000 տոլար արժողութեամբ:

ԿԱՐԱԳԻ յուլիսի բաժինը, որ ուշացած էր, պիտի բաժնուի հետզհետէ, 30 թիւ կտրօնով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ. Հ. Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի անդամական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 17 Օգոստ. երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերուհի Ս. Անդրէասեանի բնակարանը, rue Emile Zola 13: Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները (Վալանսի) Օգոստոս 21ին, շաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), ընկերակիցներուն որ Ամերիկամեկնած է 1922ին առեւնները: Իմացնել իր քրոջ որդուն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France: Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Սահեան Թէնէքէճեանի: Կը խնդրուի Հարազատային եւ Հիւսիսային Ամերիկայի հայերէն թերթերէն արտատպել:

Այրի Տիկին Սիրվարդ Ռաֆայէլեան եւ զաւակները, Վահրամ Ռաֆայէլեան, Լիւսի Ռաֆայէլեան (Պերլին), Վերժին Հաճեան եւ զաւակները Եւնիկէ Կարապետեան (Տրանսիլուանեան), նոյնպէս իր մօտիկ պարագները խոր վիշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց սիրելի ամուսինին, հօրը եւ մեծ հօրը

ՔԵՐՈՎԲԷ ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆԻ

որ կնքեց իր մահկանացուն 83 տարեկան հասակին մէջ, Յուլիս 27ին, Պերլին:

ՏՔՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Բ. ՍԷՐՃԱՆԵԱՆ հազար Ֆր. կը նուիրեն Ֆր. Կապոյտ Խաչին, հազար Ֆրանք ալ Փարիզի Աղքատախնամին, իրենց մօր՝ Տիկին ՄԱՐԻԱՄ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի մահուան տարեդարձին առթիւ: Մատնալ «Յառաջ»ին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Ցերեկօթիկ եւ գիշերօթիկ)
Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:
Արճանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:
1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172
Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործատուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերարերեալ կարեր: Փարիզի արուար – ձանները դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի:

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ
ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու Հայթայթիչ՝ Ա. Հ. Մ. Ա. Լ. Ե. Ա. Ն. Ի
68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22
Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելակարի դերձան, կոճակ, ուանոց (էլաստիք) եւն., եւն.:
ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Ապահովանքով կ'ընդունինք contre remboursement

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 18 Août 1948 Չորեքշաբթի 18 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4071–Նոր շրջան թիւ 1030 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԱՕՏԻՔԸ

Խե՛լքն է ՈՐ ԿԸ ՊԱԿՍԻ...

Ո՞վ կրցաւ համբել այն միջազգային ժողովները ու համագումարները որ իրար կը հետեւին, պատերազմի դադարումէն ի վեր :

Անցեալ շաբթու պատահաբար յիշած էինք Մոքի Առողջապահութեան համագումարը, որ բացուեցաւ Լոնտոնի մէջ եւ կը վերջանայ այսօր-վաղը : Կը մասնակցին երկու հազար մասնագէտ պատուիրակներ, իրրեւ ներկայացուցիչները աւելի քան չորսուն ազգերու :

Քանի մը օր առաջ թերթերը կը ծանուցանէին նոր խորհրդաժողով մը, որ պիտի քննէ բարոյական ըմբռնումներու վերաբերեալ խնդիրները :

Շուտով կ'իմանանք մանրամասնութիւնները, ոճիր – արկածներու ամենօրեայ ժխորին մէջ :

Դառնալով մոքի առողջութեան կամ առող – ջապահութեան համագումարին, կ'արժէ մասնաւոր ուշադրութիւն մը հրատարակել : Ոչ միայն անոր համար որ առաջին ժողովն է իր տեսակին մէջ, այլ եւ խնդիրը կապ ունի Եւրոպայի կամ աշխարհի խաղաղութեան, այսինքն ամենուս ճակատագրին հետ :

Սա այժմ քանի մը տեղեկութիւններ, Լոնտոնի թերթերէն, զաղափար մը տալու քալլու համար աշխատանքային մասնագէտներու մտահոգութեանց մասին :

Երկուշաբթի օր, 16 օգոստոս, համագումարը յատկապէս քննեց հիմնական խնդիրը,— գտնել բանաձեւ մը՝ տեւական խաղաղութիւն հաստատելու համար աշխարհի մէջ :

Ուրեմն, ինչ որ դիւանագէտները չեն կրնար գլուխ հանել, մտայինն եւ ջղային հիւանդութեանց մասնագէտնե՞րը պիտի յաջողցնեն :

Ամէն պարագայի մէջ, այս դիտնականները կը հաւատան իրենց առաքելութեան : Իրենց համոզումով, պատերազմները զլխաւորաբար կը ծագին մարդոց միտքէն : Հետեւաբար, անհրաժեշտ է ընդհանուր յարձակողական մը սարքել :

Ամերիկեան պատուիրակ մը, Տոքթ· Քարլ Պինկըը, դասախօս Քորնըլ համալսարանի մէջ, մանաւանդ արծարծելով այս հարցը, յայտարարեց ·

— « Մեր առաջին եւ գլխաւոր հոգը պէտք է ըլլայ պատերազմին խափանումը :

« Եթէ կարենանք գտնել ճիշդ պատասխանները կարգ մը հարցերու — ինչէ՞ն կը ծագին պատերազմները — այն ատեն պէտք է օգտագործենք հոգեբանական հմտութիւնը, համոզելու համար դիւանագէտներն ու քաղաքագէտները որ ունկնդրութիւն չնորհեն մեզի եւ գործեն համաձայն մեր եզրակացութեանց » :

Աւելի յառաջ երթալով, ամերիկացի դիտնականը կ'առաջարկէ հատկաւոր մասնագէտներ տեղաւորել Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ, յատուկ թարգմաններով, ինչպէս եւ իւրաքանչիւր երկրի արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ :

Ուրեմն, մտային առողջապահութեան մասնագէտներուն առաջին գործը պիտի ըլլայ քննել, ի հարկին չհկել դիւանագէտներու միտքը, որպէս զի ծուռ չբանին եւ ծուռ չբանան պատերազմի : Ցետոյ պիտի ուսումնասիրեն ամբոխին հոգեբանութիւնը :

Ուրիշներ տարբեր կը մտածեն :

Այսպէս, կարգ մը դիտնականներու կարծիքով, ամէնէն առաջ պէտք է ուսումնասիրել ներկայ դարուն զաւակները, որոնք տոգորուած են յարձակողական բնազդներով :

Կան ալ որ կը թելադրեն ամէն բանէ առաջ քննել եւ փարատել ազգային նախապաշարմունքները, մոքի մասնագէտներու միացեալ ճակատ մը սարքելով, իբրեւ պատուար :

Ինչպէս խաղաղասիրական բաղձանքներով կազմակերպուած բոլոր ձեռնարկներու մէջ, կը թուի թէ այստեղ ալ վերջին խօսքը պիտի մնայ·· քաղաքագէտներուն :

Արդարեւ, մինչ դիտնականները կը ճգնին խաղաղութեան ճամբան հարթել ապահովելով մոքի առողջութիւնը, դիւանագէտ մը դիտել կուտայ·

— Կարելի չէ ապահովել մոքի առողջութիւնը, առանց ապահովելու աշխարհի խաղաղութիւնը :

Խե՛լքն է որ կը պակսի թէ խիղճը : Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՄԱՐՈՑԵԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾ ԿԸ ԾԱԽԻ

Ուիլեըմ Սարոյեան, անպլիադիը դրադէտը, ապարակ մը ծախու Հանած է Ֆրէզնոյի մէջ (Քալիֆորնիա) :

Ինչպէս ինքնաստիպ է դրական – թատերական Հակատին վրայ, այս անգամ ալ ազդ մը տպել տուած է որ Սարոյեան, աւելի ճիշդ՝ Ամերիկա կը հոտի :

Ամերիկեան մեծ գործակալութիւնը, «Քոնչիէյթըտ Փրէս» , վուլթաց հեռագրել այդ ծանուցումը, ի լուր աշխարհի :

Ահաւասիկ ամփոփումը, համաձայն « Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի (փարիզեան տպագրութիւն) ·—

« Ոչ մէկ սուտ այս ծանուցումին մէջ, կ'ըսէ Սարոյեան : Կարելի էր ուրիշ կերպով նկարագրել այս կալուածը· բայց այս է ամէնէն պարկեշտ ձեւը :

«Ապարակին մօտ կը գտնուի բլրակ մը հաստախաւ, եւ գետակ մը որուն յատակը ամբողջովին աւազ է եւ ժայռ :

« Ապարակը ոչ կառատուն ունի, ոչ չեմարան : Բլուրն ի վար կայ փոքր ջրհան մը որ հաւանօրէն անպէտ է եւ պէտք է փոխուի : Նոյնպէս ջուրի աւազան մը որ մաքրութեան կը կարօտի :

« Ջերմաթաշխ մէքենան խանդարուած է : Ցիսուն մատղաշ ձիթենիներ կան ճամբուն վրայ, բայց չկայ գործնական միջոց մը զանոնք ջրելու : Դժուար է հեռաձայն ստանալ : Շէնքը ունի չորս ննջարաններ : Փլիլկած դպրոց մը կայ հինգ մղոն հեռուն, մէկ դասարանով : Հանրակառք չկայ : Ոչ քարխոզ, ոչ տակի, ոչ ալ ուրանիում հողին կամ գետին մէջ : Բազմաթիւ սկիւռներ» :

Այս «հրապուրիչ » մանրամասնութիւններէն վերջ, ծանուցումը կը յայտնէ թէ տանտէրը 32 հազար տոլար վճարած է մէկ ամիս առաջ : Իրեն պահելով 5 — 6 արտավար, իրրեւ յիշատակ իր կալուածական գործունէութեան, մնացեալը կը ծախէ 35 հազար տոլարի» :

... Անոնք որ հօրենական ապարակի մը վերածեր են Ս· Հայաստանը, եթէ այսքան մը բան խոստովանէին դոնէ անոր... ներքին սահմաններու մասին, որքան սուտեր ձիւնի պէս կը հալէին :

ՎԱՀԷ

Տասը միլիոն տոլար Թուրքիոյ թայց ի՞նչ գնով

ՄՄԲ·— Պոլսոյ «Եէնի Սապահ» թերթը դառնօրէն կը դանդատի թէ երկիրը ծանր յանձնառութեանց տակ մատ է, առանց քննութեան ընդունելով Մարշըլի ծրագիրը : Այս առթիւ յիշելով Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մէջ եղած քննադատութիւնները այդ ծրագրին դէմ, կը շարունակէ (9 Օգոստոս) ·—

Մեզի թէ այդ երկիրներուն կատարուած օժանդակութիւնը շատ մեծ էր եւ առանց այդ օգնութեան անոնք չէին կրնար վերականգնիլ, հետեւաբար կամայ թէ ակամայ առաջարկը ընդունուեցաւ :

Մինչդեռ մեր պարագան բոլորովին տարբեր էր : Համաձայնութիւնը ստորագրելէ առաջ, պարտաւոր էինք երկար բարակ վիճաբանութեան դնել զայն : Այդպէս չըրինք եւ չուսաբանեցինք Թուրք հանրային կարծիքը, եւ օրինագիծն ալ մեծամասնութեամբ ժամուն յանձնեցինք Ազգ· ժողովին : Այնպէս որ երկրին ճակատագրին հետ կապ ունեցող այս համաձայնագիրը հինգ վայրկեանէն քուէարկուեցաւ ուրիշ բազմաթիւ օրէնքներու պէս :

Ահկ եաք, է որ համաձայնութեան պատճէնը յանձնուեցաւ մամուլին, որով ի վիճակի ենք եզրակացնելու թէ Թուրք հանրային կարծիքը լուսաբանուած չէ անհրաժեշտ չափով :

Ահնոնք որ այժմ կ'ուսումնասիրեն համաձայնութեան պատճէնը, կը համոզուին թէ միակողմանի պայմանագիր մըն է ան, որով տասը միլիոն տոլարի փոխարէն՝ Թուրքիա կը մտնէ ծանր եւ դժնդակ յանձնառութեանց տակ :

Ոչ ոք անդրադարձեր է այս դառն իրողութեան եւ չէ ուսումնասիրեր համաձայնութեան տրամադրութիւնները, որոնք միմիայն Ամերիկայի նպաստաւոր են, եւ ոչ թէ Թուրքիոյ : Այսպէս, Ամերիկա երբ որ ուզէ պիտի կրնայ ձեռք ձգել Թուրքիոյ 250 միլիոն տոլարի հատոյտութեան, որ հատաքուած է Ամերիկայի մէջ : Եւ ասիկա՝ 10 միլիոն տոլարի փոխարէն :

Նմանապէս , Ամերիկա իրաւունք ստացեր է միջամուխ ըլլալու մեր պետական ելմտացոյցին, հակառակ անոր որ իր տալիք 10 միլիոն տոլարը մեր ելմտացոյցին մէկ հարիւրերորդն է : Համաձայն յանձնառութեան, եթէ Թրքական դրամը հաստատուն վիճակ չստանայ, Ամերիկա անմիջապէս պիտի դադրեցնէ օժանդակութիւնը : Մինչեւ 7 Սեպտեմբերի որոշումով ուզեցինք ամրացնել մեր դրամը եւ հակառակ արդիւնք գտեցինք :

Ամերիկա պիտի քննէ նաեւ Թուրքիոյ ելմտացոյցը, եւ եթէ հաստատէ թէ հաւասարակշռուած չէ, իսկոյն պիտի զրկէ մեզ իր օժանդակութենէն : Պէտք կը դառնք յիշեցնել վարչապետ Հասան Սադայի ծանօթ յայտարարութիւնները, որով պետական հաստիքներուն կէսը բանակին եւ միւս կէսն ալ պաշտօնեաներու թոշակին պիտի յատկացուին : Այս պայմաններուն տակ ապրող կառավարութիւն մը չի կրնար հաւասարակշռել իր ելմտացոյցը : Հետեւաբար :

Կառավարութիւն մը, որ կ'ուզէ իր նիւթական վարկը բարձրացնել թէ արտասահմանի եւ թէ երկրին մէջ, պէտք է լրջօրէն խորհի այս խնդիրներուն վրայ :

Վեցերորդ եւ ամենէն երկար խօսակցութիւնը Մոլոթովի հետ

ԱՑՍ ԱՆԳԱՄ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒԱՏԵՍ Կ'ԵՐԵՒԱՆ

Երկուշաբթի օր, արեւմտեան պետութեանց Մոսկուայի ներկայացուցիչները վեցերորդ անգամ ըլլալով այցելեցին Պ· Մոլոթովի : Ամէնէն երկար խօսակցութիւնն էր այս,— երեք ժամ 40 վայրկեան : Ինչպէս մինչեւ հիմա , երեք նեղկայացուցիչները մերժեցին որեւէ յայտարարութիւն ընել : Բայց եւ այնպէս, քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Պ· Մոլոթով այս անգամ տուած է Ս· Միութեան պատասխանը՝ Պերլինի պաշարման առթիւ եղած առաջարկներու : Ամէն պարագայի մէջ, երեք ներկայացուցիչները զացած էին հիմնական խնդիրներ կարգադրելու համար : Տեսակցութենէն վերջ երեքը միասին Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատունը զացին, խորհրդակցելու եւ իրենց ստացած հրահանգները քննելու համար :

Հեռագրական գործակալութիւնները կը հաղորդեն թէ Մոսկուայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ այնքան յոռետես չեն երեւար որքան Մ· Նահանգներուն կամ Անգլիոյ մէջ : Ամերիկացիները կը կարծեն թէ երկուշաբթի օրուան տեսակցութիւնը վերջինն է· բայց ուրիշները անհաւանական չեն գտներ նոր խօսակցութիւններ , միշտ ալ օգտակար համարելով զանոնք :

Ֆրանսայի մէջ աւելի լաւատես կ'երեւան, հաւանական գտնելով դեռ երկու – երեք տեսակցութիւններ եւ երկուշաբթի օրուան հանդիպումէն կը հետեւցնեն թէ խօսակցութիւնները դրական հանգամանք ստացած են : Բայց, կանխահաս կը համարուի ընդհանուր համաձայնութիւն մը :

Զորս մայրաքաղաքներուն մէջ ալ զգաստ – պահութիւնը այնքան խիստ է որ, նոյնիսկ այսօր կարելի չէ նախատեսել թէ այս տեսակցութիւնները յաջողութեա՞մբ պիտի վերջանան թէ ձախողանքով : Շատերու կարծիքով, իւրաքանչիւր յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակուի, ծանուցանելու համար թէ չորս պետութիւնները համաձայնութեան մը յանգած են, ընդհանուր խորհրդաժողով մը դումարելու համար :

★ Վեցերորդ տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը, Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստի մը հրաւիրուեցաւ, խորհրդակցելու համար : Ժողովը տեւեց մէկ ժամ 40 վայրկեան : Հրաւիրուած էին նաեւ բարձրաստիճան սպաներ :

★ Փարիզի մէջ ըրուած դրոյցի մը համաձայն, երեք պետութեանց ներկայացուցիչները Մոսկուայի խօսակցութեանց առեն հաւանած են քննել հետեւեալ խնդիրը, որոշ վերապահումներով ,— Զորս դաշնակիցները յանձն կ'առնեն իրենց զինուորները քաշել Գերմանիայէն, հաշտութեան դաշնագրին գործադրութենէն մէկ տարի վերջը : Արեւմտեան պետութեանց, աւելի ճիշդ՝ Ս· Միութեան վեց պահանջներէն մէկն էր այս, համաձայն Վարշաւայի խորհրդաժողովին յայտարարութեան :

Եթէ այս լուրը հաստատուի, Մոսկուայի խօսակցութեանց առթիւ հրատարակելի զեկոյցով , կը նշանակէ թէ համաձայնութեան դեռին մը գտնուած է, թէեւ այնքան ալ կարեւոր չէ :

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԿԱԶՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ

« Փրաւտա », Ս· Միութեան կուսակցական պաշտօնաթերթը, Օգոստոս 16ի խմբագրականով կը զրէ թէ խորհրդային զինեալ ուժերը կազմ եւ պատրաստ կը պահուին, նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը եւ «ամերիկեան աշխարհա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ ՍՈՒՓԻՒ-ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչ դեր որ կատարած է ու կը շարունակէ կատարել Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, անկարելի է պատկերացնել յօդուածի մը սահմաններուն մէջ: Որովհետեւ անոր դերը չի սահմանափակուիր միմիայն կուսակցական աշխատանքներու մէջ, այլ կը տարածուի հանրային բոլոր հաստատութիւններու վրայ, կրթական մարզական, օգնութեան գործերէն մինչեւ քաղաքական աշխատանքները, փաստօրէն Դաշնակցութիւնն է որ կը ղեկավարէ այս ընդհանրութիւնը մէջ:

Կը բաւէ յայտնել, որ Օգնութեան Խաչը, Հ. Մ. Ը. Մ.ը, իրենց եօթը հազարէ աւելի անդամ անդամուհիներով, երիտասարդական, ուսանողական եւ պատանեկան միութիւնները իրենց երկու հազարի հասնող չարքերով, եթէ զումարենք՝ ուղղակի մեր կազմակերպութեան կապուած զանգուածին վրայ, կ'ունենանք թիւ մը որ տասնեւհինգ հազարը կ'անցնի: Ուրեմն այսպիսի երիտասարդական բանակ մը, կուռ կազմակերպութեամբ, կը ներկայացնէ Դաշնակցութեան պատկառելի ուժը՝ Մերձաւոր Արեւելքի այս զոյգ գաղութներուն մէջ:

Այդ ուժը, բազմաթիւ պարագաներու տակ, փաստած է իր տիրակալութիւնը հանրային բոլոր ասպարէզներուն վրայ:

Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն, առաւելապէս ժողովրդական ընտրութիւններու ընթացքին է որ փորձաքարի կը զարնուի, ցոյց տալու համար որ իրապէս կազմակերպութի՞ւն է թէ ոչ: Այլապէս լրագրական աղմուկն ու խառնակութիւնը, ուժի յայտարար նշաններ չեն: Կուսակցութիւնը պէտք չէ որ, քիչ մը դրամով թերթ հրատարակելու եւ աղմուկ բարձրացնելու համար ընկճապատին մէջ:

Արդ, ըլլայ Լիբանանի, ըլլայ Սուրիոյ մէջ, քաղաքային ընտրութիւններու ընթացքին, պետական եւ ազգային ընտրութիւններու մէջ, մէկ կամ երկու բացառութեամբ, այն ալ կապուած արտաքին պատճառներու, չարունակ Դաշնակցութիւնն է որ տարած է յաղթանակը: Ու այս հակառակ այն իրողութեան, որ Դաշնակցութենէն դուրս դրուած բոլոր կուսակցութիւնները ու տարրերը, չարունակ միացեալ ճակատ կազմած են ընտրութիւններու ընթացքին, իրենց նպատակ ունենալով խորտակելու մեր ուժը: Իսկ թէ անոնք իրենց նպատակին հասնելու համար ինչմիջոցներուդիմած են, աւելորդ է թուել այստեղ, որովհետեւ իւրաքանչիւր հայ մարդ, այսօր դիտէ թէ հակադաշնակցական մօլուցքը մինչեւ ուր կրնայ իջնցնել մեր հակառակորդները:

Ժողովուրդին կողմէ յանձնարերուած այս վստահութիւնը, մեր կուսակցութեան դարձած է յեներան մը՝ իր գործունէութեան ասպարէզը ընդարձակելու համար: Վերջին տասնամեակը մասնաւորապէս, այս զոյգ գաղութներուն համար վերապահած էր վճռական շրջան մը: Նախ պատերազմի նախօրեակին ու անկէ վերջ մինչեւ 1945 թուականը, այս երկիրը զարձած էր կռուող մեծ ուժերու մրցադաշտ մը: Քաղաքական արտ. վճռանդը, միացած մեր ներքին կեանքին մէջ դրսնուող աղաղաւներու գործունէութեան, անհրաժեշտօրէն կը մղէր ըլլալ աչալուրջ, մեր ժողովուրդը անձնատուր դարձնելու համար պատերազմի հետեւանք եղող փորձութիւններէն:

Մինչեւ գերմանական բանակներու Ռուսիոյ վրայ արշաւանքի սկսելը, Մերձաւոր Արեւելքի բոլշեւիկները, լծուած էին գերմանական փրոփականային: Այս պարագան խոշոր վտանգ մըն էր հայութեան համար, որովհետեւ եթէ բնականոն պայմաններու մէջ հնարաւոր էր հասկցնել իրականութիւնը տիրող իշխանութիւններուն, պատերազմի չրջանին անոնց մտածողութիւնը այնքան կը նեղնայ որ կը դժուարանան զատել արդարն ու անարդարը: Նոյն ձեւի կացութիւն ստեղծուեցաւ նաեւ այն վայրկեանին, երբ բոլշեւիկեան Ռուսաստանը անցաւ Անգլօսաքսոններու կողքին, այս անգամ հայ բոլշեւիկները աւելի մեծ եռանդով գործի լծուեցան, բոլոր իրենց հակառակորդ կազմակերպութիւններն ու անձերը ներկայացնելու համար իբրեւ գերմանական գործակալներ:

Ահաւասիկ այս կացութեան մէջ, Դաշնակցութիւնը գերմարդկային ճիգեր ի գործ դրաւ, տեղական եւ օտար իշխանութիւններուն հասկցնելու, որ հայութիւնը կը ծառայէ միմիայն իր դատնուած երկիրներու չահերուն:

Մեր կեանքի ողբերգութիւններէն մէկին ալ այն է, որ յաճախ ստիպուած ես սեփական ժողովրդիդ շուրջ թիւրիմացութիւնները փարատելու համար, պաշտպանելու նաեւ քու հակառակորդներդ: Այս պարագան անշուշտ կը չփացնէ բոլշեւիկեան տարրերը, սակայն ուրիշ ելք չունես, ճակատագրական վայրկեաններ կան, երբ սրտիդ վրայ քար դնելով, պիտի աշխատիս որքան կարելի է փոքրացնել ապագային տարրերու գործերը,

Առձակուրդի նամակներ

Սիրելի Վահէ,— երկար ատենէ ի վեր, առաջին անդամ ըլլալով կը քնանամ դիւղի մը մէկ համեստ յարկին տակ: Գիշերը կ'անցնի լուռ եւ խաղաղ: Ու կ'ըլլայ լոյս:

Հին, հին տարիներու կարօտ մը սրտիս, կը պատրաստուիմ եւ, թերթերու ծրար մը առնուած՝ դռնէն դուրս կ'ելլեմ: Հիմա թերեւս կարդ մը մեղադրանքներ անցնին մտքէդ: Բայց պէտք է խոստովանիլ որ, այդ մեղադրանքներէդ ոչ մէկը կապ ունի այն բանին հետ՝ զոր ես պահեր եմ կուրծքիս տակ: Իմ միտքս ուրիշ է: Տեսնել արշալոյսին ծագիլը:

Լուռ եւ ինքնամփոփ, կ'անցնիմ սա պզտիկ փողոցներէն ու կը բարձրանամ բլուրի մը վրայ: Արեւելքը հետզհետէ կը չառագունի: Հիմա չունէս ինծի քաշած՝ երկիւղածութեամբ կը դիտեմ արեւին հրաշափառ երկունքը: Մէկ, երկու, երեք: Կը բացուի հորիզոնը, ու արեւը, չէկ աղջկան մը պէս հերթական, զլուխը դուրս կը հանէ կարմիր բոցերուն մէջէն ու կը ժպտի: Կը ժպտիմ ես ալ:

Որքան դեղեցիկ է ծագը արեւին:

Այս բարձունքին վրայ, արեւին ոսկի ճառագայթներուն տակ, տասնարի մը առջեւ ազօթողի պէս ծնրադիր, պահ մը կը կենամ: Այս հեչտութեան մէջ, յանկարծ կը լսեմ ժղրիթներու ներդաշնակ մեղեդի, թռչուններու համահունացը, որ այնքան սիրուն եւ հարազատ, կ'արձագանգեն մէկ ծայրէն միւսը:

Տարիներու մղձաւանջէն թեթեւցողի մը պէս, հիմա ուրախ ուրախ կը պտտիմ: Ճամբուս վրայ բանուորներ: Ամէնքն ալ դիմուած բահ ու բրիչով, կ'երթան պայքարիլ սաղերկրեայ խաւերուն դէմ, փոխան մատ մը հպի:

Չհակառակ այդ դժուար պայքարին որ քիչ վերջը պիտի սկսէր, դարձեալ կը տեսնեմ որ իւրաքանչիւրին դէմքին վրայ անոյշ ժպիտ մը կը խաղայ: Մէկը այս բանուորներէն, փուխէն անցնող կարմրթթուշ աղջկան մը սիրերգ կը մրմռայ: Միւսը ծխամորճին ծուխէն երազուն, ամխահանքի հոգերուն մէջ մտացի թռիչքներ կը կատարէ: Ուրիշներ իրենց երկուսան յաղթանակին գովքը կը հիւսեն: Ահա այսպէս, մէկը միւսին յոյսի ներշնչարան, ճակատագրին հետ հաշտուած՝ կ'արհամարհէին մահը, որ ով դիտէ, թերեւս քիչ անդին, հանդիպակաց ժայռերուն տակ դարանակալ կը սպասէր իրենց:

Արեւը բարձրացեր, սկսեր էր արդէն այրել ծառ ու ծաղիկ: Մինչդեռ ես տակաւին կը յամենայի անհոգ ուրախութեամբ մը դիտել բնութեան համայնապատկերը, որուն կարօտը տարիներէ ի վեր կ'այրէր ու կը մրսկէր սիրտս:

— Հէյ Փարիզցի, յանկարծ մօտենալով ըսաւ հին ծանօթ մը, սիրեցի՞ր մեր դիւղը:

— Զմայլելու աստիճան: Որքան երջանիկ պէտք է համարէք դուք քեզ, որ այսպիսի երկիրքի մը տակ կ'ապրիք:

— Բայց դուք ալ ունիք առաւելութիւններ ունիք որ մենք չունինք:

— Մի ցանկանաք մեր ունեցածին: Ամէն ինչ արուեստական է: Նայեցէք հեղ մը սա մելամաղձոտ երկինքին, ինչ խորհրդաւոր է ժպիտը անոր: Սա եթերին՝ ուր ոսկի փոշին պար է բռներ: Սա դաշտերը, որոնց վրայ Մեծ Վարպետին վրձինը կը խաղայ: Հապա ծղրիթներու մեղեդին, որուն նմանը Փարիզը չունի: Հոս ամէն ինչ բնական է, հարազատ:

Տեսայ որ բարեկամս կը ժպտի: Հպարտութեան հով մը եկաւ ու անցաւ դէմքին վրայէն: Աւելցուց.

— Գիտեմ, դուք ալ լինդի պէս դիւղացիի պատկ, դիւղին կարօտը ունիք: Պիտի չուղէի՞ք որ ձեզ առաջնորդէի դէպի վեր, դէպի պարտէզները մեր դիւղին:

Ես ու բարեկամս կ'անցնինք կարտոֆիլ փողոցներէն ու, կը մտնենք ծաղկազարդ դաշտերուն մէջ: Քանի կը յառաջանանք, այնքան աւելի կը զեղեցկանայ դաշտը: Մեր ճամբուն վրայ, այդ ու ձախ ծոցուորդ ոլորտներ ու ծառեր: Բանջարանոցներուն մէջ՝ տեսակ տեսակ տունկեր, զօրանոցի սպասող զինուորներու պէս կարգով չարուեր եւ պատրաստ: Կը նայիմ Սիրտս կ'ալեկոծի: Ու ակամայ կը տարուիմ մեր հայրենի երկիրը, ուր տասնեակ մը այս կարգի պատկերները սովորական բաներ էին մեզի համար: Սակայն այսօր, իբրեւ նորութիւն աքանչացում կը պատճառեն ինծի:

— Որո՞նք են այս պարտէզները:

Քիչ մը ժպտեցաւ բարեկամս, յետոյ մաքրեց կոկորդը ու պոռաց.

— Աղջիկ Մարօ, պաղ ջուր ունի՞ս:

Երիտասարդ հարս մը, ոտաբոին կնիքը ճակտին՝ պատասխանեց.

— Այո ջուր ալ ունիմ, տուն ալ ունիմ, տեղ ալ ունիմ: Հրամեցէք:

Անցնելով գոյնզգոյն ծաղիկներուն մէջէն, կը հասնինք համեստ տան մը առջեւ ուր՝ պզտիկ մը նստած լոլի մը վրայ կամ կը կամնէ: Ճիշդ այստեղ, կարուած նուռի մը պէս սկսաւ արիւնիլ սիրտս: Հին, հին յիշատակ մը արթնցաւ կուրծքիս տակ: Կալի յիշատակ: Այսպէս երազուն դեռ երկար պիտի մնայի եթէ տան տիրուհին ձեռքը չերկարէր ինծի:

Կը նայիմ: Անուշ ժպիտ մը կը խաղայ այս եօթանասունոց պառաւին դէմքին վրայ: Կը ժպտին աղջիկն ու փեսան ալ:

Հաղիւ նեղս մտած, սեղանին վրայ, աչքիս կը

— Հէյ Փարիզցի, յանկարծ մօտենալով ըսաւ հին ծանօթ մը, սիրեցի՞ր մեր դիւղը:

— Զմայլելու աստիճան: Որքան երջանիկ պէտք է համարէք դուք քեզ, որ այսպիսի երկրիքի մը տակ կ'ապրիք:

— Բայց դուք ալ ունիք առաւելութիւններ ունիք որ մենք չունինք:

— Մի ցանկանաք մեր ունեցածին: Ամէն ինչ արուեստական է: Նայեցէք հեղ մը սա մելամաղձոտ երկինքին, ինչ խորհրդաւոր է ժպիտը անոր: Սա եթերին՝ ուր ոսկի փոշին պար է բռներ: Սա դաշտերը, որոնց վրայ Մեծ Վարպետին վրձինը կը խաղայ: Հապա ծղրիթներու մեղեդին, որուն նմանը Փարիզը չունի: Հոս ամէն ինչ բնական է, հարազատ:

Տեսայ որ բարեկամս կը ժպտի: Հպարտութեան հով մը եկաւ ու անցաւ դէմքին վրայէն: Աւելցուց.

— Գիտեմ, դուք ալ լինդի պէս դիւղացիի պատկ, դիւղին կարօտը ունիք: Պիտի չուղէի՞ք որ ձեզ առաջնորդէի դէպի վեր, դէպի պարտէզները մեր դիւղին:

Ես ու բարեկամս կ'անցնինք կարտոֆիլ փողոցներէն ու, կը մտնենք ծաղկազարդ դաշտերուն մէջ: Քանի կը յառաջանանք, այնքան աւելի կը զեղեցկանայ դաշտը: Մեր ճամբուն վրայ, այդ ու ձախ ծոցուորդ ոլորտներ ու ծառեր: Բանջարանոցներուն մէջ՝ տեսակ տեսակ տունկեր, զօրանոցի սպասող զինուորներու պէս կարգով չարուեր եւ պատրաստ: Կը նայիմ Սիրտս կ'ալեկոծի: Ու ակամայ կը տարուիմ մեր հայրենի երկիրը, ուր տասնեակ մը այս կարգի պատկերները սովորական բաներ էին մեզի համար: Սակայն այսօր, իբրեւ նորութիւն աքանչացում կը պատճառեն ինծի:

— Որո՞նք են այս պարտէզները:

Քիչ մը ժպտեցաւ բարեկամս, յետոյ մաքրեց կոկորդը ու պոռաց.

— Աղջիկ Մարօ, պաղ ջուր ունի՞ս:

Երիտասարդ հարս մը, ոտաբոին կնիքը ճակտին՝ պատասխանեց.

— Այո ջուր ալ ունիմ, տուն ալ ունիմ, տեղ ալ ունիմ: Հրամեցէք:

Անցնելով գոյնզգոյն ծաղիկներուն մէջէն, կը հասնինք համեստ տան մը առջեւ ուր՝ պզտիկ մը նստած լոլի մը վրայ կամ կը կամնէ: Ճիշդ այստեղ, կարուած նուռի մը պէս սկսաւ արիւնիլ սիրտս: Հին, հին յիշատակ մը արթնցաւ կուրծքիս տակ: Կալի յիշատակ: Այսպէս երազուն դեռ երկար պիտի մնայի եթէ տան տիրուհին ձեռքը չերկարէր ինծի:

Կը նայիմ: Անուշ ժպիտ մը կը խաղայ այս եօթանասունոց պառաւին դէմքին վրայ: Կը ժպտին աղջիկն ու փեսան ալ:

Հաղիւ նեղս մտած, սեղանին վրայ, աչքիս կը

չաճախ ուրանալ զանոնք բոլորովին, ժողովրդի Փիզիքական գոյութիւնը փրկելու համար:

Նոյն կացութիւնը աւելի ծանր կերպով ի յայտ եկաւ պատերազմէնվերջ ու չարունակուեցաւ մինչեւ 1947ի վերջաւորութեան: Շնայած ռուսական յաղթանակներէն, օգտագործելով Դաշնակից ու տեղական իշխանութիւններու բարեկամեցողութիւնները, հայ բոլշեւիկները ամէն ճիգ թափեցին հայ ժողովուրդը ներկայացնելու համար իբրեւ աշխարհի ամէնէն կարմիր ժողովուրդը:

Փողոցային ցոյցեր, աղմուկ, հրապարակային հաւաքոյթներ, ուր միայն բոլշեւիկեան դրօշը կը ծածանէր ու յարդի էր միայն Ստալինի նկարը: Ու ի լրումն ամենայնի, առաւօտ մը ամէն Հայ երը տուներն դուրս եկաւ, տեսաւ իր տան պատին վրայ գծուած մուրճ մանդաղի բոլշեւիկեան դիմանշանը: Այդ օրերուն իրաւամբ, մեղի բարեկամ տեղացիներ կը թելադրէին վերջ տալ այս վտանգաւոր երեւոյթին, անոնք կը յայտարարէին, որ ոեւէ օտար եթէ մտնէ հայկական թաղերէ ներս, պիտի կարծէ գտնուած ըլլալ բոլշեւիկեան Ռուսաստանի մէկ անկիւնը:

Այս բոլորին վրայ եկած էր աւելնալու նաեւ ներգաղթի պատմութիւնը, որուն կազմակերպութիւնը եւ ձեւը նպատակ ունէին բոլորովին այլեւլու մեր ժողովուրդը այս երկիրքերուն մէջ: Սակայն այս հարցի մասին հետագային կ'անդրադառնանք աւելի մանրամասնօրէն:

Ուրմեն, այս ծանր պայմաններուն մէջ, Դաշնակցութիւնը առանձինն պէտք էր ամէն ճիգ թափէր, մեր ժողովուրդին շուրջ ստեղծուած թիւրիմացութիւնները փարատելու համար: Դժուար աշխատանք մըն էր այս, քանի որ Դաշնակցութիւնը մէկ կողմէն իր զղուշաւոր քաղաքականութեամբ, միւս կողմէն մեր հակածակորդներու ահազանգին իբրեւ արձագանգ, իշխանութիւններու մօտ ամբողջ մեր զանգուածը ներկայացնելու համարձակութիւնը կարող էր չունենալ: Բարեբախտաբար ինչպէս 1943ի երեսփոխանական ընտրութիւններուն, 1947ին եւս կարելի եղաւ տեղական բոլոր տարրերուն ցոյց տալ, որ հակառակ բոլշեւիկեան տարրերու պարապ աղմուկին, հայ ժողովուրդը իր ամբողջութեամբ կեցած է Դաշնակցութեան կողքին ու հետեւաբար չի կրնար դատանել այս երկիրքներու չահերուն:

Այժմ երբ որոշ չափով վտանգը անցած է, ամէնէն բարեմիտներն անգամ հարց կուտան, որ եթէ Դաշնակցութեան այդ աշխատանքն ալ չըլլար, այսօր ինչ պիտի ըլլար հայութեան վիճակը այս երկիրքերուն մէջ:

Տակաւին չենք նկարագրեր այն օրերը, երբ Սուրիան ու Լիբանանը ոտքի կեցած էին իրենց անկախութեան տիրանալու համար: Դաշնակցութիւնն էր զարձեալ, որ ամէն ճիգ ի գործ դրաւ, որ մեր ժողովուրդը հեռու մնայ զանազան արկածախնդիրներ մարդոց դաւերէն, որոնք կ'ուզէին մեր զանգուածները այս կամ այն պետութեան չահերուն գործիք դարձնել ու տեղական տարրերը լարել մեղ դէմ:

Ու վերջապէս Դաշնակցութիւնն էր, որ չնորհիւ իր նախկին կապերուն՝ արաբ հայրենասէր տարրերու հետ, սկսած Պոլսէն մինչեւ Փարիզ, եւ Ժընեւ, կրցաւ յաղթահարել բոլոր դժուարութեանց ու անխախտ պահել մեր ժողովուրդին բարի համբաւը՝ արաբական բոլոր երկիրներուն մէջ:

Ներկայիս Դաշնակցութիւնը իբրեւ կազմակերպուած ուժ, կը նկատուի ամէնէն օրինակելին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ: Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութիւններու մէջ մտնել՝ պատկերացնելու համար մեր կազմակերպական բեղուն կեանքը: Կը բաւէ ըսել, որ Դաշնակցութեան ակումբները՝ մեծ քաղաքներէն մինչեւ չեփեն գիւղերը, զարձած են երիտասարդութեան սրբավայրերը: Ոեւէ վայրի մէջ, եթէ մէկ չարաթուան ընթացքին տասը տեսակ հանրային ձեռնարկ կը կատարուի, անոնցմէ իննին վրայ անպայման Դաշնակցութեան կնիքը կը տեսնուի:

Չափազանցութիւն չըլլար ըսել, որ Դաշնակցութիւն եւ հայ ժողովուրդ, նոյնացած են այս գաղութներուն մէջ:

ՊԷՅՐՈՒԹ

ՈՒՌՀԱՑԵՑԻ

Անցանկալի կացութիւն Երուսաղէմի վանքին մէջ

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՋԱՐԱԻՈՐ ՈՍԿԻ ՎՆԱՍ

ԽՄԲ.— « Ցուսարեր » հետեւեալ կերպով կը պատկերացնէ Երուսաղէմի վանքին վիճակը, քաղելով իրաւագէտ Շ. Սեւյօքեանէ որ վերջերս Եգիպտոսէն Պաղեստին գացած ըլլալով, մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստած էր.—

... Պատրիարք, Միաբանութիւն, խնամատարական եւ այլ ծ՛անդրադարձ մարմիններ յաջողած են իրականացնել ներքին կազմակերպութիւնը եւ ապահովել պարենաւորման գործը: Վանքի նկուղներուն մէջ չինուած են փուռ, խոհանոց, բուժարան, մթերանոց, ապաստան ու նաեւ «մեռելատան», քանի որ ապաստանեալները ըզգուած են իրենց մեռելները մօտակայ դերեզմանատան մէջ թաղելու հնարաւորութենէն:

Վանք ապաստանած մօտ 4000 հայրենակիցներ անխիթր զգացած են ու ապրած իրենց գոյութեան սպառնացող վտանգը: Այս վտանգին զգացումը եթէ ոչ ստեղծած, գոնէ ամրապնդած է միութեան, նոր բառով՝ միասնականութեան ոգին: Մէկ կողմ դրուած են ամէնական, կուսակցական, գաղափարական տարակարծութիւնները ու պայքարները: Բոլորը միասիրտ ու միակամ լծուած են «փրկութեան» գործին: Գիշերային եւ ցերեկեայ պահակներու խումբեր, կարգապահական կազմակերպութիւններ համագործակցութեան այս ոգիով չարժած են միչտ ու մեծ դեր կատարած: Հայ երիտասարդութեան ընթացքը առարկայ դարձած է ընդհանուր հիացումի: Հայ կինը, զոհաբերող ու անձնուէր, դանուած է իր անուան բարձրութեան վրայ, դարմանումի եւ դութի գործին մէջ:

Ապասնանեաններէն ոչ ոք կը խորհի հիմա նիւթական կորուստներու մասին: Երջանիկ են, որ ողջ են: Ասիկա առաջին եւ մեծագոյն մխիթարանքն է: Բայց ամէնքն ալ կ'ապրին վաղուան անստուգութիւնը: Բարգաւաճ, չէն այս գաղութը այժմ գրեթէ մոխիրի վրայ նստած է: Քայքայուած է բոլորին տնտեսութիւնը: Երկար տարիներու մանր խնայողութիւնները արդէն սպառած կամ սպառելու վրայ են: Համատարած է գործազրկութիւնը: Եւ յոյս ալ չկայ, որ շուտով կարելի պիտի ըլլայ վերահաստատել նախկին վիճակը: Այս պատճառաւ չատեր մեկնած են կամ կը մտածեն մեկնիլ մօտակայ հիւրընկալ երկիրները: Զորս չարթնուան վերադարձի ընթացքին 800 հոգի մեկնած են վանքէն եւ ապաստանած Անդրյորդանան, Լիբանան, Սուրիա: Այժմ վանքին մէջ կը մնան ընդամէնը 3000 հոգի:

Ազգային անհաչուելի հարստութիւն մը կորուսած է ընդ միչտ: Վանքին եկամուտները, տարեկան 40.000 ոսկի, գրաւած են գրեթէ ամբողջութեամբ: Խախտած է Վանքի ելմտացոյցին հաւասարակչռութիւնը: Ելքերը ոչ միայն չեն նուազիր, այլ եւ օրէ օր կ'աւելնան ու կը բազմապատկուին՝ ստեղծուած բացառիկ պայմաններու հարկադրանքին տակ: Միլիոն հաչուով 100000 ոսկի կը հաչուի զոյացած բացը: Վանքին նոր կալուածներէն լուր չկայ բոլորովին, քանի որ հրէական բաժնին մէջ կը գտնուին բոլորն ալ: Հրկիզուած, քանդուած եւ մնասուած կալուածներուն փոխարժէքը եւս կը հաչուուի 100 հազար ոսկի: Այս նահանջով՝ ազգային կորուստը կը ներկայացնէ 200.000 ոսկիի պատկառելի դումար մը:

Բայց այս չէ ամէնը:

Վանքին մէջ կան հազարէ աւելի նպաստակաները, որոնց օրական մէկ ճաշ կը տրուի միայն, ինչ որ կը նչանակէ ամսական 2000 ոսկիի բացառիկ ծախք մը: Հինգ ամսուան համար՝ 10.000 ոսկի: Հաչիւը, ինչպէս կը տեսնէք, «կլոր» է: Ու դեռ խնդիր է, թէ երբ չարունակուի ներկայ կացութիւնը, պիտի բաւէ՞ օրական մէկ ճաշը նպաստականերուն համար, եւ նորեր պիտի չգա՞ն աւելնալ հիներուն վրայ: Միւս կողմէ՝ ոչ — նպաստակալ ընտանիքներ կը տեսնեն իրենց պահեստի դումարներուն հալիլը: Անոնք ալ չուտով պիտի գտնուին անչուշտ նիւթական օգնութիւնի խնդրելու հարկին տակ:

Կայ ուրիշ պարագայ մը եւս: Վանապատական վարժարաններու ուսուցչութիւնը զրկուած է իր Թոշակէն — ապրուստի իր միակ աղբիւրէն — եւ մասնուած՝ նիւթական ծանր կացութեան: Մօտ հարիւր ոսկիի կը հասնի ուսուցչութեան յետնեալ Թոշակներուն դումարը, զոր պէտք է աւելցնել բոլոր միւս բացերուն վրայ:

Նիւթական այս հաչիւներուն առընթեր եւ անոնցմէ վեր՝ կայ բարոյական կողմ մըն ալ, որ նոյնքան, եթէ ոչ աւելի, արժանի է բովանդակ հայ ժողովուրդի ամենալուրջ ուչադրութեան: Ի պատիւ Ս. Պատրիարքին եւ Միաբանութեան՝ պէտք է յայտարարել, թէ հակառակ դժնդակ ու ծանր պայմաններուն՝ հայ. եկեղեցին բոլոր իրաւունքները պաչտպանուած են մինչեւ հիմա եւ ոչ մէկ վնաս հասցուած է մեր դարաւոր առանձնաչնորհումներուն՝ Սուրբ վայրերուն մէջ: Վանքը եւ վանական իչխանութիւնները կը չարունակեն կատարել պահակի իրենց դերը մեր ազգային — կրօնական իրաւունքներու պաչտպանութեան համար:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 11 Օգոստոս (յապաղած).— Ցուլիս 25ին կիրակի օրը, աւելի քան 2500 հոգիէ բաղկացած պատկառելի բազմութիւն մը, մեծ մասով երիտասարդներ եկած էին դիտելու Նոր Սերունդի Շրջ.վարչութեան կազմակերպած մարզահանդէսը:

12 մասնաճիւղերու խմբական երեւումը մարզադաչտին վրայ՝ մեծ խանդավառութիւնի պատճառեց: Հաղիսականներու հոծ բազմութիւնը խոր հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր մրցումներուն:

Առաւօն տեղի ունեցաւ դրօչաբչաւի խաղը, վազք, բարձրութիւն եւ երկայնութիւն ցատկելու, գունդ, սկաւառակ ու նիզակ նետելումրցումները:

Մինչօրէին, հանդիսատեսներու չինչող բազմութիւնը զինաց ճաչել եւ պահ մը հանգստանալ ծառերու չուքին մէջ:

Ժամը 2ին տեղի ունեցաւ մարզական ընտիր խաղերու ցուցադրութիւն մը՝ Սէն Լուի եւ Պուլ. Օտտոյի ընկերուհիներու կողմէ: Ցետոյ ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց Այրի Տիկին Ա. Ահարոնեանը որ հակառակ իր խոր սուգին, սիրայօժար կատարեց «Ահարոնեան Բաժակ»ի յանձնումը՝ յաղթական խումբին:

Աւելի քան 350 մարզիկ ընկերուհիներ մարզադաչտին վրայ, ստեղծեց անմոռանալի ոգեւորութիւն: Երկու սեռէ մարզիկները, կարճ տափատով եւ մարզիկի վայել երեւոյթով, դաչտը լցուն՝ հայկական եւ ֆրանսական եռագոյնով: Հոն էին բոլոր խումբերը, «Մատիսեան»ը, « Սիամանթօ»ն, «Ակնունի»ն, «Գիւլիսան-դանեան»ը, «Հրայր»ը, «Ռոստոմ»ը, «Աղբալեա-ն»ը, «Օհանջանեան»ը, «Քրիստափոր»ը, «Քեւրին» եւայլն ...:

Օրուան բանախօսն է ընկեր Պապիկեան, որ համառօտակի պարզեց մարմնակրթանքի արժէքն եւ դերը:

Ցետոյ տեղի ունեցաւ պնդակախաղի մրցում՝ նոր սերնդականներու լաւագոյն խաղացողներու եւ Ս. Լուի «Սիամանթօ» խումբին մէջէն, որ երեք սարիկ իվեր, կը պահէ ախոյեանի տիտղոսը: Երկու կողմէն ալ խաղացին օրինակելի կարգապահութեամբ, «Selection»ի խումբը սակայն չէրցաւ օգտագործել լաւագոյն առիթները ու խաղը վերջացաւ «Սիամանթօ»ի յաղթականով 0—3:

Այս առթիւ Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը պարտք կը զգայ յայտնել հրապարակով իր մասնաւոր շնորհակալիքը Տիկին Ա. Ահարոնեանի որ սիրայօժար ընդունեց մեր հրաւէրը, Մարսէյլի Կապոյտ Ծաչի քաղաքի մասնաճիւղին, մասնաւորաւ «Ահարոնեան» բաժակին եւ Մարսիլիա-հայ հասարակութեան որ խումբերամ քաջալերը հանդիսացաւ մեր երիտասարդ մարզիկներուն:

Մեր սրտագին շնորհակալիքը նոյնպէս մեր չրջանի խումբերուն, մասնաւորապէս Ս. Լուի «Սիամանթօ»ի ընկերներուն եւ իրենց նուագախումբին, որ չանք չխնայեցին մարզահանդէսի յաջողութեան համար:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ.— Վազք՝ 100 մեթր Պետրոսեան St. Jérome, 200 մեթր՝ Մասեան Ste. Anne, 400 մեթր՝ Մելիտոսեան Սէն Լուի 800 մեթր Մելիտոսեան Սէն Լուի, 1500 մեթր՝ Մելոյեան Սէն Լուի: Դրօչաբչաւ 4×200 մեթր՝ Սէն Լուի, Poids Ակուճեան Սէն Լուի, Նիզակ Աւետեան Սէն Թէրոմ, Սկաւառակ Փիլիկեան Սէն Լուի, բարձրութիւն ցատկել Դաւիթեան Պուլ. Օտտօ, երկայնութիւն ցատկել Յակոբեան Սէն Մարկրիթ առաւելագոյն կէտ սուացողը եղաւ Սէն Լուի «Սիամանթօ» խումբը:— Շրջ. վարչութիւն

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ա. Ա. ՀԱՄԱՐՈՆԵԱՆ. ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ ԵՐԿԵՐԻ. Հատոր հինգերորդ.— ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՒՒԱՑԼԵԱՆ, ԱՆԴՐԱՆԻԿ: Պոսթըն, 1948: Ընտիր տպագրութեամբ:

Ալիւք, դրական, պատմական եւ գիտական պարբերաթերթ, թիւ 3—4: Հրատ. «Ահարոնեան» տպարանի: Շտուտգարտ, 31 Ցուլիս 1948: Հաս — ցէ.— Stuttgard – Bad Connstatt, Wildunger Str. 46 (Allemagne):

La Réforme Fiscale, Etude par Georges Neff, expert – Comptable diplômé. Paris:

դարնեն «Ցառաջ»ի բոցավառ դիրերը: Ցուլիս 10ի թիւն է:

— Միակ միխիթարութիւնս, կ'ըսէ այս բարի մայրիկը: Եթէ այս ալ չըլլար...

Լուռ մտիկ կ'ընեմ: Սիրտը երդերու եւ վէրքերու չտեմարան մըն է, որ պատմելով չի լմընար:

— Այս ճերմակ մազերս ինչեր, ինչեր տեսեր են.... Աղջի Մարօ, կերակուրը պատրաստէ:

Երբ այլեւս պիտի բաժնուէինք, պառաւը ըսաւ.

— Կը տեսնէ՞ք այս ծառերն ու ծաղիկները: Ամէնքն ալ մեզի կը պատկանին: Ասոր կրկինը ունէինք մեր երկիրը: Թուրքերը առին: Սակայն այսօր, Աստուած զարձեալ տուած է: Երբ նորէն այս կողմերը գաք, մի մոռնաք մեզի հանդիպիլ: Դուռս միչտ բաց է:

Զգուչութեամբ անցնելով այդիին մէջէն, կանգ առի ցորենի դէզի մը առջեւ ու սկսայ դիտել հորիզոնը: Ընկերս ալ կը նայէր ինծի: Լուռ ենք երկուքս ալ:

Արեւմուտքը հրդեհի մը երեւոյթն ունի: Զով է: Հիմա, երկարող ստուերներուն մէջէն՝ յոտնաձայնէն կը լսուին քահի ու բրիչի ձայները: Հողը կը պատրաստուի հանդչելու: Մինչ այն չկռ աղջիկը որուն անունը Արշալոյս դրեր էինք, հեռուհեռէ, ոսկի մազերը ուսին՝ կ'արտորար: Ահա քիչ մըն ալ, գնաց ու անհետացաւ հորիզոնին կարմիր բոցերուն մէջ:

Ահ, ինչ գեղեցիկ էր մայրամուտը:

ԾԱՏՈՒՐ ՊԼՊՊՐԵԱՆ

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ.

Աշոտ սպարապետ իր ապագայ փառքին վրայ կը մտածէր. արդէն ինքզինք կ'երեւակայէր Բագրատունեաց գահին վրայ բազմած, երբ յանկարծ Աբծրունեաց Գագիկը միտքն ինկաւ եւ ինքն իրեն մրմնջեց. «Ան ... ան ալ կը խորտակուի Երկաթի նման եւ ես միայն կ'ըլլամ տիրապետողը. մինչեւ այժմ երեք թագաւոր էինք, այսուհետեւ միայն ես կ'ըլլամ»:

Լսուեցաւ թմբուկի խուլ, բայց սարսռեցնող ձայնը, ու ընդհատեց Աշոտ սպարապետի մտածումները:

— Պէտք է չտապել, ըսաւ ան եւ վար իջաւ բարձրութենէն:

Քիչ ետք, զօրքերը գունդ գունդ առաջ անցան եւ կորսուեցան մթութեան մէջ:

ԺԳ.

Կէս գիչերը անցած էր:

Անձրեւը դեռ չէր դադրած, կը չարունակէր իր տաղտկալից ողբը, մինչ Աշոտ Երկաթի բանակը կ'ընկղմէր խոր քունի մէջ: Տեղ տեղ միայն խարոյկները կը վառէին դեռ. անոնց առկայծող լոյսերը, չդիմանալով անձրեւի տարափին, մօտ էին մարելու:

Կրակին չուրջ կ'երեւային պահապաններուն թմրած դէմքերը: Անոնցմէ ոմանք կը չրջէին դանդաղ եւ հաւասար քայլերով, ու քնաթաթախ աչքերով կը նայէին Դուինի կողմը: Բայց ոչինչ չէր տեսնուեր մթութեան մէջ. ամէն ինչ խաղաղ էր եւ լուռ, անձրեւի միօրինակ ձայնն էր միայն որ կը խանդարէր ընդհանուր լռութիւնը:

Քունի մէջ էր քաղաքը, քունի մէջ էր նաեւ թշնամին. ալ ինչո՞ւ լարել չիղերը զուր տեղ եւ թշնամի բանակը դիտել: Աշոտ Երկաթի պահապանները մէկը միւսի ետեւէն կը դադրէին չրջելէ եւ մէկ մէկ անկիւն դանելով՝ կը կծկուէին ու կը սկսէին քնանալ քաղցր քունով:

Անոնց երեսին վրայ կ'ինկար անձրեւը, բայց ոչինչ չէին զգար իրենք: Աշոտ Երկաթի բանակը կը քնանար...: Բայց արթուն էր Հեղինէն, որուն վրանին վերեւ կը ծածանէր Աբծրունեաց սպաւոր դրօշը: Սուգ կը պահէր ան իր դաւաճան հօրը համար, Աբծրունեաց ցեղի համար, որ ամօթալի դեր կը կատարէր պատմութեան մէջ:

Եւ փախկակամ, քնքոյշ օրիորդը, խումբ մը կարիճներու գլուխն անցած, փութացած էր կըռուի դաչտ, կռուելու համար իր հարազատ հօրը դէմ եւ իր արեան գնով մաքրելու այն սեւ արատը, որ Գագիկ Աբծրունին դրած էր իրենց ցեղին վրայ:

Ան գիտէ, տեղեկացուցած էին իրեն, թէ իր հայրն ալ միացած էր Աշոտ սպարապետին, իրեն պէս փառասէրի մը հետ. բայց տեղեկութիւն չունէր որ իր հայրը դարան է մտած իր գունդին առաջեւը, մինչ կը կարծէր, թէ փակուած է Դուինի մէջ:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱԶԵԱՆՑ

կարութեան ծաւալապաշտ քաղաքականութիւնը »:

Այս խմբագրականը, որ գրուած է Նաւատորը – մի Օրուան առթիւ, կը յայտարարէ թէ «խորհրդային ժողովուրդները ուշադրութեամբ կը դիտեն նոր պատերազմի մը հրձիգներուն սադրանքները, ծովու թէ ցամաքի վրայ: Աչխարհակալներ որոնք համաչխարհային սիրապետութիւն կ'երազեն, կը ջանան նոր նաւակայաններ ապահովել աչխարհի բոլոր մասերուն մէջ, ոտնակոխելով ուրիշ երկիրներու գերիչխանութիւնը և չհեզերը և չեն վարանիր բարոյական ճնշում բանեցնել, սպառնալ (չանթաժ): Ամերիկեան նաւատաժիններու կարծեցեալ այցելութիւնները ուրիշ բան չեն ապացուցաներ եթէ ոչ ամերիկեան աչխարհակալութեան ծաւալապաշտ քաղաքականութիւնը եւ անպատկառ միջամտութիւնը ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն մէջ: Ս. Միութիւնը պէտք չունի այդպիսի նաւային ցոյցերու, բայց նկատի կ'առնէ միջազգային կացութիւնը եւ կը զօրացնէ իր զինեալ ուժերը, մէջն ըլլալով նաւատորմը, միշտ կարմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ պահելով զանոնք :

★ Մինչ այս մինչ այն, արեւմտեան երեք պետութիւնները կը շարունակեն յառաջ տանիլ արեւմտեան Գերմանիոյ պետական կազմակերպութիւնը: Զօր. Քլէյ, ամերիկեան հրամանատարը, որ ժողովի մը հրաւիրած էր իր ֆրանսացի եւ անգլիացի պաչտօնակիցները, յայտարարեց թէ փոխուած չէ իրենց քաղաքականութիւնը: Վերջնական միջոցներու ձեռք պիտի առնուին, լրացնելու համար դրամական բարենորոգումը եւ երեք չբրջանակներուն զինուորական կառավարութեանց ձուլումը :

Ռուսեւամերիկեան բանավէճը

Խորհրդային վարժուհի – վարժապետի խընդիրը չկարգադրուած, Մոսկուայի անթելը նոր ռումբ մը պայթեցուց երկուչաբթի օր, յայտարարելով թէ տեղակալ Տրիհէը, ամերիկեան դեսպանատան նաւային կցորդը, լրտեսութեան մէջ բռնուած ըլլալով, ստիպուած էր հեռանալ Ս. Միութենէն : Այս առթիւ կ'ըսէը թէ տեղակալը խոստովանած էր թէ «գաղտնի տեղեկութիւններ » ուտացած է եւ թէ ամերիկեան դեսպանատունը անմիջապէս հաւանեցաւ որ պաչտօնանկ ըլլայ եւ հետդրկուի: Միչտ նոյն աղբիւրին համաձայն, տեղակալը « բոլորովին գաղտնի զինուորական տեղեկութիւններ» ուտացած էր մաքսային պաչտօնեայէ մը, Օտեսայի մէջ :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը անմիջապէս հերքեց այս պատմութիւնը, «վերջին վար չերիւրածոյ» կոչելով զայն: Նախարարութեան մամուլի բաժնին տեսուչը մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց այս առթիւ, պատասխանելով թղթակիցներու հարցումներուն : Մանաւորապէս չեչտեց թէ չորս ամսուան պատմութիւն մըն է որ կը խեղաթիւրուի :

★ Նիւ Եորքի խորհրդային կոմս – հիւպատոսը հերքեց այն տեղեկութիւնը թէ վիրաւոր վարժուհին, Օքսանա Քոզլենկոնա դինքը ամբաստանած էր, դանդաւորով որ իրբեւ դերի կը պահէր հիւպատոսարանին մէջ: Կարճ խօսքով, բանավէճը կը չարունակուի երկու կողմերուն միջեւ, փոխադարձ մեղադրանքներով, որոնք աւելի կը պղտորեն մթնոլորտը :

ՄԵՒ ԾՈՎՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՐԻՒՐԻՆ ՈՒԹՍՈՒՆԸ ԹՈՒԱՅՏԱՒՈՐ

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեն (10 Օգոստ.) — Իսթանպուլի համալսարանին բժչկական բաժնի օգնականներէն բաղկացեալ խումբ մը վերադարձաւ Սեւ Ծովու չրջանին մէջ կատարած պտոյտէն: Բժիչկները սեւծովեան նահանգներուն, ուանիներուն եւ գիւղերուն մէջ քննած են ժողովուրդին առողջական վիճակը եւ տեղեկագիր մը պատրաստած : Այս տեղեկագրին համաձայն, Սեւ Ծովու չրջանին մէջ ժողովուրդին հարիւրին 80ը թոքախտաւոր է :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ Օգոստոս 16ի նիստին մէջ, ամերիկեան պատուիրակութիւնը մերժեց մասնակցիլ վերջնական պայմանագրին խմբագրութեան: Բրիտանական եւ ֆրանսական պատուիրակութիւնները ալ մերժեցին: Արդէն խմբագրելիք բան չէ մնացած, քանի որ արեւելեան եօթը պետութիւնները միաձայնութեամբ քուէարկեցին խորհրդային բանաձեւ: Ամերիկեան դեսպանը չարք մը բողոքներու կարգին գանգատեցաւ թէ չի կրնար անդամակցիլ յանձնախումբի մը ուր միայն ռուսերէն եւ ֆրանսերէն կը խօսին, անդլերէնը դուրս ձգուած ըլլալով, իրբեւ պաչտօնական լեզու: Վիչինսկի ծանր բառեր գործածելով մերժեց նոր առաջարկ մը,— Լա Հէյի Ատեանին ներկայացնել Դանուբի նաւարկութեան խնդիրը :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ, Օգոստ. 12—15

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեգիները. —

ԼԱՆՍԷ Շահ. 650 ֆրանք, ՄԱՐՍԷՅԼ Փափ.— 500, ՄԱՐՍԷՅԼ Շեր. 6149, ԱՆԻԼՒ Պալ. 1200, ՍԹԻՆ Ման. 1200, ԱԼՃԵՐԻ Տիչ. 650, ՍԷՆ ՔԼՈՒ Գն. 2400, ՌՕՆ կամ. 1200, ՓԱՐԻԶ (5) Թաւ. 1200, ՍԷՎՐԱՆ Իգ. 1400, ՓԱՐԻԶ (3) Բ. Ս. 3400, ՏԷՕՅ Գալ. 1200, ՓԱՐԻԶ Ցար. Հազար, ՄԱՐՍԷՅԼ Արզ. Հազար, ՎԱԼԱՆՍ Գործ. 6686 : ՓԱՐԻԶ (14) Պայ. 1200 ֆրաք :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արչաւանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, կիրակի, 22 Օգոստոս, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, «Château Lebret à Saint Peray, օգտուն վայրին մէջ:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Ց. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ, դեղարուեստական բաժին, համեղի անակնկալներով: Կարելի է ճաշը միասին ընել:

Օգը անմոռաստ ըլլալու պարագային՝ հանդէսը տեղի կ'ունենայ «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ, նոյն օր, կէսօրէ հետք, ժամը 2ին:

Հաղորդակցութեան համար՝ կրանժէին առնել, հանրակառք, իջնել կամուրջի մօտ եւ 50 մեթր քալել :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ին, իրրեւ բաժնեգին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պոլսէն Գառնիկ Շիչմանեան կը փոխադրէ իր հօրեղբօր աղջիկը՝ Շաքէ, որ ամուսնացած է Տոքթ. Զիլինկիրեանի տղուն հետ:

Նոյնպէս Պոլսէն Տիկին Ալբաքի Պօյաճեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Տոքթ. Delamausse, որ Փարիզ կը գտնուէր 25 տարիէ իվեր :

Երկուքի մասին ալ տեղեկացնել Պ. Սէրճանեանի, 19 rue des Gravilliers, Paris (3):

ՄԻՒՍԻ ՏԱԳՆԱՊԸ կը ծանրանայ հետզհետէ : Թերթերը կը գրեն թէ մացուկ չի հասնիր Փարիզ, եւ դիները միչտ կը բարձրանան: Եղած միսը 10—15 ֆրանք եւս բարձրացաւ առջի օր :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ պատերազմական նախարարը Բշ. իրիկուն յայտարարեց նախարարական խորհուրդին առջեւ թէ կրամոս լերան ամէնէն բարձր գագաթը ազատ է կառավարական զօրքին ձեռքը: Առաջին բանակին զօրաբաժինները յառաջ կը խաղան առանց դիմադրութեան հանդիպելու: Ապստամբները կը նահանջեն, իրենց հետ ձգելով ռազմամթերք եւ վիրաւորները :

ԻՍՐԱՑԼԻ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ իր սեփական դրամը հանեց որ միեւնոյն արժէքի ունի սթեռլինին եւ Պաղեստինեան ոսկիին հետ: Սեպտ. 15էն սկսեալ միակ դրամը պիտի ըլլայ Իսրայէլի պետութեան մէջ, մէկ ոկին չորս տոլար հաչուելով: — Պաչտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Արաբները լմնց. յարձակողականի սկսած են Բուսաղէմի ճակատին դէմ:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՄ կարգ մը յարձակումներ կատարուած ըլլալով Գահիրէի դեսպանները կը խորհին հատաքական դիմում կատարել: Շարժումը մասնաւորապէս ուղղուած է Հրեանեբուն դէմ, իրրեւ հետեւանք Պաղեստինի դէպքերուն :

ՍԷՒՒՏԻ ԱՐԱԲԻԱ. 25 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը ապահոված էր Մ. Նահանգներէն: Տասը միլիոնը դանձելէ վերջ, այժմ չուզեր ատանալ մնացեալը, թչնամական գանեով Ամերիկայի դիրքը՝ Պաղեստինի հարցին մէջ :

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անգամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ Հեռաձայն D. 06–40

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները (Վալանսի) Օգոստոս 21ին, չաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Էքսի Բեռի խումբի ընկերական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկեր Խաչատուրի բնակարանը :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէ գ'Օլիվի Հ. Ց. Դ. «Իչխան» խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ծանօթ Հաւատքատեղին :

ՎԱԼԱՆՍ.— Համախարբերդգիական Միութեան 8րդ պատգ. ժողովը կը դումարուի Օգոստոս 21ին, չաբաթ օր, առաւօտեան ժամը 9ին, Վալանսի մէջ: Պատգամաւորներէն կը խնդրուի դիմել հետեւեալ հասցէին.— Պ. Ե. Ղուկասեան, 10 rue Balthazar Baro, Valence, Drôme:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), բնիկ Զէյնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին առեները: Իմացնել իր քրոջ որդուն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France: Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Սուփան Թէնէքէճեանի: Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկայի հայերէն թերթերէն արտատպել :

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ եւ ընտանիքը խորին չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ նամակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝ ԱՐՏԱՇԵՍ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Ահարոն Աբրահամեան ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկ. Շահպազեանի (Լիոն) իր կնոջ ՄԵԼԻՆԷի ցաւահար մահուան առթիւ :

ՀԱՑ ՄՕՏ ՍԱՌՍ.

ԹԱՏՐՈՆ ՕՐԻՆ ՊԷՌՆԱՐ

ՕԻԴՈՍ

ŒDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տուամը 6 արար.
Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ
Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

T. S. F.
TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ դիներէն օգտուիլ

Ա. ՃԱ. ՊԱ. Ր Ե Ց Է Ք

Գեղ. առաջին կարգի ռատիօ գործիքներ, կտորներ, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաչխաւորուած են:

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր բաթալոկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris
եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)
Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել: Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներուն :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. MERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Dameame — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 19 Août 1948 Հինգշաբթի 19 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4072–Նոր շրջան թիւ 1031 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԴԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵԹԷ ՄԵՐ ՋԻՂԵՐՆ ԱԼ...

Ուրեմն, երկու հազար մասնագէտներ պիտի փորձեն ապահովել աշխարհի խաղաղութիւնը, ուսումնասիրելով ազգերու մտային առողջապահութիւնը :

Երկու հազար զինուորականներ, — ներկայացուցիչները աւելի քան 50 ազգերու :

Մօտաւորապէս այնքան որքան Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան անդամներու թիւը :

Մենք անդամ չենք այդ կազմակերպութեան : Ոչ ալ որեւէ դեր ունինք խաղաղութեան կամ պատերազմի խնդիրներուն մէջ :

Ընդհակառակն, յաւիտենապէս երախտապարտ պիտի մնայինք, եթէ հանդիսատ ձգէին մեզ : Մանաւանդ եթէ ճանչնային թէ մենք ալ իրաւունք ունինք ազատ ապրելու, մեր հայրենի հողերուն վրայ :

Ինչպէս բոլոր միջազգային ժողովները, Լոնտոնի մտային – ջղային առողջութեան համագումարն ալ ապահովաբար մոռցած է մեր անունը :

Թերեւս քանի մը պատուիրակներ աղօտ յիշատակ մը պահած ըլլան, դանազան թերթեր կամ դիրքեր կարդացած ըլլալով : Իսկ մեծ մասը...

Լաւ է որ մեծամասնութիւնը չատ բան չի գիտեր ժամանակակից հայկական պատմութեան մասին :

Եթէ դիտնար, —եթէ միայն հայերէն թերթ կարդար, — ինչ հո՛ւմ նիւթեր պիտի դնէր, ախտաբանական ուսումնասիրութեանց համար : Մանաւանդ մտային – ջղային առողջապահութեան տեսակէտով :

Եղե՞ր է ժամանակ մը ուր այնքան խորթ, անճանաչելի դարձած ըլլան հայկական միտքն ու ջիղերը : Նոյն իսկ ամէնէն պարզ խնդիրներու քննութեան առեն :

Ինչ որ նուիրական էր երէկ եւ թանկագին, այսօր դարձած է խոտելի եւ անյարմար :

Տակաւին 20—25 տարի առաջ, մարդիկ հայրենասիրութիւն կը համարէին փառաբանել Մայիս 28ը, լրագրական յօդուածներով եւ ճարտասանական թռիչքներով :

Այսօր իրարու հետ կը մրցին, այդ պատմական դէպքը սեւցնելու, մոռացութեան մատնելը դլորելու համար :

Երէկ փառք ու պատիւ էր եռագոյն պարզել հանդիսասրահներու մէջ կամ պատուհաններու, պատշգամներու առջեւ :

Այսօր, հեռաւոր Ամերիկայի մէջ, կուսակցական ջղադարութիւնը «փոած եւ որդնոտած» քուրջի կը վերածէ զայն, սեւով ճերմակի վրայ :

Երէկ սրահները կը թնդային «Մեր Հայրենիք»ով : Ի· Հայաստանի գինուորներուն անդամ սոլվեցուցած էին զայն, 1941 — 44ին, զանոնք դէպի կռիւ առաջնորդելու, կրակը նետելու համար, զոհաղադրելու :

Այսօր դաւաճանութիւն կը համարեն անունին անդամ : Գիտնալով հանդերձ որ, այդ պատմական երգը իր յօրինուած օրէն իսկ, արեւմտեան Հայաստանի ճակատագիրն է որ կ'ողբայ, եւ հեռաւոր կապ անդամ չունի ներկայ Հայաստանի հետ :

Երէկ դաս մը մարդիկ բանդիտութիւն կը համարէին հեղինել հանրապետական Հայաստանը, իբրեւ « ափ մը Երեւան» : (Ափ ատեն կարծ նահանգը, պատմական Վանանդը, Սուրմալուի դաւառը եւն· մաս կը կազմէին պետութեան) :

Այսօր այդ նոյն ափ մը Երեւանը — կրճատուած եւ թեւաթեկ — դարձած է ալֆան եւ օմեգան քաղաքական խմաստութեան եւ հայրենասիրութեան : Վա՛յ անոնց որ կը համարձակին խօսիլ դոնէ ներքին սահմանները արբագրութեան, արոշ ազատութեանց, տարրական իրաւունքներու մասին :

Երէկ լեզուական անկախութեան , «արեւմտահայ ճակատագրի» եւ ուրիշ առաւելութեանց մասին կը խօսէին :

Այսօր ձայն – ծպտուն չեն հաներ, երբ Երեւանը անխնայ կը լղճացնէ լեզուն : Երբ տիրապետ կը պարտադրէ զայն : Երբ արտասահմանի գրողը, նոյնիսկ բանաստեղծը հազիւ Հայաստան հասած, կը հարկադրուի «պետական» լեզուն կապկել, խառնածին պատուաստներով :

Կարելի էր անվերջ երկարել ցանկը, ապացուցանելու համար թէ լուրջ քննութեան մը կը կարօտին հայկական միտքն ու ջիղերը :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ ...

Շատ ընթացիկ բառ մըն է : Որեւէ ամբաստանութեան առջեւն կէտը : Ու սկսէ խոնարհել բայը, կը շահագործես — միշտ երկրորդ դէմքէն կը սկսի անշուշտ — կը շահագործէ, կը շահագործեն :

Եթէ հարցնես թէ ի՞նչ է շահագործուածը, չես կրնար որոշ պատասխան մը ստանալ :

Այսօրուան բառերու եւ զաղափարներու ? Ներաձեւութեան շարքին մէջ «շահագործել»ն ալ իր պատուոյ տեղը ունի :

Քանի մը տեսակը յանձնեմ ձեր ուշադրութեան :

« Դաշնակ անարգ թշնամին » երկար տաեն խեղճ, արիւնաքամ ժողովուրդին միամտութիւնը շահագործելէ վերջ, այլեւս ուրիչ բան չզտնելով, ճարահատ իր անհետացած հեղինակութիւն ոսկորները կը շահագործէ : Վերջերս ալ՝ Ահարոնեանի դիակը :

Թէ՛զ Դաշնակցութիւն որ չի գիտեր աւելի գործնական, հասութարեր շահագործումներ :

Ահա չորս տարիէ ի վեր անխնայ կը շահագործեն «Հայաստանասիրութիւն » բառը :

« Ներգաղթ»ը անսպառ աղբիւր մը չէ՞ շահագործման : « Ընդյատակեայ»ն եւ «դիմադրականի»ը պակա՞ս շահագործուեցան : Քաղաքներ կան ուր մէկ ձեռքով առնուադն 7—8 միլիոն ժողվեյ, տուին այդ մէկ – երկու խելօքիկ բառերը :

« Ազգային Դատ»ն ալ չօշափելի դումար մը չարտադրե՞ց, մասամբ հալելու համար Ալպոմ – ներու պատմութեան մը խորհրդաւոր էջերուն մէջ :

Հապա «ժապաւէններու» չա՞րքը, «հայրենական» բառին կցուած : Ի՞նչ բացեր գոցելու պաշտօններ առանձնած էր :

Դեռ կան ազգային պաշտօնները, սկսելով ժամուն բանկալէն եւ պահեստի «դիրքեր», որոնք մասնաւոր ճարպիկութիւն մը չեն պահանջեր :

Կը բաւէ աստ խեղդ ձեւանալ, միշտ յարգելով «խեղճ ժողովուրդին միամտութիւնը»կամ... սարսափը, ինչու չէ՞ :

ՍՕՍԻ

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ընդհ· դատախազը մերժեց մինչեւ նախագահական ընտրութիւնները յետաձգել տանտերերու համար՝ ամսավարձերու դատավարութիւնը : Դատախազին կարծիքով այս դատը յետաձգել՝ կը նշանակէ թոյլ տալ որ ամբաստանեալները չարտօնական դլուխ հանել այն գործը, որուն համար պիտի դատուին, այսինքն՝ տապալել կառավարութիւնը :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կառավարական բանակը Կրա – մոս լեռը դրաւելէ վերջ, կը շարունակէ հետապնդել ապստամբները, դէպի Ալպանիոյ սահմանադլուխը : Զօր· Մարկոսի սպայակոյտը, որ հաստատած էր լեռնագլուխ մէջ, ամառարանքով փոխադրուեցաւ Կրամոս գիւղը, համարուն լերան ստորոտը : Ամերիկացի մասնագէտներու կարծիքով, Կրամոս ալ արժանապատուութեան խնդիր կը նկատուն հրաժարիլ լերնոց հիմնական պահանջներէն : Հետեւաբար, կը կարծուի թէ չատ չանցած մէկն ու մէկը պիտի եղրակացնէ թէ աւելորդ է շարունակել խոսակցութիւնները : Արեւմտեան պետութիւնները չեն ուզեր սակարկութիւն կատարել Պերլինի պաշարման մասին :

Ընդհակառակն, Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ «բանաւոր յոյսեր» կը դոնեն, հիմնուելով այն լուրին վրայ թէ Ռուսերը աւելի ճկուն եղած են վերջին խոսակցութեանց առեն :

Մոսկուայէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Պ· Մոլոթով չատ կարեւոր զրուխիւն մը հաղորդած է արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչներուն, վերջին տեսակցութեան առեն : Բովանդակութիւնը դաղանի կը պահուի : Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ արեւմտեան պետութեանց ընկ ներկայացուցիչները չատ աւելի անմատչելի դարձած են, վերջին տեսակցութենէն ի վեր : Անդլիական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչները « այնքան զբաղած են որ կարելի չէ տեսնել » , ինչպէս կը հեռագրէ Ընօթըրի թղթակիցը :

«ԺԱՄԱՆԱԿ ՁԿՈՐՄՆՑՆԵԼ »

Մառէչալ Մոնթկոմըրի, Մեծն Բրիտանիոյ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ամերիկացիները կը զօրացնեն Թուրքիոյ բանակը

Քանի մը օր առաջ Ամէնքէն Պոլիս, յետոյ Անգարա զացին Մ· Նահանգներու օդանաւային նախարարը եւ սպարապետը, զօր· Վանթընպէրկ , մասնաւորապէս քննելու համար Թուրքիոյ օդանաւային հաստատութիւնները :

Երկու Ամերիկացիները Պոլսէն Անգարա զացին՝ ընկերակցութեամբ 18 ամերիկեան օդանաւերու, որոնց վարիչներն էին՝ նոր մարզուած թուրք օդաչուներ : Նախարարը եւ զօրավարը խորհրդակցութիւններ պիտի կատարեն Թուրքիոյ քաղաքային զինուորական իշխանութեանց հետ : Անգարայի ամերիկեան դեսպանը, Լուսիըն Ուիլսըն տեղեկութիւններ հաղորդելով մամուլի ներկայացուցիչներուն, ըսաւ թէ ամերիկեան ամբողջ ռազմամթերքը Թուրքիա պիտի հասնի մինչեւ Դեկտեմբեր : Այս առթիւ յիշեցուց թէ իր կառավարութեան նպատակն է «զօրացնել Թրքական բանակին պաշտպանողական ուժը» :

★ Անգարայէն կը հեռագրեն Օգոստոս 17 թուականով· — Զօր· Վանթընպէրկ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ օդատորմիղը օժտուած է ամերիկեան սաւառնակներով, համաձայն օդնութեան ծրագրին, որուն շնորհիւ «պիտի կրնայ դիմադրաւել որեւէ պատահականութեան, սկզբնական չրջանին » :

Զօրավարը այս յայտարարութիւնն ըրաւ ի պատասխան թղթակցի մը որ կը հարցնէր թէ Թրքական օդատորմիղը ինչպէս պիտի կրնայ դիմադրաւել որեւէ չարձակման : Զօրավարը ըսաւ նաեւ թէ Թուրքերը պիտի կրնան սքանչելապէս կատարել իրենց պարտականութիւնը : Այս տարուան համար նախատեսուած օդանաւային պիտոյքներուն 70 %ը յանձնած են արդէն : Իրականին մէջ 90 % պիտի ըլլար յանձնուած քանակութիւնը, բայց Պերլինի պաշարման հետեւանքով կարելի չեղաւ լրացնել :

Զօրավարը եւ օդանաւային նախարարը երկկողմանի բանակցութեան ընդունուեցան նախագահ Իսմէթ Ինէօնիւի կողմէ :

★ Թուրքերէն Թերթ մը, «Եէնի Սապահ» , կը չարունակէ քննադատել Թուրքեւսմէրիկեան ռմտեսական համաձայնութիւնը : Թերթը մանրամասնօրէն կը բացատրէ թէ «Թուրքիա տնտեսական չղթայի մը տակ կ'առնուի, թէ Ամերիկացիներուն կը տրուին անսահման իրաւասութիւններ, Թրքական դատարանը կը ներաւասանայ : Եւ այս ամէնը փոխան տասը միլիոն տոլարի : Ամերիկացիները իրաւունք պիտի ունենան ազատօրէն երթեւեկելու Թուրքիոյ մէջ, բոլորովին դերծ օտարներու չատուկ սեղմումներէն եւ ձեւակերպութիւններէն » :

Հակառակ տեղեկութիւններ Մոսկուայի խօսակցութեանց մասին

Միջազգային մամուլը հակասական տեղեկութիւններ կը հրատարակէ Մոսկուայի խօսակցութեանց մասին, քանի որ ամէն բան դաղտնի կը պահուի երեք չաբաթէ ի վեր :

Կարդ մը անդլիական թերթեր կը դրեն թէ արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները նոր փորձ մը պիտի կատարեն, դարձեալ տեսակցելու համար Սթալինի հետ : Եթէ չյաջողին, այս պիտի ըլլայ վերջին, դերադոյն փորձը, կամեցելու համար խօսակցութեանց խղումը :

Այս թերթերուն կարծիքով, խօսակցութիւնները անելի մը չանդած են եւ զարմանալի պիտի չըլլայ, եթէ վերջ դանեն չանկարծ : Երկու կողմերն ալ արժանապատուութեան խնդիր կը նկատեն հրաժարիլ իրենց հիմնական պահանջներէն : Հետեւաբար, կը կարծուի թէ չատ չանցած մէկն ու մէկը պիտի եղրակացնէ թէ աւելորդ է չարունակել խօսակցութիւնները : Արեւմտեան պետութիւնները չեն ուզեր սակարկութիւն կատարել Պերլինի պաշարման մասին :

Ընդհակառակն, Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ «բանաւոր յոյսեր» կը դոնեն, հիմնուելով այն լուրին վրայ թէ Ռուսերը աւելի ճկուն եղած են վերջին խօսակցութեանց առեն :

Մոսկուայէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Պ· Մոլոթով չատ կարեւոր զրուխիւն մը հաղորդած է արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչներուն, վերջին տեսակցութեան առեն : Բովանդակութիւնը դաղտնի կը պահուի : Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ արեւմտեան պետութեանց ընկ ներկայացուցիչները չատ աւելի անմատչելի դարձած են, վերջին տեսակցութենէն ի վեր : Անդլիական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչները « այնքան զբաղած են որ կարելի չէ տեսնել » , ինչպէս կը հեռագրէ Ընօթըրի թղթակիցը :

«ԺԱՄԱՆԱԿ ՁԿՈՐՄՆՑՆԵԼ »

Մառէչալ Մոնթկոմըրի, Մեծն Բրիտանիոյ

ՀԱՆԳԱՆԱԿ ՄԵՐ ԴՐԱՑԻՆԵՐԸ

ԻԲՐԵԻ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Եթէ աշխարհի վրայ կայ երկիր մը, որ ամէնէն աւելի կը զբաղեցնէ մեզ, այդ երկիրը, անկասկած, Թուրքիան է:

Այս բուռն հետաքրքրութիւնը ցեղային առեւթեան եւ վրէժխնդրութեան հետեւանք չէ միայն: Թէեւ այդ զգացումը յաճախ կը խոովէ եւ կը մթագնէ մեր հոգին: Խակտը քաղաքական է: Թուրքիա զարերէ ի վեր բռնադրաւած է հայ աշխարհի երկու երրորդը, եւ կ'ուրանայ մեր ինքնուրոյն գոյութեան իրաւունքը՝ մեր պատմական հայրենիքին սահմաններէն ներս :

Այս հետաքրքրութեան մէջ, անպայման, որոշ բաժին ունի նաեւ զգացականը: Հակառակ ներկայ վերիվայրումներուն, այդ արիւնազանդ երկրին կապուած կը մնանք —անյիշատակ ժամանակներէ սկսեալ —, քաղցր ու արտում ապրումներով, յոյսերով ու յուսախաբութիւններով, օրհասական մարտնչումներով եւ ազատագրական փոթորկալի պայքարներով :

Ահա թէ ինչու այդ երկրին չարն ու բարին մեծ չահադրդռութիւն կ'արթնցնեն մեր մէջ, եւ հայկական մամուլը առիթը չի փախցներ արձանագրելու՝ Թուրքիոյ կեանքին վերաբերեալ որեւէ դրական կամ բացասական երեւոյթ: Աւելի շատ բացասականը, ի հարկէ : Եթէ դրականին հանդէպ որոշ վերապահութիւն ունինք, բացասականը մանաւանդ զոհունակութիւն կը պատճառէ մեզի :

Աբդար ըլլալու համար, ըսենք նաեւ թէ՝ յաճախ կ'անտեսենք Թուրքիոյ յաջողութիւնները, եւ կամ կ'աշխատինք նսեմացնել, թերագնահատել զանոնք: Հիւանդագին է այս երեւոյթը: Ձենք անդրադառնար որ աշխարհի վրայ բան մը փոխուած է, եւ կայ փոխուած բան մըն ալ Թուրքիոյ մէջ :

Ընդունինք թէ ժխտենք, Թուրքիա կը յառաջդիմէ Սթամբուլի բացած արդիականացման ճամբուն վրայ, հաստատ եւ ամուր քայլերով: Մեր անհաշտութիւնն ու յամառութիւնը,քան չենփոխեր իրերու ընթացքին մէջ: Թող մեր ուշադրութենէն չվրիպին Թուրքիոյ վերաւորդման ճիգերը, վերջին քառորդ դարու ընթացքին: Կտրուած ճամբան երկար է փէսէն մինչեւ գլխարկ, շալվարէն՝ եւրոպական տարազ, սուլթանութենէն մինչեւ հանրապետութիւն: Անարիւն յեղափոխութիւն է կնոջ ազատագրումը, լատինական տառերու ընդունելութիւնը, պետութեան եւ կրօնքին բաժանումը , խալիֆայութեան ջնջումը , պետութեան աշխարհականացումը եւ արեւմտեան քաղաքակրթութեան որդեգրումը՝ որպէս մշակութային աշխարհահայեացք: « Թող գկանայս եւ գմանկտիս»:

Կարելի՞ է ուրանալ արդիականացման այս ճիգերը, կամաւոր ըլլան թէ հրովարտակ — օբէնքներով հաստատուած: Քառորդ դարէ ի վեր Թուրքիա սերունդ կը պատրաստէ այս մտայնութեամբ: Քառորդ դար մը եւս, եւ մենք մեր տակ կ'ունենանք բոլորովին նոր դիմագիծով Թուրքիա մը, աւելի վտանգաւոր քան սուլթանականն ու իթթիհատականը :

Այլապէս յատկանշական երեւոյթ սա քմծիծաղը մեր դէմքին վրայ, ամէն անգամ որ ժողովրդապետական մեթոտներու կիրարկման արձագանգը կը հասնի մեր ականջին: Հակառակ քիչ մը ալաթուրքա ձեւին, այսօր փաստ է սակայն բազմաթիւ հաստատութիւններու գոյութիւնը (բացի համապատասխանէն), ընդհ· քուէարկութիւնը , մամուլի եւ խօսքի ազատութիւնը (թող ըլլայ միայն Թուրքին համար), պետութիւնը եւ կառավարման հաստատութիւնը անտղոք քննադատութեան ենթարկելու թոյլտուութիւնը :

Ի հարկէ, ինչպէս քիչ մը ամէն բանի մէջ, իրական ժողովրդապետութեան դաղափարներն ալ մարսելու համար դեռ երկար ճամբայ ունի կոխելիք: Բայց առաջին քայլերը առնուած են: Թուրքիա կ'ըմբռնէ «ժամանակի պահանջ»ը, այնպէս որ հեռարձակը (ռատիօ), օրուան որոշ ժամերուն, եւ սրճարաններուն մէջ անգամ, ժողովրդապետութեան ընդհ· սկզբունքներու մասին դասախօսութիւն կը կատարէ, մասնաւորաբար անգրագէտներուն յատուկ :

Այս քիչ մը անհաճոյ մասնակնոյմներէն վեր, կայ ու կը մնայ անտղոք իրողութիւնը·— Թուրքին, Ասիոյ տափաստաններէն ժառանգած արիւնարբու բնազդը, հուրով եւ սուրով սիրապետելու պետական դաւանանքը :

Քաղաքական եւ ընկերային բնաշրջումով , այս բնազդը պիտի յղկուի թերեւս ,դառնալու համար աւելի հասու եւ կործանարար: Բուն վտանգը այս բանին մէջ կը կայանայ :

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ ուչի ուչով հետեւելով հանգերձ Թուրքիոյ քայլերուն, զգաստութեամբ առաջնորդուինք մեր դատումներուն մէջ: Մեր չահն իսկ այդ կը պահանջէ :

Երբ, մերթին նման փոքր ժողովուրդ մը ազդային դատ կը հետապնդէ եւ դոյութեան պայքար կը մղէ, վտանգաւոր կացութիւն կը ստեղծէ իրեն

Ահա թէ ինչպէս կը գործեն

Ամերիկայի Հայ Օգնութեան Միութեան (նախկին Կ· Նաչ) 28րդ ընդհ. Պատգմ. ժողովը դումարուեցաւ Յունիս 28 — Յուլիս 3, Պոսթընի մէջ: 74 մասնաճիւղերէն կը մասնակցէին 64 մասնաճիւղեր 74 ձայնով :

Պատգմ· ժողովը լսելով իր մասնաճիւղերուն եւ մասնաւորապէս հեռաւոր շրջաններու՝ Իրանի, Իրաքի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Պաղեստինի, Ֆըրանսայի, Եգիպտոսի , Հարաւ· Ամերիկայի եւ Յունաստանի քոյր կազմակերպութեանց տեղեկագիրները եւ քերանացի տրուած զեկոյցները , դոհունակութեամբ , եւ քաջալերանքի խօսք ուղղած է անոնց, հրաւիրելով զանոնք որ շարունակեն իրենց եռանդուն գործունէութիւնը, մեր ժողովուրդի գոյութեան պահպանման եւ մեր մշակոյթի զարգացման համար :

Պատգմ· ժողովը նկատի առնելով ներքին ուժերացման հարցը, կ'որոշէ, ամէն ջանք թափել մասնաճիւղերու մէջ մտցնել կարգապահութիւն , մասնաճիւղերու գործերը բաժնել յանձնախումբերու վրայ, բոլոր անդամուհիները գործնապէս լծելով աշխատանքի·— Մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնել երիտասարդ ուժերուն, զանոնք օգտագործելով մշակութային աշխատանքներու մէջ : (Թատրոն, երեկոյթ եան·) — Կարելի չափով զեղարուեստական դարձնել հասութաբեր եւ մշակութային ձեռնարկները ·— Կազմակերպել դասախրատկչական ու դասախօսական հաւաքոյթներ: Նկատի առնելով ձեռնարկներու խնդիրը, ժողովը կ'որոշէ պահել եւ ընդհանրացնել «Պնակ մը կերակուրի» յատկացուած վարկը, դարձնելով զայն հասութաբեր եւ մնայուն ձեռնարկ (դեկտ· ամիսը): Հ· Օ· Մ·ը կրնայ կտակներ ալ ընդունիլ :

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ամերիկահայ դպրոցները·—

1) Շարունակել դպրոցներու հաստատումը չափահասներու եւ անչափահասներու համար·

2) Լաւ եւ պատրաստուած ուսուցիչներ պատրաստի հրաւիրել, նկատելով որ կրթութեան համար կ'արդարանայ ամէն ծախս :

3) Դպրոցներու հետ զարգացնել մշակութային կեանքը,— տալ ներկայացումներ, դասախօսութիւններ եւայլն, արթնցնելու համար աշակերտութեան հետաքրքրութիւնը ·

4) Բանալ հայերէնի համար պայքար (քէմփէյն) առնուազն տուներէն ներս եւ արահներու մէջ հայերէն խօսելու համար·

5) Հայերէնի եւ Հայոց պատմութեան հետ հայերէն չարագրութիւններու մրցում բանալ պարգեւներով·

6) Աւելցնել կրթական յատկացումները ,մասնաւոր աշխատանք թափել երիտասարդ ուսուցիչներ պատրաստելու համար, ամերիկահայ դպրոցներու չրջանաւարտներէ ·

7) Նոր սերունդի ազգային կրթութեան խընդիրը հետապնդել Հ· Օ· Միութեան, Հ· Ց· Դաշնակցութեան եւ Հայ Երիտ· Դաշնակցութեան համագործակցութեամբ : Խնդիրը ներկայացնել Հ· Ց· Դաշնակցութեան Պատգմ· ժողովին, Հ· Օ· Միութեան պատգմ· ժողովի դիւանի կողմէ :

Արտասահմանի դպրոցները·—

Արտասահմանի կրթական հաստատութեանց օժանդակութեան հարցի չուրջ լայնօրէն արտայայտուեցաւ Կ· վարչութիւնը· Նկատի առնուեցան իւրաքանչիւր չրջանի կարծիքները եւ լսուեցան չրջանի պատգամաւորութիւները: Նկատի առնուեցան համապատասխան երկիրներու տնտեսական եւ քաղաքական կացութիւնները, եւ որոշուեցաւ այսուհետեւ ալ չարունակել մեր նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնները մեր բոլոր կրթական հաստատութիւններուն: Որոշուեցաւ որ մասնաւորապէս Յունաստանին բացառիկ օժանդակութիւն ըլլայ, մինչեւ ինքնաբաւ դառնայ :

Հեմարաները·—

Լսելով Կեդր· Վարչութեան, մասնաճիւղերու եւ պատգամաւորներու կարծիքները, ժողովը կ'որոշէ նոյնութեամբ պահել Պէյրութի ճեմարանի 5000տոլարի սակը, նկատի ունենալով որ հայ մբչակոյթի որդանն է ան:Սուրիոյ մէջ նոր բացուած Քառէն Եփէք Աղգային ճեմարանին ալ օգնել դուժարով մը :

Որդեգիր ուսանողներու փօնտ·—

Լսելով Կ· վարչութեան եւ պատգամաւորնե – րու բացատրութիւնները որդեգիր ուսանողներու հարցին չուրջ, կ'որոշէ·

Հրահանգել նորընտիր Կ· վարչութեան չարունակել օգնութիւնը որդեգրած երկու ընդունակ ուսանողներու, բարձրագոյն կրթութիւն ստանալու համար :

Կրթական փօնտ·—

Ժողովը լսելէ ետք թեր ու դէմ կարծիքները կրթական փօնտի կազմութեան մասին, կ'որոշէ ·

1.— *Մասնաճիւղերու սակերուն վրայ աւելցնել 15 % եւ յատկացնել կրթական փօնտին ·*

2.— *Ջանալ ապահովել կտակներ նոյն նպատակին համար :*

ՕԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Բուժարաններ եւ օդափոխութեան կայան

Լսելով Կ· վարչութեան ներկայացուցչի զե – կոյցը եւ մասնաճիւղերու կարծիքները, ժողովը որոշեց չարունակել 1000 տոլարի օժանդակութիւնը Լիբանանի բուժարանին ·

2.— *Օդափոխութեան կայաններու հոգատարութիւնը թողուլ չրջաններու կազմակերպութիւններուն :*

Պարբերաթերթը ·—

Լսելով թեր ու դէմ կարծիքները պարբերաթերթի մասին եւ նկատելով որ պարբերաթերթը միակ օրկանն է Հ· Օ· Միութեան եւ ազգակը աւուր զօրեղացման, ժողովը կ'որոշէ ·

1.— *Շարունակել պարբերաթերթի հրատարակութիւնը մասնաւոր եւ վճարեալ խմբագրի մը յանձներով գան ·*

2.— *Սրբագրել վարչական թերութիւնները եւ բովանդակութիւնը դարձնել աւելի յարմար եւ հետաքրքրական :*

3.— *Բաժնեգինը ժողովի մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ պահել նոյնը: Ցաւելման փոխարէն թելադրութիւններ եղան աւելի ուժ տալ՝ թերթի տարածման :*

կաթսուեալներու եւ տարագիրներու հարցը·—

Եւրոպայի տարագիրներուօգնութեան եւ փոխադրութեան հարցի չուրջ՝ լսելով Կ· վարչութեան տեղեկատուութիւնը եւ պատգամաւորներու կարծիքները, Պատգմ· ժողովը կ'որոշէ ·

1.— *Շարունակել Հ· Օ· Մ· օժանդակութիւնը Եւրոպայի տարագիրներուն՝ անունդով, հագուստով, դեղօրայքով եւ դրամով, ԱՆՁԱՒ հետ դործակցաբար :*

2.— *Տարագիրներու փոխադրութեան գործի կազմակերպութեան համար յանձնարարել Նորքին–*

Տրուելիք վիճակաղրական թիւերը ցոյց պիտի տան Թուրքիոյ առողջ եւ վատառողջ կողմերը, եւ մենք պիտի զգուշանանք աւելորդ խորհրդածութիւններէ՝ մատնանշելու համար վէրքերը : Այսուհանդերձ , հակառակ վերեւքի անուրանալի ճիշդերուն, երկրին տնտեսական եւ առողջապահական վիճակը, հաղորդակցութեան միջոցները, անմշակ հողերու ամահման տարածութիւնը, անաշխատ բազուկներու եւ անգրագէտներու բանակը իր գլխաւոր տկարութիւնները կը կազմեն :

Սակայն Թուրքիոյ բախտը նորէն բանուկ է: Ամերիկեան օժանդակութիւնը կը հասնի առանին, վերականգնելու համարԹուրքիոյ տնտեսութիւնը՝ առաջնորդութեամբ ամերիկացի եւ անգլիացի տասնարաթիւ մասնագէտներու : Մեր նպատակը չէ խորանալ այս հարցին մէջ: Աստղակի ըսենք միայն որ, ամերիկեան թերթերու գնահատութեանց համաձայն, այդ օժանդակութիւնը վերջին ամիսներուն հասած է մէկ միլիառ տոլարի : Թուրքիա ոչ միայն կ'օժտուի տեքնիապէս եւ պրահապատ բանակներով, այլեւ ամրակուռ ճամբաններով, երկաթուղիներով, արդիական օդակայաններով եւ նաւահանգիստներով: Կը զարդանան պատերազմական եւ առեւտրական տորմիղները , օդային ուժերը, ծովային եւ ցամաքային խարիսխները, փոխադրական միջոցները, եւայլն:

Այս նախապատմէն վերջ, անցնինք բուն նիւթին:

Հ· ՎԻՇԱՊԵԱՆ

ՄԵՐՏ ԲԱԿՍԻՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՂ)

ԲԱԿՈՒՐԻ ՄԱՍՆ

ԳԼ.

— Վալլա, առաջօր վախտը, ձեզ պիտի սպասվեր չորս ամիս ընդհատ յարձակում ընելէ ետքը, երբ արդեն հրացանները սկսած էին տաքնալ, ու ձեր ցամաքային ուժերուն մեծ մասը արդեն ծովեզերքը կը գտնուէր, հրամայեցի որ ձեզ շրջապատող ամբողջ հողը ոտքի հանուի։ Ես ինքս ալ ձիով եկայ ձեր մօտերը։ Ուզեցի տեսնել թէ ինչպէս կ՚ապրիք։ Ինչ կերպ կ՚անցնէք ձեր ժամանակը։ Ինչ կերպ կը կռուիք։ Ինչ կերպ կը մեռնիք։ Ինչ կերպ կը ծնանիք։ Ինչ կերպ կը սիրէք։ Ինչ կերպ կը ... փափուկ։ Ես ալ ձեզի պէս մարդ եմ։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուզեմ ապրիլ։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուզեմ սիրել։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուզեմ ... ։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուզեմ ... ։ Ես ալ ձեզի պէս կ՚ուզեմ ...

ներուն մէջ մինչեւ հիմա տասնէն 18 տարեկան աշակերտները կը յաճախէին: Ֆրանսական դպրոցները երկրորդ աստիճանին համար պիտի ըլլան, այսինքն 15 տարեկանէն վեր տղոց համար: Առաջին աստիճանի երկրորդարանի համար որեւէ օտար դպրոց դոյութիւն պիտի չունենայ: Ֆրանսերէն լեզուն կամաւոր պիտի ըլլայ, իսկ ռուսերէնը պարտաւորիչ :

սպարապետը, առջի օր ճառ մը խօսելով յայտարարեց :—

— Ցարաջիկայ գարնան պէտք ունինք 150.000 այրերու եւ կիներու, ապահովութեան մէջ պահելու համար ազգը: Ձենք կրնար ժամանակ կորսընցնել: Պէտք է պատրաստ ըլլանք յանկարծական յարձակումի մը՝ նախայարձակի մը կողմէ: Շընչելու ժամանակ պիտի չունենանք ինչպէս 1939ին: Իւրաքանչիւր այր եւ կին պէտք է հասկնայ որ եթէ երկրապահ բանակը ձախողի, ամենածանր վտանգին պիտի ենթարկուին իրենց տուները, իրենց ազատութիւնը եւ կենցաղը, յարձակման մը պարագային »:

Ֆրանսայի ներքին հոգերը

Ազգ. ժողովը Գշ. օր երկրորդ ընթերցումով եւ 202ի դէմ 358 ձայնով քուէարկեց Փոլ Ռէնոյի ելմտական-տնտեսական ծրագիրը, որվաւերացած էր Հանրապետութեան Խորհուրդին կողմէ: Ուրեմն ծրագիրը վերջնական օրինք է այլեւս եւ պիտի գործադրուի անմիջապէս: Փոլ Ռէնօ Ֆըրանսայի ամենազօրաւոր մարդը կը համարուի այժմ եւ առաջին հրամանագիրը պիտի հրատարակէ յառաջիկայ շաբթու:

Վիճաբանութեանց առեն, վարչապետը վըստահութեան խնդիր յարոյց, պնդելով որոշ վերազօրութեանց վրայ եւ յաջողեցաւ ընդունիլ տալ զանոնք, մասնաւորապէս այն յօդուածը որ կը վերաբերի հարկային բարենորոգումներու :

Կառավարութեան դիրքը աւելի զօրաւոր է այս անգամ քան օրինագծին առաջին ընթերցման առեն, ուր վստահութիւն չհնեցաւ 215ի դէմ 325 ձայնով :

★ Պիյանքուռի եւ Իսի լէ Մուլինոյի օդանաւային հաստատութեանց (ազգայնացուած) աշխատաւորներէն 600 հոգի Գշ. օր թափօր մը կազմելով ելմտական պաշտօնատունը գացին, բողոքելու համար չատերու արձակման դէմ: Այս առթիւ թռուցիկ մը ցրուեցին որ կ'ըսէ.

— « Արձակուրդէն վերադարձած բանուորներ տուներուն մէջ գտան իրենց արձակման թուղթերը, իբրեւ բարիզալուստի նուէր: Կառավարութիւնը եւ Փոլ Ռէնօ նախապատուութիւնը կուտան ամերիկեան ճարտարագործութեան, ինչ որ պիտի կործանէ մեր ազգային անկախութիւնը: Ոչ, Պ. Ռէնօ, դուք պիտի չկրնաք ճամբել այս բանուորները: Պիտի չկատարուի առաջին 616 աշխատաւորներու արձակումը » :

Իսիի հաստատութեան մէջ 1500 բանուորներ դադրեցուցին աշխատանքը, երեք ժամուան համար :

★ Կառավարութիւնը կը չարունակէ խորհրդակցիլ արհեստակցական միութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, ապրուստը ժամանցներու համար: Վերջնական պատասխան մը կը սպասուի վաղը, ուրբաթ :

Հողագործական կազմակերպութեան ներկայացուցիչներն ալ ունկնդրութեան ընդունուեցան վարչապետին կողմէ, որ խոստացաւ մասնաւորապէս ուժ տալ երկրագործութեան, արդիացնել արտադրութեան միջոցները, 230 ֆրանքի բարձրացնել ցորենի պարկեշը, 24 ֆրանքի՝ կաթին դինը (Սեպտ. 1ին սկսեալ) եւայլն:

Մինչեւ Դեկտեմբեր 135 միլիառ ֆրանք պիտի ծախսուի գիւղերու բարեզարդութեան համար, իսկ 236 միլիառ ֆրանք յառաջիկայ 18 ամիսներու ընթացքին, զարկ տալու համար հողագործութեան :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻ ԼՐԱԳՐՈՂ ՄԸ, Ժոզէֆ Ստրու, աշխատակից Cahiers France – Roumanie եւ La Roumanie Libre թերթերու, արտաքսուեցաւ Ֆրանսայէն, ներքին նախարարութեան հրամանով, իբրեւ խռովարար: Իր կինը կարեւոր պաշտօն մը ունի համայնավար « Իմանիթէ »ի խմբագրութեան մէջ, բայց չէ արտաքսուած :

ՀԻԹԼԷՐ ԵՒ ԻՐ ՍԻՐՈՒՀԻՆ , նաւ Պրատւն ի բացակայութեան պիտի դատուին յառաջիկայ Սեպտեմբերին, հակառակ տեսանին առջեւ, որպէսզի կարելի ըլլայ հաշուեյարդարի ենթարկել ամենց ստացուածքը: Առաւելագոյն պատիժին է տասը տարի տաժանակիր աշխատանք :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷՆ կը հեռագրեն թէ կռիւները կը չարունակուին քաղաքին հարաւակողմը: Հըրեաները դրաւեցին կառավարական նախկին պաշտօնատունը, որ կարմիր Խաչի կեդրոնն է Անգլիացիներու հետ ալ էն ի վեր: Մասնաւոր անձերու կարծիքով, եթէ Հրեաները յաջողին դրաւել եւ չուսադէմի ջրջանը, պիտի կրնան տիրապետել Բեթղեհէմի ճամբուն եւ ամբողջովին անջատել ամբողջ հարաւային Պաղեստինը:— Հրեաները վերջին պահուն պարպած են Կ. Խաչի կեդրոնը :

ՓԼԵԹԱՑԻ մէջ ձերբակալուելով դատարանի յանձնուեցաւ Ռէօյթըրի թղթակիցը, որ կ'ամբաստանուի թէ վարկաբեկիչ լուրեր կը հաղորդէր Հունգարիոյ մասին :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ մէջ ցոյցեր կատարուեցան, բողոքելով հանրակառքի գիներու յաւելման դէմ որ պոծտադրելի է Օգոստոս 19էն սկսեալ (չաբթիկան տետրակը 50 ֆրանքէն բարձրացած է 70 ֆրանքի) :

ԿԻՊՐՈՍի մէջ ընդհ. գործադուլը կը չարունակուի 15 օրէ ի վեր: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց արհեստակցական միութեան նախագահը եւ երկու վարիչներ: Սկնոքան հեռագիր մը ուղղելով անոնց անմիջական արձակումը պահանջեց: Կառավարութիւնը ամբաստանութեան տակ առաւ Լիմասոլի եւ Փամակուսթոյիքաղաքապետները, ինչպէս եւ 100 բանուորներ եւ արհեստաւորներ, իբրեւ կազմակերպիչները վերջին ցոյցերուն :

ԵՐԵՔ ՀԱԶԱՐ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹՌՉՈՒՆ ԲԵՐ – ԴԵՐ չարժման մէջ պիտի դրուին մօտերս՝ մեծ պատրաստութեամբ: Ասոնց յառաջապահները են այն վաթսուն վիթխարի օդանաւները, որոնք Անգլիա հասան վերջերս: Եւրոպայի մէջ չկայ որեւէ նպատակէտ, որուն չկարենան հասնիլ այս օդանաւերը՝ Ատլանտեան: Չին «թռչուն բերդերը» պիտի նորոգուին համաձայն բրիտանական ծրագիրներու, որոնց չորհիւ պիտի կրնան հրանիւթ առնուլ թռած ատեն: Առայժմ ամերիկեան օդատորմիղը միայն 400 հատ B29 օդանաւ ունի: Ուրիշ 400 հատ արդիացման ճամբուն վրայ են, իսկ արագօրէն ձեռնարկուած է 2000 հին դերամրոցներու սարքաւորման :

ՔԻՕԼՆի (Գերմանիա) մայր եկեղեցիին 700ամեակը տօնուեցաւ կիրակի օր՝ մասնակցութեամբ 250.000 հաւատացեալներու: Թափորին կը մասնակցէին 8 կարտինալներ եւ 35 եպիսկոպոսներ: Այս գոթական հրաշալիքը կը ներողուի պատերազմէն ի վեր եւ չէ քանդուած հակառակ դաշնակից օդանաւերու կողմէ արձակուած տասնաւոր տոննաներու քանակով ռումբերու :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, կիրակի, 22 Օգոստոս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, «Château Lebret à Saint Peray, օգտատուն վայրին մէջ:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Ց. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ, դեղարուեստական բաժին, հաճելի անակնկալներով :Կարելի է ճաշը միասիններբել:

Օդը անհպատաս ըլլալու պարագային՝ հանդէսը տեղի կ'ունենայ «Ա. Ա.Հարմեան» ակումբին մէջ, նոյն օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2ին:

Հաղորդակցութեան համար՝ կրանժէն առնել հանրակառք, իջնել կամուրջի մօտ եւ 50 մեթր քալել :

×

Խանասորի արշաւանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լա Սիոթայի Նոր Սերունդի «Հրայր » խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ տեղւոյն «Յաժակ» խումբին, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սէն Լուի, Պ. Մարկոսի աղարակին մէջ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Պոլսէն Գառնիկ Շիշմանեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր աղջիկը՝ Շաքէ, որ ամուսնացած է Տօքթ. Զիլինկիրեանի տղուն հետ:

Նոյնպէս Պոլսէն Տիկին Արաքսի Պօյաճեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Տօքթ. Delamausse, որ Փարիզ կը գտնուէր 25 տարիէ իվեր :

Երկուքի մասին ալ տեղեկացնել Պ. Սէրճանեանի, 19 rue des Gravilliers, Paris (3):

ՀԱՄԱՅԱՐԲԵՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Խնջոյք մը սարքած է ի պատիւ ընդհ. ժողովի պատգամաւորներու, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Երիտասարդաց սրահին մէջ :

Աբեւելեան նուագ, ճոխ պիւֆէ, առատ խըմիչք եւ խարբերդի «չիյ քիւֆթէն» :

Մուտքը ազատ է: Անշուշտ բոլոր Խարբերդցիները պիտի փութան ներկայ ըլլալ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ .— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները (Վալանսի) Օգոստոս 20ին, ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին Ա. Ա. Հարմանեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՑԼ .— Հ. Ց. Դ. Էքսի Փեռի խումբի ընկերական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկեր Խաչատուրի բնակարանը :

ՄԱՐՍԷՑԼ .— Լէ զ'Օլիվի Հ. Ց. Դ. «Իշխան» խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ծանօթ հաւաքատեղին :

ՎԱԼԱՆՍ .— Համախարբերդցիական Միութեան 8րդ պատգ. ժողովը կը դումարուի Օգոստոս 21ին, չաբթի օր, առաւօտեան ժամը 9ին, Վալանսի մէջ: Պատգամաւորներէն կը խնդրուի դիմել հետեւեալ հասցէին.— Պ. Ե. Ղուկասեան, 10 rue Balthazar Baro, Valence, Drôme:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), բնիկ Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին տասնիներէ: Խմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France: Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Սահակ Թէնէքէճեանի: Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերկայի հայերէն թերթերէն արտատպել :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ .— Հ. Ց. Դ. Լա Սիոթայի «Յաժակ» խումբի անդամները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն՝ յայտնի յեղափոխական եւ նուիրուած ծառայող ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ՆՈՐՈՁԵԱՆի (Մշոյ Խաս գիւղացի) կսկծալի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ ընթացիկ տարւոյս 14 Յունիսին, Պէթընտորֆի մէջ (Մ. Նահանգներ, Ամերիկա) :

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Մ.թ.յէ. Մուճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առանձին լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկենտէրեանի 09 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bd. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ՊԱՀԱՍՏՈՒԹԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԼԻՈՆ

Պահ ունիմ ծանուցանել թէ մեր առաջնակարգ ուտելիք ապրանքները կրնայ գոհացում տալ մեր յարգելի յաճախորդներուն :

Ֆրանսայի ամէն կողմէն ապսպրանք կ'ընդունինք :

Ապրիճներուն վրայ 20% զեղչ կայ

Ունինք ընդհ. ձիթապտուղներ Մօտաներայ, յունական ձէ եւ տեսակներ 100էն մինչեւ 200 ֆրանք քիլօ: Օղի «Շերբակ» 40 աէկրէ 500 ֆր. լիթրը: Հելլէ լոդում, պուլկուր, կորկոտ: Նիսի առաջնակարգ ձէթը, պամբա տուփով՝ 200 ֆրանք քիլօն: Մեղ տեսակ չորբանջարեղէն, համեմներ, պահածոներ, եւն. :

Կը սպասենք ուղղակի քահակատան :

Դիմել՝ 20 բիս լըրուա, 19 բիս Ժիւլիէթ Ռէքամիէ, Լիոն, Ռոն:

Imprimerie DER OPIAN, 17 rue Dumesme (13)
Le Gérant A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 20 Août 1948 Ուրբաթ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

Թ. ՏԱՐԻ — 20e Année № 4073—Նոր շրջան թիւ 1032 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՈՒ ԵՒՐՈՊԱ

Բարեմիտ մարդիկ ի զուր կը փորձեն պարզել անողոք իրականութիւնը.— Եւրոպան արդէն բաժնուած է երկու ճակատի, արեւելեան եւ արեւմտեան: Մէկը միւսին հակոտնեայ, քաղաքական, տնտեսական թէ ըմբռնելի գետնի վրայ:

Միայն դիւանագիտական մեթոտներն են որ իրարու կը նմանին իրենց մութ գաղտնիքներով: Նենգ խաղերով եւ մանուածապատ ծալքերով: Եւ յաճախ իրար կը զերազանցեն, հակառակ վարչական կարգուսարքի խոր տարբերութեանց:

Արեւելեան Եւրոպան արդէն իսկ վերածուած է բոլշեւիկեան անդաստանի մը:

Նախկին միապետութեանց յաջորդած են միօրինակ, ձուլածոյ մենաւորութիւններ, զեկավարութեամբ միեւնոյն միհեծան ուժին:

« Ժողովրդական ճակատ» կոչուած խեղկատակութիւններն անդամ տեղի տուած են միակ եւ համայնակուլ կուսակցութեան , — համայնավարութեան առջեւ:

Իրական ընկերվարութեան եւ ժողովրդական աւելի չափաւոր հոսանքներու վերջին մնացորդները հետզհետէ հաշուեյարդարի կ'ենթարկուին: Աթեն մը քաշքշելէ վերջ, առաջ մը պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ բոլորն ալ միացած, լուծուած են համայնավար կուսակցութեան մէջ: Ջուրո՛մ:

Այսպէս, իրարու եռեւէ պատմութեան ամբողջ բոլոր ընդդիմադիր հոսանքները Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ , Նուկոսլաւիոյ , Չեխոսլովաքիոյ , Լեհաստանի , մինչեւ անգամ «անդիր » Ալպանիոյ մէջ :

Ամէնէն վերջինը, Հունգարիա, որ դեռ երէկ իր ճակատագիրը յանձնեց մուրճ – մանգաղին, իր կարգին կը պատրաստուի լուծելու մանր կալուածատէրերու եւ գիւղացիներու կուսակցութիւնները, համախմբուելով միեւնոյն կուսակցութեան դրօշին տակ :

Հասարակ մահկանացուներուն համար անգամ պաղատիք չունին այս արմատական յեղաշրջում – ներուն ծալքերը, այլ մանաւանդ հետեւանքները:

Ո՞ր մեծաւորութիւնը կրցաւ իրական բարիք ապահովել մարդկութեան: Բուն բառով՝ աշխատաւոր բազմութեանց :

Երէկ արքաներ էին որ կը անօրինէին ժողովուրդներու ճակատագիրը, «կամօքն Աստուծոյ»:

Այսօր՝ դոյնզդոյն « Առաջնորդներ» նոյն դերը կը կատարեն, զանազան խորհրդանշաններով: Եւ անդիմադրելի, զանգուածային միապետութեամբ: Ամբողջ ժողովուրդներ ձուլելով միեւնոյն կաղապարին մէջ :

Անմտութիւն պիտի ըլլար ժխտել ընկերային յեղափոխութեանց, քաղաքական վերիվայրում – ներուն բարիքները ալ :

Իրականութիւն է որ դարաւոր չղթաներ քակուեցան ռուսական յեղափոխութեան չնորհիւ :

Բայց, քանդուած լուծերուն տեղ հաստատուեցան այլապէս ծանր լուծեր, եւ դարձեալ նոյն աշխատաւոր բազմութիւնները են որ «ազատութիւն» կ'ազաղակեն:

Ազդն , ծերունի եւ խարխուլ Եւրոպան ինքնապաշտպանութեան միջոցներ կ'որոճայ, կանխելու համար արտաքին թէ ներքին վտանգներ :

Արդէն իսկ օրակարգի վրայ է Եւրոպական Հորիզոնարանի մը ծրագիրը ,որուն իրականացմանն համար ահաւասիկ առաջին քայլը կ'առնէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը:

Միայն այս նախաձեռնութիւնը անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ կացութեան փափկութիւնը :

Եթէ այս ծրագիրը յաջողի, արեւմտեան Եւրոպան պիտի կազմէ առանձին միութիւն մը: Տեսակ մը Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներ: Անշուշտ իւրաքանչիւր պետութիւն բան մը պիտի զոհէ իր դերիշխանութենէն, ի շահ ընդհանուր բարօրութեան եւ խաղաղութեան :

Այսպէս Եւրոպան վերջնապէս բաժնուած պիտի ըլլայ երկու անջատ եւ հակամարտ խմբակցութեանց,եթէ անակնկալ մը չպատահի,նոր ճամբայ մը ցուցնելով :

Այս բաժանումը ամէն բանէ առաջ հետեւանք է երկու տարբեր աշխարհահայեացքներու, որոնց ընդհարումը կրնայ աշխարհասասան փոթորիկ մը յարուցանել :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉ ՀՈԳԵՐ, ԻՆՉ ՀՈԳԵՐ ...

Ինչ հոգեր, ինչ հոգեր, որոնց մասին զաղափար չունինք մենք, բարբարոս Ասիացիներս :

Բարեպաշտ Ամերիկացի մըն է որ կը գրէ « Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի, փորը կուշտ, կռնակը տաք մարդու մը լրջութեամբ .—

«Ո՞րքա՜ն անտեղի տառապանքներ կը կրեն չուններն ու կատուները, ամրան տաք եւ խոնաւ ամիսներուն»:

Եւ կը բացատրէ պատճառը, մատնանշելով պատասխանատուները :

— Շատ մը անխելք, անխղճ տէրեր կը մոռնան աման մը պաղ ջուր դնել իրենց չուններն կամ կատուին համար :

Դեռ աւելի յառաջ երթալով, «երկնքի մէջ աթոռ մը» կը խոստանայ այն պարոնին կամ կնոջ, որ աման մը ջուր կը դնէ բակին, գարպասին առջեւ, որպէսզի անտուն – անտէր, ծարաւահիւծ անասուն մը տեսնէ եւ խմէ :

Ինչ մը աւելի «խորանալով», նամակագիրը կը պնդատի թէ չատ մը անխելք, անսիրտ մարդիկ միասին օգափոխութեան կը տանին չուներ կամ կատուն, յետոյ քաղաք վերադառնալով, կը ձգեն որ անօթի մեռնին :

Չէ՞ք հարցներ այս գեր – բարեպաշտին .—

Ամէն օր քանի՞ հարիւր հազար անտէր, անճար աշխատաւորներ կը հիւծին ձեր աչքերուն առջեւ, չան – տանջանք տքնութեամբ: Շան–խըշտեակներու մէջ: Կարօտ հացի, կաթի, արեւի :

Եւ միլիոններ, միլիոննե՛ր Ասլանեաններն ապրին, որոնք արանի՛ կուտան ձեր խնամած չուներուն եւ կատուներուն... Վ.Ա.Հէ

ԻՐԱՔԻ նախկին վարչապետ Նուրի փաշա Սայիս հազարաւոր թուղթիններ ցրուել տուած է որոնց մէջ կը պարզէ թէ ինչ մեծ վնասներ կրեց երկիրը, մերժելով անդլեւերաքեան դաշնագիրը , իբրեւ հետեւանք ժողովրդային ցոյցերու: Այս դաշնագիրը լիովին կը զոհացնէր երկրին ազգային պահանջները: Նախկին վարչապետը ասկէ զատ կը յայտնէ թէ համաձայնութեան կնքումէն վերջը զաղանի խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ ուր Անգլիոյ ներկայացուցիչներն էին արտաքին եւ զաղթային նախարարները: Այդ ժողովին մէջ կատարելապէս համաձայնութիւն գոյացաւ Պաղեստինի մասին, համաձայնութիւն մը որուն շնորհիւ պիտի իրագործուէին Պաղեստինի եւ միւս բոլոր արաբական երկիրներու Արաբներուն բաղձանքները: Միշտ նոյն աղբիւրին համաձայն , ծրագրուած դաշնագրով Մեծն Բրիտանիա Իրաքի բանակին եւ օդատորմիղին պիտի հայթայթէր ամէնէն արդիական զէնքերն ու պիտոյքները եւ իրաքեան նոր զօրաբաժին մը պիտի կազմակերպէր :

ԻՐԱՆԻ Երեսփ. ժողովը օրէնք մը քուէարկեց որով ներում կը շնորհուի Ատրպատականի 1945ի ապստամբութեան առթիւ գործուած քաղաքական եւ քրէական յանցանքներուն : Այս ներումէն պիտի չկրնան օգտուիլ Ատրպատականի ինքնավարութեան գործակիցները , կառավարութեան անդամները եւ անոնք որ դատապարտուած են մարդասպանութեան եւ ապարատութեան համար :Նոյն տուն քննութիւն պիտի կատարուի Ատրպատականի ազատագրութենէն վերջը կատարուած վարչական ղեղծումներու մասին :

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ մեծ հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ Հռոմի մէջ: Թերթերը կը գրեն թէ այսքան չքեղ ընդունելութիւն տարբուած չէր Ֆաշական իշխանութեան անկումէն ի վեր :Հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը կարճ կապեցին իրենց արձակուրդը, անձամբ դիմաւորելու համար 28 տարեկան վեհապետը, որուն յատկացուած էր Քուիրինալի պալատը (հազար սենեակ):

ՄԱՐՍԷՑԻ հանրակառքի բանուորներու միութիւնը գործադուլ յայտարարեց 24 ժամուան համար, բողոքելու համար երթեւեկի դիներու յաւելման դէմ: Մեծ յուզում կը տիրէ քաղաքին մէջ, ուր ծանր միջադէպեր պատահեցան 1947 Սեպտեմբերին, երբ կրկին յաւելումներու խնդիր կար :

Ֆրանսա կ'առաջարկէ եւրոպական խորհրդարան մը կազմել

Նախարարական խորհուրդը չատ կարեւոր որոշում մը տուաւ չորեքշաբթի օր, նախաձեռնութիւն մը որ մեծ տպաւորութիւն գործեց քաղաքական շրջանակներու մէջ: Ահաւասիկ տրուած որոշումը .—

1.— Ինդրել Մեծն Բրիտանիոյ, Պելժիոյ, Հոլանտայի եւ Լիւքսէնպուրգի կառավարութիւններէն նախապատրաստական ժողով մը գումարել Պրիւսէլի մէջ, մինչեւ յառաջիկայ Նոյեմբեր, հարթելու համար ճամբան՝ Եւրոպական Խորհրդարանի մը :

2.— Առաջարկել Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին որ 25 երեսփոխաններ կամ ուրիշ ականաւոր դէմքեր ընտրէ, իբրեւ պատգամաւորներ այդ նախապատրաստական ժողովին համար:

Պ. Սփաք, Պելժիոյ արտաքին նախարարը, որ այժմ Պիարից կը դտնուի, ներմակէս ողջունեց Ֆրանսական կառավարութեան այս նախաձեռնութիւնը: Ինքն ալ անցեալ Յուլիս 29ին ջատագովելով այս ծրագիրը Պելժիոյ խորհրդարանին առջեւ, պատրաստակամութիւն կը յայտնէր բանակցելու միւս կառավարութեան հետ: Մէկ ամիս առաջ , Ֆրանսայի նախորդ արտաքին նախարարը, Պ. Պիտօ եւս նոյն տեսակէտը կը պաշտպաներ Լա Հէյի մէջ :

Այս առթիւ կազմուած Միջազգային յանձնախումբին նախագահը, որ Փարիզ կը գտնուի այժմ, ստիպողական կը դտնէ Եւրոպական Խորհրդարանին դումարումը: Յանձնախումբին յուշադիրը, որուն խմբագրութեան մէջ գործօն դեր կատարեց Ֆրանսայի նախկին վարչապետը, Պ. Ռամատիէ, կ'առաջարկէ նախապատրաստական ժողովին համար ընտրել 25 պատգամաւորներ Ֆրանսայէն, 25 Անգլիայէն, 11 Պելժիայէն, 11 Հոլանտայէն, երեք Լիւքսէնպուրգէն: Ցուշագիրը չի սահմանափակեր մանակցող երկիրներու թիւը: Արդարեւ որ, ուրիշ պետութիւններ ալ կըրնան մասնակցիլ: Գլխաւոր նպատակը, — ամրապնդել ժողովրդապետութիւնը եւ ապահովել խաղաղութիւնը :

Նոր փոխառութիւն եւ ուրիշ հոգեր

Ելմտական նախարարութիւնը հետեւեալ դէպքը հրատարակեց երէկ.—

Յառաջիկայ Սեպտ. 1ին սկսեալ, կարճ պայմանաժամով զանձատոմսեր շրջաբերութեան պիտի հանուին, հետեւեալ դիւրութիւններով . —

« Առաջին երեք ամիսներուն տոկոսը պիտի վճարուի կանխիկ. 2.— Երեք ամիս վերջը, զանձատոմսերուն փոխարժէքը պիտի վճարուի տրեւէ ատեն: 3.— Փոխարժէքի վճարման դինը պիտի աւելնայ երեք ամիսէ երեք ամիս, յառաջատուական տուրքով: 4.— Գանձատոմսին առաւելագոյն տեւողութիւնը պիտի ըլլայ 18 ամիս: Եթէ զանձատոմսը պահուած է 18 ամիս, տարեկան տոկոսը պիտի ըլլայ 2.93 առ հարիւր :

Գանձատոմսերը պիտի արժեն 5000, 10 հազար եւ 100 հազար Ֆրանք:

★ Ինչպէս կ'երեւայ, Պ. Փոլ Ռէյնօ առաջին առթիւ իր յոյսը դրած է ունեւորներու վրայ: Ապատաղրութենէն ի վեր, յաջորդական կառավարութիւնները պանձատոմսեր շրջաբերութեան կը հանէին մինչեւ 1000 Ֆրանք արժողութեամբ :

Նախարարը հետզհետէ պիտի հրատարակէ իր հրամանագիրը – օրէնքները, համաձայն խորհրդարանին տուած լիազօրութեանց: Թերթերը կը գրեն թէ այսօր իսկ, ուրբաթ, կարգ մը միլիոնատէրեր ձեռք պիտի առնուին, կասեցնելու համար ապրուստի սղութիւնը: Այսպէս ,10 առ հարիւր պիտի զեղչուի հիւանդեղէններու , 5 % կօշիկներու դինը եւայլն :

Արհեստակցական Միութիւնները կը սպառնան վերսկսիլ գործադուլները , եթէ կառավարութիւնը չկարենայ կրճատել դիները: Քանի օրէ ի վեր սպառողական քաղաքականութիւն մը կը փորձուի, բայց իրազեկներ կ'աղդարարեն թէ երկար չի կրնար տեւել այս վիճակը:

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց որ, կ'ըսէ թէ «Հրամանագիրը – օրէնքներու գործադրութենէն առաջ իսկ, ապրուստի սղութիւնը կը չեշտուի դիներու նոր յաւելումներով, ինչ որ կը սասակացնէ աշխատաւորներու անտանելի վիճակը »:

Գործատիրական Միութիւնները կը խոստանան աւելցնել արտադրութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ աւելի չատ արտածում կատարել: Այս առթիւ պիտի առաջարկեն կարելի եղածին չափ գործադրել յաւելուածական աշխատանքի սկզբունքը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԲՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

(ԹՈՒՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Դ.

Լենինի համաձայնաւոր կուսակցութեան մէջ ամէնէն հեղինակաւոր մեկնաբանն է Մարքսեան վարդապետութեան: Այս վերջինը բիւր ձեւերով կարելի է մեկնաբանել, սակայն կուսակցութեան մէջ պարտաւորիչը այն մեկնութիւնն է, որ Լենինը կուտայ:

Մարքսեան վարդապետութիւնը համաձայնաւոր կուսակցութեան մէջ ժողովրդականացնողը — Լենինն է:

Սթալինը՝ Լենին չէ:

Լենինն ոչ միայն մեծ մարտաւարն էր, այլ եւ մեծ տեսաբան մը:

Այդպէս չէ Սթալինը. ան գործնական այժմ մըն է եւ ոչ տեսաբանական, իր մարդը կենդանի կեանքն է եւ ոչ տեսութիւնը:

Սակայն այս ըսել չէ, որ Սթալինը խափան հեռու է տեսութեանց աշխարհէն:

Ան այսօր Ը. Միութեան մէջ ճանչցուած է իբրեւ տեսաբանական առաջին եւ ամէնէն հեղինակաւոր դէմքը:

Լենինեան վարդապետութիւնը բիւր ձեւերով կարելի է մեկնաբանել. սակայն կուսակցութեան մէջ պարտաւորիչը այն մեկնութիւնն է, որ Սթալինը կուտայ:

Լենինեան վարդապետութիւնը համաձայնաւոր կուսակցութեան մէջ ժողովրդականացնողը — Սթալինն է:

Աւելին. այս գիծով՝ Լենինի խողովակով՝ նաեւ Մարքսեան վարդապետութիւնը ժողովրդականացնող ամէնէն հեղինակաւոր դէմքը այսօր — դարձեալ Սթալինն է:

Սթալինը ունի ուրիշ առաւելութիւն մը եւս:

Բացառիկ ձեւով յստակ, որոշ ու պարզ է իր ոճը:

Այդպէս չէ Լենինը. իր ոճը մանաւանդ դժուարիմաց է ու խրթին, եւ իր ռուսերէնը՝ անճկուն եւ անդիւրընթեռնելի:

Սթալինը, ճիշդ է, չունի Լենինի յանդգնութիւնը՝ բացառիկ ընդունակութեամբ մը ամէնէն վայրագ ու բարբարոս դաղափարները մեկին ու անվարան արտայայտելու («Դիտաւորեալ կոպտութեամբ եւ գրեթէ սիրելիստական նշանակութեամբ մը կը սիրէր արտայայտիլ Լ. Թոլսթոյ, ան չէր սիրեր որեւէ դատաւորում: Այս բանին մէջ ան շատ նման էր Լենինի», կը նկատէ Ն. Պերտեաեւ իր «Ռուսական Գաղափարը» գիրքին մէջ, էջ 184):

Սակայն Լենինն ալ իր հերթին չունի Սթալինի ոճի պարզութիւնը: Ամէնէն խրթին գաղափարն իսկ երբ տեղաւորուած է Սթալինի գլխին մէջ եւ իւրացուած իրմէ, իր գրչին տակ ամէնէն դիւրընթեռնելի կերպարանքը կ'առնէ:

Լենինը յաճախ կարելի է եւ չհասկնալ, մինչ Սթալինը չհասկնալ երբեք կարելի չէ:

Նոյնն են երկուքը — եւ նման, եւ տարբեր — նաեւ կենդանի խօսքի մէջ:

Երկուքն ալ հռետորներ չեն. սակայն «Լենինը հեռուոր չըլլալով՝ աւելին էր, քան հռետորը», ինչպէս որ Զերնով կ'ըսէր իր յիշատակած յօդուածին մէջ, մինչ Սթալին երբեք հռետոր չէ (ի դէպ ռուսերէնն կը խօսի չեշտուած վրացական առոգանութեամբ մը):

Լենինը հսկայ մըն է Սթալինի բազդատմամբ, սակայն իրողութիւնն այն է, որ անոր աթոռը, բանուքեամբ եւ համաստարած սարսափի մէջ, այսօր հեղինակաւորապէս կը գրաւէ Սթալինը:

Այս ընդարձակ նեղումը կատարեցինք լոկ ըսելու համար, որ Լենինն եւ Սթալին ազգային հարցի մէջ կը ներկայացնեն — լրիւ եւ ամբողջութեամբ — Մարքս – Լենին – Սթալինեան վարդապետութիւնը:

«Բանուորական հարցի բազդատումով, — կը գրէ Լենին, — ազգային հարցի ստորադաս արժէքը ենթակայ չէր ոչ մէկ կասկածի Մարքսի համար»:

Իր ուսուցչի այս պատգամը մեկնաբանելով՝ Սթալինն արդար իրաւունքով կը նկատէր.

«Հոս միայն երկու տող է, սակայն այդ երկու տողը կը վճռէ ամէն ինչ»:

Իր հերթին Լենինն կը յայտարարէր.

«Մենք կը վկայենք, որ համաչխարհային կեդրոնաբութեան չահերը բարձր են մեր ազգային չահերէն, բարձր են պետութեան չահերէն»:

Եւ կամ.

Սթալինեան ազգային քաղաքականութեան նպատակն է, — զայն կը մեկնաբանէր Երեւանի համաձայնաւոր գրիչներէն Պ. Աբէլեան՝ «հետզհետէ անհետացնել ազգութիւնները իրենց լեզուներով, իրենց կուլտուրաներով»:

Իր հերթին Սթալին կը վկայէր, որ իրենց նպատակն է՝ «ազգային կուլտուրաները մի ընդհանուր լեզուով սոցիալիստական մի ընդհանուր կուլտուրայի մէջ ի մի ձուլել»:

Զարհուրանց ընդարձակ եւ հարուստ է նիւթը, զայն նոյնիսկ չափով մը կարելի չէ սպառել այս սեղմ սիւնակներու մէջ, ուստի չատանանք այս քանի մը տողերով:

Այսքան հիմնական է տարբերութիւնը բոլշեւիզմի եւ Դաշնակցութեան միջեւ ազգային հարցի մէջ:

Արդ, այն պայքարին մէջ, որ տարուեցաւ ազգային հարցի չուրջ, մեզմէ ո՞վ քաշուեցաւ իր դաղափարական դիրքերէն:

Ո՞վ քողարկեց իր վարդապետութիւնը՝ զայն խարդախօրէն ներկայացնելով զանգուածներուն:

Բոլոր պայմաններու տակ — ոչ Դաշնակցութիւնը:

Ան այսօր աւելի հաստատամտօրէն՝ քան երբեք, եւ երբեք ոչ այնքան խանդավառ չունենալով՝ որքան այսօր, կառչած կը մնայ իր հին ու ծանօթ դաւանանքին՝ Ազգութեան մէջ տեսնելով մեր աշխարհի դերազոյն եւ յաւիտենական արժէքներէն մէկը:

Բոլշեւիզմը կրցա՞ւ մեր այս ըմբռնումին անճիշդ ըլլալը ապացուցանել: Երբեք:

Ոչ միայն չկրցաւ, այլեւ ձեւապէս — տարաբախտաբար կեղծելով ու ստելով — զգալի զիջումներ ըրաւ մեղի՝ լինք «տէր կանգնելով» ազգային հարցին...

Եւ երբ այս է իրողութիւնը, ի՞նչպէս կ'ուզէք, որ բոլշեւիզմը գաղափարական պայքարի մէջ կարողանայ Դաշնակցութեան դերեզմանը փորել:

Ի՞նչպէս կ'ուզէք, որ հայ ժողովուրդի ստուարահոծ զանգուածները, թէ դուրսը եւ թէ մայր երկրի մէջ, որոնց հոգին եւ միտքը խարխարուած չեն իւրատիպ լըլլանթինականութեամբ մը, հետեւին բոլշեւիզմին եւ ոչ Դաշնակցութեան:

Ի՞նչպէս կ'ուզէք, որ այդ զանգուածները — խորքին մէջ ազգ մը ամբողջ — ընթանան այն հոսանքի հետէն, որ դիրենք եւ իրենց հոգեկան — հարուստ ու բազմադարեան — գանձերը դէպի անհետացում եւ դէպի մահ կ'առաջնորդէ...

Անհնարին է այս, հակառակ կենսաբանութեան, մեզմէ անբաժան յարատեւումի, դոյութեան եւ կեանքի հզօր եւ անդիմադրելի բնազդին:

Այդ է պատճառը, որ հալածական Դաշնակցութիւնը այնքան դիւրութեամբ զաղափարական պայքարի մէջ փախուստի կը մատնէ իշխանապետ Բոլշեւիզմը՝ միշտ հայ ժողովուրդի անմրցակից առաջնորդը մնալով:

(Ամբագրական՝ «ՕՒՍԱԲԵՐ»էն)

ՊԱՏԱՍԽԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ

ԴԺԲԱԽՏ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՎԷՐՔԸ

Կ'ուզէի որ իմ սերունդս ըլլար անկեղծ եւ անխարդախ, իր կրակոտ խօսքը ըսէր, ճակատ-ճակատի եւ անվախ: Անապատի սարսափն ու հալածանքը, տառապանքն ու աւօթութիւնը մեզի շատ բան սորվեցուցին, ահա թէ ինչու մուրացկան սերունդի մը դիմագիծը առնելով ոչ ոքի առջեւ երկրպագելու պէտքը չունինք:

Քսանըհինգ տարուան պանդխտութեան չերը — ջանին, որքա՞ն օգտուեցաւ իմ սերունդս, իր երէց սերունդէն:

Դառնութեան խօսք ունինք, երէց սերունդին, քանի որ իր պարտականութեան մէջ տեսակ մը խարխափումներով քալեց: Երիտասարդութեան, եւ նոր սերունդին հանդէպ եղաւ անպարտաճանաչ:

Ամբողջ քսանըհինգ տարի, այս օտար ափերուն վրայ, սերունդի մը ճակատագիրը երէց սերունդին ձեռքին մէջ էր: Ի՞նչ ըրաւ: Շատ մը աղուոր բաներու տեղ քէմերու, եւ ատելութիւններու վէրքերով թոռնաւորեցին, ու այսօր պատկերը մէջտեղն է:

Երիտասարդութիւնը, որ ծաղիկի մը հոտը ունէր, այս օտար երկրին մէջ, շատ մը լաւ դիտելիքներու տեղ դէշ բաներ ալ սորվեցաւ:

Ի՞նչ կ'արժէ, տասնեակ մը նորերու չորը, հայեցի դաստիարակութիւնը, մանաւանդ, քանի մը հատ «գրիչ բռնող» տղաներու անունները, որոնք յաճախ զանազան հովեր կ'առնեն, եւ բաներ մը կը մրոտեն, որ դժբախտաբար մուրացականութիւն է:

Հարց կուտամ ձեզի. ո՞վ հետաքրքրուեցաւ, երիտասարդութեամբ, զայն մարզելու համար հայկական գիտելիքներով, լեզուով եւ պատմութեամբ. մանաւանդ դաւառի երիտասարդութեամբ, որ այսօր ալ այս ժողովուրդին կենսական աղբիւրն է:

Երէցները, անապատի սերունդը իր մորթին վրայ կրեց ու կը կրէ: Աւելի բախտաւոր է, նորահաս սերունդը, որ գոնէ, հոգ չէ թէ կիսկատար, Հայոց պատմութեան եւ լեզուին համր կ'առնէ:

Սերունդի մը ճակատագիրն է որ, կ'ողբանք: Պայքարը բացուած էր հինելու եւ նորելու միջեւ:

Դառն խօսքեր չունիմ ոչ ոքի: Լաւ է որ ինքնադիտակցութեան եկած են բոլորը, եւ հինը եւ նորը: Դրծենք անվհատ, քանի ուշ չէ, որովհետեւ, վերջին վարագոյրն է, վերջին արարը Սփիւռքի ժողովուրդին:

Այս հարցին վրայ երբ կը մտածենք, մեր սիրտերը կ'արիւնոտին, քանի որ հայրենիքը, տեսակ մը դիրք է բռնած, իր նիզակը ուղղելով Սփիւռքի վերին ու դրականութեան դէմ, մինչ Համատեղները ու Նարդունիները, Սարաֆեանները, ու Սօս Վանիները, տակաւ առ տակաւ կ'աղաւորցնեն մեր լեզուն, արեւմտահայերէն բարբառը:

Մենք տէր պիտի կանգնինք, հոգ չէ թէ շատ մը ուրացումներ տեղի ունենան: Մենք որքան որ անապատէ անապատ Մեսրոպեան տառերը միասին պտտցուցինք, դարձեալ ողջ ենք, քանի դեռ հայ ոգին, ու հայ չունչը մեռած չեն:

Սերունդի մը դառնութեան խօսքերն են այս բոլորը:

Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ

ՇԱՏ ԲԱՆ ԿՐ ՊԱՐՏԻՆՔ

Սեւ օրերէն ճղակոտոր ազատուած, այս օրուայ միջին սերունդը, իր հայրենասիրութիւնը կը պարտի մասամբ իր ծնողավայրին:

Դեռ մանուկ՝ մանկապարտէզի պղնդով Ա. Բ. Գ.էն առաջ սորվեցաւ խմբովին երգել «Ազատն Աստուած», «Կռուեցէք տղերք», «Ով որ քաջ է», «Կովկասի քաջեր» եւ այլ յեղափոխական եւ ազգային երգեր:

Պարապ տեղը չէ որ ըսած է կաթոլիկ կղերականը մը — Տուէք վնծի մանուկ մը, միայն երկու տարի, կրթեմ զայն կաթոլիկ, աշխարհի ոչ անկիւնն ալ գտնուի, այլեւս կը մնայ կաթոլիկ:

Մեր ծնողավայրը տուաւ այդ երկու դարուան կրթութիւնը, Հայկի, Բնլի եւ նոր օրերու «Փէտայի»ներու ճօճուած երգերը դիլ ճայնով երգելու պատեհութիւնը:

Աւաղ, կարճ տեւեց: Հայկական ջարդերէն ազատուած այս մանուկ Հայերը, տարիներով մնացին գերութեան մէջ, մկրտուեցան Հասո, Հէյսո անուններով, բայց պահեցին իրենց Հայու Հարազատ Հոգին: Երբեմն Արեւը մարը մանելէ վերջ, լալով ազօթեցին, օր մը վերադառնալու յոյսով:

Ու վերադարձան: Ի՞նչպէս վերադարձան, ամէն մէկը իր առանձին պատմութիւնն ունի:

Քանի մը տարիներ որբանոցներու, երբեմն դիմակից ու երբեմն ապիկար պաշտօնէութեան պատճառած դառնութիւնները ապրելէ վերջ, օր մըն ալ իրրեւ Զաւխահասեցի վաճառքի հանուածեան Սուրիա, Լիբանան եւն.: Թերեւս դեռ քոյրեր ունինք ամպատաներու մէջ: Ճոնաստանի, Տրամայի, Քավալայի, Մակեդոնեան դաշտերուն մէջ, Զաւխահաս (14էն սկսեալ) մեր եղբայրնակրտնի ծանր աշխատանքը հողատէրերը վայելեցին, պարմանք պատճառեց:

1923ին, Սուրիայէն բերուած երեք չորս հարիւր Զաւխահասեցի Մարսէյլի մէկ կայանը քանի մը օրեր իրենց կապոցներով մնացին եւ այցելու մը չունեցան, մինչեւ որ Ֆրանսացի «փաթրոն»ներ եկան մասլահաթի նման զատել եւ տանիլ:

Պօռտոյի երեք հարիւրի մօտ հայութեան չափերը մեր որբերէն են: Ո՞վ տարաւ այն աշխատանքը, որ վերադառնան հաւաքուին իրարու քով, իրարու մօտ, իրարու չունչով ապրելու համար: Իրենք եւ ուրիշներ լաւ դիտեն, ժամանակին ծագրեցին Զոմերու Միութիւնը, բայց մեր գործերը չատ բան կը պարտին Զոմերուն, «Երկունք»ին եւ իր ժրաջան նախագահ՝ Նարդունիին:

Եղրակացութիւն.—

Այս սերունդը, հակառակ բազում դառնութեան, յարդանքի աւանդ մը ունի կուրծքին տակ, ինչպէս եւ Արարատի նման ամուր հաւատք, սէր եւ երկիւղածութիւն հանդէպ ժամանակակից պատմութեան եւ քաղաքական գործունէութեան, երբ կայծն մինչեւ Սարտարապատ մղուած օրհասական ճակատամարտին, անորելքին՝ Մայիս 28ին: Այս ամէնը կը պարտինք երէց սերունդին:

Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան կազմակերպած դասախօսական ժողովները, իր ճոխ դրադարանը, տրամադրած ամբողջ դաղութին եւ ուրիշ բազմաթիւ ձեռնարկներ հայաչատ կեդրոններու մէջ, որոնք մեր սերունդին մտքի մակարդակը բարձրացուցին, կը պարտինք Հ. Ց. Դ. հին սերունդին եւ մասնաւորապէս «Յառաջ»ին,

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Իսրայէլի ներառտեղծ պետութիւնը

Իսրայէլի պետութեան ականատես մնտեսա – դէմներէն՝ Դաւիթ Հօրօվից որ միեւնոյն ատեն փոխ քարտուղար է գանձային նախարարութեան մէջ, կը յայտարարէ թէ « երկու ամսուան մէջ հաստատեցինք պետութիւն մը, կռուեցանք եօթը տարի պետութեանց դէմ, որոնք իրենց կռնակն ունէին 35 միլիոնանոց բրնտանական կայսրութիւնը, մեր եօթը հարիւր հազարին դէմ : Անգլիա ամէն բան ըրաւ որպէսզի տնտեսապէս եւ քարիւղով նեղը ձգէ մեզ :

Մի եւնոյն ատեն նկատի առնէք թէ մեր ներդաղթի ծրագրով 2500 փոխադրիչներ լիը չարտէան ընթացքին, այն ատեն պիտի համոզուիք թէ առաջին անգամն է, պատմութեան մէջ, որ ստեղծուած եւ ապրած է պետութիւն մը, այս պայմաններուն մէջ :

Դաւիթ Հօրօվից կ'աւելցնէ թէ պատերազմական ծախքերը վճարուած են երեք միջոցներով — փոխառութեամբ, տուրքով եւ արտասահմանէն եկած դրամով : Հինգ միլիոն ա.պ. ոսկիի ներքին փոխառութիւնը սպասուածէն աւելի արդիւնք տուաւ : Ամերիկեան տոլարով փոխառութիւն մը հաստատեցինք որպէսզի պաշտպանենք ժողովուրդը անգլիական ոսկիին հաւանական արժեզրկումին դէմ : Արտասահմանի դրամը գործածեցինք նոր դաղթականները տեղաւորելու, հոգալով միեւնոյն ատեն թշուառները եւ պինուորներուն կարիքները :

Իսրայէլի պետութեան Հրեաներուն զարգացած ճարտարագործութիւնը մեծապէս օգնեց պատերազմը չհեղլու : « Հիւսուածեղէն եւ մետաղեայ ճարտարարուեստը բոլորն ալ պատերազմի պէտքերուն յարմարցուցինք : Հոս Հրեաները ցոյց տուին տնտեսական եւ արտադրական հանճար, որուն չնորհիւ կրցան դիմանալ : Դժուար է տնտեսական պայմանները քննել առանց պինուրական պատկերի : Ամէն բան եղաւ տպահովութեան համար » :

Հօրօվից կը հաւատայ թէ ուտեստի նեղութիւն չկայ Իսրայէլի պետութեան մէջ եւ թէ յաջորդ քանի մը ամիսներուն համար ալ անհրաժեշտը ունին : Միայն միսը կը պակսի, որովհետեւ առաջ արաբական երկիրներէն բերել կուսային, իսկ հիմա պէտք է նոր չուկայ փնտռենք : Սնունդի հայթայթիչներ ղրկած ենք Եւրոպա եւ Ամերիկա որպէսզի գլխաւորաբար միս, պանիր եւ պահածոյ ուտելիք հայթայթեն : Շաքար, ցորեն, իւղ ունինք : Ծխախոտը պակաս կուգայ, նախ որովհետեւ բանակը չատ կը գործածէ, եւ երկրորդ տուրք դրած ենք անոնց վրայ :

Ապրուստը 25 % աղած է : Թէեւ խիստ հսկողութիւն հաստատուած է ամէն բանի վրայ, ջընջելով նոյնիսկ հաճոյքի համար կատ նատիլը, հրանիթը խնայելու համար : Քիչ մը աւելի պիտի խստացնենք պարենաւորման դրութիւնը, քանի որ Անգլիա կընժուարացնէ ուտեստի փոխադրութիւնը : Երկրորդ դժուարութիւնը օտար դրամի խընդիրն է : Ամէն երկրի պէս, Իսրայէլ ալ բաւարար տոլար չունէր : Ամէն դատ ազարակները ճակատամարտի դաշտ դարձան, չատ մը կոլեր մեռան եւ կաթը պակսեցաւ :

Իսրայէլի պետութեան ամէնէն մեծ դժուարութիւնը ներկայիս մարդու պակասն է : Ներդաղթը անհրաժեշտ է, սակայն երկսայրի սուր մը : Մարդու պէտք կայ արտերը հերկելու եւ ճարտարարուծութեան անիւները դարձնելու, մինչդեռ ներդաղթողները օգնութեան կարօտ մարդիկ են :

Վերաշինութեան համար պէտք ունինք մասնաւոր դումարներու եւ աշխարհի ամէն կողմի Հրեաներու օգնութեան, նաեւ միջազգային փոխառութեան, վճարելի յետագային : Հրեական դրամագլուխին դրամ վոխ առաւ Լորտ Դրամատունէն եւ իր ժամանակին վերադարձուց տոկոսովը : Քանի մը տարի առաջ ալ Թէլ Ավիվի քաղաքապետութիւնը Ամերիկայէն փոխառութիւն բերաւ եւ տոկոսով վճարեց :

Դրամագլուխի համար ամէն տեսակի դիւրութիւններ պիտի ընծայուին :

Հօրօվիցի կարծիքով նոր ճարտարարուեստի մեծ մասը պիտի հիմնուի ոչ թէ հում նիւթի վրայ, այլ ճարտարութեան, մտքի եւ ժողովուրդին գիտական կարողութեան վրայ :

Ք.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սեպտեմբեր 26ին կը սկսի Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի promotion d'honneurի պաշտօնական մրցումները :

Ուրախ են մեր տղաքը եւ նոր եռանդով մը պիտի սկսին փորձերուն : 1948—1949ի տարեշրջանին մեծ պատրաստութեամբ պիտի մօտան նաեւ իր հիմնարկութեան 25ամեակը : Արդարեւ 1924 Օգոստոս 21ին էր որ խումբ մը երիտասարդներ, Պ. Վազգէն Անդրէասեան, Սուքիաս Սուքիասեան, Վահրամ Ալանեան, Մկրտիչ Փափազեան եւ Օննիկ Սարաֆեան հիմը կը դնէին Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին, մեծ խանդավառութեամբ : Ինչ զրկանքներ թափուեցան, ինչ արցունքներ եւ ուրախութիւններ իրար խառնուեցան 25 տարիներու ընթացքին, այս մեծ միութեան մէջ եւ մինչեւ հիմա նոր ուժեր դործին դլուխը անցած, տոկալով ամէն դժուարութեանց, միշտ պատրաստ բարոյական եւ նիւթական զոհաղութեան, կը չարունակեն այս ազդօգուտ միութեան գործունէութիւնը :

Ժամանակը եկած է համախմբելու բոլոր մարզական ուժերը, ի չահ մեր սիրելի հայրենիքին եւ տարագիր ժողովուրդին : Վ. Շամլեան

ԾԱՆՕԹ.— Ամէն երեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոյեան ժամը 7էն 9 Հ. Մ. Ը. Մ.ի հաւաքատեղիին մէջ կը չարունակուին Ֆութպոլիստներու լիսանանները տտորագրութիւնները : Միասին բերել երեք լուսանկարներ :

ՄՍՐԱ ՏԻՐ – ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Ց. Գ.— Ի. Հայաստանը եթէ 15 մեթր բարձրութեամբ Սթալինի արձանին դիմաց քնական մեծութեամբ մեր հերոսներէն մէկուն արձանը դնէր, չատ բան փոխուած կ'ըլլար :

Նայն

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Նկարիչ Աբրահամ Գուրգէնեան վերջերս իր վրայ հրաւիրած է Թէհրանի գեղասէր մէկ մաղի հասարակութեան եւ մամուլի ուչադրութիւնը : Նը– կարիչը վերջերս ցուցադրութեան դրած է չուրջ 40 կտոր ջրաներկ եւ ուրիշ նկարներ : 15 նկար Նահապետ Գուչակի քառեակներէն, 9 Օմար Խայեամի քառեակներէն, 10 հատ ալ Սպահանի, Թէհրանի, Թաւրիզի, Ղարադաղի, Չհարմահալի, Սուլթանապատի հայ կիներու, օրիորդներու, հարսներու, տղամարդոց հին տարազներով գեղանկարներ :

Ծիածանուտղ գոյներու, տեղչավառ ձեւերու, տակետաո ծաղիկներու եւ աեղնակար պարի ատնպատ հեղեղի մը առջեւ կը գտնես ինքզինքդ որ կը տիրէ քեզ : Գուրգէնեանի համար ոչինչ կայ երկրորդական ու անկարեւոր, ամէն ինչ արժէք է ու ամէն կէտ գեղեցկութեան ցոլացում — ըլլայ պարմանուհի, թէ Գուչակի եաը, թէ մոռցուած թերթիկ մը : Իսկ գոյներու դղայուն եւ փորձառու համադրութիւնը եւ այն մեղմ չփումը որ կը զգացուի, այնքան առինքնող է, համգիստ ու առանց ճիգի որ կը զգաս թէ Գուրգէնեան կը տիրապետէ իր արուեստին, իշխելով գոյներու քմահաճ դաշնաւորման, ներքերու ընտրութեան, եւայլն :

Ցաճախ իր գործերուն մէջ կը տեսնես որ կ'անտեսէ մարդակազմական օրէնքները, բնականէն չատ աւելի երկար իրան, պրկումներու եւ զալրումներու մէջ չափազանցում կամ դէպի սիրածը երկարող ոչ ճիշդ ձեռք մը, կամ չատ երկար կանացի թեւ մը.. Բայց որքան սահունութեամբ եւ քնքուչութեամբ նկարած : Իր գործերը պիտի կորսնցնէին իրենց իւրայատուկ հմայքը, եթէ այդ բոլոր պատկերացուած դէմքերը անցնէին ակադեմական արուեստի բովէն եւ պիտի հեռանային Գուրգէնեանի բնոյթէն, ինչ որ իր գործերու հիմքն է ու աւիշը — անկեղծութիւնն ու չնչելի թեթեւութիւնը :

Թէհրանի « Ալիք »ի յօդուածագիրը, նկարիչ Յարութ Մինասեան, կը գանէ որ Գուրգէնեան անզգալաբար գոհած է ազգային խորքը : Գուչակի քառեակներու սիրային տարրերու լուծման մէջ, անոր ունեցած կերպաւորումը բաղդատմամբ մեր բարքերուն եւ հոգեկանին, խիստ դերզգայական է եւ միանդամայն անյարիր :

ՆԱԽԱՊԱՏՄԱԿԱՆ մարդոց եւ անասուններու ոտքի հետքեր գտնուեցան Արեւելեան Պիրէնեան – ներու մէկ քարայրին մէջ : Այս հետքերը բազմաթիւ են եւ չատ լաւ պահուած : Զեռքերու, ուսերու եւ ծունկերու հետքեր ալ գտնուած են քարայրին մէկ ցած ձեղունին վրայ : Անցեալ հինգչաբթի օր Փարիզէն քանի մը մղոն հեռու Մըլէօնի մէջ երկրաչափներ երբ պեղումներ կը կատարէին, կարդ մը կմախքներ գտան, որոնք մնացած են հոմոէկաման շրջանէն :

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ.

— Եթէ այդպէս է, ես ալ չեմ քնանար : Շատոնց փախած է քունս : Նստէ ուրեմն եւ միասին լուսցնենք. Թող պահապանները պահպանութիւնը ընեն մինչեւ առաւօտ :

— Բայց կարծես անոնք բոլորը քնացած են, իշխանուհի. ոչ մէկ տեղ խարոյկ չի վառիր, ոչ մէկ տեղէ պահապանի քայլերու ձայն չի լսուիր :

— Կ'ենթադրեմ պահապանները հեռուները դացած հսկողութիւն կը կատարեն : Թշնամին չի համարձակիր կէս գիշերով անհանդիստ ընել մեզ :

— Իսկ եթէ այս վայրկեանին յարձակում դործեն մեր վրայ, հարցուց Աստղիկ եւ սիրտը բռնեց. Ներքին ձայն մը կարծես կ'ըսէր իրեն, թէ չատ չանցած պիտի սկսի կոտորածը :

— Կը յարձակին, Թող յարձակին. մենք ալ կը ջարդենք զանոնք : Մինչեւ որ թշնամին մեզի հասնի, երեք զօրաւոր դունդեր կան առջեւնին :

— Այո, բայց արաբական դունդը կրնայ դաւաճանել մեզի :

— Հոգ չէ : Ողջ ըլլայ Աչոտ երկաթը. միայն իր դունդով անիկա կը բաւէ թշնամիին գլուխը ճզմելու : Ակէ զատ վաղը առաւոտ այստեղ կ'ըլլան Մարտիրոս հայրը եւ Գէորգ իշխանը իրենց զունդերով :

— Ո՞ւր է Գէորգ իշխանը :

Խօսքը կիսատ մնաց Աստղիկի բերնին մէջ. ականջին հասան ձիերու դոփիւններ եւ մարդոց քայլերու ձայներ :

— Իշխանուհի, ձիերու ոտքի ձայն կը լսեմ. մի դուցէ թշնամին յարձակումի սկսած ըլլայ :

Երկուքն ալ սկսան ականջ դնել : Արդարեւ, կը լսուէր ձիերու ոտքի ձայն : Հետզհետէ աւելի յստակ կերպով լսելի կը դառնային :

— Թշնամին է, կանչեց Հեղինէն եւ վեր թռչելով տեղէն՝ վահանն ու սուրը ձեռք առաւ : Նոյնը ըրաւ նաեւ Աստղիկ :

— Իսկ ո՞ւր են մեր պահապանները, միթէ ամէնքը քնացա՞ծ են. պէտք է լուր տալ ամէն կողմ, ըսաւ Հեղինէն եւ երկուքը մէկ դուրս եկան վրանէն :

— Ի դէն, ի դէն, դոչեց Հեղինէ եւ արթընցուց պահապանները, որոնք վեր ցատկեցին իրենց տեղերէն ու շմորած աչքերով սկսան շուրջերնին դիտել :

— Թմբուկները դարկէք, հրամայեց Հեղինէ. Թշնամին մօտ է, պէտք է արթնցնել բանակը :

Հեղինէն եւ Աստղիկը նորէն ականջ դրին եւ սարսափով նկատեցին որ ձայները երկու կողմէն կը լսուէին : Պարզ էր որ ամէն կողմէ պաշարուած էին Թշնամիներով :

— Համբուրուինք, չէ՞ջաց Հեղինէ :

Այդ միջոցին բանակին զանազան կողմերէն լսուեցաւ թմբուկներու դոռ ձայնը : Քնացած զինուորները կը հրաւիրուէին զէնքի դիմելու :

Հեղինէն եւ Աստղիկը ցատկեցին իրենց նժոյգներուն վրայ. իրենց դունդը արդէն պատրաստ էր սկսելու կռիւը. ամէն կողմէ լսուեցան դոռում գոչիւններ, սուրերու չկահիւններ, ճիչ, աղաղակ ու հառաչանք :

Սկսած էր կոտորածը :

ԺԴ.

Աչոտ երկաթի դունդերը, քունէն նոր արթնցած, չփոթահար փախուստի կը դիմէին. բայց ամէն կողմէ մահը անխուսափելի էր : Թշնամին անխնայ կը կոտորէր աջէն ու ձախէն, առջեւէն ու ետեւէն. կարծես այդ բաւական չըլլար, արաբական դունդն ալ միւս կողմէն կը յարձակէր : Անոնք կը նմանէին ծուղակի մէջ բռնուած գազանի, որ ի դուր կը փորձէ խորտակել վանդակին ձողերը, բայց ուժասպառ կ'ինկնայ գետին :

Ակնթարթի մը մէջ ամէն բան հասկցաւ Աչոտ երկաթ : Զգաց իր սխալը, իր աղետալի անփութութիւնը, բայց ուշ էր արդէն. ժամանակ չէր երկար մտածելու, պէտք էր միայն սուղ ծախել իր եւ իր զինուորներուն կեանքը :

Թռաւ իր նժոյգին վրայ եւ մտաւ թշնամի չարքերուն մէջ : Սոսկալի էր կոտորածը : Գազան էին դարձած Աչոտ սպարապետի դունդերը, գազան էին դարձած նաեւ Աչոտ երկաթի զինուորները : Ձիերն ու մարդերը իրար խառնուած էին եւ կազմած տեսակ մը քաոս : Ամէն կողմէ կը լսուէին ղժոխային ձայներ եւ խուլ հառաչանքներ :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃՎԱՃԵԱՆՑ

ՋՈՒԿ ԵՒ ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆ ԿԵՐՔԻ

Պարենաւորման վերատեսուչը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յանձնարարեց ժողովուրդին «պակաս միս եւ աւելի ձուկ ուտել», որպէսզի կարելի ըլլայ լրջացնել դիները, որոնք անտանելի չափու հասած են 15 օրէ ի վեր : Ահա իր խօսքերը.

— « Կրճատեցէք միսի գնումները : Ձուկ գնեցէք, որ ընդհանրապէս առատ է եւ դիին ալ մատչելի : Գետնախնձոր գնեցէք, որուն բերքը գոհացուցիչ է : Բանջարեղէններ գնեցէք : Այլեւս թոյլ պիտի չտանք որ միջնորդներ բարձրացնեն գի – ները» :

Վերատեսուչը այս առթիւ յայտարարեց թէ փուռերը, մսավաճառներու եւ խոզեղէնի խանութները չաբաթը վեց օր բաց պիտի ըլլան, քաջալերելու համար մրցակցութիւնը : Ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք պիտի առնեն, դիները իջեցնելու համար :

Ինչո՞վ պիտի վերջանայ Մոսկուայի խօսակցութիւնները

Մոսկուայէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, չորս մեծ պետութեանց ներկայացուցիչ – ներուն խօսակցութիւնները պիտի վերջանան այս շաբթու : Ուրիշ ոչ մէկ լուսաբանութիւն՝ հլքի մասին :

Անգլեւամերիկեան դործակալութեանց տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ 60 առ հարիւր յոյս կայ համաձայնութեան մը յանդելու, գոնէ առ ժամապէս : Արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները նոր հրահանդներ կը սպասեն իրենց կառավարութիւններէն : Չորեքշաբթի օր երեքը միասին խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանատան մէջ :

Մոսկուայէն կը հետադրեն թէ արեւմտեան մամուլի ուժի թղթակիցներէն եօթը լատաես են եւ կը յուսան որ համաձայնութիւն մը պիտի կընքուի, Զորս Մեծերը ժողովի հրաւիրելու եւ ամբողջ դերմանական խնդիրը քննելու համար : Պ. Մոլոթով եւ արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները կը չարունակեն խօսօրէն պաղտնի պահել ամէն բան :

Դերմանիոյ խորհրդային չրջանին անթիւը առջի օր հաղորդեց թէ երեք արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները կը յուսան նոր խօսակցութիւններ ունենալ այսօր – վաղը : Ցետոյ աւելցուց թէ երեք ներկայացուցիչները կը յուսան նոր տեսակցութիւն մը ունենալ Սթալինի հետ : Եւ չարունակեց .

— « Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Մոսկուայի խօսակցութիւնները, համաձայնութեան մը յանդին թէ ոչ, մաքրած են մթնոլորտը եւ օդնած՝ մօտեցնելու զանազան տեսակէտները դերմանական հարցի մասին : Եթէ համաձայնութիւն գոյանայ, ներկայ խօսակցութիւնները նախապատրաստական աշխատանքներու մեծ մասէն ազատած պիտի ըլլան արտաքին նախարարները » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախորդ սպարապետը, զօր. Աբտու Եւլանովիչ, սպանուեցաւ սահմանադրութիւն վրայ, պահակի մը կողմէ, երբ կը փորձէր Ռումանիա փախչիլ, ինչպէս կը հաղորդեն Պելկրատի թերթերը : Նոյն աղբիւրին համաձայն, զօրավարին հետ պիտի փախչէին ուրիշ երեք բարձրաստիճան սպաներ : Մէկը ձերբակալուեցաւ : Սպանեալ զօրավարը մասնչալ Թիթոյի սպարապետն էր ազատագրութեան կռիւներու չրջանին : Փախստականներէն մէկն ալ սպանուած է : Պուքրէշի մէջ հրատարակուած զեկոյց մը « անարդ ոճիր» կը կոչէ զօրավարին սպանութիւնը, եւ կ'աւելցնէ .— «Զօր. Եւլանովիչ, պատերազմի հերոս մը, եւ իր ընկերները սպանուեցան Թիթոյի սահմանապահներուն կողմէ : Իրենց մտակ ոճիրը այն է որ հաւատարիմ մնացած էին Մարքս – Լենինեան վարդապետութեան եւ համաձայն չէին Թիթոյի քաղաքական ուղեդիծին» :

ԴԱՆՈՒԲԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ վերջացաւ Դ. օր : Երեք արեւմտեան պետութիւնները մերժեցին քուէարկուած պայմանագիրը, 18 օր մաքառելէ վերջ : Այսպէս ուրեմն նոր պայմանագրով Դանուբի աւազանէն դուրս կը ձգուին արեւմտեան պետութիւնները : Վերջին օրը ուժգնօրէն բողոքեցին Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դեսպանները :

ՁՕՐ. ՄԱՐԿՈՍԻ ՀԱՄԱՐ կ'ըսեն թէ Ալպանիա քաշուած է իր սպայակոյտով եւ հաստատուած՝ Նիքոլիցի քաղաքը, սահմանապլուխէն չորս մղոն դէպի ներս : Ցուսատանի կառավարութիւնը կը պահանջէ որ Ալպանիա փակէ իր սահմանները : Զինուորական զեկոյցի մը համաձայն, օսար օդանաւ մը, որուն թեւերուն վրայ կարմիր աստղեր կ'երեւային, կրակ տեղաց Քարթալտաղի յուռնական զօրքին վրայ (Քոմաթինի) : Կը կարծուի թէ օդանաւը պուլկարական էր : Նոյն աղբիւրին համաձայն կրամոս լեռներումէջապատմընդոմն ձեռքը մղացած են միայն չորս դիւղեր :

ԱՀՌԵԼի ՊԱՅԹԻՒՆ ՄԸ տեղի ունեցաւ Զուրիխի մէջ, Սէն Կոթարիդի քիչ հեռու, վառոդով հաղորդակցութիւնները : Ռազմանիւթի մթերանոց մը պայթած էր սարսեռով չրջակայ լեռները : Կէօչէնէն դիւղը, որ Զուրիխի ամրոցը կը համարուի, ծանրապէս վտանդուեցաւ եւ բնակիչները այլուր փոխադրուեցան :

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ երթեւեկի եւ փոխադրութեանց դիները մեծապէս բարձրացած են Օգոս – տոս 16էն ի վեր, համաձայն նոր հրամանագրի մը : Երկաթուդիի տոմսը աւելցած է՝ 15 առ հարիւր, Մոսկուայի մեթրոն՝ 25 առ հարիւր, հանրակառքերը՝ 100 առ հարիւր :

ՊԵՐԼԻՆի քաղաքապետութիւնը տեղեկացուց դաշնակիցներուն թէ պիտի հարկադրուի իրեն յատուկ մարք մը չրջաբերութեան հանել, եթէ չկարդադրուի Զորս Մեծերուն վէճը, անհրաժեշտ դրամը ճարելով քաղաքին մատակարարութեան համար :— Խորհրդային հրամանատարը խոստացաւ ածուխ ճարել Պերլինի արեւմտեան չրջանի բնակիչներուն, եթէ յանձն առնեն արձանագրուիլ սովետական չրջանին մէջ, պարենաւորման համար : (Նախապէս միայն 20.000 հոգի արձանագրուած էին) :

ՊՈՂԵՍՏԻՆի մէջ կռիւները կը չարունակուին դանդաղ ձեւերով, հակառակ պետրալին : Հայֆայէն կը հետադրեն թէ Դ. օր Արաբները երկու տարբեր առիթներով կրակ բացին Միացեալ Ազդերու կարաւանին վրայ : Միշտ նոր կռիւներ տեղի կ'ունենան երուսադէմի չուրջը :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը լրջօրէն ձեռք առած է Տիկին Քողէնքինայի խնդիրը եւ ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Ս. Միութեան, հետքերով բոլոր ամբաստանութիւններուն, ինչպէս յայտարարեց պ. Մարշըլ : Ռուս վարժուհին դեռ հիւանդանոցն է ,ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով : Առջի օր թթուածին չնչել տուին :— Շուէյտ մէջ ալ ռուս օրիորդ մը, Լիտիա Մակարովա, 19 տարեկան , մերժեց իր երկիրը վերադառնալ , հակառակ խորհրդային դեսպանատան ստիպումներուն : Այժմ հսկողութեան տակ առնուած է :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՏԱՀԱՒՆԴԷՍ

Խանասորի արշատանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, կիրակի, 22 Օգոստոս ,առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, «Château Lebret à Saint Peray, օգտատուն վայրին մէջ :

Կը նախագահէ՝ ընկեր Ց. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Ձոխ պիւֆէ, դեղարուեստական բաժին, հաճելի անակնկալներով :Կարելի է ճաշը միասիններել :

Օդը անպատճառ ըլլալու պարագային՝ հանդիսը տեղի կ'ունենայ «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ, նոյն օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2ին :

Հաղորդակցութեան համար՝ կրանժէն առնել, հանրակառք, իջնել կամուրջի մօտ եւ 50 մեթր քալել :

×

Խանասորի արշատանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լա Սիոթայի Նոր Սերունդի «Հրայր » խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ տեղւոյն «Ժայռակ» խումբին, այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Սէն Լուի , Պ. Մարկոսի ագարակին մէջ :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

×

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի, այս կիրակի ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Pont de Chéruyի à la Plaineի դեղեցիկ անտառը : Դեղարուեստական ճոխ բաժին : Արտասանութիւն , երդ, հայկական եւ եւրոպ. պարեր եւ անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ եւ առատ խմիչք : Ազատելի պարագային դաշտը – հանդէսը՝ յաջորդ կիրակի օրուան կը յետաձգուի :

Օթօբանները՝ կը մեկնին Լիոն –Փլաս Կիշար էն ժամը ճիշդ 9ին, տոմսակներու համար դիմել հետեւեալ հասցէներուն .— Ա.) Տիկին Բերուզ Այվազեանի եւ Տիկին Մարի Մովսէսեանի , 194 rue Vendôme, Lyon , Բ) ընկեր Արամ Թաթուլեանի եւ ընկեր Յակոբ Այտընեանի , 46 rue Servient եւ 34 rue Dunoir , Պ. Օննիկ Ուղունեանի սրճատունը, Գ) ընկեր Զաքէոս Վարժապետեանի , 118 Grande rue Guillotière, Lyon :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ .— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները (Վալանսի) Օգոստոս 20ին, ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Հ. Ց. Դ. Էքսի Փեռի խումբի ընկերական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկեր Խաչատուրի բնակարանը :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Լէ ղ'Օլիվի Հ. Ց. Դ. «Իշխան» խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չարաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՎԱԼԱՆՍ .— Համախմբերդցիական Միութեան 8րդ պատմ. ժողովը կը գումարուի Օգոստոս 21ին, չաբաթ օր, առաւօտեան ժամը 9ին , Վալանսի մէջ : Պատգամաւորներէն կը խնդրուի դիմել հետեւեալ հասցէին.— Պ. Ե. Ղուկասեան, 10 rue Balthazar Baro, Valence, Drôme:

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐՄՆԸ չնորհակալութեամբ առացած է Տիկին Նուարդ Ահարոնեանէ, Աւետիս Ահարոնեանի ոսկի ժամացոյցը որ նուիրուած էր իրեն 1917, Վլատիկավկազի գաղութին կողմէ :

Վարչութիւն

Ի ՍԻԻի Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Ս. Գանտիլեանի, իր մօրը այրի Տիկին ՌԵՀԱՆ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆի մահուան առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), բնիկ Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին ատենները : Իմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան) , 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France : Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Ստեփան Թէնէքէճեանի : Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերկայի հայերէն թերթերէն արտատպել :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Իսիէն Տէր եւ Տիկին Սամուէլ Գանտիլեան, Ժան.ս Գանտիլեան խորին չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ , ծաղկեպսակով, կամ նամակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբացեալ մօր, մեծ մօր ՌԵՀԱՆ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆի մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Օգոստոս 14ին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Մաքրուհի ծնեալ Պաղլեան (Պարախպակցի) , ամուսնոյն անունը Ա. Աւետիս : Մեկնած է Նիւ Եորք 1922ին : Տեղեկացնել Տիկ. Հարութեանի , 64 Allée J. B. Clément , Livry Gargan (S. et O.) , France: Կը խնդրուի Ամերիկայի հայ թերթերէն արտատպել :

ՍԵՊՏ. 5ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME — ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

Ն Ի Ս Ի Մ Է Զ

Դեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoireի եւ կայարանին միջեւ, 1 Ave. Thiers

Տէր եւ Տիօքէն ՍՈՒՐԻՆ ՔԱՐԱՆԱՆԵԱՆ

Մարսէյլի ամէնէն դեղեցիկ արուարձաններէն

մէկուն մէջ – Թիւլիէնի մէջ, բացուած է

ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒՒ ԴՂԵԱԿ

Իբրեւ իտէալ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանգստաւէտ միջոցներ ապահովուած են: Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառաստիճ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien , Marseille :

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 21 Août 1948 Շաբաթ 21 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՏԱՐԻ — 20e Année № 4074—Նոր շրջան թիւ 1033 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՆՈՒԲՆ ԱԼ ԿԱՐՄՐԵՑԱՒ

Ճեղք մը եւս՝ Եւրոպայի սրտին վրայ: Շատ աւելի լայն եւ խոր քան կ'ենթադրուէր:

1948 Օգոստոս 18ը նոր էջ մը կը բանայ ժամանակիւ պատմութեան մէջ, Դանուբի աւազանէն վտարելով արեւմտեան պետութիւնները:

Ահա թէ ինչպէս կը գրառէ դէպքը, Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը, Le Monde·

— « Գրչի մէկ հարուածով ամբողջ դար մըն է որ կը ջնջուի, միակ ազգի մը կամեցողութեամբ: Անցեալ պայմանագրութիւնները, 1856ի Փարիզի դաշնագիրը, 1878ի Պերլինի դաշնագիրը, Վերսայլի դաշինքը, 1921ի պայմանագիրը ... բոլորն ալ քուրջի կտորներ »:

Աւելի խտացնելով գոյները, երբեմնի «Թան»ին ժառանգորդը կը յայտարարէ, առանց բառերը ծամծմելու ·

— « Իրապէս մեծ քայլ մըն է որ կ'առնուի դէպի յետաշրջում: Դանուբը միայն գետեղիրեայ պետութեանց,— այս պարագան մեզ կը տանի ոչ թէ այն ժամանակները ուր կը ջրէր Հապսպուրկներու կայսրութիւնը, այլ շատ աւելի հեռուն, դէպի այն օրերը ուր օսմանեան կայսրութիւնը կը տարածուէր մինչեւ Կարպաթեան լեռները:

« Այն ատեն, ինչպէս դուցէ վաղը, Եւրոպան կը վերջնար Վիէննայի մէջ: Հաշիւ երեք տարի պէտք եղաւ ոչնչացնելու համար յամր «վերանուաճում»ը մը որ չորս դարեւ միջոցին Դանուբը վերադարձուց քրիստոնէական աշխարհին, — Եւրոպայի»: (20 Օգոստոս):

Այս ողբաձայն խորհրդածութեանց կցելով Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութեան կծու յայտարարութիւնը՝ Դանուբի խորհրդաժո – ղովին առթիւ, կրնաք չափել արեւմտեան պետութեանց կրած պարտութեան խորութիւնը :

Նորէն երկու աշխարհայեացքներ, քանի քառով՝ երկու աշխարհներ են որ կը ճակատին, առ այժմ թուղթի վրայ: Այս անգամ ալ պղտորելով պատմական Դանուբի կապոյտ ջուրերը:

Պելկրատի ժողովին մէջ, Վիէննայի խմբագրած նոր պայմանագիրը յօդուած առ յօդուած եւ յետոյ ամբողջութեամբ քուէարկուեցաւ մինչ երեքի դէմ եօթը ձայնով: Այնպէս ինչպէս ծրագրուած էր ի յառաջագունէ, միանգամ ընդ միշտ փակելու համար դուռները արեւմտեան պետութեանց առջեւ :

Այդ պայմանագրով, Մ· Միութիւնը կը դառնայ տէր–տիրական Դանուբի ափանին: Ուրիշ խօսքով՝ մնայուն պահակ մը Վիէննայի դուռնեքուն առջեւ :

Աւելորդ է բացատրել թէ ինչ բախտորոշ, ճակատագրական դեր կրնայ կատարել Մոսկուան, այս նոր նուաճումով, Եւրոպայի սրտին վրայ :

Պահակը կը լրացնեն միւս կարմրադրօշ հրեւանները, որոնք միշտ պատրաստ են տատապէս դործադրելու իր հրամանները :

Բանդէմներ կը հարցնեն ,— Արեւմտեան պետութիւնները պիտի պոհանո՞ն պղտոնական բողոքներով, նոր պայմանագիրը մերժելով եւ բարկացայթ յայտարարութիւններ հրատարակելով:

Պատասխանը չի կրնար մարդարէական , քաղաքագիտական մարգանքներու :

Անոնք այս խնդիրն ալ կցելով միւս միջազգային, համաշխարհային կնճիռներուն, վաւերագիրներ պիտի հաւաքեն, թղթածրարներ պիտի կազմեն, նորէն արծարծելու համար խնդիրը: Պիտի օգտուին բոլոր պատեհութիւններէն, ապացուցանելու համար իրենց իրաւունքներուն վաւերականութիւնը :

Ամերիկացիները հիմնական տեսակէտ մը տեղին այս կարգի հարցերու մէջ,— ազատութիւն բոլոր ծովերու եւ ջրուղիներու, անխտիր :

Երեւութապէս բանաւոր այս տեսակէտը երկասյրի սուր մըն է, որմէ միշտ ալ կ'օգտուին Մոսկուայի վարիչները, յիշեցնելով Նեղուցները , Սուէզը, Ձիպրալթարը, Փանաման ...

Միշտ նոյն տեսը, — աշխարհակարութիւն աշխարհակալութեան դէմ, տարբեր նշանախօսքերով: Պայքար քաղաքական եւ տնտեսական, վարդապետական չարչներով, որոնց տակէն փոխադարձ տեւութիւնն է որ քրքիջներ կ'արձակէ:

Այսպէս ըլլալով հանդերձ, աւելորդ է վայրկեան դուշակութիւններ կատարել :

Բարեբար աղդակներ ալ չեն պակսիր , չարադուշակ ամպերը փարատելու համար :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԵՒ ՔՇՈՑ

Պոլսոյ թերթերը կը պատմեն թէ Տիարպաքըրի (Տիգրանակերտ) Հայերը վերջերս եկեղեցի խնդուեր են անհոգ ցնծութեամբ եւ երախտապիտութեամբ: Փառք տալով Աստուծոյ, որ «այս օրին ալ արժանացան»:

Ի՞նչ աւետարեր լուր առեր էին:

— Վերջապէս ստացեր են Պատրիարքարանի խոստացած Աւետարանը եւ զոյգ մը քշոցներ ...

Չեզի պահեցէք ձեր մեծամիտ արդահատանքը, եւ չանացէք ըմբռնել ամբողջ խորութիւնը այս ափ մը բեկորներու տառապանքին:

Վերջին մնացորդը երբեմնի չէն քաղաքին , ընդամէնը քանի մը հարիւր հոգի, ուրիշ ինչո՞վ պիտի մխիթարուէին այս կենդանի նահատակները, այդ հեռաւոր տաճկոյին մէջ :

Խեղճուկրակ մատուռ մը: Տէրտէր մը եւ քանի մը ալրացուներ, որոնք երգեցողութիւնը կը կատարեն լատիներէն տառերով: (Ինչպէս կեսարիոյ մէջ):

Ո՞ւր սորված պիտի ըլլային հայերէնը, երբ եկեղեցիներն անգամ աւարի տրուած, մթերանոցներու վերածուեր էին:

Եւ ահաւասիկ նոր կը տառնան հասարակ Աւետարան մը, երկու քշոցներով:

Ու կը հրճուին, ուրախութեան արցունքներ կը թափեն ...

Այս կսկծալի պատմութիւնը բան մը կը խօսի՞ անոնց որ ոչ իրենց փառաւոր եկեղեցիներուն փառակամ, արծաթապատ Աւետարաններէն կ'ազդուին, ոչ ալ այլապան քշոցներէն... Հայը Հայ պահելու համար:

Մտանաւանդ անոնց որ դեռ երէկ հեռացան այդ արիւնազանգ աշխարհէն: ՎԱՀԷ

Ծուռատու յուներ Մոսկուայէն

Երէկուան թերթերը յուսատու լուրեր կը հաղորդէին Մոսկուայի բանակցութեանց մասին: Մտանաւորապէս լատատես կ'երեւան Փարիզի մէջ, դոհացուցիչ ելք մը սպասելով :

Երէկ հաւանական կը համարուէր նոր տեսակցութիւն մը Մոլոթովի, Նոյնիսկ Սթալինի հետ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, դեռ դժուարութիւններ կրնան ծագիլ, բայց վերջնական ելքը պիտի ըլլայ դրական: Հակառակ խիստ դաղտնապահութեան, որոշ տեղեկութիւն – ներ հասած են Փարիզ, որոնք երկու կարեւոր իրողութիւններ կը յայտնեն :

Առաջին՝ պատերազմի դաղարումէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Ռուսերու հետ բանակցութիւնները կատարուած են փոխադարձ բարեկրթութեան մթնոլորտի մը մէջ: Երբեք բուռն բառեր չեն գործածուած: Ոչ ձեռքերը սեղանին զարնուած են, ոչ ալ առնել – քալելու տեսարաններ պարզուած են, ինչպէս կը հաւատէ «Տէյլի Մէյլ»ի դիւանագիտական խմբագիրը:

Երկրորդ մխիթարական երեւոյթը այն է որ, կարելի եղած է որոշ համաձայնութեան մը յանդիլ, հետեւեալ հիման վրայ,— վերահաստատել այն դոյավիճակը որ կար չորս արտաքին նախարարներու վերջին ժողովէն առաջ եւ վերսկսիլ բանակցութիւնները, քննելու համար դերմանական հարցը ամբողջութեամբ: Այդ դոյավիճակը վերահաստատելու համար , Ռուսերը տրամադիր են վերցնելու Պերլինի պաշարումը, իսկ արեւմտեան պետութիւնները ալ պիտի հաւանին խորհրդային մարքը ընդունիլ իրրեւ միակ օրինական դրամը Պերլինի համար:

Բայց Ռուսերը տակաւին դիջում մը եւս կը պահանջեն,— չգործադրել Լոնտոնի որոշումները՝ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ կատարուելիք մը հաստատելու մասին: Արեւմտեան Դաշնակիցները կը դժկամակին ընդունիլ այս պայմանը, մանաւանդ որ աշխատանքները բաւական յառաջ տարուած են արդէն:

Իրազեկները կը յուսան թէ կարելի պիտի ըլլայ եւք մը դանել եւ այս դժուարութիւնն ալ հարթել, օր առաջ ժողովի հրաւիրելու համար Զորս Մեծերը :

«Ցրանսան ուրիշին աղորմութեամբ կ'ապրի»

« ԽՆԴԻՐ Է ԹԷ ՏԱԿԱՒԻՆ ՕՐԱՎԱՐՁ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱ՞Ն ԲՈ »

Եկմտական նախարարը, Պ· Փոլ Ռէյնօ, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ հինդշաբթի դիշեր, պարզելով երկրին տնտեսական վիճակը: Իրականին մէջ շատ ծանր աղդարարութիւն մըն էր որ կ'ուղղուէր ժողովուրդին: Կ'ամփոփենք հիմնականները ·—

« Բոլորս ալ միեւնոյն նաւը նստած ենք, հարուստ թէ աղքատ: Մի խոսին պիտի փրկուինք կամ միասին պիտի կորսուինք, որովհետեւ միեւնոյն վտանգը կը սպասնայ բոլորիս: Շատ ծանր է վտանգը: Դուք տակաւին չէք հասկնար թէ որքան ծանր է :Զսպասենք որ աղէտըմեզմէ քանի մըսանթիմեթր հեռու ըլլայ մեր աչքերը քանալու համար: Չկարծենք թէ միշտ կարելի է գլխուն ճարը նայիլ, երբ տագնապը պայթի: Մենք հաւատք ունինք մեր ձեռնարկին յաջողութեան վրայ: Եւ պիտի յաջողինք, եթէ վճռենք դէպքերը կանխել, դանոնք վարել եւ ոչ թէ անոնց ենթարկուիլ : Մենք շատ սուղ վճարեցինք, սորվերու համար թէ միեւսանեւրորդ ժամու վերակազմութիւնները ինչպէս Մառնի յաղթանակը մեր ուզած ժամուն չեն դար: 1948ի այս Օգոստոսին Ֆրանսան չի կրնար սպասել: Հարկ է չարժիլ, քանի աղէտը չէ պայթած: Ի՞նչ աղէտ, պիտի ըսէք :

« Լսեցէք ուրեմն· ճշմարտութիւնն այն է որ իր պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, երեք տարիէ ի վեր, հակառակ բորոր ճիգերուն , Ֆրանսան կրցաւ ապրիլ միայն ուրիշին ողորմութեամբ: Մեր անցեալին ամէնէն սեւ օրերուն երբեք այսպիսի բան չէր պատահած: Ես Ազգ· ժողովին առջեւ պարզեցի իրողութիւնները եւ թուանշանները որոնք ոչ մէկուն կողմէ հերքուեցան : Բայց տակաւ չի բաւեր : Անհրաժեշտ է տրամաբանական եղրակացութիւնը հանել :

« Արդ, եթէ Ֆրանսացիները չըմբռնեն այն եղերական կացութիւնը ուր խրած են եւ չդիմադրաւեն դայն, վարձու աշխատաւորներու մէկ մեծ մասը դործադրկութեան պիտի մատնուի, իրրեւ հետեւանք նախանիւթերու եւ ածուխի չդոյութեան, այն օրը որ Ամերիկան դադրեցնէ զանոնք պարգեւել մեզի: Եւ այդ օրը չատ չուտ պիտիգայ: Այսօր տվիլիանոսին միւս ափէն մեզի եկած վճռողի օգնութիւնը գրեթէ ամբողջովին կը գործածուի մեր ամէնօրեայ պէտքերուն, մարդիկը թէ մեքենաները կերակրելու համար: Անօթի մարդուն տրուած հացի փշրանքն է այդ: Եւ այս օգնութիւնն ալ պիտի դադրի, առ առաւելն չորս տարիէն: Այն ատեն, պիտի կրնա՞նք տնտեսական անկախ կեանք մը վարել, առանց օգնութեան, առանց ողորմութեան: Պիտի կրնա՞նք քալել առանց անթացուպերու »:

ԱՒԵԼԻ ԱՐՏԱԴՐԵԼ ԿԱՄ ԿՈՐԾԱՆԻԼ

Այս մռայլ պատկերէն վերջ, նախարարը չեշտեց թէ փրկութեան միակ միջոցն է աւելի արտադրել, աժան արտադրել, աւելի արտածելու եւ պակաս ներածելու համար: «Համաձայն վերջերս կատարուած ուսումնասիրութեան մը, մինչ Ֆրանսացի գիւղացին հինդ հոգի կը սնուցանէ ,դերման դիւղացին կը կերակրէ եօթը հոգի, Պելժը՝ ինը, Ամերիկացին՝ 13, Անգլիացին՝ 17: Ես իրրեւ օրինակ յիշեցի անգլիացի ժողովուրդը , որ. յաղթականին յաղորդ օրն իսկ վճռեց — արտածել կամ մեռնիլ :

« Աչխատավարձի եւ դիներու խնդիրէն չատ աւելի կարեւոր հարց մը կայ մեր առջեւ, — տակաւին աչխատավարձ պիտի ունենա՞նք :երկրի մը մէջ ուր, տարիներէ ի վեր, դրամը անկայուն է եւ որուն դնելու կարողութիւնը անդադար պակասցաւ, ուրիշ յոյս չկայ բացի իրականութենէն, իրական արտադրութենէն: Օրինակ մը.— 40 միլիոն բնակիչ ունի Ֆրանսան: Ենթադրենք թէ կոչիկի գործարանները կ'արտադրեն միայն տարեկան 20 միլիոն զոյգ: Ուրեմն երկու Ֆրանսացիէն մէկը կօշիկ պիտի չունենայ: Եւ եթէ, մէկ օրէն միւսը աչխատավարձերը տասնապատկուին, հարիւրապատկուին, դարձեալ երկու Ֆրանսացիէն մէկը կօշիկ պիտի չունենայ: Միակ տարբերութիւնը այն է որ դինը բազմապատկուած պիտի ըլլայ: Մեր բանուորները, պաշտօնեաները, պաշտօնատարները այնքան տուիմ են որ չեն կրնար չհասկնալ թէ այն օրը որ չարաթական 100.000 Ֆրանք տառնան, սուգի օր մը պիտի ըլլայ իրենց համար»:

Եղրակացնելով, նախարարը յիշեցուց թէ դիւրաւ պիտի չկտրենք այս տաժանելի ճամբան, թէ բազմաթիւ փոթորիկներ պիտի պայթին, հետեւաբար պարտաւոր են ձեռք ձեռքի տալ :

(Աւուրեան չարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

ՍԹԵՐԼԻՆԸ, որ 1010 Ֆրանք էր անցեալ չորեքշաբթի, սեւ չուկային մէջ, 1040ի բարձրացաւ առջի օր: Զրոյց կը շրջի թէ պիտի արտօնուի ապատ վաճառումը, (պաշտօնական դինն է 864 Ֆրանք):

ԲՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

(ԹՈՒՈՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Ե.

Սակայն նոյնն է նաեւ «Հայրենիք»ի հարցին մէջ, որ նկարեցէն անօթի է հոգեղէն դանձի՝ Ազդութեան :

Այս երկուքը մի են եւ անբաժան, դրեթէ նոյնացած իրարու :

Ինքնապաշտպանութիւն մըն է նաեւ Հայրենիքը, նոյնքան յաւիտենական, որքան ինքը ազգը :

Այս չէ, սակայն, բոլշեւիզմի ըմբռնումը հայրենիքի մասին :

Բոլշեւիզմը նաեւ հայրենիքի մէջ իբրեւ զաղափար եւ խորհուրդ՝ կը տանի առժամանակեայ երեւոյթ մը, ծնունդ պատմական որոշ պայմաններու :

Այս պայմաններու անհետացումով՝ ընկերվարութեան յաղթանակով դրամատիրութեան վրայ՝ ընդմիշտ պիտի անհետին ոչ միայն ազգերը, այլեւ անոնց հայրենիքները, եւ պիտի ստեղծուի միալեզու ու միազգային մէկ մարդկութիւն՝ աշխարհածաւալ մէկ եւ ընդհանրական հայրենիքով :

Եւ ճիշդ այդ պատճառով, այս միակ ու գերագոյն նպատակը նկատի առնելով, բոլոր մասնակի խնդիրները՝ ազգի մը, հայրենիքի մը զարթօնքի պահանջները, բացարձակ (ապօրիւթ) չէ, այլ մասնիկն է համադեմոկրատական (այժմ համընկերվարական) համաշխարհային չարժման : Հնարաւոր է, որ որոշ ու առանձնակի դէպքերու մէջ մասնիկը հակասէ ամբողջին, այդ պարագային մասնիկը պէտք է մերժել. Եւրոպայի քանի մը մեծ ու մեծագոյն ժողովուրդներու ազատագրումը պէտք է վեր դասել՝ փոքր ազգութեանց ազատագրման հարցէն : Մասնաւորի չհերը պէտք է ստորադասել ընդհանուրի չհերուն» (Լենին — «Ամբողջական գործեր», հ. XIX, 1921, Մոսկուա, էջ 204—205 եւ 257—258) :

Իր ուսուցչի այս պատգամը մեկնաբանելով՝ Սթալին կը հասկցնէր, որ բոլշեւիզմը, ազգերու ինքնորոշման (ջատագով) հանդիսանալով, ոչ թէ սկզբունք կը պաշտպանէ — «ձեւական տեսակէտ» եւ « վերացական իրաւունք» — այլ որոշակի քաղաքականութիւն կը տանի ...

Բոլշեւիզմը լոկ այն ազգային չարժումները կը պաշտպանէ, որոնք նպաստաւոր են «յեղափոխական չարժման — ընդհանուր եւ համաշխարհային («Ց.») — չահերուն», այլապէս զանոնք կը մերժէ ...

Քիչ մը կանգ առնենք ուսուցչի եւ իր աշակերտի այս տողերուն վրայ, որովհետեւ անոնց տակ, ինչպէս ըսինք, թաղնուած կը մնայ նաեւ Հայկ. Դաւթ :

Սակայն նախապէս երկու խօսք — սկզբունքի մը առիթով :

Լենինը կը յայտնէ, որ «մեծ ու մեծագոյն ժողովուրդներու ազատագրումը պէտք է վեր դասել փոքր ազգութեանց ազատագրման չահերէն» :

Ինչպէս կը տեսնէք, ազատագրման հարցին մէջ վերին դատաւորը սկզբունքը չէ, այլ՝ քանակը :

Ազատագրման հարցին մէջ փոքրը պէտք է զոհաբերել մեծին, սակաւը՝ գօրաւորին, անպաշտպանը՝ պաշտպանուածին :

Այս սահմռկեցուցիչ անբարոյութիւնը կը քարոզուի երկրի մը մէջ, ուր ապրած ու ստեղծագործած է Տոսթոեւսկիյ եւ ուր Իւան Քարամազով կ'ըսէ («Եղբայր Քարամազովներ»ու մէջ) :—

« Գերագոյն ներդաշնակութենէն իսպառ կը հրաժարիմ :Անիկա չարժէր անգամ կաթիլ մը արցունքիկը տառապած մանուկի» :

Եթէ մեր երազած ներդաշնակ, խաղաղ, բարգաւաճ, արդար եւ իրաւահաւասար աշխարհը պիտի դայ ուրիշներու զրկանքին եւ տառապանքին գնով. պիտի դայ մեզմէ անգամ անմեղ մանուկի մը կաթիլ մը արցունքիկը (ոչ իսկ արցունքը) պահանջելով՝ նման աշխարհ մը մեզի պէտք չէ ...

Եւ Իւան Քարամազով Աստուծոյ կը վերադարձնէ իր տոմսը, որով արտօնուած էր այդ ներդաշնակ աշխարհը մտնելու ..

Այս երկրին մէջ է ահա, ուր յանուն ընկերվարութեան, յանուն գալիք ներդաշնակ աշխարհի բաց ներսով կը քարոզուի՝ մեծ ու մեծագոյն ժողովուրդներուն զոհ բերել փոքր ու անպաշտպան ազգերը...

Բայց դառնանք գործնականին :

Ինչո՞ւ Լենին կը յորդորէր փոքրերը զոհել մեծերուն եւ մեծագոյններուն :

Արեւելքի — աւելի ճիշդը՝ Թուրքիոյ — օժանդակութեան պէտք ունենալով իր մղած պայքարի մէջ «դրամատիրական Արեւմուտք»ի դէմ՝

Ժընեւի ուսանողական Համագումարին առթիւ

Մեր սպասածէն աւելի՝ դրեթէ ոչինչ : Ոչ ալ յուսախաբութիւններ :

Մասնակցեցանք Ժընեւի Ուսանողական Միջազգային համագումարին, համեստ առաջադրութեանց փունջով մը միայն : Առանց տօնքիշօթականի իրարանցումի :

Նոյնիսկ առանց մեր տարիքին համար ներելի չափազանցուած լաւատեսութեան :

Դիտէինք թէ ժամանակին, աւելի յուսադրիչ պայմաններու մէջ, այդ նոյն քաղաքի չատ աւելի լայն տարողութեամբ համագումարներուն եւ ժողովներուն մէջ ինչ կարելի եղած էր իրագործել :

Դիտէինք թէ ինչ կարելիութիւններ պիտի ստեղծուէին մեզի համար :

Կարեւորը մեր ներկայութիւնն էր : Արտասահմանի հայկական իր ազգային դիմագիծը պահած միւտտոր ամբողջութեան մը գոյութեան դրական մէկ փաստը տալ : Միեւնոյն ատեն, փորձել, այդ 15 օրուան կարճ ժամանակամիջոցին, ծանօթացնելու հայ ժողովուրդը, հայկ. մշակոյթը ու պատմութիւնը օտար ազգերու ապագայ վարիչներուն :

Եւ այս, ժողովներու ընթացքին, յարմար ելոյթներով : Առանց ճապաղութեան, «խօսքս տեղաւորելու»ի ճիգին : Մնալով միշտ նիստերու եւ քիւեերու մթնոլորտին մէջ : Նաեւ, անձնական մտերմիկ խօսակցութիւններու ժամանակ : Առիթը չէր պակսեր : Միշտ խումբով էինք :

Մեր կարողութիւններու թելադրած բոլոր միջոցները ի գործ դրուեցան, գլուխ հանելու համար մեզի սահմանուած պարտականութիւնը :

Ոմանք կը ճանչնային մեզ.— առաւել կամ նուազ չափով : Ուրիշներ մշուշապատ գաղափար մը միայն ունէին : Տակաւին ուրիշներ...—«կարծեմ Հայերը լաւ առեւտրականներ են»...

Զգացի թէ յանցաւոր ենք : Յանցաւոր ենք մեզ, հասնող սերունդը : Յանցաւոր էք նաեւ դուք, երէցներդ :

Չեմ գիտեր թէ ինչ աշխատանք կը տարուի օտար հանրային կարծիքը տեղեակ պահելու, չեմ ըսեր Հայկական Դատի, բայց գոնէ հայ ժողովուրդի մասին : Ի՞նչ հետաքրքրութիւն կը առեղծուի մեզի հանդէպ : Բայց իրականութիւնը մէջ — տեղն է : Շատ քիչ, եւ յաճախ չատ սխալ ճանչցուած ենք : Մանաւանդ օտար նոր սերունդին մօտ, որուն ընտրանին իսկ, հազիւ աղօտ ծանօթութիւններ ունի մեր մասին :

Չեմ չափազանցեր այս վիճակին ողբերգութիւնը : Բայց կարելի չէ ժխտել համատարած ապիկարութիւնը : Թերեւս մտածողներ կան,— «Ուրիշը մեզ ճանչցեր է թէ ոչ, իրականութենէն մաղ չի փոխուիր» : Մինչդեռ ամէն օր կը տեսնենք թէ հանրային կարծիքը ինչքան ծանր կը կշռէ կառավարութեանց գործունէութեան վրայ : Անշուշտ մեր Դատն ալ, եթէ օր մը արծարծուի, իր լուծումը պիտի գտնէ միջազգային սեղաններու չուրջ : Ուրեմն բնական չէ՞ որ տարրական աշխատանք մը կատարուի օտար հանրային կարծիքը արթուն պահելու համար : Այլապէս մեր արդար իրաւունքները պիտի թաղուին մոռացութեան մէջ, ժամանակի ընթացքին :

Այս ուղղութեամբ, որոշ չափով դրական փորձեր եղած են : Հաղուադիւտ է դանել, օրինակ 45ը անցած Ցրանսացի մը որ «չլիչէ» Հայկական Հարցը, գոնէ ջարդերը : Բայց որքան փոչի ներսատած, 25 տարուան ընթացքին, մեր հարցին վրայ :

Իսկ օտար հանդող սերունդները... Ինչպէս ըսի, դրեթէ ոչինչ դիտեն : 25 տարի ալ, եւ արդէն մեր հարցը հեռաւոր ուիշատակ մը պիտի դառնայ միջազգային կարծիքին համար :

Ի՞նչ կ'ընենք առաջքը առնելու համար ...

Ժընեւի մէջ Նորվեկիացի ներկայացուցիչ մը, Լենին կը յորդորէր ազգային ոչ մէկ խնդիր չյառաջացնել Արեւելքի, ճիշդը՝ Թուրքիոյ մէջ :

Լենինի թելադրանքին առիթով՝ բոլշեւիկ Բ. Բոբեան կը նկատէր .

« Այս հիմնական ըմբռնումներու (այսինքն՝ Լենինի վերի թելադրանքին.— «Ց.») լոյսին տակ հասկնալի կը դառնայ խորհրդային քաղաքականութիւնը Հայկական Հարցի մէջ. այդ քաղաքականութեամբ ոչ թէ բաղձանքները անջատ ազգի մը եւ իր չահերու — տուեալ պարագային ոչ թէ չահերը հայ ժողովուրդի — այլ համաշխարհային յեղափոխութեան եւ համայն բանուորութեան յաղթանակի չահերը իբրեւ ուղեցոյց ասող պէտք է հանդիսանան յեղափոխութեան նաւապետին համար» (Բ. Բոբեան — «Արմենիա», հ. Բ., Մոսկուա, 1929, էջ 264) :

Ինչպէս տեսանք, տարբ տարին ճիշդ նոյնը կը թելադրէր նաեւ Սթալին :

(Յարագրական՝ «ՑՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

Աւստրիացի կամ Հոլանտացի պատգամաւոր մը, սիրուն տպագրութեամբ պրակներ կը բաժնէին մեզի, իրենց երկրին վրայ.— Պէ՞տք ունէին : Անկասկած ոչ այնքան, որքան մենք :

Կ'ըմբռնեմ այն բոլոր նեղքին եւ արտաքին դժուարութիւնները որոնք կրնան արգելք հանդիսանալ այդպիսի աշխատանքի մը : Բայց այդ դժուարութիւնները չեն որ կրաւորական դերքի մը պիտի մատնեն մեզ :

Այսօր դժուար կը ճարուին հայերէնէ Ֆրանսերէնի թարգմանուած գրական արժէքաւոր գործեր, հետաքրքրական ձեւով խմբագրուած պատմական ամփոփումներ, օտարը զանազան լեզուներով : Երբեմն ալ հրապարակային դասախոսութիւններ :

Քանի մը տարի առաջ, Ամերիկայի մէջ այդ ուղղութեամբ եղան փորձեր,— բայց կէս ճամբան մնացին : Հոս ալ, քանի մը ամիս առաջ, Սորպոնի մեծ սրահին մէջ ուսանողական Ցրանքեւհայկական Միութեան փառատօնը : Նպատակը յայտնի էր : Բայց... մատի վրայ կը համրուէին օտարները, այն ալ միայն բեմին վրայ : Պատուոյ հիւրեր : Իսկ սրահը, Հայեր. ընդհանրապէս 40ը անց : Աթոռներու հազիւ քառորդը գրաւուած էր : Անտարբերութիւն Հայուն կողմէ , անտարբերութիւն օտարին կողմէ :

Աչխատիլ պէտք է : Հետեւողական , ծրագրուած աչխատանք : Պէտք է ապացուցանել թէ ի սիրոս աչխարհի ցրուած հայութիւնը կը կազմէ անքակտելի ամբողջութիւն մը : Թէ ափիւռքը իրականութիւն մըն է եւ իբրեւ այդպիսին ունի իր գործն ու պարտականութիւնները : Նաեւ իր արդար պահանջները : Հարկ է զգացնել այս բոլորը ուրիշին :

Ի՞նչ կ'ընենք : Խարտոց մը մոքիս մէջ :

Ցանցաւոր ենք : Նախ դուք, երէցներդ : Շատեր անձնասուր անտարբերութեան մը, կը տապլտկին անձնական գործերու մէջ, աւելորդ դանելով ազգային հոգերը :

Ուրիշներ, կը դտնամ ուժան քննադատութիւններ ուղղելով սրճարաններու մէջ, այս կամ այն ազգօգուտ ձեռնարկին դէմ, յաճախ անտեղեակ իրականութեան, երբեմն անպարկեչաց՝ մութ ծրագիրներէ մղուած :

Անոնք որ գործօն դեր մը ունին, կը մոռնան իրենց պարտականութիւնը, միասակար եւ անհետեւեթ նեղքին պայքարներու մոլուցքին մէջ : Կիրքերէ բթացած միտքեր, չեն խնայեր ազգային ոչ մէկ սրբութեան : Եւ ատոնց ձեռմակեղէններ կը լուացուին օտարին առջեւ, փոխան չինչ աչխատանքի :

Ցանցաւոր՝ նաեւ մենք : Համոզ սերունդը :

Ուսանողներէն մէկ մասը քաչուած մասնագիտութիւններու փղոսկրեայ աչտարակին մէջ, դլխուն իրեւ տանիք՝ ապագայի վկայականը, վարակուած է խոր անտարբերութեամբ : Կամ կ'ապաւինի ինքնախաբէութեան, ինքզինքը դերծ նկատելով ամէն պարտականութենէ : Իսկ վերջը.. դպրոցի մտահոգութիւններու իրենց տեղը պիտի տան կնոջի պայքարին : Ուրիշ մաս մը, քիչ մը աւելի դիտակից, որոնց հետաքրքիր ազգային հարցերու, պատահական առիթներու կը սպասէ « բան մը » ընելու համար :

Ոչ — ուսանողներէն չատերը, արդէն կեանքի հնոցին մէջ նետուած, հազիւ թէ կը դիտակցին իրենց հայութեան : Օրուան հաց... փոքրիկ չուկայ.... միջավայրի անպատեհութիւններ անչուչտ : Եւ ինչո՞ւ չէ, նաեւ հաճոյք :

Եւ այլասերում : Երբեմն ուրացում : Շատ հեռու չէ:— Քանի մը տարի առաջ, ուսանողական միջազգային հաւաքոյթի մը կը հանդիպիմ երիտասարդի մը դոր արդէն տեսած էի հայկական չրջանակի մէջ : Կը մօտենամ : Ցրանսերէն կը խօսինք անչուչտ : Իրաւաբանութեան ուսանող է:

— Ներողութիւն, Հա՞յ էք : = Ոչ :

— Ձիւղ Հայու դիմագիծ ունիք:

= Ցոյն եմ : Մեծ մայրս Հայ եղած է:

— Ձեզ տեսած եմ հայկական հանդէսի մը մէջ :

Վերջապէս խոստովանութիւն: Հայ է, բայց պէտք չկայ այդ մանրամասնութիւնը դգացնել, օտար երկնս հասարակութեան ... Ստորադասութեան հոդեվիճակ (complexe d'infériorité) :

Կը բաղդատեմ իր ընթացքը Արեւելքէն եկած ընկերներէս մէկուն հետ սրահին մէջ ունեցած մէկ ելոյթին հետ : Թուրք ուսանող մը, Թուրքիոյ մասին դասախօսութիւն կ'ընէ : Ի միջի այլոց, կը պարզէ փոքրամասնութիւններու հանդէպ չոյլուած «դուրգուրանքը» : Ընկերս, հակառակ իր կոտրուած Ֆրանսերէնին, ընդվզումի ուժը որպէս նեցուկ, տեղի պատասխան մը կուտայ : Եւ քը, ներկաներէն չատերը իր քով կուգան աւելի լայն տեղեկութիւններ ստանալու համար :

Եւ անդիտակցութիւն : Նոր սերունդը, ընդհանրապէս չատ քիչ բան գիտէ մեր պատմութեան, այսինքն մեր դատի հիմնական տուեալներու մասին : Արդ, այս պայմաններու մէջ, միջազգային դեմքի վրայատրուելիքդան աչխատանքը դոր մատնանչեցի, աւելի հրատապ բնոյթ մը չէ՞ ստանար ներքին գեանի վրայ : Նոյնքան ան-

ԺՈՒԿՈՎՍԿԻ ՏՈՂԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԵՒԿՈՒԺԻԿՈՎ ՊՈՂՈՍ

Եփիմն տեսնելով Ալեքսեյին, որ ուշադրությամբ լսում էր իր խոսքերը, շարունակեց.

— Ես ամուսնացած էի ընդամենը երեք տարի, երբ կինս մահացավ ծննդաբերության ժամանակ: Մենք միասին ապրում էինք հոր տանը: Ես ինձ համար ոչ մի ուրախություն չունեի, ամբողջ ժամանակս աշխատանքի էի նվիրում: Ես ուզում էի ինձ համար հարստություն դիզել, որպեսզի ապահովված ապրեի: Ես ամեն ինչ անում էի, որ հարուստ դառնամ, ինչպես հայրս էր ասում: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական տունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական հողը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձիերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ոչխարները, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական կովերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ցորենը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական գարին, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական կարտոֆիլը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական խոտը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական անտառը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական գետը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական լիճը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական նավակը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական ցանցերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կեռիկները, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական լողերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշեռքները, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցները, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտությունը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափը, ինչպես հայրս ուներ: Ես ուզում էի ունենալ իմ սեփական ձկնորսական կշռաքարերի պարկերի կապերի հանգույցների ամրության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտության աստիճանի չափի ճշտություն

Եւ ահա նոր տագնապ մը

Ելմտական նախարարին ճառէն քանի մը վայրկեան առաջ, երեք արհեստակցական Միութիւններ որոնք հաւաքաբար կը ներկայացնեն 2.500.000 բանուորներ, պաշտօնական զեկոյցով մը յայտարարեցին թէ կը դադրեցնեն իրենց գործակցութիւնը կառավարութեան հետ : (Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ համայնավարներու ձեռքն է, սկիզբէն իսկ մերժած էր գործակից նոր դահլիճին) :

Երեք միութիւններուն ամէնէն զօրաւորը, Բանուորական Ուժ (F. O.) արդէն իսկ հրահանգ ուղղած է իր անդամներուն որ պատրաստ կենան, գործի ձեռնարկելու համար : Բոլոր արհեստակցական Միութեանց հաւաքական զեկոյցը կ'ըսէ.

— « Այս կառավարութիւնն ալ իր նախորդ – ներուն պէս անկարող կ'երեւայ երկրին չահերուն համապատասխան քաղաքականութիւն մը վարե – լու, աշխատաւորներունապահովելով դնելու հասատատուն կարողութիւն մը որ գոհացնէ իրենց պէտքերը » :

Զեկոյցը մասնաւորապէս կը գանգատի թէ կառավարութիւնը յանձնառութիւններ առնելով հողագործական – գործատիրական կազմակերպութեանց հետ, դուռ բացած կ'ըլլայ մասնաւորապէս գիներու նոր յաւելումներու որոնք չատ ծանր հետեւանքներ պիտի ունենան աշխատաւորներուն համար :

Ոգելով իրենց գործակցութիւնը կառավարութեան հետ, երեք մեծ սէնտիքաները առանձին պիտի որոշեն իրենց դիրքը, յառաջիկայ չորեքշաբթի ընթացքին : Իրապէկները կը հաւատան թէ անոնք վերջին ապրարարութիւն մը պիտի ուղղեն կառավարութեան, գիները իջեցնելու համար : Եթէ զոհացում չստանան, այն ատեն անխուսափելի գոնելով աշխատավարձի յաւելումը, պիտի պայքարին այդ ուղղութեամբ :

★ Նախարարական մասնաւոր յանձնախումբը առջի օր զրաղեցաւ մասնաւորապէս հացի եւ կաթի գիներու քննութեամբ : Թէեւ որոշումը դադնի կր պահուի, բայց կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Սեպտեմբեր 1ին հացին գինը պիտի բարձրանայ 30—35 ֆրանքի : Կաթին արտադրութեան գինն ալ կը նախատեսուի լիտրը 24 ֆր. , մոխանակ 15ի : Ուրեմն աւելի սուղ պիտի ծախուին կաթը, կարագը եւ պանիրը :

Ամերիկա կ'ամբաստանի

Մոսկուան

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց Դաշնութեան դէմ : Ծայտարարութեան ոճն ալ չատ խիստ է : Քանի մը օրինակներ :—

« Բացորոշ է որ խորհրդային պատուիրակութիւնը այդ համագումարին գացած է ոչ փոխադարձաբար գոհացուցիչ պայմանագիր մը քննելու, ոչ ալ գործադրելու համար արտաքին նախարարներու խորհուրդին ցուցմունքները : Ռուսիա թերեւս մէկդի նետած է արեւմտեան պետութեանց թելադրութիւնները : Երբեք այնքան բացորոշ կերպով յայտնուած չէր Դաշնութեան դժբախտ ժողովուրդներու ստրկացումը խորհրդային աշխարհակալութեան օրքան այս ժողովին մէջ : Մ. Միութիւնը մերժելով ընդունիլ այն յօդուածները որ կ'երաշխաւորեն առեւտուրի ճշմարիտ ազատութիւն մը, կ'ապացուցանէ թէ իր նպատակն է յօդուտ իրեն պահել ամէն առաւելութիւն, հակառակ իր արբանեակ պետութեանց ժողովուրդներու կամքին : Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Պելժիա, Ճունաստան , Իտալիա եւ Գերմանիա զրկուած են իրենց հին առեւտուրէ չրաւունք – ներէն » :

Եզրակացնելով, յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգներուն համար ի գործու կը մնան նախկին դաշնագիրները, մինչեւ որ վերջ գտնէ բոլոր շահակից պետութեանց համաձայնութեամբ :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄի կացութիւնը ծանրացած ըլլալով, Միացեալ Ազգերու միջնորդը, կոմս Պերնատոթ, որ այժմ Սիոնգոլմ կը գտնուի, իբրեւ նախագահ միջազգային կ. Խաչի, հեռագիր մը ուղղեց Ապահովութեան Խորհուրդին : Այս վեր – ջինը ժողով գումարեց անմիջապէս : Միջնորդը լուրջ մտահոգութիւն կը յայտնէ Երուսաղէմի ճակատագրի մասին, անմիջական միջամտութիւն պահանջելով : Աւարտները վճռած են ամէն գնով գրաւել Երուսաղէմը, ինչպէս յայտարարեց Արաբական Դաշնակցութեան քարտուղարը :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ընտրութեան համար նոր օրէնք մը քուէարկուեցաւ Ազգ. ժողովին կողմէ, 183ի դէմ 410 ձայնով : Ընտրութեան գլխաւոր սկզբունքն է մեծամասնութիւնը , եւ ոչ թէ համեմատական դրութիւնը : Խորհուրդը

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՅԵՏԱԶԳՈՒՄԱ Է

ՎԱԼԱՆՍԻ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԽԱՆԴԻ տարե – դարձի տօնակատարութիւնը Օգոստոս 28ին, չաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, «Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ : Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

×

Խանասորի արշաւանքին 51րդ տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լա Սիոթայի Նոր Սերունդի «Հրայր » խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ տեղւոյն «Ալաժակ» խումբին, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սէն Լուի , Պ. Մարկոսի աղարակին մէջ :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

×

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի, այս կի – րակի ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Pont de Chéruyի à la Plaineի դեղեցիկ անտառը : Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Աւրտասանութիւն , երգ, հայկական եւ եւրոպ. պարեր եւ անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ եւ առատ խմիչք : Անձրեւի պարագային դաշտա – հանդէսը՝ յաջորդ կիրակի օրուան կը յետաձգուի :

Օթօքարները՝ կը մեկնին Լիոն –Փլաս Կիշաբէն ժամը ճիշդ 9ին, տոմսակներու համար դիմել հետեւեալ հասցէներուն .— Ա) Տիկին Բերուզ Ա – վագեանի եւ Տիկին Մարի Մովսէսեանի, 194 rue Vendôme, Lyon, Բ) ընկեր Արամ Թաթուլեանի եւ ընկեր Յակոբ Այտընեանի, 46 rue Servient եւ 34 rue Dunoir, Պ. Օննիկ Ուզունեանի սրճատունը, Գ) ընկեր Զաքէոս Վարժապետեանի, 118 Grande rue Guillotière, Lyon :

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԲԵՆ .— Ընկեր Աչոտ Խաչատրեանց (Ամերիկայէն) երկու տարեկան բաժնեդէն տրամադրած ըլլալով, յատկացուցինք Լաթաքիոյ ազգ. վարժարանին (Սուրիա) եւ Նոր Սիսի Հ. Ց. Դ. Ակումբին (Պէյրութ) :

Ս. ԷՓԻՖԵԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ընթակումբին իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերները Տէր եւ Տիկին Մխրան եւ Կասպար Աբրահամեաններուն իրենց ազգականուհիին կսկծալի մահուան առթիւ (Մարսէյլ) :

պիտի բաղկանայ 320 անդամներէ, որոնց 242ը պիտի ընտրուին Ֆրանսայի նահանգներէն :

ԱՒԹԻՒՒԷՆ կը հեռագրեն թէ ապստամբները կը չարունակեն կատաղօրէն կռուիլ, զժուարացնելով կառավարական բանակին յառաջխաղացութիւնը : — Թղթատարական պաշտօնեաներու գործադուլը վերջացաւ, երեք օր տեւելէ վերջ :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ մասին ծրագրուած վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ, վարչապետին պահանջումով : Կառավարութիւնը որոշած է Ֆրանսական միութեան մէջ առնել Հնդկաչինը (վիէթ Նամ, երեք նահանգները), ճանչնալով զայն իբրեւ ազատ եւ անկախ պետութիւն :

ՍՈՒՐԻՈՅ դահլիճը հրաժարեցաւ : Դարձեալ ձգտիլ Մէրտամ պէյի չանձնուեցաւ նոր դահլիճին կազմութիւնը :

ՊԵՐԼԻՆԻ խորհրդային շրջանի ոստիկանութիւնը սեւ չուկայինները հետապնդած տեղն, ամբոխը ցոյցեր կատարեց : Ոստիկանները կրակ բացին, մէկ հոգի սպաննուեցաւ, եօթը հոգի վիրաւորուեցան :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ նախորդ արտաքին նախարար ժանմասարիքի համար անգլիական թերթ մը կը գրէ թէ հանգուցեալը իր մահուան օրը Անգլիա պիտի փախչէր անձնական բժիշկին հետ : Բայց գաղտնի ոստիկանութիւնը խմացած ըլլալով, այդ իրիկուն իսկ վրայ հասած երկարակի կամ սպաննելու համար : Մասարիք ինքզինքը պաշտպանեց ատրճանակով, թերեւս չորս հոգի սպաննելով : Բայց այլեւս զինուած մնացած չըլլալով, դէպի պատուհանը քչուեցաւ ոստիկաններուն կողմէ : Կամ չարունակեց դիմադրել եւ ոստիկանները վնքը փողոց նետեցին եւ կամ ինք վար նետուեցաւ անձնասպան ըլլալու համար : Այս առթիւ ուրիշ թերթ մը դիտել կուտայ թէ միակ վաւերական վկայութիւնը կրնան տալ չորս հոգի,— Մասարիքի սենեկապանը, տանտիրուհին եւ երկու պահակ ոստիկանները : Դժբախտաբար մինչեւ այսօր ալ ոչ ոք գիտէ թէ ո՞ւր են այդ չորս անձերը :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Vaneau (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Հ. Ց. Դ. Էքսի Քեռի խումբի ընկերական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկեր Խաչատուրի բնակարանը :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Լէ գ'Օլիվի Հ. Ց. Դ. «Իշխան» խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՎԱԼԱՆՍ .— Համախաբրեդցիական Միութեան 8րդ պատմ. ժողովը կը դումարուի Օգոստոս 21ին, չաբաթ օր, առաւօտեան ժամը 9ին , Վալանսի մէջ : Պատգամաւորներէն կը խնդրուի դիմել հետեւեալ հասցէին .— Պ. Ե. Ղուկասեան, 10 rue Balthazar Baro, Valence, Drôme :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչերեան), բնիկ Զէյնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին առեները : Իմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան) , 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France : Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Ստեփան Թէնէքէճեանի : Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկայի հայերէն թերթերէն արտատպել :

ՀԱՄԱԽԱԲԲԵՐԴՅՈՒԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Խնջոյք մը սարքած է ի պատիւ ընդհ. ժողովի պատգամաւորներու, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Երիտասարդաց սրահին մէջ :

Արեւելեան նուագ, ճոխ պիւֆէ, առատ խըմիչք եւ Խարբերդի «չէյ քիֆքիֆէն» :

Մուտքը ազատ է: Անշուշտ բոլոր Խարբերդցիները պիտի փութան ներկայ ըլլալ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնէ երիտասարդ Պ. Տիգրան Քիլէրեանի, որ 23 Մայիսի գնդախաղի մրցումին իր առատաձեռնութիւնով մասնակցաւ նուիրատուութիւններ – րուն եւ հանդիսացաւ օրուան կնքահայրը, միասնուագ նուիրելով 11.000 Ֆրանք Նոր Սերունդին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Մաքրուհի Ծնեալ Պարտզեան (Պարտիզակցի), ամուսնոյն անունը Ա. – ւետիս : Մեկնած է Նիւ Եորք 1922ին : Տեղեկացնել Տիկ. Հարութեանի, 64 Allée J. B. Clément , Livry Gargan (S. et O.) , France: Կը խնդրուի Ամերիկայի հայ թերթերէն արտատպել :

Հ Ա Յ
Մ Օ Տ
Ս Ա Ռ Ա Ս

ԹԱՏՐՈՆ
Օ Ր Է Ն
ՊԻՌՆԱՐ

ՕԷՏԻՊ
OEDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տռամը 6 արար
Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ
Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար , դիմել

Գ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 22 Août 1948 Կիրակի 22 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4075–Նոր շրջան թիւ 1034 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Կարելի չէ՞ լեզու դասել գոնէ երիտասարդական ճակատին վրայ, որով գործակցութիւն հաստատելով, զանազան հանրօգուտ ձեռնարկներու համար :

= Ինչո՞ւ չէ : Այս թերթը յաճախ յուզած է այդ հարցը, աւելի ընդլայնելով շրջագիծը : Գործակցութիւն ոչ միայն երիտասարդական, այլ եւ ուրիշ կազմակերպութեանց միջեւ :

— Արդէօք նորութի՞ւն մը կը լսեմ :

= Կը թուի թէ լաւ չէք հետեւած մեր մամուլին, գոնէ այս հարցին մէջ : Տարիներէ ի վեր կը բացատրենք եւ պարբերաբար կը յիշեցնենք, թէ կարելի, նոյնիսկ ցանկալի է գործակցութիւնը այս կամ այն գետնի վրայ :

— Դժբախտաբար «անկամրջելի» անդունդ մը բացուած է զանազան հոսանքներու միջեւ :

= Որքան ալ բաժնուած ըլլան հոսանքները, դասերը, խնդիրներ կան որոնց առթիւ կրնան լրտր դիմաւորել : Պահելով հանդերձ իրենց ինքնուրոյն դիմագիծը : Մտածելու եւ գործելու անկախութիւնը : Սովորական երեւոյթ մըն է այս, եւրոպական երկիրներու մէջ :

— Ախո՛ս որ այս սիրելիանքէն ալ դրկուած ենք, այստեղ եւ ուրիշ դաղութներու մէջ :

= Շատ պարզ է պատճառը : Երբ հաւատամքնութեան փորձեր կը կատարուին եւ ի յառաջադունէ պայման կը դրուի յարել նոր հաւատամքի մը, առանց վերապահութեան, գործակցութեան ճամբան ինքնին կը փակուի :

— Բայց երիտասարդութիւնը ի՞նչ մեղք ունի այդ քաղաքական մարդանքներուն մէջ :

= Երբ ծուռ կ'առաջնորդուի, բնականաբար կանխակալ կարծիքներ կը կազմէ : Եւ կը տեսնէք որ նոյն սերունդի տղաք, այստեղ հասակ նետած պատանիներ եւ երիտասարդներ անդամ իրար չեն հասկնար, ինչպէս տարիքոտները :

— Կրնա՞ք աւելի բացորոշ խօսիլ, օրինակներ տարով մեր դաղութէն :

= Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը երբ ձեռնարկեց Նոր Սերունդի կազմակերպութեան, իր առաջին հոդը եղաւ փոխադարձ բարեացակամութեան ոդի մը ներշնչել : Զգուշացնել խոտելի նախապաշարումներէ : Թոյլ չտալ որ աւերութիւն սերմանեն իրենց գործունէութեամբ, ճառերով կամ հրապարակագրութեամբ ...

— Ջերմապէս դնահատելի ուղեդիծ մը :

= Իսկ անոնք որ կազմակերպուած էին տարբեր դրօշի տակ, առաջին օրէն իսկ ներշնչուեցան « յառաջդիմական » դիտելիքներով : Եւ սկսան մարզանքներ կատարել բեմերու վրայ : Նոյն իսկ թերթերու մէջ, թութակարար կրկնելով իրենց վարժապետներուն ցանած «ուսմունքը»...

— Կը խոստովանիմ որ ուշադրութենէս վրիպած է այս ցաւալի երեւոյթը :

— «Ցաւալին» բուն բառը չէ : Անոնք, այդ երիտասարդները որոնք հազիւ հաց – պանիր հայրենիքին մը դիտեն, սորվեցան դոյ ընել չարք մը դարչելի, թրքաբարոյ որակումներ , — « Հակահայաստանեան», «դաւաճան», « հայրենիքի թշնամի », « ֆաշիստ » եւայլն : Այսպէս իրենց երիտասարդութեան առջեւ բացուեցաւ հայրենասիրութեամբ սեւ չուկայ մը, Մէհնոլորտ մը ամօթալի եւ անշնչելի :

— Ձեր Նոր Սերունդին մէջ ալ չէ՞ն եղած սայթաքումներ, այս ճամբուն վրայ :

= Շատ քիչ անդամ : Կրնաք թղթատել թերթերը, բաղդատել «Հայաստան»ն ու «Արմենիա»ն : Այս բացասական երեւոյթը՝ նաեւ կանացի կազմակերպութեանց մէջ :

— Ա՞յդ ալ պիտի տեսնէիք :

= Դժբախտաբար : «Պետական» կոչուած Կ· Պոլսոյ մը, կանանց Միութիւն եւայլն մասնաւոր հովերու մը կ'առնեն յաճախ, այն տպաւորութիւնը ձգելու համար թէ միայն իրենք են որ կը սիրեն հայրենիքը, դեղ – դարման կը դրկեն, կ'օդնեն ներդաղթին, իսկ Ֆր· Կապոյտ Խաչը եւ ուրիշ քոյր կազմակերպութիւններ թշնամական դիրք բռնած են :

— Բայց չէ՞ որ միասին էին, պատերազմի չրջանին, դերիներուն, Ցունաստանի թշուառներուն օդնութիւն հասցնելու համար :

= Այո՛, բայց օրերուն հետ հոդիները ալ փոխուեցան, եւ սառերը փոխանակ հալելու, սառնակոյտներու վերածուեցան...

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՑԵՐԷՆԻ
(Ըստ բոլշեւիկ երեւանի)

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Այնեւայնպէս անդամ կ'ուտաներ կարդացինք «Սովետական դրականութիւն եւ Արվեստ» ամսագրէն, մի քանի դրողների բուրժուական նացիոնալիստական կոնցեպցիաների մասին : Ինչե՞ր սովորեցիք այդ ընթերցումից :

ՆՈՐԵԿ ԱՇԱԿԵՐՏԸ.— Ես բան չեմ հասկնար ձեր այս խօսքերէն, ընկեր պրոֆէսոր : Կարելի չէ՞ աւելի պարզ խօսիլ :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Մի քիչ ուշադրութիւն դարձրու հայերէն լեզուի կուրսերին, կը սորվորես : Ո՞վ կարող է պատասխանել իմ հարցին :

ԲՆԻԿ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.—Եղ ցիտատներից իմացանք որ նրանց դրականութիւնն աւելի չուտ լուսնդային էր, դեկլարատիվ, երդում էր ընդհանրապէս երկաթը որպէս ռեւոլուցիայի սիմվոլները, իշխում էր կոմսոմոլիսիմի եւ նոյնիսկ կեղծ ինտերնացիոնալիզմի ...

ՈՒՍ.— Ի՞նչ էր պահանջւում դրողներից, երբ սկսւեց դեմման դավթիչների օկուպացիան :

ԲՆԻԿ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Սկսւեց մի նոր շրջան դրականութեան եւ պրէսիայի համար, բոլոր միջոցները մոբիլիդացւել էին թշնամուն յաղթելու համար : Գրողներից պահանջւում էր օպերատիվութիւն, կրքոտութիւն, քաղաքական նպատակասլացութիւն :

ՈՒՍ.— Ո՞վ կարող է մի փրազով բնութագրել Ցակոբ Ցակոբեանի պրէզիան :

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Ցակոբեանի սովետական շրջանի երկերը նրա նախաեւեղուցիոն պրէզիայի օրգանական շարունակութիւնը եղան : Ցակոբեանը դասախարկեց ռեւոլուցիոն պրէզիայի ...

ՈՒՍ.— Նոր դրողներից ո՞րն է պեսիմիստական լիրիկայի բանաստեղծուհի :

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Մարօ Մարդարեան, իսկ Սիլվա Կապուտիկեանն էլ առողջ խարակտերի պօէտ է : Նա արտայայտում է ռէալիստական էմոցիա :

ՈՒՍ.— Էդ· Թօփչեանը ի՞նչպէս է տալիս ավանտուրիստ Դաշնակների դրականութեան խարակտերիստիկան :

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Զօլոդիական չովինիզմ, բուրժուական ռէակցիոն դրականութեան բուլվարային թեմաներ , ֆաշիստական – նացիոնալիս – տական, իմպերիալիզմի ռէակցիոն իդէոլոդիա, բուրժուական ռէակցիոն էսթետիկա, պաթոլո – դիական ...

(5) ՎԱՀԷ

ՆԵՐԴԱՂԹԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ

Նիւ Եորքէն կը դրեն «Հայրենիք»ի (5 Օգոստ.)· Ամերիկահայերու ներդաղթը կազմակերպող Ցանձնախումբին հրաւէրով, զանազան վայրերէ Նիւ Եորք հաւաքուած էին վերջերս 160 (հարիւր վաթսուն) հայրենակիցներ՝ ռուսական ՊՈՒԵՏԱ շոգենաւով Հայաստան մեկնելու համար :

Մեկնումի թուականէն մէկ օր առաջ, սաղկայն, ներդաղթի լիազօրը, Պ· Շահնազարեան, յանձնախումբին միջոցաւ լուր կը դրկէ 160 միամիտներուն թէ «Պոբետան» նաւահանդիստ հասած է, բայց հայ ներդաղթողները պիտի չառնէ, այլ միայն Խորհրդային հիւպատոսարանի, Ամառորդի (առեւտրական ընկերութեան) եւայլ ռուսական հիմնարկութեանց պաշտօնեաները՝ իրենց ընտանիքներով :

Ինչ կը վերաբերի մեր 160 հայրենակիցնեբրուն, անոնք պէտք է սպասեն մինչեւ Սեպտեմբեր 21, այսինքն «Պոբետա»յի յաջորդ ճամբորդութեան :

Այս կարգադրութեան հետեւանքը եղած է այն որ 160 Հայեր որոնք Նիւ Եորք եկած էին նաւ առնելու ակնկալութեամբ, հիմա մատնուած են անաւոդ կացութեան մը : Նաւէն վար առնուած են իրենց բեռները :

Կը լսեմ որ այս դժբախտները դիմած են Պ· Շահնազարեանին խնդրելով որ կարգադրութիւն ներ ըլլան իրենց ապրուստին համար, մինչեւ «Պոպետա»յի ժամանումը

Պիտի կրնա՞ն զեղչել գիները

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ Կ'ԱՃԻՆ

Նախարարական մասնաւոր յանձնախումբը երկու անդամ բացառիկ նիստ դումարեց առջի օր, քննելու համար պարենաւորման դժուարութիւնը եւ դիներու բարձրացման խնդիրը : Ուրիշ երկու նիստեր ալ պիտի դումարէ երկուշաբթի եւ երեքշաբթի :

Ուրբաթ օրուան երկու նիստերուն մէջ, որ տեւեցին տաք ժամ, նախագահութեամբ Լէոն Պլումի, յանձնախումբը մասնաւորապէս զբաղեցաւ միսի տագնապով Այս առթիւ հաստատեց թէ ապուռ վաճառումը, որ կը դործադրուի Օգոստոս 2էն ի վեր, ոչ պաշար կրցաւ ճարել, ոչ ալ դիները զեղչել : Շատ քիչ քանակութեամբ մսացու կը հասնի Փարիզ, եւ դիները միշտ կը բարձրանան :

Նկատելով որ շատ մը արտադրիչներ եւ միջնորդներ կր պահեն իրենց մսացու անասունները, որպէսզի աւելի խիստ պատիժներ տնօրինել, մասնաւոր օրէնքով մը : Ի հարկին ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք պիտի առնուին , եթէ այս կարգադրութիւնը դոհացուցիչ արդիւնք չտայ :

★ Սպասելով հանդերձ մինչեւ Սեպտեմբեր 1, բանուորական եւ արհեստակցական միութիւնները հետզհետէ անհամբեր կը դառնան :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ոչ – համայնավար սէնտիքաները խղճին իրենց գործակցութիւնը կառավարութեան հետ : Քայլ մը եւս առնելով, անոնք վերջնագիր մը հրատարակեցին, որով կը սպառնան ընդհանուր գործադուլ յայտարարել, եթէ կառավարութիւնը չյաջողի զեղչել դիները, մինչեւ Սեպտ· 1, ինչպէս խոստացած է :

Այս կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները կը յայտարարեն թէ՝ պատրաստ են գործակցելու կառավարութեան, կարելի եղածին չափ , կանխելու համար բանուորական խլրտումները, բայց ստիպուած են միջոցներ ձեռք առնել, քանի որ Աշխատանքի Դաշնակցութեան յարած միութիւնները բուռն պայքար կը մղեն, աշխատավարձի յաւելում պահանջելով :

Ուրբաթ օր 5000 բանուորներ գործադուլ յայտարարեցին Սէնթ Էթիէնի մէջ, թողոքելու համար Ռէնոյի եւմատական – անտեսական ծրագիրին դէմ : Գործադուլները սարքուեցան Նաւ եւ Նանթի, Սէն Նազէռի եւ Նիմի մէջ : Մարսէյլի մէջ ալ կը չարունակուին մասնակի գործադուլները :

Պանք որ Ֆրանսի քանի մը հազար պաշտօնեաներն ալ կը սպառնան գործադուլ հռչակել, եթէ հոդացում չտանան վերադասաւորման պահանջին համար :

Անուռէ Լաֆոն, բանուորական Ուժին ընդհ· քարտուղարը, խոստովանեցաւ թէ մէկ ելք մնային, եթէ դիներու կրճատումը ձախողի.— ընդհ· գործադուլ : Պատասխանելով այն հարցումին թէ միացեալ ճակատ կազմած են Աշխատանքի Դաշնակցութեան հետ, քարտուղարը ըսաւ.— « Համայնավարներուն նպատակն է ոչ թէ բարձրացնել բանուորներուն դնելու կարողութիւնը, այլ փակել անջատման խնդիրը, նորէն իրենց կազմակերպութեան մէջ համախմբելով բաժնուած բանուորները :

Արդարեւ , Աշխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարը, Պլնուա Ֆրաշոն, առջի օր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, միութեան կոչ մը ուղղելով Բանուորական Ուժին եւ քրիստոնեայ աշխատաւորներու միութեան անդամներուն :

Ի՞նչ լուր Մոսկուայէն

Ուրբաթ օրուան համար նախատեսուած տեսակցութիւնը տեղի չունեցաւ, ոչ Սթալինի, ոչ ալ Մոլոթովի հետ :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, արեւմտեան երեք պետութեանց ներկայացուցիչները նոր հրահանգներու կը սպասեն : Մինչեւ հիմա առաւելն 3—4 օր կ'անցնէր, մէկ տեսակցութենէն միւսը : Այդ ժամանակաշրջանին Մոսկուայի արեւմտեան ներկայացուցիչները կրնային տեղեկագիրներ ուղղել իրենց կառավարութեանց, որոնք իրենց կարգին քննելով զանոնք, նոր հրահանգներ կ'ուղղէին, յաջորդ խօսակցութեանց համար :

Այդ, վերջին տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր, եւ այդ օրէն ի վեր երեք ներկայացուցիչները կը խորհրդակցին իրարու հետ, երբեմն ալ առանձին , կամ մէկը միւսին հետ : Այս չի նշանակեր թէ սկզբունքով համաձայն չեն հիմնական կէտերու մասին, ինչպէս դիտել կուտայ անգլ· թերթ մը : Բայց կը թուի թէ նոր դժուարութեանց առջեւ կը գտնուին : Կր կարծուի թէ Պ· Մոլոթով Ռուրի հանդուցեալ խնդիրն ալ յուզած է վերջին անդամ :

ՇԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Պերլինի խորհրդային շրջանակներէն քաղուած լուրի մը համաձայն, մահէչալ Վասիլի Սոքոլովսկի, Գերմանիոյ խորհրդային հրամանատարը, որ Մոսկուա գացած էր խորհրդակցելու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԹՈՒՐՔԻԱ ԹԻՒԵՐՈՎ

1. ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Մեր վիճակագրական տեղեկութեանց աղբիւրը կը կազմեն « Թուրքիոյ Տարեգիրք» ամուսը կրող երկու ստուար հատորներ (1947—1948):

Խմբագիրը՝ Թահսին Տէմիրայ, իր հետ ունենալով մասնագէտ աշխատակիցներու խմբակ մը, դժուա հանած է այս ձեռնարկը :

Սովորական խմաւոով տարեգիրք մը չէ « Թուրքիէ Եըլլըզը»ն, եւ ոչ ալ մեր ըմբռնած ձեւով դրական – գեղարուեստական հաւաքածոյ մը: Անոր հետապնդած նպատակը եւ առանձնայատկութիւնը կարելի է ամփոփել երկու կէտերու մէջ.—

Ա.— Տալ Թուրքիոյ ամբողջական պատկերը, տարուէ տարի արձանագրելով երկրին պետական, մշակութային, տնտեսական եւ ընկերային կեանքը :

Բ.— Փնտռտուք եւ ուսումնասիրութիւն կատարող մտաւորական դասուն տրամադրութեանը տակ դնել վաւերաթուղթ մը, որուն կարելի ըլլայ դիմել ամէն տեղ եւ ամէն ժամ :

Գիրքը կազմուած է հետեւեալ յատակագիծով: 1.— Պետութիւն, 2.— Կառավարութիւն, 3. — Օրացոյց– տօնացոյց եւ աստեղագիտութիւն, 4.— Թուրքիա, 5.— Օտար պետութիւնները, 6.— Համաշխարհային քաղաքականութիւն, 7.— քաղաքական կեանքը Թուրքիոյ մէջ, 8.— Պատմական դէպքեր, եւ 9.— Ժամանակագրութիւն (Ներքինի եւ արտաքին):

Իւրաքանչիւր գլուխ ունի իր բաժանումներն ու ստորաբաժանումները: « Ցառաջ »ի մէկ էջը անբաւական պիտի դար, եթէ փորձէինք մի առ մի թուել զանոնք: Այնքան այլազան են նիւթերը :

Մեր քննութեան պիտի ենթարկենք միայն այն բաժինները, որոնք հետաքրքրական են հայկական տեսակէտով: Հետեւաբար զանց պիտի առնուին պետ. եւ կառավարական գլուխները : Ուշադրութեան առարկայ պիտի դառնան, մասնաւորաբար, մարդահամարը իր ստորոգելիներով, տնտեսական, մշակութային եւ ընկերային կեանքը, հանրօգուտ ձեռնարկներն ու հաղորդակցութիւնը, կուսակցութիւնները ու ընկերակցութիւնները :

Թուրքիոյ ընդհ. տարածութիւնն է 776.980 քառ. քիլոմեթր: Երջագիծը՝ 9805 ք.մ.: Ծ. Միութեան հետ ունեցած սահմանագծին երկայնութիւնն է 1970 քիլոմեթր (590ը ցամաքային, 1380ը ծովային): Իսկ Պուլկարիոյ հետ 366 քիլոմեթր (200ը ցամաքային, 166ը ծովային):

Մնացեալ դրացիները համաբերով թարեկամ կամ չէզոք, կը տեսնենք որ, Թուրքիա մտահոգուած է 2336 քիլոմեթր երկայնութեամբ (790ը ցամաքային եւ 1546ը ծովային) ճակատ մը պաշտպանութեամբ :

Հողագործական արդիւնաբերութեան տեսակէտէն, երկրին հողային ընդհ. տարածութիւնը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ.—

Ա.— Հերկ եւ ցանք՝ 12.900.993 արտաւար (հէքթար): 16.60 %:

Բ.— Մարգագետին եւ արօտաւայր՝ 39020840 արտաւար: 50.22 % :

Գ.— Ձիթաստան, պտղաստան եւ բանջարանոց՝ 1.384.744 արտաւար: 1.78 % :

Դ.— Անտառներ՝ 11.892.537 արտաւար: 15.31 առ հարիւր :

Ե.— Խոպան հողեր (չուզեր ըսել անմշակ)՝ 11.502.836 արտաւար: 14.82 %:

Զ.— Լիճեր եւ ճահիճներ՝ 986.120 արտաւար: 1.27 %:

Ընդհ. դումար՝ 77.698.020 արտաւար :

Արդ, այս տախտակն իսկ ցոյց կուտայ որ, երկրին ամբողջ տարածութեան մէկ վեցերորդը միայն կը մշակուի: Մօտաւորապէս ուրիշ մէկ վեցերորդն ալ խոպան է: Ինչքան դիտենք, Թուրքիա արդաւանդ երկիր մըն է, եւ մշակելի ու խոպան հողերը հաւասար համեմատութիւն չեն ներկայացներ «երկիր դրախտավայ»ին մէջ: Իսկ 50 % համեմատութեամբ մարգագետիններու եւ արօտավայրերու դոյութիւնն ալ խոտոր կը համեմատի՝ յետամնաց անասնապահութեան եւ դրեթէ անզոյ կաթնատնտեսութեան հետ: Հետեւաբար, կամ անծայրածիր տարածութիւններ անմշակ մնալով արօտավայրերու վերածուած են, եւ կամ, եթէ իսկապէս զմրուխտ երկիր մըն է Թուրքիան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան նըմանողութիւնները անտեսուած են: Այս մասին արդիւնաբերութիւններ անտեսուած են: Այս ալ այս բարակ ցաւ»ը ծածկելու փորձ չէ կատարած մինչեւ հիմա: Բայց թիւերով կ'ուզէ ապացուցանել թէ՝ երկիրը այնքան ալ նօսր բնակեալ չէ, չափել, պաշտօնական այցելութիւններ – րով: Հարկ է անոնց մօտ ապրիլ, տեսնել, հետեւիլ, իրական գաղափար մը կազմելու համար: Ժողովուրդը — այդ մեծ համրը տարբեր բովանդակութիւն դրած է «Փրկիչ» բառին մէջ եւ կորսուելու ենթակայ մէկը կ'անուանէ «փրկիչի ապրանք» խնդիր :

Արդարեւ դանց առնելով այդ հաստատութեան դանազան ժամանակներու հիւանդագնոցին կենցաղը, բժիշկներն ու հիւանդապահուհիները խնամակալներն ու դործատուները, միայն յիմարանոցի բաժինը իր հսկիչներով կը բաւէ ընդվզելու :

ՈՐՔԱՆՈՑԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

Երբ արիւնը կ'եռայ

Իրիկուան սովորական ստուգման պահուն՝ դարմանատունէն դրաւոր տեղեկացուցին թէ՝ Մարտիրոսը «Փրկիչ» պիտի ղրկեն վաղը: Ըրչափ ալ բազմաղբաղ՝ նկատած էի թէ ատենէ մը ի վեր մեծ տղոցմէ չատեր — ինչպէս Մարտիրոսը — փոխն ի փոխ, հիւանդանալու, դարմանատան մէջ պահակելու հակում ցոյց կուտային: Սկիզբը կ'ենթադրէի թէ անոնցմէ քիչ մը տարբերութիւնը — հիւանդներու յաւուկ — , սրահին ծովահայեաց, հանդստաւէտ կեանքը, կամ մանաւանդ մասնակի դուրդուրանքը, պատճառ կը դառնային որ տղաք լքեն իրենց դասարանները եւ հոն ապաստանին առանց լուրջ հիւանդութեան մը: Ինչպէս իրենցմէ ամանք կուպային հաւկութիւններու խումբին մէջ արձանագրուիլ, կամաւոր կոյր ձեւանալով ամէն առտու բացառիկ հաւկիթ մը ունենալու համար : Եւ որչափ կը խնդայինք միասին, երբ խաղը մէջտեղ կ'ելլէր իրենց մոռացկոտութեան պատճառաբանութիւնը : Տղաքը «խտացած» կեանք ապրած տարիներով, չատ հնարամիտ դարձած էին եւ ջուրին մատկերեսը դիւրին կ'ելլէին ամէն բանի մէջ: Սակայն տղոց ամէն մէկ թերութիւնը տեսնել եւ կշտամբել՝ կը նմանի տունկի մը տերեւները միշտ կըտրելուն: Հետեւաբարհեռադիտակի հակառակ կողմով կը նայէի անոնց թերութիւններուն վրայ : Արդէն չատերը ապատագրուելէն ի վեր կամուրջներ անցած՝ եւ անսահման հետաւորութիւններ կտրած, չատոնց սկսած էին ցուցադրել իրենց հոգեկան բարմանկիւն ադամանդը, կը մնար յղկել վարպետ մատներով :

Եթէ դաւադիր ժամանակը չխանդարուէր , վեր ի վայր դարձնելով սկսուած գործը՝ ինչ յաւատու ջահեր ունէինք այդ սերունդին մէջ որոնցմէ էր Մարտիրոսը :

Եւ եղաւ որ Մարտիրոսը «Փրկիչ» ղրկեն: Ես ամբողջ տարի մը ապրած էի Ս. Փրկչի Ազգ. հիւանդանոցի պարիսպներէն ներս երբ դէտ որքանոց մը ունէինք հոն, ճիշդ յիմարանոցին պատկից : Մեր դասարաններուն պատուհանները կը բացուէին խեղճերու բակին վրայ, եւ մենք մեր աշակերտներու հետ ականատես կ'ըլլայինքզարհուրելի տեսարաններու: Կը լսէինք դառաղեղի յաուկ մռնչիւններու, հակամարդկային աղաղակներ : Անակէ ու լքուած զոհերու տառապանքը կարելի չէ զգալ, չափել, պաշտօնական այցելութիւննե – րով: Հարկ է անոնց մօտ ապրիլ, տեսնել, հետեւիլ, իրական գաղափար մը կազմելու համար: Ժողովուրդը — այդ մեծ համրը տարբեր բովանդակութիւն դրած է «Փրկիչ» բառին մէջ եւ կորսուելու ենթակայ մէկը կ'անուանէ «փրկիչի ապրանք» խնդիր :

Արդարեւ դանց առնելով այդ հաստատութեան դանազան ժամանակներու հիւանդագնոցին կենցաղը, բժիշկներն ու հիւանդապահուհիները խնամակալներն ու դործատուները, միայն յիմարանոցի բաժինը իր հսկիչներով կը բաւէ ընդվզելու : Հոն պարզապէս արգելարան մըն էր : Ամէն տարիքի այր ու կին խեղճ արարածներու : Հաւաքած ու հոն լեցուցած էին,— լուսնոտներ, յուսահատներ, խենթեր, բթամիտներ, անհաւասարակշիռներ , արկածեալներ եւ ուրէք պատճառով անտէր տղաք : Փակուած բոլոր ճամբաները ուղղելով դէպի զբեզման : Ու այդ տարին պատիւ գոյդ տնօրէնին – րուն ձմրան սաստկացուէչ եղանակին դերեզմանոցի հողը լաւ պարարտացաւ : (Պարտք մը ունիմ ձեզի հանդէպ, խեղճ արարածներ, ապաւեցէք սակայն, ապաւեցէք) :

Ու հիմա... Մարտիրոսը այս թանկագին տղան, ի՞նչ դործ ունէր հոն:

Վեր կը վաղեմ չնչակտոր, կը հարցազրնեմ հիւանդապահ կիներէն մին առանձին .

— Այո, պարոն, ընդհանուր հսկող, կը պատասխանէ, Մարտիրոսը խենթեցաւ: Բժիշկին հրամանով ամէն բան պատրաստած ենք փրկիչ ղրկելու համար: Պատճառը իր դասարանի ուսուցչուհին եղաւ : Անմեղուկ տղուն ձեռքէն դիրք մը խլեց ու պատռեց բոլորիս առջեւ, «սուտ հիւանդ, ծոյլ մըն ես», պոռաց երեսին: Բերել կուտամ դիրքը, ես նայիմ պատռտած էջերուն, ցոփակեաց պատկերներով եւ դրուխեամբ «Կավռօշ»ի տարեդիրք մըն է «Եանկըն ալայի» լեզուով դրուած :

Ուսուցիչը՝ ինքնաշարժի նախկին վարիչ մը եւ հիմա պապկն աւելի կաթոլիկ, փոխանակ տըղուն ձեռքէն բռնելով մազէ կամուրջէն անցընելու, ընդհակառակն իր արարքով տղան աւելի դէպ ի անդունդը հրելէ վերջ, դացեր է քննադատ կերպով :

Սրահ կը մտնեմ: Հսկումի դիշեր է կարծես հոն դանուողները բոլորն ալ արթուն են ու կըսկծանքով կը նային դաղտնաբար մերթ «խենթին», երբեմն ինծի: Ցանկարծ Մարտիրոսը մէկ կողմ հրելով դիրքը չրջապատող այր ու կին պաշտօնեաները, ոտքի կ'ելլէ ու քալլի սեղանին վրայինը պարապ չէ, մը խլելով կ'ուղէ ինծի նետել, իբր թէ դիս կը չփոթէ միւսին հետ, ու կը զառանցէ.

— Գիրքս կը պատռես հա՞. դուն. դուն ...

— Լաւ, կ'ըսեմ, նետէ չէնդ, զարկ, ինչո՞ւ կանդ կ'առնես, չճանչցա՞ր զարկ , տես, անշարժ կեցեր եմ, լաւ նայտ առ, ճակտիս, ճիշդ ճակտիս, ու նայուածքս կը մխրճուի աչքերուն մէջ:

Ձեռքի լրդրանոց չիշը կարծես կը ծանրանայ, արմուկը կր ծալուի ու թեւը վար կ'իջնէ հետզհետէ : Առաջին յաղթանակը տարած եմ ու վստահ եմ ելքին: Կայծակի արագութեամբ դանազան մտածումներ կը խաչաձեւուին ուղեղիս մէջ:

— Սրբուհի կ'ըսեմ, մանկամարդ աղջկան մը (որ հոս ծառայող իր մօրը հետ ապաստանած է): Գնա Մարտիրոսին քով եւ օդնէ որ անկողին մտնէ, լաւ մը ծածկէ վերմակով: Կը լսե՞ս, չեմ ուզեր որ քեզմէ զատ մէկը երթայ անոր քով: Դուն միայն պիտի խնամես, կը լսե՞ս :

Իրեն տարեկից այս աղջիկը կը յառաջանայ վրանոտ: Տղուն չիշը ձեռքէն կ'իյնայ գետինը իր նայուածքին հետ :

Այժմ մէկ թեւէն ես բռնած եմ մեղմիւ, միւսէն աղջնակը: Հիւանդը դառնուկի պէս անկողինը կը մտնէ: Բոլոր սրահականները զարմանքի մէջ

չութիւն չունի, եւ տարուէ տարի նշանակելի յաւելումներ կը կատարէ :

Ցաւելման այս թափով ստիպուած պիտի ըլլայ, ապահովաբար, կէս դար վերջ «կենսական տարածութիւն»ները փնտռել, Օսմանեան կայսրութենէն անջատուած դրացի երկիրներու մէջ ... :

Մեր կարծիքով, Թիւերու գլխաւոր խեղաթիւրումն ալ կատարուած է աղգաբնակչութեան հարցին մէջ: Անկախութեան ձգտող ժողովուրդներու բնակչնջումն ու արտաքսումը ապահովելէ վերջ, Թուրքիա կը ճգնի անծայրածիր ամայու – թիւններու վրայ դոզ մը նետել, եւ խափանել աղգ. դատ հետապնդող ժողովուրդներու հողային պահանջները :

Ահա թէ ինչո՞ւ, հանրապետական Թուրքիոյ համար, ազգ. խնդիր դարձած է բնակչութեան հարցը: 1927էն իվեր կը գործէ «մարդահամարի ընդհ. տեսչութիւն» մը, ենթակայ վարչապետութեան: Իբրեւ հիմնական կազմակերպութիւն, օժտուած է լայն իրաւասութիւններով, եւ կը վայելէ գիտական ձեւով աշխատելու ամէն կարելիութիւն :

Մարդահամարի առաջին փորձը կատարուած է 1927 հոկտեմբեր 28ին: Երկրորդը՝ 1935ին: Ամէն վերջ, կանոնաւորաբար, իւրաքանչիւր հինգ տարին անդամ մը: Այդ չորս մարդահամարները հետեւեալ արդիւնքը տուած են.—

Առաջին մարդահամարով (1927) Թուրքիոյ բնակչութեան ընդհ. թիւն է 13.648.270: Ութ տարի վերջ (1935) այս թիւը բարձրացած է16158018ի (յաւելում՝ 2.509.748): Երրորդ մարդահամարով (1940)՝ 17.820.950 անձ (յաւելում՝ 1.662.932): Իսկ վերջինը (1945) 18.861.609 հոգի (յաւելում՝ 1.040.659:

Այս հաշուով , տասնըւթ տարուան ընթացքին, 5.213.339 հոգիի յաւելում մը տեղի ունեցած է :

Վերջին մարդահամարին համաձայն Թուրքիոյ մէջ կան 10.000է աւելի բնակչութիւն ունեցող 97 քաղաքներ: Այս քաղաքներէն մեծագոյնը՝ Պոլիս, ունի 845.316 բնակիչ, Անդարա՝ 226.712, Իզմիր՝ 200.088, Ատանա՝ 100.367: Մնացեալները կը տարուբերին 10 հազարէն 86 հազարի միջեւ (Պրուսա):

4.640.620 հոգի կը բնակին քաղաքներու, 14.220.989 հոգի ալ գիւղաքաղաքներու եւ գիւղերու մէջ: Վերջինին մաս կը կազմեն վաչկատուն ցեղերը, թիւով 63.459 հոգի :

Համաձայն 1935ի մարդահամարին բնակչութեան դբաղումները այսպէս կը դասաւորուին .—

Ա.— Հողագործ՝	*6.480.068*	*40,1*	*%:*
Բ.— Արհեստաւոր՝	*656.421*	*4,1*	*%:*
Գ.— Առեւտրական՝	*218.308*	*1,3*	*%:*
Դ.— Փոխադրութիւն եւ հաղորդակցութիւն	*121.614*	*0.7*	*% :*
Ե.— Պաշտօնէութիւն եւ ազատ ասպարէզի հետեւողներ՝	*398.338,—*	*2.5*	*%:*
Զ.— Առանձին տնտեսութիւն եւ ծառայութիւն՝	*46.456,—*	*0.3*	*%:*
Է.— Զբաղում չունեցող եւ կամ անորոշ, անյայտ զբաղումի տէր՝	*8.236.813,—*	*51*	*%:*

Պէ՞տք է եղրակացնել թէ՝ Թուրքիա դասարկապորտներու երկիր մըն է, քանի որ բնակչութեան տնտեսական կէսը կամ զբաղում չունի, եւ կամ պատահական դործերով կը զբաղի: Ինչո՞վ կ'ապրի ծոյլերու այս ստուարաթիւ բանակը:

Այլապէս «լուսաւոր » պատկեր մը.—13639572 անդրագիր, 2.517.878 լուսաւորեալներու դիմաց (այր եւ կին) :

Թերեւս որոշ բարեփոխում տեղի ունեցած է մինչեւ 1945, բայց թիւերը կը պակսին:

Հ. ՎԻՇԱՊԵԱՆ

են, ոմանք ուրախութենէն կուլան ալ, որովհետեւ բոլորն ալ տեղեակ են բժիշկին վճիռին. —

«Վաղն առտու Փրկիչ պիտի ղրկուի, ի հարկին բռնաչապիկով: Ուրիշ ճար չկայ. կատաղի խենթութեան նշաններ ցոյց կուտայ: Թմրեցու – ցիչներն իսկ երկար առենի համար չեն»:

Իսկ եթէ անդամ մը միայն Փրկիչ մտնէ, ալ յաւիտեան կորսուած է, մինչդեռ ահա նախկին գառնուկը դարձած է դատապարտեալը: Ակնարկով մը կը հասկցնէ Սրբուհիին որ սրբէ անոր ճակտին պաղ քրտինքը, չոյէ գլխին մազերը:

Եւ ահա յաղթանակը կատարեալ է, աներկբայ եմ երբ խեղճ պղտիկին սիրտը կ'ալեկոծի եւ կոհակները դուրս կը ժայթքեն իր փակ աչքերէն, այդ փրկարար արցունքներով ողողելով իմ եւ աղջկան ձեռքերը:

Ժամանակն է աւելի մօտենալու, փոխանցմանը շրջանին հասած եմ այլեւս, վրան կը ծռիմ հօր մը պէս ու կը փսփսամ ականջին.

— Մարտիրոս, տղաս, բսելիք մը ունիմ կ'ուզես, քիչ մը պառչամ երթանք, ծովը դիտենք.

Ա՛լ չի դիմանար, կը սկսի հեկեկալ, դուրս կը տանիմ զինքը: Երկար չունչ մը կ'առնէ հանդարտած է. ծովի աղի հովը աւելի կը փոխէ իր տրամադրութիւնը: Ծովը կր դիտենք ուր լուսաւոր հալածանք կայ, խաւարին մէջ աւելի լաւ կը տեսնէ, վստահ եմ, եւ կը հասկնայ ինչ ճակատագիր կը պատրաստուէր իրեն համար:

— Կ'արժէ՞, տղաս, «առանկ բանի մը» համար ապագայ կորսնցնել, կ'արժէ՞, բսէ տեսնեմ, երթալ Փրկիչ, անտէր անտիրական մնալ. մօրդ գերեզմանի քունը խանգարել, ու խենթերու հետ ապրիլ անօթի ծարաւ, ծեծ ուտել վարնոց մարդոցմէ. մերն ու բոպիկ մնալ. ստոր հետաքրքիրներու առարկայ դառնալ. շղթայ կրել, բըռնաչապիկ հագնիլ ու խենթերու թագաւորին — իրենց հակիչին — օդին սեղանին առջեւ պարել. ան ալ «առանկ բանի մը համար»:

Շատ լաւ հասկցաւ ակնարկս: «Առանկ բանը» Սրբուհին էր: Եղնիկի պէս, մէջքը բարակ, ծովի կապոյտ աչքերով այս հազուագիւտ արարածը անտեղեակ էր բոլորովին թէ ինքն էր պատճառը շատ մը մեծ տղոց «հիւանդանալուն» եւ Մարտիրոսի «խենթութեան»:

Քանի կը խօսէի մեծ եղբօր մը պէս, այնքան աւելի կը փարէր ու ձեռքս կը համբուրէր: Ուշ դիշերին հեռացանք դարմանատունէն. իրեն ընկեր – քացայ մինչեւ իր դասընկերներու ննջարանը ուր կը սպասէր իր պարապ մնացած մահիճը եւ առտուան խաղաղութիւնը:

Մեր բժիշկը՝ Վրանկէլի բանակէն՝ թերեւս մտածելիք էր խենթերու, բայց ինչ հոգն էր, դինուոր մըն ալ պակաս թող ըլլար բանակէն ի հաշիւ յեղափոխութեան յիմարանոցին: Եւ վաղը թերեւս մասնագիտական կասկածներով պիտի մօտենայ Մարտիրոսին, չհաւատալով անոր ապաքինման, առանց անդրադառնալու թէ յեղափոխութիւնն ու սէրը կրակներ են որոնք հաւատարակէս կ'եռացնեն թարմ արիւնը... եւ թէ յիմարանոցը չէ ենթակաները տեղը...:

Բայց անկէ վերջ, առօրեայ արձանագրութեանց համար, դարմանատան չրջաբերական — տեսրակ Մարտիրոսը կը տանէր կը բերէր եւ անոր «խենթութիւնը» մշտատեւ ժպիտի մը տակ բուժուած է վերջնապէս: ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՒՆԻ

ԲԱՌԵԱԿՆԵՐ

Վանայ ծըփոմն, ծիծաղախիտ ծաւալին մօտ կ'ըսպասեմ քեզ,
Աբռամեան կարմրաթուշ խնճորներէդ նուէր առնեմ քեզ,
Սիփան սարի հազարադոյն ծաղիկներէդ փունջ եմ հիւսել,
Որ կենսավառ հոգիիս հետ, անուշ բոյրն ու հուրը տամ քեզ:

×

Էսօր Նորից սիրտըս փըլած եւ աւերակ տան է նըմանի,
Հազար ցաւեր ու կսկիծներ՝ ծանր նստած՝ սարի նըմանի,
Մոռացումի ճարըս դինին ու Լէյլիի հայեացքը հուր,
Առանց նրանց ես վիրաւոր, թեւակոտոր բոմի նըմանի:

×

Մի դեղուհի տեսայ երէկ, մանեակներով ադա – մանդեայ,
Ման էր գալիս տխուր – տրտում, լքած դղեակը մարմարեայ,
Ասի՝ աղջի՛կ, կախարդանքովդ հմայել ես արարաչքարհ,
Ասաց.— ողո՛յ, իմ խե՛ղճ սրտում, մի խո՛ր, խա՛ւար դերեզման կայ:

×

Դու մի՛ խաբուիր, որ մազերըս ճերմկել են ձիւնի նման,
Որ՝ տարիներս թոռան, ինկան վարդից պոկուած թերթի նման,
Քանի կենացս կանթեղն է վառ, յոյզեր ունիմ հազար տեսակ,
Մազերս սեւ, թէ սպիտակ, սիրտըս վարար՝ ծովի նման:

×

Էս անիրաւ, բիրտ աշխարհում, օրըս ցաւ ու լացով անցաւ,
Գիշերն անքուն, կերեկ տրտում, սիրտըս միշտ լուռ արիւն լացաւ,
Մէկը չեղաւ սպեղանի, իմ վէրքերին մրմուռ – կսկիծ,
Կեանքըս տխուր, աննըպատակ, անյիշատակ, ի դո՛ւր անցաւ:

×

Դու դնացիր անվերադարձ, անհետ, անյայտ ճամբաներով,
Սրտիս աւեր, մոխիր թողիր, անդեղ ցաւեր հա – զարներով,
Ինձ էգիլը կենաց ճարը, խորհուրդն ու խինդն ե– զեմական,
Հիմա, յոդնած ու դատարիւն, ո՞ւմ դուռ զարնեմ ուշ դիշերով:

★

Երեք կանգուն հող ունենամ, վրան չինեմ աղքատ մանակ,
Լէյլին մօտըս կանդնած լինի, ես իր շուքին – չուաքին տակ,
«Ձինի» վարչըս նըստած լինի, մի կտոր էլ չոր հաց լինի,
Գանգատ չունենամ ես Արարչից, երջանիկ եմ իմ ծածքին տակ:

1921, Կ. Պոլիս — ԱԶԳԻՆ

ՊՈՒՏՄ ՇԻՇԱՂ

Դաստիարակին շնորհանքը...

ՎԱՀԷԻՆ

Մեկզմէկ անարդելու համար, «չուն քեզի» մը որ փակցնեն մարդիկ իրարու ճակտին՝ կարծես սիրտերը կը հովանան: Վրէժը կը մարի իրենց սրտին մէջ:

Ո՞վ դիտէ, չուները որքան վիրաւորանք կը զգան իրենց մաքուր անունը իրենց անարդանքի մարդուն բերանը լինած տեսնելով:

Այս հաւատարիմ եւ երախտահատոյց կենդանին ի՞նչ է ըրեր մարդուն որ ինքը չարութիւնն եւ անունն ալ անարգանքի հոմանիշ կը նկատուի:

— Ծո՛ չուն շունշաւորդի, հոս եկո՛ւր, հիմա ոսկորներդ պիտի կոտրտեմ:

— Զգէ բարեկամ, մի իյնար հետը, շոնցին մէկն է այդ մարդը ...

« Շուն »ով չաղկապուած այս տեսակի նախատասուելութիւնները կարելի է հաւաքածոյ մը կազմել:

Եւ սակայն, չուները կ'արհամարհէ այս բոլորը ու կ'անցնի կ'երթայ՝ պոչը չարժելով ...

Մենաւոր տանտիրուհի մը, դեղի իր տանը մէջ, տոհմական մը չուներ ունէր: Մանաւորապէս անոնց մէկը, որ մարդու անունով մըն ալ մկրտուած էր, շատ ի պատուի էր: Ցատուկ թիկնաթոռ մը ունէր տանտիկնոջ սենեակին մէջ:

Հարցուցի.— Տիկին ինչո՞ւ այսքան բազմաթիւ չուներ կը պահէք: Զի՞ք նեղուիր: Մէկ հատը կը բաւէ կարծեմ, գողերը խելքի բերելու համար..

— Մ՛իս, պարոն, չէք դիտեր որքա՞ն հաւատարիմ եւ ազնիւ կենդանի մըն է չունը: Մարդերէն այնքա՞ն ապերախտութիւններ տեսայ որ... Առանք չատ բարձր են մարդոցմէ եւ անկեղծ ընկերներ ինծի ...

Իսկապէ՛ս...

Շա՞տ կը տեսնէք տուեմն, չուներու յատուկ չերմաուտանի մը գոյութիւնը եւ յետմահու անոնց համար եղած պատիւները:

Թոքիոյի մէջ չուն մը, Հաչի, — գլխագիրը « Հ » — ամէն օր կ'ընկերանար իր աշխատասէր տիրոջը՝ մինչեւ երկաթուղիի կայարանը: Իսկ երեկոյեան կրկին կ'երթար դիմաւորելու զայն:

Ամիսներով կանոնաւորապէս կը չարունակէ իր պաշտօնը: Տէրը կը մեռնի օր մը — 1925ին:

Շունը կրկին կը չարունակէ կատարել իր պարտականութիւնը: Տասը տարի — ամիս չէ — ճիշդ մինչեւնոյն վայրը կը սպասէ իր տիրոջը՝ առանց յուսահատելու: Եւ օր մը, ինքն ալ կը մեռնի:— Գրիչ չերթար «կը սատկի» գրելու ....

Ճափոնական կառավարութիւնը, իբրեւ վարձատրութիւն, արձան մը կը կանգնէ այս չունին համար ճիշդ այն տեղը ուր կը սպասէր ան իր տիրոջը:

Այսչափ մ'իայն:

Կառավարութիւնը անթաւական համարելով այսքանը, արձանին բազմաթիւ մանրանկարները պատրաստել կուտայ, եւ կը դրկէ կայսրութեան բոլոր դպրոցներուն, որպէսզի տղաքը հաւատարմութեան եւ երախտագիտութեան դասեր առնեն այդ արձանիկէն:

Չեմ դիտեր որքան օգտուեցան Ճափոնի տղաքը այդ չնարձանէն, իրենց մարզուս նկարագիրով: Չեռքս չանցաւ Ճափոնի կրթական նախարարութեան տեղեկագիրը այս մասին:

Եթէ ես «դեմոկրատ» երկրի մը մենաւէրն ըլլայի, «չուն պատուանդան» մը կը սարքէի քանի մը աստիճաններով եւ հպատակներս կը վարձատրէի անով:

Այդ պատուանդանին Ա. աստիճանը կը չնորհէի անոր որ կրցած է, գոնէ անունը միտք պահել իր նախկին տիրոջը՝ առանց վախնալու իր նոր տիրոջմէն: Կը չնազարդէի լամբակը բոլոր անոնց՝ որ չեն մասնակցած իրենց նախկին տիրոջը դէմ տեղի տանեցած անարգանքի ցոյցերուն: Անոր չնորհազրկումէն, կամ անոր մահէն ետքը, դիակը անարգելու արարողութիւններուն ...

Կը վախնամ, որ այդ պատուանդանը ճիտէն կախելու արժանացողներ հազիւ թէ գտնուին մարդու որդիներուն մէջ:

Քրիստոսի աշակերտներն իսկ, Մատնութեան Դիչերը, իրենց սիրելի վարդապետը «թողին ու փախան»...

Կամ գային ուրացան:

« Հաւատարմութիւնը « կապիտալիստական փտած մորալի մնացուկներիցն է», պիտի արձագանգեն կարդ մը նորաղանդականներ ...

Ամէն պարագայի մէջ, չանճնարարելի է պատուոյ տեղ մը յատկացնել դպրոցներու եւ տուներու մէջ՝ չնապատիւ Հաչիներու արձանիկներուն համար: Եւ մասնաւորապէս, Հայերուս կարդ մը խաւերուն մէջ, մեծ սպառում պէտք է ունենայ այդ կրթիչ, դաստիարակիչ արձանիկը..

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

— Ի՞նչպէս վերջացաւ կռիւը, մտածեց ան ինքն իրեն եւ առանց կարեւորութիւնն տալու վէրքէն հոսող արեան, պառկեցաւ թաց խոտերուն վրայ ու աչքերը բարձրացուց դէպի երկինք: Մ՛իս, մերինները ամէնքն ալ կոտորուեցան, ամէնքը մեռան, չարունակեց ան. իսկ ի՞նչ եղաւ Աշոտ Երկաթը: Ա՜հ, հայր, դաւաճան եւ ստոր...: Բայց ինչքան լաւ է այստեղ. չուրջս մանուչակներ ըլլան կարծես: Շատ լաւ է այստեղ, հանգիստ ու խաղաղ :

Ձիգ մը ըրաւ փակելու աչքերը, մինչ անոնք բաց էին միշտ եւ անշարժ կը նայէին դէպի երկինք, կարծես ուզելով թափանցել խորհրդաւոր դաղանիքներու :

Հեռուէն կը լսուէին ձիերու դոփիւնները, մարդկային խառն ի խուռն ձայներ: Մարդիկ կը չտապէին փախչիլ, կարծես անեւեւոյթ զօրութենէ մը հալածուած, առանց նկատելու Հեղինէն, որ ինկած էր փոսի մը մէջ, անտէր ու անպաշտպան, իսկ իրմէ քանի մը քայլ հեռուն՝ իր ձին կը կըռուէր կեանքի ու մահուան հետ :

Աբիւնր կը հոսէր Հեղինէի բաց վէրքէն:

— Ո՞ւր կ'երթամ ես, կը չարունակէր դառնացել խեղճ աղջիկը. կը տանին զիս ... կը բարձրանամ վեր, մ'իչտ վեր...: Վար պիտի իյնամ հիմա: Հեռու ինձմէ, հեռու...: Հա, դաւաճան է հայրս, ու ես չեմ ուզեր անոր աղջիկը ըլլալ: Իր վատասիրութենէն մղուած՝ ուզի տակ կ'առնէ ան ամէնն սրբութիւն: Զարմանալի բան, ես կարծես կրկին կը բարձրանամ, զիս կրկին կը տանին վեր... դէպի ո՞ւր: Կը վախնամ, վար պիտի իյնամ ?...:

Եւ Հեղինէն կը կարծէր, թէ անհուն բարձրութենէ մը վար կը զլորուի: Կծկուեցաւ լինք իր վրայ եւ սկսաւ թաց խոտերը քաշել հանել ու հոդը ճանկռտել: Զախ ձեռքը չէր չարժեր, արդէն ուժասպառ եղած էր ան, ուսին վրայ բացուած վէրքին պատճառով :

Անցաւ կարճ ժամանակ. խորին լռութիւն կը տիրէր չորս կողմը. ոչ մէկ ձայն, ոչ մէկ չչուկ կը լսուէր: Բայց ահա կրկին լսուեցան ձիերու դոփիւններ: Հեղինէ ուզեց բարձրացնել գլուխը եւ նայիլ այն կողմ, սակայն ուժերը դաւաճանեցին իրեն: Զարերը մօտեցան եւ իսկոյն հեռացան : Հեղինէ զգաց որ ձիաւոր մարդիկ կ'անցնէին իր մօտէն, բայց թէ ինչ մարդիկ են եւ ինչու այդպէս չուտ կ'անցնին, չկրցաւ հասկնալ: Ու կրկին սկսաւ զառանցել .

— Զարմանալի բան, երկինքը հետզհետէ կը ցածնայ: Զեռքս երկնցնեմ, կրնամ բռնել: Ահա լուսինը, ինչքան մեծ է ան. իսկ աստղերը... տեսէք, ինչպէս կը վազվզեն, կը փախչին հեռու. կարծես մէկը կը հալածէ զանոնք : Վա՜հ, ես այս տեսակ բան չեմ տեսած, մեր Վասպուրականի մէջ այսպէս բաներ չեն պատահիր :

ԲԱԳՐԱՏ ԱԱՎԱԶԵԱՆՑ

համար կառավարութեան հետ, Պերլին վերադարձեր է դաղտնի հրահանգներով: Մառէշալը կը սպասէ Մոսկուայի խորհրդակցութեանց ելքին, յայտարարելու համար խորհրդային իշխանութեանց դիրքը Գերմանիոյ մէջ:

« Թայմզ » կ'իմանայ թէ մառէշալը բացորոշ հրահանգներ ստացած է, երեք արեւմտեան դաշնակիցները դուրս հանելու համար Պերլինէն: Եթէ համաձայնութիւն մը չգոյանայ Մոսկուայի մէջ, Սոքոլովսկի աւելի պիտի սաստկացնէ Պերլինի պաշարումը: Իրողութիւն է որ մէկ շաբթուան մէջ երկու անգամ Ռուսերու ենթակայ ոստիկա – նութիւնը անցաւ իր սահմանագիծը, սեւ չուկացիներ հետապնդելու պատրուակով, բայց բռնաբարելով արեւմտեան պետութեանց իրաւունքները:

Եւ ահա նոր դէպք մը,— Տոքթ. Շթրում, Պերլինի արեւմտեան շրջանին ոստիկանապետը, տըբաթ օր բրիտանական եւ ամերիկեան հրամանատարութեանց դիմաց, խնդրելով որ իրենց պինուրական ոստիկանները պաշտպանեն խորհրդային շրջանին սահմանագիծը: Այս դիմումը կատարուած է անոր համար որ, ռուս պինուորներ առեւանգած են իր (դերման) ոստիկաններէն վեցը, ամերիկեան շրջանին մէջ: Գերման ոստիկանապետը կ'ըսէ .

— « Ձեմ կրնար պատասխանատուութիւն ստանձնել իմ ոստիկաններուս համդէպ, եթէ բրիտանական եւ ամերիկեան ոստիկաններ չտրամադրուին պաշտպանելու համար զանոնք այսպիսի յարձակումներու դէմ: Ռուսերը պիտի չհամարձակին այսպիսի ծայրայեղութիւններ գործել, եթէ նոյնիսկ մէկ դաշնակից ոստիկան միջամտէ : միայն մնալով, անկարողութեան դատապարտուած ենք, մանաւանդ որ հարկադրուած ենք բացորոշապէս հպատակիլ դաշնակից ուժերու տեսէ մէկ անդամին հրամաններուն»:

Պերլինի Ամերիկեան իշխանութիւնները բողոքեցին վեց գերման ոստիկաններու ձերբակալութեան դէմ: Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Ռուսերը 2500 Գերմաններ ձերբակալած են, ընդհանուր ուլտուք մը կատարելով սեւ չուկացիներու դէմ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը պահանջեց Ա. Միութենէն եւս կանչել Նիւ Եորքի հիւպատոսը, Պ. Եաքոպ Լոմաքին , մեղադրելով զայն թէ «չարաչար գործածած է իր դիրքին առանձնաշնորհները եւ կոպտօրէն բռնաբարած է միջազգային կանոնները», ուսուցչուհի Տիկին Քոզնէքինայի հարցին առթիւ: Ուշադրութիւնը վճռապէս կը մերժէ Ա. Միութեան ամբաստանութիւնները, անուղղակի քննադատելով նաեւ խորհրդային դեսպանին՝ Պ. Պանիւշկինի դիրքը :

ԾՈՒՆԱՅՏԱՆի ընդհ. սպայակոյտը կը ծանուցանէ թէ կառավարական զօրքը նոր ամրոցներ դրաւեց Կրամոս լեռներուն մէջ, քանդելով զօր. Մարկոսի պաշտպանողական վերջին դիծը: Զե – կոյցր կ'ըսէ թէ եւս առնուած է Կրամոսի ամենաբարձր գագաթը, Սքերցա, որ ձեռքէ ձեռք անցած էր վերջին օրերս: Այս շրջանին մէջ, բացի մեծաքանակ ռազմամթերքէ, կառավարական զօրքը գտած է 500 մանուկներ որոնք առևանգուած էին շրջակայ դիւղերէն: Նոյն աղբիւրին համաձայն, 3 —4000 ապստամբներ կրնան ծուղակը իյնալ: Ապստամբներուն դրաւած տարածութիւնը, որ նախապէս 1000 քառ. մղոն էր, այժմ իջած է 180 քառ. մղոնի: Վաթսուն հազար պինուորներ կը կռուին 5—6000 ապստամբներու դէմ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱՅԻՆ Լոնտոն հասած լուրերու համաձայն, Սթալին ծրագիր մը մշակած է, մասնչալ Թիթօն տապալելու եւ անոր յաջորդ նշանակելու համար զօր. Տափեչեւիչը, որ Մոսկուա կը գտնուի: Մեծ դէպքեր կը սպասուին յառաջիկայ երեք չարաթներու ընթացքին :

ԵՐՈՒսԱղԷմԻՆ կը հեռագրեն թէ Հրեաները հաւանած են յարգել Երուսաղէմի պաշտպանութեան համար դրուած պայմանները, որոշ վերապահումներով : — Ապահովութեան Խորհուրդը աղաչաբարեց Արաբներուն եւ Հրեաներուն թէ պատժական միջոցներ պիտի տնօրինեն անոնց դէմ որ կը խախտեն դինադադարը :— Իսրայէլի պետութիւնը խնդրեց անդամագրուիլ Միացեալ Ազգերուն, իբրեւ անկախ պետութիւն :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ Կ. ԽԱՉԻ 17րդ համագումարը բացուեցաւ Օգոստոս 20ին, Սթոքհոլմի մէջ, մասնակցութեամբ 500 պատուիրակներու որոնք կը ներկայացնեն 58 երկիրներ :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻՆ կը հեռագրեն թէ ֆրանսական օդանաւեր, դինուորներ եւ նաւային ուժեր ամենամեծ չաղթանակը տարին մէկ չարթուան կռիւներէ վերջ, սպանելով 500 բնիկներ եւ գրաւելով չատ կարեւոր դիրքեր :

ՁԵՆՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ նախկին կրթական նախարարը, Տոքթ. Սթրանակի, որ փոխ-վարչապետ ալ եղած է, փախչելով Լոնտոնի հասաւ իր կնոջը եւ աղջկանը հետ :— Խիստ մաքրագործումներ կը

Տ�էՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՇԱՔԼԵԱՆ

ուրախութեամբ կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց անդրանիկ զաւկին՝ ՐԱՖՖԻ – ԱՐՄԷՆի :

Փարիզ, 1948 Օգոստոս 20

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ, Օգոստոս 15 — 20

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեգիրները. —

ՎԵՆԵՏԻԿ՝ Բամ. 2000 ֆրանք, ՍԷՆԹ ԱՆՆ՝ Գործ. 2750, ԱՐՔԷՕՑ Ճար. 650, ՔՐՈՒԱՉԻ՝ Պօղ. 300, ՓԱՐԻԶ (9) Հաղ. 2200, ՏԷՍԻՆ՝ Գործ. 4907, ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ՝ Փափ. Պ. 1200, ՊՈՒՏՕ՝ Սամ. 1500, ՊՈՒՐԾ՝ Եաղ. 3400, ԱՆՒԷՒ՝ Գաս. 1200, ԼԻՈՆ՝ Պաս. 1200, ՄԱՐՍԷԻԼ՝ Զիլճ. 500 (Ֆոնտ), ՄԱՐՍԷԻԼ՝ Գործ. Ծեր. 5855, ԱՐՏԷՇ՝ Ամէն. 1200 ֆրանք :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի, այս կիրակի ժամը 9ին մինչեւ երեկոյ, Pont de Chéryի à la Plaineի դեղեցիկ անտառը: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Արտասանութիւն , երգ, հայկական եւ եւրոպ. պարեր եւ անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ եւ առատ խմիչք: Անձրեւի պարագային դաշտահանդէսը՝ յաջորդ կիրակի օրուան կը յետաձգուի:

Օթօքարները՝ կը մեկնին Լիոն –Փլաս Կիշարէն ժամը ճիշդ 9ին, տոմսակներու համար դիմել հետեւեալ հասցէներուն.— Ա) Տիկին Բերուզ Ա.վազեանի եւ Տիկին Մարի Մովսէսեանի, 194 rue Vendôme, Lyon, Բ) ընկեր Արամ Թաթուլեանի եւ ընկեր Ցակոբ Ա.յտընեանի, 46 rue Servient եւ 34 rue Dunoir, Պ. Օննիկ Ուզունեանի սրճարանը, Դ) ընկեր Զաքէոս Վարժապետեանի, 118 Grande rue Guillotière, Lyon :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԱՔՃԵԱՆ

եւ Պ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՏԱՐԱՔՃԵԱՆ իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին անձամբ, նամակու եւ ծաղկեպսակով, իրենց սիրելի զաւկին եւ եղբօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԱՐԱՔՃԵԱՆի (27 տարեկան)

մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Hyèresի Héliomarin հիւանդանոցին մէջ :

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ՁՈՊԱՍԵԼ, առկախ հաշիւներ կարգադրելու համար :

ԸՆԿԵՐ ԽԱՆԱՄՈՐՅԻԼ կը խնդրուի խմբագրատուն հանդիպիլ Բշ. կամ Գչ. ժամը 4ին վերջ :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Ա.րձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ, ԱՆԻԷՒԻ եւ ՔՈԼՈՄՊԻ բաժանորդներէն կը խնդրենք իրենց բաժնեգիրները յանձնել ընկեր ԱՐԱՄ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆի :

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), քնիկ Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին ատեններդ: Իմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան) , 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France: Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Ստեփան Թէնէքէճեանի: Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերկայի հայերէն թերթերէն արտատպել :

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Մաքրուհի Ծխեալ Պաղտիլեան (Պարտիզակցի), ամուսնոյն անունը Ա.ւետիս: Մեկնած է Նիւ Եորք 1922ին: Տեղեկացնել Տիկ. Հարուստեանի, 64 Allée J. B. Clément , Livry Gargan (S. et O.) , France: Կը խնդրուի Ամերիկայի հայ թերթերէն արտատպել :

ՍԵՊՏ. 5ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME — ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

Ն Ի Ս Ի Մ Է Զ

Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoireի եւ կայարանին միջեւ, 1 Ave. Thiers

Տէր եւ Տիկին ՍՈՒՐԻՆ ՔԱՐԱՒԱՆԱՆԵԱՆ

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆի ՄՈՐԹի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անգամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷԻԼ Հեռաձայն D. 06–40

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. Հ. Մ. Ա. Լ. Ե. Ա. Ն Ի

68, Rue Nationale , Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելակարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

Ճ Ա Շ Ա Ր Ա Ն

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրները, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպլիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

T. S. F.

TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ դիներէն օգտուիլ

Ա Ճ Ա Պ Ա Ր Ե Ց Է Ք

Գտնել առաջին կարգի ռատիօի գործիքները, կոտրները, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաշխաւորուած են:

Մ Ա Տ Չ Ե Լ Ի Գ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր fաթալօկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել: Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներ – ուն :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

Imprimerie DER AGOPIAN, 217 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 պնգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 24 Août 1948 երեքշաբթի 24 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4076–Նոր շրջան թիւ 1035 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆԵՐԳԱՂԹ ԵՒ ԱՐՏԱԳԱՂԹ

Նորէն դարձեր ենք անզօր վկաները եղերական կացութեան մը որ կը թուի թէ չատ երկար պիտի տեւէ :

Ահաւասիկ երկու տարբեր երեւոյթները այդ ողբերգութեան.—

Ներգաղթը կանգ առաւ այս տարի, եթէ չհաշուենք անցեալ տարուան մնացորդներու փոխադրութիւնը :

Անցեալ Յունիսին, Ռումանիայէն փոխադրուեցան 1022 հայրենակիցներ : Նոյնքան ալ կը մնան :

Պուլկարիոյ համար խոստացած են հազար հոգի : Բայց ե՞րբ ճամբայ պիտի հանուին :

Ֆրանսահայ ներգաղթի կոմիտէն անցեալ Մարտ 23ին պաշտօնապէս կը հաղորդէր թէ երկու հազար հոգի պիտի փոխադրուին, այս տարի : Ուրիշ ոչ մէկ տեղեկութիւն՝ այդ օրէն ասդին :

Եգիպտոսի երկրորդ կարաւանը, որ անցեալ աշնան յետաձգուած էր քոլերայի պատրուակով, դեռ կը սպասէ խոր անձկութեամբ : Ներգաղթի լիազօրը հասած է արդէն եւ կը զբաղի :

Իրանի 15 —20.000 արձանագրուած դիւղացիները — իսկապէս ամէնէն թշուառները — նորէն կը տեղաւորուին պարսկական դիւղերու մէջ, յուսահատելով ներգաղթէն :

Սուրիա – Լիբանանի «յետաձգուածները» այս տարին պիտի անցընեն սպասելով եւ յուսալով :

Դեռ բազմութիւններ կան Պէյրութի թիթեղէ տաղաւարներուն մէջ, որոնք աչքէ վրիպած են, երկու տարուան իրարանցումի ընթացքին :

Հիւս· Ամերիկայի մէջ չոգենաւի կը սպասեն 160 հայրենակիցներ : Իսկ Հարաւ· Ամերիկայէն··

Այստեղ կը բացուի ողբերգութեան Բ· երեսը :

Հարաւ – Ամերիկան ինքն է որ ներգաղթ կը կատարէ, դուռները բանալով օտար տարագիրներու, մասամբ ալ Հայերու առջեւ :

Ուրեմն կրկնակի արտագաղթ, Պալքաններէն, Միջին Արեւելքէն, արեւմտեան Եւրոպայէն մին – չեւ Խաղաղականի ափերը,— Պրազիլիա, Չիլի, Վենեցուէլա, Արժանթին, Ուրուկուէյ, Փարակուէյ : (Շատ բան չէ մնացած Հրոյ Երկիրէն) :

Դեռ երէկ Աթէնքէն հասած հայրենակից մը, որ ինքն ալ կր դաղթէ ընտանիքին հետ, կը պատմէր թէ 60—70 ընտանիքներ արձանագրուած կամ արդէն փոխադրուած են Արժանթին :

Այսօր, Գ· էջին մէջ պիտի կարդաք թղթակցութիւն մը, որ կը նկարագրէ Գերմանիոյ տարածքերուն առաջին խումբին ժամանումը Չիլի :

Վենեցուէլա դացողներու մասին ալ տեղեկութիւններ հրատարակուեցան ասկէ առաջ :

Կը նշանակէ թէ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ մէջ մնալի մատնուած 3000—3500 տարագիրները հետզհետէ պիտի փոխադրուին ուր որ տեղ ճարուի, միջազգային կարաւաններու հետ :

Մ· Նահանգները եւս որոշ համրանք մը պիտի ընդունին· բայց գլխաւոր մասը պիտի քշուի դէպի Հարաւ· Ամերիկա : Այդ աշխարհամասին ամէնէն անծանօթ երկիրները : Անոնց անունները կարդացիք արդէն :

Պատասխանատուները՞ը :

Հարցումն իսկ սիրտ կը խոցոտէ : Եւ դուռ պիտի բանայ վայրերան ճամարտակութեանց :

Երկու տարի առաջ, 1946 Փետրուարին, երբ Գ· Յարութիւնեան, Երեւանի կեդր· կոմիտէին քարտուղարը, կ'աւետէր թէ 350—400.000 տարագիրներ պիտի ընդունին «յառաջիկայ տարիներու ընթացքում», պարտք սեպեցինք դիտել տալ թէ Խ· Հայաստանը չի կրնար այդքան բազմութիւն տեղաւորել, առանց ընդարձակելու սահմանները : Գոնէ առանց սրբագրելու ներքին սահմանները, որոնք պարզեւ տրուած են դրացիներու, մերկապարանոց նենգամտութեամբ :

Այս դիտողութեան եւ ուրիշ քննադատութեանց համար դարձանք թշնամի ներգաղթի :

Իրենց չար բախտէն, ահա կանգ առած են հայրենադարձի, ներգաղթի կարաւանները : Ընդհակառակն, արտագաղթի խումբեր են որ կը կազմուին : Հետզհետէ բազմապատկուելով : Եւ հարիւրապատիկ աւելի հեռանալով հայրենիքէն :

Այնուհետեւ միջազգային կացութեան երեւոյթներն ալ դեր կը կատարեն այս կսկծալի բախտախնդրութեան մէջ :

Բայց հիմնականը ուրի՛շ բան է,— յուսախարութիւն՝ Երեւանի քաղաքականութենէն : Եւ անհուն ծարաւ ազատութեան, ինքնորոշման··· Շ·

ՕՐԸ ՕՐՔՆ

ՊԱՐԶ ՄԱՐԴԻԿԸ

Խմբագրատունը ամէն օր իր այցելուներն ունի,— բաժնեգին վճարողներ, ծանուցում տուողներ, վնասուածք կատարողներ, բողոքողներ, գոհունակներ եւայլն : Ասիկա «տեղական» սպրանքն է :

Բայց կան նաեւ «ներածուած »ները, այն ճամբորդները որոնք վերջերս չատցած են եւ կուգան կամ իբր զբօսաշրջիկ կամ իբր անցորդ, արեւելքէն ու արեւմուտքէն, մանաւանդ Ամերիկայէն :

Այս բոլոր այցելուները երբ կը մտնեն խմբագրատունէն ներս, անմիջապէս կը մատնեն իրենց յուսախարութիւնը .

— Ա՞յս է ձեր խմբագրատունը··· մեր ամէնուս սիրած «Յառաջ»ը այս պայմաններո՞ւմ է որ կը հրատարակուի· Պ· Շ· մինա՞կը կը տանի այսքան ծանր բեռը ···

Եւ քաջալերական ու խրախուսական անթիւ ու բազմապիսի բառեր : Այսչափ :

Ոչ ոք կը խորհի սակայն իր դոյզն բաժինը բերել այս այնքան «փառաբանուած » աշխատանքին, դէթ բաժնեգրուելով կամ բարեկամի մը թերթ նուիրելով ,

Յաճախ տպարանին առջեւ տեսնելով պերճախօսուք ինքնաշարժեր, վեր կ'ելլեմ հասկնալու թէ ի՛նչ թանկագին օժանդակութիւն բերեր են այդ մարդիկը «Յառաջ»ին ,եւ ես իմ կարդիս յուսաբեկ կը մեկնիմ, տեսնելով որ այցելուն առատ բացած է բերանը, առանց խորհելու քսակին վրայ : Օգայի՝ անոնց քաջալերութիւնը :

Բայց այս օրերս հանդիպեցայ Ամերիկայէն եկած պարզ աշխատաւորի մը որու համակրութիւնը իրական յուզումի մը կը բխէր, եւ որ, «Յառաջ »ի այցելուներու տոմարին մէջ, հազար դարդակ խօսքերու տակ, նոր արձանագրութիւն մը անցուց դրելով·

« Որպէսզի մեր ընկերը այս աղջօդուտ գործը չարունակէ եւ աւելի բեղմնաւոր դարձնէ մեր « Յառաջ » թերթը, պիտի ցանկայի որ ամէն մի այցելող բան մը ձգէր լուսաւորութեան այս օրանին : Ես կը նուիրեմ 25 տոլար այս կարեւոր թերթին տեւականացման համար » :

Կարճ եւ ազդու : Որովհետեւ հոս սիրան է որ կը խօսի եւ սիրտը ընդհանրապէս կը բնակի պարզ մարդոց կուրծքին տակ :— Տօ·

Ց·Գ· Ընկերը այս դումարէն դուրս հրանիւթի իր տոմսերն ալ նուիրեց՝ որպէսզի «Յառաջ»ի ինքնաշարժը քիչ մը «քալէ» :

ՍՊԱՆԻՈՑ հիւսիսակողմը Հանրապետական նոր չարժում մը սկսած ըլլալով բազմաթիւ նոր ձերբակալութիւններ կը կատարէ Ֆրանքոյի ռազիկանութիւնը :

« ՆԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ » մտաւորական – ներու համաժողով մը պիտի դումարուի այսօրերս Բոլոնիոյ մէջ : Աշխարհի ամէն կողմէն մտաւորականներ մխրճիւններ կ'աղջունեն այս ձեռնարկը որու նպատակն է միջազգային լայն խորհրդակցութեամբ մը մտաւորական համագործակցութիւն մը փորձել՝ ճշմարիտ խաղաղութեան մը պայմանները ուսումնասիրելու համար : Այս դաղափարը յղացած են Փարիզի մէջ Ֆրանսացի եւ բոլոնացի խումբ մը դրագէտներ, եւ իրենց դիմուն մին վրայ դրեթէ բոլոր երկիրներու մտաւորականները ընդունած են յանձնարիկը : Հինդ հարիւր պատգամաւորներ արդէն հասած են Բոլոնիա, որոնց մէջ կան բազմաթիւ հռչակաւոր դէմքեր :

ԿԱՌԱՎՈՒՄԲԵՐՈՒ բախում մը տեղի ունեցաւ Սթրազպուրկ – Լիոն ճեպընթացին եւ բեռնատարի մը միջեւ Մօնպէլիարի մօտ : Երեք ուղեւոր մեռան եւ չատեր վիրաւորուեցան :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Ֆրանսական դրաւման չրջանին եւ անգլեամերիկեան չրջանին միջեւ երթեւեկը ազատ եղաւ :

ՕՏԱՐ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐԸ որոնք Ֆրանսա կուգան, կը ստանան 200 լիտր հրանիւթ : Եթէ անոնք ամբողջ ամիս մը կը մնան, երկրորդ ամսուան համար ալ իրաւունք ունին նոյնչափ հրանիւթ ստանալու :

Մոսկուայի խօսակցութիւնները

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՄԸ

Զորս Մեծերու միջեւ ամիսէ մը ի վեր սկսած խօսակցութիւնները ընդմիջուած ըլլալով ,յոռի ու յաւերժութիւնները կրկին սկսած էին չքնան ընել : Դժուարութիւնները կուգան, կ'ըսուէր ,Թուրքիոյ միջազգայնացումին եւ դրամական խնդիրներէն : Եւ լրքներու ներկայացուիչները եօթերորդ տեսակցութիւն մը սարքած են Մոլոթովի հետ : Սակայն պարագայի, կ'ենթադրուի թէ այս չաբաթը վերջնական չաբաթը պիտի ըլլայ նախապատրաստական այս խօսակցութեանց, քանի որ բուն բանակցութիւնները պիտի կրնան սկսիլ գետինը հարթուելէ յետոյ :

Այս խօսակցութեանց արդիւնքը եթէ հաւաքական զեկոյցով մը հաղորդուի մամուլին, կը նշանակէ թէ բաւական բարելաւ է, իսկ եթէ երեքները անջատ եւ Ռուսիա անջատ զեկոյցներ տան, ձախողութիւն կր նչանակէ, բայց ոչ հաւանաբար խզում : Թէեւ եթէ նոյնիսկ հաւաքական ըլլայ զեկոյցը այդ չի նչանակեր թէ ամէն ինչ վերջացած է, քանի որ պաչտօնական բանակցութիւններուն մէջ ալ է յայտ կրնան գալ անհամաձայնութիւնները :

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Երկու հակառակորդ ոստիկանութեանց պայքարը կը չարունակուի Պերլինի մէջ : Շաբաթ օր դարձեալ ռուս զինուորական ոստիկաններ անգլիական եւ ամերիկեան սահմանը եւ ձերբակալեցին քանի մը դերմանական ոստիկաններ : Անգլեւամերիկացիները բողոքեցին եւ պահանջեցին կալանաւորներու վերադարձը : Ռուսերը ձերբակալել փորձեցին նաեւ ամերիկացի լրագրողներ որ լուսանկարներ կ'առնէին, բայց չյաջողեցան : Այժմ երկու կողմերն ալ իրենց սահմանադծին վրայ զինեալ պահպանութիւն կ'ընեն :

Անգլիացիները իրենց սահմանին վրայ պատնէշներ կանգնեցին եւ սեւ դիծ մը քաչեցին ճամբուն մէջտեղ խոշոր տառերով դրելով «անգլիական բաժին » :

Նկատելով որ Գերմանիոյ համար կր պատահին այս դէպքերը, Ամերիկացիները ծանր ընդհարումներ արդիլելու միտքով, կը խորհին զինադուլ մը առաջարկել Ռուսերուն :

★ Պերլինի մէջ գտնուող ամերիկեան եւ Ֆրանսական ուժերուն մեծագոյն մասը ուրիչ քաղաքներ փոխադրուած են, վերջին կարգադրութեամբ մը :

★ Պերլինի սովիէթական ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարեց կարգ մը մթերանոց – ներու մէջ ուր դիպուած էին ուտեստեղէն՝ սեւ չուկայով ծախուելու համար .այս առթիւ ձերբակալուեր են ··· 2500 հոգի :

Ապրուստ եւ աշխատավարձ

Կառավարութեան եւ գինեգործու ժամանութեանն խմբակցութեան միջեւ բանակցութիւնները խզուած էին, որովհետեւ ոչ ապրուստի գիները կ'իջնեն եւ ոչ ալ աշխատավարձերը կ'աւելնան :

Կառավարութեան ծրագիրը դեռ յայտնի չէ, այս չաբթուան ընթացքին պիտի հրապարակուի : Նախարարները վաղը պիտի դումարուին վերջնական ձեւ մը տալու համար Պ·Րէնոյի ծրագրին :Ամէն պարագայի, կը կարծուի թէ հացի ու կաթը պիտի սղեն, մին 24էն 36ի եւ միւսը 16էն 23ի բարձրացնելով : Եթէ արդի գիները պահուին կառավարութիւնը պիտի պարտաւորուի տարեկան 30 միլիառ հատուցում տալ արտադրողներուն : Եթէ գիները բարձրացուին, կը խորհուի ընտանեկան յատկացումներու դումարը աւելցնել :

Աչխատաւորական երեք կազմակերպութեանց հաւանութեամբ Բընոյի աչխատաւորութիւնը անմիջական պահանջ դրաւ 3000 ֆրանքի առհաչիւ վճարում մը ընել բոլոր գործաւորներուն, ապրուստի սղութեան իբր փոքր դարման : Հաւանաբար միւս գործարաններն ալ միանան եւ այսպէս վերսկսին ընկերային խլրտումները :

ՆՈՑԵԱՆ ՏԱՊԱՆԸ ... ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի ժողովուրդին մէկ մասին զուարճութիւնը ապահովեց չաբաթ օր 200 վայրի անասուններու այն կարաւանը զոր հաւաքած էին Քամբրունի մէջ՝ մայրաքաղաքի կենդանաբանական պարտէզներուն մթերքը ու տեսակը ճոխացնելու համար :

Ասոնց մէջ ամէնէն նչանաւորն է ձումպօ փղը որ 15 տարեկան էեւ կ'արժէ մէկ միլիոն ֆր· : Ան ուղղով ըրած էր 3000 քիլոմեթր ճամբայ իր անուսնէն մինչեւ Տուալա ուր չորս ժամ աչխատած էին խօթել գինքը երկաթեայ վանդակին մէջ՝ որպէսզի նաւ գնէն : Տուալայէն չոգենաւով 45 օրէն հասան Պորտօ եւ հոնկէ կատարտմբով Փարիզ, բաժնուելու համար մէկ մասը Վէնսէնի

(Մնացեալ չարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՐԱՆԷՆ

ԱՆՏԱՆԵԼԻ ՎԻՃԱԿ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

ԹԱՒՐԻԶԻ ԵՐԵՍԻԹՈՒՆԵՐՈՒՆ ՅԱՋՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ատրպատականի չուրջ յաճախ ու տարբեր չարունակ պատել են զանազան քաղաքական ղրոյցներ, որոնք Իրանի սահմանակից պետութիւններին վերագրել են նուաճողական ձգտումներ, իսկ բուն տեղական աղգաբնակութեան՝ անջատողական ձգտումներ :

Սակայն փաստը այն է, որ Ատրպատականը միշտ էլ մնացել է Մայր Հայրենիքի ծոցում, իսկ յիշեալ վերագրումները՝ երազների աշխարհում... Ճիշդ է, որ յետպատերազմեան քաղաքական քաոսի ժամանակ անջատողական մի թոյլ փորձ եղաւ, բայց այդ փորձը, ինչպէս յայտնի է, ձախողեց :

Այդ պարագան սակայն, չատ թանկ նստեց տեղական աղգաբնակութեան ...

Ճիշդ տեղեկութիւններ առնել Ատրպատականի վիճակի մասին այդ ձախողանքից յետոյ, դժբախտաբար, անհնարին եղաւ մեզ համար :

Թաւրիզից եկողներից ամենք նկարագրում էին կեանքը Ատրպատականում վարդապետի գոյ – նելով, ամենք էլ, ընդհանուրին չատ մոտալ կերպով ...

Բայց ահա մի չատ հեղինակաւոր անձ՝ Իրանի խորհրդարանի անդամ, Թաւրիզի պատգամաւոր, Հասան Թաղի Զատէն (Իրանի նախկին դեսպան Լոնտոնում) այցելում է իր ընտրական չըրջանը, մօտից ծանօթանում տեղական աղգաբնակութեան ընդհանուր կացութեան հետ, եւ ապա վերադառնալով Թէհրան, ներկայացնում է խորհրդարանին իր կատարած ուսումնասիրական աշխատանքների մասին մանրամասն դեկուցում, որի մէջ տալիս է թանկագին տեղեկութիւններ այդ մեծ ու կարեւորագոյն —աշխարհագրական դիրքով—նահանգի տնտեսական, ընկերային եւ քաղաքական վիճակի մասին :

Այդ զեկուցումը ընդհանուր գծերով լոյս տեսաւ տեղական մամուլի մէջ, դրաւելով հրատապ խնդիրների չարքում առաջին տեղը : Խորհրդարանի ու կառավարական չրջանակներում ու մամուլի մէջ Ատրպատականի խնդիրը չարունակ – բար ծեծւում է, իսկ իրար յաջորդող կառավարութիւնները խոստանում են լրջօրէն զբաղիլ Ատրպատականի խնդրով :

Քանի որ Իրանի Ատրպատականում ապրում են մեծ թուով Հայեր, որոնք գտնւում են ընդհանուր աղգաբնակութեան հետ հաւասար պայմաններում, ուստի մեզ համար էլ կարեւոր է ծանօթանալ Թաղի Զատէի զեկուցումին :

Թաղի Զատէն իր զեկուցումը ներկայացրել էր խորհրդարանին Յունիս 22ին, եւ լոյս տեսաւ Journal de Tehranում Յունիս 25ին, չատ համառօտ ձեւով :

Հեղինակը խօսում է առանց յուզմունքի, առանց սրտառուչ արտայայտութիւնների, չատ մեղմ, բայց տուած տեղեկութիւնները չափազանց յուզիչ են ու ցնցող ...

Տանք խօսքը Թաղի Զատէին եւ չատանանք այդքանով. այդ խօսքը որեւէ մեկնութեան, որեւէ լրացուցիչ լուսաբանութեան չի կարօտիր :

×

— « Ինչ որ ամէնից առաջ աչքի է զարնում Ատրպատականում, — ասում է պ. Թաղի Զատէն, աղգաբնակութեան դանդատներն ու դժգոհութիւնները են՝ իրենց նահանգի տնտեսական ծանր վիճակից՝ — անգործութիւն, առեւտրի բացակայութիւն, աղքատութիւն եւ քաղաքական ազատութեան սահմանափակում : Ցաճախ «տարատեսակ » անուններով են որակում նրանց, որոնք չքաւոր են, փոխանակ անհրաժեշտ աջակցութիւն ցոյց տալու նրանց :

Տնտեսական կեանքի դժուարութիւնների գլխաւոր պատճառներն են՝ առեւտրի բացակայութիւնը, արտածումի չդոյութիւնը, խոշոր սեփականատէրերի եւ առեւտրականների վախուստը դէպի Թէհրան, դրամագլուխի անչարժութիւնը նահանգում : Կառավարութիւնը մերժում է թոյլատուութիւն տալ ներածումների համար, ինչպէս եւ օտար դրամ (devises) տրամադրել Ատրպատականի վաճառականներին : Արդարադատութիւնը ինչպէս եւ քաղաքացիների իրաւունքները ապահովուած ու երաշխաւորած չեն : Դիւղացիները դանւում են այնպիսի պայմաններում, ինչպէս Միջին դարերում ճորտերը՝ զուրկ՝ իրենց աշխատանքի արդիւնքից օգտուելու իրաւունքից» :

Այնուհետեւ պ. Թաղի Զատէն մի յետադարձ հայեացք է նետում Ատրպատականի անցեալ բարգաւաճ վիճակի վրայ : Այս կտորը յապաւում եմ :

— « Թաւրիզը իմ ծնդավայրն է, եւ չափազանց ծանր էր ինձ համար տեսնել այն հսկայ տարերքութիւնը Ատրպատականի այսօրուան ու երէկուան պայմանների միջեւ :

Թէհրանն է իր մէջ կենդրոնացրել թէ առեւտուրը եւ թէ առեւտրականներին, որոնք ստանում են նաեւ արտասահմանեան դրամներ՝ միլիոն թումանների չափ, իրենց առեւտուրի համար :

Ատրպատականի թշուառ կացութեան մի ուրիշ պատճառն էլ գտնւում է այն հանգամանքի մէջ, որ բացակայում է արդարադատութիւնը : Ճիշդ է, այդ երեւոյթը ընդհանրապէս յատուկ է մեր ամբողջ երկրին, բայց Ատրպատականում չատ աւելի չօշափելի է :

Ես կարող եմ պնդել, որ Ատրպատականի դիւղացին աւելի է զրկուած քաղաքակրթութեան բարիքներից, քան թէ դիւղացին Եւրոպայի ամենայետամնաց երկիրներում՝ ինչպէս Պուլկարիան է կամ Փորթուգալը :

Ես արդէն ասացի, որ Ատրպատականի դիւղացիների վիճակը յիշեցնում է միջնադարեան ճորտերի վիճակը : Նրանք զրկուած են ոչ միայն անհրաժեշտութեան իրաւունքից, այլեւ, ինչպէս սովորաբար ասում են, նոյն իսկ շնչելու իրաւունքից » :

Թաղի Զատէն այնուհետեւ թւում է մի չարք դանգատները զոր նրան ներկայացրել են բնակիչները, մասնաւորապէս դիւղացիները, իր ճամբորդութեան ընթացքին եւ ապա յիշատակում է հետեւեալ դէպքը, որն ինքնին չատ խօսուն է :

— « Երբ ես գնում էի Թաւրիզից Մակու, իմ կառքը հէնց ճանապարհին ստիպուեցաւ կանգ առնել : Պարզուեցաւ որ դիւղացիները ծառերով փակել էին ճանապարհը, որպէս զի այդ միակ միջոցով կարենան մօտենալ ու խօսել ինձ հետ» : ..

« Թէհրանի կառավարութեան անուշադիր վերաբերմունքը Ատրպատականի հանդէպ՝ երեւում է կեանքի բոլոր մարդերում, նաեւ մտաւորականութեան : Դաղաքական աղատութիւնը այստեղ սահմանափակուած է : Ըստ իս դինուորական վիճակը, այսպէս կոչուած տարապիրների հետապնդումները դործնապէս վրիպել են իրենց նպատակներից : Բանտարկութիւնները ու աքսորները մի օր պիտի վերջ դտնեն : Պէտք է ընդհանուր ներում չնորհել եւ այդ ներումը պիտի տարածուի բոլորի վրայ՝ ամբաստանեալների, դատապարտուածների եւ աքսորականների վրայ :

« Թաւրիզի փողոցները լի են մուրացկաններով, անթիւ գործազուրկներով ու մեծ թուով սովեալներով : Բնակիչների ապրուստի պայմանները էլ չատ ծանր են : Չկան վայելուչ բնակարաններ, չկայ բաւարար չափով անդեղէն » :

Թաղի Զատէն առաջարկում է մի չարք միջոցներ, մեղմացնելու համար համատարած թշուառութիւնը :

« Առաջին հերթին, ասում է, Ատրպատականի դրամատէրերը, որոնք այսօր իրենց գաւառում չեն, պէտք է իրենց դրամը գործածեն, կառուցանելով գործարաններ եւ յանձն առնելով տնտեսական զանազան ձեռնարկներ : Պէտք է ճանապարհ բանալ առեւտուրի համար դէպի Իրաք, դէպի Միջերկրական ու պէտք է կառուցանել Թաւրիզ — Միանէ երկաթուղին (այդ աշխատանքները արդէն սկսուած են եւ երբ ուազարին Թէհրանը երկաթուղիով կը միանայ Թաւրիզի հետ : Թղթակից) :

Պէտք է, վերջապէս կառուցանել 3 — 4 խճուղիներ, որոնցմով հոսէր Ատրպատականի առեւտրական արիւնը այդ նորաստեղծ երակներով : Պէտք է նաեւ Ատրպատականցիներին բաժին հանել ներածումների արտօնութիւններից եւ օտար դրամներից : Այս բոլորի փոխարէն կառավարութիւնը ամէն տեսակ արդելքներ է դնում, որոնք միայն վատնդում են Ատրպատականի առեւտուրը :

« Ատրպատականի վերածնունդի համար կարեւոր է նկատի առնել նաեւ մի այլ հանգամանք.— Պէտք է Ատրպատական ուղարկել ազնիւ ու իրաւատու պաշտօնեաներ՝ քաղաքացիական ու դինուորական : Կաշառակեր պաշտօնեաները աւելի վատնդաւոր են, քան որեւէ արտաքին թշնամի : Առանց ազնիւ պաշտօնեաների՝ անկարելի է բարեփոխել տիրող թշուառ վիճակը :

« Ատրպատականում արդարադատութիւնը չի դործադրւում. տեղական աղգաբնակութիւնը ենթակայ է ամէն տեսակ ճնշումների : Սակիսում են ձեռք բերել նոր լինքնութեան թուղթեր, դրամ վճարելով, մի բան, որ հակառակ է օրէնքին :

Վերջապէս պարենաւորումը ապահովուած չէ ամէն տեղ : Ուրմիայում, Միանէում հացը դժուար կը ճարուի : Կրթական նախարարութիւնը չի անում այն, ինչ որ պարտաւոր է անել» :

SPECTATOR

ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ վարչապետը, Դ. Պէն Կուրիոն, Օգոստոս 20ին հանդիսաւորապէս ընդունեց ամերիկեան մամուլի ներկայացուցիչները, թէլ Ավիվի մէջ : Նախապէս ալ ընդունած էր խորհրդային դեսպանը : Երկու ներկայացուցիչներն ալ իրենց կառավարութեանց ողջոյնները հաղորդեցին Իսրայէլի առաջադէմ կառավարութեան :

Սթալինի վեկ յօդուածը 1921ին

ՊԻՏԻ Է ՀՈՂԱՑԻՆ ԶԻՋՈՒՄՆԵՐ ԸՆԵՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՑ, ՍԱՒԱՄՊԱՅԻՍ» — ՀԱՑԱՍՏԱՆ ՊԻՏԻ Է ՀՐԱԺԱՐՒԻ ՇԱՏ ՄԸ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԷՆ, ՆԱԵՒ ՎԱՆԻ ԵՒ ՊԻԹԼԻՍԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԷՆ — ԿԱՐՍԸ ՈՒ ԱՐՏԱՀԱՆԸ ԱՒ ԱՌԱՒԱՄԱՊԱՅԻՍ ԹՈՂՈՒԼ ԹՈՒՐՔԻՈՑ. — ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԻՋԵՒ.

ԽՄԲ.— Պոլոյ « Ճիւմհուրիյէթ» օրաթերթը հետեւեալ նամակը հրատարակած է, Մոսկուայի Թղթակցին ստորագրութեամբ (13 Օգոստոս) .—

Թուրք լրագրողի մը գլխաւոր պարտականութիւնն է դիտնալ որ մեր երկրին մասին ինչ կը խորհի Ն. Ռուսիոյ ամենաղօր պետական մարդը՝ Սթալին : Այս իսկ պատճառաւ պիտի վերադառնամ 1921ի մարտին, այսինքն թուրքեւսովիէթական յարաբերութեանց մեղրալուսնին, երբ Մոսկուայի մէջ Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովի կառավարութեան եւ Ռուսիոյ Դաշնակցային Սովիէթ ընկերվարական Հանրապետութեանց կառավարութեան միջեւ ստորագրուեցաւ բարեկամական եղբայրութեան եւ ոչ յարձակողական դաշինքը : Ընկեր Սթալին այն առեն ազգերու ժողովրդական գործակալ էր : Նոյնինքն Սթալին կը վարէր գործակալարութեան պաշտօնաթերթը, «Ազգերու կեանքը» : Այդ թերթին 4 մարտ 1921ի թիւին մէջ ընկեր Սթալին Ս. Աքաչէօ կեղծանունով «Հայաստան եւ Թուրքիա» խորագրին տակ հետեւեալ խմբագրականը հրատարակած է .—

« Անգարայի կառավարութեան համար, որ ազգայնական չահերու կը հետամտի, չատ մեծ կարեւորութիւն ունի հողերը նոյնութեամբ պահել եւ եթէ հնարաւոր ըլլայ, ընդարձակել : Միեւնոյն ընկերվարական պետութեանց համար ոչ մեկ արժէք ունի հողը եւ ազգային միութիւն ըսուած բանը :

Ամէն օժանդակութիւն պէտք է ընծայենք Թուրքիոյ որ բացի ի բաց պայքար բացած է աշխարհակալ Համաձայնական պետութեանց դէմ եւ առայժմ Արեւելքի միակ կէտ գաղթավայրը պետութիւնն է : Որպէսզի այս պայքարին մէջ կարենանք օժանդակել Թուրքիոյ, պայման է որ այն պետութիւնները որոնք ի մօտոյ անոր հետ բանակցութեան պիտի ձեռնարկեն, զոհացուցած ըլլան անոր ազգ. չահերը :

Եթէ նոյնիսկ կասկածինք որ Անգարայի կառավարութիւնը կը հետապնդէ աշխարհակալ ծաւալապաշտական համաթրքական քաղաքականութիւն մը որ կ'ուզէ ի ձեռին պահել հայ ժողովուրդին բնակած հողերը եւ նոյնիսկ ձեռք անցընել Կովկասը, պէտք չէ վախնանք անոր այս ծաւալապաշտական հակումներէն :

Որովհետեւ համաշխարհային յեղափոխութեամբ եւ Թուրքիոյ մէջ համայնավարութեան յաղթանակով ամէն ինչ դարձեալ բնականոն վիճակի մէջ պիտի մտնէ :

Անվախօրէն պէտք է հողային զիջումները ընենք, որովհետեւ այս զիջումները առժամեայ հանգամանք ունին : 1918ին դեռ նոր ծնունդ առնել սկսած համայնավարութիւնը փրկելու համար ինչպէս որ Ուկրայնան, այսինքն Ռուսիոյ կէս-պահելով յետադարձին եւ տալնք, հիմա որպէսզի արեւելեան յեղափոխութիւնը յաղթական հանդիսանայ, պայման է որ Թուրքիոյ առժամեայ հողային զիջումներ ընենք : Որպէսզի Հայաստան այս խորհրդաժողովին մէջ ի հարկին մեծագոյն ազգ. պահողութիւններն ընէ, պէտք է Լենինի քաղաքականութեամբ չարժի : Հայաստան ոչ միայն պէտք է հրաժարի չատ մը աշխարհակալ տենչերէ, այլ եւ մինչեւ հայկական հողեր չորչորլուած հողերը մայր հայրենիքին կցելու նման չատ համեստ բաղձանքներէ : Նկատելով որ այսօրուան պայմաններու տակ անհնար է, վանի եւ Պիթլիսի նահանգներու վերաբերեալ պահանջներէն ալ պէտք է հրաժարի :

Կարելի է ըսել որ Կարսն ու Արտահանը ոչ միայն Հայաստանը, այլեւ Ռուսիան կը չահագրգռեն, որովհետեւ այս վայրերը Կովկասի դէմ լաւագոյն արշաւանքի մեկ խարիսխն են : Ով որ կ'ուզէ Կարսի, կ'ուզէ նաեւ Վլատիվոսթոքի : Թէեւ Սովիէթական Ռուսիա քաջ պիտի այս ճշմարտութիւնը, բայց այս խնդիրներուն չինայիր պետական չահերու տեսակէտով : Ան կը հաւատայ որ պիտի յաղթանակէ պրոլետարական յեղափոխութիւնը եւ այս յաղթանակին հետեւանքով բոլոր արշաւանքի խարիսխները, բոլոր հողային զիջումները պիտի կորսնցնեն իրենց արժէքը : Այս պատճառաւ խորհրդային Ռուսիա վրաստանը տանի պնդելու որ Հայաստանի համար անընդունելի պայման մը չէ Կարսն ու Արտահանը առժամապէս թողուլ Թուրքիոյ ձեռքը, մինչեւ որ յաղթանակէ համաշխարհային յեղափոխութիւնը եւ լքուած հողերը վերադառնան իրենց իրական տէրերը :

Խորհրդային վարչաձեւին տեղատուրումը Հայաստանի մէջ, առաջին հիմնական պայմանն է խորհրդային համակրակցութեան մը համար որ պիտի հիմնուի Հայաստանի, Վրաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ : Շատ չանցած այս համակրա –

նակցութեան չուրջ պիտի համախմբուին Արեւելքի բոլոր երկիրները: Անդարայի կառավարութիւնը սա պարագան քաջ պէտք է հասկնայ որ Հայաստան սովիէթականանալէ յետոյ Թուրքիոյ պէտք մնայ այլեւս ոչ թէ պայքարիլ խորհրդային Հայաստանի դէմ, այլ միանալ անոր »:

★

Ցարդելի ընթերցողներ, աւելորդ կը նկատեմ տեւէ կարծիք յայտնել Թուրքեւտովիէթի յարաբերութեանց մեղրալուսնի օրերուն Սթալինի մեր երկրին մասին յայտնած այնքան բացորոշ տեսակէտի մասին:

Այն ատենուընէ ասդին մեր երկրին մասին տեսակէտը դժբախտաբար չէ փոխուած ընկեր Սթալինի, որ ոչ միայն մերը չի նկատեր կարս եւ Արտահան նահանգները, այլեւ մեր Վան եւ Պիթլիս նահանգներն ալ կը նկատէ Հայաստանի սեփականութիւնը, նոյնիսկ իբր անկախ պետութիւն մը չի ճանչնար մեր երկիրը եւ զայն կը համարի մէկ անդամը համադաշնակցութեան մը զոր պիտի կազմեն Հայաստանի եւ Վրաստանի խորհրդային հանրապետութիւնները, այսինքն Խորհրդ. ընկերվարական հանրապետութիւն մը եւ կ'ըսէ որ Թուրքիոյ կառավարութեան կը մնայ միմիայն միանալ խորհրդային ընկերվարական Հայաստանի:

Սթալին ճանչցուած է իբր յամառ եւ վրէժխնդիր պետական մարդ մը: Ընկեր Սթալինի մեր երկրին մասին ունեցած տեսակէտը բնաւ փոխուած չըլլալուն ցայտուն ապացոյցները կը կազմեն 1939ին Մոսկուայի մէջ Սարաճօղլուի, 1940ին Պերլինի մէջ Հիթլէրի եւ 1945 Յունիսին այն առենուան Մոսկուայի դեսպան Սէլիմ Սարիէրի ներկայացուցած պահանջները, կարս եւ Արտահան նահանգները Խ. Հայաստանի վերադարձնելու եւ Նեղուցներուն մէջ Սովիէթներուն խարխս տալու մասին:

Ընկեր Սթալին ձայն չէ հանած, դարանակալ սպասած է այնքան ատեն որ Թուրքիա զօրաւոր էր կամ Սովիէթները տակը կը զգային իրենք զիրենք: Բայց երբ ենթադրած է որ Թուրքիա տակաւ է կամ թէ ինքզինք շատ զօրաւոր զգացած, իսկոյն թակարդէն դուրս ելլելով մեզմէ կարս եւ Արտահան նահանգներն ու Նեղուցներու մէջ խարխս պահանջած է: Ասիկա ցարդ անխախտ ծրագրի մը տակ այսպէս տեղի ունեցած է եւ դոյզն ինչ պէտք չէ կասկածինք թէ այսուհետեւ ալ այսպէս տեղի պիտի ունենայ:

Արդեօք այս յօդուածը դէթ քիչ մը պիտի բանայ աչքերը քանի մը միամիտներու, որոնք իրենք աչքը յառած են Մոսկուայի եւ բաներ մը կը յուսան այնտեղէն: Եթէ բանայ,, երանի մեղի:

ՓԱՐԻԶԻ Ա.ԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ժօները կը հրատարակուին Օգոստոս 18էն իվեր: Շարաթ դիշեր տեղի ունեցան հրապարակային պարեր: Ինչպէս կը յիշուի, 1944 Օգոստոս 25ին էր որ Ֆրանսական եւ ամերիկեան զինուորները Փարիզ մտան, մէկ շաբթուան ապստամբութենէն վերջ:

Ցիրուցան Հայեր... Զիլի մէջ

Գերմանիոյ տարադիրներէն խումբ մը Զիլի հասած է վերջերս, Տարադիրներու օգնութեան Ամերիկեան Կոմիտէին (ԱՆԶԱ) կազդարու-թեամբ: Այս նոր գաղթականներէն Պ. Հրաչ Կայծակ Յակոբեան հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ կոմիտէի նախագահին՝ Պ. Ճորճ Մարտիկեանի, Սանթիակոյէն (Զիլի), 23 Թուականիր նամակով մը.—

« Մայիս 24ի դիշերը ճամբայ ելանք Գերմանիոյ Պրեմէր – Հաֆէն նաւահանգստէն: Զիլի հասածներս տասնեւմէկ Հայեր ենք, որոնց երկու – քը ամուսնացած են օտարազգիներու հետ: Յունիս 21ին հասանք Զիլիի Վալփարէզօ նաւահանգիստը: Յաջորդ օրը մեզ փոխադրեցին Սանթիակօ, ուր մինչեւ Յունիս ութ մնացինք գաղթականներ – րուն համար կարգադրուած մարզարանի չէնքին մէջ: Յունիս 7ին պայմանագրութիւն ստորագրեցի հիւսուածեղէնի գործարանի մը հետ որպէս մեխանիք (մեքենագէտ) նորոգումներու համար: Յունիս 9ին մեր տեղացի Հայերէն Տիար Պալոյեանի պնդումներուն վրայ մեր ընտանիքը 12 օր հիւր մնաց: Պ. Պալոյեանի ջանքերով բոլոր Հայերին ալ դուրս ելան մարզարանէն եւ տեղաւորուեցան:

« Այստեղի ներգաղթողներուն պայմանները հետեւեալներն են.—կառավարութիւնը որեւէ ներգաղթող ազատ չի ձգեր եթէ աշխատանքի պայմանագրութիւնն չստորագրուի գործատէրերու հետ, որոնք կառավարութեան խնդրանքին ընդառաջ երթալով գործաւորներուն հետ համաձայնութեան կուգան: Երկու կողմերը, գործատէր եւ գործաւոր, ազատ են իրենց համաձայնութիւնը կնքելու ժամանակ:

« Կեանքը Զիլիի մէջ լաւ պիտի ըլլայ ազատ – ային: Սկիզբը բաւական դժուարութիւն պիտի քաշենք, մինչեւ վարժուինք երկրին ու ազատվինք լեզուն: Բնակարանի խնդիրը բաւական դժուար է: Ամսականիս գրեթէ կէսը կը վճարեմ բնակարանի համար: Մնդղեղինը ազատ է եւ բարեբախտաբար ամէն: Ցաջորդ շաբթու աւելի լաւ գործի մը պիտի սկսիմ մեր գործարանին մէջ: Շատ աւելի լաւ գործ պիտի ընէի, եթէ իմ ուզած մեքենան ունենայի: Բայց, տոլարի պակասին պատճառով անկարելի է գնել զայն այստեղ:

« Ինչ մըն ալ մեզ հետաքրքրող եւ ամենակարեւոր խնդրի մասին — այստեղի հայկական կեանքի մասին: Այստեղի Հայերը իրար բերող միութիւն մը գոյութիւն չունին: Ժամանակին գոյութիւն ունեցեր է միութիւն մը, բայց խռովութիւնն մտեր է իրենց մէջ եւ այդ պարագան տակաւին արդելք կը հանդիսանայ հաւաքական գործունէութեան մը ձեռնարկին: Բոլոր Հայերն ալ ողբորտած կը թուին հայկական զգացումներով, եւ սկիզբի քանի մը օրերը մեզմէ աւելի ուրախ ու խանդավառ էին մեր խմբին հանդիպելուն համար: Նոր Հայեր էինք, ու թարմ արիւն կը բերէինք եւ մեր աջակցութեամբ աւելի լաւ պիտի կռուէին ճուլման դէմ: Այս խանդավառութիւնը սակայն շատ երկար չտեւեց, կարծես թէ չիջած է:

« Տիար Պալոյեան, Սանթիակոյի Հայասէր եւ գործնական դէմքերէն, մեծապէս ոգեւորուած է մեր ներկայութեամբ եւ կը յուսայ թէ այդ իրողութեան չնորհիւ հայ գաղութի անդամները կրկին կարելի պիտի ըլլայ միացնել եւ ստեղծել ազգային դեղեցիկ մթնոլորտ մը: Վերջին երկու կիրակիները անցուցինք Պալոյեաններու Ագռասպարեաններու տունները եւ ստեղծեցինք ազգային ջերմ մթնոլորտ մը ազգային խնդիրներու չուրջ կատարուած զրոյցներով եւ ազգային երգերով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած Երեւանի անթելէն)

ՇԱՄՇԱՏԻՆԻ ԾԽԱՆՈՏԻ խմորումի նոր գործարանի շինութիւնը վերջացած ըլլալով, Օգոստոս 10էն սկսաւ բանիլ:

ԵՐԵՒԱՆԻ Մոլոթովի շրջանի գործարանները եւ հիմնարկութիւնները որոշեցին Հայաստանի 49 կոլխոզներու օգնութեան հասնիլ ելեկտրականութեան համար: 1948ի ընթացքին այս կոլխոզներուն համար պիտի գետեղուին 190 քիլօ. ելեկտրական լարեր, պիտի կառուցուին 44 կայաններ եւ 3580 լուսաւորման կէտեր:

Զանգիբասարի շրջանին մէջ պիտի գետեղուին 25 քիլօ. երկարութեամբ ելեկտրական գիծեր, 8 ենթակայան, 650 ելեկտրալուսաւորման կէտեր, Հայաստանի ելեկտրական Թրըսթի կողմէ:

ԹԱԼԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻ 16 դիւղերու մէջ նոր չէնքեր կը կառուցուին ուսուցիչներու համար: Մէկ մասը արդէն պատրաստ պիտի ըլլայ մինչեւ տարուան վերջը, իսկ միւս մասը մինչեւ 1949ի սկիզբը:

ՊԱՏԱՆԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲ ՄԸ Օգոստոս 5ին Երեւանէն Լենինկրատ մեկնած է, բաղկացած 17 մանչերէ եւ 11 աղջիկներէ, որոնցմէ ոմանք հայրենադարձ պատանիներ են, ինչպէս Ցունաստանէն ներգաղթած՝ Պետրոս Երամեան, որ երկարութիւն ցատկող լաւագոյն մարզիկներէն է: Հայրենադարձ մարզիկները նկատուած են Երեւանի ամէնէն լաւ «աթլէթ»ները: Պատանի մարզիկներու խումբը պիտի մասնակցէր Օգոստ. 14—20 Լենինկրատի համամիութենական դպրոցական մրցումներուն:

« ՄՈԼՈԹՈՎ » ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ (Երեւան) դասախօսներէն Բաշինջաղեան յայտարարեց ռատիօ – Երեւանի մէկ թղթակցին թէ՝ այս տարի համալսարանին առաջին դասընթացքը պիտի ընդունուին 415 ուսանողներ: Մինչեւ հիմա եղած է 1050 դիմում, որոնց մէջ կան 100 ոսկի չքանչանով չրջանաւարտներ:

ԼՄԱՄԻԱՆԻ ՇՐՋԱՆԸ երկու տարիէ ի վեր կը շարունակուի մեծաղեայ խորովակներով նոր ջրմուղի մը կառուցումը: Այս ջրմուղը շրջանի բնակիչներուն պիտի մատակարարէ սառնորակ ջուր: Մէկ երկվայրկեանի մէջ ջրմուղէն պիտի անցնի 145 լիտր ջուր: Ջրմուղին չինութիւնը որ չորրորդ հնդամեակի նորակառոյցներէն է, այս տարի աւելի մեծ թիւով պիտի շարունակուի. վեց քիլոմեթր երկայնութեան վրայ փորուած են արդէն խրամներ. 850 թոն կապարէ խողովակներ փոխադրուած են տեղին վրայ եւ հինդուկէս քմ. տարածութեան վրայ գետեղուած են խրամներու մէջ:

մեր ներկայութեամբ եւ կը յուսայ թէ այդ իրողութեան չնորհիւ հայ գաղութի անդամները կրկին կարելի պիտի ըլլայ միացնել եւ ստեղծել ազգային դեղեցիկ մթնոլորտ մը: Վերջին երկու կիրակիները անցուցինք Պալոյեաններու Ագռասպարեաններու տունները եւ ստեղծեցինք ազգային ջերմ մթնոլորտ մը ազգային խնդիրներու չուրջ կատարուած զրոյցներով եւ ազգային երգերով:

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (84)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ԳԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

Այստեղ դետինն ալ կը չարժի. ինչպէս կ'օրօրէ դիս: Էհ, աւելի լաւ է տաշադրութիւն չդարձնեմ, ես կը վախնամ այս տեսակ բաներէն: Փակեմ աչքերս, աւելի լաւ է քնանամ, քունը կը խաղաղեցնէ դիս:

Ու ներեւակայելով որ կը քնանայ արդէն, ճիգ կ'ընէր փակելու աչքերը, բայց անոնք բաց էին միշտ:

— Ինչքան լաւ է այսպէս. ես խաղաղ եմ, անվրդով ու անխռով ...:

Ի վերջոյ քունը կը յաղթէ այս խռնջեալ մարմինին, ու Հեղինէն կը սկսի նիրհել:

ԺԵ.

Կամաց կամաց կը բացուէր արշալոյսը: Արագ արագ խոյս կուտային գորշ ամպերը եւ կը կորսուէին երկնքի անհուն տարածութեան մէջ:

Կը սկսէր պայծառ առաւօտը:

Բայց տխուր, սոսկալի էր այդ առաւօտը Աշոտ երկաթի համար: Անոր գունդերը սարսափահար կը փախչէին, խումբ խումբ կամ առանձին, ոմանք ձիով, ուրիշներ ոտքով: Իշխանաւորը պինուորը չէր ճանչնար, իսկ պինուորը՝ իշխանաւորը: Ամէն մէկը իր մասին կը մտածէր. ամէնքը կ'աշխատէին խոյս տալ Դուինի շրջակայքէն եւ փախչիլ հեռու, հեռու ..:

Սարսափահար մարդկանց այս խումբերը կ'ուղղուէին դէպի Երազաւոր, ոչ թէ ուղիղ ճանապարհով, այլ լեռներու, ձորերու եւ մացառներու մէջէն: Սեպագրներու նման կը վազէին առաջ, առանց նկատելու որ թշնամին այլեւս չի հալածեր դիրենք: Հոն ուր առաջ կը ծածանէին Բագրատունեաց եւ Արծրունեաց սեւանիշ դրօշները, այժմ բարձրացած էին Աշոտ բռնաւորի եւ Դաւիթ Արծրունիի դրօշակները: Այլեւս չկային Երկաթի յաղթական դունդերը. ցան ու ցրիւ եղած էին անոնք, շատերն ալ անշունչ փռուած էին պատերազմի դաշտին վրայ:

Փախստականները ճամբան հանդիպեցան փոքրիկ խումբի մը: Կ'ուղղէին եւ դարձնել ձիերուն դլուխները եւ փախչիլ այս փոքրաթիւ խումբին առջեւէն, թշնամի կարծելով զայն:

— Սպասեցէք, ո՞ւր կը վազէք այսպէս խելագարի նման, կանչեց խրոխտ ձայն մը:

Փախստականները կանդ առին:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, հարցուց խումբին առջնորդը, որ Մարտիրոս Հայրն էր:

Անոր աչքերուն մէջ երեւեցան յուսահատութեան դառն արցունքներ: Ամէն բան հասկցած էր:

— Հայր սուրբ, մենք պարտուեցանք:

— Պարտուեցա՞ք:

— Այո, դաւաճանութիւնը կործանեց մեզ:

— Իսկ Աշոտ երկա՞թը...:

— Ան ալ փախուստ տուաւ: Եթէ նուագի դունդը չդաւաճանէր, թշնամին անզօր պիտի ըլլար վնասելու մեզի, թէեւ քանացած առաւնիս յարձակում գործեց մեր վրայ:

— Սպանուածները շա՞տ են:

— Խիստ շատ, հայր սուրբ. թիւ ու համրանք չկայ:

— Իսկ ի՞նչ եղաւ Ամծրունեաց օրիորդը:

— Ես տեսայ զայն կռիւի ամենատաք վայրկեանին, պատասխանեց դինուոր մը: Ան կը կըռուէր հերոսաբար: Իսկ ի՞նչ եղաւ անկէ ետք, չդիտեմ: Կռիւը այնքան սոսկալի էր որ կարելի չէր թշնամին բարեկամէն զատել: Կռիւ չէր, այլ կատաղեալ ջարդ. հարիւրաւոր մարդիկ կը մորթուէին մէկ վայրկեանի մէջ:

Մարտիրոս վանահայրը լուռ մնաց: Դէմքին վրայ կը նշմարուէր այնպիսի խոր թախիծ մը, որ նայողը կրնար սարսափէր: Փախստականները, տեսնելով որ Մարտիրոս Հայրը այլեւս ոչինչ չէր խօսեր, խոր գլուխ տուին եւ անցան առաջ:

Հայր սուրբը կանգ առաւ վայրկեան մը, ապա դառնալով իր խումբին՝ ըսաւ.

— Տղաք, մենք պէտք է դանենք Ամծրունեաց օրիորդը, կենդանի կամ մեռած: Պէտք չէ թողուլ զայն թշնամիներուն ձեռքը: Առաջ երթանք, պատերազմի դաշտ հեռու չէ մեզմէ:

Եւ կորիճներու այս խումբը սրարշաւ դիմեց կռիւի դաշտը: Հոն կ'երեւային դիակներու կոյտեր:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԵՄԱՆԻՑ

Չօօին եւ մնացեալը բուսաբանական պարտէզին մէջ :

Բերուող անասուններուն մէջ կան առիւծ, քորենի, ցուլ, 15 տեսակ կապիկ, ջայլամ, կոկորդիլոս եւ բազմազգի թռչուններ : Ամէնէն հաղուագիւտ կենդանին է «ծովի եզ» կոչուածը որ Եւրոպայի մէջ միակն է : Տեսակ մը վոկ է՝ մէկ մեթր երկայն, մսոտ ու խորտուբորտ :

«Իմ հօրս պէտք է հրաժարի»

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ նորակազմ Միլլէթ կուսակցութեան պատուակալ նախագահ Մահալաճեվդի Զագմաք Պոլիս ժամանեց եւ խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղաւ :

Մարալախտը ընդունելով լրագրողները, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.— Եկայ Իսթանպուլ, որ իմ ընտրական շրջանակս է, լսելու ժողովուրդիս ցաւերը, խօսիլ անոր հետ եւ կազմակերպել Միլլէթ կուսակցութեան գործերը : Պէտք զգացինք այս կուսակցութիւնը հիմնելու, վերջին դէպքերու հարկադրանքին տակ : Երբ հրապարակուեցաւ 12 Յուլիսի դիկոյցը, ես ըսի թէ «մասալ մըն է պարզապէս» : Դէպքերը եկան հաստատել դուշակութիւնս : Երբ դեմոկրատ կուսակցութիւնը իւրացուց այդ «յայտարարութիւն»ը, կամ միամտութիւն ցոյց տուաւ եւ կամ գաղտնաբար համաձայնեցաւ Հալք կուսակցութեան հետ : Այս պատճառով է որ դեմոկրատ կուսակցութիւնը կորնցուց իր վարկը : Հիմա ալ ելեր է անկեղծ ընդդիմադիրի դերը խաղալ, ժամանակը ցոյց պիտի տայ թէ որքան պիտի յաջողի իր այս դերակատարութեան մէջ :

Միլլէթ կուսակցութիւնը կը պահանջէ որ վերջ դնէ պետի դրութիւնը : Ինչպիսի պէտք է հրաժարի կամ հանրապետութեան նախագահի պաշտօնէն եւ կամ կուսակցութեան նախագահի հանգամանքէն :

Միամտութիւն պիտի ըլլար նաեւ հաւատալ ընտրական վերջին օրէնքին ու անոր վատահելով մասնակցիլ ընտրութիւններուն : Ազգը ալ չի կրնար տակաւ 18 Յուլիսի նոր զեկոյցի մը փորձութեան : Հալք կուսակցութիւնը հարկադրուած է ընտրական օրէնքը հիմնովին փոխել, այլապէս ոչ մէկ պետի մասնակցի ընտրութիւններուն : Եթէ խառն դահլիճ մը կազմուի, ապահովաբար ընտրական գործերը բարեկարգուին : Այս խնդրին չուրջ ես որեւէ լաւատեսութիւն չունիմ :

Վերջ ի վերջոյ Հալք կուսակցութիւնը պէտք է դիտակցի թէ ազգը կը պահանջէ իր իրաւունքն ու ապատութիւնը, որոնց համար պետի աշխատի Միլլէթ կուսակցութիւնը » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ չորրորդ տարեդարձը 22 Օգոստոս, արժանապէս տօնուեցաւ ամէն կողմ : Կիրակի օր Մօն Վալէրիէն եկող ջահակիրները Սթալինկրատ հրապարակէն թափորով մեկնեցան դէպի Յաղթական Կամար, Քոնքորտ եւ Պուլվարները : Քաղաքապետարանին մէջ ընդունելութիւն մը եղաւ Դիմադրական Ճակատին պատգամաւորներուն : Երկուշաբթի յիշատակի արարողութիւնը մը կատարուեցաւ Կանտոն փողոցի 34 թիւին առջեւ՝ ազատագրութեան հերոսներէն պնդապետ Ֆապիէնի համար : Դիմադրական ռազմիկներն ալ Անծանօթ Զինուորի դամբանին բոցը արծարծեցին : Այսօր ալ Մօն Վալէրիի մէջ Գերմաններէ ջարդուած հերոսներու դերեզմանները ծաղկազարդուեցան հանդիսաւոր արարողութեամբ :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ ըմբոստները դէմ պատերազմը կը շարունակուի : Սելանիկի մէջ ուժը նոր ըմբոստներ զինդակահարուեցան : Կառավարական զեկոյցի մը նայելով Կրամոս լերան պատերազմի ընթացքին, այսինքն երկու ամիսէ ի վեր 2173 ըմբոստ սպանուած, 964 գերիվարուած եւ 6000 վիրաւորուած են : Իսկ կառավարական կողմը ունեցած է 750 սպանեալ, 57 կորուսեալ եւ 4521 վիրաւոր : Հելլէն կառավարութիւնը պիտի պահանջէ դրացի երկիրներէն իրենց սահմանապլուխները փակել որ ըմբոստները չկարենան հոն ապաստանիլ եւ վերակազմուիլ :

ԱՊՕՐԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ դրաման յանձնաժողովը մինչեւ Օգոստոսի սկիզբը դանաղանները դատապարտած էր 129 միլիառ 824 միլիոն ֆրանքի, իբր հատուցում : Բայց այս դումարին վրայ 31 միլիառ 319 միլիոնը միայն կրցած է դանձել :

45.000 ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ հասած են այս պահուս Լուբրա, տարեկան տօնին առթիւ :

ԲԵՆԻՍԻԼԻՆԷՆ աւելի ազդեցիկ դեղ մը գտած են Գերմանները Համպուրկի մէջ որ կը կոչուի «սիւքրօնալոմ» եւ որ ազդեցիկ է մանաւանդ թոքատապի, փէրիթոնիթի, արեան թունաւորման եւ ուրիշ նման հիւանդութեանց համար :

ՊՈՒԱ. ՔՈԼՈՄՊԻ, ԱՆԻԷՌԻ եւ ՔՈԼՈՄՊԻ բաժանորդներէն կը խնդրենք իրենց բաժնեդիները յանձնել ընկեր ԱՐԱՄ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆի :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արճանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինդշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantin էն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՍԱՌԱ ՊԻՒՆԱՐ

ŒDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տռամը 6 արար

Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ

Թարգմ. եւ թեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ՊԱՀԱՍՏԻՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԼԻՈՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ մեր առջնակարգ ու ճոխ ապրանքները կրնայ դտնացում տալ մեր յարգելի յաճախորդներուն :

Ֆրանսայի ամէն կողմէն ապսպրանք կ'ընդունինք :

Ապրանքներուն վրայ 20% զեղչ կայ

Ունինք ընտիր ձիթապտուղներ Մօտանեայ, յունական ձեւ եւ տեսակներ 100էն մինչեւ 200 ֆրանք քիլօն : Օղի «Շիրակ» 40 տէկրէ 500 ֆր. լիթրը : Հէլվա, լոդում, պուլկուր, կորկոտ : Նիսի առջնակարգ ձէթը, պամիա տուփով՝ 200 ֆրանք քիլօն : Ամէն տեսակ չոր բանջարեղէն, համեմներ, պահածոներ, եւն. :

Կը սպասարկենք ուղղակի քնակարան :

Դիմել՝ 20 բիս Վիլլոռւա, 19 բիս Թիւլիւէթ Ռէքամիէ, Լիոն, Ռոն :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎ ԳՈՐԾ

Գործաւորուհի կ'ուզուի, Սեպտ.ի վերջը, կանանց ձմեռուան վերաբերեալ կարեր : Փարիզի արուար – ձանները դիմող կարուհիներուն ալ գործ կը տրուի :

Լաւ վճարում եւ ապահով գործ

Դիմել BOGHOS DAVIDIAN, 40 rue de Flore. Alfortville, (Seine) Tél.: ENT. 15–67

Imprimerie DER AGOPIAN, 217 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վալանսի ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն, ժամը ճիշդ 8ին Ա. Սհարոնեանի ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչէր (Խաչերեան), քնիկ Զէնկիլէրցի՝ որ Ամերիկամեկնած է 1922ին առեններէը : Իմացնել իր քրոջ որդուն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France : Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Սահակ Թէնէքճեանի : Կը խնդրուի Հարազատին եւ Հիւսիսային Ամերիկայի հայերէն թերթերն արտատպել :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Տիկին Մաքրուհի Ծնեալ Պատըլեան (Պարտիզակցի), ամուսնոյն անունը Ա. – ւետիս : Մեկնած է Նիւ Եորք 1922ին : Տեղեկացնել Տիկ. Հարուստեանի, 64 Allée J. B. Clément, Livry Gargan (S. et O.), France: Կը խնդրուի Ամերիկայի հայ թերթերէն արտատպել :

ՍԵՊՏ. 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME — ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Դեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoire եւ կայսրանին միջեւ, 1 Ave. Thiers

Տէր եւ Տիկին ՍՈՒՐԷՆ ՔԱՐԱԽԱՆՆԵԱՆ

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անգամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ Հեռաձայն D. 06–40

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու : Դիմելով դերձակներու հայթայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի

68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելակարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն. :

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքները կ'ընդունինք contre remboursement

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպլիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

T. S. F.

TELEVISION

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ պէտ – ներէն օգտուիլ

ՃԱՊԱՐԵՑԷՔ

Գտնել առաջին կարգի ռատիօի գործիքներ, կտորներ, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաշխաւորուած են :

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր քաթալոկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ 21 rue du Soleil, Place des Fêtes (20)

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէն եւս կրնան դիմել : Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներուն :

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 25 Août 1948 Չորեքշաբթի 25 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4077–Նոր շրջան թիւ 1036 Խմբագիր· Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱԶԱՏՆ ԱՏՈՒԱԾ...»

Ճիշտ ատկի տօները իրարու կը յաջորդեն Օգոստոս 18էն իվեր, Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, ազատագրութեան չորրորդ տարեդարձին առթիւ:

Առաձին տօնուեցան Փարիզի ապստամբական չարժումին զանազան դրուագները: Երկաթուղիներու դաղարէն մինչեւ ոստիկաններու դործադուլը: Երկ եւ այսօր՝ դաչնակից բանակներու Փարիզ մտնելուն տարեդարձն է:

Ուրեմն, Օգոստոս 18—25, ամբողջ մէկ չաբաթ Փարիզը խանդավառութեամբ ոգեկոչեց ազատագրութեան տարեդարձը, միեւնոյն առեն երկիւղածօրէն յարգելով զոհերուն յիշատակը:

Մանաւանդ ազգութիւններ կատարուեցան այն վայրերուն մէջ ուր պատանդներ զնդակահարուած էին: Առաջին առթիւ՝ Մոն Վալէրիէնի, ուր յիշատակարան մը կառուցուած է: Միեւնոյն առեն կատարեալ ուխտատեղի մը դարձած էր Անդամօթ Չինուորին Դամբարանը, մչտավառ բոցը արծարծելու համար:

Սկա թէ մեծ ժողովուրդ մը ինչպէս կը յարդէ իր վառքերն ու սուգերը: Իր յաղթանակն ու զոհողութիւնները:

Այդ ժողովուրդին զաւակներն ալ այսօր բազմազան ճակատներու բաժնուած են, իրարու հետեւանք ընկերային, քաղաքական եւ կուսակցական պայքարներու:

Եւ սակայն, ինչպէս վերկ միացեալ ճակատ կազմեր էին թշնամի լուծը թօթափելու համար, այսօր ալ միասնաբար կը տօնեն յաղթանակը: Եւ միասին կ'ողբան անդարմանելի կորուստները:

Այսպէ՞ս է որ ժողովուրդներու ոդին կը բարձրանայ, լուսաւորելով անցեալը եւ դալիքը:

Առանց այս տարբական դիտակցութեան, այլ պարզապէս պատրաստանալութեան, ժողովրդները ոչինչ դատնային հասարակ ամբոխ կամ բանաւոր հօտ, եւ իրենց պատմութիւնն ալ կանդ պիտի առնէր մեռեալ կէտի մը վրայ:

Ուրիշ խօսքով, խորտակէս պիտի խախտէր, պիտի տկարանար իրենց բարոյական կորովը: Իրենց դիմադրական ուժը: Ըսէք՝ ինքնապաշտպանութեան ոդին:

Անհրաժե՞շտ էր այս տարբական դիտելիքները յիշեցնել ժողովուրդի մը, որ «Ազատն Ատուած»ը սորված է տարիներ առաջ: Որ մինչեւ այսօր ալ կը տառապի ազատութեան ծարաւէն: Սեփական հայրենիքի կարօտէն ...

Անշո՛ւշտ: Մանաւանդ հիմա որ մարդիկ անվտանգ մարզանքներ կը կատարեն, տմէն բանի չարմարելու եւ չարմարցնելու համար: Երբ կը փորձեն «կլորցնել» ամէնէն ընդվզեցուցիչ իրողութիւնները եւ ամբոխին հրամցնել, իբրեւ ոսկեզօծ դեղահատ:

Ամբողջ Եւրոպան ճակատագրական չղաճգութեան մը մատնուած է, եւ կը դողդողայ իր չհած ազատութեանց վրայ:

Ամբողջ ժողովուրդներ — Եւրոպայի կէսէն աւելի — իրարու եսեւէ կորնցուցին իրենց անկախութիւնը եւ ներքին ազատութիւնները, դառնալով խամաճիկներ՝ մուրճ-մանդաղ մեծատէրութեան կամ դրամատիրական աշխարհակալութեան:

Արդէն իսկ ազատագրական կազմակերպութիւններ հաստատուած են ազատ ափերու վրայ, արեւելեան Եւրոպայի բոլոր ժողովուրդներէն: Անթիւ բազմութիւն մը կը կազմեն փախստական – ները: Մեծ մասով ականաւոր դէմքեր, պատասխանատու մարդիկ, որոնք անչնչելի կը դտնեն պարտադրուած կարգուսարքը:

Բծամիտներ միայն կրնան պնդել թէ բոլորն ալ բախտախնդիրներ կամ « բուրժուա – նացիոնալիստական » մնացորդներ են:

Օտարին թաթն էր որ կ'իչխէր, երէկ, այդ երկիրներուն վրայ, սարկացնելով բնիկ ժողովուրդները:

Դարձեալ օտար, օտարոտի լուծ մը չէ՞ որ կը տորչէ պատերազմի սարսափներէն վերկուած բազմութիւնները, նոյն սանձակոտոր բռնակալութեամբ:

Ինչո՞ւ երկիւ հայրենասիրութիւն կը համարուէր մարմնչիլ բռնակալութեան դէմ, իսկ այսօր Ազատութեան դաղափարին ջատագովումն անդամ, « Ազատն Ատուած» երգելն իսկ դարձեր են մեղք ...

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ ԱՄԻՍԸ

Շատերու երջանկութեան եւ ուրիչներու դըժբախտութեան ամիսն է այս ամառնային չքեղ դեղեցկութիւնը:

Վճարուի արձակուրդ ...

Աչխատաւորները կը ցնծան չաբաթներ չափնակ, նախ երազելով ծովափները կամ լեռները ու յետոյ թխմուելով ոչ միայն չոգեկառքերու նեղ բաժնեակներէն ներս, այլեւ «հանդերձ ընտանեօք» բնակարան դարձնելով սենեակ մը որ չատ կը յիչեցնի իրենց տունին խոհանոցը:

Ահա Միջերկրականի կապոյտը կը չլացնէ աչքերդ ու հրաչափառ արեւը կը խայտացնէ յոգնած մարմինդ: Երջանիկ ես աւազին կակուղ անկողնին վրայ:

Իրնչ կարճ է սակայն ան, եթէ մտածելու յիմարութիւնը փորձես: Հաղիւ դլուխդ դարձուցած դէպի ալ, կը սկսիս համրել չարաչը կարապի նման կառքերու որոնք անաղմուկ կը սահին քովդ ի վեր, արհամարհելով հիացումդ իսկ:

Իրնչ փոյթ? սա սիրուն երեւոյթը որ կը յառաջանայ դէպի ճերմակ չոգեմակոյկը, ծովային պատյտ մը համար դէպի խոտալական ափերը:

Դուն չես կրնար արդէն, եթէ նոյնիսկ այդ չոգենաւին տէրն ըլլաս: Նանսէնեան է անցագիրդ, իսկ անորը բրիտանական կայսրութեան կամ ամերիկեան հանրապետութեան դինանչանովն է զարդարուած:

Յարուսիկ է քեզի արձակուրդ վճարող ընկերվարչութիւնն ալ: Եթէ ուրիչ ամիսներ կ'օրօրեն քեզ յոյսով մը, Օգոստոսը անողոք է:

ՍՈՍԻԱ

ՖԻՆԼԸՐԴԻՒ «ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՀԵՐԼԻՁԸ», Տոքթ· Հիւլըրթ Ձօնսըն,— այն որ էջմիածին դնաց երկու տարի առաջ, կաթող· ընտրութեան առթիւ, Մ· Նահանդները պիտի երթար չարք մը դասախօսութիւններ տալու համար, բայց ամերիկեան կառավարութիւնը մերժեց անցագիրը տալ: Այս բարձրաստիճան կղերականը անդամ է Անդլիոյ համայնավար կուսակցութեան օրաթերթին՝ «Տէյլի Ուըրքըր»ի խմբագրական մարմնին եւ բացէ ի բաց կը յայտարարէ թէ «հպարտ է ընկերվարական ըլլալուն համար »:

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ խոր – հուրդը բացուեցաւ կիրակի օր, Ամսթէրտամի մէջ: Ժողովը ինքզինքը մնայուն կազմակերպութիւն հռչակելով, ցաւ յայտնեց որ հռոմէական եւ ռուս օրթոտոքս եկեղեցիները չեն ուղած մասնակցիլ, դոնէ դիտորդներ ղրկել, հակառակ եղած հրաւէրներուն: Տասը տարի առաջուայ մարմին մը ըլլալէ վերջ, այժմ եկեղեցիներու Համաչխարհային Խորհուրդը վերջնական ձեւ ստացած է մասնակցութեամբ 450 պատուիրակներու որոնք կը ներկայացնեն 150 եկեղեցիներ (մօտ 40ազգեր):

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ Հրեաները նորէն հաչտութիւն առաջարկած են Արաբներուն: Մասնաւոր տեսակցութիւններ տեղի ունեցած են չէզոք երկրի մը մէջ, արաբ վարիչներու հետ, առանց գործնական ելքի մը յանդելու:

ՈՍԿԻՆ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ Փարիզի հրապարակին վրայ: Ոսկի տոլարը, որ 20.900 Ֆր· էր ուրբաթ օր, Բ·ի· օր բարձացած է 21.700ի, այսինքն 800 Ֆր· աւելի: Նափոլէոնը 4450 Ֆր·էն բարձրացաւ 4575ի, անգլ· ոսկին՝ 5600էն 5800ի եւն·: Միեւնոյն առեն ինկան Ֆրանսայի պետական արժէթուղթերը:

ԶԱՆԳՈՒԱԾԱՑԻՆ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կը կատարուին Եուկոսլաւիոյ բոլոր վարչական կազմակերպութեանց եւ բանակին մէջ, ինչպէս կը հետադրեն Պելկրատէն: Հետապնդումները խիստ են մասնաւորապէս Մոնթենեկրոյի մէջ: Թիթօն է որ կը հետապնդէ իր հակառակորդները, մաքրոտպործում կատարելով:

ԶՈՒԻՅԵՐԻԱ արդելքի տակ առաւ ռումանական բոլոր սպացուած քները, իբրեւ փոխարինութիւն Ռումանիոյ զուիցերիական սպացուածքներու աղգայնացման: Ռումանիոյ զուիցերիական ձեռնարկներուն արժէքը 50—100 միլիոն Ֆր· կը հաչուեն:

Մօս հինգ ժամ զրոյց ապատապես Սթալինի հետ

ՈՒՐԻՇ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա.Լ. ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻՆ

Երկուչաբթի դիչեր Մոսկուայի անդլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչները ամէնէն երկար տեսակցութիւնը ունեցան սպարապետ Սթալինի եւ Մոլոթովի հետ, Կրէմլինի պալատին մէջ: Ունկնդրութիւնը սկսաւ ժամը 21ին (տեղական ժամ) եւ տեւեց չորս ժամ 45 վայրկեան: Առտուն կանուխ լոյսերը կը վառէին պալատին մէջ:

Երկրորդ խօսակցութիւնն էր որ տեղի կ'ունենար Սթալինի հետ, Յուլիս 30էն ի վեր: Տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը թղթակիցներ պաշարեցին երեք ներկայացուցիչները, որոնք խուսափողական պատասխաններ տուին, ինչպէս առաջ: Ամերիկեան դեսպանը յայտնեց թէ նորատեսակցութիւններ կը սպասուին Սթալինի եւ Մոլոթովի հետ: Երբ հարցուցին թէ լաւատե՞ս է խօսակցութեանց արդիւնքի մասին, ըսաւ.

— « Մենք միշտ լաւատես ենք: Լաւատեսը կը սպասենք եւ յոռետեսին կը պատրաստութիւնք» :

Թերթերը դիտել կուտան թէ ամերիկեան դեսպանը առաջին անդամ է որ բերանը կը բանայ կարծիք մը յայտնելու համար: Ուրեմն տեսակցութիւնը արդիւնաւոր եղած է եւ պիտի չարունակուի, ձեւ ու մարմին տալու համար Զորսերու յառաջիկայ խորհրդաժողովին:

Այս պարագան մեծ զոհունակութիւն պատճառեց արեւմտեան պետութեանց չրջանակներուն մէջ: Կը յուսացուի թէ կարելի պիտի ըլլայ վճռական արդիւնք մը ձեռք բերել յառաջիկայ քանի մը չարաթներու ընթացքին, նախ լուծելով Պերլինի տագնապը եւ յետոյ քննելով ամբողջ դերմանական խնդիրը:

★ Կարդ մը թերթերու կարծիքով, եթէ որոշ համաձայնութիւն մը դոյանայ, հաւանական դեկոյց մը պիտի հրատարակուի չորս մայրաքաղաքներուն մէջ: Երեք ներկայացուցիչները լիազօրներ չըլլալով, պարտաւոր են չարունակ նորհրդանաններ ստանալ իրենց կառավարութիւններէն: Անոնք իրաւունք չունին մինչեւ անդամ ըսելու թէ տեսակցութիւնը վերջնին է: Միայն Լոնտոն, Փարիզ եւ Ուաչինկթըն պիտի ըսեն վերջնի խօսքը: Ու վերջապէս, եթէ երեք ներկայացուցիչները համաձայնին Ռուսերուն հետ դեկոյց մը հրատարակելու մասին, պէտք է նախ հաւանութիւն ստանան իրենց կառավարութիւններէն:

★ Երկուչաբթի օրուան տեսակցութիւնը տեւեց հինգ ժամ: Ըստ ոմանց, խնդիրը բացառիկ նիստ մը դումարել, քննելու համար միջազգային կացութիւնը: Նախարարները ժողով ունէին արդէն, եւ օրակարգն էր պետական պաշտօնեաներու թոշակի յանձնման խնդիրը, երբ արտաքին նախարարը ներս մտնելով, խնդիրը յետաձգել այդ հարցը եւ լսել իր զեկուցումը Մոսկուայէն հասած տեղեկութեանց մասին: Իրազեկներու կարծիքով, այսօր-վաղը յայտարարութիւն մը կը սպասուի Պերլինի պաշարման եւ Մոսկուայի խօսակցութեանց մասին:

★ Մոսկուայի երեք ներկայացուցիչները առանձին տեսակցութիւններ ունեցան, առաջին անդամ, Յուլիս 30ին, Մոլոթովի փոխանորդին՝ Պ· Զորինի հետ: Նոյնպէս առանձին՝ Մոլոթովի հետ, Յուլիս 31ին: Յետոյ տեսակցեցան Սթալինի եւ Մոլոթովի հետ Օգոստոս 3ին: Այնուհետեւ միայն Մոլոթովի հետ Օգոստոս 6ին, 9ին, 12ին եւ 16ին:

Երեքն ալ չարունակ չիման մէջ են իրարու հետ: Բ·ի օրուան տեսակցութենէն վերջ, խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Փրանսական դեսպանատան մէջ, չորրորդ կամ հինգերորդը՝ չորս – հինգ օրուան ընթացքին:

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԴԷՊՔԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Ամէն օր տարօրինակ դէպք մը կը պատահի Պերլինի մէջ, լարելով յարաբերութիւնները արեւմտեան եւ խորհրդային իչխանութեանց միջեւ:

Երկուչաբթի օր Ռուսերը Պերլինի ամերիկեան չրջանը խուժեցին — չորրորդ անդամ՝ հինգ օրուան մէջ — հրացանի բուներով ծեծեցին վերման ոստիկաններ եւ ձերբակալեցին գերման վաճառական լուսանկարիչ մը, ինչպէս կը հաղորդէ պաչտօնական զեկոյցը: Այս դէպքն ալ պատահեցաւ Փոցտամըրփլացի հրապարակին վրայ, ուր իրար կը խաչաձեւեն խորհրդային, անդլիական եւ ամերիկեան գօտիները:

Նոյն օրը Ռուսերը ազատ արձակեցին ամերիկեան զինուորական պաչտօնեաներէն մէկը, Հիտըն, զոր ձերբակալած էին երբ լուսանկարներ կը քաչէր: Արձակուեցաւ նաեւ գերման ոստիկան մը որ ձերբակալուած էր անդլիական թաղամասին մէջ, ինչպէս եւ երկու ամերիկացի պաչտօնեաներ:

Արեւմտեան չրջանին գերման ոստիկանութեան տեղեկութեանց համաձայն, Ռուսերը աւելի չատ կարմիր բանակի դասալիքներ է որ կը հետապնդեն եւ ոչ թէ սեւ չուկացիներ, երբ կ'անցնին անդլեամերիկեան սահմանադիծը:

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԹՈՒՐՔԻՍ. ԹԻԻԵՐՈՎ

2. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐՈՎ

Նախորդով կարդ մը ընդհ. թիւեր տրուած էինք: Պատկերը ամբողջական չէր կրնար ըլլալ այդքանով: Անհրաժեշտ է քիչ մը տարածուիլ, մանրել թիւերը՝ վերստին ամփոփուելու համար:

Արդարեւ, մեզի համար կենսական նշանակութիւն ունին «Արեւելեան նահանգները»: Նուազ հետաքրքրական չէ նաեւ Կիլիկիան: Արդ, պատյտ մը այդ նահանգներուն մէջ, կրնայ օգտակար ծառայութիւն մատուցանել մեր քաղաքականմտքի որոնումներուն, հոգ չէ թէ Թուրքի մը առաջնորդութեամբ:

Տեսնենք թէ ի՞նչ պատկեր կը ներկայացնեն երբեմնի այդ հայաբնակ կեդրոնները: Թուրքիա յաջողա՞ծ է վերաբնակութիւն հաստատել իր լրաւատէրերէն պարպուած հողերուն վրայ: Կրցա՞ծ է ծաղկեցնել, զարգացնել այդ ընդարձակ տարածութիւնները: Պիտի չփորձենք նոյնիսկ տրուած թիւերը անվաւեր յայտարարել: Թէեւ, բաղդատական քննութիւն մը այլ աղբիւրներու հետ, աւելի պիտի պայծառացնէր կացութիւնը: Բաւականանանք սակայն թրքականով: Վատահաբար յուսախաբ պիտի ըլլանք ...:

Բայց ճամբան իյնալէ առաջ, քանի մը խօսք Թուրքիոյ վարչական բաժանումին մասին:

Հանրապետական Թուրքիան բաժնուած է 63 նահանգներու (Իլ — վիլայէթ), 463 գաւառներու (Իլչէ — գաղա) եւ 910 գաւառակներու (Պուճաք — նահիյէ): Գիւղերու համրանքն է 34.024:

Քսան նահանգներ կը վոխարինեն նախկին «Արեւելեան վեց վիլայէթներ»ը:

Արեւելեան նահանգներու չորսանկիւնն դուրս կը ձգենք Կարսն ու Ադրահանը: Հայաստանի հանրապետութեան խորհրդումին հետ է որ այդ նահանգները խլուեցան մեզմէ, թէեւ նախապէս մաս կը կազմէին ցարական Ռուսիոյ: Ահաւասիկ այդ նահանգներուն պատկերը .—

Ա.— ԿԱՐՍԻ ՆԱՀԱՆԳ.— 17.380 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն: 381.079 բնակիչ:

Կեդրոնական քաղաքներ՝ Կարս 22.360 անձ, Ադրահան՝ 6182, Արփաչայ՝ 881, Իկտիր՝ 8644, Ղաղղուան՝ 6534, Սարըքամըշ 10.513: 160.202 բնակիչ:

Ադրուին (նահանգային կեդրոն) ունի 3986 բնակիչ:

Այս երկու նահանգները միասնաբար ունին 25.335 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ 541.281 բնակիչ: Երկրագործական հարուստ շրջան մը, համբաւաւոր իր մայրիի անտառներով, արօտավայրերով, անասնապահութեամբ եւ պտղաբերութեամբ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ.—

1.— Արարատեան (Ագրը) նահանգ.— 11.269 քառ. քիլոմեթր: 134.951 բնակիչ:

Ագրը (նահանգային կեդրոն) 8580 հոգի, Պայազիտ 2054, Ալաշկերտ՝ 1841:

2.— Վանի նահանգ.— 19.301 քառ. քիլոմեթր: 126.919 բնակիչ:

Վան (նահանգ. կեդր.) 14.347 բնակիչ, Պաշտալէ՝ 1357, Շատախ 344, Արճէշ 4751, Կէվաշ 2240, Էօզալբ 2061:

3.— Էրզրումի նահանգ.— 15.505 քառ. քիլոմեթր: Ընդհ. բնակչութիւն՝ 35.100:

Ճուլամերիկ (նահանգ. կեդր.) 2145 բնակիչ:

4.— Էրզրումի նահանգ.— 25.692 քառ. քիլոմեթր: 395.800 բնակիչ:

Էրզրում (նահանգ. կեդր.) 52.534, Օլթի՝ 3216, Բասէն՝ 5981, Իսպուս՝ 2473, Թորթում՝ 1639 անձ:

5.— Մուշի նահանգ.— 8145 քառ. քիլոմեթր: 82.518 բնակիչ:

Մուշ, (նահանգ. կեդր.) 5053 անձ, Պուլանըղ 1954, Մալազկերտ 1535, Վարթօ 895:

6.— Պիթլիսի նահանգ.— 11.140 քառ. քիլոմեթր: 74.449 բնակիչ:

Պիթլիս (նահանգ. կեդր.) 10.780 հոգի, Ախլաթ 3126, Թաթուան 1934:

7.— Սղերդի նահանգ.— 11.320 քառ. քիլոմեթր: 137.806 բնակիչ:

Սղերդ (նահանգ. կեդր.) 16.230 անձ, Շիրնակ (Շէնիկ?) 3738, Սասուն 1143, Շիրվան 565, Բուրթալան 1592:

8.— Տիգրանակերտի նահանգ.— 14.579 քառ. քիլոմեթր: 250.825 բնակիչ:

Տիգրանակերտ (Տիյարպաքըր) 41.077 բնակիչ, Լիճէ 5563, Սիլվան 3155, Էրկանի (Արղընի) 4300:

9.— Մարտինի նահանգ.— 12.734 քառ. քիլոմեթր: 235.467 բնակիչ:

Մարտին (նահանգ. կեդր.) 18.519, Ճիլրէ՝ 4477, Միտիաթ 7724, Նիւսայպին (Մծբին) 2202:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ

«Այո»ին աւելի «ոչ»

Թէ հին սերունդը կատարեց իր պարտականութիւնը նորին հանդէպ — այս քանըմհինգ տարուան ընթացքին — անմիջապէս ըսեմ, պզտիկ «այո» մը, խոշոր «ոչ»ի մը քով:

Ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ ժողովուրդներ, ազգեր կ'ապրին, կը յարատեւեն բիւրեղ հայրենիքով, հայրենի աւանդութիւններով, սովորութիւններով, իրենց հերոսներով, հեռաս-կաններով: Հայրենի երկրին մէջ, ամէն պարզ երեւոյթ ալ կրնայ մեզ ներշնչել, խանդավառել, ապրելու, յարատեւելու ճիգը ստեղծել մեր մէջ: Հայրենի հողն ու քարը, դաշտն ու անտառը թուփերն ու սարը մէյ մէկ կենդանի ներշնչարանները են մեզի համար: Որով, հայրենիքին մէջ սերունդներու կատարած պարտքն ու պարտականութիւնը շատ կը մեղմանայ կամ կը թեթեւնայ:

Իսկ եթէ հայրենիքէն դուրս ենք, օտարութեան մէջ, տարագիր, այն առեն հայրենիքը մեզ կը ճարէ ներշնչման, ապրելու ու յարատեւելու այն բոլոր մասունքները որոնցմով կրնանք կապուիլ անոր: Հաւատալ իրեն, զոհաբերուիլ իրեն համար:

Հարց է,— «Մեր հայրենիք»ը մեզի տուա՞ծ այդ բոլոր պիտանի տարրերը: Իրեն կապուելու, իրմով ներշնչուելու միջոցնե՞ր ստեղծե՞ց: Ուզե՞ց, տէր դառնալ մեր հոգիներուն:

Ոչ, եւ ոչ: Այսօրուան մեր հայրենիքին ղեկավարները վերացական, աշխարհաքաղաքացիական վարդապետութեան մը հովերէն տարուած՝ մէկդի նետած են մեզ ներշնչող, մեր հոգիները լեցնող սրբութիւններն ու սուրբերը, եւ անոնց տեղ, մեզի կր հրամցնեն, անուններ եւ մականուններ որոնք չեն խօսիր մեր սրտին ու հոգիին: Ինչ որ մեզի համար մեծ էր, հոյակապ էր, ազնուական էր, ինչ որ վերջապէս բովանդակութիւն եւ իմաստ կուտար մեր «ղիմադրական»ին, մէկդի դրուեցաւ, արդիլուեցաւ ու անոր տեղ մեզի բոլորովին խորթ նշանախօսքերով ու բանաձեւերով օրօրեցին ու կ'օրօրեն այսօր ալ:

Վերջապէս խորթ չապիկ մըն էր որ պարտադրուեցաւ մեզի, բռնի ուժով, օտարին սուինին կռթնած: Վիճակ մը որուն ազգովին չհաշտուեցանք ու պիտի չկրնանք հաշտուիլ:

Մի նայիլ, եթէ այսօր «բարեփոխման որոշ» նեցուկ «քաներ» որոնք մինչեւ երէկ խաւիւ արգիլուած էին: Աւտոր պատճառները շատ պարզ են:

Այս պատերազմը եկաւ համոզել թէ, բազմութիւնները խանդավառելու, հայրենիքի սէրով ներշնչելու եւ ճակատ ղրկելու համար բաւական չէ Լենինի եւ Մթալինին անունները: Ուստի ժողովուրդներու հրամցուցին իրենց հինցած, բոսոր կապած անուններ: Եւ այդ անունները իրապէս դրական, ազդու դեր կատարեցին ազգերու հայրենասիրութեանը վրայ, ճշմարտօրէն խանդավառեցին բազմութիւնները, որոնք նետուեցան կրկէս՝ նետուեցան «հայրենական մեծ պատերազմի դաշտը», իրենց արիւնով ապահովեցին մեծ յաղթանակը:

Այսպէս էր որ հրապարակ եկան, ելան, հին, մոռցուած, փոշեթաթախ համբաւներ ու անուններ, նոյնիսկ Մեծ Պետրոսներ, Իվան Ահեղներ եւ ուրիշ արժէքներ որոնք, մինչ այդ դատապարտուած էին ուրացումի եւ մոռացութեան:

Անցեալները ռուս նոր տարազիր ուսուցիչ մը կ'ըսէր.— «Պատերազմի ամէնէն տաք շրջանին, աչքերովս տեսայ, Ռոստովի մէջ, որ պատերազմի վրայ քովքովի չարեցին գրեթէ բոլոր ռուս հին դէմքերու նկարները, անոնց տակն ալ՝ հայրենասիրական ասուքիւններ եւ բանաստեղծութիւններ, որպէսզի զինուորը կրակը նետուի մղեձ-նօրէն:

Նոյնը մեր հայրենիքին մէջ: Ցանկարծ իրարու եռեւէ յարութիւն առին թաղուած, մոռացութեան տրուած «Աբա Գեղեցիկ»ները, «Սասունցի Դաւիթ»ները, «Կարմիր Վարդան»ներ, «Պապ Թաղաւոր»ները, եւայլն եւայլն: Րաֆֆի, Նալբանտեան, Բաթիլար, Վարուժան, Սիամանթօ եւ ուրիշներ:

Պատահակա՞ն էր որ «Մ. Հայաստան» թերթի առաջին էջին վրայ գոթական տառերով տեղաւորեցին Դաշնակցական մեծ ռազմերգակ բանաստեղծին՝ Սիամանթօի «Զարկ Կովկաս»ը, կէտով եւ վերջակէտով:

Երէկ այսպէս՝ յաղթանակը ապահովելու համար: Այսօր ալ՝ ուրիշ հնարքներ սերաշահելու, բերդը ներսէն գրաւելու համար:

Եկեղեցին եւ կրօնը ժխտող, յետադիմական կղերականներու եւ մօլլա — հօճաներու կատաղի թշնամի Լենին — Սթալինեան կարմիր վարդապետութեան այսօրուան դեկավարները, հաճոյքով կը բազմին եպիսկոպոս վարդապետներու քով, «խոնարհաբար» կը համբուրեն անոնց աջը, անշուշտ ընդունելով նաեւ անոնց «հայրական օրհնութիւնները» ... դեռ աւելին, — մասնաւոր, հանդստաւէտ օդանաւեր կը տրամադրեն ասիական տափաստաններու մօլլա — հօճաներուն տրպէսզի մինչեւ Մէքքէ ուխտի երթան Մուհամմէդի դերեզմանին, եւ, ո՞վ գիտէ, թերեւս իրենց արեւշատութեան համար ալ Զամզամ մը ընեն:

Ահա, ազօտ պատկերը աշխարհի «մէկ վերջերորդ» (այժմ մէկ հինգերորդ) մասին՝ որուն մաս կը կազմէ նաեւ մեր հայրենիքը:

Արդ, հայրենիքը որմէ շատ բան կը սպասէնք, շատ քիչ բան տուաւ մեզի իրրեւ դիմադրական ձեռք ու այս պայմաններու մէջ չի կրնար աւելին տալ:

Գանք արտասահմանի:

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏԻ ՀՍԱՑ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Նոր թերթ մը Շթութկարտի նոր շաբաթաթերթը, «Բանբեր», զոր երէկ ստացանք, հետեւեալ պաշտօնական դեկոյցը կը հրատարակէ յանուն Գերմանահայ տարագիրներու կեդր. գործադիր կոմիտէի.—

Վերջերս Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ զանազան գօրիներից հայրենակիցներ, նոյնիսկ ձերբակալման վտանգը աչք առնելով, լքում են իրենց բնակավայրերը եւ գալիս Շթութկարտ, այն յոյսով թէ պիտի յաջողին այստեղի ճամբարում պատսպարուել, կամ աւելի շատ ուսեալիք ու հանդերձեղէն ստանալ եւ կամ աւելի չուտ արտասահման մեկնիլ, քանի որ — կը խորհին նմանները — այս-

կիւմիւշխանէ (նահանգ. կեդրոն) 3.895 հոգի, Պայպուրթ 9509:

18.— Կիրասոնի նահանգ.— 6510 քառ. քիլոմեթր: 284.414 բնակիչ:

Կիրասոն (նահանգ. կեդրոն) 12.449, Շ. Գարահիսար՝ 7542, Թիրէպոլու 4.923 անձ:

19.— Սվազի նահանգ.— 26.740 քառ. քիլոմեթր: 494.373 բնակիչ:

Սվազ (նահանգ. կեդրոն) 45.419 հոգի, Տիվրիկ 6808, Զարա 6085, Կիւրին 4457, Մուչէհիր՝ 4190, Շարքըշլա՝ 3846, Հաֆիք (Գոչհիսար) 1909:

20.— Ուրֆայի նահանգ.— 16.930 քառ. քիլոմեթր: 267.561 բնակիչ:

Ուրֆա (նահանգ. կեդրոն) 36.635 անձ, Պիրէճիկ՝ 10.688, Սեւերեկ 17.385, Սուրուճ 3637, Վիրանչէհիր 2987, Հիլվան 1323, Հարան 736 անձ, Պոզավա 1583:

Այս քսան նահանգները, որ միասնաբար նախկին «Արեւելեան վեց վիլայէթներ»ը կը կազմեն, ունին 25.429 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ 4.178.836 բնակիչ: Իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ 16 անձ:

Քիչ մը աւելի մանրամասնելով պիտի տեսնենք որ, խուճութիւնը միեւնոյն պատկերը չի ներկայացներ ամէն տեղ, եւ տարբերութիւնը զգալի է՝ զգալու եւ նահանգէ նահանգ կը հասնի բացարձակ ամայութեան, չգործածելու համար աւելի յատկանշական բառ մը: Եւ այս, առանց կասկածի տակ դնելու տրուած թիւերուն վաւերականութիւնը:

Ճաշորդով այդ պատկերն ալ կը պարզենք:

Հ. ՎԻՇԱՊԵԱՆ

Ի՞ՆՉ ՇՈՒՏ ՄՈՌՑԱՆ ԵՐԿԿԸ

Պուէնոս Այրէսի մեր պաշտօնակիցը, «Արմենիա», արդար վրդովումով կը ձաղկէ «դատապարտելի կեցուածք մը» (3 Յուլիս)։

— « Անցեալ կիրակի դէպի Հայ կեդրոն կը դիմեն Իտալիայէն նոր ժամանած կարդ մը հայ գաղթականներ, որոնք այս չրջանին մէջ չեն ճանչնար ոչ ոք, հայ եկեղեցին ու ազգային մարմինները կը նկատեն այն միակ օրկանները որ պէտք է հետաքրքրուին իրենցմով ։

Անոնց այս ակնկալութիւնը սակայն յուսա – խաբութեան կը մատնէ զիրենք ։

Հոգեւոր իշխանութիւնը կը յայտնէ թէ ինք ի վիճակի չէ եկուորներու քնակարան հայթայթելու ։ Աչխարհական իշխանութեան ներկայացուցիչներ կը պատրուակեն թէ իրենց ծրագիրը – կանոնադրին մէջ գաղթականներու օգնութեան համար յօդուած չունին։ Իսկ եկեղեցին չրջափակին մէջ գտնուող խիկարներ հարց կուտան գաղթականներու թէ ո՞վ հրաւէր ուղղեց իրենց հոս գալու համար ։

Հարկ կա՞յ ըսել, որ հազար տեսակի ըրկանքներու ենթարկուած ու մահուան ճիրաններէն ազատած այս խեղճերը նման կեցուածք մը չէ որ կը սպասէին Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ չրջափակին մէջ։ Անոնք կը յուսային որ Հոգեւոր պետութիւնը, երբ բարեացակամօրէն զիրենք նաւը դրած ու բերած էր հոս, Հայեր առաւել եւս պիտի հետաքրքրուէին իրենցմով ու պիտի աչխատէին համապատասխան բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնն ընել ։

Բայց, ինչպէս կը լսենք, չէ եղած նման բան։ Ընդհակառակն ամէն ոք կերպ մը գտած է իր վրայէն նետելու օգնութեան գործը, ու, գլուխը ազած քալերու ։

Ի տես այս կեցուածքին արդար վրդովում մը տեղ է գտնում զօր· Շէքէրճեանը եւ Ազգ· կեդր· կոմիտէն ։

Արդ, սրանով յայտարարում ենք բոլորին ի գիտութիւն, որ Ազգ· Կեդր· Կոմիտէն միչտ հաւասար աչքով է նայած մօտը կամ հեռուները բոլոր իր ազգակիցներին ու նրանց հասանելիք բաժինը ուղարկած է ու պիտի ուղարկէ նաեւ ետքէն վերջ, բաչխումներ կատարելու պարագային ։

Մի՛ւս կողմից հակառակ Պ· Ճ· Մարտիկեանի, զօր· Շէքէրճեանի եւ մեր կատարած բոլոր դիմումներին, ներկայիս անհնարին է տեւէ հայրենակից ոչ թէ ուրիշ երկրից եւ ուրիչ գօտիներից, այլ մինչեւ իսկ միեւնոյն գօտու գանազան քաղաքներից փոխադրել մի այլ տեղ, հենց այն հիմնական պատճառով, որ Իրոյի հրամանին համաձայն, առանց նրա գիտութեան իրենց քնակավայրերը փոխողները զրկւում են արտասահման մեկնելու իրաւունքից։ Ու տակաւին, դերման իչխանութիւնները գտնուելով քնակարանային եւ աչխատանքի դժուարին կացութեան մէջ, ոչ մի նոր մարդու քնակութեան արտօնութիւն չեն տալիս ։ Ուրեմն այս նկատումներով իսկ հրահանգում ենք բոլորին, որ ամէն մարդ պէտք է իր ապրած տեղը մնայ ։

ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՑԵՐՈՒՆ թիւը 400ը չանցնիր, որոնց 200 — 300ը կը քնակին Սուրապայա, 50ը՝ Պաթավիա, 50ը՝ Մաքասար։

Երկու հայկական եկեղեցի կայ, մէկը Սուրապայայի եւ միւսը Պաթավիոյ մէջ։ «Լուսկար» սրահը որ կիպ է Սուրապայայի եկեղեցիին, կը ծառայէ միանգամայն թէ հաւաքոյթներու, թէ ներկայացումներու եւ թէ երգահանդէսներու։ Քաղաքին Հայերը ունին յատուկ թատերախումբ եւ մարզական ակումբ։ Պատերազմէն առաջ ունէին մանաւանդ պարասրահը։ Մարզական ակումբը որ պատերազմէն առաջ Սուրապայայի լաւագոյններէն էր «կոլֆ»ի, «թենիս»ի դեահիններով, կը հաշուէր բազմաթիւ Եւրոպացիներ իր անդամներուն մէջ, մանաւանդապէս Անգլիացիներ, Հոլանտացիներ ։ Ճախողութիւններու կողմէ լուծուեցաւ, եւ ազատագրութենէն ի վեր ալ դեռ չեն կրցած միրանալ իրենց սեփական դահիններուն։

Ազգային կեանքը կը շարունակուի եւ երբեմն տեղի կ'ունենան թատերական ներկայացումներ եւ հանդէսներ ։

Հայ համայնքին խորհուրդը Պաթավիա կը գտնուի ։

ԱՆԴՐՑՈՐԴԱՆԱՆԻ ՀԱՑ ԳԱՂՈՒԹԸ կը բաղկանայ չուրջ 270 ընտանիքներէ ։ — Ամման 135 ընտանիք, չուրջ 1500 հոգի։ Քէրէք 15 ընտանիք, Ռըֆիչա 12, Զարքա 15, Սալթ 12, Աճլուն 4, Իրպիթ 8, Մաֆրաք 6, Մաֆրաղ 4, Թաֆիլէ 2, Մաֆրաղ 6, Մէտէպա 3, Էզֆոր 2, Նաուր 2 ։

Այս աւանները եւ գիւղերուն մէջ համամասնութիւնը կը կազմեն կիլիկեցիները ։ Ընդհանրապէս արհեստաւորներ եւ վաճառականներ են։ Այժմ ամէն տեսակէտով լաւ է գաղութին վիճակը ։

Աչխատասէր եւ պատուաւոր որը մը կը կազմեն երկրին մէջ, ինչ որ մեծապէս կը գնահատուի Սպառելիսի թագաւորին եւ իր ասպնջականութենէն կը զգամէ։ Ունին եկեղեցի եւ դպրոց գանազան քաղաքներու մէջ, Ս· Յակոբ վանքին հովանիին տակ, եւ որ տարեկան 386 ոսկի պիտակ կը տրամադրէ ։ Մայրաքաղաքին դպրոցը կը կոչուի Հեթումեան Ազգային վարժարան որ ունի 150 երկսեռ աչակերտներ վեց ուսուցիչներով եւ եօթը հոգիէ բաղկացած Տեղական Խորհուրդով։ Միւս քաղաքներուն դպրոցներէն իւրաքանչիւրը ունի տասը – տասնըհինգ աչակերտ մէկ մէկ ուսուցիչով պատասխանատուութեան տակ տեսուչ Հայր Սուրբին։ Կիր· օրերը տեղի կունենայ պատարագ, մասնակցութեամբ դպրոցականներու ։

ԱՑՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀՈՒՆՁԲԸ Ե· ՄԻՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴՐԱՑԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Ե· Միւթեան մէջ հունձքը աւելի լաւ է այս տարի քաղաքատմբ 1947ին։ Ռոստով Տօնի գաւառին մէջ 150.000 թոն աւելի է քան անցեալ տարի, կը նչանակէ որ միայն այս չրջանին մէջ 500000 թոն աւելցած է։

Երջակայ գաւառներուն մէջ ալ միեւնոյն արդիւնքը ձեռք բերուած է։ Հետեւաբար հարաւային Ռուսիոյ եւ արեւելեան Ուկրայնայի մէջ 2էն 4 միլիոն թոն աւելի պիտի ըլլայ հունձքը։ Եթէ Ե· Մուխեան մնացեալ մասերուն մէջ ալ առատ ըլլայ, պիտի հաւասարի նախապատերազմեան չրջանին ։

Անցեալ տարի Սովետները յայտարարեցին թէ մէկ հեկտարին արտադրութիւնը կը հաւասարէր նախապատերազմեան չրջանին, սակայն հեկտարն էր որքաւարար չէր։ Հիմա կ'ըսուի թէ ամբողջ Ե· Միւթեան հաւաքական ագարակները (կոլխոզ) մօտ 20 միլիոն հեկտարի մէջ աւելի ցանուած են քան անցեալ տարի, ինչ որ կը ներկայացնէ 14.7 % 1939ի ընդհանուր ցանքին վրայ ։

Եւ քանի որ Սովետները պատերազմին մէջ աւելցուցին ցանուելիք հողամասը 29.640 հազար հեկտարով, այսինքն 22 % 1939ի ամբողջութեան վրայ, դեռեւ նոյնքան հող ցանուած է այս տարի որքան պատերազմէն առաջ եւ իրականին մէջ ամբողջ ցանուած հողը աւելի է քան նախապատերազմեան չրջանը, եթէ նկատի առնուին Ե· Միւթեան հողային կցումները ։

Նմանապէս նպաստաւոր է հունձքը Ե· Միւթեան արբանեակ երկիրներուն մէջ։ «Փրաւտա»յի Յուլիս 23ի տուած թիւերուն համաձայն, Հունգարիոյ ցորենը 1.430.000 թոնէն աւելի է քան 1947ը, երբ 1.102.000 թոն էր, եւ թէ եւ տակաւին պակաս է 1934էն 1938ի հունձքէն որ 2.200.000 թոն կը ներկայացնէր։ Եւ սակայն ցորենի հունձքը բացառաբար աւելի լաւ է, եթէ նկատի առնուի որ Հունգարիոյ ցորենի չրջանը աւելի փոքր է

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԵ·

Մարտիրոս հայրը եւ իր հետեւորդները լչան ճիերէն· քանի մը հոգի զգուչութեամբ առաջ անցան։ Դիահներէն մէկ քանին փռուած էին երեսի վրայ, իսկ ուրիչներ, մէջքի վրայ ինկած, կը քնանային իրենց յաւիտենական քունը։ Տեղ տեղ, մացառներու եւ թուփերու տակ, վիրաւորները կը փորձէին առաջ չարժիլ, ջղաձգօրէն կը ճանկռտէին հողը, կը փրցնէին կանաչ խոտերը, վերջին անգամ մըն ալ կը ցնցուէին ու կը մնային անչարժ ։

Մարտիրոս հօր զինուորներէն քանի մը հոգի, վտրի վրայ սողալով, մէկ դիակէն միսը կ'անցնէին, կը քնէին մեռնողներու դէմքը, եւ զգուելով չարժելով կ'երթային առաջ ։

Հեղինէի եւ Աստղիկի դիակները գտնելու ատենց ջանքը ապարդիւն կ'անցնէր· իսկ չատ առաջ երթալ չէին կրնար, որովհետեւ հոն ուր առաջ բանակած էին Աչոտ երկաթի գունդերը, այժմ Արծրունեաց Գագիկի զօրչը կը ծածանէր։ Անզգոյշ քայլ մը բաւական էր որ նկատուէին թչնամիի կողմէն· այն տեղն վրկութիւն չկար իրենց։

— Զգտանք դիակները, իսկ մենք դրեթէ մօտեցած ենք Գագիկի բանակին, չչնջաց զինուոր մը ։

— Պէտք է ետ դառնալ եւ մտնել ճորը ։

— Սըս··· չե՞ս լսեր, մէկը մեր կողմը կու գայ, պէտք է մեռած ձեւանալ ։

Լռեցին ու երկուքն ալ դեահին պառկեցան։ Ցիրաւի, մարդ մը դանդաղ քայլերով կ'անցնէր վիրաւորներուն մէջէն եւ զննութեամբ չորս կողմը կը դիտէր։ Ան ալ մէկը կը փնտռէր դիակներուն մէջ։ Մարտիրոս հօր զինուորները նայեցան անոր դէմքին ու սարսռացին։ Այդ մարդը, որ առաւ իրենց ղլխուն վրայ, նոյնինքն Գագիկ Արծրունին էր ։

— Ինչ կոտորած, չչնջաց ան· ամէն կողմ դիահաւաք ինկած են զոհերը, իսկ ան չկայ ու չկայ։ Հայր հայ ընտանիքի կորստեան պատճառ եղաւ, ինչո՞ւ համար, եթէ ոչ միայն փառքի, որուն եռեւէն կը վազենք ամէնքս։ Բայց ես, այս վայրկեանին իսկ, ղղուեցայ այդ փառքէն· դահ չեմ ուզեր ալ, ինձի տուէք միայն իմ աղջիկս, իմ Հեղինէս։ Աւելի Աչոտ, ինձի զարճուր աղջիկս, թէ չէ՝ երկինքը վկայ, աչխարհի ամբողջ թոյնը քու վրադ կը թափեմ։ Այս կռուին մէջ յաղթուեցար դուն, բայց յաղթեցիր ինծի, բզկտեցիր իմ սիրտս ···

Գագիկ լռեց, իր պղտոր հայեացքը չորս կողմ դարճուց, ապա դանդաղ քայլերովկրկին ետ դարձաւ ։

Գագիկի հեռանալէն ետք, զինուորները ազատ չունէ քաչեցին ։

— Պէտք է ետ դառնալ· լաւ որ չնկատեց մեզ, թչուառականը չի գիտեր որ մենք ալ իր աղջիկը կը փնտռենք ։

— Լաւ քան խմացանք· անոր խօսքերէն կ'երեւայ որ Հեղինէն ու Աստղիկը դերի չեն բռնուած, ուրեմն կամ սպանուած են եւ կամ փախուստ տուած։ Եթէ սպանուած են, դիակները պիտի գտնենք, եթէ ոչ, աւելի լաւ, ուշ կամ կանուխ երեւան պիտի ելլեն։

— Ինչ մը աւելի վար երթանք, քիչ մըն ալ փնտռենք ու ապա վերադառնանք մեր խումբին մօտ ։

— Ճիշդ է· ես նկատեցի որ բանակին մօտերը արդէն դիակները կը հաւաքեն· չե՞ս տեսներ ինչ ահագին կոյտեր են կազմեր ։

— Այո, չուտով մեզի կը հասնին։

Զինուորները մէկ կողմ քաչեցան· քանի մը քայլ յառաչանալէ ետք, յանկարծ կանգ առին։

— Գտանք, կանչեցին երկուքը մէկ, եւ վազեցին դիակի մը մօտ, որուն կուրծքէն հոսող արիւնը լճացեր էր չուրջը եւ թանձրացեր ։

Բարձրացուցին դիակին գլուխը եւ սարսափահար նայեցան անոր ։

— Աստղիկի դիակն է, ըսաւ զինուորներէն մէկը ։

— Ա՜խ ղմ, մեռած վիճակին մէջ ալ պահած է դէմքին սիրուն դծագրութիւնը ։

— Բարձրացուր դիակը, պէտք է միասին տանիլ, Մարտիրոս հօր հրամանը այսպէս է։ Ինչ մը տեղ ծունկի վրայ պէտք է երթալ, որպէս չնկատուին մեզ· հոգ չէ, թող քիչ մը ծունկերնիս քարերուն քսուի ։

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՉԵԱՆՑ

Օր. ԱՐԱՔՍԻ ՓԻԼԻԿԵԱՆ
Պ. ՀԱՆԵՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Նշանուած
Կարկան 25 Յուլիս 1948 Փարիզ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՂԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վաղանայ ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն, ժամը ճիշդ 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻԼԵՆ.— Հ. Յ. Դ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին «Հայկ Օհանջանեան» Ակումբը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ, Հ. Յ. Դ. Տէրունի կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին:

Այս կիրակի ամբողջ օրը, անցեալ տարուան դեպտեհիլ պուրակին մէջ՝ գետին մօտ:

Ճոխ պիւֆէ, հաճելի ժամանց բոլորին:

Բանախօսութիւն, ու անակնկալներ:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի ընկերներն ու համակիրները:

Անձրեւի պարագային նոյն օրը ինջոյջ, Հ Յ. Դ. Տան մէջ, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն սկսեալ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), քնիկ Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին առեւնները: Իմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France: Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Սահակ Թէնէքէճեանի: Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերկայի հայերէն թերթերէն արտատպել:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է 5000 ֆրանք Պ. Հապէշեանէ, իբրեւ երախտագիտութեան ապացոյց այն մայրական հոգածութեան զոր վայելած է Կրընոպլի շրջանին մէջ հիւանդ եղած ատեն:

ԾԱԽՈՒ Է ՎԻԼԼԱ ՄԸ

Beaumont – St. Julien մէջ (Մարսէյլ): Կը բաղկանայ 15 սենեակներէ, բաժնուած երեք յարկաբաժիններու: Ազատ է վաճառման ատեն: Նոր չէնք: Ունի կեդրոնական ջեռմութիւն, երկու բաղնիքներ ամբողջովին պատրաստ, գեղեցիկ պարտէզ 600 քառ. մեթր տարածութեամբ: Գործակալութիւնները չդիմեն, այլ անհատները, դրեթովի հետեւեալ հասցէին.
ANDRANIAN, 33 rue St. Bazile – Marseille:

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն մէջ – Ժիւլիէնի մէջ, բացառած է

ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՌԻ ԴՂԵԱԿԸ

Իբրեւ խոհակ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան: Ամէն հանգստաւէտ միջոցներ ապահովուած են: Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ:

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien, Marseille:

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յանձնում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած: Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

Imprimerie DER AGOPIAN, 217 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

քան պատերազմէն առաջ, հաճարը 650.000 թոնն էր, որ մօտ է նախապատերազմեան 697000 թոնին եւ շատ աւելի քան անցեալ տարուան 424.000 թոնը: Եգիպտացորենի հունձքը 3 միլիոն թոն է, մինչդեռ պատերազմէն առաջ 2.300.000 էր եւ երկու անգամ աւելի քան անցեալ տարուան հունձքը: Գետնախնձորի հունձքը 2 միլիոն թոնով հաւասար է նախապատերազմեան հունձքին եւ կրկնիը անցեալ տարուընին:

Շաքարընը երկու անգամը անցեալ տարուան եւ բրինձինը երեք անգամը:

Կ'ըսուի թէ ռումանական հունձքն ալ անցեալ տարուընէ աւելի է:

★ Պերլինի խորհրդային շրջանի դերման թերթը, «Նացիոնալ Ցայթունկ», կը դրէ թէ համաձայնութիւն գոյացած է, լուծելու համար Պերլինի խնդիրը: Այս առթիւ կ'աւելցնէ թէ արեւմտեան պետութիւնները հաւանած են ճանչնալ խորհրդային մարքը իբրեւ պաշտօնական դրամըամբողջ Պերլինի համար:

★ Լոնտոնի մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Բ. օրուան տեսակցութեան, չեշտելով թէ ամէն բան կախում ունի Սթալինի կամքէն: Նոյն աղբիւրին համաձայն, երեք դաշնակիցները ըսած են իրենց վերջին խօսքը եւ այլեւս տրամադիր չեն նոր զիջումներ ընելու:

Ապրուստի խնդիրը եւ ուրիշ հոգիր

Պետական պաշտօնեաներու արհեստակցական Միութեանց ներկայացուցիչները իրաւասու նախարարին ներկայանալով, մարդ գլուխ 3000 — 3500 ֆրանքի անմիջական վճարք մը պահանջեցին, դիմանալու համար ապրուստի սղութեան:

Այս պահանջը եւ ուրիշ ճնշումները լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառեն կառավարութեան, որ զանազան միջոցներ կը խորհի, գինները իջեցնելու համար:

Բանուորական խլրտումները հետզհետէ կ'ածին, իբրեւ հետեւանք մանաւանդ ուտեստի գիներու բարձրացման: Բոլորն ալ անհամբեր կը սպասեն Սեպտ. 1ին, իմանալու համար թէ կառավարութիւնը պիտի կրնա՞յ զգալապէս կրճատել գիները:

Ելմտական նախարարը այսօր պիտի յայտնէ իր ծրագրած բարենորոգումները առաջին չարքը: Ուրբաթ օր նախարարական խորհուրդը մասնաւորապէս պիտի քննէ ապրուստի սղութեան հարցը: Դարձեալ այսօր պաշտօնապէս պիտի ճշդուին հացին եւ կաթին գիները:

Առջի օր մօտ 4000 եղներ եւ հորթեր հասան Փարիզի սպանդանոցները: Տասը ամսուան մէջ առաջին անգամ է որ այսքան մեծ քանակութեամբ մսացու կը հասնի մայրաքաղաքը: Թերթերը կը դրեն թէ ներս մէկը ժամանցած է 15—20 ֆրանք, ոչխարի մինը՝ 10 ֆրանք:

★ Պետական պաշտօնեաները Հոկտեմբեր 31ին պիտի կրնան դանձել իրենց նոր թոշակները, որոնք դրամի յաւելում կը ցուցնեն, բաղդատելով 1945ի հետ: Այսպէս, նախարարական պաշտօնատան տնօրէնն մը որ 400.000 ֆրանք կը ստանար, պիտի առնէ 995.000 ֆրանք, առաջին կարգի ուսուցիչ մը՝ 306.000 ֆրանք, փոխանակ 96.000ի:

Անհատական դէպք մը Պոլսոյ մէջ

Պոլսոյ ամբոխավար թերթերէն «Սոն Փոստա» չունդալից դէպք մը կը պատմէ, խոշոր խորագիրներով եւ առաջին էջին վրայ: Կ'արտատպենք հայերէն թերթերէն, պարզապէս ի տեղեկութիւն, քանի որ ի վիճակի չենք ստուգելու վաւերականութիւնը: Վիրաւորներէն Հայ մը մեռած է, ուրիշ մը վտանգաւոր վէրքեր ստացած է, իսկ երեք Հայեր ալ ձերբակալուած են.—

«Երէկ, 15 Օգոստոս Հայ հայրենակիցներու կրօնական տօնն էր (Աստուածածին) եւ այս առթիւ զանգին Հիւնքեար սուեու, մինչեւ իրիկուն զուարճանալու համար: Իրիկուան դէմ ձեռկուտը ծայր տուաւ սակայն, ինչպէս կը պատահի ամէն տարի, եւ այս անգամ պատահեցաւ ամէնէն արիւնալի կռիւը: Անցեալ տարի մեր Հայ հայրենակիցները յարձակած էին ոստիկանապետ Հիւսայէնի վրայ:

Երէկ ալ աւելի ծանր դէպք մը պատահեցաւ: Հայ երիտասարդ մը Հիւքեարի բարձունքին վրայ ատրճանակով կը կրակէր, երբ ոստիկան եահեա միջամտեց եւ զէնքը առնելով զինքը պահակատոց տարաւ: Հայ երիտասարդները չմարսեցին այս պարագան եւ իրենց միջեւ դիտմամբ կռիւ հանեցին:

Եահեա եւ ուրիշ ոստիկաններ ուզեցին իրարմէ բաժնել կռուարարները, Հայ երիտասարդները օգտուեցան առթէն եւ սկսան ատոսիկ ծեծել, քարկոծել եահեան եւ ոստիկանները:

Ուրիշ երիտասարդներ ալ յարձակեցան անոնց վրայ, եահեա ինքնապաշտպանութեան համար ալ ու ձախ կրակեց: Երկու երիտասարդներ վիրաւորուեցան, կռիւը բոլորովին մեծցաւ, 150 հայ երիտասարդներ խոյացան ոստիկան եահեայի վրայ, քարկոծեցին եւ դէմքէն ծանրապէս վիրաւորեցին: Շատ տգեղ տեսարան մը պարզուած էր, եւ երբ ուրիշ ոստիկաններ օգնութեան փութացին; չատեր վախան բայց ոմանք բռնուեցան: Տեղացի ժողովուրդէն ոմանք օգնեցին ոստիկաններուն: Վիրաւորներէն մէկը մեռաւ, իսկ եահեայի առողջական վիճակը ծանր է:

Հայ մը կրպակ մը եւ անձնասպան կ'ըլլայ

Մարսէյլէն կը հեռագրեն Փառէ – Փռէսի.— Սէնթ Մարկրիտի մէջ, որ Մարսէյլի մէկ փոքր արուարձանն է, 22 տարեկան Հայ մը, Ալեքս Մճըրեան (Մկրեան ?) սպաննեց իր նախկին նշանածը, Անժել Գրիգորեան, 25 տարեկան:

Ուրբաթ օր, Պ. Գրիգորեան, որ դերձակի խանութ մը կը բանեցնէ, կ'արձակէր Ալեքս Մկըրեանը:

— Պիտի չամուսնանաս աղջկանս հետ, եւ անգամ մըն ալ պիտի չտեսնես անոր երեսը, կ'արգիլեմ, հասկացա՞ր:

Այս աղղարարութեան վրայ, Ալեքս Մկրեան սարսափելի տեղութենէ մը բռնուելով, որոշեց վրէժ լուծել: Շաբաթ կէս օրէ վերջ ուզեց օդը հանել իր նշանածի ծնողքին ամառանոցը, ձեռնարկումը պայթեցնելով: Բարեկամներ արգիլեցին:

Բայց դիւերը, երբ իրար կը հրմշտկէին հրապարակային պարերը, ազատագրութեան տօնին առթիւ, Ալեքս Մկրեան ուզեց հետապնդել Անժելը: Այս վերջինը երբ տեսաւ Ալեքսը, խնդրեց բարեկամուհի մը որ իրեն ընկերանայ: Երկու մանկամարդ աղջիկները պարահանդէսէն մեկնեցան ընկերակցութեամբ 15 տարեկան տղու մը, հօրեղբայրական տունը վերադառնալու համար: Ճամբան յանկարծ իրենց դիմացն ելաւ Ալեքս Մկրեան, որ առանց բառ մը արտասանելու ատրճանակը քաշելով հինգ գնդակ արձակեց իր նշանածին վրայ:

Աղջիկը գետին փռուեցաւ անկենդան: Տղան յետոյ ատրճանակը իր գլխուն պարպելով անձնասպան եղաւ:

ԱՀՌԵԼԻ ՑԱՑՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երեք միլիոն Գերմանուհիներ, կիներ եւ աղջիկներ պղծուած, չորս միլիոն 400.000 Գերմաններ սպանուած կամ անօթի մեռած են Գերմանիոյ արեւելեան շրջանին մէջ, համաձայն ամերիկեան վիճակագրութեանց:

Այս յայտնութիւնն բրաւ պատուելի Կօպէլ, դեր – նախապահ արեւելեան շրջանիներէն արտաքսուած Գերմանիներու Միութեան, գասախօսութիւն մը կարդալով հրապարակային ժողովի մը մէջ: (Վերապահութեամբ):

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Աթինէքէն կը հեռագրեն թէ 3000 ապստամբներ յաջողած են Ալպանիա փախչիլ, եւ կը շարունակեն կռուիլ:

Նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսը, Լոմաքին եւ իր փոխանորդը պատրաստութիւն կը տեսնեն մեկնելու, իբրեւ հետեւանք ամերիկեան կառավարութեան քողոքներուն:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ սահմանադրութիւնը պատրաստ է արդէն: Ծրագրուած խորհրդարանը պիտի բաղկանայ 430 պատգամաւորներէ, որոնց 30ը Պերլինէն:

ՀՐԴԵՀ մը մոխիր դարձուց Վիլֆրանչ – սիւր Սօնի կեդրոնի գործարանը: Վնասը՝ 500 միլիոն ֆրանք:

« ԻՄԱՆԻԹԷ », Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթը, իր կարգին նիւթական անձկութեան մատնուած ըլլալով, շրջաբերականներ կը ցրուէ տունէ տուն, որպէսզի օգնութեան հասնին: Սեպտ. 5ի տարեկան դաշտահանդէսին առթիւ մուտքի տոմսեր հանուած են 30 ֆրանքի: Շրջաբերականը կ'ըսէ թէ «Թերթը յարատեւն դժուարութենէ կը հանդիպի, ինչպէս բոլոր ազատ լրագիրները»: (Ն. Ե. Հ.):

Ս. ԿՈՑԻՆ մէկ արձանը գետեղուեցաւ կիրակի օր, Սէն Մալոյի մէջ (Ռէն), նախագահութեամբ կարտինալ Ռօքի, նախորդը վճռաւորուած ըլլալով պատերազմի ոճրագործութիւններէն: Արարողութիւնը հազիւ վերջացած, երիտասարդ մը, չուանի մը միջոցաւ բարձրացաւ որմախորշին վրայ եւ վար նետեց արձանը որ կտոր կտոր եղաւ: Ցետոյ դրպանէն ուտելիք հանելով կը պատրաստուէր ճաշել «յոտնկայս», երբ ներկաները յաջողեցան վար առնել գինքը: Զարաչար պիտի խոշտանդէին, բայց ոստիկանութիւնը օգնութեան հասաւ: Հարցաքննութեան առեն ըսաւ թէ մեթոտական ըլլալով, չէր կրնար հանդուրժել այդպիսի արձանի մը գետեղման:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 26 Août 1948 Հինգշաբթի 26 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4078–Նոր շրջան թիւ 1037 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԱՕՏԸ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԽԱՉԵՐՆ ԱԼ...

Միջադգային պատակոումի , ազդեցութեան պայքարի եւ քինախնդրութեան վիստերէն ո՞ր մէկը յիշել :

Ահաւասիկ երկու նոր պարագաները , որոնք անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ որքան թոնտուորուած է մթնոլորտը :

Ինչպէս հաղորդած էինք , Օգոստոս 22ին (կիրակի) տեղի ունեցաւ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին բացումը , Ամսթէրտամի մէջ , մասնակցութեամբ 2000 պատուիրակներու :

Այս առթիւ միաձայնութեամբ մնայուն կազմակերպութիւն հռչակուեցաւ Համաշխարհային Խորհուրդը , որուն կը մասնակցին 450 պատուիրակները , իրբեւ ներկայացուցիչները 150 եկեղեցիներու (կամ 40 ազգերու) :

Արդ , այս համագումարին չեն մասնակցիր Հռոմէական կաթոլիկ եւ ռուս Օրթոտոքս եկեղեցիները :

Չի մասնակցիր նաեւ Հայ· Եկեղեցին , համաձայն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի մէկ հեռագրին , որ մամուլին հաղորդուեցաւ անցեալ Յունիսին եւ որ կ'ըսէր ·

— «Թեմական Առաջնորդները միւռոնօրհնութեան , Հայ Եկեղեցու Սահմանադրութեան եւ այլ անյետաձգելի եկեղեցական գործերով զբաղուած լինելու հետեւանքով՝ էջմիածինը որոշած է 1948 թուին գումարելիք տիեզերական եւ մասնաւոր եկեղեցական ժողովի չմասնակցիլ : վերոյիշեալը հաղորդուում է յառաջնորդութիւն» : (Յառաջ ,10 Յունիս) :

Ակնարկուած ժողովներէն մէկն էր՝ Անկլիքան եկեղեցւոյ համագումարը , որ դեռ նոր վերջացաւ մասնակցութեամբ 326 եպիսկոպոսներու , եւ որ մինչեւ այսօր ալ կը զբաղեցնէ միջազգային մամուլը :

Երկրորդը՝ այն համագումարն է որու մասին խօսեցանք վերը :

Կաթողիկոսին հեռագիրը այնքան թափանցիկ է , որ մեկնութեան չի կարօտիր : «Միւռոնօրհնութիւն» եւայլն բոլորն ալ պատրուակներ են եւ չեն համապատասխաններ իրականութեան : Պարզապէս ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԷՐ մասնակցիլ :

Այս պարագան աւելի բացորոշ կ'երեւայ , երբ կը կարդանք Օրթոտոքս եկեղեցւոյ բացակայութեան պատճառները :

Հրաւարակուած տեղեկութեանց համաձայն , համագումարին կազմակերպիչները մինչեւ վերջին ալ կը յուսային թէ Օրթոտոքս եկեղեցին ալ պիտի մասնակցի : Վերջին պահուն բանաձեւ մը կը քուէարկեն որուն համաձայն «այս Համաշխարհային Խորհուրդը ոչ թէ եկեղեցիներու միութեան կը ձգտի , այլ կ'ուզէ քաղաքական եւ ընկերային աղեցութիւն չունենալ » :

Հռոմէական եկեղեցին ալ անցեալ Յունիսին իսկ որոշած էր չմասնակցիլ , իբրեւ յատուկ պատճառներով : Միակ հռոմէական ներկայացուցիչը կը կազմեն Տանըմարքայի կարդ մը եպերթերուն... քահանայ թղթակիցները :

Աւելորդ է ըսել թէ երկու մեծ Աթոռներու , Հռոմի եւ Մոսկուայի այս ժխտական դիրքը խոր դառնութիւն պատճառեց համագումարին մէջ , որուն գլխաւոր օրակարգն է ,— «Աչխարհի անկարգութիւնը եւ Աստուծոյ խորհուրդը » :

Նոյն ժամանակ , տխուր տեսարանը՝ Միջազգային կարմիր Խաչի համագումարին առթիւ , որ բացուեցաւ ուրբաթ օր , Սթոքհոլմի մէջ , տասը տարուան դադարէ մը վերջ :

Մոսկուան այս համագումարին ալ չի մասնակիցիր , երկու նամակներ ուղղելով համագումարին , ի պատասխան պաշտօնական հրաւէրին :

Ինչ պատճառաբանութեամբ ,— Խորհրդային կ· Խաչի նախագահը , Տոքթ· Խոլոքով , ուղղակի թիֆլիս , այլ էջմիածինէն Մոսկուա , ամբողջ չքախտմբով մը — ցարդ ոչ իսկ մէկ տող արտասահմանեան խորհրդահայ թերթերու մէջ····

(ՅՈՒՍԱԲԵՐ)

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ Բ· ԵՒ Գ· ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Ֆր· Կ· Խաչի օդափոխութեան երկրորդ խումբը (Մարսէյլ) կը վերադառնայ Օգոստոս 27ին :

Երրորդ խումբը նոյն օրը կը մեկնի ՎԱՆՍԷՆ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻԱՑՆ ՀԱՄԻՏԻ՞ ԱՋԲԸ

Պոլսահայ թերթ մը օրուան թուականով կ'յարձանագրէ 40 տարի առաջ պատահած դէպքեր : Հայկական , թրքական թէ միջազգային :

Ահաւասիկ վերջինը (1909 Օգոստոս 17).—

ԱՊՏԻԻԼ ՀԱՄԻՏԻ ԱՋԲԸ

« Թանին»ի երկկուան թիւին մէջ կը կարդանք.

— «Լիբրնէն վերջերս Պոլիս եկած անձ մը երէկ մեր խմբագրատունը այցելեց : Խօսելով երկրագործական բերքերու վիճակին վրայ , Բումէլիի բնակչութեան մէջ տիրող հաստատ հաւատքի մը մասին տեղեկութիւններ տուաւ :

Ապտիւլ Համիտ Սելանիկ աքսորուած միջոցին կառախումբին մէջ մինչեւ Սինէքլի քնացեր է : Սինէքլիէն անդին արթնանալով սկսեր է պատուհանէն դուրսը դիտել : Այն տեղերուն մէջ զորս դահլիճէց Սուլթանը դիտեր է , այս տարի ոչ միայն բերք չէ արտադրուած , այլեւ տոկալի երաշտութիւն մը կը տիրէ : Իսկ մինչեւ Սինէքլի հունձքերը գոհացուցիչ են :

Ապտիւլ Համիտ Գուլէյի Պուրկազէն անդին դարձեալ քնացեր է , ու այդ մասերուն մէջ այ հունձքերը առատ են :

Բումէլիի ժողովուրդը այս վիճակը Ապտիւլ Համիտի «ուղուրսուզ»ութեան կը վերագրէ ու անէնձ կը կարդայ անոր ···»:

⚜

Կը տեսնէք թէ ո՛րքան բարակ բաներ դիտեր են , քառասուն տարի առաջ , անոնք որ հազարին հազար պիտի գերազանցէին արիւնարբու հրէշը , քանի մը տարի վերջը :

Ես ալ կը հաւատամ թէ Համիտին աչքը ո՛ւր որ հանդիպէր , կը չորցնէր , կը չքացնէր , արտ ըլլար թէ մարդ կամ անասուն :

Եթէ Պոլսէն Սելանիկ ճամբուն մեծ մասը քնացած չըլլար , ամբողջ Բումէլին անապատի կրնար վերածուիլ :

Արդ , ինչպէս կ'ըլլայ որ տասը անհետացուած 20 —30 —40 տարի վերջն ալ , նորէն ամայութիւնն ու թշուառութիւնը կը տիրապետեն Թուրքիոյ մէջ :

Ամբողջ նահանջները երաշտի մատնուած : Հունձքեր եւ անասուններ փճացած : Ժողովուրդը անօթի , Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ «արեւելեան նահանջները » :

Համիտին աչքերը քանի՞ միլիոն «ուղուրսուզ» բիբեր ձգեցին իրենց ետին , այնքան աւեր գործելու համար :

ՎԱՀԷ

ԳԷՈՐԳ Զ· ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ա· Միութեան երկու կեդր· օրգանները՝ «Իզվեստիա» (կառավարական պաշտօնաթերթը) եւ «Պրաւդա» (կուսակցական պաշտօնաթերթը)՝ իրենց 1948 Յուլիս 8ի թիւով կուսան ցանկը այն կրօնական պատուիրակութեանց , որոնք տարբեր եկեղեցիներէ հասած են Մոսկուա , Յուլիս 3էն մինչեւ Յուլիս 8 , մասնակցելու համար ռուս ուղղափառ եկեղեցիի Պատրիարքութեան հաստատման 500ամեակի հանդիսութիւններուն :

Հրապարակուած ցանկերուն մէջ կը կարդանք նաեւ հետեւեալ տողերը ·—

«Ալեքսիյ պատրիարքի հրաւէրով հանդիսութեանց եկած է նաեւ ամենայն Հայոց կաթողիկոս Պատրիարք Գէորգ Զ· , ընկերակցութեամբ Նախիջեւանի թեմի առաջնորդ Կարապետ Եպիսկոպոսի եւ ուրիշներու» :

Մեր քաղաք լուրը անուղղակի ձեւով կուգայ վկայելու Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին իրական արժէքը Ա· Հայաստանի մէջ··· Իր ճամբորդութեան մասին — ոչ թէ էջմիածինէն Երեւան կամ Թիֆլիս , այլ էջմիածինէն Մոսկուա , ամբողջ չքախտմբով մը — ցարդ ոչ իսկ մէկ տող արտասահմանեան խորհրդահայ թերթերու մէջ····

(ՅՈՒՍԱԲԵՐ)

«Զգուշաւոր յաւատաւութիւն»

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի օրուան տեսակցութենէն վերջ , որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ քաղաքական շրջանակներու մէջ : Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը հաստատեց թէ խօսակցութիւնները պիտի շարունակուին Մոսկուայի մէջ , թէեւ թուական որոշուած չէ տակաւին , յառաջիկայ տեսակցութեան համար : Նախարարութիւնը մանրամասն տեղեկագիր մը ստացած է որ կ'ուսումնասիրուի զօր· Մարշըլի կողմէ :

Թղթակիցները ի զուր փորձեցին ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ : Նախարարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ իրաւունք չունին որ եւ է գաղտնիք յայտնելու :

Լոնտոնի մէջ հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն , սպարապետ Սթալին «կարդ մը նոր գաղափարներ» յայտնած է վերջին տեսակցութեան առեն : Այս մասին ալ խիստ գաղտնապահութիւն կը տիրէ , բայց իրազեկները կը հաւատան թէ այդ նոր գաղափարները հարթած են ճամբան , խօսակցութիւնները շարունակելու համար :

Նոյն աղբիւրին համաձայն , Ա· Միութիւնը ընդունած է թէ չորս մեծ պետութիւնները իրաւունք ունին Պերլին մնալու , իբրեւ միացեալ վարչութիւնը այդ միջազգային շրջանին : Ուրեմն տրամաբանօրէն ընդունած պիտի ըլլայ հետեւեալ սկզբունքները.—

1.— Արեւմտեան պետութիւնները իրաւունք ունին գործածելու Պերլին տանող բոլոր ճամբաները : 2.— Չորս պետութիւնները պէտք է հաւասարաբար կարգադրեն դրամի խնդիրը , միասնաբար որոշելով Պերլինի մէջ գործածելի դրամը :

Արեւմտեան երեք պետութիւնները նոր հրահանգներ պիտի ղրկեն իրենց ներկայացուցիչներուն , որպէսզի բանակցին Պ· Մոլոթովի հետ , առնոց հիման վրայ : Այնուհետեւ նոր տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Սթալինի հետ , հարթելու համար զանազան թիւրիմացութիւնները :

Հաւանական է որ նոր խօսակցութիւններ տեղի ունենան այսօր — վաղը :

ԿՍՅՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ՄԵՂՄԱՆԱՑ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն , կացութիւնը դպալապէս բարւոքած է Պերլինի մէջ : Լաւատեսները կը կարծեն թէ կարելի պիտի ըլլայ լուծել պարենաւորման տագնապը , որ կը տեւէ 62 օրէ ի վեր , իբրեւ հետեւանք Ռուսերու պաչարման :

Երեքշաբթի օր նոր դէպք չպատահեցաւ փոքատամբրվլացի հրապարակին վրայ : Խորհրդային Անգլիացիները մէկդի դրին այն ծրագիրը որուն համաձայն փչաթելեր պիտի հատատէին , իբրեւ տահմանադիծ :

Ամերիկեան երկու օդանաւեր , որոնք ուտեստ կը փոխադրէին Պերլինի համար , իրարու զարնուեցան Ֆրանքֆորթի մօտ : Չորս օդաչուներ մեռան :

★ *Մատչալ Սոքոլովսքի մէկ տարի յետադգեց Գերմանիոյ խորհրդային շրջանին գլխ· ընտրութիւնները , որոնք տեղի պիտի ունենային այս տարի : Ֆրանսական շրջանին դերման թերթը , «Տէր Քիւրիէռ» այս առթիւ դիտել կուտայ թէ Ռուսերը կ'ուզեն պարտկել իրենց քաղաքական եւ տնտեսական մանուկութիւնը , վախնալով լուրջ պարտութենէ մը :*

★ *Ամերիկացիները պահանջեցին Ռուսերէն վերցնել Փոցտամըրվլացի վրայ հաստատուած պինեալ պահակները , հսկողութեան պարտակտնութիւնը յանձնելով գերման ոստիկաններու : Ռուսերը չեն պատասխանած տակաւին :*

★ *Փարիզի մէջ ալ չափաւոր լաւատեսութիւն կը տիրէ , Սթալինի հետ կատարուած տեսակցութենէն ի վեր :*

Գիտէր պիտի իչնա՞ց տիճչեւ Սեպտ. 1

Կառավարութիւնը երէկ , չորեքշաբթի , պիտի ճչդէր հացին եւ կաթին նոր գիները , բայց ուրբաթ օրուան յետադգեց , կարգ մը դժուարութիւններ ծագած ըլլալով : Կարծողներ կան թէ կաթը պիտի արժէ 40 , իսկ հացը՝ 32—36 Ֆրանք : Ոչնոյի հրամանագիրներուն առաջին մասն ալ ուրբաթ օր պիտի յայտարարուի :

Մինչ այս մինչ այն , դժգոհութիւնները կ'աճին օրէ օր : Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը (համայնավար) վճռական դիրք բռնած է առաջին օրէն իսկ , սաստկացնելով պայքարը Անտոէ Մաոիի դահլիճին դէմ : Քրիստոնեայ աչխատաւորներու Միութիւնը , որ տրամադիր էր գործակցելու կառավարութեան հետ , նոյնպէս անհամբեր դարձած է : Սպասելով հանդերձ Սեպտ· 1ին , այս Միութեան վարչութիւնը որոշեց գործի ձեռնարկել , մէկ կողմէ գիներու նոր յաւելումը խափանելու եւ կարգ մը տուրքեր թեթեւցնելու , միւս կողմէ աչխատավարձերը նոր կացութեան յար-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԻԵՐՈՎ

2. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐՈՎ (Բ.)

Ահաւասիկ խոտութեան աստիճանը, այն նահանգներուն որոնց տարածութիւնը եւ բնակչութիւնը ներկայացուցեր էի երէկ, համաձայն թրքական տարեգրքին: (Կոտորակները կլորցուցած եմ).—

Հէքեարի 2 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Վան 6 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Պիթլիս 6 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Պինկէօլ 9 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Մուշ 10 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Աղրը (Արարատ) 12 անձ իւրաքանչիւր ք. քիլմ.:
Տերսիմ (Թունճէլի) 12 անձ իւրաքանչիւր ք. քիլմ.:
Սղերդ 12 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Երզնկա 14 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Էրզրում 15 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Ուրֆա 16 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Տիգրանակերտ 17 անձ իւրաքանչիւր ք. քիլմ.:
Մարտին 18 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Սվաղ 18 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլմ.ի վրայ:
Կիւմիւշխանէ 19 անձ իւրաքանչիւր ք. քիլմ.:
Պարբերդ 21 անձ իւրաքանչիւր ք. քիլմ.ի վրայ:
Մալաթիա 23 անձ քառ. քիլոմեթրի վրայ:
Կիւրասոն 43 անձ քառ. քիլմ.ի վրայ:
Րիզէ 49 անձ քառ. քիլմ.ի վրայ:
Տրապիզոն 86 անձ քառ. քիլմ.ի վրայ:

Իսկ եթէ ամփոփուիլ ուզենք Սեւրի դաշնադրով, եւ Ուիլսընեան իրաւարարութեամբ նախատեսուած սահմաններուն մէջ, իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ պիտի ունենայինք 10 անձ:

Կիլիկիա.—

Այժմ, արեւելեան նահանգներէն անցնինք Կիլիկիա: Հոն կացութիւնը աւելի «մխիթարական» ըլլալ կը թուի: Իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ 24 անձ, մէջին հաշուով:

Ահաւասիկ կիլիկեան հինգ նահանգները.—

1.— Սէյհան (Ատանայի նահանգ).— 19.880 քառ. քիլոմեթր: 420.774 բնակիչ:

Ատանա (նահանգ. կեդրոն) 100.367, Սիհուն՝ 13.228, Օսմանիյէ 10.758, Փոզան 6875, Քաթիրլի 3323 անձ:

2.— Կազիանթէպի (Այնթապ) նահանգ.— 11.477 քառ. քիլոմեթր: 293.518 բնակիչ:

Այնթապ (նահանգ. կեդրոն) 62.773, Ըրլըս 27.014, Նիզիպ 10.017, Իսլահիյէ 4251 անձ:

3.— Մարաշի նահանգ.— 11.210 քառ. քիլոմեթր: 264.919 բնակիչ:

Մարաշ (նահանգ. կեդրոն) 36.404 անձ, Էլպիստան 6668, Աֆշին 4144, Կէօքսուն 2951:

4.— Իչէլի (Մերսին) նահանգ.— 15.114 քառ. քիլոմեթր: 280.102 բնակիչ:

Մերսին (նահանգ. կեդրոն) 33.086 անձ, Թարսուս 28.789, Սելեֆքէ 5701, Անամուր 2620:

5.— Հաթայ (Անտիոք – Ալեքսանդրէթ) նահանգ.— 5545 քառ. քիլոմեթր: 255.336 բնակիչ: (Նախկին Սանճաք):

Անթաքիա (նահանգ. կեդրոն) 27.517, Ալէքսանդրէթ՝ 18629, Րէյհանիէ 5463, Տէօրթեօլ 4412, Դըրտըք – խան 3695, Ալթընէօզիւ 2828, Հասսա 2138, Եայլատաղը (Մուսատաղ) 1427 անձ:

Կիլիկեան հինգ նահանգներու ընդհ. տարածութիւնն է 63.226 քառ. քիլոմեթր, 1.514.649 բնակիչով:

Աւելորդ է կրկնել, միշտ թրքական հաշուակալութեամբ...:

Անատոլուի մնացեալ նահանգներուն մասին մանրամասնութեանց մէջ չենք մտներ: Թէեւ այդ շրջաններուն մէջ ալ, ազգային հաստատութիւններով օժտուած, հայկական հոծ եւ բարգաւաճ գաղութներ կ'ապրէին:

Հետաքրքիրները զոհացնելու եւ պատկերը ամբողջական դարձնելու մտահոգութեամբ, ստորեւ, գլխաւոր քաղաքներու վերաբերեալ քանի մը թիւեր, որոնք անհրաժեշտութիւն մը չներկայացնելով հանդերձ, կրնան զոհացում տալ մեր անձնական չհագեցողութեանց:

Կեսարիա 57698, Եոզկատ 11576, Թոքաթ 20153, Մարզուան 16037, Ամասիա 15344, Ֆօլու 7532, Օլտու 10394, Սամսոն 38417, Պաֆրա 11299, Քասթէմունի 12565, Գոնիա 58834, Էսկիշէհիր 80096, Քէօթահիա 19859, Աֆիոն Գարահիսար 29038, Պիլէճիկ 4661, Սիվրիհիսար 6722, Այտընը 18488, Մանիսա 32142, Իզմիր 20092, Պերկամա 16341, Պալըքէսիր 33900, Պանտըրմա 17461, Պրուսա 86021, Կէմլէյիկ 7112, Իզմիթ 28120, Ատապազար 29263, Պանտըկ 5684, Կէյվէ 2475, Էսկիշէհիր 29404, Ռոտոսթօ (Թէքիրտաղ) 14793, Զորլու 12509, Մալկարա 5318 եւ Կէլիպոլու 17.089 հոգի:

Ամփոփուինք համաձայն մեր խոստումին.—

Թուրքիոյ 18.861.609 բնակիչներուն 1.494.241 հոգին եւրոպական, իսկ 17.367.368 հոգին ալ ասիական բաժնին մէջ կը բնակին: Վերջինը կը բաժնենք չորս գլխաւոր շրջաններու:

Առձակուղի Հաւականներ

Սիրելի Վահէ.— Դժուարաւ բաժնուեցայ կարտանէն, ինքզինքս դտնելու համար Լասխո – թա, Միջերկրականի գեղաքիծաղ ափերուն վրայ: Այստեղի օդն ու ջուրը բոլորովին տարբեր են: Պատկերները դունագեղ: Ձեն նմանիր գիւղի տեսարաններուն: Ծո՛վ, ծով, ծով:

Լսեր էի որ այս քաղաքին մէջ կը գտնուին քանի մը Հայեր, եւ անոնց մէջ ծանօթներ: Բայց ո՞ւր եւ ինչպէս պէտք էր դտնել: Լուռ, պայուտքան կը մօտս, պահ մը կը կենամ քարափը եւ, անհոմն ուրախութեամբ մը կը դիտեմ շուրջս: Նաւեր, նաւակներ, ճամբորդներ: Կը հիանամ գիտութեան ուժին վրայ: Այս անորոշութեան մէջ, յանկարծ կը լսեմ անոյշ ձայն մը:

— Մայրիկ, ինչ պեղեցիկ է ծովը:

Այսքանը արդէն բաւական էր որ սիրտս թունդ ելլէր: Իսկոյն կը մօտենամ ու կը հարցնեմ.

— Տիկին, Հայերը այս քաղաքին ո՞ր թաղամասին վրայ կը դտնուին:

— Այս տեղերը ընդհանրապէս ամէնքն ալ Հայեր են:

— Կրնա՞յ ազգ. հաստատութեան մը հասցէն տալ:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

— Եկեղեցի կամ դպրոց:

— Կան բաներ մը, բայց ոչ պաշտօնական: Գացէք դէպի աջ, կը դտնէք պանդոկներ մատչելի պայմաններով:

Տեսայ որ Տիկինը խուսափողական պատասխաններ կուտայ: Առի պայուսակս եւ, բարեւեցի Թղթատարական պաշտօնեայ մը, որ տուաւ Հայերու հասցէները:

Այս փնտռտուքիս մէջ գտայ հին, շատ հին բրեկամ մը: Իսկոյն չուրջս կը հաւաքուին խումբ մը սեւ աչքերով պզտիկներ: Ամէնուն այտերէն ալ արեւին կարմիրը կը կաթի: Ես անուններդ կը հարցնեմ, սկսելով պզտիկէն:

— Սարդիս, Սեդրակ, Արմենակ, Ծովհաննէս, Արաքսի...

— Հայերէն կարդալ գիտէ՞ք:

Ծօսքս չատրտած, տեսայ որ Արմենակ վազեց եւ վերադարձաւ, բերելով «Արարատ»ի երկրորդ դիրքը:

Կը բանամ էջ մը ու ցոյց կուտամ «լուբիայինպատմութիւնը», զոր կը կարդայ սահուն եւ յըստակ: Կը կարդան միւսներն ալ նոյնքան յստակ եւ սահուն:

— Ո՞վ է ձեր ուսուցիչը:

— Մեր սիրելի մայրիկը:

Խոնջ է: Արեւը սկսած է կորանցնել իր թափը: Մինչ ես ուսուցիչի մը պէս կը շարունակեմ քննութիւնները:

— Դէհ, ըսաւ մայրիկը այս պզտիկ աշակերտներուն, բաւական է: Հիմա ելէք ու ամառանոց դացէք: Հոն օդը գով է, կը հանդչիք:

Քաղաքէն քառորդ ժամ հեռու, սարալանջի վրայ, ձիթենիներու եւ թզենիներու չուքին տակ, օդասուն տան մը առջեւ, քրմինքս կը սրբեմ ու կը կենամ: Մեծ մայրիկը այս համեստ բնակարանին, հակառակ 75 տարիներուն, ժպիտը դէմքին՝ պիս տեսնելուն պէս սկսաւ աղօթք մրմնջել:

— Ով ամենակարող Աստուած...

Մայր Աննա երբ աղօթքը լմնցուց, նստաւ մօտս եւ սկսաւ նայիլ ինծի: Ես ալ կը նայիմ իրեն: Աչքերուն մէջ լոյսի չող մը եւ կոպերուն տակ արցունքի կայլակներ կան: Լռութիւն քանի մը վայրկեան:

— Մ'րա զաւակս, հիմա հայրիկդ ու մայրիկդ ողջ մնային ու տեսնէին քեզ: Լսեր եմ որ գրչի ու գիրքի տէր ես, մեր տեսածներն ու քաշածները գրի կ'առնես: Ալբիս: Աստուծոյ օրհնութիւնը լոյսի մը պէս վրադ կաթի: Գրէ, որքան որ կըրնաս շատ գրէ: Գրէ մեր հայրերուն, մայրերուն ու զաւակներու պատմութիւնը: Գրէ անոնց չարչարանքներն ու խաչելութիւնը: Գրէ, մինչեւ որ Աստուծոյ բարկութիւնը կրակի մը պէս այդ դահիճներուն վրայ թափի:

Խնայելու համար իր արցունքներուն, ընդմիջեցի.

— Ի՞նչպէս կ'անցնի ժամանակդ:

— Կարդալով, տղաս: Կը յիշե՞ս չէ, երկիրը եղած աուենս այբն ու բէնը չէի ճանչնար: Բայց հոս գալէս ի վեր կարդալ սորվեցայ: Փառք Աստուծոյ, միակ մխիթարութիւնս:

Իրիկուն է: Մութը խառ ու խառ կ'ինկնէ: Քիչ մը ամէն կողմ լոյսեր: Լոյսեր ծովին վրայ, նաւակներուն մէջ: Այս խաղաղութեանը մէջ՝ յանկարծ դուռը կը բացուի եւ, սենեակը կը լեցուի կեանքով ու աղմուկով:

Անոնք մայրիկի թոռնիկներն էին որ կուգային հանդչելու:

— Գիտե՞ս, ըսաւ այս բարի մայրիկը, թուրքը առնելով իմ արտահատոր նները, ուզեց խաչ մը քաշել մեր տանը վրայ: Բայց Նազատակին չհասաւ: Այսօր, 34 տարի վերջը այն սարսափի օրերէն, դարձեալ կանդնեցի մեր նահապետական տունը: Դուռս միշտ բաց է: Այս պզտիկները որ կը տեսնես իմ թոռնիկներս են: Այսքան կարտան եւ, նոյնքան ալ Հայկ ունիմ: Ընդամէնը 21 չափահաս եւ անչափահաս մանուկներ: Իսկ մեր ընտանիքին թիւը կը հասնի 34ի:

Դուն ըսէ, սիրելի Վահէ, այսպիսի բազմածին եւ չինական ժողովուրդ մը կը մեռնի՞...

ԾԱՏՈՒՐ ՊԼՐՊՂԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Նոր պետութիւն մը արդիական հիմերով

Ինչպէս դիտել կուտայ անդլեւաքսոն թերթը, Իսրայէլի պետութիւնը իրականացաւ դերարդիական միջոցներով: Միջազգային ուժեղ կազմակերպութիւն մը կ'աշխատի երկրի ամէնէն աշխարհագաղաքացի ժողովուրդը վերածել մանրանկար պետութեան մը: Կը վերակենդանանայ երկու հազար տարիէ ի վեր մեռած լեզու մը:

Ըստ Անդլեւամերիկեան կոմիտէին քննութեան, 1946ին Պաղեստինի բանուորներուն 24 առ հարիւրը կ'աշխատէին ներկրազործութեան մէջ, մինչդեռ այս երիտասարդներուն հայրերուն 4 %ը ներկրագործ էին Եւրոպայի մէջ: Պաղեստինի մէջ 40 % չինութեան, փոխադրութեան եւ գործարաններու մէջ կ'աշխատին, մինչդեռ իրենց հայրերուն 18 %ը կ'աշխատէր նոյն գործերուն համար, Եւրոպայի մէջ:

Արտասահմանի մէջ Հրեաներու 50 %ը առեւտրական էր եւ 13 %ը «անորոշ գործ»ի տէր: Բայց այս բոլոր թիւերը ոչինչ են բաղդատմամբ այն ընկերային բարեկարգութեան որուն ձեռնարկած է հրէութիւնը Իսրայէլի մէջ:

Ամէն տեղ ժողովուրդը երկրագործութենէն դէպի քաղաքները կը խուժէ, մինչդեռ Իսրայէլի մէջ հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ:

Մինչեւ Ֆրանսական Յեղափոխութիւնը Հրեաները կ'ապրէին Եւրոպայի մէջ «կէթթօ»ներու մէջ, բաժնուած հողէն եւ ընկերային ստեղծագործ աշխատանքէ: Պարագաներու բերումով անոնք դարձան ընկերային մակարոյծներ եւ պզտիկ առեւտրականներ, եւ մաս մըն ալ մտաւորականներ:

Եւրոպայի մէջ բանուոր եւ գիւղացի դասակարգին կազմակերպումը կատարուեցաւ դանդաղօրէն, դարերու ընթացքին, մինչդեռ Պաղեստինի մէջ ստեղծուեցաւ այդ դասակարգը արուեստական կերպով, եւ տնտեսական ու ընկերային տեսակէտով դարձաւ ամէնէն տիրական տարրը երկրին մէջ: Ոչ յեղափոխութիւն, ոչ ալ ընկերային պայքար իշխանութեան կոչելու համար գայն:

Պաղեստինի հրէական Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը կոչուի «Հիսթադրութ» որ թէեւ մաս կը կազմէ «Աշխարհի Արհեստակցական Միութեանց Դաշնակցութեան, սակայն չի կրնար բաղդատուիլ Արեւմտեան տեսակին հետ: «Հիստադրութ»ը հաւատամք մը եւ կրօնք մըն է: Անոր պաշտօնեաները իրենք զիրենք կը նկատեն իրրեւ նոր տաճարի մը քուրմերը: Քաղաքականապէս պետութիւն մըն է պետութեան մէջ եւ տնտեսապէս ալ մենաշնորհեալ «թրըսթ» մը:

Հիստադրութը թէ Արհեստակցական Միութիւն է եւ թէ ամէնէն մեծ եւ միակ գրամատէրն է Իսրայէլի մէջ: Իր մէջ կ'ամփոփէ բոլոր վարձու աշխատաւորներու 75 %ը եւ իրեն ենթականերուն հետ կը նկրկայացնէ երկրի ամբողջ ժողովուրդին կէսէն աւելին: Այս կէսը ոչ միայն ունի կատարեալ քաղաքական հսկողութիւն մնացեալին վրայ, այլեւ կը կազմէ տնտեսապէս ինքնաբաւ մարմին մը: Եւ ասիկա կարելի եղած է չնորհիւ բազմաթիւ համագործակցական ընկերակցութեանց, որոնց վրայ կը հսկէ «Հիստադրութ»ը: Ան է որ կը գործէ իրրեւ երկրագործական արտադրիչ, ծախող, եւ գործատէր, հրատարակիչ եւն., այսպէս ըսած ոեղծելով փակ շուկայ մը, զրամի եւ ապրանքի փակ շրջանառութեամբ մը:

Ամէնէն կարեւորը երկրագործական համա –

ա) ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒ.— 32 նահանգ, 411.015 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն, 11.132.602 բնակիչ: Խտութիւն 27 անձ:

բ) ԿԻԼԻԿԻԱ.— Հինգ նահանգ, 63.226 քառ. քիլոմեթր, 1.514.649 բնակիչ: Իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ 24 անձ:

գ) ՆԱՀԱԿԻՆ ՎԵՑ ՎԻԼԱՅԷԹՆԵՐ.— 20 նահանգ, 25.429 քառ. քիլոմեթր, 4.178.836 բնակիչ: Քառ. քիլոմեթրի վրայ 16 անձ:

դ) ԿՏՈՒԱԾ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ (Կարս – Արտահան).— Երկու նահանգ, 23.335 քառ. քիլոմեթր, 541281 բնակիչ: Խտութիւն 23 անձ:

Իսկ Ուիլսընեան սահմաններուն մէջ միայն 10 հոգի՝ իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ:

Հ. ՎԻՇԱՊԵԱՆ

դործակցութիւնն է, որ կը ներկայացնէ մօտ 150 հաւաքական եւ 50ի չափ ալ պզտիկ բաժնետէրե – րու դաղութներ :

«Տնուհի »ն մենաշնորհն ունի առաջինին երկ– րաղործական արտադրութիւնները դնելու եւ ծա– խելու իր միջոցով, խանութներուն եւ ճաշարան– ներուն քաղաքներուն մէջ, եւ պատուները լեցնե– լու թիթեղները իր սեփական դործարաններուն մէջ : Կայ փոխադրական համագործակցականը որ մենաշնորհն ունի Թէլ Աւիվի եւ Երուսաղէմի հանրային փոխադրութեան : «Համաչափ» համա– դործակցականը ամբողջ ժողովուրդին կէսէն աւե– լիին կը հայթայթէ ապրանքներ : Ունի իր սեփա– կան դործատունները կօշիկի , հիւսուածեղէնի եւայլն : «Սոլէլ Պոնէ» չէնքերու ընկերութիւնը որ Միջին Արեւելքին իր տեսակին մէջ, ամէնէն մեծն է : Ասկից իր մէջ ամէն բան ունի, ապակիի , ա– ղիւսի , եւայլն դործարանները, եւ միեւնոյն ատեն երկրին ամէնէն մեծ դործարանին բաժնետէրն է :

Հիւսուածքը ունի երկրագործական դրա – մատան վարկեր, աշխատաւորներու եւ խնայո – դական ընկերութեանց վարկեր, կեանքի ապահո– վագրութեան եւայլն : Ունի բժշկական խնամքի վարկ, 135 դպրոց եւ 207 մանկապարտէզ : Ունի նաեւ իր սեփական թատրոնը , հրատարակչակա– նը, քլիւպները եւայլն : Իսրայէլի պետութիւնը ընկերվարական պետութիւն մը չէ, սակայն Իս– րայէլի կէսը բանուորական պետութիւն մը կը կազմէ պետութեան մը մէջ :

Մնացեալ կէսը, անհատ աղարակապաններ , առեւտրականներ, խանութպաններ , արհեստա– ւորներ են, աննշան մտաւորական եւ քաղաքակա – նապէս : Աշխատանքի աւանդականթշնամին դրա– մագլուխն է, բայց Իսրայէլի պետութեան մէջ ա– մէնէն մեծ դրամատէրը լինքը Աշխատանքի ընկե– րութիւնն է :

Մանաւանդ ճարտարարուեստը կրնայ դիմա – նալ ի վերջոյ համաձայնելով «Հիստադրութ»ին հետ :

Բրիտանացիներու ժամանակ «Հիստադրութ » կազմակերպութիւնը կրնար նկատուիլ իբրեւ կո– րիղը ապագայ պետութեան : Բայց քանի պետու– թիւնը դոյութիւն առաւ, Աշխատանքի կուսակ– ցութիւնը որ կը հսկէ, թէ «Հիստադրութ»ի եւ թէ կառավարութեան վրայ, որեւէ նշան ցոյց չի տար զանոնք ազդային հսկողութեան տակ առ – նելու :

Միւս կողմէ Արհեստակցական Միութիւնները կ'ուզեն մնալ պետութիւն մը պետութեան մէջ , հսկելով իրենց դրամագլուխին վրայ : Օրինակ, հանրային փոխադրութեան սպասարկութեան ան– դամները կը չահէին պատերազմէն առաջ, իբրեւ չահաբաժին, մինչեւ 30 անդլ· ոսկի չաբաթը : Նոր դաղթական մը որ կ'ուդէ աստր մէջ դործ դտնել կրնայ փոխադրութեան համագործակցու– թեան անդամ ըլլալ, բաժին մը դնելով 2000 ոս– կիի, եւ ասիկա ոչ մէկ նորեկ կրնայ ընել, հետե–ւաբար փոխադրական համագործակցականը դար– ձաւ տեսակ մը բանուորական արիստոկրատիա մենաշնորհ :

Այս ձեւը ոչ ընկերվարական է, ոչ դրամատի– րական , ոչ համայնավարական եւ ոչ ալ արհես– տակցական, այլ ձեւն է արտատովորպայմաններու տակ ծնած նոր պետութեան մը,

Ֆ.

Հարցարան մը եւս

ԽՄԲ.— Հ· Ց· Դ· Եդիպտոսի Երիտ· Միու– թեան վարչութիւնն ալ իր կարդին հարցարան մը կ'ուղղէ նոր սերունդին, «Հարցաքննութիւն» վեր– նագրով : Մասնաւորապէս ընթերցողները, եւ մանաւանդ երիտասարդները աղաչ են պատաս– խանելու « Ցառաջ»ի հարցարանին կամ այս «Հար– ցաքննութեան» :

Ահաւասիկ նոր հարցարանը .—

Հ· Ց· Դ· Երիտ· Միութեան, ինչպէս նաեւ յարակից ուրիչ Միութիւններու ընկերուհիներն ու ընկերները կը հրաւիրենք մասնակցիլ, տեղա– կան մամուլի միջոցաւ, հետեւեալ հարցի քննու– թեան. «Հայ երիտասարդութիւնը՝ պահակ աղ– դային արժէքներու ».

Ա· Հայոց պատմութիւն :

Բ· Հայ մշակոյթ (ակեղեցի, դպրոց, լեզու , դրականութիւն եւ դեղարուեստ) :

Գ· Հայ քաղաքական եւ ընկերային խոչընդոտներ :

Անոնք, որ հայերէնով արտայայտուելու դիւ– րութիւն չունին (Ֆրանսա կամ Միացեալ Նա– հանգներ), կրնան այս «Հարցաքննութեան» մաս– նակցիլ Ֆրասերէնով կամ անդլերէնով :

ՆՊԱՏԱԿ.— Անդրադառնալ այն ազդակնե – րուն, որոնք դաղթաշխարհի հայ երիտասարդու– թեան հետաքրքրութիւնը հետզհետէ կը նուազե – ցնեն ազդային արժէքներու չուրջ· ուսումնասի – րել այս երեւոյթին պատճառները· դոյդ տալ դարմաններ ու միջոցներ՝ լաւագոյն կարենալ պահպանելու համար հայկական ոգին եւ դիտակ– ցութիւնը ներկայ պայմաններուն մէջ :

Կեդր· վարչութիւնս, քննելէ ետք յայտնուած բոլոր կարծիքները, պիտի հանէ ընդհանուր եղ– րացութիւն մը, որ պիտի հրատարակուի մամու– լին մէջ :

Այս « հարցաքննութեան » մասնակցելու հա– մար պայմանաժամ որոշուած է մինչեւ 1948 Դեկ– տեմբեր 31 :

Շահագրգռուողներէն եւ քոյր Միութիւննե – րէն կը խնդրենք անմիջապէս գործի ձեռնարկել :

ԿԱՂՆԻ ՄԸ ԵՒՍ ԻՆԿԱՒ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— «Ցառաջ »ի 19 Օգոստոս թուին մէջ դառն կսկիծով կարդացինք մահուան դոյժը մեր մեծ յեղափոխական ու Տարօնի արժանի զա– ւակ՝ Տիգրան Նորոյեանի :

Հանգուցեալը քնիկ Մշոյ Խասդիւղացի էր : Պատանի, հասակին կը մտնէ յեղափոխութեան մէջ եւ չատ չանցած կը սիրուի բոլոր յեղափո– խականներէն : Օսմ· Սահմանադրութենէն վերջ , կ'անցնի Ամերիկա : 1915ի եղեռնին առթիւ կը լքէ Ամերիկայի իր հանդիստ կեանքը, Կովկաս կու– դայ, հրամանատար Քեռիի հետ միասին 4րդ գնդի մէջ չատ կարեւոր պաշտօն կը վարէ : Իր զի– նակիցները մեծ գովեստով կը խօսին Քեռիի նա– հատակութեան օր Տիգրանի կատարած քաջադոր– ծութեան մասին :

1916 Սեպտեմբերին էր որ պատիւն ունեցայ տեսնելու այս մեծ յեղափոխականը : Նոր Պայա– զիտի Գ· որբանոցին մէջն էր իր եղբօր տղուն Հրանդին հետ (հիմա Ամերիկա) : Հոն եկած էր Հրանդը տանելու : Որբեր էինք : Ան մեզի (4 հաս– դիւղացիներուս) համար դրամ յանձնեց մայրա– պետին, ի հարկին մեզի ծախսելու համար : Այդ օրէն տարիներ անցան, չատ բաներ մոռցուեցան, բայց քնաւ չեմ մոռցած անոր բարի խրատները :

Իր մահով Տարօնցիները կը կորսնցնեն իրենց մեծ յեղափոխականներէն մին, որ սիրուած եւ յարգուած էր բոլոր դիմուորներէն եւ հայրենա– կիցներէ :

Հողը թեթեւ դայ վրադ, Տարօնի արժանի եւ արի զաւակ : — Տպարան Տարօն

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐԸ (1935 —45) կրնան հարցարանները պահանջել եւ լեցնել Սեպտ· 1էն սկսեալ, սոսնալու համար իրենց տոմսերը : Դի– մումները պէտք է կատարել միայն պաշտօնական հարցարաններով, որոնք երկու տեսակ են, A. եւB.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՂՔ

ՌՈՄԱՆ, (յապաղած).— Որոշեր էինք մա – նաստրի տարեդարձը տօնել Օգոստոս 8ին, Bois de Noixի գեղատեսիլ դաշտին վրայ, գուլալ ջուրերու ափը, սակայն անձրեւը արգելք եղաւ : Եւ Հ· Ց· Դ· «Անդրանիկ» խումբին տղաքը ընկերահամակ– րական հանդիպում մը սարքեցին, ընկեր Լեւոն Զիլինկիրեանի քնակարանը, ուր ճոխ սեղանի մը չուրջ ստեղծուեցաւ հայրենասիրական մթնոլորտ մը : Սուրչնի, Պ· Մինաս ձիւմէճեանի, Պէյրու– թէն հասած ազդականներու, միշտ ժպտուն Թա– թուլի, Եղեկիէլի եւ ամէնուն սիրելի հայրիկին, երդերն ու խմբերգները կը թնդացնէին չէնքը :

Ապրիք տղաք, անխափան չարունակեցէք տուրբ դործը : Հեռու մեզմէ անհատական ըսի ը – սասները, որոմը, եղբայր ենք մենք, մէկ մեծ ըն– տանիքի զաւակ : Ցառաջ , ընկեր, Ցառաջ :—Ս·Պ·

ՔԻՒՐՏ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԸ, գնդ· Ամին Զէ– քի պէյ, մեռած է Սիւլէյմանիէի մէջ (Իրաք) : Ծնած 1879ին, չրջանաւարտ եղած էր Պոլսոյ գին– ուորական վարժարանէն, մասնակցելով Օսմ· կայսրութեան բոլոր պատերազմներուն, մինչեւ Անատոլուի ազատագրական պայքարը : Երբ իր Ծննդավայրը Իրաքի պետութեան կցուեցաւ, Պաղ– տատի կառավարութիւնը պաշտօնի հրաւիրեց զինքը, կազմակերպելու համար իր բանակը : Է– մին Զէքի տարիներով վարեց երեսի· զինուորա– կան վարժարանին տեսչութիւնը, ինչպէս եւ նա– խարարական պաշտօններ : Բայց, իբրեւ Քիւրտ, ի վերջոյ հարկադրուեցաւ քաշուիլ դործօն կեան– քէ, մնալով պարզ ծերակուտական : Սիւլէյմա– նիէի մէջ, մինչեւ իր մահը զրաղած էր քրտական պատմութեան մը հրատարակութեամբ (քիւրտե– րէն), դործ մը որուն համար կ'ըսեն թէ միակն է իր տեսակին մէջ :

« ԾԱՌԱՅ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (86)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԵ·

Առաջ անցան՝ դիակը միասին տանելով· քիչ մը անդին համդիպեցան վոսի մը, ու անոր մօտ՝ ձիու մը անշունչ դիակին :

— Սպասէ, այս ձին կը ճանչնամ ես, Հեղի– նէի ձին է, ըսաւ զինուորներէն մէկը եւ վոսին մէջ նետուեցաւ :

Ոչինչ չտեսաւ հոն· վոսը պարապ էր :

— Է, կամ Հեղինէի դիակը տարած են եւ կամ այստեղ մօտերն է ան :

— Ահա արեան հետքեր խոտերուն վրայ· պէտք է հետեւիլ այս հետքերուն, դուցէ դտնենք դիակը :

Քանի մը քայլ եւս յառաջացան· ահաղին քա– րի մը մօտ երեւցաւ Հեղինէի ժոդդոյն ու մեռելա– տիպ դէմքը : Սաղաւարտը խնկած էր գլխէն, իսկ ալիքահմայ մազերը թաթախուած էին արեան մէջ :

— Աստուած իմ, կենդանի է դեռ, ըսաւ զին– ուորներէն մէկը եւ ձեռքը դրաւ Հեղինէի սրտին վրայ : Սիրտը կը բաբախէր թոյլ զարկով : Կեանքի վերջին թեղն էր մնացեր անոր մէջ :

Հեռու չէր Մարտիրոս հայրը իր խումբին հետ : Շուտով Հեղինէի կենսաչունչ մարմինը եւ Աստղիկի դիակը տեղափոխեցին հոն : Մարտիրոս հայրը կարճ աղօթք մը մրմնջեց ,իրձեռքերով կա– պեց Հեղինէի վէրքը եւ ապա պատգարակ մը շի– նելով՝ վրան դրին վիրաւորը, իսկ Աստղիկի դիակը միասին առած մեկնեցան պատերազմի դաշտէն :

Հասնելով մօտակայ վանքը, Աստղիկի մար – մինը յանձնեցին հողին· թաղման կարգը անմիջապէս կատարեց Մարտիրոս հայրը, իսկ զինուորները ցած իջեցուցին իրենց նիզակները, ի պատիւ Աստ– ղիկի :

Յետոյ քար մը դրին անոր դերեզմանին վրայ ու հեռացան, հետերնին տանելով կիսամեռ Հե – ղինէն :

ԺԶ·

Աշոտ Երկաթ իր փոքրաթիւ խումբին հետ ետ քաշուելով պատերազմի դաշտէն, կանդ առաւ լերան մը լանջքին, փոքր դաղար մը տալու հա– մար յոդնած ձիերուն եւ ապակրկին չարունակե – լու ճանապարհը :

Զիերը կ'արածէին կանաչ խոտերուն մէջ, իսկ ինքը հսկայ կաղնիի մը բունին կռթնած՝ լուռ կը նայէր իր առջեւ վառուող խարոյկին, որուն բո– ցերը կը լուսաւորէին իր ժժդոյն դէմքը :

Մօտ քանի թիկնապահ զինուորներ նոյնպէս կրակ վառած էին քիչ մը անդին, եւ չուտով դառ մը կը խորովէին, իրենց թաղաւորին ընթրիքը պատրաստելու համար : Բայց Աշոտ Երկաթ չէր ալ տեսներ, թէ ինչ կը կատարուի չուրջը եւ թէ ո՞ւր կը գտնուի ինք :

Ան իր հայեացքը դարձուցած էր դէպի այն կողմը, ուր կը տարածուէր Դուինի քաղաքը եւ ո– րուն պարիսպներուն տակ լնկած էին իր զինուոր– ներէն չատերը : Այնտեղ, հեռուն, խորին մթու – թեան մէջ կ'երեւէին կրակի թոյլ ցոլքեր, որոնք Հայոց թագաւորի սիրտը կը համակէին դառն կսկիծով :

Դեռ քանի մը ժամ առաջ լինքն էր յաղթական կերպով նետած այդ խարոյկներուն մօտ եւ իր անպարտելի դրօշակը կը ծածանէր հոն, իսկ այժմ իր թշնամիները, դաւաճան հայ դունդերը բանա– կած էին հոն, ուրկէ՝ իրենց յաղթութեան հա– մար : Բարկութեան ալիքը կ'անցնէր երկաթի դէմ– քին վրայէն : Օ, ինչ ամօթ, ինչ խայտառակ վի– ճակ : Եւ քանի կը յիշէր իր պարտութիւնը, քանի միտքը կը բերէր իրենններուն կոտորածը, այնքան կը ճմլուէր իր սիրտը եւ արցունքէն կը թրջէին իր կարմրած աչքերը :

Երկար ժամանակ անթարթ հայեացքով կը նա– յէր ան Դուինի քաղաքին, ու հետզհետէ աւելի խոր թախիծ մը կը պատէր իր հոգին : Ցիշեց իր ման– կութիւնը, յիշեց իր հօր՝ Սմբատ արքայի խանդա– դատանքը եւ ուղեց լալ, ամոքելու համար իր վիշ– տերը : Բայց խկոյն մտաբերեց հօրը նահատա– կութիւնը, երկինքէն իջնող լոյսը, եւ նահատակ թագաւորին լուռ, աղերսող ակնարկը :

— Հայր, օգնէ որդիիդ, դուրս հանէ զինք այս անել դրութենէն ու խորհուրդ տուր ինձ, մրմն– ջեց Աշոտ եւ արտմութեամբ լեցուն աչքերը բար– ձրացուց դէպի երկինք, ուրկէ տաճն մը իջած էր լոյսը եւ հօրը տուները :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՉԵԱՆՑ

մարցնելու համար :

Բանուորական ուժն ալ անհամբեր կը սպասէ կառավարութեան հրամանագիրներուն , անոր համեմատ որոշելու համար իր վերջնական դիրքը :

Կառավարութիւնը բարձրացնելով հացին եւ կաթին գինը, կը խորհի աւելցնել ընտանեկան նպաստները եւ թեթեւցնել կարգ մը տուրքեր , բայց տակաւին վերջնական եղրակացութեան մը չանգած չէ :

★ Ազգ· ժողովը որոշեց յետաձգել նահան – գային ընտրութիւնները , որոնք պիտի կատարուէին յառաջիկայ հոկտեմբերին : Կարգ մը թեր– թերու կարծիքով, որոշ քաղաքական հոսանք– ներ կը վախնան որ զօր· տր Կոլ մեծամասնու– թիւն չհասի , եթէ ընտրութիւնները տեղի ունենան այս աշնան , առանց բարեփոխելու նահանգային բաժանումները :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ս· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ Ղրեց իր հիւպատոսական յա– րաբերութիւնները Մ· Նահանգներուն հետ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ապատամբներու հրամանա– տարը, զօր· Մարկոս ձայնասփիւռ ճառով մը հր– րաւիրեց իր հետեւորդները չարունակել կռիւը : Զօրավարը յայտարարութիւն մը կը նկատէ վերջին նահանջը : Կռիւները կը ծաւալին զանազան չըր– ջաններու մէջ : Կառավարութիւնը որոշեց 30.000 զինուոր եւս ղրկել ճակատ , զէնքի տակ առնելով 1947ի զօրադասը :

ՏԱՍԸ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱՎՈՒԵՑԱՆ Փարիզի մէջ, իբրեւ հեղինակները եւ մեղսակիցները 180 քիլօ հսկայի գողութեան, որ տեղի ունեցաւ Օրլիի օդակայանին մէջ, անցեալ Յուլիս 3ին : Գողերը այս թանկագին զանձին կէսը ծախեր էին երկու կեղծ ոսկերիչներու , որոնք կը փնտռուին : Ոսկին չոգիացած է :

ՊՈԼՍՈՑ ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ կը չարունակեն դրգռել ցեղային տեսլութիւնը , չհապաղելով Օգոստոս 15ին պատահած կռիւ մը, որուն զոհ հաղորդած էինք երէկ : Ահա քանի մը խորագիր– ներ .— «Գլուխնին տաքցած հայ երիտասարդներ համարձակեցան լինչ ընել (ըզկռել) ոսկերիչ մը» (Թաւիլը) .— «Հայերու խաղողի տունը արիւնով ոռնուեցաւ : 30—40 ոսկերիչներ զարկին մեր մէկ ոսկերիչը» : (Սոն Թէլէկրաֆ) · — «Հայկական ոռն զէնքով եւ կռիւով» (Վաթման) :

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐԸ անպաշտօն բա– նակցութիւններ կը կատարեն Փարիզի մէջ, հաշ– տութիւն կնքելու համար, համաձայն անգլ· թեր– թերու տեղեկութեանց :

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր դահլիճը կազմուեցաւ նախա – դահութեամբ հրաժարեալ վարչապետին՝ Ճէմիլ Մէրտամ պէյի , որ պիտի վարէ նաեւ պաշտ· պաշտպանութեան նախարարութիւնը : Արտաքին նա– խարարն է Տոքթ· Պարազի : Երեք նոր նախարար– ներ առնուած են պղտ· կուսակցութենէն : Վարչա– պետը այս առթիւ յայտարարեց թէ պղտին բոլոր ուժերը պիտի օգտագործուին , չհեղու համար Պաղեստինի պատերազմը : Աւելի զօրաւոր եւ սերտ կապեր պիտի հաստատուին արաբական երկիրնե– րու միջեւ, բոլոր ճակատներուն վրայ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ, Օգոստ· 21 — 24

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեգիրները· —

ՊՈՒՍ. ԲՈՂՈՄՊ Բիւչ· 1200, Գալ· 1200, Ռէ· 3600, Օհ· 1500, ԱՆԻԼՒՆ ՋԷթ· 1200, Բիւլ· 1200, ՊԼԱՃՈՐ Տար· 1200, ԼԻՈՆ Պէյ· 1200 , ԱՆԻԼՒՆ Սապ· 1200, ՓԱՐԻԶ (19) Մել· 650, ԻՍԻ Ճան· 1200, Քար· 1200, Գարա· 1200, Ուզ· 1200, Զոր· 2600, Հան· 1200 , ՄԷՕՏՈՆ Քօչ· 1200, Գոլ· 1200, ՓԻՃԻ Նիկ· 1200, ՊԼԻՏԱ (Աժերիա) Պ· Արզ· 1200, Փիւր· 1200, Պալ· 1200, Սար· 1200, Պետ· 1200, Գաբ· 1200, ՓԱՐԻԶ (9) Համբ· 1200, ՎԻ– ՐՕՃԼԷ Պետ· 1200, ՎԻԼ Տ'ԱՎՐԷ Մեզպ· 650 , ՇԱՎԻԼ Սնա· 650, ԼԻՈՆ Գործ· վեց հազար , ՄԱՐՍԷՑԼ Ման· 1200, ՍԷՆ ԷԹԻԷՆ Ներ· 50, ԼԻՈՆ Կիւլ· 1500 Ֆրանք :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ամնասոր արշաւանքէ տարեդարձին առթիւ, Հ· Ը· Դ· Տէսլիի կոմիտէի կողմէ, մասնակցու– թեամբ Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի մասնաճիւղին :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, անցեալ տարուան գեղատեսիլ պուրակին մէջ՝ գետին մօտ :

Ճոխ պիւֆէ , հաճելի ժամանց բոլորին :

Բանախօսութիւն , ու անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի ընկերներն ու համակիրները :

Անձրեւի պարագային նոյն օրը խնջոյք, Հ Ը· Դ· Տան մէջ, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն սկսեալ :

×

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի Ս· Ամենայնի «Գիւլհանդանեան» խումբի եւ հո– վանաւորութեամբ Հ· Ը· Դ· Մարսէյլի Շրջ· վար– չութեան եւ ընկեր «կարօ» ենթակոմիտէի :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Պ· Նաճարեանի հանրածանօթ եւ ծառախիտ ագարակը Campagne Roseraie Les Pins–Les Bastide, St. Antoine:

Տեղական ուժերով մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը, «ԵՐԿՈՒ ԱՊՈՒՇ ԾԱՌԱՆԵՐԸ» : Երգ, խմ– բերգ, արտասանութիւն, նուագ եւ զանազան ա– նակնկալներ : Ընտիր բարձրախօս :

Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել : ԾԱՆՕԹ .—Հանդիսավայրը երթալու համար, քա– ղաքէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել նախ– կին Octroiի առջեւ : Եթէ անձրեւէ, հանդէսը կը յետաձգուի :

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Gentillyէն Պ· Արսէն Տէր Աւետիսեան մէկ տա– րեկան « Յառաջ » կը նուիրէ Տիկին Թումասեանի, Ալֆորվիլ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 217 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ .— Հ· Ը· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն , ժամը ճիշդ 8ին Ա· Ա· Ահարոնեան սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻԼԵՆ .— Հ· Ը· Դ· Կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առա– ւօտ ժամը 8.30ին «Համօ Օհանջանեան» Սրահը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄՈՆՄՈՒԱՆՍՈՆ .— Հ· Ը· Դ· «Վահան Թորգոմ» խումբի ընկերական ժողովը՝ այս չարաթ իրի– կուն ժամը 9ին , Ծանօթ հաւաքատեղին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ· Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչէր (Խաչերեան) , ընկ. Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկ– նած է 1922ին առեւնելը : Իմացնել իր քրոջ որդ– ւոյն Պ· Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան) , 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France : Պետ– րոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ· Ստեփան Թէնէքէճեանի : Կը խնդրուի Հարա – տային եւ Հիւսիսային Ամերիկայի հայերէն թերթե– րէն արտատպել :

ԾԱԽՈՒ Է ՎԻԼԼԱ ՄԸ

Beaumont – St. Julienի մէջ (Մարսէյլ) : Կը բաղկանայ 15 սենեակներէ , բաժնուած երեք յար– կարաժիններու : Ազատ է վաճառման առեն : Նոր չէնք : Ունի կեդրոնական ջեռմութիւն, երկու բաղնիքներ ամբողջովին պատրաստ , գեղեցիկ պարտէզ 600 քառ· մեթր տարածութեամբ : Գոր– ծակալութիւնները չդիմեն, այլ անհատները, դրե– լով հետեւեալ հասցէին .
ANDRANIAN, 33 rue St. Bazile – Marseille :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ Պրուսացի Կէմլէյիկ եւ Քար– սաքցի Տիկին Եղիսաբէթ – Արթին Տիրէմճիօղլու, եւ եղբօր տղան Սարգիս , որ Տէսէ Ազաճ կամ Սե– լանիկ քլլալ կը կոչուի : Փնտռողն է Սարգիսի քոյրը Զարմուհի , այժմ Տիկին Զաթալեան : Սոյդ լուր տուողին եւ հասցէին հաղորդողին նուէր 5000 ֆրանք « Յառաջ »ի միջոցաւ : Փնտ– տողին հասցէն է Café Tchatalian, 13 rue Wilson , Décines (Isère) France: Կը խնդրուի Ամէնքի«Ազատ Օր»էն արտատպել :

ՍԵՊՏ· ԱՒՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ
LE DOME - ARARAT
Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը
Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը
ՆԻՍԻ ՄԷՋ
Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով
Ave. Victoireի եւ կայարանին միջեւ, 1 Ave. Thiers
ՏԷՐ ԵՒ ՏՒՕՐԵՑԻ ՍՈՒՐԻՆ ՔԱՐԱԽԱՆԵԱՆ

Սոսրեւ կուտանք էջ մը՝ իբր նմոյշ՝ Պ· Տէօվլէթ Գէօրգեանի Զէյթունի Պատմութեան Գ· հատորէն որ մամուլի տակ է այս պահուս :—

ՉՔՈՑԴ Ի ՔՈՑՈՑ

Աքտըզըն կիւլլէրիին ա'լ Ֆէրիհ փաշա (Աչուղ Ֆէլրի)

Զէյթունի ամբակոծութիւնը սկսած էր Սանտօխէն յետոյ, բայց ան սաստկացաւ մանաւանդ Բէմզի վաչայի տրուած այցելութենէն վերջ : Սա գայրացած որ հայ գլխաւորները չէին գործադրած իր հրա– մանները, բոլոր ոյժը տուած էր ռմբակոծութեան : Ռումբերը կ'իյ– նային մասնաւորապէս այն տուներուն վրայ ուր ճերմակ դրօշակներ պարզուած էին իբրեւ նշան անձնատուութեան, որոնցմէ կարծես վրէժ լուծել կ'ուզէր Բէմզի : Կային ուրիշ անհատներ ալ որ գլխաւորներու նմանողութեամբ ճերմակ դրօշակ տնկած էին, յուսալով որ գէթ այդ– պէսով իրենց տուները կը խնայուէին, բայց ճիշտ հակառակն է որ կը պատահէր : Դրօշակ մ'ալ կար մեր տունին եռեւը, Ալիքսանինց վեր– նայարկի ծայրը, ով գիտէ թերեւս այն յուսով որ Սարգէսը ողջ ա– պատի, եթէ գերի ինկած է Թուրքաց ձեռքը : Բայց այդ բոլորը պղա– տոնական նշանակութիւն ունէին միայն, իրականին մէջ ռազմիկները երբեք չէին թուլցուցած իրենց կորովը գլխաւոր ճակատներուն վրայ, որոնք կը գտնուէին այժմ Զէյթունի եզերքի տուներուն մէջ, բացի վանքէն որ բաւական հեռու էր :

Կը յիշեմ, այդ օրերէն մին հայրս վերադարձաւ ռազմաճակա– տէն, այսինքն Պօզպայիր Թաղի վարի եզերքի տուներէն ուր կը հըս– կէին գիշերները, եւ սաստիկ բարկացաւ մեզ որ դեռ ամփոթօրէն առաջին յարկի վրայ կը գտնուէինք, մեր սովորական բնակութեան սրահը, մինչ տեղացող ռումբերուն պատճառով չատերը գետնայար– կերն ապաստանած էին արդէն (այսօր պիտի ըսէինք abri, Փարիզի մէջ) : Հնազանդեցանք իրեն եւ վար իջանք գետնայարկը որուն եռեւի կողմը բոլորովին ապահով էր, դի կռնակի քարէ պատը փակած էր տրամ հողին եւ ժայռերուն, կարծես թաղուած անոնց մէջ, քանի որ Զէյթունը շինուած էր ամփիթատրի ձեւով : Հազիւ կէս ժամ անցած էր մեր տեղափոխութենէն, երբ ահագին պայթիւն մը լսուեցաւ եւ ամբողջ տունը ցնցուեցաւ : Անմիջապէս վեր մագլցեցանք առաջին յարկ տանող ցից սանդղամատներէն եւ տեսանք որ ամբողջ սրահը ծուխի մէջ էր, աչք չտեսնելու աստիճան, մինչ առջեւի աղիւսէ պա– տին վրայ լայն պատուհան մը բացուած էր : Հետզհետէ որոնելով դէ– տանք որ եռեւի քարէ պատին վրայ երեք չորս վէրքեր կային խոռո– չաձեւ, ուր կարծես Աչվրի խոշոր պնակներ դետեղուած ըլլային ա– ռաջ : Ռումբի մէկ կտորը վիրաւորած էր, քովնտի կերպով, մէջտեղի վայրէ սիւնը, որուն վրայ կռթնած էին տանիքին գերանը եւ ճողերը : Եթէ այդ վէրքը ծանր ըլլար, յայտնի է որ տունը պիտի փլէր : Ու– րախացանք որ ողջ առողջ ազատած էինք եւ փառք տուինք Աստուծոյ որ այդ պահուն տունը դրկած էր հայրս, անոր ներչնչերով կարծես ըլ– լալիքը : Հայրս սովորութիւն ունէր արդէն խնջոյքը կոչելու տուն մագգարէ, այսինքն արդ մը որ մարդարէի ձիրքեր ունի առանց պաշտօնապէս մարդարէ ըլլալու :

Չեմ գիտեր օր մը թէ երկու օր յետոյ, ներքէն ցնցուեցաւ տունը, բայց այս անգամ ռումբը տարբեր ուղղութենէ մը եկած էր ու չէր կրցած տունէն ներս խափանցել, այլ արեւելեան պատին անկիւնաքա– րին զարնուելով պայթած էր դուրսը, միանգամայն այդ քարն ալ ջա– ղարցքի պէս ղարձնելով իր կեցած տեղը : Այս ռումբերուն այցելու– թիւնը կը պարտինք նչուշա, մի քանի մէթր անդին տնկուած Ալիք– սանինց դրօշակին, տուն նշան կ'առնէին թնդանօթաձիգները, բայց կ'երեւի թէ չէին ուսումնասիրած իրենց թնդանօթին բնութիւնը, որ միշտ երեք չորս մէթր աւելի ցած կը ղարնէր :

Քաղաքին վրայ նկող խիտ առ խիտ ռումբերուն չանկարծ կը յաջորդէր կարկուտիմաին հրացանաձգութիւն մը, որուն նպատակն էր հաւանաբար սարսափ պղտել, դի թուրքերը ոչ ոք կը տեսնէին իրենց դիմաց :

(Մնացեալը յաջորդիւ)

Գ· ՏԷՕՎԼԷԹ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 27 Août 1948 Ուրբաթ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4079–Նոր շրջան թիւ 1038 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՀԱ ԹԷ ԻՆՉԵ՛Ր Կ'ՈՐՈՇՈՒՆ

Երկրորդ սիւնակին մէջ պիտի կարդաք նամակ մը, զոր Վրացի մը ուղղած է Լոնտոնի «ՏԷյլի Մէյլ»ին :

Որ եւ է լուսաբանութեան չի կարօտիր նամակին բովանդակութիւնը : Մարդը պարզապէս խելքը, «կարճ եւ ազդու» միջոցները կը սորվեցնէ, խորտակելու համար Ա· Միւրթիւնը :

« Արդէն սկսած» կամ անխուսափելի համարելով Երրորդ Աշխարհամարտը, կը թելադրէ Անգլեւսաքսոններուն՝ կովկասէն զարնել խորհրդային ճակատը, եւ ոչ թէ Եւրոպայէն :

Չենք ճանչնար այս Չխենկելին, որուն անունին կցուած է «հրամանատար» բառը : Կ'ըսեն թէ որդին է Վրաստանի նախկին նախարարին՝ Գ· Չխենկելիի : Ամէն պարագայի մէջ՝ ներկայացուցիչը հոսանքի մը որ անգլեւսաքսոն յաղթանակին մէջ կը տեսնէ Վրաստանի եւ ամբողջ Կովկասի փրկութիւնը :

Դժուար չէ լրացուցիչ ստուգումներ կատարել եւ ճշդել իր քաղաքական կամ զինուորական հանգամանքը :

Մեզի համար հիմնականը այդ չէ, այլ այն հոգեբանութիւնը որ տոն տուած է իր դրութեան, Լոնտոնի դեղին մամուլին մէջ :

Այս վերլուծումը անհրաժեշտ է մանաւանդ անոր համար որ, հայկական դեղին մամուլին մէջ ալ պակաս չեն վայրերան , ծուռբերան մարդիկ , որոնք մտածումները վերագրելու համար Հ· Ց· Դաշնակցութեան :

Դեռ անցեալ շաբթու էր որ, Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը հետեւեալ քառեակները կը տեղեկացնէր, կիրքէն կուրացած վաստակաւորի մը, ստորագրութեամբ .

— « Դեռ չեն յուսահատած (գրէ՝ յուսահատած) : Պատերա՛զմ պիտի ծագի Ռուշինկրքի եւ Մոսկուայի միջեւ, իրենց հայկական եռագոյն դրօշը պարզած ամերիկեան միջ – արեւելեան «ամրոց»ը, Թուրքիա պիտի մտնեն, եւ հոն Թուրքերուն հետ եղբայրացած պիտի յարձակին Կովկասի վրայ, պիտի խորտակեն բոլշեւիկեան լուծը եւ պիտի տիրանան Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի :(Ապագայ, 21 Օգոստոս) :

«Ձախ» համարուած աղբիւրներէ եւս նոյն զարշահոտութիւնը, համոզելու համար թէ «Դաշնակցականին համար այսօր Թուրքին յաղողութիւնը, Թուրքին մեծութիւնը ցանկալի են, մեր ուղղուած պիտի ըլլան սովետ· իշխանութեան դէմ» : Կամ թէ «Դաշնակցութիւնը պատերազմին կը սպասէ » :

Եւ այս աստելատու ցնդաբանութիւնները յանուն Միւրթեան մը, որ կը յաւակնի Հայաստանը ներկայացնել Արտասահմանի մէջ···

Ցայտարարած ենք բազմաթիւ առիթներով եւ այսօր ալ կը յիշեցնենք բարձրաձայն :—

ՈՐ ԵՒ Է ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ՝ ԿՈՐՇԱՆՈՒՄ Է ՓՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒՆ, ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ : ՄԱՆԱՒԱՆԴ ԵԹԷ ՊԻՏԻ ՊԱՅԹԻ Ա· ՄԻՒՐԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԵՍԱՔՍՈՆՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ :

2.— Դաշնակցութիւնը անխնայ քննադատելով հանդերձ Ա· Միւրթիւնը — չափազանց փաստերով եւ ոչ թէ պատահական դատողութիւններով — երբեք այն մեղադրանքները չունի թէ Անգլեսաքսոնները Հայաստան կը պարգեւեն մեզի :

Այդ ցնորքը ունեցած չէր երէկ ալ, երբ աշխարհասասան բանակ մը կը զարնէր Կովկասի դուռները :

3.— Անգլեսաքսոնները Կովկաս արշաւելու ձեռնարկը էին 1939 — 40ին ալ, երբ բաղաքական եւ տնտեսական գործակցութիւն հաստատուած էր Մոսկուայի եւ Պերլինի միջեւ, փութացնելով պատերազմը :

Այն առեն ալ, ինչպէս այսօր, Դաշնակցութեան հիմնական մտահոգութիւնը եղած է Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին ֆիզիքական գոյութիւնը :

4.— Չխենկելիները կրնան զարմանազան ծրագիրներ որոճալ, Կովկասի փրկութեան համար : Դաշնակցութիւնը միշտ ալ է վիճակի է պահելու իր մտածելու եւ գործելու անկախութիւնը :

Ամփոփենք մեր տեսակէտները :

Շ·

Վրացի մը կը թելադրէ Անգլեսաքսոններուն ԿՈՎԿԱՍԸ ՊԱՇՊԱՆԵԼ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՐՁԱԿԵՏԷՆ

Ներկայացուցիչը Չխենկելին, որուն անունին կցուած է «հրամանատար» բառը : Կ'ըսեն թէ որդին է Վրաստանի նախկին նախարարին՝ Գ· Չխենկելիի : Ամէն պարագայի մէջ՝ ներկայացուցիչը հոսանքի մը որ անգլեսաքսոն յաղթանակին մէջ կը տեսնէ Վրաստանի եւ ամբողջ Կովկասի փրկութիւնը :

Դժուար չէ լրացուցիչ ստուգումներ կատարել եւ ճշդել իր քաղաքական կամ զինուորական հանգամանքը :

Մեզի համար հիմնականը այդ չէ, այլ այն հոգեբանութիւնը որ տոն տուած է իր դրութեան, Լոնտոնի դեղին մամուլին մէջ :

Այս վերլուծումը անհրաժեշտ է մանաւանդ անոր համար որ, հայկական դեղին մամուլին մէջ ալ պակաս չեն վայրերան , ծուռբերան մարդիկ , որոնք մտածումները վերագրելու համար Հ· Ց· Դաշնակցութեան :

Դեռ անցեալ շաբթու էր որ, Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը հետեւեալ քառեակները կը տեղեկացնէր, կիրքէն կուրացած վաստակաւորի մը, ստորագրութեամբ .

— « Դեռ չեն յուսահատած (գրէ՝ յուսահատած) : Պատերա՛զմ պիտի ծագի Ռուշինկրքի եւ Մոսկուայի միջեւ, իրենց հայկական եռագոյն դրօշը պարզած ամերիկեան միջ – արեւելեան «ամրոց»ը, Թուրքիա պիտի մտնեն, եւ հոն Թուրքերուն հետ եղբայրացած պիտի յարձակին Կովկասի վրայ, պիտի խորտակեն բոլշեւիկեան լուծը եւ պիտի տիրանան Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի :(Ապագայ, 21 Օգոստոս) :

«Ձախ» համարուած աղբիւրներէ եւս նոյն զարշահոտութիւնը, համոզելու համար թէ «Դաշնակցականին համար այսօր Թուրքին յաղողութիւնը, Թուրքին մեծութիւնը ցանկալի են, մեր ուղղուած պիտի ըլլան սովետ· իշխանութեան դէմ» : Կամ թէ «Դաշնակցութիւնը պատերազմին կը սպասէ » :

Եւ այս աստելատու ցնդաբանութիւնները յանուն Միւրթեան մը, որ կը յաւակնի Հայաստանը ներկայացնել Արտասահմանի մէջ···

Ցայտարարած ենք բազմաթիւ առիթներով եւ այսօր ալ կը յիշեցնենք բարձրաձայն :—

ՈՐ ԵՒ Է ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ՝ ԿՈՐՇԱՆՈՒՄ Է ՓՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒՆ, ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ : ՄԱՆԱՒԱՆԴ ԵԹԷ ՊԻՏԻ ՊԱՅԹԻ Ա· ՄԻՒՐԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԵՍԱՔՍՈՆՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ :

2.— Դաշնակցութիւնը անխնայ քննադատելով հանդերձ Ա· Միւրթիւնը — չափազանց փաստերով եւ ոչ թէ պատահական դատողութիւններով — երբեք այն մեղադրանքները չունի թէ Անգլեսաքսոնները Հայաստան կը պարգեւեն մեզի :

Այդ ցնորքը ունեցած չէր երէկ ալ, երբ աշխարհասասան բանակ մը կը զարնէր Կովկասի դուռները :

3.— Անգլեսաքսոնները Կովկաս արշաւելու ձեռնարկը էին 1939 — 40ին ալ, երբ բաղաքական եւ տնտեսական գործակցութիւն հաստատուած էր Մոսկուայի եւ Պերլինի միջեւ, փութացնելով պատերազմը :

Այն առեն ալ, ինչպէս այսօր, Դաշնակցութեան հիմնական մտահոգութիւնը եղած է Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին ֆիզիքական գոյութիւնը :

4.— Չխենկելիները կրնան զարմանազան ծրագիրներ որոճալ, Կովկասի փրկութեան համար : Դաշնակցութիւնը միշտ ալ է վիճակի է պահելու իր մտածելու եւ գործելու անկախութիւնը :

Ամփոփենք մեր տեսակէտները :

Շ·

Վրացի մը կը թելադրէ Անգլեսաքսոններուն ԿՈՎԿԱՍԸ ՊԱՇՊԱՆԵԼ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՐՁԱԿԵՏԷՆ

ԻՆՉ ՈՒԺԵՐ ՈՒՆԻ Ա· ՄԻՒՐԹԻՒՆԸ

ԼՄՄԲ.— Լոնտոնի պահպանողական օրաթերթը, «ՏԷյլի Մէյլ», իր «Նամակներ Խմբագրին» բաժնին մէջ հրատարակած է «զգայացուցիչ» նամակ մը, «հրամանատար Չխենկելի» ստորագրութեամբ, հասցէն ալ կցելով : Կը թարգմանենք ամբողջութեամբ : (Տես այսօրուան խմբագրականը) .—

Երրորդ Աշխարհամարտը սկսած է արդէն : Տեսնենք թէ Ռուսիան ինչպէս սպառազինուած է, ի հարկին քանի ուժով տիրելու համարեւրոպային :

ՁՕՐՔ.— Աւելի քան 4 միլիոն զինուոր, (200է աւելի զօրաբաժին) արդիական սպառազինութեամբ :

ՀՐԱՍԱՅԼԵՐ.— Շատ աւելի լաւ քան ինչ որ գործածեց Գերմանիան վերջին պատերազմի ա – տեն : Այս տարուան արտադրութիւնը պիտի հասնի 35.000ի, մէջն ըլլալով քանի մը հազար «Սթալինեան» հրասայլեր, իւրաքանչիւրը 70 թոն :

ՀՐԵՏԱՆԻ.— Հարիւր հազար թնդանօթ աւելցած է այս տարի :

ՓՈՒՇԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր յառաջդիմութիւններ ղեկավարութեամբ դերման մասնագէտներու :

ՕԴԱՏՈՐՄԻՂ.— Իբր 16.500 առաջնակարգ սաւառնակներ, որոնց 3000ը ամենավերջին դրութեամբ, առանց պատասխի : Ռմբաձիգ օդանաւերու մեծ տորմիղ մը :

ՎԱՃՐԱԶՈՒ (փառաչութիւն) . — Առ նուազն 100.000 հոգի :

ՍՈՒԶԱՆԱՒ. — Այս տարուան դեկտեմբերէն առաջ, աւելի քան հարիւր սուզանաւեր գերմանական լաւագոյն դրութեամբ : Մասնագիտական [illegible] հետազօտութիւններ : [illegible] ռազմիմութիւն կատարուած է, բայց կասկածելի է լրմնածաւալ արտադրութիւն յառաջիկայ քանի մը տարիներու ընթացքին :

Այս է համառօտ պատկերը Ռուսիոյ զինուորական ուժին, որ չարունակ կ'աճի :

Պէտք չէ զանց առնել պողպատին կարեւորութիւնը· բայց ամէնէն կենսականը քարիւղն է, որուն ռուսական արտադրութիւնը վար կը մնայ անդլեսաքսոններէն : Ատոր համար, Ռուսիա աչքը տնկած է Մօտաւոր Արեւելքի պաշարին :

Կարմիր բանակը վ վիճակի է պաշտպանողական երկար պատերազմ մը մղելու իր հողին վրայ : Ցարձակողական գործողութեանց երկայնութիւնը կրճատելու համար, իր հակառակորդները պարտաւոր են վնտռել – դտնել իր ամէնէն խոցելի կէտերը : Իմ կարծիքով, այդ կէտերը Եւրոպա չեն գտնուիր :

Չմոռնանք պատմութեան դասերը.— Կարոլոս ԺԲ·, Նափոլէոն, Հիթլէր : Եթէ փորձեն յաղթանակ մը ձեռք բերել Եւրոպայի մէջ, Ռուսիոյ հակառակորդները պիտի ստիպուին վճռական ճակատամարտներ մղել շատ երկայն ճակատ մը վրայ, հաղորդակցութեանց լայն ցանցով մը, որոնք պիտի վտանգուին կարմիրներու Հինգերորդ Զօրաթեւին կողմէ : Եթէ նոյնիսկ պարտուի եւ ետ մղուի, կարմիր բանակը իր ետին պիտի ունենայ ճարտարարուեստական կարողութիւն՝ նոր ճակատ մը յարդարելու :

Եւրոպական Ռուսիոյ կլիման զինուորական գործողութիւններ թոյլ կուտայ միայն յունիսէն սեպտեմբեր :

Այս բոլոր պատճառներով, կը թուի թէ եւրոպական պատերազմ մը Ռուսիոյ դէմ՝ պիտի կրնայ սկսիլ առաջ : Իմ կարծիքով, ՑԱՐԶԱԿՄԱՆ ԿԻՏՐ ՊԻՏԻ Է ՓՆՏՌԵԼ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ, ուր կը գտնուին քարիւղի դլխաւոր աղբիւրները, Ռուսիոյ ամբողջ պաշարին 80 %ը :

Այս չրջանները աւելի խոցելի են Մօտաւոր Արեւելքէն քան Եւրոպայէն : Գերմրոց մը (ամերիկեան վիթխարի օդանաւ) պաղատասխն հոն կրնայ հասնիլ 90 վայրկեանէն, իսկ Գահիրէէն՝ եօթը ժամէն :

Կովկասցիները քաջ են, կը դուրդուրան իրենց «տեղական» հայրենասիրութեան վրայ եւ կ'ատեն ամէն ինչ որ ռուսական է : Եթէ Անգլեսաքսոնները խուսափին այն սուրչ սխալներէն զոր Հիթլէր գործեց Կովկասի մէջ, թանկագին օժանդակներ պիտի գտնեն :

Կովկասի կլիման մասնաւոր կռիւ մը չի պահանջեր իւրաքանչիւր եղանակի համար : Պարենաւորումը դիւրին ըլլալով Սեւ Ծովէն, այս ճակատէն կարելի է յարձակողական մը սարքել Մոսկուա , եւ Դաշնակիցներուն չահեցնել Ռուսաստանի ամէնէն արժէքաւոր երկրամասը :

Սակայն Կովկասի ճակատին օդատրծումը անհրաժեշտ կը դարձնէ մեքենաշարժ կազմակերպումը Թուրքիոյ եւ Իրանի, ճակատը կապելու համար Միջերկրականի եւ Պարսից Ծոցին :

Այո, եթէ պատերազմը պայթի Անգլեսաքսոններուն եւ Ռուսիոյ միջեւ, Դաշնակիցները պէտք է զարնեն Կովկասէն : Եւրոպական ճակատէն սկսած որեւէ յարձակողական վտանգաւոր պիտի դարձնէ պատերազմը, ինդրական՝ անոր վերջնական ելքը : (Daily Mail 25 Օգոստոս) :

Նոր միջադէպ Մոսկուայի եւ Ուշինկթընի միջեւ

ՓԱԿՈՒՄ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վերջին պահուն, հիւպատոսական յարաբերութիւնները խզուեցան Ա· Միւրթեան եւ Մ· Նահանգներուն միջեւ :

Ազդանշանը տուաւ Ա· Միւրթիւնը, փակելով իր երկու հիւպատոսարանները : Լուրը անմիջապէս հաղորդուեցաւ Մոսկուայի անթելին միջոցաւ որ կ'ըսէր թէ կառավարութիւնը որոշած է անմիջապէս փակել Նիւ Եորքի եւ Սան Ֆրանչիսքոյի հիւպատոսարանները, իբրեւ հետեւանք Տիկին Քոզենքինայի հարցին (այն ռուս վարժուհին որ վար նետուեցաւ Նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսարանի Գ· յարկէն) :

Անթելը կ'ըսէր նաեւ թէ խորհրդային կառավարութիւնը , համաձայն փոխադարձութեան սկզբունքին, անմիջապէս փակուած կը նկատէ Վլատիվոսթոքի ամերիկեան հիւպատոսարանը , եւ չեղեալ կը համարի այն համաձայնութիւնը որ դոյացած էր երկու երկիրներուն միջեւ, ամերիկեան հիւպատոսարան մը բանալու համար Լենինկրատի մէջ :

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցը մանրամասնօրէն կը պատճառաբանէ Ա· Միւրթեան գանգատները : Կ'ըսէ թէ, համաձայն Օգոստոս 19ի ծանուցագրին, Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը միտք չունի վերջ տալու ամերիկեան վարչութեան կարգ մը արարքներուն, այլ ընդհակառակն կ'արդարացնէ միջազգային կանոններու բռնաբարումը : Այս առթիւ կը յիշէ Օգոստոս 12ի դէպքը, երբ ամերիկեան ոստիկանութիւնը Նիւ Եորքի խորհրդային հիւպատոսարանը մուտք :

Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը , Մարշըլ, յայտարարեց թէ կը հաւանին փակել Վլատիվոսթոքի հիւպատոսարանը : Նախաբարը ցաւալի դտնելով հանդերձ Մոսկուայի որոշումը, չատ ծանրակչիռ չի նկատեր զայն : Վլատիվոսթոքի հիւպատոսարանը մեծ դործ մը կատարած չունէր : Իր կարծիքով, Ռուսերը աւելի չատ պիտի մինատուին հիւպատոսարաններու փակումէն : Ա· Միւրթիւնը այնքան խստութիւններ հաստատած էր որ Ամերիկա չէր կրնար կարեւոր արտածումներ կատարել :

Ռուսերը տակաւին առեւտրական կազմակերպութիւն մըն ալ ունին Նիւ Եորքի մէջ, Ամթորկ, որ կը զբաղի տնտեսական գործառնութիւններով : Կ'կարծուի թէ խորհրդային դեսպանատունէն [illegible] չեղեալ կը հռչակէր նիւ Եորքի հիւպատոսին՝ Լոմաքինի պաչտօնը :

ԻՆՉՈ՞Ւ ՊԱՏՈՒՀԱՆԷՆ ՎԱՐ ՆԵՏՈՒԵՑԱՒ

Վիրաւոր վարժուհին, Տիկ· Քոզենքինա, Դէօր տեղեկութիւններ հաղորդեց մամուլի ներկայացուցիչներուն, հիւանդանոցին մէջ: Կրկնեց թէ չէր ուզեր Ռուսաստան վերադառնալ :

— « Երբ զիս նորէն հիւպատոսարան տարին, դիտէի թէ քանի որ չեն ձգեր դուրս ելլել, պիտի չկրնամ ազատիլ Մոսկուայի մէջ ալ: Հետեւաբար պատուհանէն վար նետուեցայ փախչելու համար: Ոչ թէ անձնասպան ըլլալ, այլ փախչիլ կ'ուզէի :

Ցետոյ պատմեց իր ընտանեկան ողբերդութիւնը :— « Ա· Միւրթենէն փախչիլ կ'ուզէի անոր համար որ 1937ին ամուսինս առին տարին չեմ դիտեր ուր : Ուզբայնայէն Մոսկուա դացի դատակնռ տեսնելու : Առաջին տարուան ուանող մըն էր համալսարանին մէջ: Երբ պատերազմը պայթեցաւ, դինուոր չէր, ոչ ալ անդամ Կոմսոմոլի (երիտ· Միւրթիւն), կամ որեւէ քաղաքական կուսակցութեան: Հետեւաբար պետութեան թշնամի կը համարուէր : Առին տարին զայն փոթորիկ (հարուածային) դունդի մը մէջ, առանց դինուորական մարզանքի : 1942 յունուար 12ին սպանուեցաւ Լենինկրատի մէջ: Այսպէս խորտակեցին ամբողջ կեանքս : Ես համաձայն չեմ Սթալինի քաղաքականութեան: Կը սիրեմ իմ ժողովուրդս

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդայ Դ· Էօ)

ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹԻՒՆ «ԱՌԱՒՕՏԻ ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ»

ՊՈԼԻՍԻՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՂԲԵՐԸ...

(ՊՈՒՐՃԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

2.

Լսելիք եւ Ոճրագործ դէպքերէ վերջ ոստիկանութեան մէջ ապրող մարդիկ ամէն օր կը հանդիպին նաեւ ուրիշ տեսակի դէպքերու, որոնք ոչ թէ հետաքրքրական են, այլ՝ ծանր։ Ասոնք կը վերաբերին մարդոց անձնական կեանքին, անոնց ընտանեկան կեանքին, որուն մէջ ոստիկանութիւնը կը մտնէ միայն այն ատեն, երբ ամուսիններէն մէկը կը դիմէ ոստիկանութեան՝ բողոքելով միւսին դէմ։ Ամուսնական կեանքի մէջ ամէն տեսակ անախորժութիւններ կրնան պատահիլ, եւ ոստիկանութիւնը ոչ մէկ ատեն կը միջամտէ, եթէ ամուսիններէն մէկը չդիմէ։ Ոստիկանութիւնը կը կատարէ միայն իր պարտականութիւնը, եւ ոչ աւելին

ՄԵՂՏ ԲԱԿՈՒՄ

(պատմվածք)

ԲԱԽՄԱՆ ՊԱՍ

Չարմանալի բան... Երբ մարդուն մեղքերը բերում են գերեզման, սկզբում ամբողջ աշխարհ կարծես կանգ է առնում։ Ամեն ինչ կարծես ավելի մեծ է դառնում, ավելի ծանր։ Ամեն մի քայլ, ամեն մի շունչ, ամեն մի հայացք ստանում է հատուկ նշանակություն։ Ամեն ինչ, որ մինչև այդ եղել է սովորական, հանկարծ դառնում է խորհրդավոր։ Ամեն ինչ, որ մինչև այդ թվացել է անկարևոր, հանկարծ ստանում է մեծ նշանակություն։ Ամեն ինչ, որ մինչև այդ անցել է աննկատ, հանկարծ դառնում է ահավոր։

Ընկա մտածմունքների մեջ։ Ինչո՞ւ համար ես եկել այս աշխարհը, ինչո՞ւ համար ես ապրում, ինչո՞ւ համար ես մեռնում։ Ինչո՞ւ համար ես ծնվ

եւ հայրենիքս, բայց չեմ կրնար հանդուրժել տուվեստական կարգուսարքին »:

Տիկինը 42 տարեկան է եւ ծանրապէս վիրաւոր :

Նոր հրահանգներու կը սպասեն

Քաղաքական շրջանակներու մէջ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Մոսկուայի վերջին տեսակցութեանց ելքին: Մանաւանդ որ, ամէն քան զաղտնի կը պահուի: Լաւատեղեակներ չեն կարծեր որ հիւպատոսական միջադէպը աղէտ բանակցութեանց վրայ :

Վերջին լուրերու համաձայն, արեւմտեան երեք պետութեանց ներկայացուցիչները նոր հրահանգներու կը սպասեն, անդամ մը եւս տեսակցելու համար Պ. Մոլոթովի հետ: Հաւանական է որ նոր տեսակցութիւնը տեղի ունենայ շաբաթ կամ երկուշաբթի :

Կարծողներ կան թէ Մոսկուա տրամադիր է պնդումները կատարելու Պերլինի մասին, որպէսզի կարենայ տեղեակ եւ քաղաքական իրաւունքներ ստանալ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ:

Հաւանական է որ պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակուի քանի մը օրէն, մինչեւ հիմա կատարուած խօսակցութեանց մասին:

Փարիզի մէջ չատ աւելի լաւատես կ'երեւան այսօր քան ուրիշ որեւէ տեղ: Նոյնիսկ հաւանական կը գտնեն որ չորս պետութեանց արտաքին նախարարներու խորհրդաժողովը գումարուի Փարիզ, յառաջիկայ սեպտեմբերին:

Ամէն պարագայի մէջ, որոշ ելքի մը կը սպասուի մինչեւ մէկ շաբաթ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՍՂՈՒԹԵԱՆ եւ ուրիշ եվմտակատնտեսական կարգադրութեանց մասին կառավարութեան որոշումները պիտի հաղորդուին այսօր, ուրբաթ: Ներհետակցական Միութիւնները մերժողներ կը խորհին, միացեալ ճակատ կազմելու եւ իրենց պահանջները արժեցնելու համար: Բոլորն ալ առանձին ծրագիրներ մշակած են, ի նախատեսութիւն կառավարութեան անօրինութեանց :

ՕՐԱԿԱՆ 350 ԿՐԱՄ ՀԱՑ եւ ամասկան մէկ քիլօ շաքար պիտի տրուի ծերերուն (V): Մեծ կեդրոններու մանուկները (J) 300 կրամ բրինձ պիտի ստանան յառաջիկայ Սեպտեմբերին:

36 ԱԶԳԵՐԷ 500 ձախ մտաւորականներ ժողովի նստած են Վրոկլաւի մէջ (նախկին Պրեսլաւ), քննելու համար խաղաղութեան խնդիրը: Նիստը բացուեցաւ Օգոստոս 25ին եւ առաջին չանթերն արձակեց խորհրդային վիպագիր մը, Ալեքսանդրը Ֆատեյեւ, ծանր մեղադրանքներ ուղղելով. Նահանգներուն դէմ: Անոնք ձաղկեց ամերիկեան մշակոյթին բոլոր ճիւղերը, մամուլէն մինչեւ չարժանկարը որոնք «թունաւոր կաղեր կ'արձակեն» եւ ըսաւ թէ Մ. Նահանգները պատերազմ կը պատրաստեն Խ. Միութեան դէմ: Ցարձակեցաւ նաեւ Անգլիոյ վարչակարգին դէմ եւ «աշխարհի փրկիչը» հռչակեց Սթալինը :

ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ արտաքին նախարարութիւնը ծանուցագիր մը յանձնեց Պելկրատի ռումանական դեսպանին, ուղղակի ամբաստանելով արտաքին նախարարը, Տիկին Աննա Փաուքըր եւ ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, թէ վարկաբեկիչ եւ զրպարտիչ յայտարարութիւններ ըրեր էին վերջերս կոմինֆորմի թիթոյի տապալելու համար: — Նոյն աղբիւրին համաձայն, Թիթօ մէկ մատնաչափ զիջում կատարած չէ երկու ամսուան ընթացքին, — այն օ-

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ, Հ. Ը. Դ. Տէսինի կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, անցեալ տարուան զեղատեսիլ պուրակին մէջ՝ գետին մօտ :

Ճոխ պիւֆէ, հաճելի ժամանց բոլորին:

Բանախօսութիւն, ու անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի ընկերներն ու համակիրները :

Անձրեւի պարագային նոյն օրը խնջոյք, Հ. Ը. Դ. Տան մէջ, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն սկսեալ :

×

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Ս. Աստուածածնայ «Փիւլհանդանեան» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան եւ ընկեր «Կարօ» ենթակոմիտէի :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Նաճարեանի հանրածանօթ եւ ծառախիտ ագարակը Campagne Roseraie Les Pins–Les Bastide, St. Antoine:

Տեղական ուժերով մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը, «ԵՐԿՈՒ ԱՊՈՒԷ ՇԱՒԱՆԵՐԸ»: Երգ, խաղ-բերդ, արտասանութիւն, նուագ եւ զանազան անակնկալներ: Ընտիր բարձրախօս:

Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել: ՇԱՆՕԹ.—Հանդիսավայրը երթալու համար, քաղաքէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել նախկին Octroi առջեւ: Եթէ անձրեւէ, հանդէսը կը յետաձգուի :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ Պրուսացի կէմլէյիկ եւ Քարսաքցի Տիկին Եղիսաբէթ – Ալբին Տիրէմճիօղլու, եւ եղբօր տղան Սարգիս, որ Տէտէ Ազաճ կամ Սէլանիկ ըլլալ կը կարծուի: Փնտռողն է Սարգիսի քոյրը Զմրուխտ, այժմ Տիկին Զաթալեան: Ստոյգ լուր տուողին եւ հասցէներին հաղորդողին նուէր 5000 ֆրանք « Ցառաջ »ի միջոցաւ : Փընտռողին հասցէն է Café Tchatalian, 13 rue Wilson , Décines (Isère) France: Կը խնդրուի Ամէնքի«Ազատ Օր»էն արտատպել :

կ'ընեն եւ ըմբոստութիւն կը սարքեն, մասնչալ կողմէ, Մոսկուայի դրդումով :

ՀՐԻԱԿԱՆ գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրերըթէ անպաշտօն բանակցութիւններ կը կատարուին Արգանեանի հետ, հաշտութիւն կնքելու համար :— Կռիւները վերսկսան Երուսաղէմի շուրջը եւ այլուր :

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴՈՐԾԱԴՈՒԼԻ իրաւունքը սահմանափակելու համար , կառավարութիւնը օրինագիծ մը ներկայացուց Ազգ. Ժողովին :

ԱԼՊԱՆԻՈՅ մէջ բոլոր առեւտրականները պետական պաշտօնեայ համարուելով, այսուհետեւ պիտի ծառայեն կառավարութեան որոշած շրջաններուն մէջ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը պահանջեց իրեն յանձնել այն հօթը «ոճրագործները» որոնք Յունիս 30ին սպաննելով Պուրկազլէն Սոֆիա թռած օդանաւի մը վարիչը, ճամբան փոխած եւ Պուլիս իջած էին: Թրքական դատարան մը սկսած է դատել փախստականները:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի Հրեաները կը դանդատին թէ Կլուպ փաշա, Ամերիկոյ Նախորդ սպարապետը (անգլիացի), կ'աշխատի վերաշինել Արաբները, Թուրքիոյ միջոցաւ: Կարծողներ կան թէ Թուրքիան ի հարկին միջնորդ պիտի հանդիսանայ, լուծելու համար Պաղեստինի տագնապը:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ Բ. ԵՒ Գ. ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Ցր. Կ. Խաչի օդափոխութեան երկրորդ խումբը (Մարսէյլ) կը վերադառնայ Օգոստոս 27ին:

Երրորդ խումբը նոյն օրը կը մեկնի ՎԱԼԱՆՍԻՆ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի ընկերները այս ուրբաթ երիկուն, ժամը ճիշդ 8ին Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻԼԻՆ.— Հ. Ը. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8,30ին «Համօ Օհանջանեան» Ակումբը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

ՄՈՆՄՈՒԱՆՍԻ.— Հ. Ը. Դ. «Վահան Խորէնի» խումբի ընկերական ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ծանօթ հաւաքատեղին :

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈԶ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ ՇԱՀԷ – ԱՐԵՂԱՑ Ա.ՃԷՄԵԱՆ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Խարբերդի Շամուչի գիւղէն Կիրակոսի տղան՝ Կարապետ Գասպարեան: Տեղեկացնել Մինաս Գրիգորեանի, 261 rue St. Denis, Paris (2):

ՍԵՊՏ. 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME - ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoire-ի եւ կայարանին մէջեւ, 1 Ave. Thiers

Տ�էր եւ Տճօրէն ՍՈՒՐԷՆ ՔԱՐԱԽԱՆԵԱՆ

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՍԱՌՍ ՊԼՈՒՆԱՐ

ՀՈՐՈՄՈՍ

ŒDIPE ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տռամը 6 արար

Ա. անդամ ըլլալով հայ բեմի վրայ

Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

Imprimerie DER AGOPIAN, 217 Rue Damesme – (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՉՔՈՑԴ Ի ՔՈՑՈՑ

Այդ թնդանօթի ռումբերն ու հրացանաձգութեան գնդակները եղան տեսակ մը պատերազմական մանանայ, որուն կը տենչային Զէյթունցիք իրենց ռազմամթերքի սպառած վիճակին մէջ: Երկու ամիս անցած էր Բէրդիլ Զայլ առաջին ընդհարումէն ի վեր, եւ այդ երկու ամսուայ ընթացքին Զէյթունցիք անընդհատ զէնք գործածած, անընդհատ վառօդ ու գնդակ ծախսած էին: Իրենց բազուկները չէին թուլցած, բայց իրենց մէջքի վառօդի դրդումներն ու վալասխաներու մատնոցները թեթեւ էին այլեւս, մինչ իրենց մարթինի վամփչակալները՝ խաղողի հատիկներէն զրկուած ողկոյզներու կը նմանէին: Այս կացութեան մէջ հասկնալի է որ երբ հրացանաձգութիւնը մեղմանար, չաուերը գաղտագողի կը սկսուէին ժայռերուն վրայ եւ պատերուն երկայնքը, հաւաքելու համար այստեղ վակած մարթինի կապարները, եւ կը բերէին մեր գետնայարկի խորքը ուր փոխադրած էր Փուշինց Մինասը փողոցի վրայ նայող իր խանութը: Տեսնելու էր այդ-տեղ մեր եռանդը թէ ինչպէս մատնաճեւ ծռմռկած կապարները կը հալեցնէինք, եւ անընհատ երկաթեայ կաղապարներու մէջ թափելով կլոր գնդակներու կը վերածէինք, Զէյթունցոց տեղական հրացաններուն համար: Իմ պաշտօնս էր փուք քաշել եւ վարպետին հնոցը վառ պահել չարոմնակ, եւ այդ աշխատութիւնը կը կատարէի աշխուժով, պատերազմի մասնակցած ըլլալու երջանկութեամբ մը: Մերթ կը գտէի հաշմանդամ կապարները եւ իրենց մէջ կը գտնէի հատ մը որ առողջ մնացած էր հրաչքով, խոնաւ հողի մը հանդիպած ըլլալով: կը մեղքնայի զայն յանձնելու հալոցին եւ մէկ կողմ կը դնէի, յուսալով ապագային զայն յարմարցնել մարթինի հրացանի մը, որմէ հատ մը ձեռք բերելու դեռ ոյսը չէր կտրած հօրեղբայրս՝ Կարապետը. մինակ գողութիւնը զոր ըրած ըլլամ կեանքիս մէջ: Պատերազմիկները կարգի կ'սպասէին հալոցին առջեւ, զի կաղապարչն հանուած գնդակները պէտք ունէին դեռ քիչ մը ողորկուելու մուրճով՝ իրենց քիւեերը, ուրկէ յետոյ կը յանձնուէին սպասողաց, ոմանց հինգ, ոմանց տասը կամ աւելի :

Բայց մարթինի կապարներէն չատ աւելի արդիւնաբեր էին Զէյթունցոց համար թնդանօթի ռումբերը: Ասոնցմէ ոմանք չէին պայթեր երբ խոնաւ կամ փափուկ հողի վրայ հանդիպէին, եւ Զէյթունցիք կը վերցնէին զանոնք պաղելէ յետոյ, երբեմն նոյն իսկ տաք տաք՝ թաց լաթով մը, եւ կը տանէին ուղղակի Զուլախիէ գործատոցները, ուր վարպետ գինագործներ զգուշութեամբ կը քակէին ծայրի պայթուցիկ պատիճը եւ կը պարպէին մէջի վառօդը որ, ըստ դատաստանին Զէյթունցոց որոնք ապրանքէն կը հասկնային, չատ ազնիւ տեսակէ էր :

Գ. ՏԷՕՎԼԷԹ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 28 Août 1948 Շաբաթ 28 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4080—Նոր շրջան թիւ 1039 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՌԱՆՑ ԱՐԻՒՆ ԹԱՓԵԼՈՒ

Ի վերջոյ ճակատագրուա՞ծ է որ աշխարհ մըն-ալ սասանի, մարդկութեան մէկ մասը յօշոտէ միւսը, լուծելու համար այս կամ այն խնդիրը :

Պայմա՞ն է որ հսկայական ուժեր անդամ մը եւս չափուին իրարու հետ, Եւրոպայի կամ Ասիոյ մէջ, բաժնելու համար քնութեան բարիքները :

Գիտնալով հանդերձ որ, կենդանական աշխարհին մէջ, ամէնէն զազանը նոյն ինքն մարդն է, կը փորձուինք այս հարցումներն ուղղել, հրամանատար Ձխենկելիի նամակին առթիւ : (Տես երէկուան «Յառաջ»ը) :

Ինչպէս տեսան ընթերցողները, վրացի սպան անխուսափելի կը նկատէ պատերազմը Խ· Միութեան եւ անգլեսաքսոն պետութեանց միջեւ :

Ուստի, միջոցներ կը ցուցնէ այս վերջինին երուն, որպէսզի կարենան վճռական յաղթանակ մը շահիլ : Կը թելադրէ դրոհ տալ Կովկասէն, փոխանակ խրելու եւրոպական Ռուսաստանի անծայրածիր տափաստաններուն մէջ, ինչպէս փորձեցին Նափոլէոն եւ Հիթլէր, չարաչար պարտուելով :

Անշուշտ Անգլեսաքսոնները կարօտ չէին Ձխենկելիներու խորհուրդին , չափելու համար Խ· Միութեան խոցելի կողմերը :

Բայց եւ այնպէս կ'արձանագրեն յեղին դիտելիքը, այս կամ այն մանրամասնութիւնը, ի հարկին օգտագործելու համար, ի չահ ապագայ դործողութեանց :

Արդ, ի՞նչ կ'ուզէ չահիլ Ձխենկելի որդի, հրապարակաւ սրելով ախորժակները : Աւելորդ անդամ մը եւս յիշեցնելով քարիւղի ճամբան, — պատմական Կովկասը : Իւղաբեր Բագուն ...

Փրկե՞լ իր հայրենիքը եւ հարեւան երկիրները : Անջատե՞լ Կովկասը, անգլեսաքսոն բանակներով : Աջակցութեամբ Թուրքիոյ եւ Իրանի եւ ուրիշ գործակիցներու :

Ինք որ զինուորական է — ինչպէս կը հաւատեն — դոնէ մէկ ժամ չափե՞ր է այդպիսի արշաւանքի մը հետեւանքները :

Կշռեր – չափե՞ր է, գլուխ ձեռքերուն մէջ : Քարտէսը սեղանին վրայ : Նախընթաց պատերազմներու պատմութիւնն ալ՝ աչքի առջեւ : Այլ մանաւանդ նիւթեր հաւաքելով արդիական զինուածի զաղտնիքներու մասին — հիւլէական ռումբ, մահուան ճառագայթներ, մանրէական պատերազմ եւն· :

Կովկասի յետին հայրենասէրը պարտաւոր է պատասխանել այս հարցումներուն, առանց մաղաչուի չեղելու իր ազգային թէ միջազգային համոզումներէն :

Վրացիները անհամեմատ աւելի բախտաւոր են Հայերէն, քանի որ իրենց ժողովուրդը ամբողջութեամբ տեղաւորուած է ազգային սահմաններուն մէջ : Զանցառելի քանակութիւն մը կը կազմեն իրենց տարագիրները :

Անկախութի՞ւն : Ինչո՞ւ չէ :

Բայց, կարելի՞ է զայն ապահովել մէկ աշխարհակալը միւսին դէմ հանելով : Մէկուն առջեւն անցնիլ, միւսը վանելու համար : Ապաւինիլ հեռաւորին, երբ մօտաւորը ի վիճակի է ե՛ւ բարիք ե՛ւ չարիք հասցնելու, համաճարն օրուան տրամադրութեանց :

Բոլորիս չար բախտէն , Կարմիր Մոսկուան , խորհրդային իշխանութիւնը իր տիեզերական աշխարհակալութեան մոլուցքով դաւաճանեց նոյն իսկ ռուս ժողովուրդի չահերուն :

Այն փորձեց ու կը փորձէ բռնաչապիկ հաղցնել մօտաւոր թէ հեռաւոր ժողովուրդներու : Նոյն ճուլածոյ կաղապարին մէջ թխել մեծն ու փոքրը : Զափահասն ու անչափահասը :

Մինչդեռ այնքան դիւրին էր ճանչնալ ամէն մէկուն ինքնորոշման, անկախութեան իրաւունքը, իր հայրենի սահմաններուն մէջ : Եւ այն առեն ինքնին կը կազմուէր ազատ ժողովուրդներու իրական դաշնակցութիւնը :

Ցնո՞րք է այս հեռանկարը, առանց արիւն թափելու : Առանց հիմքէն սարսելու Եւրոպան :

Ցնորք չէ՞ր կովկասեան անկախ պետութեանց կազմութիւնը, 1918ին : Այնքան եղերական փլուզումներէ վերջ :

Երբ այս հարցումները կ'ուղղենք, մեղի համար դաղտնիք չէ թէ ինչե՞ր կ'որոճան վրացի Սթալինն ու Բերիան :

Եւ սակայն, ամէն ժողովուրդ իր հանճարն ու հրաչքն ունի :

Շ.

Ներգաղթը եգիպտոսէն

«Յուսաբեր»ի մէջ կը կարդանք (17 Օգոստ.) .—

Մեզի կը տեղեկացնեն, թէ ներգաղթի նոր պատուիրակին Պ. Թ. Կատարեանի հրահանգովբ. կարաւանի հայրենադարձներէն աւելի քան հարիւր հոգի ցանկերէն հանուած են : Առանց բոլորին մերժուած է մուտքը Հայաստան :

Այս դժբախտները աւելի քան տարի մը առաջ Երեւանէն եկած նախորդ պատուիրակին՝ Պ. Յակոբջանեանի հրահանգով առնուած էին կարաւանին մէջ եւ առ այդ, մեկնումի պատրաստ ըլլալով, հաշուեյարդարի ենթարկած էին իրենց բոլոր գործերը :

Նոյն հայրենակիցները, դառնագոյն պայմաններու տակ տարի մը ամբողջ կարաւանի մեկնումին սպասելով, նպաստ կը ստանային Ազգ· Իշխանութիւններէն :

Արդ, որովհետեւ այս ծանր խնդիրը կը վերաբերի բովանդակ Եգիպտահայ գաղութին, ուստի Ներգաղթի Կոմիտէն պիտի խնդրէ՞նք պատասխանել մեր հետեւեալ հարցումներուն .—

1.— *Ճի՞շդ է արդեօք, որ աւելի քան հարիւր հայրենակիցներ հանուած են Բ. կարաւանի ցանկերէն :*

2.— *Ո՞րքան է հանուածներու ստոյգ թիւը :*

3.— *Ի՞նչ հիմունքով այդ տարաբախտներուն մերժուած է վերադարձի իրաւունքը, երբ անոնք իրենց գործերն ու տնտեսութիւնը հաշուեյարդարի ենթարկած՝ տարի մը ամբողջ կը սպասեն կարաւանի մեկնումին :*

4.— *Ո՞վ է այս ծանր արարքի պատասխանատուն :*

«Դեռ կան հայ հայրենակիցներ որ չեն թոթովեր...»

Պոլսոյ Թուրք Թերթերը կը չարունակեն իրենց դրգռիչ հրատարակութիւնները, քահանաՀ մեկնութիւնները տալով Հինգքեար Սուլթի դէպքին, զոր հաղորդեր էինք քանի մը օր առաջ : Եւ ի՞նչ պատկերազարդ մանրամասնութիւններով... « 50—60 Հայկը կը յարձակին ոստիկան եահեայի վրայ, ոստիկան Մուհիտտին եւս կը վիրաւորուի» եւն· :

Իսկ « Սօն Փոստա» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (18 Օգոստոս) .—

— « Դեռ կան կարգ մը հայ հայրենակիցներ, որոնք չեն ըմբռներ թէ այս հողին զաւակներն են, եւ աշխարհի վրայ տարբեր դրախտ մը կ'ենթադեն :

Հայերը կրնան համախումբ տեղ մը նստիլ , իրենց լեզուով երգիր երգել, տակաւին «ազգային» նկատուած պարեր պարել , պոռալ կանչել : Այս մասին օրինական արգելք մը չկայ· բայց երբ չափը կ'անցընեն, այս բոլոր ցոյցերը մեղի դէմ ուղղուած կը նկատուին : Ինչպէս որ այսպէս եղաւ : Մեր հայ հայրենակիցները սկսան ատրճանակ պարպել եւ չետոյանիրաւ կերպով բարկացան միջամտող ոստիկանին , աւելի վերջ դիտումնաւոր կռիւ մը յարուցին եւ ծուղակը ձգեցին մեր ոստիկանը :

Դժբախտաբար ճակատամարտ մըն է որ տեղի ունեցաւ Հինգքեարսուլի մէջ, ուր հայ հայրենակիցները, քարերով յարձակեցան ոստահովութեան աշխոնեայքին վրայ, եւ ծանր յանցանք մը դործեցին, օրէնքն ու կանոնը ոտնակոխելով : Երբեք չենք նեղեր եւ հանդուրժեր այսպիսի արարքներու : Այնուհետեւ դիտէին թէ զէնք կրելը արդիլուած է, եւ ոստիկանն ալ պէտք է կատարէ իր պաշտօնը՝ որեւէ մեղանչումի դէմ :

Դէպքը ցաւալի է, եթէ ոչ ղայնացնող : Մըննաց որ առաջին անդամ չէ որ կը պատահի, այլ կրկնութիւն մըն է, հետեւաբար աւելի ընդվզեցուցիչ :

Կը խորհինք թէ, երբ այս մտայնութիւնը չարունակուի եւ այսպիսի դէպքեր կրկնուին, պէտք է օրէնքէ դուրս միջոցներ ձեռք առնենք, դիրենք դպաստացնելու համար : Կ'ապրինի երկրի մը մէջ, ուր իրր փոքրամասնութիւն ոչ մէկիսիրկը դրուի իրենց, բայց չենք կրնար մինչեւ վերջը աչք դոցել, երբ թշնամական վերաբերում ցոյց կուտան Թուրքիոյ եւ Թուրք օրէնքներուն դէմ» :

Բացառիկ միջոցներ ապրուստի սղութեան դէմ

Ինչպէս կ'երեւայ, կառավարութիւնը մեծ դժուարութեանց հանդիպած է, որոշելու համար իր դիրքը՝ ապրուստի սղութեան եւ տնտեսական յարաճուն տագնապին հանդէպ :

Երէկ, ուրբաթ, ծանուցուած պիտի ըլլային եւմտական նախարարին տնօրինութիւնները, բայց վերջին պահուն համաձայնութիւնը դոյացած չըլլալով, իրիկուան յետաձգուեցաւ, որովհետեւ նախարարական խորհուրդը նոր նիստ մը պիտի դումարէր երէկ առտու :

Հրատարակուած լուրերու համաձայն, կառավարութեան ծրագիրըկը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները .—

1.— *Աւելցնել ընտանեկան նպաստները, իբրեւ փոխարինութիւն հացի եւ կաթի դիներու յաւելման :*

2.— *Թեթեւցնել եկամուտի տուրքը վարձու աշխատաւորներու համար :*

3.— *Հատուցում ապրուստի սղութեան համար :*

4.— *Դադրեցնել ամէն տեսակ տուեստի արտածումը :*

5.— *Բարեկարգել ազգայնացուած ձեռնարկները :*

6.— *Աւելցնել ծխախոտի , փոխադրութեանց եւ հրանիւթի (էսանս) դիները :*

7.— *Լայնածաւալ խնայողութիւններ կատարել քաղաքային եւ զինուորական վարչութեանց մէջ :*

8.— *Մեծ փոխառութիւն մը կնքել :*

Ուրիշ ենթադրութիւններ ալ կ'ըլլան, բայց նախընտրելի է սպասել պաշտօնական դեկոյցին :

★ *Եւմտական նախարարին ծրագրած կրճատումները եւ խնայողութիւնները եթէ դործադրուին, ամբողջ վարչութիւններ պիտի ջնջուին : Մասնաւորապէս պիտի աղդուին օդանաւային նախարարութիւնը եւ ճարտարագործութիւնը :*

Նոր տագնապ մը կը սպասուի մինչեւ Սեպտ· 1, երբ յայտնի պիտի ըլլայ թէ կառավարութիւնը յաջողա՞ծ է աւելցնել աշխատաւորներու դինելու կարողութիւնը կամ ժամանցնել դիները : Արհեստակցական Միութիւնները ազդարարած են կառավարութեան թէ պիտի չկրնան արդիլել դործադուլները, եթէ այս անդամ ալ յուսախաբ ըլլան :

Մինչ այս մինչ այն, դիներու բարձրացումը կը չարունակուի : Մխին դինը նորէն բարձրացաւ, հակառակ անոր որ պաշարը աւելցած էր, բաղդատելով անցեալ չաբթուան հետ : Կը կարծուի թէ կառավարութիւնը պիտի վերահաստատէ պետական հակակչիռը, պարտաւորիչ սակագին հաստատելով : Կաթի եւ կարագի խանութպանները կ'առաջարկեն կէս առ կէս ազատ ձգել վաճառումը : Կարդ մը նահանդներու փոխանդիներն ալ կը պահանջեն ընդլել հացի բաժնիչափը, քանի որ ցորենի հունձքը աւելցած է :

★ *Բանուորական խլրտումները կ'աճին Փարիզի թէ դաւառի մէջ : Փէօժոյի բանուորներու միութիւնը աղդարարեց թէ պիտի պայքարին, եթէ կառավարութիւնը չկարենայ բարւոքել իրենց դնելու կարողութիւնը : Միեւնոյն առեն կ'ընդդիմանան աշխատանքի ժամերու յաւելման : Ազգայնացուած հաստատութեանց բանուորներն ալ բողոքներ ուղղած են, իսկ չատ մը վայրերու մէջ դործադուլները վերսկսած են : Օդանաւային հաստատութեան մը բանուորները հեռագիր մը ուղղեցին կառավարութեան, բողոքելով 300 պաշտօնեաներու արձակման դէմ :*

Համայնավարական ցոյց մը Պերլինի մէջ

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻ ՓՈՐՁԵՑԻՆ ԳՐԱԻԵԼ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԸ

Հինգշաբթի օր ծանր դէպք մը պատահեցաւ Պերլինի մէջ : Ութին տասը հազար դերմանահպատկաւորներ կարմիր դրօշներ պարզած՝ խուժեցին դէպի քաղաքապետարան եւ հրապարակային ժողով մը դումարելով, պահանջեցին 18 հոգինոց վարչութիւն մը կազմել, գործերը վարելու համար : Քաղաքապետական խորհուրդը նախապէս լուր ստացած ըլլալով, կէս ժամ առաջ յետաձգած էր իր ժողովը եւ կրցաւ զօրաւոր դիմադրութիւն մը կազմակերպել :

Ցուցարարները, որոնք Պերլինի արեւելեան (խորհրդային) շրջանէն եկած էին, խորտակեցին ժողովասրահին դուռները եւ սկսան ճառեր խօսիլ, պահանջելով քաղաքապետական վարչութեան հրաժարումը : Անմիջապէս տասը պատուիրակներ ընդունակուեցան, փոխ-քաղաքապետին ներկայանալու համար, բայց կարճ տեսակցութենէ մը վերջ աղաղակեցին .

— *Կարելի չէ բանակցիլ այս մարդուն հետ : Մէկ միջոց ունինք,— սպաննել զայն :*

Ամբոխը թշնամական կանչեր կ'արձակէր հը-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԲՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

(ԹՈՒՐՔԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Է.

Անունն, աղբիւրը , էջ ու թուական չեչտակելով՝ քանի մը սեղմ քաղուածքներ բերինք համայնավար վարդապետարանէն Հայրենիքի եւ Ազգի մասին :

Կայ կարեւորագոյնը — «Համատոմ ճեռնարկը» «Համամիութենական համայնավար կուսակցութեան պատմութեան», որ լոյս տեսաւ 1938ին, խմբագրութեամբը կուսակցութեան կողմէ կարգած յատուկ յանձնախումբի եւ հաւանութեամբը կեդր. կոմիտէի :

Այսօր իրողութիւն է այլեւս, որ կուսակցութեան այդ ճշմարիտ աւետարանի բուն հեղինակը — վերջն ի վեր խարդախուած — ինքը Սթալինն է, իրեն օժանդակ ունենալով համայնավար միւս գլխիններ :

« Պատմութիւն »ը կ'ընդգրկէ յեղափոխական պայքարներու շրջանը — թէ գործնական եւ թէ տեսաբանական գետնի վրայ — 1883 թուականէն մինչեւ 1938 թուականը :

Ձեռնարկին մէջ տրուած է կուսակցութեան 17 Համագումարներու պատմութիւնը՝ սկսելով առաջինէն (գումարուած Մինսք, 1898ի Մարտին), մինչեւ նախաւերջինը՝ 17րդ (որ գումարուեցաւ Մոսկուա, 1934ի Յունուարին) :

Արդ, այդ ճեռնարկի բովանդակ տարածքին, անոր 349 էջերու վրայ, Ազգային Հարց չկայ ...

Չկայ ոչ գործնական առումով եւ ոչ անտեսական :

Հեղինակները մոռցած են, մինչեւ իսկ իբրեւ պարզ քաղաքավարական աքթ մը, յիշատակել Ազգային Հարցի մասին, երկրի մը մէջ, ուր կան հետքերը չուրջ 180 ցեղերու, ժողովուրդներու եւ ազգերու, տմանք՝ տիրակալող այսօր, իսկ միւսներ՝ անհետացման ճամբան բռնած ...

Մոռցած են, որովհետեւ Ազգային Հարցը տեղ չունի բոլշեւիկներու ոչ սրտին եւ ոչ ալ ուղեղին մէջ :

Սակայն բոլշեւիկ քարոզիչները արտասահմանի գալով՝ գաղթաշխարհի հայութեան երբեք Ազգի եւ Հայրենիքի ուրացման խմաւորը չեն խօսիր :

Անոնք անոր երբեք չեն ըսեր, թէ իրենց գործունէութեան թագուն նպատակը ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՅԵՂԱՓՈՂՈՒԹԻՒՆՆ Է, թէ ԲԱՆՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ ԴԵՐԱԶԱՆՑ Է Հայրենիքի դատն ալ թէ Հայրենիքը լոկ ՄԻՋՈՑ մըն է աւելի «բարձր» նպատակի մը՝ ընկերվարութեան հաստելու համար :

Համայնավար քարոզիչները երբեք, ոչ մէկ տեղ եւ ոչ մէկ առիթով արտասահմանի հայութեան չեն ըսեր, թէ իրենց գործունէութեան դերադոյն նպատակն է ԱՆՀԵՏ ՈՁՆԶԱՑՆԵԼ հայ լեզուն, հայ մշակոյթը, ԱՆՀԵՏ ՓՈՇԻԱՑՆԵԼ հայ ժողովուրդը, երբեք չեն ըսեր, թէ իրենց նպատակն է ՋՈՒԼԵԼ հայ ժողովուրդը մարդկային ընդհանուր խառնարանի մը մէջ՝ մի եւ միացեալ — միալեզու ու միադաւան — մարդկութիւն մը ստեղծելու համար : Անոնք անոր չեն ըսեր, թէ իրենք մարդկութեան միակ «հայրենիք»ը համարն աշխարհի մէջ տեսնելով — միացեալ եւ ամբողջական —կը ձգտին անոր մէջ ՋՈՒԼԵԼ բոլոր հայրենիքները, որոնց կարգին նաեւ Հայաստանը :

Այս ոգիով անոնք կը խօսին ներքո՝ Երկրի հայութեան, ուր համայնավար չունչին տակ ամբողջ սերունդներ կը կրթուին ու կը դաստիարակուին :

Դուրսը՝ արտասահմանի հայութեան՝ համայնավար քարոզիչները կը խօսին իբրեւ ամէնէն մոլի հայրենասէրներն ու ամէնէն ջերմ ու խանդավառ ազգասէրները ...

Անոնք դուրսը ծունկի կուգան հայրենիքիառջեւ եւ անոր անունը կ'արտասանեն իբրեւ ճշմարիտ ուխտեաքներ ...

Իսկ այսօր այս նոյն նենգութիւնը անոնք կը գործեն անդամ Հայ. Եկեղեցիի նկատմամբ՝ հաւատացեալ լուսաւորչականի մը ակնածանքով ոչ միայն Ամենայն Հայոց Կրօնապետի, այլ անդամ ամէնէն համեստ կրօնաւորի անունը արտասանելով ...

Եւ այսպէս կ'ընեն ճիշդ այն ժամանակ, երբ սրածած են գրեթէ ամբողջ հայ եկեղեցականութիւնը, երբ գործող սահմանադրութեամբ հաւատացեալներուն արտօնած են միայն կրօնական ծիսակատարութիւնը, մինչ արգիլած՝ կրօնական քարոզչութիւնը (այս վերջինը միայն հակառակորդներուն արտօնելով), եւ երբ այսօր իսկ սերունդներ ամբողջ կը կրթուին ու կը դաստիարակուին Լենինի տարի մը առաջ լոյս տեսած «Ամբողջական Գործեր»ու 10րդ հատորին վրայ, ուր տեղ գտած է ամենաանարդ բառերով կրօնքի եւ եկեղեցիի դէմ ուղղուած ծանօթ ոտրութիւնը՝ « ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԿՐՕՆՔԸ» ...

ԹՈՒՐՔԻԱ ԹԻՒԵՐՈՎ

3. Ներգաղթ, ծնուիդ, Մահ, եւապղծ

Բնակչութեան հարցի կապակցութեամբ , հարկ պիտի ըլլայ քանի մը տող ալ նուիրել ներգաղթին : Մի դարմանաք, Թուրքիա եւս վարած է ներգաղթի քաղաքականութիւն, աւելի յաջող քան հայկականը :

Փոքր Ասիոյ փլուզումէն վերջ, երբ հայկական բեկորներն ու Յոյները սուոյդ քմայքնոյմէ փրկուելու համար հարկադրուեցան լքել իրենց պատմական եւ դարաւոր հայրենիքը,— զոյացած պարապութիւնը լեցնելու եւ ամայի չրջանները վերաբնակեցնելու առաջադրութեամբ , Թուրքիա հրաւէր ուղղեց Պալքաններու մէջ բնակող իր զաղակիցներուն : Այս հրաւէրին արձադանգ տուին առաւելապէս Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ եւ, մասամբ, Եուկոսլաւիոյ Թուրքերը :

Ներգաղթի քաղաքականութիւնը նշանակելի յաջողութիւն դտած է 1923 եւ 1924 տարիներուն : Ընդամէնը երկու տարուան ընթացքին, 405.306 Թուրքեր (102.480 ընտանիք) գետեղուած են « Ազգ. սահմաններէն » ներս : Ցետագայ տարիներուն ներգաղթի թափը թէեւ կոտրած է, բայց կանգ չէ առած : Մինչեւ 1945 փոխադրուած են 856.568 անձեր (213.507 ընտանիք) : Պատերազմի դադարումէն երեք տարի վերջ, այս թիւը կրնայ բարձրացած ըլլալ, կլոր հաշուով, 900.000ի : Արդարեւ, համաշխարհային երկրորդ բախումի տարիներուն անդամ չէ ընդհատուած շարժումը : Այժմ, երբ քիչ մը ամէն տեղ, աւելի քնականն պայմաններ ստեղծուած են, եւ փոխադրական միջոցներն ալ որոշ չափով կանոնաւորուած, կ'ենթադրենք թէ՝ Թուրքիա նոր թափ մը պիտի տայ ներգաղթին, քանի որ Պալքաններու քաղաքական վիճակը խոր եւ արմատական փոփոխութեան ենթարկուած է :

Ինչպէս նկատեցիք , ներգաղթը զանցառելի արդիւնք մը չէ տուած : Այսուհանդերձ պիտի ուզէինք գիտնալ թէ՝ երկրին որ մասերուն մէջ տեղաւորուած են այդ բազմութիւնները :

« Տարեգիրք »ը դոհացում չի տար մեր հետաքրքրութեան : Սակայն, սկզբնական չրջանի լրագրական տեղեկութեանց համաձայն, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ գաղթականութիւնը Սեւ Ծովու ճամբով փոխադրուած է Պոնտոսեան նաւահանգիստներ՝ անկէ դէպի ներքին արեւելեան նահանգներ դրկուելու համար : Այս քաղաքականութեամբ, կ'ուզէին ոչ միայն Հայերու պակասը լեցնել, այլ եւ վերահաստատել խախտուած հաւասարակշռութիւնը : Հայոց Ֆիզիքական բնաջնջումէն վերջ, Քիւրտ դարձած էր, փաստօրէն , երկրին ուժը : (Գիտէք որ, յետադարձին, Թուրքը այս հարցն ալ լուծեց՝ իրեն յատուկ «դասական մեթոտ»ներով) :

Բայց «կէօչմէն»ները չնթարկուեցան կառավարական հրահանգին եւ նախամեծար համարեցին ծովեզերեայ նահանգներու մէջ հաստատուիլ, քան թէ երթալ եւ տեղաւորուիլ վիճելի եւ քաղաքականապէս անապահով հողամասերու վրայ :

Ասով միայն կը բացատրուի Պոնտոսեան չրջանի բնակչութեան բարձր խտութիւնը :

ԱՄՈՒՆՈՒԹԻՒՆ . — Մանրակրկիտ վիճակագրական թիւեր կը զտնենք նաեւ ամուսնութեանց մասին, 1929 թուականէն սկսելով : Նշումները կատարուած են համաձայն տարիքի, ամսականեւ տարեկան բաժանումներով : 1945ի ընթացքին 44.465 ամուսնութիւն կնքուած է, մինչ 1929 թուին 18.757 զոյգեր միայն միութիւն հաստատեր են :

ԱՊԱՀԱՐՁԱՆՆ եւս կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ Թուրքիոյ ընկերային կեանքին մէջ : Մանրակրկիտ արձանագրութիւն պահուած է ըստ ամուսնական տեւողութեան, եւ ամուսնալուծման պատճառներու ցուցակագրութեամբ (անհամաձայնութիւն կամ անմիաբանութիւն , անհաւատարմութիւն , լքում , հիւանդութիւն, բազմակնութիւն , անհետացում , ան հոգութիւն , եւայլն) : 1944ին տեղի ունեցած են 6023 ամուսնալուծումներ : Առաջին տեղը կը գրաւէ անհամերաչխութիւնը (3564 պարագայ) : Երկրորդ դէի վրայ կուգայ անհաւատարմութիւնը (249 այր , 1286 կին) : Մրցանիշը կը կոտրեն կիները՝ մէկի դէմ հինգ կէտով ... :

ԾՆՈՒՆԴՆԵՐ . — Ոչ իսկ բառ մը ծնունդներու մասին : Եւ ոչ ալ տող մը բացատրական՝ այս զանցառութիւնը արդարացնող :

Թիւերով եւ թուանշաններով խաղացող, եւ «պատմական վկայագիր» ըլլալու կոչուած աշխատասիրութեան մը համար, աններելի թերութիւն է ասիկա եւ մեծապէս կը վնասէ անոր վարկին :

Բնականն չէ արձանագրել թէ՝ 18 տարուան ընթացքին երկրին բնակչութիւնը աւելցած է 5.213.339 հոգի : Պէտք է փաստել : Իսկ փաստը կուգայ ծնունդներու եւ մահերու տարբերութենէն :

Կ'երեւի լուրջ պատճառներ ունեցած են խուսափելու ... :

ՄԱՀԵՐ . — Կը բացակայի երկրին մահերու ընդհ. թիւը : Աճապարարութիւն մը կը փորձուի տարիներն ու թիւերը իրար խառնելով : Հոս ալ ակներեւ է զանցառութիւնը :

Այս բաժինը կը պարունակէ չորս տախտակներ : Առաջինը կը վերաբերի տարաւորիկ հիւանդութեանց, որ ցոյց կուտայ 1941 — 1945 տարիներու ընթացքին Թուրքիոյ մէջ պատահած վարակիչ հիւանդութիւններու տեսակն ու քանակը : 1945ին 15696 դէպք արձանագրուած է, որոնց 1081ը մահացու :

Երկրորդ եւ երրորդ տախտակները կը վերաբերին մահերու պատճառներուն : Ասոնց մէջ ալ կը տեսնենք թէ՝ ինչպէս ամէն տեղ, Թուրքիոյ մէջ ալ սիրտի հիւանդութիւնները կը գրաւեն առաջին տեղը : Ասոնց ետեւէն կուգան ուղեղային արիւնահոսութիւնները, թոքերու բորբոքումը, երիկամներու հիւանդութիւնները, ծերութիւնը, ծնունդի ատեն պատահած դժբախտութիւնները, ճարակումը, ստամոքսի հիւանդութիւնները, ինքնասպանութիւնը, ճանապարհի դժբախտութիւնները, ծաղիկը, ջրծաղիկը, տենդը, դիֆթերիտը, ոսկրացաւը, ուղեղի բորբոքումը, պարատիֆը, ուղեղային ողնուղեղային մենինկիտը, ոջիլը, մալարիան, ուղեղի ուռուցքը, ուղեղի ապոպլեքսիան, ուղեղի ոսկրացաւը, ուղեղի ողնուղեղի սկլերոզը, ուղեղի ողնուղեղի պոլիոմիելիտը, ուղեղի ողնուղեղի ուռուցքը, ուղեղի ողնուղեղի սիֆիլիսը, ուղեղի ողնուղեղի տուբերկուլոզը, ուղեղի ողնուղեղի տիֆը, ուղեղի ողնուղեղի տրիխինոզը, ուղեղի ողնուղեղի տրիպանոսոմիազը, ուղեղի ողնուղեղի տրիպանոսոմիազը, ուղեղի ողնուղեղի տրիպանոսոմիազ

ԺՈՒՐՆԱԼԻՍՏԻ ՆՇԱՆԱԳԻՐԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԵՒԻՀՈՎ ՊԱՆՈ

Գիւ.

Գիշեր էր։ Լուսինը մի ուօտ լոյս սփռած էր ինչքան որ կարելի էր տեսնել։ Գիշեր էր, ու ամբողջ գիւղը խորասուզուած էր անդորրութեան մէջ, որուն միայն ընդհատումներ կը պատճառէին հեռուէն հոսող գետակի խշխշոցները։

— Ա՛հ, ինչ որ ալ ըլլայ, ուրիշ բան մնաց որ չփորձեցի։ Ամէն ինչ ըրի, ինչ որ կրնայ մարդ ընել։ Ես ինքս ինծի համար ոչինչ կը խնայեմ։ Ամէն ինչ ըրի, ինչ որ կրնայ ընել մարդ։ Ինչո՞ւ չյաջողեցաւ։ Ինչո՞ւ չհասայ նպատակիս։ Ինչո՞ւ ձախողեցայ։ Ինչո՞ւ ես այսօր ալ նոյն գիւղին մէջ եմ, նոյն տխուր կեանքը կ՚ապրիմ, նոյն տխուր տեսարանները կը տեսնեմ

բապարակին վրայ : Արեւելեան չրջանէն եկած ոստիկաններն ալ «Ինթէրնասիոնալ» կ'երգէին : Նշանաւոր ախտակիրներու վրայ արձանագրուած էին հետեւեալ խօսքերը .—«Հրաժարում քաղաքապետա – կան խորհուրդի որ սնանկացած է» .— «Պէտք է հեռանան գրաւման բանակիները» .— «Մխայն խորհրդային մարք Պերլինի համար» եւն. :

Մաս մը ցուցարարներ ժողովասրահ մտնելով իրենց նչանախօսքերը փակցուցին :

Իբրեւ պատասխան այս արշաւին, Պերլինի հակաբոլշեւիկ տարրերն ալ հրապարակային ժողով մը սարքեցին մասնակցութեամբ 10 — 15.000 քաղաքացիներու : Այս առթիւ օրուան բանախօս – ները յայտարարեցին թէ պիտի դիմադրեն համայնավարական հոսանքին, ինչ որ ալ պատահի : Շարժման ղլուխը անցած էին ընկերվարականները եւ քրիստոնեայ դեմոկրատները :

Զօր. Քլէյ, Գերմանիոյ ամերիկեան հրամանատարը, յայտարարեց թէ դէպքը մեծ կարեւո – րութիւն չունի եւ թէ ծանր խոովութիւններ չի նախատեսեր մօտաւոր ապագայի մը մէջ :

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՕՐԻՆԴԸ

Վարձակալութեան նոր օրէնքը վերջնապէս քուէարկուեցաւ Ազգ. ժողովի կողմէ, 183ի դէմ 269 ձայնով : Ընկերվարականները ձեռնպահ մնացին, իսկ համայնավարները դէմ քուէարկեցին : Օրէնքը այնքան մանուածապատ է եւ խրթին որ, ոչ տանտէրը կրնայ հասկնալ, ոչ ալ վարձակալը : Պիտի գործադրուի 1949 Յունուար 1ին : Ինչպէս դիտել կուտայ թերթ մը, տանտէրը թէ վարձակալ պիտի նախընտրեն իրարու հետ համաձայնիլ, քան խրել օրէնքին 80 յօդուածներուն մեկնութեանմէջ :

Գլխաւոր տրամադրութիւններէն մէկը այն է որ տանտէրները պիտի կրնան վեց ամիսը անդամ մը աւելցնել վարձքը, 8.25 % համեմատութեամբ, մինչեւ վեց տարի . այնպէս որ 400 % յաւելում կատարուած պիտի ըլլայ 1948 Յուլիս 1ի գիներուն վրայ :

Եթէ պայմանագրով ճշդուած չէ վճարման պայմանաժամը (եռամսեայ եւայլն), բնակարանի վարձակալները իրաւունք ունին ամսէ ամիս վճարելու :

Ամէն տանտէր պարտաւոր է 1949 Յունուար 1էն առաջ վարձակալին հաղորդել իր հաշուած վարձքը : (Գիները կրնան որոշուիլ «գիտական» հիման վրայ կամ փոխադարձ համաձայնութեամբ) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, նոր տեսակցութիւն մը կըսպասուի Մոլոթովի հետ, խմբագրելու համար առաջին զեկոյց մը մինչեւ հիմակաւտարուած խօսակցութեանց մասին : Ընդհանուր տպաւորութիւնը նպաստաւոր է առ այժմ : Նոյնիսկ նախնական համաձայնութիւն մը կը սպասուի :

ԱԹԼԷՆԻՆ կը հեռագրեն թէ կռիւները կը չարունակուին ապստամբներուն դէմ, զանազան վայրերու մէջ : Նոր յարձակողական մը սկսած է 800 — 1000 ապստամբներու դէմ, Քայմաքչալանի չրջանին մէջ (Սելանիկ) : Եչ. օր զինադադարութեան 15 համայնավարներ, որոնց երկուքը կիներ են, իսկ մէկը՝ քարտուղարը զօր. Մարկոսի դաշտական նախարարին :

ԴԱԾՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ, Հ. Ց. Դ. Տէսլնի կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, անցեալ տարուան զեղատեսիլ պուրակին մէջ՝ զեամին մօտ :

Ճոխ պիւֆէ, հաճելի ժամանց բոլորին :

Բանախօսութիւն, ու անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի ընկերներն ու համակիրները :

Անձրեւի պարագային նոյն օրը խնջոյք, Հ Ց. Դ. Տան մէջ, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն սկսեալ :

×

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ս. Աստուածածնի «Գիւլխանդանեան» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան եւ ընկեր «Կարօ» ենթակոմիտէի :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Նահապետեանի հանդրածանօթ եւ ծառախիտ ագարակը Campagne Roseraie Les Pins–Les Bastide, St. Antoine:

Տեղական ուժերով մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը, «ԵՐԿՈՒ ԱՊՈՒՇ ԾԱՌԱՆԵՐԸ» : Երգ, խմբերգ, արտասանութիւն, նուագ եւ զանազան անակնկալներ : Ընտիր բարձրախօս:

Փափաքողները կրնան ճաշը միասին քերել : ՄԱՆՕԹ .—Հանդիսավայրը երթալու համար, քաղաքէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել նախկին Octroi առջեւ : Եթէ անձրեւ, հանդէսը կը յետաձգուի :

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ մէջ (Վաոկլաւ, Լեհաստան), ամերիկացի եւ անգլիացի գիտնականներ ուժգնօրէն բողոքեցին խորհրդային ներկայացուցիչներու արտայայտութեանց դէմ, դիտել տալով թէ «այս ժողովը չի կընար մօտացնել ժողովուրդները» :

ՏՈԼԱՐԸ 370էն 373 ֆրանքի բարձրացաւ սեւ չուկային մէջ, եչ. օր, իսկ զուիցերիական ֆրանքը՝ 95.5ի :

ՓԱՐԻԶ–ՎԻՆԹԻՄԻԼԻ ճեպընթացը, որ 100 քիլոմեթրէն աւելի կը սուրար, վաճառաբարձ կառախումբի մը զարնուեցաւ Տիժոնի մօտերը : Մէյն երեք հոգի վիրաւորուեցան : Հրա՛շք :

ՄՕՐԷ ՄԵՐԿ Պուլկարուհի մը, 23 տարեկան եւ խիստ դեղեցիկ, ձերբակալուեցաւ Շավիլի մէջ, երբ կը պատէր արձակ – համարձակ, հետեւողութեամբ իր վարժապետին՝ Մոդ Իվանովի որ վերջերս 4 տարի բանտարկութեան դատա – պարտուեցաւ :

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ որ 35 հոգի կը փոխադրէր Գերմանիայէն Ամերիկա, մազապուրծ վրկուեցաւ ահռելի արկածէ մը, վար նետելով ճամբորդներուն բոլոր դոյքերը եւ աթոռները :

ՃՈՒՄՊՈ, ԵՐԿՈՒ ԹՈՆՆՈՑ ՓԻՂԸ, մեռաւ եչ. օր, Փարիզ հասնելէ վեց օր վերջը : 16 տարեկան էր եւ 70 օրուան ճամբայ կտրած էր Տուալայէն (Քամէրուն, Ափրիկէ) մինչեւ Պոռտօ : Առիկ զատ, 1500 մղոն քալած էր Ափրիկէի խորերէն մինչեւ Տուալա : Վէնսէնի կենդանաբանական պարտէզը հասած առեն 500 քիլօ պակսած էր ծանրութիւնը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻԼՆ .— Հ. Ց. Դ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին «Համօ Օհանջանեան» Ակումբը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ :

ՄՈՆՄՈՒԱՆՍԻ.— Հ. Ց. Դ. «Վահան Խորէնի» խումբի ընկերական ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈԶ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, պիտի պատարագէ եւ քարոզ ՇՆԱՀ – ԱԲԵՂԱՑ Ա.ՔԻՄԵԱՆ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Խարբերդի Շամուշի գիւղէն կիրակոսի տղան՝ Կարապետ Գասապեան : Տեղեկացնել Մխիթար Գրիգորեանի, 261 rue St. Denis, Paris (2):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Մկրտիչ – Գրիգոր Խաչեր (Խաչերեան), բնիկ Զէնկիլէրցի որ Ամերիկամեկնած է 1922ին ատեններս : Իմացնել իր քրոջ որդւոյն Պ. Պետրոս Փափազեանի (Թէնէքէճեան), 6 Place Victor Hugo, Alfortville (Seine) France : Պետրոս՝ զաւակն է՝ Տիկին Մարիամ Խաչերեանի եւ Պ. Ստեփան Թէնէքէճեանի : Կը խնդրուի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերկայի հայերէն թերթերն արտատպել :

ՍԵՊՏ. 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME - ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoire եւ կայարանին մէջեւ, 1 Ave. Thiers

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՒՐԷՆ ՔԱՐԱՒԱՆԱՆԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու : Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ

68, Rue Nationale , Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՉՔՈՑԴ Ի ՔՈՑՈՑ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Վառօդէն զատ ռումբերը կուտային նաեւ առատ քանակութեամբ կապար, որով պատուած էին, գրեթէ մէկ մատ հաստութեամբ, այդ երկաթէ սարսափելի առարկաները սեխաձեւ : Այդ ռումբերը որոնք պայթած էին արդէն, բնականաբար նուազ օգտակար էին, եթէ նոյնիսկ չհաշուենք իրենց տուած վնասը, զի կորսուած էր այլեւս վառօդը . բայց կը մնար դեռ վրայի կապարը օգտագործելի : Պայթած ռումբերու կտորներն ալ կը ժողվէին Չէյթունցիք, մարթինի զնդակներուն նման, եւ կը բերէին մեծ մասամբ մեր դեռնայարկը, զի ուրիշ մի քանի վայրեր ալ ըլլալու էին միեւնոյն նպատակով : Զանոնք ալ կը նետէինք հալոցին մէջ, վրայի կապարն առնելու համար : Չէյթունի մամլիկներն անդամ զգացած էին այդ կտորներուն կարեւորութիւնը եւ ուր որ հանդիպէին պայթած ռումբի մը, մասունքի պէս կը հաւաքէին անոր կտորները եւ կը բերէին մեզ : Բայց ոմանք լաւ չըմբռնելով խնդիրը, արդէն կապարը հանուած կտորներ ալ կը բերէին, որոնք նետուած էին ասդին անդին իբրեւ այլեւս անպէտ : Այդ երկաթի կտորները կամ ամբողջ ռումբը, վառօդէ եւ կապարէ զերկուած, կը գործածէին երբեմն Չէյթունցիք իբրեւ կշիռքի քար, որոնց ծանրութիւնը ճշդած էին առաջուց : Կը յիշեմ որ մեր տունին մէջ ունէինք այդպիսի կշիռքի քարեր, նոյնիսկ Սպիզ փաչայի օրերէն մնացած, բայց այդ առենուան ռումբերը կլոր էին, մէկը պարապ ձմերուկներու պէս, որոնց մէկ կողմը կը դանուէր ծակ մը :

Ամէնէն կարեւորն էր մարթինները համփուշտ պատրաստելու գործողութիւնը : Զեմ դիտեր ո՛ր խանութներուն մէջ կը չինուէին անոնց երկայն կաղապարները . հաւանական է որ Զուլախինք կամ իրենց չրջակայ զինագործներն է որ կ'զրաղէին անով : Չէյթունի ռազմիկները, թշնամիին վրայ կրակելէ յետոյ, խնամքով կը պահէին իրենց մարթինի պարապ փամփուշտները, ինչպէս որ այսօր Փարիզի մէջ կը պահենք ծխախոտի զլանիկներու թղթեայ պարապ ամանները : Մէկ անպատեհութիւն մը կար սակայն, զի այդ պարապ մատնոցները տաքութենէն քիչ մը լայնցած էին եւ վերստին չէին մտներ իրենց հրացանի անկողնին մէջ . պէտք էր ապակիի կտորներով քիչ մը քերել զանոնք եւ բարակցնել : Այս գործողութիւնը կատարելու համար երկու գործարաններ բացուած էին, մին բողոքականաց ժողովասրահին մէջ, մեծ չուկային եռեւը, միւսը Ս. Ցակրայ կեդրոնական վարժարանին դեռնայարկը, ուր կիներու եւ մանուկներու բաղմութիւն մը կ'զրաղէր փամփուշտ քերելու գործով, մինչ հսկողներ կը վորձէին մարթինները վրայ անոնցմէ բարակցածները . հակառակ պարագային պէտք էր վերսկսիլ précisionի փափուկ գործողութիւնը : Շատ մը յղկուածներ նետած եմ ես ալ բողոքականաց սրահին մէջ բարձրացող շիլթէներուն մէջ :

Ցետոյ է որ անոնց վրայ կը զետեղուէին, վարպետներու կողմէ, երկայն կապարներ եւ պայթուցիկ լուցկիներ, բայց այդ աշխատութիւնը չեմ տեսած ես :

Այս միջոցներով է որ օգտուեցան Չէյթունցիք Րէմզի փաչայի ռազմամթերքէն, իրեն վերադարձնելով իր ռումբերը, ըստ աչուղակն զեղեցիկ բառերուն :

Գ. ՏԷՕՎԼԷԹ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աճգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 29 Août 1948 Կիրակի 29 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4081–Նոր շրջան թիւ 1040 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

Դահիճը հրաժարեցաւ

ԿԱԶՈՒԹԻՒՆԸ ՀԵՏԶՀԵՏԷ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՑ

Ուրբաթ իրիկուն մինչեւ ուշ առանց կը սպասուէր որ կառավարութիւնը յայտնէ իր մնօրինութիւնները, ելմտական – տնտեսական խնդիրներու եւ ապրուստի գիներու մասին։ Բոլոր թերթերն ալ ծանուցած էին թէ ելմտական նախարարը՝ Փոլ Ռէյնօ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ ճայնասփիւռ ճառով մը։

Եւ ահաւասիկ նոր անակնկալ մը,— դահլիճը անընդհատ նիստ գումարեց իրիկուան ժամը 9.30–էն մինչեւ առաւուան 1.30։ Վարչապետը, Անտրէ Մառի, տեսնելով որ համաձայնութիւն չի գոյանար, էլիզէի պալատը գնաց, կառավարութեան հրաժարականը ներկայացնելու համար։

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ.— Կառավարութիւնը հաստատելով որ, հակառակ տնտեսական եւ ելմտական ծրագրէ զանազան կէտերու մասին դոյացած համաձայնութեան, կարելի չեղաւ լուծել կարգ մը տարաձայնութիւններ, Պ. Անտրէ Մառի իր հրաժարականը ներկայացուց Հանրապետութեան Նախագահին։

Թերթերը կը գրեն թէ վիճաբանութիւնները կը շարունակուէին հինգշաբթի օրէն ի վեր։ Գլուխ պիւի խորհրդակցութիւնները տեւեցին 18 ժամ, երբեմն տեղի տալով փոթորկալի տեսարաններու։ Փոլ Ռէյնօ կը մերժէր որ եւ է նոր գիջում, հիմնուելով իր ստացած լիազօրութեանց վրայ։ Համայնավարները թշնամական դիրք բռնած էին առաջին օրէն ի վեր։ Վերջին պահուն ընկերվարականներն ու ժողովրդականներն ալ (M. R. P.) վճռական դիրք բռնեցին կարգ մը որոշումներու դէմ։ Վարչապետը տեսնելով որ ընկերվարական նախարարները պիտի հրաժարին, կանխեց եւ ինք հրաժարեցաւ։ Սրմատականները այնքան դառնացած էին ընկերվարական նախարարներուն դէմ որ մէկը պոռթկաց.—«Ուժ պիտի չտանք ոեւէ կառավարութեան, նոյնիսկ եթէ առժամեայ ըլլայ»։

Համայնավարները ցնծութեամբ կ'աւետեն դահլիճին հրաժարումը, զայն հռչակելով մեծ յաջողութիւնմը աշխատաւոր բազմութեանց համար։ «Ֆիկարօ» կ'աղաղարարէ թէ երկիրը «անդունդին ափը հասած է»։

Ի՞ՆՉ ԿՆԱՒԱՋԱՐԿԷՐ ՓՈԼ ՌԷՅՆՕ

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ելմտական նախարարին առաջարկները էին.—

Հացին գինը նշանակել 35 ֆրանք (այժմ 22)։ կաթը՝ 40, կարագը՝ 575 ։ Աւելցնել երկաթուղիներու գինը (դպրոցական ճամբորդներու համար), կաղին, ծխախոտին գիները, թղթատրական սակերը (թերեւս 8 ֆրանք նամակի համար) եւայլն ։

Իրրեւ փոխարինութիւն այս յաւելումներուն, ապրուստի սղութեան պարզել մը վճարել վարձու աշխատաւորներուն, 12 % աւելցնել ընտանեկան նպաստները, աշխատավարձի համար տուրքէ ներած գումարը 100.000 ֆրանքէն բարձրացնել 200 հազար ֆրանքի եւն.։ Իսկ ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար 30 % կրճատել գինուորական ծախքերը, ընդել կարգ մը վարչութիւններ, արձակելով պաշտօնեաները, զարկ տալ արտադրութեան, հինգ տարի երկարաձգել հանգստեան կոչուելու տարիքը եւն.։ (Վարչական դրասենեակներու թիւը 74էն բարձրացած է 156ի, ապատադրութենէն ի վեր)։

★ Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս ձեռնարկեց խորհրդակցութեանց, նոր դահլիճին կազմութեան համար։ Շատ քիչեր կը համարձակին պատասխանատուութիւն ստանձնել ներկայ պայմաններուն մէջ։ Ելմտացոյցը ահագին բաց մը կը ներկայացնէ,— 200 միլիառ ֆրանք։ Ապրուստի սղութիւնը կը սաստկանայ, բանուորական խլրտումները կ'աճին, համայնավարները վարպետօրէն կը չահագործեն համատարած դժգոհութիւնը եւայլն։ Մտահոգութիւն կը պատճառէ նաեւ ազգ. պաշտպանութեան վիճակը։ Թերթ մը դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա կանոնաւոր բանակ մը չունի դրեթէ։ Ինչ որ կայ տրամադրելի, զինուոր, օդանաւ եւ մարտանաւ, կը գործածուի.— 1. Մարզանքի.— 2. Գերմանիոյ Ֆրանսական չորքանին դրաման.—3. Հնդկաչինի պատերազմին.— 4. Գաղթավայրերու պաշտպանութեան ։ Ծանր սպառազինութիւններն ալ բաւարար չեն եւ երկիրը չի կրնար արտադրել ։

★ Գործադուլները վերսկսած են արդէն։ Քրէզոյի մեծ գործարանին 8000 բանուորները գործադուլ հռչակեցին։ Աշխատակցական Միութիւնները տենդագին աշխատանքի լծուած են, արժեցնելու համար իրենց պահանջները։ Բանուո-

(Մնացեալ դասաւորութիւնը հարեան Գ. Էջ)

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՉ ԻՄԿ «ԻՆՖԵԼԻԳԵՆՑԻԱ»Ն...

Թշուա՛ռ մարդկութիւն։ Ո՛ր ճակատին ապաւինի, դլուխը քարին կը զարնուի։ Մաղձ եւ թոյն կը ծծէ, փոխան պուտ մը սիրուխանքի ։

Առիթ ունեցանք բացատրելու թէ ինչքան ատելութեամբ լեցուած են եկեղեցիները ու Միջազդային կարմիր Խաչերն անդամ։ Նոյնիսկ խաղաղութեան հարցին մէջ։

Եկեղեցիներու Համաշխարհային ժողովին չմասնակցեցան Հռոմն ու Մոսկուան,— Վատիկան եւ Ռուս Օրթոտոքս եկեղեցին։ Հակառակ անոր որ օրակարդի դլխաւոր խնդիրն էր «Աչխարհի անկարգութիւնը եւ Աստուծոյ խորհուրդը»։

Մոսկուայի չհամաձայնութեան առջեւ, Հայ· եկեղեցին ալ մնաց բացակայ ։

Ե· Մխիթարիստը երես դարձուց նաեւ Միջազդային Կ· Խաչի համագումարին, բարեհաճելով երկու «այցելուներ» — դիտող – ուղարկել , որպէս զի կարենան տեղեկագրել անցուդարձը ։

Երկու համագումարներուն առթիւ ալ, Մոսկուան ոչ միայն մասնաւոր տեսակէտներ ունէր, այլեւ բացորոշ մեղադրանքներ ։

Եւ ահաւասիկ նոր փոս մը, այս անդամ դրօցբրոց երեւելիներու անդաստանին մէջ։ Կատարեալ ճակատամարտ մը, որուն ելքը մութ է։

Օդոստոս 25ին բացուեցաւ Մտաւորականներու Համագումարը, Վրոկլաւի մէջ (նախկին Պրեսլաւ, այժմ կցուած Լեհաստանի)։

Համագումարը, որ պաշտօնապէս կը կոչուի «խաղաղութեան ժողով», պիտի փորձէ մերձեցում հաստատել աչխարհի ականաւոր մտաւորականներուն միջեւ, ամրապնդելու համար խաղաղութիւնը։

Արդ, առաջին օրէն իսկ, փոթորիկ մը պայթեցաւ, երբ խորհրդային ծանօթ վիպագրիչը, Ալեքսանդր Ֆատեյեւ, չանթարմակ ճառ մը խօսեցաւ ամերիկեան մշակոյթին եւ ուրիշ բոլոր արժէքներու դէմ ։

Առ այժմ ձեռքի տակ չունինք ճառին ամբողջութիւնը։ Բայց հետեւեալ հատուածը կրնայ գաղափար մը տալ կարմիր վիպասանին առաջադրութեանց մասին ·

— « Կ'ապրինք դարաշրջանի մը մէջ ուր բոլոր ճամբաները դէպի համայնավարութիւն կ'առաջնորդեն։ Աչխարհակալ ուժերը երբեք չեն կրնար կեցնել համաշխարհային ժողովրդապետութիւնը։ Ի· Մխիթարիստը իր ուսերուն վրայ կը տանի մարդկութիւնը։ Իր պաշտպանութեան տակ է մարդկային երջանկութիւնը »։

Այս առթիւ «աչխարհի փրկիչը» հռչակելով Սթալինը, Ֆատեյեւ սեղանի վրայ թափեց չարք մը դունաւոր ածականներ, ճաղկելու, վարկաբեկելու համար ամերիկեան մշակոյթը։

Այսպէս , «անկումի դարշահոտութիւնը » կը ներկայացնէ ամերիկեան մշակոյթը։ Ամերիկեան թերթերը, հանդէսները եւ չարժանկարները մեծ մասով «թափթփուքներ են որոնք թունաւոր կաղ կ'արձակեն ժողովրդապետութեան դէմ» ։

Գրական – մտաւորականին ցասկելով քաղաքական դեռնի վրայ, խորհրդային վիպագիրը նոյն ուժգնութեամբ ճաղկեց Մ· Նահանգներու աչխարհակալութիւնը, «յարեւմտեան Հիթլէրի տիրապետութեան տենչերուն»։

Անշուշտ Ամերիկացիները (34 հոգի) կէս ճամբան չմնացին, պատասխանելու համար այս ամբաստանութեանց ։

Անդլիացիներ ալ օդնութեան հասան։ Օքսֆորտի համալսարանին ուսուցչապետ մը , առանց մարտական չարժուձեւեր փորձելու, ուղեց բացատրել թէ կարելի չէ մերձեցում հաստատել աչխարհի մտաւորականներուն միջեւ, այս կարգի արտայայտութիւններով։

Այս անդամ ասպարէդ նետուեցաւ ուրիշ խորհրդային դրող մը, Իլիա Էրէնպուրկ, նոյն գոհարները թափելու համար։ Մէյնեռներն ալ խառնուեցան վիճաբանութեանց, հետզհետէ թանձրացնելով մթնոլորտը ։

Երանի՛ անոնց որ բարիք մը կը սպասեն աչխարհի խաղաղութեան համար, այս մարտադոտ սկզբնաւորութենէն վերջ։

Չափազանցութի՞ւն պիտի ըլլար ըսել թէ քանի կը բազմապատկուին համագումարները , պարբերական հանդիպումները, փոխադարձ այցելութիւնները, այնքան կը լարուին կիրքերը։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՄԸՆԹԱՑՔ ՀԱՑԵՐԷՆԻ

(Ըստ բոլշեւիկ երեւանի)

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Ընկեր Ժդանովին ինչո՞ւ էր պահանջում լիկվիտացնել Մառիա Ախտամովայի պոէզիան.

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Նրա մէջ դանում էր էրոտիկ մոտիվներ, արիստոկրատիայի եւ բուրժուազիայի կուլտուրա, անկումայնութիւն։

ՈՒՍ.— Ընկեր Սթալինը ի՞նչ էր ասում սոցիալիստական ռէալիզմի պրոբլեմը քննելիս։

ՆՈՐԵԿ.— Գրողները կոչելով մարդկային մտքի ճարտարապետներ, կ'առաջադրէր ուժ տալ յեղափոխական ձգտումներուն, գրական եւ գեղադիտական հարցերու մէջ։

ՈՒՍ.— Դու ե՞րբ հայերէն պիտի սովորես ։ Մինաս, ուղղիր էս փրազի կոպիտ սխալները ։

ՄԻՆԱՍ.— Պիտի ասել —«ռեվոլուցիոն տենդենցներին, դրական եւ էսթետիկական պրոբլեմների մէջ»։

ՈՒՍ.— Մեր գրողներից ովքե՞ր մեղանչում են անհոդբռնաքայնութեամբ, ինչպէս եւ վուլդար սոցիոլոդիզմով ։

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Մարդարեան, Գրիդորեան են.։ Սրանք արհամարհում են վաստակաշատ – բիբլիոդրաֆիական, օբեկտիվ քննադատութիւնը։

ՈՒՍ.— Մի հարցում էլ սոցիալիզմի մարքսիստական թէորիայի մասին։ Մարքսն է ի՞նչպէս էր բացատրում մատերիալիզմը ։

ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ.— Ասում էր.— «Մատերիան բոլոր փոփոխութիւնների աւբյեկտն է»։ Իսկ Լենինն բացատրում էր.— «Մատերիալիզմն առ հասարակ ընդունում է օբյեկտիվօրէն ռէալ կեցութիւնը... Մատերիան զդայութեան մէջ մեզ տրուած օբյեկտիվ ռէալութիւնն է»...

ՈՒՍ.— Ապրե՛ս։ Դու կարող ես մի ակտիվ անդամ լինել մեր սոցիալական ռեվոլուցիայի պարտիային։

(6) ՎԱՀԷ

ՆԵՐԳԱՂԹ Բ· ԿԱՐԱԻԱՆԸ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

Գահիրէի մեր թղթակիցը կը հաղորդէ ·—

Օդոստոս 22ին մեկնեցաւ ներգաղթի Բ· կարաւանը, 2020 հոգի, «Փոպէտա» չոգենաւով, որ պաթում հասած պիտի ըլլայ Օդոստոս 27ին ։ Մեկնողները իրենց դոյքերուն մէկ մասը միայն կրցան տանիլ, մնացեալը վար դրուած ըլլալով։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Միջազդային իրաւագէտներու ընկերակցութեան երկրորդ համագումարը տեղի ունեցաւ Լա Հէյլ խաղաղութեան պալատին մէջ, Օգոստոս 15–էն 21։ Ներկայ էին աչխարհի ամէն կողմէ իրաւագիտական ընկերակցութեանց ներկայացուցիչներ ։

Այս համագումարին կը մասնակցէին երեք Հայեր Պ· Պ· Ազապեան եւ Աղայեան Թէհրանէն, որոնք ուրիշ Իրանցի իրաւագէտներու հետ կը ներկայացնէին Իրանի իրաւաբանական ընկերակցութիւնները։ Իսկ Տոքթ· Վահան Գալէնտէրեան ուրիշ Ամերիկացիներու հետ կը ներկայացնէր Մ· Նահանգներու իրաւաբանական ընկերակցութիւնը։ Տոքթ· Գալէնտէրեանի նիւթին էր « Ընկերային օրէնսդրութիւնը իսլամական իշխանութեան տակ»։ Իր ճառին վերջաւորութեան ըսած է թէ արեւմտեան ժողովուրդներու համար, Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ, Օսմանեան Թուրքերը, որոնք կը գործածէին կրօնքը իբրեւ պերազոյն լծակը, կը ներկայացնէին մահմետականներու ամբողջութիւնը։ Մինչդեռ այդ ժողովուրդին համար կրօնքը տարազ մըն էր զոր կրնար ուզած առեն վրայէն նետել, միեւնոյն առեն զէնք մը ճնշելու էրիս-տուճեայ ե տւրիշ ոչ-թուրք իսլամ հպատակներ։

ՆՈՐ ԱՑՑԵԼՈՒՆԵՐ ունեցանք այս չաբթու, մեր խմբագրատան մէջ։ Հայր Կոդեան վրդ·, հոգեւոր հովիւ Մ· Նահանգներու հայ հռոմէական համայնքին, որ վիճննա գացած էր մասնակցելու Մխիթարեան Միաբանութեան ժողովին եւ վերադարձաւ իր պաշտօնատեղին ։

Ընկերներ Յովհ· Շահինեան եւ Լեւոն Պապլոսեան , առաջինը Պէյրութէն, երկրորդը Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մ·ի վարիչներէն, որոնք Լոնտոն գացած էին 14րդ Ողիմպիականին առթիւ։

Հրատ. Հայկ. Ս. Մ. Փետրվարյան
Կիսատիպ. Երևան, 1947

Լեո, բուն անունով Իվանով Տոլստոյ (ծնած 1932թ) ծրագրած էր այդ պահին, որ ընդհանուր Հայոց պահպանության համար ստեղծել Լեո 30 տարի հետո տարածել Ս. Հայաստանի իր ստացած անունը։ Այս տարի Լեո Հայոց կառավարությունը իր հնարած ձևերից մեկով հրատարակեց Լեոյի ամբողջ գործերը։ Հատորները լույս տեսան 1947թ։ Ս. Հայաստանի մեջ Լեոյի գործերը ունեցան մեծ հետաքրքրություն։ Լեոյի գործերը թարգմանվեցան ռուսերեն, ֆրանսերեն, անգլերեն, գերմաներեն, իտալերեն, իսպաներեն, չինարեն, ճապոներեն, արաբերեն, պարսկերեն, հնդկերեն, թուրքերեն, հունգարերեն, լեհերեն, ռումիներեն, սերբերեն, հոլանդերեն, դանիերեն, շվեդերեն, նորվեգերեն, ֆինլանդերեն, վրացերեն, ադրբեջաներեն, ղազախերեն, ուզբեկերեն, թուրքմեներեն, տաջիկերեն, ղրղզերեն, եբրայերեն, վրաստանի հին հնդկերեն, ասորերեն, հին հունարեն, լատիներեն, հին հայերեն, հին վրացերեն, հին սլավոներեն, հին եգիպտերեն, հին պարսկերեն, հին հնդկերեն, հին չինարեն, հին ճապոներեն, հին արաբերեն, հին եբրայերեն, հին հունարեն, հին

ՔՈԿՀԱ ՏԱՂՈՒ

(ԳԼԽ. ՂԱՆԱՏՑԱՆ)

ՄԱՍ Վ.ՀՈՎՀԱՎՁ

— Ա՛խ, ասես տասնամյակներ անցել են այդ օրերից, որոնք ինձ համար ամենաերջանիկ օրերն էին, ամենաերջանիկ օրերը, որ ես ապրել եմ իմ կյանքում, — ասում էր Ռուբենը, երբ նրանք նստել էին ավտոմեքենան, որ պիտի տանի նրանց Ալավերդի։

Ռուբենը ուզում էր ցույց տալ Ալավերդին իր ընկերներին, որոնք ամենամեծ ոգևորությամբ էին ընդունել նրա առաջարկը

բական Ուժի ընդհ. քարտուղարը, Լաֆոն, զեկուցում տալով մամուլի ներկայացուցիչներուն, դանդատեցաւ թէ կառավարութիւնը 200 միլիառ ֆրանքի պարզեւ մը սահմանեց դիւղացիներուն, ի վնաս բանուորներուն : Միեւնոյն ատեն բացատրեց թէ աշխատավարձքի յաւելումը չի լուծեր տագնապը, անհրաժեշտ է եւ կարելի է ժամանցնել դիմելը :

Նոր տեսակցութիւն Մոլոթովի հետ

Արեւմտեան երեք պետութեանց ներկայացուցիչները ուրբաթ երեկոյ տեսակցութիւնը ունեցան Պ. Մոլոթովի հետ, ուրբաթ օր : Այս անգամ ներկայ էր նաեւ հռչակաւոր Վիշինսկին :

Խօսակցութիւնը տեւեց երեք ժամ : Մանրամասնութիւնները միշտ գաղտնի կը պահուին : Տեսակցութենէն վերջ, երեք ներկայացուցիչները խորհրդակցութիւններ կատարեցին ըստ սովորութեան, այս անգամ բրիտանական դեսպանատան մէջ : Տակաւին յայտնի չէ թէ երբ պիտի հրատարակուի առաջին պաշտօնական զեկոյցը :

Լաւատեսութիւնը կը չարունակուի քաղաքականն չրջանակներու մէջ : Եթէ վերջին տեսակցութեան առթիւ զեկոյց մը հրատարակուի, բարենշման եղրակացութեամբ, անմիջապէս պիտի քննուի Պերլինի մէջ դործածելի դրամին խնդիրը : Կը կարծուի թէ երկու կողմերն ալ դիջումներըրած են այս մասին : Այս հարցին լուծումը եւ Պերլինի պաշարման բարձումը կրնան դիւրացնել կարդ մը վիճելի խնդիրներու կարդադրութիւնը, մինչեւ Զորս Մեծերու յառաջիկայ խորհրդաժողովը : Այս ժողովին դումարումն ալ կրնայ դիւրանալ, քանի որ չորս պետութեանցարտաքին նախարարները իրարու պիտի հանդիպին Փարիզի մէջ, յառաջիկայ Սեպտեմբերին, Միացեալ Ազգերու ընդհ. ժողովին դումարման առթիւ :

Ամերիկեան թերթ մը կը դրէ թէ Սթալին հաւանած է որ արեւմտեան պետութիւնները տեսակ մը հսկակչիռ հաստատեն Պերլինի մէջ գործածուած խորհրդային դրամին վրայ :

ՆՈՐ ՑՈՑՑԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր դարձեալ երկու հազար բոլչեւիկներ խուժեցին Պերլինի քաղաքապետարանը, որ կը գտնուի Թ. թաղամասին մէջ : Խորհրդ. իշխանութեան ենթակայ ոստիկանութիւնը կրաւորական դիրք մը բռնած էր, ամբոխը յաջողեցաւ խափանել քաղաքապետական խորհուրդին նիստը : Ցոյցէն անմիջապէս վերջը, քաղաքապետութիւնը նամակ մը ուղղեց խորհրդային հրամանատարին, պաշտպանութիւն խնդրելով յաջորդ ժողովներուն համար : Եթէ զոհացում չտրուի, հաւանական է որ պետական խորհուրդը փոխադրուի Պերլինի արեւմտեան թաղամասը (անգլեսաքսոն չրջան) :

Թերթերը կը դրեն թէ այս անդամուն ցուցարարները աւելի յարձակողական դիրք բռնած էին : Դարձեալ առջի օրուան ճառախօսներն էին որ խօսք առին, պահանջելով քաղաքապետութեան հրաժարումը եւ ուրիչ մարմնի մը կազմութիւնը : Այս առթիւ ազդարարեցին թէ նորէն պիտի գան :

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ 43 «Ուսթաչէներ» (խրուսթ յեղափոխականներ), իբրեւ լրտեսներ եւ պատերազմի ոճրագործներ, Պելգրատի պիւնուերական առեանին առջեւ : Ասոնց 18ը պիտի կախուին, իբրեւ մասնաւոր նախատինք, իսկ մէւսները պիտի դնդակահարուին : Ընդհ. դատաստաղը յայտարարեց թէ 55 ամբաստանեալներ վերադարձած էին անցեալ տարի, Գերմանիայէն, Իտալիայէն եւ Աւստրիայէն, լրտեսութիւն, ահաբեկում եւ ուրիչ դաւադրական գործեր կատարելու համար :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱՑԻՆ Մոսկուա փախած զօրավար մը, Փերօ Փոփիվոտա, փոխ-հրամանատար օդային ուժերու, նամակ մը հրատարակելով « Փրաւտա » թերթին մէջ, խստօրէն կը քննադատէ Մարէչալ Թիթօն եւ կը հրաւիրէ Եուկոսլաւիոյ բանակն ու համայնավար կուսակցութիւնը տապալել ներկայ իշխանութիւնը :— Մարէչալ Թիթօ, որ բողոքադիր մը ուղղած էր Ռումանիոյ, այս անդամ ալ Հունգարիան կ'ամբաստանէ իրրեւ դրդիչ ըմբոստութեան եւ կը սպառնայ խզել ոչ – յարձակման դաշինքը :

ԳԵՐՄԱՆ ԵՐԵՔ ՄԱՌԻՇԱԼՆԵՐ, Ռոմմել, Պրաուխիչ եւ Մանշթայն, եւ զօր. Շթրաուս, որոնք արդելափակուած էին Անգլիոյ մէջ, պիտի դատուին իրրեւ պատերազմի ոճրագործներ : Վերջերս չատեր կը դանդատէին թէ անդլ. կառավարութիւնը կ'ուզէ մոռացութեան տալ անոնց յանցանքները :

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ Թէհրան վերադարձաւ Եւրոպայէն : Այս առթիւ չատ մը կռվեր ժողովեցան, ի նշան դոհութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ պաշտօնանկ եղաւ Լ. Ա. Օրբելի, Գիտութեանց Ակադեմիայի կենսաբանական (բիօլոդիական !) բաժնին քարտուղարը, ամբաստանուած ըլլալով թէ կենսաբանութիւնը « սպառ չէ դրած ընկերվարական չինարարութեան կենսական պահանջներուն » : Մեծ դիտնականը 66 տարեկան է :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ Թմշվար քաղաքին մէջ ձերբակալուեցան չորս կաթոլիկ քահանաներ, ինչպէս եւ քաղաքին ազատ դպրոցին տնօրէն եւ ուսուցչուհին, որոնք ընդդիմացած էին վարժարանին աղգայնացման եւ կրակի տուած էին հաստատութեան դիւանաթուղթերը : Զեխոսլովաքիոյ մէջ ալ ձերբակալութիւններ կատարուեցան :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ կառավարութիւնը առաջարկած է Հրեաներուն եւ Արաբներուն ուղղակի բանակցիլ եւ հաշտութիւն կնքել, համաձայն Պէյրութի անթելէնի տրուած լուրի մը :

ՏՈԼԱՐԸ 324 ՖՐԱՆՔԻ բարձրացնելու ծրագիրը մը կը վերադրուի Ֆրանսական կառավարութեան :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խմնասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, անցեալ տարուան գեղատեսիլ պուրակին մէջ՝ գետին մօտ :

Ճոխ պիւֆէ, հաճելի ժամանց բոլորին :

Բանախօսութիւն, ու անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի ընկերներն ու համակիրները :

Անձրեւի պարագային նոյն օրը խնջոյք, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն սկսեալ :

×

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ս. Անթուանի «Գիւլխանդանեան» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան եւ ընկեր «կարօ» ենթակոմիտէի :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Նաճարեանի հանրածանօթ եւ ծառախիտ ագարակը Campagne Roseraie Les Pins–Les Bastide, St. Antoine:

Տեղական ուժերով մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի խիստ ծիծաղաչարժ զաւեշտ մը, «ԵՐԿՈՒ ԱՊՈՒԶ ԾԱՌԱՆԵՐԸ» : Երգ, խմբերգ, արտասանութիւն, նուագ եւ զանազան անակնկալներ : Ընտիր բարձրախօս :

Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել : ԾԱՆՕԹ.—Հանդիսավայրը երթալու համար, քաղաքէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել նախկին Octroi առջեւ : Եթէ անձրեւէ, հանդէսը կը յետաձգուի :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

ՄԱՐՍԷՑԼ, Ս. Մ.— Զենք ստացած այդ դումարը :

ՎԻՆ, Մ. Բ.— Կարելի չէ հոն ղրկել այդ հարիւր ֆրանքը :

ԱՎԻՆԵՈՆ, Ն. Խ.— Պաշտօնեաները արձակուրդի դացած են :

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏ, Կ. Գ.— Ստացա՞ծ էք նամակը եւ թերթը :

ՀԱՑՏԼՊԻՐԿ, Տ. Փ.— Նոյնպէս :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Աբա Ե. Ադմէն, Մարսէյլի Քոլէժ Թէքնիքի աւարտական եւ թէ պաֆալորէաթի դրաւոր ու բերանացի քննութիւնները յաջողութեամբ անցուցած ըլլալով, իրաւունք ստացած է մասնակցելու Էքոլ Arts et Métiersի մուտքի քննութիւններուն, որոնց մէջ նոյնպէս փայլուն թիւեր չհեղով ընդունուած է այդ վարժարանը, պատրաստուելու մեքենագէտ – երկրաչափ :

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹ

15 *տարիէ ի վեր հաստատուած դերձակի կարեւոր խանութ մը իր ամբողջ կազմածներով, եւ կահաւորուած բնակարան մը որ ունի 3 սենեակ, խոհանոց,* salle de bains, 97 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine):

ԾԱԽՈՒ Ի ՆԱԵԻ

Կահաւորուած եւ դերձակի կազմածներով բնակարան մը որ ունի երեք սենեակ, մուտք, խոհանոց, ամէն արդիական յարմարութիւններով : ԲՈԼՈՐՎԻՆ ՆՈՐ Վիձակի մէջ : Իրրեւ հաստատուած դերձակ տասը տարիէ ի վեր, ունի լաւ յաճախորդ : Դիմել Պ. Վ.Ա.Էլ ՀԱՆՋԷՐԵԱՆի, 39 Ave. Léon Gambetta Montrouge (Seine):

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, այս Շաբաթ (4 Սեպտ.) իրիկուն ժամը 8ին, 6 rue de la Brosse : Դպրոցի սրահը :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլէն Տիկին Ա. Ցակոբեան 1000 ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Ա Լ Ե Կ Ո Տ Ք Ն Ա Ր
Արտաշէս Ա. Ցակոբեանի
ԳԻՆ 300 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ Փարիզի մէջ հայ դրատուներուն, Մարսիլիոյ մէջ՝ Mme. Hagopian, 1 rue du Théâtre Français *եւ Ծերիկեան դրատուն :*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Խարբերդի Շամուշի գիւղէն Կիրակոսի տղան՝ Կարապետ Գասպարեան : Տեղեկացնել Մինաս Գրիգորեանի, 261 rue St. Denis, Paris (2):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ Պրուսացի Կմլէյիկ եւ Քարաքցի Տիկին Եղիսաբէթ – Աբթին Տիրէմճիօղլու, եւ եղբօր տղան Սարգիս, որ Տէտէ Աղաճ կամ Սելանիկ ըլլալ կը կարծուի : Փնտռողն է Սարգիսի քոյրը Զմրուխտ, այժմ Տիկին Զաթալեան : Ստոյգ լուր տուողին եւ հասցէին հաղորդողին նուէր 5000 ֆրանք « Յառաջ »ի միջոցաւ : Փընտռողին հասցէն է Café Tchatalian, 13 rue Wilson, Décines (Isère) France: *Կը խնդրուի Աթէնքի «Ազատ Օր»էն արտատպել :*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Սէն Շամոնէն Տիգրան Ալէքսանեան բնիկ Մարաշցի, կը փնտռէ իր եղբայրը Հայկ Ալէքսանեան, 1915ի տեղահանութենէն ի վեր իրարմէ բաժնուած են : Ներկայիս կը կարծուի թէ Պոլիս կը գտնուի : Տեղեկացնել «Յառաջ » օրաթերթին :

ՍԵՊՏ. 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME - ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը
Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը
Ն Ի Ս Ի Մ Է Զ
Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով
Ave. Victoireի եւ կայարանին միջեւ, 1 Ave. Thiers
Տ�էՐ ԵՒ ՏՒՕՐԷՑ ՍՈՒՐԻԷՆ ՔԱՐԱՀԱՆԵԱՆ

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել

Պ. Կրօնիկ Ալեւեան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, համեցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, *ՄԱՐՍԷՑԼ* *Հեռաձայն* D. 06–40

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH —Fondé en 1925— R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 ամիգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 31 Août 1948 Երեքշաբթի 31 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4082–Նոր շրջան թիւ 1041 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԲԵՄՆ ԷՒ ԼՈՒԱՄ...

Ցետին տիրացուն դպրոցէն իսկ ատկած է թէ Գիտութիւնը լոյս է: Կը փարատէ խաւարը, կորզելով բնութեան գաղտնիքները, եւ մարդկութեան պարգեւելով անընդհատելի բարիքներ :

Դժբախտաբար դիտնականներուն միտքը չափազանց «լուսաւորուած» ըլլալով, Գիտութիւնը կը ծառայէ նաեւ ահաւոր չարիքներ պայթեցնելու մարդկութեան գլխուն: Եւ դեռ ճամբուն կէսը հազիւ կարած են ...

Այս չէր մեր ըսելիքը :

Ամփոփուելով առաջին ճշմարտութեան վրայ — Գիտութիւնը լոյս է — փորձենք վերլուծել երկու դէպքեր, որոնք նոյնպէս կապ ունին եւ՛ գիտութեան, եւ՛ մարդկութեան ճակատագրին հետ:

Կարգացիք անշուշտ — Ա· Միութեան Գիտութեանց Ակադեմիան պաշտօնական ըրած է կենսաբանական բաժնին ընդհ· քարտուղարը, ուսուցչապետ Լ· Ս· Օրբելի, ամբաստանելով թէ «կենսաբանութիւնը ի սպաս չէ դրած ընկերվարական շինարարութեան հիմնական նպատակներուն »:

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ակադեմիան միեւնոյն ատեն մեղայագիր մը ուղղած է սպարապետ Սթալինի, ուր խոստովանելով իր սխալները, կը խոստանայ չհակել դմանոնք :

Ամենօրեայ դէպք մը Ա· Միութեան մէջ, ինչպէս ինքնաշարժի արկածները՝ որեւէ մեծ մայրաքաղաքի մէջ :

Տարբերէ ի վեր ի՛նչքան մեղայագիրներ՝ գրականութեան, բանաստեղծութեան, թատերականի եւ երաժշտական արուեստի, նկարչութեան, վերջապէս մշակոյթի բոլոր ճակատներուն վրայ :

Երկրորդ Աշխարհամարտի ընթացքին առաջադէս ընդհատուեցաւ հաւատարքնութիւնը, հրահրելու համար աշխատաւոր բազմութեանց հայրենասիրական խոյանքը: Իսկ երկու տարիէ ի վեր, ահա նորէն կը շաչեցնեն խարազանը, յանուն Լենին – Սթալինի :

Անոնք որ սովորութիւն ունին թերթ կարդալու, դիտեն թէ ինչե՛ր տեղի ունեցան վերջին ամիսներու ընթացքին :

Երաժշտութեան վարպետներու դատապար – տութենէն վերջ, դիտութիւնը չէր որ բացառութիւն պիտի կազմէր :

Հայադէտ Օրբելին առաջին զոհը չէ: Աւելի առաջ սեւ ցանկն անցաւ ռուս յայտնի դիտնական մը, նոյն թխածոյ ամբաստանութեամբ :

Ի՞նչ « յեռադիմական » տեսակէտներ կը պարզէր Օրբելի, թոյներու եւ արջառի կենսաբանական ուսումնասիրութեան մէջ:

Ինչո՞ւ իրեն հետ պաշտօնանկ եղան ուրիշ յայտնի դիտնականներ, կենսաբանութեան միւս ճիւղերու մէջ:

Ի՞նչ կ'ըսեն նոր տեսաբանները, որոնց ղլուխը կը գտնուի ռուս դիտնական մը, Տ· Դ· Լիսէնքօ, յաջորդը ուրիշ դիտնականի մը, Մ· Միչուրինի :

Մեզի չի մնար պատասխանել այս մասնագիտական հարցումներուն : կը բաւէ ըսել թէ՝ նորէն արեւմտեան եւ խորհրդային տեսակէտներն են որ կ'ընդհարին, անճանաչելի քաոսի մը վերածելով դիտութիւն թէ դրականութիւն :

Եւ ահա երկրորդ հարցը , նոյնքան խրթին:

Շաբաթ օր վերջացաւ ձախ Մտաւորականներու Համադումարը, որուն կը մասնակցէին 500 պատուիրակներ եւ ուր երկու խորհրդային դրագէտներ, Ալեքսանդր Ֆադեյեւ եւ Իլիա Էրէնպուրկ իրար զերազանցեցին, կրակ տեղալու համար ամերիկեան մշակոյթին դէմ :

Անգլիացի ուսուցչապետ մը, Թէյլըր, կարճ խրատ մը տուաւ, իր պատասխանին մէջ.

— « Մարդկային էակները պէտք է մտածել սորվին, եւ ոչ թէ ուրիշներու կողմէ տիրաբար պարտադրուած մտածումներ յայտնել » :

Ի վերջոյ համագումարը քուէարկեց յայտարարութիւն մը, որուն քուէ չտուին 32 Ամերիկացիներէն 9ը եւ 42 Անգլիացիներէն 7ը:

Եւ սակայն, ո՛րքան խելօք տեսակէտներ կը պարունակէ յայտարարութիւնը, յանուն ... մշակոյթի ազատութեան : Միտքեր որոնք սահմանուած են ապահովելու, ամրապնդելու խաղաղութիւնը:

Դէպի լո՞յս կ'երթանք թէ դէպի խաւար, այս հակասական երեւոյթներով :

կ'արժէ անգամ մը եւս զբաղիլ : Շ·

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

Բ· ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

ԽՄԲ·— Եգիպտոսէն հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները ստացանք Բ· կարաւանի մեկնումին առթիւ, որուն առաջին լուրը հաղորդած էինք կիրակի օր·—

Երէկ, կիրակի, Օգոստոս 22ին, առաւօտեան ժամը 7ին, շուրջ երկու հազար հայրենադարձներ առնելով, «Պոբեատա» շոգենաւը հանդիսաւորապէս մեկնեցաւ Աղեքսանդրիոյ քարափէն եւ Պոլսոյ վրայով ուղղուեցաւ դէպի Պաթում :

Հազարաւոր հայրենակիցներ քարափ խըռնուած էին՝ իրենց հարազատներուն ու բարեկամներուն «բարի երթ» մաղթելու համար: Տեսարանը խորապէս յուզիչ էր · կուլային թէ մեկնողները եւ թէ ճամբու դնողները :

Նաւուն կողին խոշոր դիրերով եւ արաբերէն գրուած էր՝ «ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ »:

Մեկնումները ամբողջութեամբ կարելի եղած չէ նաեւ բեռցնել · մնացորդ մեկնումները պիտի ճամբուին տարբեր նաւով մը:

Նաւը արդէն բաժնուած էր քարափէն, երբ հեռուէն կը լսուէր խորհրդային քայլերգը :

« ՆԵՐԳԱՂԹԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ »

Գահիրէի «Արեւ»ն ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ :—

Կը նախատեսուէր որ շոգենաւը ճամբայ ելլէ երեկոյեան դէմ, սակայն ներգաղթողներու նաւ բարձրանալը եւ անոնց ապրանքներուն քեռցուիլը հազիւ կարելի եղաւ աւարտել ժամը 6ին, որով մեկնումը յետաձգուեցաւ կիրակի առաւօտեան եւ ժողովուրդը ակամայ ետ վերադարձաւ :

Կիրակի առաւօտ կանուխ, մթնշաղին, ինքնաշարժներու անհատներ չարան մը քարափ կը բերէր նախորդ օրուան ողջերթի եկող ժողովուրդը, դրեթէ ամբողջութեամբ, եւ վերստին ծայր կուտար չարաթ երեկոյեան յուզիչ տեսարանը:

Ամէն կողմէ բացատրութիւններ կը լսուէին, իրար կը կանչէին, թաչկինակներու եւ ձեռքի շարժումներ կ'ըլլային · սպասելով նաւին մեկնումին:

Ժամը 7ին վեր առնուեցաւ նաւուն կամուրջը, ինչ որ շոգենաւին մօտակայքը մեկնումը կ'աղդարտէր :

Ապա, շոգենաւին բարձրախօսէն, երախտագիտական արտայայտութիւններ եղան Ս· Միութեան եւ Ս· Հայաստանի հանդէպ, պանծացնելով Մայր Հայրենիքը ու ներգաղթը, միաժամանակ մաղթելով չնորհակալութիւն յայտնելով ասպնջական Եգիպտոսի անոր եղբայրական ժողովուրդին եւ թագաւորին՝ Ֆարուք Ա·ի :

Ժամը 7.15ին սկսաւ շարժիլ «Պոբեատա»ն, մինչ կը բազմապատկուէին ձեռքի շարժումները, ողջոյնի մաղթանքները ու կը տամկանային բոլորին աչքերը՝ յուզումէ եւ խանդավառութենէ :

Տեղի չդոյութեան պատճառաւ, քարափ մնացին ներգաղթողներու անուններուն եւ ինքնաշարժներուն մէկ մասը: Անշուշտ անոնք ընդհանուր պիտի առաքուին Հայրենիք, Ներգաղթի կեդր· կոմիտէին ձեռք առնելիք անմիջական միջոցներուն չնորհիւ :

«Արեւ»ի թղթակիցին տրուած վերջին պահու տեսակցութեան մը մէջ, ներգաղթի լիազօր պատուիրակ քաղաքացի Թադէոս Կաւարեան, որ հայրենադարձ շոգենաւով Հայրենիք կը վերադառնայ, յայտարարեց թէ թէեւ այս տարի նոր կառաւան պիտի չմեկնի Եգիպտոսէն, սակայն ներգաղթը կը շարունակուի: Ան յոյս յայտնեց որ յառաջիկայ տարի ուրիշ ներգաղթողներ Մայր Հայրենիք կը վերադառնան Եգիպտոսէն եւայլազգութիւններէն :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՄԻՋ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ

զօր· Տմիթրի Թոմով եւ երկու զինդարիներ, Քնով եւ Քոլեւ, որոնք մահուան դատապարտուած էին իրրեւ դաւաճան: Ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցան երկու բարձրաստիճան սպաներ, մխիթարի ամբաստանութեամբ :

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ պուլկարական « Տոպրուճա» շոգենաւին պաշտօնեաներէն երեք հոգի ատրճանակի սպառնալիքով ստիպած են նաւապետը որ խարխս ձգէ Խթանպուլի մէջ, որպէսզի թրքական իշխանութեանց յանձնուին, իրրեւ քոլչեւիկներու ձեռքէն փախած : Շոգենաւը Ալպանիա կ'երթար Սեւ Ծովէն :

Նոր դահիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Ռ. Շումանի

Անտուհ Մաոիի դահլիճին հրաժարումէն ան – միջապէս վերջը, հանրապետութեան նախագահը պալատ հրաւիրեց քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները եւ ուրիշ դէմքեր, խորհրդակցելու համար նոր դահլիճին կազմութեան մասին: Համաչխարհային օրկանը, «Իւմանիթէ», որ երէկուընէ ի վեր երկուշաբթի օրերն ալ կը հրատարակուի, կը դրէ թէ վարչապետութիւնը առաջարկուած էր Պ· Ռամատիէի (ընկերվարական) , բայց ան մերժած ըլլալով, այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ նախկին վարչապետ Պ· Ռոպէռ Շումանի (ժողովրդական): Այս լուրը հաղորդուեցաւ կիրակի կէս դիշերին: Վարչապետը անմիջապէս գործի ձեռնարկեց, նոր նախարարութիւնը կազմելու համար :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ շատ յոռետես են կացութեան մասին, մանաւանդ որ մոնթեսամին տագնապը հետզհետէ կը սաստկանայ եւ գործադուլները կ'աճին :

Անտուհ Մաոիի դահլիճին հրաժարումը ծանր տպաւորութիւն գործեց Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ: «Տէյլի Մէյլ», Լոնտոնի պահպանողական օրաթերթը, դիտել կուտայ թէ այս անդամ սովրական տագնապ մը չէ որ մտահոգութեան կը մատնէ Ֆրանսան, մինչեւ անդամ Եւրոպան: Ամէնէն ծանրակշիռը մտեսական եզմտական տագնապն է որուն լուծման համար մինչեւ հիմա առաջարկուած միջոցները ձախողեցան: Միւս կողմէ ապրուստի սղութիւնը դուռ կը բանայ նոր խլըրտումներու : Հրաժարեալ դահլիճը կ'ընդդիմանար աշխատավարձի յաւելման, այն պատճառաբանութեամբ թէ գիները պիտի սղեն, արտադրութիւնը պիտի նուազի եւ երկիրը պիտի չկրնայ օտար դրամ եւ ապրանք ճարել:«Կա՛մ արտադրել— բազմապատկել արտադրութիւնը — եւ կամ անշշուկ »:

Անտուհ Մաոիի դահլիճին հրաժարման պատասխանատու կը համարուին ընկերվարականները, որոնք վերջին պահուն մերժեցին եզմտական նախարարին կարգ մը առաջարկները :

Օտար շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ նոր դահլիճն ալ պիտի չկրնայ երկար տեւել, եւ ի վերջոյ անխուսափելի պիտի դառնայ խորհրդարանին լուծումը, որ կրնայ տեղի տալ շատ մը անակնկալներու: Զօր· տը Կոլի հետեւորդները անհամբեր կը սպասեն այդպիսի պատեհութեան մը: Նոյն շրջանակներուն համաձայն, նահանգապետները ընտրութիւնները յետաձգուեցան այն մտավախութեամբ թէ տը Կոլի կուսակիցները կրնան մեծամասնութիւն չհաւել: Դահլիճին անկումով, այդ խնդիրը նորէն կը զբաղեցնէ միտքերը :

Ամէն պարագայի մէջ, ներկայ տագնապը պիտի ծառայէ աւելցնելու ծայրայեղ հոսանքներուն ուժը, այլ րլլան թէ ձախ: Միւս կողմէ, վախ կայ որ ֆրանքն ալ տուժէ: Դեռ աւելի ծանր հետեւանք մը,— եթէ ծայրայեղ ձախերը տիրապետեցին, Ֆրանսա կրնայ դրկուիլ ամերիկեան աջակցութենէն (Մարշըլի ծրագիրը):

Ամառոյութիւն Պերլինի վէջ

Խորհրդային լինքնաշարժ մը արագութեան արտօնեալ չափը անցած ըլլալով, խստօրէն հետապնդուեցաւ Ամերիկացիներու կողմէ, Պերլինի ամերիկեան շրջանին մէջ: Այս հետապնդումը ժամանակ հարիւր քիլոմեթրը կ'անցնէր, ամէնէն բազմամարդ փողոցներուն մէջ: Ամերիկացիները երեք անգամ անցան Ռուսերը եւ փորձեցին ձերբակալել խորհրդային կառքը, չրջապատելով զայն, բայց երեք անգամին ալ «փախստականը» յաջողեցաւ պրծիլ, առանց նկատի առնելու վտանգը :

Այն պահուն երբ հետապնդողները եւ հետապնդեալը իրարու կը մօտենային, Ամերիկացիները երեք դնդակ արձակեցին, իրրեւ ազդարարութիւն, ծակելով խորհրդային կառքին անուադօտին (փնէօ) եւ վիրաւորելով Ռուս մը: Հետապնդումի ատատկութեան մէջ, Ամերիկացիները մոռցան թէ կը մօտենային Փոցտամըրվիլացի եւ՛ անցնէին միջազգային սահմանագիծը: Այս միջադիպին հետեւանքով, խորհրդային իշխանութիւնները ամբաստանեցին Ամերիկացիները թէ բռնաբարած են սահմանագիծը, յարձակած՝ խորհրդային բանակի անդամներուն վրայ եւ վիրաւորած՝ խորհրդային սպայ մը :

★ Պերլինի բրիտանական իշխանութիւնները յայտարարեցին թէ կը հաւանին որ իրենց շրջանին մէջ դումարուի քաղաքապետական ժողովը , եթէ Ռուսերը «չենուղերկամ չեն կրնար» երաշխաւորել ապահովութիւնը, վերջին երկու յարձակումներէն ետք: Քաղաքապետական խորհուրդին նախագահը տակաւին կը սպասէ խորհրդային հրամանատարութեան պատասխանին : Հաւանական է որ քաղաքապետական խորհուրդը նոր նիստ մը դումարէ այսօր, երեքշաբթի, իր պաշտօնատան մէջ: Ինդիր է թէ խորհրդային հրամանատարը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԲՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

(ԹՈՒՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Ը.

Ընդունինք պահ մը, որ բոլշեւիկները, մեր դաւանանքը դողնալով, իրաւունք ունին մեզի ըսելու,— «դա մերն է հիմա, դա մերն էր առաջ»:

Սակայն միայն յայտարարելը բաւական չէ, նաեւ դործադրել պէտք է:

Ռուս կեանքի հզօրագոյն քաղաքական կազմակերպութիւններէն էր Սոցիալիստ – Յեղափոխականներու (Էս – Էր) կուսակցութիւնը, որ կը ներկայացնէր առաւելաբար երկրագործ Ռուսիոյ աշխատաւոր դիւղացիութիւնը եւ կը գործէր հողերու համայնացման ծրագրով:

Բոլշեւիկները, Լենինի դլխաւորութեամբ, պայքար կը մղէին այս կուսակցութեան նաեւ հողային ծրագրին դէմ՝ համայնացման սկզբունքը մերժելով:

Սակայն երբ Հոկտեմբերեան դաւադրութեան մէջ յաջողեցաւ Լենին՝ Էս – Էրներէն ԳՈՂՅԱՒ առնոց հողային ծրագիրը եւ զայն գործադրութեան դրաւ՝ ապշանքի մատնելով ամբողջ քաղաքական աշխարհը:

Սկզբնապէս, երբ Լենինէ հաչիւ պահանջուեցաւ այս մասին, մեծ պատեհապաշտը, առանց ամենափոքր վարանումի, իրեն յատուկ չնակատութեամբ մը, յայտարարեց.

— « Էս Էրներէն մենք առինք այդ ծրագիրը, նախ անոր համար՝ որպէսզի յաղթենք իրենց ներկրորդ՝ առինք ու գործադրեցինք՝ փորձառաբար անոր անպէտութեանը մէջ ռուս դիւղացիութիւնը համոզելու համար» («Ռեւոլիւցիոննայա Ռոսիա», Պերլին, 1923, թիւ 28—29, էջ 8, տես Վ. Զերնովի յօդուածը):

Քիչ աւելի ուշ, երբ ամբացած գտաւ իր իշխանութիւնը, Լենին նոյն անպատկառութեամբ հետեւեալը յայտարարեց՝ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ճամբաները ուսուցանելով իր հետեւորդներուն.

« Հինդ Հոկտեմբերեան յեղաշրջման մոմենտին մենք չատ կարեւոր եւ ոչ-ձեւական, չատ յաջող քաղաքական բլոկ կազմեցինք մանր – բուրժուական դիւղացիութեան հետ, ԱՌԱՆՑ ՈՐԵՒԷ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ, ԱՄԲՈՂՋՈՊԷՍ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ԾԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ, այսինքն ոչ թէ մայրիպացիայի ենթարկել նրանց, այլ համաձայնութեան գալ նրանց հետ» (Ն. ԼԵՆԻՆ — « Ձախութեանն» փոքր մասի հիւանդութիւնը կոմունիզմի մէջ», Թիֆլիս, 1921, էջ 67—68):

Երբ պէտք կայ, — կ'ուսուցանէր Լենին իր հետեւորդներուն,— կարելի է քաղաքական համագործակցիլ նոյնիսկ ԱՌԱՆՑ ՈՐԵՒԷ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ, իր դաղափարները ԳՈՂՆԱԼ եւ գործադրութեան դնել, — ձախողած պարագային յայտարարելով, որ ուղեցի փորձառաբար այդ դաղափարներու անպէտութեանը մէջ զանգուածները համոզել, իսկ յաջողած պարագային՝ տէր կանգնելով այդ դաղափարներուն ...

Համայնավար աշխարհին մէջ ինքնատիպ գործելակերպ մըն է այս, որ գործադրուեցաւ նաեւ մեր Նախաստանի:

Զարեհնակ յոխորտալից գեղումը մեր համակիչին՝ Լենինի թելադրանքը ունի իբր ներշնչումի աղբիւր:

Հայաստանի անկախութեան տէր կը կանդնէր ոչ միայն Զարեհնակ, այլ տէր կը կանդնէին նաեւ ուրիշներ:

Հայ կարմիր բանակի առաջին կիսաբաժինին ուղղած իր «Կոչ»ին մէջ, Ա. Հայաստանի ռազմական ժողովրդական կոմիսար Ա.իս Նուրիջանեան, Երեւանի «Կոմունիստ» պաշտօնաթերթի 1921 Ապրիլ 23ի էջերէն, ի միջի այլոց, կը յայտարարէր.

« Հայ ժողովուրդի արիւնոտ եւ հերոսական անցեալի հանդէպ Հայաստանի կարմիր բանակը խոնարհում է իր գլուխը եւ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ՊԱՏՃԱՌԵԼ ՆՐԱ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ (այս եւ հետագայ ընդգծումները՝ մեզմէ.— «Ճ.»):

« Եւ թող դողան հայ խմբապետները, երբ մենք՝ հայ աշխատաւորութիւնը ու նրա կարմիր բանակը դոչում ենք.

« — Կեցցէ անկախ Սոցիալիստական Սովետական Հայաստանը:

« ԱՃՈ, ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՄԵՆՔ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԵՆՔ ՊԱՏՃԱՌԵԼ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ» («Կոչ»ը ամբողջութեամբ, հրատարակուած է Պոլսոյ «Ճակատամարտ»ի 1921 Յունիս 3ի թիւին մէջ):

Մորքին մէջ — ու չատ աւելի ուշ — նոյնը կը վկայէր նաեւ մեր երկրի առաջին իշխանաւորը:

Հայաստանի խորհրդայնացման 15ամեակի առթիւ տուած իր դեկուցմանը մէջ — կեդր. Գործադիր Կոմիտէի յորելինական նստաշրջանին, 1935 Նոյեմբեր 29ին — Ա. Խանջեան կը յայտարարէր.

Դասախօսը քիչ մը կը մտածէ, թերեւս մը կը կմկմայ եւ ...

— Եղական պարագաներու մասին կ'ակնարկէք: Անշուշտ այդպիսի ազգեր անգամ չեն կրնար ըլլալ ՄԱԿի: Բայց, ինչպէս դիտէք, կան չատ մը ոչ – կառավարական կազմակերպութիւններ, որոնք կը գործակցին ՄԱԿի, յաճախ խորհրդակցական ձայնով, ընդհանուր ժողովին մէջ իսկ: Այդ ժողովուրդները կրնան կազմել ազգային համագումար, որ ըլլայ ներկայացուցչական: Կրնան իրենց թեկնածութիւնը դնել եւ ընդունուելէ ետք, միւս ոչ կառավարական կազմակերպութիւններու պէս, ձայն ունենալ:

F. M. A. N. U.ի երկուասարդ քարտուղարը, (նստած դասախօսի կողքին) որ մեզ լաւ կը ճանչնայ մանաւանդ Լիբանանէն, եւ որու հետ արդէն տեսակցած էինք, հարցը աւելի չօշափելի դարձնելով, կը չեշտէ.

— Դուք, Հայերդ, ինչո՞ւ չէք: կազմեցէք Ազգային համագումար մը, դրէք ձեր թեկնածութիւնը, եւ ընդունուելէ ետք, լսելի պիտի դառնաք հաւանաբար:

Հարց եւ պատասխան ...

Անպաշտօն առաջադրութիւն մը միայն: Եթէ կ'ուզէք՝ լաւատեղեակ ամենաւորութեան մը կարծիքը:

Պարտք կը սեպեմ այս պարագան յանձնել իրաւեկ կազմակերպութեանց եւ անձերու ուշադրութեան:

Կ'ըմբռնեմ այն բոլոր դժուարութիւնները որ պիտի ծագին այդպիսի ձեռնարկ մը դլուխ հանելու համար:

Պայման է որ ներկայացուցչական հանդամանք տրուի համագումարին. ուրեմն անհրաժեշտ է ստեղծել Ազգային Մխիթարեան... իսկ Սիսիւանի ներկայ պատակառած վիճակը, բաց ամանի մէջ ցուր է, բոլորիս համար ալ: Կարելի պիտի ըլլա՞յ կարծիքներու նոյնութիւն մը ստեղծել:

Եւ յետոյ, եթէ այս ուղղութեամբ փորձ մը կատարուի, ներկայ պայքարը աւելի սուր հանդամանք պիտի չստանա՞յ: Շատեր պիտի տարուին երեւոյթներէ, առանց խնդրի էութեան թափանցելու, եւ քաղաքական տհասութիւնը դիրքեր պիտի մղէ անհիմն եւ սխալ ենթադրութիւններու... «Այս գործին տակ, մութ ծրագիր մը կայ...»:

Ուրիշներ, Հայկական Հարցի մասին արդէն եղած կամ ըլլալիք փորձերուն հետ բաղդատելով, անհնարին հակասական պիտի գտնեն այդպիսի ձեռնարկ մը, եթէ ուղղակի անոնց դէմ չնկատեն.

« Դաշնակցութիւնը դեռ մինչեւ հիմա էլ ճըշնում է իրեն «Հայաստանի անկախութեան» դրօշակիրը ներկայացնել: կեղծաւոր սուտ. պատմական փաստ է, որ դաշնակները չօժար կամքով չէր, որ կատարեցին Մայիս 28ի տրադի – կոմեդիան: Անդրկովկասեան Սէյմի քայքայումը եւ մենշեւիկների ու մուսաւաթականների նախաձեռնութիւնը՝ Վրաստանի եւ Ադրպէյճանի «անկախութիւն» յայտարարելու մասին, յանկարծակիի բերից դաշնակիներին» («Ա. Հայաստան», 30 Նոյեմբեր 1935):

Անկախութիւն յայտարարելու ՓԱՌԲԸ մեզմէ խլելու համար՝ Խանջեան ճիգ կ'ընէր ապացուցանելու, որ զայն մենք յայտարարած ենք ոչ թէ չօժար կամքով, այլ ստիպումի տակ ...

Ուրեմն եթէ յայտարարած ըլլայինք չօժարաբար եւ առանց բռնադատանքի՝ փառքը մեզմէ անբաժան պիտի մնար ...

Խանջեան արձակով կ'ըսէր այն, ինչ որ չափածոյով արդէն ըսած էին Զարենց, Աւիս Ռուբինեան, — անկախութիւն. դա մերն է հիմա, դա մերն էր առաջ ...

Արդ, մեզմէ այս գաղափարը առնելով՝ զայն ի՞նչպէս գործադրեցին բոլշեւիկները:

Տեսաբանօրէն — սկզբունքով եւ վարդապետութեամբ — ՄԵՐԺԵԼՈՎ ազգութեան եւ հայրենիքի դաղափարները, բոլշեւիկները գործնապէս իրրեւ թէ ՏԷՐ ԿԸ ԿԱՆԳՆԷԻՆ այդ դաղափարնե – րուն, իրականին մէջ, ինչպէս պիտի տեսնենք, աւելի յաջողաբար դաւելու համար այդ դաղափարներէն թէ մէկուն եւ թէ միւսին դէմ:

Տէր կանգնիլ Հայաստանի իրաւունքներուն, այս կը նշանակէր Հայաստանը դարձնել՝ միացեալ, անկախ եւ ազատ:

Այս երեք կէտերէն առաջինին մէջ Հայաստանը դաժանաբար անդամատուած էր իր բոլոր կողերէն:

Միացեալ Հայաստան ստեղծելու համար ամբողջացնել պէտք էր հայկական հողերը թէ Անդրկովկասի եւ թէ Թրքահպատակեան Հայաստանի մէջ:

Արդ, տէր կանգնելով Հայաստանի իրաւունքներուն, բոլշեւիկները ի՞նչ ձեւով ամբողջացուցին մեր հողերը նախ Անդրկովկասի մէջ:

3րդ յօդուածով 1920 Դեկտեմբեր 2ի ռուսեւհայ դաշնադրի, Մոսկուա հետեւեալ պարտաւորութիւնը կը ստանձնէր.—

« Ռուսական Խորհրդային կառավարութիւնը կ'ընդունի, որ անվիճելիօրէն Խորհրդային Հայաստանի մաս կը կազմեն հետեւեալ հողերը.— Երեւանեան նահանգը իրեն մաս կազմող ԲՈԼՈՐ գաւառներով, Կարսի շրջանի այն մասը, որ ռազմագէս կ'ապահովէ տիրապետութիւնը Ճաճուռ կայարանէն մինչեւ Արաքս կայարանը երկարող երկաթուղագծին, Գանձակ նահանգի Զանգեզուր գաւառը, Նոյն նահանգի Ղազախ գաւառի մէկ մասը՝ Օգոստոս 10ի համաձայնագրի սահմանները մէջ, եւ Թիֆլիս նահանգի այն մասերը, որ Հայաստանի տիրապետութեան տակ էին մինչեւ 1920 Հոկտեմբեր 28ը» (Բ. ԲՈՐԵԱՆ — «Արմենիա», հ. Բ., էջ 296):

Երեւանեան նահանգի «ԲՈԼՈՐ» գաւառները մէջ կը մտնէին նաեւ Նախիջեւանն ու Սուրմալուն, որոնցմէ մասնաւորաբար վերջինը, մաս չկազմելով հանդերձ Ազգային Ուխտով սահմանագծուած Թուրքիոյ, հետագային, համամտու – թեամբը Ռուսիոյ, ուղղակի կցուեցաւ Թրքական հողերուն:

Սակայն այս չրջանները, եւ յատկապէս Նախիջեւանի դաչտը, ինչպէս նաեւ ռազմաչերտ մը ճաճուռէն մինչեւ Արաքս կայարանը ձգուող երկաթուղագծի երկայնքին, մաս պիտի կազմէին Հայաստանի, համաձայն 1920 Դեկտեմբեր 2ի դաշնագրի 3րդ յօդուածի:

Այդ յօդուածը անակնկալ ոչինչ ունէր իրմէն:

ԴԵԿՏ. 2ին թուղթի վրայ կ'արձանագրուէր այն, ինչ որ ԴԵԿՏ. 1ին հայ ժողովուրդին խոստացուած էր արդէն:

(Ամբագրական «ԾՈՒՍԱՒԵՐ»է)

ՔՈԿԱԾ ՏԱՂՆ

(ՎԵՊ ՂՂԿՈՏՑՈՑ)

ԲԿՈՅՈՒ ՄԱՍ

Գ.

— Ես ձեզ, իշխան, չէ՞ որ ասել եմ, որ ես ոչինչ չեմ ուզում ձեզանից, բացի ձեր սրտի խաղաղությունից: Ես ձեզ, օրիորդ, նվաճել եմ ուզում, ինչպես որ ես նվաճել եմ ամբողջ աշխարհը, որի մեջ ես ապրում եմ, որովհետև ես ուզում եմ ապրել: Ես ձեզ ասել եմ, որ ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես որ ես սիրում եմ ինձ, ինչպես որ ես սիրում եմ իմ ծնողներին, որոնց ես հարգում եմ, ինչպես որ ես սիրում եմ իմ ընկերներին, որոնք ինձ սիրում են, ինչպես որ ես սիրում եմ իմ շներին, որոնք ինձ սիրում են, ինչպես որ ես սիրում եմ ամեն մի կենդանի էակ, որ ինձ սիրում է, ինչպես որ ես սիրում եմ ամեն մի մարդ, որ ինձ սիրում է, ինչպես որ ես սիրում եմ ամեն մի մարդ, որ ինձ չի սիրում, ինչպես որ ես սիրում եմ ամեն մի մարդ, որ ինձ կսիրի

տէի ներկայացուցիչը, ընկեր Վաղարշ Տէր Վարդանեան, որ պարզելով յեղափոխական չարժումները ծաղումը, նկարագրեց Խանասորի արշաւանքը :

Բանախօսութեանց յաջորդեցին դեղջկական պարերը :

Կարկանդակ մը եւ խոշոր ճմերուկ մը ճոխութիւ դրուելով, հասոյթ դոյացաւ 4050 ֆրանք : Շահողը, ընկեր Ս. Ադամեան ճմերուկը բաժնեց դաշտի փոքրիկներուն :

Շատ լաւ անցաւ մեր դաշտահանդէսը :

Կեցցեն Հ. Ց. Դաշնակցութեան ընկերները եւ Նոր Սերունդը, որոնք տարտղիր ժողովուրդը կ'ապրեցնեն հայրենի յիշատակներով :

Յ. ԱՒԷՄեան

անհրաժեշտ հրահանգները տուած է, որպէսզի նոր ցոյցեր չսարքուին համայնավարներուն կողմէ :

Դրամական խնդիրն ալ առկախ կը մնայ, ընդհանուր անորոշութեան մէջ : Կ'ըսուի թէ չորս դաշնակից հրամանատարները ժողով մը պիտի ունենան իրենց անտեսական մասնագէտներուն հետ, քննելու համար թէ ինչպէ՞ս կարելի է Պերլինի համար օրինաւոր դրամ ընդունել միայն խորհրդային մարքը, Չորս պետութեանց հակադութեամբ : Եթէ բանակցութիւնները յաջողին, Պերլինի պաշարումը պիտի վերնայ : Արեւմտեան դաշնակիցները կարեւոր զիջում մը կատարած կ'ըլլան, ընդունելով խորհրդային մարքը, իբրեւ օրինաւոր դրամ : Իսկ Ռուսները պարպելով Պերլինը, հաստատած պիտի ըլլան թէ երեք արեւմտեան պետութիւնները նոյնքան իրաւունք ունին Պերլինի մնալու :

Այս նախնական համաձայնութենէն ետք, ճամբան բաւական հարթուած պիտի ըլլայ, Չորս Մեծերու խորհրդաժողովին համար, որ պիտի քննէ ամբողջ դերմանական խնդիրը : Օրակարգի ամէնէն դժուարին խնդիրներէն մէկը պիտի ըլլայ արեւմտեան Գերմանիոյ պետական կազմակերպութիւնը, որուն ձեռնարկած են արդէն արեւմտեան երեք պետութիւնները : Կան ուրիշ քաղաքական խնդիրներ ալ, որոնց մասին բոլորովին տարբեր տեսակէտներ ունին Ս. Միութիւնը եւ միւս երեք պետութիւնները :

★ Ոչ մէկ նոր տեղեկութիւն Մոսկուայի վերջին տեսակցութեանց մասին : Պաշտօնական զեկոյցին հրատարակութիւնը կ'ուշանայ : Երեք արեւմտեան ներկայացուցիչները միշտ կը խորհրդակցին, միեւնոյն առնն ոսպասելով իրենց կառավարութեանց հրահանգներուն :

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Մ. Նահանգներու խորհրդարանին կողմէ նըշանակուած ատն յանձնախումբը որ կը զբաղի «Հակամերիկեան արարքներու» քննութեամբ, ստիպողաբար պահանջեց օրէնք մը քուէարկել, պետական պաշտօններէ դրկելու համար բոլոր համակիրները : Առնք անցագիր ալ պիտի չտանան եւ պարտաւոր են արձանագրուիլ, որպէսզի հրապարակաւ խայտառակուին : Ցանձնախումբը այս առաջարկը ներկայացուց մանաւոր տեղեկագրով մը եւ կը չարունակէ իր հարցաքննութիւնները, լրտեսական ամբաստանութեանց մասին : Առաջարկուած օրէնքը անհրաժեշտ կը համարուի, հանրապետութիւնը փրկելու համար համայնավարներու լրտեսական եւ դաւադրական ձեռնարկներէն : Ցանձնախումբը կը յայտարարէ .—

1. Վերջնապէս հաստատած է համայնավարական ստորերկրեայ կազմակերպութեան մը գոյութիւնը Ուաչինկթընի մէջ, պատերազմէն առաջ, պետական ամենաբարձր պաշտօնատուներու մէջ .— 2. Նոյնպէս հաստատած է որ պատերազմի միջոցին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ ամերիկացի համայնավարներ գործակցած են ռուս համայնավարներուն եւ գործակալներու հետ, լրտեսական օղակներու մէջ, գաղտնի տեղեկութիւններ ստանալու համար կառավարութենէն .— 3. Ցանձնախումբը կը կարծէ թէ դեռ ամէնքան երեւան հանուած չէ եւ թէ լրտեսական խմբակներ տակաւին կը գործեն կառավարութեան մէջ :

Ցանձնախումբը եթէ կը պահանջէ նոյնիսկ անցագիր չտալ ամերիկացի համայնավարներուն, պատճառը այն է որ — ինչպէս կ'ըսէ —անոնք այդ անցագիրները կը գործածեն յառաջ տանելու համար իրենց դաւերը ամերիկեան պատուէրներու դէմ, տեսակցելով արտասահմանի դաւակիցներ – րուն հետ :

Կ'առաջարկուի նաեւ աւելի դժուարացնել օտար համայնավարներու մուտքը Մ. Նահանգները եւ օրինական միջոցներ տրամադրել կառավարութեան, որպէսզի աքսորէ կամ բանտարկէ այն օտար համայնավարները որոնք Ամերիկա մտնելով կը դաւադրեն երկրին դէմ : Վերջապէս կը պահանջուի խստացնել ներկրին լրտեսական օրէնքը, որպէսզի կարելի ըլլայ պատժել այն պետա –

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ , Օգոստոս 25—29

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժնեգիրները. —

Սէնթ Լթրիէն, Աբ. 1200 (նաեւ Ֆոնթ 300) , ՍԱՆՍ Փափ. 1200, ՊԻՑՐՈՒԹ Շ. Տ. Մ. 2000 , ՌՈՄԱՆ Ս. Պ. 1200, Իվրի Ա.— 1000 , ՊԻՑԱՆ-ՔՈՒՌ Պէր. 1200, ՊՈՒԱ. ՔՈԼՈՄՊ Պուռ. 1200 , ԱՆԻԼՈՒ Միք. 1200, ՊՈՒԱ. ՔՈԼՈՄՊ Էրզ. 1200 , ՎԻԼՄՈՄՊԼ Եկա. 650 , ՊԼԻՃՆՕ (Էն) Թիւթ. 650, Էն Պէզ. հարիւր, ՄՈՒՊԻՀԱՆ Շարլ 3400, ՄԱՐՍԷՃԼ Գործ. Ծերիկեան Թիւ 1028—1033 : ԿՐԸՆՈՊԼ Ջէթ. 650 ՍԹՈՒԹԿԱՐՏ Պապ. 500, ՏԷՍԻՆ Ալէք. 1200, ՇԱՓՈՒ Իչ. 2400, ԼԻՈՆ Նիկ. 1800, ՄԱՐՍԷՃԼ Հել. 1200 ֆրանք :

ՄԿՐՏԻՉ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆԷՆ (ՃԻպէչլի որբերէն), կը խնդրուի իր հասցէն ստիպողաբար իմացնել «Ցառաջ»ի կամ խմբագրատուն հանդիպիլ :

կան պաշտօնեաները որոնք գաղտնիքներ եւ կարեւոր տեղեկութիւններ կը հաղորդեն ազդ. պաշտպանութեան մասին, ուէյ պետութեան, բարեկամ ըլլայ թէ թշնամի, խաղաղութեան թէ պատերազմի առեն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ս. ՄԻՈՒԹՒԻՆԸ կրճատեց իր նախարարութիւնները, 62էն իջեցնելով 58ի : Հաւանական է որ ուրիշ նախարարութիւններ ալ ձուլուին : Օգոստ. 28ին պաշտօնական զեկոյցով մը հաղորդուեցաւ թէ անհրաժեշտ էրկրճատումը, աւելի արդիւնաւոր դարձնելու համար մնացեալ նախարարութեանց գործունէութիւնը : 1946ին էր որ չարք մը նոր նախարարութիւններ հիմնուեցան, բայց չատ չանցած հաստատուեցաւ որ արդիւնքը լաւ չէ եւ որոշ փոփոխութիւններ կատարուեցան : Այսպէս, հողագործական նախարարութիւնը որհաստատուած էր 1946 Մարտ 19ին, բաժնուեցաւ հողագործութեան եւ անասնաբուծութեաննախարարութեանց : Մէկ տարի վերջը նորէն միացան : Նոր կարգադրութեան չնորհիւ մեծապէսմար խնայողութիւններ պիտի կատարուին :

ՄԱՌՇԱԼ Թիթօ եւ իր հաւատարիմները ուժգին յարձակողական մը ձեռնարկած են, հերքելու համար իրենց դէմ հաղած ամբաստանութիւնները : Վերջին երկու ծանուցագիրները, որոնք ուղղուած էին Ռումանիոյ եւ Հունգարիոյ չեն սահմանափակուիր կուսակցական գետնի վրայ, այլ ուղղակի կ'ամբաստանեն այդ երկու պետութեանց վարիչները, իրրեւ դրդիչ ըմբոստութեան : Իրարկներու կարծիքով, Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը դատ – դատ կը զարնէ իր հակառակորդները եւ այս անգամ ալ իր սլաքները պիտի ուղղէ Պուկարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ դէմ : Հաւանական է որ Թիթօ խզէ կնքուած համաձայնութիւնները եւ պայմանագիրները, եթէ այդ երկու կառավարութիւնները չերաժխեն իրենց ընթացքը : Ինչպէս յայտնի է, չորս ալ եւ ուրիշներ բանադրեցին Թիթօն եւ Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը, յանուն Կոմինֆորմի :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻՆ կը հեռագրեն թէ երկու ֆըրանսացիներ որոնք Պաղեստինէ դացած էին Միացեալ Ազգերու Ֆրանսական պատուիրակութեան կողմէ, սպաննուեցան Կազայի եգիպտական զինծերուն վրայ, օդանաւը վար առնուած ըլլալով :

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՏԱՒԻ մը մէջ կը խաչին Նիւ Եորքի եւ ուրիշ քաղաքներու բնակիչները, մէկ չարթէ ի վեր : Այսպիսի տաք տեսնուած չէր 1900էն ի վեր : Հաղարաւորներ կարպի կը սպասեն աւազանները մտնելու եւ զովանալու համար : Կառավարութիւնը պատուիրեց խնայել ջուրը Տաքսն մեռան 167 հոգի :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ Կ. ԽԱՉԻ 17րդ համագումարը, որ կը չարունակուի Սեպտեմբերի մէջ, Օգոստոս 28ին միաձայնութեամբ քուէարկուած բանաձեւ մը յոյս յայտնեց թէ Ս. Միութիւնը եւ ուրիշ բացակայ ազգեր ի վերջոյ պիտի մասնակցին, միանալաբար յօրինելու համար նոր պայմանագիրը : (Կարմիր Մահիկն ալ չի մասնակցիր) : Համագումարին նախագահը այս առթիւ կէտ առ կէտ հերքեց Ս. Միութեան մեղադրանքները, իրրեւ « անարդար եւ բոլորովին անհիմն » : Եւ ցաւ յայտնելով խորհրդային Կ. Խաչի բացակայութեան համար, յայտարարեց .— «Դուռը լայնօրէն բաց է, սրտաբաց վիճաբանութեան մը համար» :

ԳՈՐԾԱԻՈՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ամերիկեան «պազ»երու (base) վրայ դործ ընդհղ առեւտրական տուն մը զանազան դործերու համար դործաւորուհի կ'ուզէ : Դիմել Օ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի 25 Cours Richard Vitton , Lyon – Monchat, 2 թիւհանրակառքին վերջին կայարանը :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ .— Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, այս Շաբաթ (4 Սեպտ.) իրիկուն ժամը 8ին, 6 rue de la Brosse : Դպրոցի սրահը :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Սէն Շամոնէն Տիգրան Ալէքսանեան քնիկ Մարաշցի, կը փնտռէ իր եղբայրը Հայկ Ալէքսանեան, 1915ի տեղահանութենէն ի վեր իրարմէ բաժնուած են : Ներկայիս կը կարծուի թէ Պոլիս կը գտնուի : Տեղեկացնել «Ցառաջ » օրաթերթին :

ՍՏԱՅԱՆՔ

« ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ, 26րդ տարի, թիւ 8 (271) Օգոստոս 1948, ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ : Ցօդուածներ ունին Վ. Վալատեան, Համաստեղ, Վ. Մինախորեան, Ռուբէն Դարբինեան, Վ. Նաւասարդեան, Ռուբէն, Էլլէն Բիւզանդ, եւայլն : Տարեկան բաժնեգին 8 տոլար, վեցամսեայ 4 տոլար : Հասցէ .— 212 Stuart St. Boston (Mass.) U. S .A. :

ՆԱՅԻՐԻ, ամսագիր դրականութեան եւ Արուեստի : Դ. տարի, թիւ 6 (Ցուլիս) : Մխլճին Արեւելքի երիտասարդական օրկանը : Խմբագիր՝ Անդր. Մատուկեան : Գրուածքներ ունին Եդ. Պօյաճեան (պատմուածք), Նիկ. Սարաֆեան (բանաստեղծութիւն), ողբացեալ բանաստեղծ Մատ. Զարիֆեան (օրագիր, ամսիպ), Ց. Օշական (Մատրի), Ալէքս. Ստաքեան (Ճանապարհ դէպի Կամիչլին), Մ. Մարութեան (Օհան Կարօ), Ց. Կոստանեան, Բիւզանդ Եղիազան, Իմացական կանք եւայլն :

Տարեկան բաժնեգին 3 սթերլին : Հասցէ .— A. Dzaroukian, B. P. 372 , Alep, (Syrie) :

Հ Ա Ց

Մ Օ Տ

Ս Ա. Ռ Ա.

ԹԱՏՐՈՆ

Օ Ր Է Ն

ՊԼՈՒՆԱՐ

ՕԷԴԻՊ ՌՈՒԱ ROI

Սոփոկլէսի հռչակաւոր տուամը 6 արար

Ա. անգամ ըլլալով հայ բեմի վրայ

Թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ՍԵՊՏ. 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

LE DOME - ARARAT

Մեծ ճաշարան – գարեջրատունը

Հայկական ամենափայլուն հաստատութիւնը

Ն Ի Ս Ի Մ Է Ջ

Գեղեցիկ եւ նոր սարքուածքով

Ave. Victoireի եւ կայարանին մէջեւ, 1 Ave. Thiers

Տէր եւ Տիօքէն ՍՈՒՐԻՆ ՔԱՐԱՒԱՆԱՆ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկօթիկ եւ դիչերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արժանապատուութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց .— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN